Marſilij inguen Doctoris reſolutiſſimi abbreuiationes ſuper octo libros phyſicorum Ariſtotelis ꝛc.

UVA. BHSC. IyR_143_5

¶ Egregio ſacre theologie doctori Magiſtro Nicolao Veneto priori ſan-
cti Stephani ordinis Eremitaꝝ ſancti Auguſtini. F. Auguſtinus Mon
tifalconiꝰ minimus ſacre theologie doctor eiuſdē ordinis. S. P. D.

SI quiſq̃ eſt: cui me: ob ingeniuꝫ/virtutes/integritatem/animi magnitudinem/ ⁊ ſingularem erga me beniuolentiam: debere fatear: vnus ex omnibus eſt Nicolaus Venetus. Quo fit: vt nihil ſit qđ ſepius in animo voluam: q̃ vt pares illi habeam ac referam gratias. Inſperato his diebus liber hic corrigendus venit in manus: queꝫ cui potius dicarē q̃ tibi, occurrit nemo. Nō ꝙ eo dono tuis erga me meritis ſatiſfactum iri exiſtimem (preſertim cum eo non egeas: altioribus enim ac melioribꝰ es imbutus) ſed vt tu ac ceteri hinc noſcant: quātū me tibi fatear debere. Vale meq̃ vt ſoles ama. Venetijs. XVIII. Iañ. M. D. XXI.

UVA. BHSC. IyR_143_5

¶ Incipiunt ſubtiles doctrinaq̄ʒ plene abbreuiationes libri Phyſicoruʒ edite a preſtantiſſimo pħo Marſilio inguem doctore Pariſienſi.

Probemium.

Iuina fauēte miſericordia pͣ abbreuiationuʒ parte minus male ꝙ̄ potui ſcripto manifeſtata. reſtat eiuſdē ꝓtectione ad 2ᵃᵐ ptē accedere. ſ. libros pħie nālis ac ꝓme aliquātulum abbreuiare in qua taleʒ ſeruabo ꝓceſſum: ꝙ ꝓmo pħiaʒ in cōi diuidaʒ ⁊ modū ꝓcedēdi in ſciētijs ex pħicoꝝ ꝓhemio manifeſtabo. ¶ 2ᵒ per ordinē in diuiſione ſeruatū pro meo poſſe pħie nālis libros Pariſius legi ſolitos abbreuiabo. ¶ Demū ipſius metaᶜᵉ terminos aliquātulum manifeſtabo. Et his quo ad totum cōtentus ero.

Alis pħie diuiſio.

Quantum ad pᵐ eſt aduertēdū ꝙ pħiaʒ accipiendo pro vl'i ſcia pħia ſic diuidi cōſueuit in ꝓncipalē ⁊ aminiculatiuā: aminiculatiua in ſeptē libera libꝰ artibꝰ tradita eſt: que iō adminiculatiua dī: q2 ad ꝓncipalis pħie ptes cognoſcēdū recto tramite ordinaꝫ. ꝓncipalis in tres ptes diuidi ſolet: in pħiaʒ pᵃᵐ ſapiētiā ſeu metaphyſicā: nāleʒ pħiaʒ: ac moralē. ¶ Prima pħia ſinguloꝝ entiū q̄dditates diuerſitates ac idētitates inq̄rit ac ad ꝓmaꝝ cauſaꝝ q̄dditates determinādū: ⁊ ibi ſiſtēduʒ finalr aſcēdit: ꝓpter qđ ſapia eſt vocata q̄ſi circa bonū perpetuū ⁊ diuinū vltimate intenta. Naturalis cauſas motus ac oīs mutationis manifeſtas facit: vnde entis mobilis cās ⁊ ꝓnᵃ ꝑtiūq̄ʒ ſuaꝝ ſubiectiuaꝝ: opationes quoq̄ʒ ac oīa ad ipm attributioneʒ hn̄tia veritatis indagatione cernit atq̄ʒ noſcit. Moralis vō a moribꝰ appellata eſt: eo ꝙ mores hoīuʒ ac oīa ad mores attributioneʒ hn̄tia facit nota. vñ hoī inquātū felicitabilis eſt ſubſeruiētia ac ipediētia felicitateʒ ſingula tradit. ¶ Oʒ ſi q̄raꝫ an ſacre theologie diuinitatē vtriuſq̄ʒ iure ſubtilitatē: ac medicine neceſſitatē a pħie terminis excludere veliʒ: cū in nulla pħie partiū aliquā haꝝ enumeriʒ: ¶ Rñ. ꝙ has pħie ꝑfectiones exiſtio: theoᵃᵐ ſacrā ſub pͣ vtriuſq̄ʒ iurꝭ gymnaſiū: ſub morali mediciæq̄ʒ remediū: ſub nāli ſūmo pħia: vt ſcia ſubalternata: ſub ſubalternāte cōprehēdaꝫ. Subalternaꝫ. n. pħie pᶜ theologia: morali vtriuſq̄ʒ iuris notitia. nāli q̄ʒ medicia vt ſpālis cognitio cōiori: nec idigneꝫ q̄ſq̄ʒ mihi eo ꝙ illas pħie ꝑtibꝰ cōibꝰ ſubeſſe dixi: quapropter me credat eas ponere iferiores pħia cōi. nō eniʒ ſubſunt ꝑfectione: ſed ſubſunt eo ꝙ ſpālia ſunt: modo cognitio quāto ſpālior eſt tāto ꝑfectior: cū facillimū ſit res i vl'r: difficillimū vō in ꝑticulari ꝑfecte coḡſcere. ille vō ſupſunt cōitate. pħia eniʒ Ariſt. eſt cōior: ⁊ he ſcie ꝑticulares: queādmodū ḡ cognitio vl'is ꝑticulari ſic pħie Ariſt. his ꝑſunt pħys. ⁊ hec eſt pħie vl'is diuiſio.

Quid ad pᵐ pħm attinet cōſiderare.

Qualis ē nālis pħi facultas.

Dubō circa ordinē.

Solutio.

Cōis pħie naturalis diuiſio.

¶ 2ᵒ notādū eſt: ꝙ pħia nālis quā nūc ꝓncipalr intēdo in octo magnas ptes diuidi ſolet. quaꝝ pͣ cōſiderat de ente mobili ſolū in ḡnali: nō deſcēdēdo ad ſpālē inq̄ſitionē alicuius ſpēi entis mobilis: ⁊ tradiꝫ in octo libris phyſicoꝝ. 2ᵃ in ſpāli pᶜ ſpēi entis mobilis: ac etiā motus manifeſtat ꝓnᵃ q̄ tradiꝫ in q̄tuor libris de celo ⁊ mūdo. 3ᵃ entis mobilis ad forᵃᵐ ſpēs: ⁊ motꝰ declarat ſimulq̄ʒ docet ꝑticulariter ḡnōneʒ el'ntoꝝ que tradiꝫ in duobꝰ libris de ḡnōne. 4ᵃ deſcēdit ad mixtoꝝ imꝑfectoꝝ ḡnōnē ⁊ perfectoꝝ inquātū hn̄t fieri ꝑ q̄litates 2ᵃˢ ingrendū: ⁊ tradiꝫ in q̄tuor libris metheoroꝝ. 5ᵃ docet mixtoꝝ homogeneoꝝ ḡnōnē: ⁊ dʒ tradi in libro de mineralibꝰ: quē ab Ariſt. nō hēmus tranſlatū: ſed loco eius fecit Albertus de colonia librū de mineralibus. 6ᵃ de ipſa aīa eo ꝙ omniū entium nāliū eſt forma ꝑfectiſſima ſimulq̄ʒ de paſſionibus opationibus ⁊ ꝓprietatibꝰ corpoꝝ aīatoꝝ ꝓut ille ſe tenent ex pte anime cōſiderat ⁊ inquirit que tradiꝫ in tribus libris de anima. 7ᵃ de opationibus paſſionibus ⁊ ꝓprietatibꝰ corpoꝝ aīatoꝝ que ſe tenent ex pte corporis inueſtigat: ⁊ traditur in paruis libris nālibus. 8ᵃ ⁊ vltima iam in ſpāli deſcendit ad inueſtigādū mixtoꝝ ethérogeneoꝝ ḡnōnē: ſcʒ de aīalibus ⁊ plantis. ⁊ hec eſt cōis pħie nālis diuiſio. ¶ 3ᵒ notādum ꝙ Pħs de mō ꝓcedēdi in ſciētijs in pħie naturalis ꝓhemio tres ponit ꝯnes notabiles. ¶ pͣ eſt ꝙ in ſcia naturali ꝓus determinādū eſt de cauſis ⁊ ꝓncipijs ꝙ̄ de cauſatis ⁊ ꝓncipiatis. rō eſt: q2 ꝓus determinādū eſt de illis ex quoꝝ cognitione alia fiunt cognita: ſed ex cognitione cāꝝ ⁊ ꝓncipioꝝ nota fiunt cāta ⁊ ꝓncipiata. ḡ ⁊c. maior eſt nota. ⁊ minor pʒ. q2 nos reputamus ſcire reʒ cū cognoſcimus eius cās ꝓpter q̄s eſt. ſcire eniʒ eſt reʒ ꝑ cām cognoſcere: vt habeꝫ pͦ poſterioꝝ. ¶ 2ᵃ ꝯ eſt. ꝙ in ſcia nāli debemus ꝓcedere ecōtra a cōpoſitis: ſiue ab effectibꝰ ad ſimplicia. ratio: q2 opʒ ꝓcedere ex his que nobis ſunt notiora modo cōpoſita: ⁊ cauſata ſunt nobis notiora ꝙ̄ ſue cauſe. igiꝫ ⁊c. maior nota eſt: q2 opʒ ſciētiā ḡnari in nobis per notiora: ⁊ minor pʒ. q2 cōpoſita ſenſibilia ſunt notiora nobis: eo ꝙ ſenſus nobis ſtatiʒ talia nota reddit magis ꝙ̄ ſuas cās q̄s nō cognoſceremus niſi per diſcurſuʒ ꝓcedentē ex cātis ad cauſas. ¶ Ex quo Ariſto. infert 3ᵃᵐ cōcluſioneʒ. ꝙ opʒ in ſciētia nāli ex magis vl'ibus ꝓcedere ad minus vl'ia. ratio q2 magis vl'ia ſunt nobis notiora ꝙ̄ minus vl'ia: mō dcm̄ eſt in ꝓcedēti ꝯne: ꝙ opʒ ꝓcedere ex nobis notioribus ad minus nota: ⁊ non intelligas ꝙ magis vl'ia ſunt nobis notiora pro conceptibus ſed pro rebus: ſcʒ ꝙ res ſunt nobis notiores ſm cōceptus magis vl'es ꝙ̄ ſm cōceptus minus vl'es. ¶ Sed circa dictas ꝯnes oriunꝫ dubōnes ſatis fortes ⁊ eſt pͣ. q2 vī ꝙ ꝯnes pħi repugnāt eo ꝙ ſm ꝓmā deberet pͦ determinari de cauſis: ⁊ ſm 2ᵃᵐ deberet pͦ determinari de effectibus mō talia videnꝫ repugnare. ¶ 2ᵃ dubitatio eſt vtrū ex vna notitia pōt fieri alia. videꝫ enī ꝙ nō: q2 hoc maxime fieret ꝓut ly ex denotaret cām efficiētem mō vna notitia nequit facere aliā: imo ꝓducens in nobis notitias eſt ipſa aīa. ¶ 3ᵃ dubitatio eſt. vtrū ex cauſis cōtingit cognoſcere cāta. ⁊ vī ꝙ nō. pͦ q2 ex cātis cognoſcunꝫ cauſe per ꝯnem 2ᵃᵐ. ḡ non ecōtra. ꝯña tʒ per Pħm pͦ poſterioꝝ: q2 impoſe eſt circulariter demōſtrare. ¶ 2ᵒ q2 capiatur ꝓpō ſignificans cauſatū: vt hec: oīs hō eſt natus ſuſcipere diſciplinā. hoc eſt ꝓnᵐ ꝑ experiētiā notū. ḡ nō pōt ꝓbari. ꝯña tʒ. ⁊ añs pʒ. q2 oēs laici eaʒ cōcedunt: vt eā experti ſicut hanc: oīs ignis eſt calidus. ¶ 3ᵒ q2 demōſtretur iſta ꝓpō: oīs hō eſt diſciplinabilis que ſignificat effectū ꝑ ꝓpōnē precedētem ſignificātē ꝓpriā cām. ⁊ q̄riꝫ vtrū intellectꝰ ſibi plus aſſentit: aut pᶜ. ſi ei tūc demōſtratio a pͣ ad eaʒ peteret ꝓnᵐ: q2 ꝓcederet a ꝓpōne: cui itell's minus aſſentit ad ꝓpōnē cui magis aſſentit. Si vō dicaꝫ ꝙ itell's plus aſſentit pᶜ: tūc nunq̄ʒ ex illa ſignificāte effectū pͣ poterit notificari eo ꝙ ex minus notis: ⁊ his q̄bus itell's minꝰ aſſentit nō notificanꝫ magis nota: ⁊ h̄ q̄bꝰ itell's magis aſſentit. ¶ 4ᵃ dubō. vtrū ad ꝑfectā cognitionē cāti req̄raꝫ cognitio oīuʒ cāꝝ ſuaꝝ. Et vī ꝙ nō. q2 ſor. ꝑfecte ſcit ſe eē: tñ nō noſcit oēs ſui cās eo ꝙ de multitudine ſpheraꝝ celeſtium q̄ poſſunt eſſe cāe ſor. forte ſor. nihil ſcit. aut nō opʒ ꝙ aliq̄d ſciat ad hoc vt ꝑfecte ſciat ſe eſſe: igiꝫ ⁊c. ꝯña tʒ. ⁊ pʒ pᵐ argᵐ: q2 ſor. icredēdo ſe eſſe ꝑ nullā poᵃᵐ pōt decipi.

Tres ꝯclōnes i ꝓhemio phyſi. aſſignatur ab Ariſt. tex. cō. pͦ.

2ᵃ ꝯclō ⁊ pͦ phy. cō. ſcōi. ꝓmi poſte. cō. quinti.

3ᵃ ꝯclō ⁊ ē pͦ. phy. ꝯ. 4

Difficultates circa pͦ mā ⁊ 2ᵃᵐ cōclōneʒ.

2ᵃ dubō. An ex vna notᵃ poſſit alia fieri.

Tertia. Vtrū cāta ꝯtigāt ſciri ex cāis. T. c. 9.

Quarta. An cognitio omniū cāꝝ req̄riꝫ

UVA. BHSC. IyR_143_5

Quinta.
igiť illã ꝑfecte ſcit. ¶ 5ª dubõ eſt. vtrũ eadẽ ſunt notiora
nobis ⁊ nãe. Et vĩ ꝙ ſic. qꝛ eadeꝫ ſunt notiora nobis: ⁊ aïe
p° phy. c. 7. Sexta.
nře q̃ eſt nã. opp^m tñ dič Ariſt. in 2ª ꝯne. ¶ 6ª dubõ ⁊ vlti
ma. vtrũ vl'ia ſint notiora ſingularibus. Et vĩ ꝙ non. qꝛ in
ꝓhemio meta^cc dĩ: ꝙ vl'ia ſunt difficillima ad cognoſcen-
dũ: qꝛ a ſenſu remotiſſima. oppo^m dič Phs in lřa. Hec du-
T. c. 4. p° phy.
bia quo ad multas ſui ꝑtes ſunt mihi multũ ardua. quapꝑ
inſequẽdo dicta magiſtrorum meorum. dicã ꝓbabil'r ea que di
cturus ſunt ſũmitens hec: ⁊ oĩa alia cuiuſcũqꝫ bone corre-
Triplex modus ꝓcedẽdi demõſtratiuus.
ctioni. ¶ Procedẽdo ĝ ad dubõnes ꝓmitto: ꝙ triplex eſt
modus ꝓcedẽdi demõſtratiuus. Primus a cãis ad effect⁹
⁊ vocať modus ꝓcedendi ꝓpter qd eſt. Scõs modus eſt
huic cõuerſus: ſcꝫ ab effectib⁹ ad ſuas cãs: ⁊ vocať ꝓceſſus
qꝛ eſt. Tertius eſt ex ꝓmiſſis nãli ordine cognoſcẽdi prius
⁊ magis notis q̃ꝫ ſit ꝯ que ex eis infertur: lꝫ nõ ſignificent
cãm reſpectu rei ſignificate per ꝯnem: nec ẽt effectũ. ⁊ vo
cať ꝓceſſus mathematicus. Idẽ hẽs in p̃ª parte notabili
Ad qõnẽ ſm mẽteꝫ ꝓpriam.
q̃rto ꝓmi poſteriorum. ¶ Tunc dico ꝙ ꝓma ꝯ intelligiť de
proceſſu ꝓpter quid eſt: qꝛ in illo opꝫ ꝓcedere a cauſis ad
cãta: ⁊ iõ ſm talẽ ꝓceſſum ꝓus determinãdũ eſt de cauſis
q̃ꝫ de cãtis. ¶ Scõa ꝯ intelligiť de ſcõo ꝓceſſu qui eſt ab
effectibus ad cãs: ⁊ ſm talẽ ꝓceſſum opꝫ ꝓus determina-
re de effectibus q̃ꝫ de cãis: ⁊ eſt vterqꝫ ꝓceſſus bonus ⁊ no
tificans ſuã ꝯnem: lꝫ ſint circulares. ¶ Sed dices ſm quẽ
ꝓceſſum: opꝫ ꝓcedi ordine doctrine in ſcia nãli. ¶ Dico
ꝙ ſm ꝓceſſum 2^m. qꝛ opꝫ ꝓus ex effectibus demonſtrare
cãs eſſe: ⁊ tunc opꝫ tales effectus eſſe ꝓpter tales cãs ſicut
hẽs 2° de aïa ꝙ actus ſunt ꝓores rõne. i. ordine cognoſcẽ-
Ad 2^am qõnem. p^a ꝯcl'o.
di. ¶ Pro rñſione ad 2^am dubõnem eſt p̃ª ꝯ. Aliqua noti-
tia incõplexa põt fieri ex alia notitia. ꝓbať. Oĩs notitia i-
tellectiua fit ex aliq̃ alia notitia aliq̃ ĩtell'iua eſt icõplexa.
ĝ ⁊c̃. maior pꝫ. qꝛ oĩs notitia ĩtellectiua nřa de qua eſt ſer-
mo fit ex ſenſitiua: ⁊ minor pꝫ. qꝛ capta notitia ĩtellectiua
vel eſt incõplexa: ⁊ hĩ ꝓpoſitũ: vel eſt cõplexa. ⁊ ſi ſic: vel
eſt ex infinitis: ⁊ hoc nõ: qꝛ nõ eſt poſ'is in intellectu mul-
titudo ĩfinita cõplectẽtiũ ꝯceptũ vel ſolũ ex finitis: ⁊ ſi ſic:
qõlibet vnũ cõplectẽtiũ erit notitia incõplexa. Nec valet
rõ alterius opĩonis. dicit enim ꝙ qñ debet fieri vna noti-
tia ex alia: opꝫ ꝙ hoc fiat mediãte diſcurſu. H̃ eſt falſuꝫ. ſi
2ª ꝯcl'o.
per diſcurſum ĩtelligunt cõplexam ꝓpõnẽ. ¶ 2ª ꝯ aliqua
notitia ſube eſt incõplexa. ꝓbať. qꝛ capiatur cõceptus cui
corrñdet iſte terminus hõ. ⁊ q̃riť vtrũ eſt incõplexus. ⁊ ſi
ſic: hĩ ꝓpoſitũ. vel eſt cõplexus: ⁊ queriť vtrũ ex cõcepti-
bus ſolũ acci^m. ⁊ ſi ſic. iſte terminus hõ apud aïam non ſi-
gnificaret ſubaꝫ: qꝛ ꝓciſe cõceptib⁹ accñtiũ corrñderet: vel
ex cõceptibus ſubarum. ⁊ ſi ſic. cũ nõ ex ĩfinitis: vt ꝓus eſt ꝓ-
batũ. ſeqtur ꝙ vnus cõplectẽtiũ ſeorſuꝫ accept⁹ eſt notitia
ĩcõplexa ſube: vel eſt cõplexus ex notitia ſubarum ⁊ notitia
accñtiũ. ⁊ tunc accipiẽdo notitiã ſubarum argueť ſicut prius
Una notitia icõplexa ex alia i nob q̃tuõ modis generatur.
de ipſa. ¶ Uñ ſciẽdũ eſt ꝙ 4^or modis vna notitia incõ-
plexa generať in nobis ex alia. ¶ p° intuitiue: vt intellect⁹
inſpiciẽdo phantaſma incõplexũ ſenſus genitũ ex pñtiali
obiectione ſenſibilis gñat in ſe ſil'em cõceptũ incõplexuꝫ
mediãte phãtaſmate illo adeq̃te repñtanteꝫ idẽ ꝙ phan-
taſma. ¶ 2° abſtractiue: vt genito cõceptu repſentante ſin
gulariter rem cũ oĩbus ſeu multis accñtibus ĩtell's a con-
firmatione accidẽtiũ põt abſtrahere ſil'itudinẽ nãleꝫ illi⁹
rei in q̃ ipſa cõuenit cũ alijs reb⁹ eiuſdẽ ſpẽi: vt ex cõceptu
hui⁹ ꝓſpecti demõſtrãdo ſortẽ ſil'itudo ſortẽ: ⁊ oẽs hoĩes
alios repñtans põt abſtrahi. ¶ 3° mõ elicitiue: vt ouis ex
motu figura ⁊ colore lupi elicit cognitionẽ incõplexã ini-
micitie. ¶ 4° cõpoſitiue: vt intell's hñs in ſe ꝯceptũ hoĩs
⁊ aïalis cõponẽdo ꝓpoſitionẽ affirmatiuã mediãtib⁹ illis
cõceptibus cõponẽdã ꝓducit in ſe ꝯceptũ incõplexuꝫ co-
pulantẽ ꝓdicatũ cũ ſubo cui hoc verbũ eſt vel ſibi ꝓpor-
tionale corrñdet in voce. cõſil'r copulat in hac ꝓpõne hõ
eſt aïal. Sil'r volẽdo negatiue ꝓdicatũ cuꝫ ſubo cõponere
ꝓter ꝯceptũ cõplexũ ꝓducit cõceptũ negatiuũ. cui corrñ-
det illa negatio nõ vel ei ꝓportionalis. Qꝛ aũt vna notitia
cõplexa poſſit fieri ex alia ſeu alijs nõ eſt dubiũ niſi forte
de ꝓpõne q̃ eſt de 2° adiacẽte: de qua qdã dñt ꝙ negt de-
mřari. cui⁹ ꝯriuꝫ ꝓbatũ fuit ꝓus p° poſteriorum notabili 4°.
T. c. 7. Solo 2^e difficultatis.
¶ Ad rõnẽ in ꝯriũ dĩ ꝙ vna notitia fit ex alia tanq̃ꝫ ex cã
efficiẽte inſtřali: ſed fit ab ĩtellectu tanq̃ꝫ a cã efficiẽte ꝓn-
cipali. ¶ Ad 3^am dubõnẽ dõm eſt: ꝙ ex notitia cãrum ⁊c̃. cõ-
Solo 3^e.
tingit cognoſcere cãta. pꝫ. p° qꝛ ꝯtingit ſcire rem ꝓpter qd
eſt. i. effectũ cognoſcere ꝑ cãm ſuã. 2° qꝛ oẽs cũ ſciunt cãs
dñt ſe ſcire cãtũ. 3° qꝛ admiratio q̃ eſt de effectu ceſſat co-
gnita cã qõ nõ eſſet niſi cã notificaret cãtũ. pꝫ arg^m: qꝛ lai-
cus videns eclipſim lune neſciẽs cãm admirať: ſciens aũt
Rõn^m ꝓ rõnũ ſolutionibus.
nõ admirať. ¶ Pro ſol'onibus rõnũ eſt aduertẽdũ ꝙ ꝓ-
põnes ſignificãtes effect⁹ ſenſibiles q̃ ad h̃. ꝙ ita eſt ſicut
ſig̃t ſunt note ꝑ experiẽtiã: ⁊ ſic ſunt ꝓn^a: ſed q̃ ad cãm ꝓꝑ
quã ita eſt ſicut ſignificãt ſunt dubia: vt ꝙ ita eſt ꝙ oĩs hõ
eſt ſuſceptiuus diſcipline laicus ſcit expiẽtiã: ſꝫ ꝓpter quã
cãm hõ eſt ſuſceptiuus diſcipline: ⁊ nõ canis idẽ laicus du-
bitat. put igiť nota eſt talis ꝓpõ ꝑ expientiã eſt ꝓn^m ꝓbã-
di cãm per h̃ mediũ ꝙ effect⁹ negt eẽ niſi ſit ſua cã: ⁊ tunc
cognito ꝙ cã eſt oñdiť ꝑ eſſe cãe ꝙ effect⁹ eſt ꝓpter cãm:
vt cognitio ꝙ hõ hꝫ aïaꝫ rõnalẽ ꝑ hoc ꝙ ita eſt ꝙ eſt nat⁹
ſuſcipere diſciplinã reflectẽdo cãm ſupra cãtũ oſtẽdiť ꝙ
hõ eſt ſuſceptiuus diſcipline ꝓpter aïaꝫ rõnalẽ tãq̃ꝫ ꝓpter
Ad argumenta.
cãm. ¶ Propter h̃ pꝫ. qd ſit dõm ad p̃^am rõnẽ. in ꝯriũ cõ-
cediť eniꝫ ꝙ ꝑ cãta eẽ cognoſciť cãs eẽ cognitione: qꝛ eſt
⁊ eꝫ ex eẽ cãrum cognoſciť ꝓpter qd ſunt cãta ꝓceſſu ꝓpter
qd eſt: nec eſt icõueniens ſic demřare circulariter: ſicut hĩ
T. c. 6. Ad 2^m.
in nõbili 3° ꝓmi poſte. ¶ Ad 2^am dĩ ꝙ ipſa eſt ꝓn^m q̃ ad qꝛ
eſt: ⁊ ſic nõ demřať. vñ demřatio ꝓꝑ qd nõ ꝓbat effectuꝫ
eſſe: ſꝫ ꝓbat effectũ eẽ ꝓꝑ talẽ cãm: ⁊ ſic ipſa bñ põt ꝓbari.
qꝛ nõ eſt ꝑ expientiã nõ. nege^r ĝ du°: vt pꝫ in notabili iam
Ad 3^m.
poſito. ¶ Ad 3^am dĩ ꝙ ſim^r loquẽdo ĩtell's plus aſſentit ꝓ-
põni ſignificãti effectũ ſenſibilẽ eſſe q̃ꝫ ꝓpõni ſignificãti
cãm eẽ: ⁊ iõ nunq̃ꝫ ex eſſe cãe demřať ꝙ effectus eſt: ſed tñ
intell's plus aſſentit ꝓpõni ſignificãti cãm eſſe q̃ꝫ ꝓpõni
ſignificãti effectũ eẽ ꝓpter talẽ cãm: ⁊ plus aſſentit intell's
huic hõ eſt natus ſuſcipe diſciplinaꝫ ſignificãti effectũ q̃ꝫ
huic hõ hꝫ aïaꝫ rõnalẽ ſignificãti cãm: plus tñ aſſentit 2^e:
q̃ꝫ huic hõ eſt nat⁹ ſuſcipe diſciplinã ꝓꝑ h̃ ꝙ hꝫ aïaꝫ rõna-
lẽ: qꝛ hec ꝓſupponit 2^am. ⁊ ſic pꝫ. ꝙ ex cãis põt coĝſci cãtũ.
An oĩs ꝯña probatiua dꝫ fundari ſupra ꝓmũ ꝓn^m. Solutio.
¶ Queri ſolet hic vtrũ oĩs ꝯña ꝓbatiua dꝫ fundari ſupra
p̃^m ꝓn^m: ⁊ ipſo ꝓbari. ¶ Ad h̃ dꝫ dici ꝙ nõ. qꝛ 4^or modi p^e
figure ſunt ꝯñe euidẽtes: ⁊ ſyll'i ꝑfecti: nec indigẽt ꝓbõne.
debite eniꝫ ſunt regulati. Sil'r dꝫ dici ꝙ in ꝯña notificãte
ꝓpõnẽ nõ opꝫ opp^m ꝯñtis formal'r ꝯdicere añti: ſꝫ ſufficit
Solo 4^e cognitũ 2^e.
ꝙ ex ea ſequať ꝯdictoriũ añtis. ¶ Pro 4ª dubõne ꝓmit-
tiť ꝙ 2^r eſt cognitũ. ſ. ꝓpinquũ: ⁊ eſt ꝓpõ nota ⁊ remotũ: ⁊
Duplex cognitio ꝑfecta.
eſt res ſignificata ꝑ ꝓpõnẽ notã. ¶ 2° ꝓmittiť ꝙ 2^r eſt co-
gnitio ꝑfecta de re q̃dã ſim^r: ⁊ q̃dã in gñe ꝑfecta. ſimp^r dĩ
cũ illa res cognoſciť ꝑ oẽs ꝯnes ſcibiles de ea. In gñe ꝑfe-
cta dĩ notitia q̃ res coĝſciť ꝑ aliquã ꝓpõnẽ ꝑfecte ſcitã. dĩ
aũt ꝓpõ per modũ ꝯnis ꝑfecte ſcita: qñ ex ꝓmis ꝓncipijs
Cognitio oĩum cãrum reqriť ad cognitionẽ ꝑfectam ſimpl'r.
euidẽter eã inferẽtib⁹ mediate vel ĩmediate eſt cognita ꝑ
modũ ꝯnis demřate. ¶ Tunc pro dubõne ſunt due ꝓpõ-
nes. Ad cognitionẽ ꝑfectã ſimp^r de aliq̃ effectu reqriť co-
gnitio oĩuꝫ ſuarum cãrum. pꝫ. qꝛ ſiqs aliquẽ effectũ ꝑ aliquã ei⁹
cãm nõ coĝſceret ipſe nõ ſciret euꝫ per oẽm ꝯnẽ ſcibilẽ: ⁊
Cognitio ꝑfecta ſimpl'r nõ hꝫ i hac vita.
ex ꝯñti ipſe nõ ſciret eũ ꝑfecte ſimpl'r. Sequiť correlarie
ꝙ nõ eſt nobis poſ'is ſaltẽ in hac vita cognitio ꝑfecta ſim^r
pꝫ. qꝛ ipoſ'e eſt ſcire aliquã rem per omneꝫ cõcluſionẽ ſci-
bileꝫ formabilẽ de ea. de q̃libet eniꝫ infinite pñt formari.
¶ 2ª ꝓpõ

Ad cognitionem in gñe pfectā nõ reqrit oīs cognitio.

¶ 2ª ꝓpõ. ꝙ ad cognitionē pfectā rez in gñe: ſeu ēt ad co
gnitionē pfectā de ſcibili ꝑ ꝯnis nõ reqrit cognitio ſpālis
oīuz ſuaꝝ cauſaꝝ. Patet: qꝛ ſufficit ſcire rem ꝑ vnā ꝯnez
pfecte ſcitam ꝑ modū ꝯnis: ⁊ ad h nõ reqrit oīuz cāꝝ co/
gnitio. ꝓbatio. ſciēs pnª geometrie pfecte ex alijs ſciētijs
ꝑ ipſaz geometriā: ⁊ illa pnª hꝫ pfectā ſciaz de triāgulo: ⁊
nullo mō ex illis hꝫ cognitionē ſpālē de oib⁹ cāis triāguli.

Solutio rōnis.

¶ Ad rōnē factā in mouēdo dubōnē: dr̄ ꝙ laicus dr̄ ſcire
pfecte in gñe tanq̄ ſcibile remotū ſignificatū ꝑ terminos
ꝓpōnis ſibi ad ſenſuz note: ſꝫ nõ ſcit pfecte ſimpl'r. ¶ Ad

Ad 5am Nā pōt capi tripl'r.

5am dubōnē: dr̄ ꝙ ſm Phm cāe ſunt notiores nāe: ⁊ effect⁹
ſenſibiles nobis. ¶ Pōt aūt nā capi tripl'r in ꝓpoᵗᵒ. Vno°
pꝛo nā oīa naturāte: ⁊ eſt de⁹: ⁊ huic dicūt qdā cās eſſe no/
tiores nõ ꝙ ipſa in ſe magis ⁊ minus noſcat: ſed ꝙ eſt oꝛ/
do in reb⁹ cognitis qua noſcit cās eſſe res ṗores cauſatis.
Secūdo mō pꝛo nā cōi non cognoſcēte: ⁊ hec ſunt oꝛbes

12. met.

celeſtes: ⁊ aſtra excluſis ītelligētijs. ⁊ huic nāe dic̄ Cōmē/
tatoꝛ cās eſſe notiores ex cōditione: qꝛ ſi hec nā cognoſce/
ret magis noſceret ⁊ pꝛius cās q̄ cauſata. inciperet enim
opari a cauſis ꝓducēdo cauſata. Tertio modo capit̄ na/
tura pꝛo mā vel foꝛma: ⁊ ſic pōt exponi Phs ꝙ cāe ſunt
notiores nāe: ideſt aīe humane que eſt nā: ⁊ hoc in ꝓceſſu
pꝛopter qd eſt. Et effectus ſunt notiores nobis ⁊ aīe nr̄e in
ꝓceſſu: qꝛ eſt ſm quem modū. cōcedendū eſt ꝙ quecūqꝫ
ſunt notioꝛa nāe: ſic ſunt notioꝛa nobis: qꝛ ſunt notioꝛa aīe
noſtre: ⁊ ecōtra. quecunqꝫ ſunt notioꝛa nobis ſunt notioꝛa
nature: qꝛ ſunt notioꝛa aīe nr̄e: tñ cauſe ſunt notiores nāe
per excellētiā: eo ꝙ qñ ꝓcedimus a cauſis ad cāta ꝓcedi/
mus ad modū nature: per ꝯꝛiuz eſt qñ ꝓcedimus ab effe/

T. cō. 2.

ctibus ad cās. ¶ Scdo dōm eſt ꝙ Ariſt. dicēs ꝙ nõ ſunt
eadē notioꝛa nobis ⁊ nāe: voluit ꝙ non ſunt eadē notioꝛa
in ꝓceſſu ꝓpter quid: ⁊ in ꝓceſſu qꝛ eſt: lꝫ in quolibet pꝛo/
ceſſu quecunqꝫ ſunt notioꝛa nāe ſunt notioꝛa nobis: qꝛ aīe
nr̄e que eſt nā. Et ita ſoluta eſt ratio facta ad dubitationē.
¶ Sciēdū eſt etiā ꝙ quocūqꝫ mō capiat̄ nā: opꝫ ēt ꝓpō/
nem Ariſto. exponere particulariter ꝙ aliq̄ eadē nõ ſunt
notioꝛa nobis ⁊ nāe: cauſe eniꝫ que oībus modis ſunt no/
tiores nāe: ſunt etiā in qbuſdā notiores nobis. naꝫ coloꝛes
ſunt cāe ſpērū ab eis genitaꝝ: ⁊ ſūt nobis notiores q̄ ſpēs:

Solutio ſexte. Vle tripliciter hꝫ ſenſum: ſicuti ſingulare.

igit̄ alique cāe ſunt nobis notiores q̄ cāta. ¶ Pꝛo 6ª du/
bitatione nota: ꝙ vl'e ⁊ ſingulare pñt capi tripl'r q̄tū ſuffi
cit ad pſens. pº mō dr̄ vl'e in cauſando: ⁊ eſt eque pº cā plu/
riū differētiū ſpecie ⁊ ſingulare in cāndo eſt illud qd non
eſt cā niſi vni⁹ in ſpecie: ⁊ ſic vl'ia ſunt diffiᵐᵃ ad cognoſcē
dum: vt pꝫ in ꝓhemio metaᶜᵉ: ⁊ nõ eſt ſic ad pſens qd de
vl'i. Secūdo mō vl'e dici pōt res vl'r exñs extra animā. ſ.
vnū ⁊ idē pl'ibus ſingularibus loco ⁊ ſitu dr̄ntibus cōica/

T. cō. 8.

tuꝫ: q° mō dr̄ in ꝓhemio de aīa: ꝙ vl'e nihil eſt aut poſteri⁹
per ꝯꝛium ſingulare qd nõ eſt ſic cōicatū plurib⁹ ſingula/
ribus loco ⁊ ſitu differētibus ⁊ vocat̄ ſingulare in eēndo:
⁊ ſic vl'ia non ſunt nota: qꝛ ſm Phm nec ſunt nec pñt eſſe
nec eſt de his ad pſens cura. Tertio modo vl'e dr̄ in pdi/
cando de pl'ib⁹ ſuppoſitis cōe ⁊ ſingulare in nõ pdicari de
pl'ibus: aut nõ pdicari de tot: ⁊ ſic capit̄ vl'e ⁊ ſingulare in

pH. c. 4

ꝓpoſito. ¶ Itē ſingulares ſm Cōmētatoꝛez capit̄ dupl'r
pꝛo ſingulari ſimpl'r: ⁊ dr̄ termin⁹ ſiue ꝯcept⁹ īdiuidualis.
Alio° in reᵘ: ⁊ dr̄ minus vl'e: ⁊ ſic capit Phs in ꝓpoſito: ſic
eſt ſenſus q̄onis ꝙ vl'ia ſunt notioꝛa ſingularib⁹. i. minus
vl'ibus. ſic ꝙ res ṗus cognoſcunt̄ ſm ꝯceptus magis vl'es

Concept⁹ rez duplices ſunt.

q̄ ſm cōceptus minus vl'es. ¶ Item 3° ꝯceptus ſingula/
res de rebus ſunt duplices qdā vagi qdā determinati va/
gi dicunt̄: qb⁹ coꝛrñdent hi termini vocales h viſum: hoc
extēſuꝫ: hoc magnū: ⁊ dñr vagi eo ꝙ eis hītis de re nondū
cognoſcit̄ cui⁹ ſpēi ſpāliſſime ſit res: vt nõ opꝫ ſi tu de re a
remotis viſa cognoſcis: ꝙ eſt hoc extēſum: ꝙ tu ſcias vtrū
eſt hō vel aſin⁹ determinati dñr qbus coꝛrñdent tales cō/
cept⁹ ſoꝛ. ⁊ plato: ⁊ dñr determinati: qꝛ cognita re ſm eas
determinat̄ cogſcens ad ſciēdū cui⁹ ſpēi eſt res: vt ſi tu de
aliquo cogſcas qd eſt ſoꝛ. opꝫ ꝙ tu ſimul noſcas ꝙ eſt hō
⁊ nõ aſinus. Habēt aūt vagi ꝯcept⁹ oꝛdinē talē ꝙ ſenſus
ṗus apphendit rem ſub ꝯceptu vago minus diſtincto: ⁊ ta
lis coꝛrñdet pꝛedicato cōioꝛi. Et poſtea ſub cōceptu vago
magis diſtincto: ⁊ talis coꝛrñdet pdicato ſpālioꝛi: vt de re
viſa a remotis ṗus ꝑcipit̄ ꝙ eſt hoc extēſum q̄ ꝙ eſt hoc
ex ſe motū: ⁊ ṗus ꝙ eſt h ex ſe motū q̄ ꝙ eſt hoc īcedens
figª recta facie eleuata ⁊c̄. Quoꝝ ṗmus coꝛrñdet coꝛpoꝛi:
ſcōs aīali: ⁊ terti⁹ hoī. ¶ Ex his ponunt̄ ꝓpōnes. pº eſt res

Res magis cognoſcunt̄ ſub ꝯceptu magis vl'i q̄ min⁹ vl'i.

magis cogſcit̄ ſub ꝯceptu magis vl'i q̄ minus vl'i. pꝫ expe
riētia Aui. pº meth. c. 3. qꝛ ſoꝛ. a remotis viſo ṗus noſcit̄ ipꝫ
eē coꝛp⁹ q̄ aīal: ⁊ ṗus aīal eē q̄ hoīeꝫ. g° ⁊c̄. pꝫ rōne: qꝛ co/
gnitio magis vl'is eſt magis ꝯfuſa: ⁊ ꝑ ꝯñs facilioꝛ gnōne.
igit̄ ṗoꝛ. ꝯña tꝫ: qꝛ facili⁹ gñabilia ceteris parib⁹ citi⁹ gñan/
tur. añs manifeſtū. cōfuſioꝛ enī ⁊ min⁹ determinata eſt co
gnitio vl'is q̄ ꝑticularis. ¶ Scda ꝓpō. res ṗus ab ītell'u

Res ṗus cogſcunt̄ ab ītell'u ſub conceptu vago q̄ vl'i.

cogſcit̄ ſub cōceptu ſingulari vago q̄ vl'i. pꝫ: qꝛ ſic res ab
intellectu cogſcit̄: ſic īpa ṗus a ſenſu repñtat̄: ſꝫ res ſenſui
ṗus repñtat̄ ſingulariter. igit̄ ⁊c̄. maioꝛ pꝫ: qꝛ oīs cognitio
ītellectiua depēdet a ſenſitiua. ⁊ minoꝛ pꝫ: qꝛ ſenſus ſoluꝫ
iudicat de ſingulari: ⁊ iō ſic ṗus repñtat̄ ītellectui. añs pꝫ:
qꝛ maniᵐ eſt ꝙ nõ ṗus de re viſa a remotis ſcis ꝙ eſt hoc
coꝛp⁹ q̄ ꝙ eſt h ꝓſpectū: iō iudiciū de re ꝙ eſt h coꝛp⁹ p/
ſupponit de ea eē h ꝓſpectū. ¶ Tertia ꝓpō. res ṗus cog°/

Res ṗus cogſcunt̄ vl'r q̄ ſub ꝯceptu ſingulari determinato

ſcit̄ vl'r q̄ ꝯceptu ſingulari deterⁿᵃᵗᵒ. pꝫ: qꝛ de re tal'r venie/
te ſi ſit ſoꝛ. vltimo apphēdit̄ ꝙ ſit ſoꝛ. ⁊ h rōnabil'r: qꝛ co/
gnitio rei ſm ꝯceptū deterᵗᵘᶻ eſt diſtictiſſima ⁊ diffiᵐᵃ: ⁊ iō
vltio aduenit. ¶ Si q̄rat̄ qūo ī nob venit cognitio vl'is cū
nulle ſint res ī eēndo vl'es. ¶ Rñr ꝙ res eiuſdē ſpēi ſiue
gñis hñt īter ſe eēntialē ꝯueniētiā ⁊ ſil'ituⁿᵉᶻ. pꝫ: qꝛ ita ſil'is
eſt eēnª ſoꝛ. eēntie pl'onis in eē: ſic eēnª albedinis eēnᵉ albe
dinis: qꝛ ſpāliſſime ſil'es ſunt vtreqꝫ inuiceꝫ: ⁊ total'r ſil'es
effect⁹ ſm nām pñt. g° poᵉ total'r ſil'es ſunt qa actus notifi/
cāt potētias. añs eſt notū. genito g° ꝯceptu ſingulari vago
repñtante rem ſingulariter cū oīb⁹ accñtib⁹ ſub illo ſenſu
cadētib⁹ ītell's ab illa ꝯfuſione accidētiuꝫ pōt abſtrahere:
imo nāl'r abſtrahit ꝯueniētiā in qua ſoꝛtes ꝯuenit cū pla/
tone ⁊ alijs hoīb⁹: ⁊ illa ꝯueniētia apud aīaꝫ repñtatiua ē
ſoꝛ. q̄tū ꝯuenit cū alijs hoīb⁹: ⁊ eadeꝫ rōne repñtatiua eſt
oīuꝫ hoīuꝫ: qꝛ nõ eſt potētioꝛ ratio de vno q̄ de alio: eo ꝙ
oīuꝫ ſil'is eſt ꝯueniētia eēntialis ꝓpoꝛtional'r abſtrahēdo
ꝯueniētiaꝫ cōioꝛē q̄ ſoꝛ. hꝫ cū alijs aīalib⁹ gñat̄ cōceptus
cōis oīb⁹ aīalib⁹: ⁊ ita deinceps. ¶ Sed difficulter dubi/

Inſtātia.

tat̄ que res eſt: ⁊ vbi eſt hec eēntialis ꝯueniētia ſoꝛ. ad pla/

Solutio.

tonē. ¶ Ad qd rñdeo: ſic̄ credo veꝝ foꝛe: qꝛ hec eſt eēntia
ſoꝛ. īquātū ab illa total'r ſil'es effect⁹ eēntial'r nati ſunt fie/
ri effectib⁹ eēntie pla. ¶ Replicabis ꝙ tūc eq̄lis eſt cōue

Replica.

niētia ſoꝛ. ad aſinū ꝯueniētie ſoꝛ. ad platonē: imo eadē nu/
mero: qꝛ vtraqꝫ ꝯueniētia eſt met eēntia ſoꝛ. que eſt eadeꝫ
⁊ eq̄lis. ⁊ ꝑ ꝯñs ſeqtur ꝙ ſoꝛ. equal'r: ⁊ eodē mō ꝯuenit cuꝫ
aſino ſicut cū pl'one: qd ē falſuꝫ. ¶ Rñdet̄ ꝯcedēdo totū

Solutio.

ꝓceſſuꝫ vſqꝫ ad vltimā ꝯñtiā. nõ eniꝫ ſeqtur eadē ⁊ eq̄lis
in re eſt ꝯueniētia ſoꝛ. ad aſinū ſicut ſoꝛ. ad platonē. g° ſoꝛ.
equal'r: ⁊ eodē mō cōuenit cū aſino ⁊c̄. ſicut nõ ſeqtur ea/
dē ⁊ eq̄lis eſt virtus actiua cal'itatis ſicut reſiſtitiua. g° ca/
liditas eq̄liter reſiſtit: ſicut agit eadē eſt virtus deſtructi/
ua ṗme cauſe ſicut cōſeruatiua: ergo tantū deſtruit ſic̄ cō/
ſeruet ꝑut notū eſt. ¶ Queri etiā ſolet qd ſit totalis ſciē/

Dubitatio

tia nālis ad qd dr̄ ꝙ oēs habitus oīuꝫ cōcluſionū per pu/
ra ṗncipia phīe nālis ꝓbataꝝ habiti ab eodē hoīe. item ſi
eſt de oībus rebus. ¶ Ad qd dicendū eſt: ꝙ de oībus reb⁹

Solutio.

tanq̄ de ſignificatis per terminos ſuaꝝ cōcluſionū: eo qꝛ

conſiderat iſtos terminos mobile ⁊ imobile:⁊ cōponit ex eis ꝓnes que oēs res mūdi ſignificant:nō tñ eſt oium cō cluſionū demōſtrabiliū:nec ēt ex oibus terminis formās
Replica. ꝓnes nō cōſiderat terminos abſolute ſignificantes res.¶Sed diceres.igiť eſt eque cōis ſicut metaᶜᵃ cū illa nō ſit de plu
Solutio. ribus ꝙ̄ de oibꝰ.¶Rñdeť.ꝙ metaᶜᵃ de oibus terminis format ꝓpōnes ſcibiles per eas terminabiles:eo ꝙ oium q̄dditates identitates ⁊ diuerſitates cōſiderat. ſiĺr ſcíētia cōiſſima dž.nālis aūt pħia nō de oibꝰ terminis facit ꝓpo ſitiones ꝑ eam terminabiles:eo ꝙ de terminis abſolutis nihil curat:ſed ſolū de terminis hñtibus attributionē ad motū:⁊ ꝓpter hoc vocanť hꝰ ⁊ alie hꝰ ſcie ſpāles. Cōcedē dum eſt igiť ꝙ de tot eſt hec ſcia ſicut metaᶜᵃ.⁊ negandū ꝙ ſūt eque cōes:qꝛ lꝫ quo ad res ſignificatas ſint eq̄ cōes: nō tñ quo ad terminos ex q̄bus formant ꝓpōnes ſcibiles: nec etiā quo ad multitudinē ꝓnum per vtraq; cōiter ſci
Subiectū nāle. biliū.¶Item 3º queri ſolet:qḋ pħie naturalis ſit ſubm. ¶Ad qḋ dicēdū eſt:ꝙ ens mobile ſiue ille terminus mo bile cōſiderādo mobile tam in gñali ꝙ̄ in ſpāli.eſt eniꝫ ter minus cōiſſimus in hac ſcia ꝑ notis:nō excedens metas in ordine:ad cuius rōnē oia in hac ſcíētia cōſiderata habent attributionē:⁊ hoc ſufficiat ad hoc ꝙ ille terminus hic di
An pħia nālis ſit practica vĺ ſpeculati ua. cať ſubꝫ.¶Itē 4º queri ſolet:vtrū hec ſcia ſit practica vĺ ſpeculatiua.¶Ad qḋ dicēdū eſt:ꝙ ſcíētia practica ⁊ ſpe culatiua diſtiguunť dupĺr:ſcꝫ ex obo:qꝛ practica eſt de re bus inquātū eas:aut circa eas aliqs volūtarie operať:ſpe
Solutio. culatiua eſt de rebus inquātū ſunt a nā:⁊ nō inquantū cir ca eas agimus voluntarie. ¶Scḋo ex fine:qꝛ finis vlti matis practice vel ꝓprius eſt agere volūtarie finis ſpecu latiue:aut ſcire ſolū per qḋ dž ꝙ hec ſcientia eſt ſolꝫ ſpe culatiua quo ad eius finem ꝓpriū:tunc qꝛ eſt de rebꝰ put ſunt a natura:tum qꝛ finis eius ꝓprius eſt ſcire ⁊ nō ope rari. Hec de totali pħia ſint ꝓhemialiter dicta.

Rocedendo igiť ad partes pħie diuiſas eſt ſciēdū ꝑ ꝙ pħie nālis pꝰ pars tradiť in.8.libris phy ſicoꝝ:vt dictū fuit:cuius ſubm attributio
Ens mo bile ē ſubm libri phyſi. nis eſt ens mobile ſolū cōſiderādo ipm in generali:in q̄ꝝ libroꝝ pº pħs determinat de ꝓncipijs itrinſecis nāliū reꝝ.In 2º deter minat de ꝓncipijs doctrie pħie nālis.ſ.de nā ⁊ de cāis. In 3º de paſſionibꝰ intrinſecis reꝝ nāliū.ſ.de motu ⁊ infini to.In 4º de paſſionibꝰ extrinſecis earūdē.ſ.de loco vacuo ⁊ tēpore.In 5º determinať de ente mobili quo ad ꝓncipia ⁊ paſſiones diuidēdo motū in ſuas partes ſubiectiuas ſeu ſpēs.In 6º diuidit motū in partes ſuas quātitatiuas.In 7º oſtēdit oē qḋ moueť moueri ab alio:⁊ agit de cōparatio ne motuū.In 8º ⁊ vltimo de ꝑpetuitate motus de imobi litate ⁊ infinitate ac indiuiſibilitate ꝓmi motoris.¶Pri
h.li.phyſi. diuiſio. mus cōiter diuidiť in 4ºʳ tractatus.Quoꝝ ꝓmus eſt ꝓhe mium de quo dictū eſt.Scḋs eſt de opionibus antiquoꝝ tam nāliter ꝙ̄ nō nāliter loquētiū de ꝓncipijs reꝝ natu raliū.Tertius eſt de ꝓncipijs reꝝ nāliū in gñali.Quartus eſt de eiſdem in ſpāli.¶Accedēdo igiť ad 2ᵐ tractatū eſt
T.cō.6. ꝓmo notādū:ꝙ pħi dicunť nāliter de ꝓncipijs reꝝ nāliū loqui ⁊ ſcie nālis qui cōcedunt motū eſſe ⁊ pluralitatē en tiū.Illi vō inālite qui negant illa aut alteꝝ illoꝝ. Inna
Opio par menidis ⁊ melliſſi. turalĺr ergo loq̄bant Parmenides ⁊ Meliſſus q̄ dicebāt oia eſſe vnū ⁊ illud imobile. Fuit aūt rō Melliſſi ꝓpter quā ſic dicebat hec.oē qḋ factū eſt hꝫ pꝰᵐ vniuerſū nō fa
Uide Cō mētatorē in pº phy. t.cō.10. ctū eſt.ġ nō habet pꝰᵐ:⁊ hoc peccat:qꝛ arguit in pª figura minori exiſtēte negatiua. 2º arguit vniuerſū nō hꝫ pꝰᵐ: ergo nō hꝫ finē:⁊ vltra ergo eſt infinitū.⁊ pꝫ:ꝙ hec peccat per fallacíā equiuocationis:qꝛ pꝰ arguit de pꝰᵐ tēporis cuꝫ dicit.omne qḋ factū eſt hꝫ pꝰᵐ:⁊ infert intelligēdo de pꝰ

cipio magnitudinis.igiť non ſequiť vniuerſum eſſe infi nitū. 3º intulit vniuerſum eſſe infinitū:ergo tm̄ vnum eſt. ꝓñtia tꝫ:quia infinitum oia occupat. 4º arguit tm̄ vnum eſt ⁊ infinitū.ġ illud eſt imobile.Illud eniꝫ nō hꝫ locū in quo moueať.patꝫ.ꝙ ꝓñtia nō valet de motu alterationis: qꝛ ad eū nō req̄riť tranſitus de loco ad locū:nec de motu locali partiū valet ꝓñā:qꝛ ꝑtes aque itra aquā bñ pñt mo
Parme nidis rō pº phy.ro. ueri.¶Rō Parmenidis fuit iſta.q̄cq̄d eſt ꝑter ens ē nō ens:ſꝫ nō ens nihil eſt.ġ q̄cq̄d eſt ꝑter ens eſt nihil.hec rō eſt bona intelligēdo maiorē ⁊ minorē cōditionalĺr.ſi aliq̄d eſt ꝑter ens ⁊c.tunc arguit vltra:ſed ens ⁊ vnū cōuertunť. ġ quicq̄d eſt ꝑter vnū nihil eſt ⁊ vltra.ġ tm̄ vnū eſt ⁊ vl tra:ergo nō ſunt multa.Pħs dicit ꝙ hec rō peccat in mā qꝛ Parmenides ſuppoſuit ens dici vniuoce cū dicať equo ce.qꝛ lꝫ q̄cq̄d ſit ꝑter ſubā nō ſit ens ꝓncipalĺr pōt tñ eſſe ens ꝑm q̄d. 2º ēt ꝙ hec rō peccat in forma:qꝛ nō ſequitur tm̄ ens eſt.ġ nō ſunt multa put de ſe notū eſt. ¶2º nōnᵐ eſt:ꝙ Pħs ꝓbat ꝯ iſtos ꝙ aliquo mō ſunt multa ꝙ ꝓbat: T.c.14. qꝛ vel ponit ſubā eē quātā:⁊ tūc ſeq̄tur multa eſſe:qꝛ ad minus ſuba ⁊ quātitas dīnt rōne:ēt qꝛ erūt multe ꝑtes vĺ ſuba ſine quātitate ⁊ ſic ipſa:nec eēt finita ꝯ Parmenidē: nec infinita ꝯ Melliſſū.finitū eniꝫ ⁊ ifinitū magnitudis
Dubiū. An ext ſio ſube diſtincta a ſuba ext ſa notabi quodāc opi.ıj. Opio ꝑ lius ꝓba ꝓſuppoīt eē q̄tū.¶Iuxta qḋ q̄ri ſolet:vtrū extēſio ſube ſit res diſticta a ſuba extēſa:⁊ ſunt due opiones extreme. Una ponit ꝙ ois res extēſa eſt ſua extēſio:⁊ motiuū huiꝰ ꝓncipale eſt:qꝛ oia ſaluari pñt nō ponēdo extēſionē diſtin ctā a ſuba.ġ fruſtra poneref diſtō.fruſtra eniꝫ fit ꝑ plura ꝙ eq̄ bñ pōt fieri ꝑ pauciora.ꝑ.bꝰ.cō.56.Hec eſt opio ꝓba bilis.¶2ª opio dic ꝯriū:ꝙ ois extēſio ſube eſt res diſtin cta a ſuba:⁊ ꝓbat ꝓncipalĺr:qꝛ alĺr nō poſſet oñdi q̄d in ve ſica clauſa aere repleta reſiſtit cōprimēti:qꝛ nō ſuba aeris vel mā vel forª eiuſdē cū talia nata ſūt ꝑ modicū motū lo calē multū cōdenſari alias vno motu oia mouerenť put ꝓus videbať:nec calitas niſi forte inquātū cōſeruat dimē ſiones:nec aliq̄d aliud niſi dimēſio diſticta a ſuba:teneas
Solopio opionis. q̄uis:credo hanc eſſe ꝓbabiliorē.¶Et ſoluit rō alterius opionis per hoc ꝙ nece eſt ponere q̄titatē extenſam reſi
Utrū totū ſit ſue partibus. ſtere cōprimēti.¶Scḋo q̄ritur hic.vtrū totū eſt ſue par tes ad qḋ Cōmentator rñdet:ꝙ totū eſt ſue partes ſimul accepte:ſed nō eſt ſue partes diuiſim accepte:qꝛ nō eſt ali qua ſuaꝝ partiū:⁊ capiť hic totū cathegorice put tantum valet quātum aliq̄d habens partes.ꝙ autē totum ſit ſue partes ſimul accepte.probatur qꝛ alˢ due ſemilibre tantū pōderarent ablata eis vna libra ſicut cum illa libra.cōſe quentia patet:qꝛ diuiſa libra cere in duas medietates ille pōderarent tantū ſicut ipſe ante fecerant cū tota libra que eis eſt ablata.Scḋo qꝛ totalitas nihil aliud eſt ꝙ̄ oēs par tes cōiunctim accepte.ꝓpoſitio quia oibus alijs ab ipſis partibꝰ cōiunctim acceptis excluſis adhuc remanet totū. Et tertio qꝛ auferať per potētiā diuinā a partibus conitun ctim ſeruata oia totalitas:vel adhuc ſunt totū:⁊ ſi ſic.cum hoc nō ſit per totalitatē ſuperadditā:ſeq̄tur ꝙ ipſe ſunt to talitas.ſi dicas ꝙ nō:tunc eſſent partes ⁊ nullius totiꝰ par tes:qḋ implicat ꝯdictionē.Quarto que res eſſet totalitas ſeparata.nō eniꝫ eſſet ſuba.fruſtra enim poneret alia ſub ſtantia a ſubſtātia partiū ſimul acceptaꝝ:nec etiam acci dens:eo ꝙ cōpoſitū ex partibꝰ nō poniť eſſe vnū per ali quod accidens eius. Item eſſet totalitas:⁊ nullius totius totalitatis.¶Tertio eſt notādū:ꝙ Pħs ꝯ Anaxagorā T.c.34. ꝓbat ꝙ nō ſunt infinita ꝓncipia reꝝ naturaliū:⁊ itelligit ſpecie differētia per hoc ꝙ nulla res naturalis eſſet ſcibi lis. ꝓbať cōſequētia.qꝛ res non ſcitur niſi cuꝫ cognoſcunť principia ex quibus componitur modo infinita principia
Utrū infi nitū ſit ignotū. ſunt ignota.¶Iuxta quod queriť.vtrum infinitū ꝑm ꝙ infinitū ſit ignotū.Ad quod dicendū eſt ꝑm mētē pħi ꝙ ſi infinitū

ſi īfinitū ſm magnitudinē eēt ignotū eēt quātū ipm eſſet:
q2 de nullo ſcitur quātū eſt ab hoīe niſi ꝙ mēſura quātita
tiua finita mēſurat̄: ſi īfinita ſincathegorematice ſm mul
titudinē eſſent: ignotū eēt quot oīa illa eēnt. ſi ſincathego
rematice īfinita eēnt pnª in ſpecie: ignotū eēt quot oīa illa
Dubiū de maximo ⁊ minimo. eēnt ſpecie. ¶ Hic queri ſolet: vtrū entia nālia ſint deter
minata ad maximū in quo multa cōſueuerūt queri pmo:
vtrū eſt dare maximum ſiue in corporibus: ſiue in lineis.
¶ Scdo. vtrū ſit dare maximā velocitatē vel tarditatez.
¶ Tertio. vtrū ſit dare maximā mām in qua vel ex qua
forma pōt gnāri vel pmanere. ¶ Et 4°. vtrum entia ſunt
ad maximū terminata: ⁊ de his hic. ¶ Quinto. vtrū ſit da
re maximā reſiſtentiā in qua vtus accidētia poteſt agere.
¶ Sexto. vtrū ſit dare maxi^{m} effectuz quē vt^{9} actiua pōt.
¶ Septimo. vtrū ſit dare maximū ſpatiū p qd vl' in quo
viſibile pōt videri: ⁊ de his in pmo celi. ¶ Octauo. vtruz
ſit dare maximū tps per qd ens nāle pōt durare: ⁊ de hoc
Maximū qd ē: ⁊ qd pōt dicere nullū referre. ſcdo de gnōne videat̄. ¶ Pro itellectu quatuor pmaꝝ no
ta ꝙ differt dicere maximū qd eſt ⁊ maximū ꝙ pōt eē ſz
ꝙ differēter iſti termini. exponunt̄ aūt ſic. Primus maxi
mū in qd pōt exponit̄ ſic in hoc pōt: ⁊ in nullū maius pōt.
Scds minimū in qd pōt ſic in hoc pōt: ⁊ in nulluz minus
pōt. Tertius maximū in qd nō pōt ſic. in hoc nō pōt: ⁊ in
qdlibet maius pōt. Aliȷ dicūt ⁊ quolibet maiore dato dat̄
minus in qd pōt. Quartus minimū in qd nō pōt ſic. in hoc
nō pōt: ⁊ in qdlibet minus pōt. Aliȷ dicunt ⁊ quolibet mi
nori dato dat̄ maius in qd pōt: ⁊ in his vltimis duob^{9} pmi
duo modi ſunt meliores ſm impoſitionem terminorum.
Aliqd ad aliud determinatur multipl'r. ¶ Scdo notādū ꝙ aliqd dicit̄ determiari ad aliud mul
tipl'r. vno mō: q2 neceſſe eſt ipm eſſe cū illo: vt deus deter
minat̄ ad eſſe bonū. ſcdo mō: q2 pōt eſſe ⁊ nō pōt ſine illo
ſic hō determinat̄ ad eſſe aīatuz. tertio mō dr̄ aliqd eē de
terminatū ad maximū ſimpl'r: q2 eēt dare aliquā quātita
tem quā eius qtitatis nō pōt excedere ſicut modus nāli
ter dr̄ eē determinatis ad maximū: q2 quātitatē illam quā
hz pōt hr̄e: ⁊ nō pōt hr̄e maiorē. 4° mō: q2 poſſet attinge
re aliquā quātitatē: ⁊ nullo mō maiorē: vt ſi. a. pōt attinge
re qtitatē bipedalē ⁊ nō maiorē. a. diceret̄ iſto mō termi
natū ad qtitatē bipedalē. ¶ Tertio nōndū ꝙ in ꝯnibus
Ad euidētiā ꝯonū. ponēdis itelliget̄ ſtantib^{9} eiſdez diſpōnib^{9} virtutis actiue
⁊ reſiſtitiue ⁊ ceteroꝝ cōcurrentiū. ¶ Tūc eſt pma ppoſi
1ª ppō tio ꝙ eſt dare maximū ꝙ eſt. pz de vniuerſo. ¶ Scda p
2ª ppō poſitio in qualibet ſpē eſt dare idiuiduū: quo nō eſt maius
illa ſpecie. pz: q2 eſt dare hoīem quo nullus hō eſt maior: ⁊
3ª ppō ita eſt de aliȷs ſpēbus. ¶ Tertia ppō: nec in toto vniuer
ſo: nec in aliqua ſpē eſt dare aliqd ita magnū ꝙ ipſo nō po
4ª ppō teſt eē maius. pz: q2 de^{9} pōt libere facere maius. ¶ Quar
5ª ppō ta ppō: loquēdo nāliter eſt dare maximū ꝙ pōt eē pz: q2
Ariſt. diceret ꝙ nō pōt eſſe maius vniuerſo. ¶ Quinta p
poſitio: in ſpēb^{9} etherogeneis nō eſt dare maximuz ꝙ pōt
eſſe nāliter. pz: q2 qtūcūqz eſt magnū in quacūqz tali ſpe
6ª ppō cie pōt eē maius pportio: q2 applicato rarefaciente fieret
maius. ¶ Sexta ppō: nec eſt dare minimā quātitatē quā
7ª ppō hō vel aliud idiuiduū etherogeneuz pōt hr̄e pz: q2 illa ha
bita ⁊ applicato ꝯdenſante hēbit minorē. ¶ Septia ppō:
ex parte puitatis eſt dare maximā qtitatē quā hō nō pōt
hr̄e: ⁊ ex pte magnitudinis mi^{am} quā nō pōt hr̄e. pz: q2 ca
pto viro pfecto rarefiat quouſqz pp minimā extēſionem
corporis deſinat eē: tūc qtitas que eſt in corpore in p iſtan
ti nō eē eſt nimia quātitas quā nō pōt hr̄e pp nimiā exten
ſionē: q2 illaz nō potuit neqz tantā ex parte extēſionis: ſed
8ª ppō qlibet minorē potuit eodē mō per cōdēſationē: pbet̄ pri
ma pars ꝯcl'onis. ¶ Octaua ꝯcl'o: nō eſt dare maximā li
neaz rectā vel curuā. pz de recta: q2 diameter mūdi capta
ipſa hz latitudinē vt ſupponit̄ 6° huius. g media linea eius

eſt longior qz a iube extreme: aut qz tota niſi tunc res hn̄s
aliquas partes minores: ⁊ aliquas lōgiores diceret̄ ita lon
ga ſicut lōgiſſima pars ꝙ nō rōnale ⁊ de curua pz: q2 īfini
ta eſt linea gyratiua vt ſupponit̄ ex tertio: ⁊ hoc de pª parte
queſiti. ¶ De ſcda pte eſt nona ppō: ꝙ inter entia totalia 9ª ppō
pmū mobile velociſſime mouet̄ pz: q2 nullius corporis to
talis motus eſt velocior motu diurno. ¶ Decima ppō: nō 10ª ppō
eſt dare motū velociſſimū nec etiā tardiſſimū pz: q2 ſi eēt
motus velociſſimus eēt equinoctialis: ⁊ ille nō eſt velociſ
ſimus. g ⁊c. pz maior de ſe: ⁊ minor declaratur: q2 vel eſſet
ipſius equinoctialis idiuiſibilis ſm latitudinē ⁊ pfundita
tem: ⁊ hoc nō: qa nulla linea talis eſt in ſphera vt ſupponi
tur ex ſexto vel diuiſibilis: ⁊ ſi ſic ſuperior medietas eius
mouet̄ velocius qz totus equinoctialis: rō qa in motu vni
formiter diſformi velocitas denominat̄ a puncto me° vt
ſupponit̄. mō medius pūctus ſupioris medietatis veloci^{9}
mouet̄ qz punctus medius totius eqnoctialis eo ꝙ maius
ſpatiū pertrāſit in equali tpe: ſil'r ꝙ nō ſit motus tardiſſi
mus apparet: q2 maxime eēt mot^{9} partis ppinquiſſime po
lo mō nulla eſt talis. quelibet eniz eſt diuiſibilis ⁊ medie
tas ppingor mouet̄ tardius qz pars tota. ¶ De tertia ma
teria eſt ppō vndecima in reb^{9} etherogeneis eſt dare mi 11ª ppō
nimā mām ex qua forma pōt pduci quo ad eē cōpletum
quātū eſt ex nimia puitate p^{r}: q2 ad imaginationē ſit mā
ſufficiēter diſpoſita pro gnōne aſini: ſed ſit nimis parua: ⁊
augeat̄ cōtinue quouſqz pmo icipiat eſſe aſinus in eē pfe
cto: mā que eſt tunc in eo eſt minima ex qua pōt pduci ex
parte puitatis. pz: q2 ex illa pōt ⁊ nō ex minore. ſi enim ex
minore potuiſſet prius fuiſſet genitū eo ꝙ mā erat ſemper
bene diſpoſita. ¶ Duodecima ppō ex pte nimie magni 12ª ppō
tudinis eſt dare maximā māz ex qua talis for^{a} pōt educi.
pz: q2 ſit mā ad imaginationē bene diſpoſita ⁊ minus ma
gna ⁊ ꝯtinue minoret̄ quouſqz pmo generet̄ aſinus: ⁊ pba
tur ſicut prius. ¶ Decimatertia ppō: ex infinite modica 13ª ppō
mā pōt forma rei hōgenee pduci. pz: q2 ex quātūcūqz par
ua mā pōt pduci forma ignis eo ꝙ quelibet pars ignis eſt
ignis de mā ſub qua hō pōt manere vel aſinus pz ex ſexta
⁊ 7ª: ⁊ itelligunt̄ he ꝯnes ſine miraculo diuino ſtāte eodē
agēte ⁊ eiſdē ſiue total'r ſil'ib^{9} diſpōnib^{9} paſſi. ¶ Decima
quarta ppō: ꝙ res etherogenee ex pte magnitudinis ſunt 14ª ppō
determinate ad minimā qtitatē quā nō pn̄t hr̄e: ⁊ ex pte
puitatis ad maximā quā nō pn̄t hr̄e. 4^{oo} accipiēdo eē de
terminatū pz ex ꝯne. ¶ Decimaqnta ppō nāliter loquen 15ª ppō
do pbabile eſt dicere: ꝙ elm̄tum ignis eſt determinatū ad
maximā qtitatē quā pōt hr̄e. pz: q2 ſi eēt optima diſpō ce
li ⁊ iferioꝝ pro maioratiōe ignis que vr̄ poſſis: tūc eēt ma
ximus ignis q per nām poſſet eē. h de 4^{or} pmis ſint p ba
biliter dicta breuiter tranſeundo. ¶ Quarto nota ꝙ Phs T.c.42
pbat tractatu 3° trāſmutationis nālis pnª eē ꝯria: p hoc ꝙ
cōditiones pmoꝝ pncipioꝝ ſunt ꝙ nō fiunt ex alterutris.
2ª ꝙ nō fiunt ex aliȷs: ⁊ 3ª ꝙ oīa gnābilia fiūt ex ipſis. mō
hec inſunt pmis ꝯriȷs. g ⁊c. maiorē ſupponit: ⁊ minorē de
clarat. p ꝙ ꝯria pª nō fiant ex iuicē. pz: q2 ſunt ꝯria mō vnū
ꝯrioꝝ nō eſt natū eē pars alterius. 2° ꝙ nō fiāt ex aliȷs pz:
q2 ſunt pª. ⁊ 3° ꝙ oīa gnābilia fiunt ex eis. pz: q2 oē ꝙ fit: fit
ex ꝯrio aut ex me°. me^{m} aūt eſt ꝯriuz vtriqz extremo. g ⁊c.
maiorē pbat iductiue. Iſtaz ꝯnē itelligo ſic exponēdo de
reb^{9} ꝙ cū aliqd trāſmutat̄ nāl'r termin^{9} a quo extriſecus
⁊ termin^{9} ad quē ſunt ꝯria large. i. ſunt puatiue oppo^{ta}: qa
termin^{9} a quo eſt pua° for^{e}: ⁊ termin^{9} ad quē habitis for^{e}.
mō talia dn̄r ꝯria puatiue nō ꝙ i re ſit pua° repugnās for
me: ſz in rōne. rō. n. puationis forme ⁊ habitis repugnant.
Aliter expo^{r} ꝯcluſio de terminis ꝙ ad exprimēdum expli
cite quid ſit tranſmutari naturaliter: oportet vti terminis
contrariȷs large. ſ. put priuatiue oppſita cōprehenduntur

UVA. BHSC. IyR_143_5

ſub ꝯ̃rie oppoſitis.oꝫ enim dici ꝙ tranſmutari nãliter eſt mãm fieri ſub vna forª quã ante non habuit vel deſinere eẽ ſub forma quã ante habuit mõ forma:ꝛ nõ habitꝰ forme vel forma:ꝛ p̃uatio forme ſunt p̃uatiue oppoſita:ꝛ per ꝯñs ꝯ̃ria large.ſil'r itelligo omne qḋ fit fieri ex ꝯ̃rio:ideſt fieri ex p̃uatione forme que fit.p̃uatio autẽ large dr̃ ꝯ̃ria forme nõ in re:ſꝫ in rõne:vt dictũ eſt. ¶ Et aduerte ꝙ p̃ncipia nõ fiunt ex alterutris:put ex denotat circũſtantiam partis.vnũ eniꝫ nõ fit pars alterius:vt mã nõ fit pars forme nec eꝯ̃:bene tñ fiunt ex alterutris put ex dicit circunſtãtiaꝫ ſubti.forma.n.fit ex mã tanq̃ꝫ ex ſubo:ꝛ fiunt ex alterutris:put ex denotat circũſtantiã ordinis.forma enim

T.c.53. nãli ordine fit ex p̃uatione ſui. ¶ Quinto nõ.ꝙ ·Phs probat ꝙ pp ꝯ̃ria opꝫ in trãſmutatione nãli aliqḋ poni ſubm ꝙ eſt tertiũ p̃nm trãſmutationis:pbat̃ in cap.5° p̃mi:ſic ꝙ niſi ſic nihil fieret.ꝯñs eſt incõueniẽs ꝛ pr ꝯña:qꝛ vnũ cõtrarioꝝ nequit fieri ex alio niſi in ſubo:vel igr̃ illud ſubm eſt alterũ ꝯ̃rioꝝ:ꝛ hoc nõ:qa cõcordia nõ eſt ſubm diſcordie:vel ecõtra:nec albedo ſubm nigredinis:nec econtra:ꝛ ita in alijs:vel illud ſubm eſt aliud ab vtroqꝫ:ꝛ habet̃ ppoſitũ. ¶ Cõfirmat̃:qꝛ ꝯ̃ria oĩa dicunt̃ de ſubto tanq̃ꝫ de priori.igit̃ preter illa opꝫ eẽ ſubm p̃nm.pꝫ añs in p̃itis.oĩa eniꝫ ꝯ̃ria dicunt̃ de ſubiecta ſuba:ꝛ ad hoc ponunt̃ rõnes

T.c.51. in cap.6° primi:quaꝝ ſolaꝫ recito qꝛ ad illã alie reducunt̃:qa omne qḋ fit:aut fit ſimpl'r:aut ſm quid:ſꝫ qḋlibet iſtorum fit ex ſubto:igit̃ maior pꝫ a ſufficienti diuiſione:ꝛ minor pꝫ:qꝛ qḋ ſm quid fit aliquo mõ fiendi eſt alicuius predicamẽti accidẽtiuꝫ ꝛ oĩa talia p̃ſupponũt ſubas.ſi vo fiat ſimpl'r adhuc ad eius gnõnẽ requirit̃ alterius corruptio:vt ad gnõneꝫ aĩalis forma ſeminis corrũpit̃ ꝛ nõ apparet rõ:q̃re opꝫ ſemẽ preeſſe ꝛ p̃corrũpi niſi aliqd maneret in

Difficultates icidentales. aĩali ꝙ prius fuit in ſemine.hec aũt eſt mã. ¶ Hic queri ſolet p̃mo vtrũ omne qḋ fit:fit ex ſubto preſuppoſito. Secundo.vtrum tria ſint p̃nª reꝝ nãlium. Tertio.vtrum mã

p̃ª p̃ma que eſt ſubm trãſmutationis nãlis ſit ens. ¶ Ad pri-

2ª mã dicendũ eſt:ꝙ dr̃ia eſt inter gnõnẽ ꝛ creationẽ:qꝛ gñatio

Sol° prime difficultatis. ſimpl'r dicta eſt mutatio qua de poª mãe imediate pducit̃ noua ſuba. Creatio eſt mutatio qua icipit eſſe noua

Creatio ꝛ generatio differunt. ſuba ſine hoc ꝙ fiat de poª mãe:in q̃bus deſcriptionibꝰ duplex dr̃ia tangit̃ inter gnõnẽ ꝛ creationẽ. Prima qꝛ generatio preſupponit ſubm ꝛ creato nõ. Scḋa qꝛ in gnõne generans per prius nãliter attingit mãm q̃ꝫ formã quã pducit:pꝫ ex deſcriptione:qꝛ ſolum cã pducit de poª materie. Per ꝯ̃riuꝫ eſt in creatione:quia lꝫ forma que crearet̃ fieret in ſubto:tñ qa nõ fit de poª ſubiecti:vt dictũ eſt creans prius nãliter attingeret formã quã pduxit q̃ꝫ ip̃m ſubm. ¶ Ex quo patet qd ſit formã educi de potẽtia materie.eſt enim pduci ab agente de poª ſubiecti ſic ꝙ illa forma nãliter depẽdet in eſſe ab ipſo ſubiecto:nec ſine eo ſine miraculo quoquo modo põt eſſe:per hoc dicit̃ ad p̃mã dubitationẽ. p̃° ꝙ omne qḋ fit ſine miraculo.ſ.modo nãli fit ex ſubiecto p̃ſuppoſito:ꝛ hoc pbant rõnes prius facte. 2° dr̃ ꝙ in pductiõe ſupnãli ſeu miraculoſa:nõ opꝫ illud qḋ fit fieri ex ſubto preſuppoſito.pꝫ:qꝛ deus oĩa alia ab eo in p̃n

p̃ phy.t.cõ.75. cipio creauit:vt fides catholica ponit. 3° dicit̃ ꝙ Ariſto. loquens ſine illuminatione fidei catholice diceret ſimpliciter nihil fieri ex ſubiecto preſuppoſito.pꝫ:qꝛ talis loqueretur cõformiter experiẽtijs ſenſibus ſolũ:ꝛ ſic nunq̃ꝫ ex

Sol'.ſcḋe difficultatis. perimur aliqd fieri niſi ex preexiſtenti ſubto. ¶ Pro ſcḋa dubitatiõe nota:ꝙ res nãlis accipit̃ dupl'r pprie ꝛ eſt res hñs nãm:ſcꝫ cõpoſita ex mã ꝛ forma:ꝛ ſic capiet̃ hic ꝛ cõmuniter:ꝛ eſt talis res vel mã ſeu formamet:ſeu aliq̃ q̃litas alicui iſtoꝝ cõueniens:vel etiã motus vel opatio nãliter ab aliquo iſtoꝝ pcedẽs. Tunc patẽt he ppoſitiões cuiuſlibet rei nãlis ſunt infinita p̃nª itrinſeca nãlia.pꝫ:qꝛ infinite ſunt ptes materie. Scḋa cuiuſlibet rei nãlis tm̃ duo ſunt p̃ncipia itrinſeca ſpecie dr̃ia.pꝫ:qꝛ mã ꝛ forma. Tertia nullius trãſmutationis nãlis ſunt tria p̃ncipia itrinſeca differẽtia ſpecie ſpecialiſſima eẽntiali.pꝫ:qꝛ gñatio nõ eſt niſi forma que generat̃:ꝛ corruptio nõ eſt niſi forma que corrũpit̃:vt ſupponit̃ ex dicẽdis.motus aũt nõ eſt niſi forma que pducit̃:aut aggregatũ ex forma que pducit̃ ꝛ forma que abijcitur:ꝛ cõſtat ꝙ nullius iſtoꝝ ſunt ſic tria p̃ncipia:cũ igitur nõ ſunt alie mutationes:nec etiã trãſmutationes.pꝫ ppoſitum. Quarta ppoſitio ad itellectũ ·Phi ꝙ cuiuſlibet trãſmutations nãlis tm̃ tria ſunt p̃ncipia intrinſeca ad iſtum itellectũ:ꝙ ſunt tres rõnes gñales p̃ncipiandi itrinſece:cũ aliquid nãliter tranſmutat̃.ſ.ratio ſubiecti in quo fit mutatio:ratio p̃uationis a qua fit pductio:ſi ſit mutatio acq̃ſitiua ſeu ad quã vadit corruptio:ſi ſit mutatio depditiua:ꝛ ratio ad quã vadit mutatio acquiſitiua:ꝛ a qua vadit mutatio depditiua. Sic eni in omni mutatiõe duo ꝯ̃ria dicunt̃ p̃ncipiare ꝛ vnuꝫ ſubm vel aliter magis logice exponẽdo:lꝫ in veritate idem ſenſus ſit ꝙ ad exprimenduꝫ explicite qd ſit nãliter trãſmutari opꝫ vti tribus terminis in rõne differẽtibus ſignificãtibꝰ p̃nª ipſius trãſmutari ſeu trãſmutationis.opꝫ eniꝫ dicere ꝙ trãſmutari nãliter eſt ſubm fieri ſub aliqua diſpõne quã ante non habuit vel deſinere eẽ ſub aliqua quã prius habuit:ꝛ in hoc ꝙ dicit̃ ſubm tangit̃ mã ꝛ eius ratio in hoc ꝙ dr̃ ſub diſpõne tangit̃ forª:ꝛ eius ratio in hoc ꝙ dicit̃ quã prius nõ habuit:tangit̃ p̃uatio ꝛ eius ratio. Ideꝫ eniꝫ eſt equiualenter ſine qua prius fuit ꝛ p̃uatio:ꝛ ſic iſti tres termini:ſubm diſpoſitio ꝛ nõ habẽs iſtam diſpõneꝫ prius:ſupponũt pro p̃ncipijs itrinſecis ꝛ in rõne differunt. ¶ Ad tertiã dubitationẽ dicit̃:ꝙ mã eſt ens:qꝛ al's nõ eſſet veruꝫ ꝙ eſſet p̃nm itrinſecum rei nãlis. ¶ Scḋo ꝙ eſt actu exiſtens:imo eſtmet ſuus actus exiſtẽtie pꝫ:qꝛ eſt actu exiſtens:imo omni alio ad imaginationẽ circũſcripto ab ea p̃ter ipſaꝫ adhuc actu exiſteret:ꝛ tunc nõ exiſteret actu ſuperaddito: igitur actu q eſt ipſemet:igit̃ eſtmet actus. ¶ Tertio ꝙ ipſa nõ eſt ens in actu formalitatis.vocat̃ aũt ens actu formalitatis qḋ eſt forma:aut certã formã ſubãleꝫ ſibi determinãs:mã nõ eſt huiꝰ:ſed eſt in poª ad quãlibet formã gñabileꝫ recipiendã:quapropter vocata eſt ens in pura poª non ad eſſe:ſed ad formã gñabileꝫ recipiendã. Et hac de cã dicit̃ 7° metaph.ꝙ ipſa nõ eſt qd:ideſt hoc aliqd in actu formalitatis:qꝛ nõ determinat ſibi certã formã ſicut facit h̃ aliquid per ſe exiſtens:nec eſt quale.i.nullaꝫ qualitatẽ per ſe ꝛ pprie ſenſibileꝫ ſibi determinat:nec eſt quãta.i.nullam determinatã ſpeciem quãtitatis cõtinue ſibi determinat. ¶ Sexto notãdũ eſt:ꝙ ·Phs pbat formaꝫ eſſe p̃nm circa fineꝫ tertij tractatus per h̃ ꝙ omne qḋ fit ſimpl'r eſt ſuba cõpoſita ex aliquo qḋ acquirit̃:ꝛ aliquo qḋ prefuit modo illud qḋ acquirit̃ vocat̃ forma.g̊ forma eſt p̃nm rei nãlis. ꝯña tenet.añs pro p̃ma parte pꝫ:qꝛ niſi in re que ſimpr fit aliquid eſſet qḋ prefuiſſet ipſa nõ fieret ex ſubiecto cõtra dicta in p̃cedenti notabili:ꝛ niſi aliqd de nouo acquireret̃ nihil ſimpl'r fieret:pro ſcḋa parte pꝫ de ſe.qḋ eniꝫ acquiritur vocat̃ forma eo ꝙ ip̃m dat rei eſſe in actu que ante ſolum erat potẽtia. ¶ Hic queri ſolet.vtruꝫ forma ante ſui generationẽ habuit aliquod eſſe in mã. Scḋo.vtruꝫ in generatione ſubſtãtiali generat̃ forma:vel mã:vel compoſitũ. Tertio.quid ſit generatio ſubſtantialis. Quarto.quid ſit ip̃m generare. ¶ Ad primũ dicẽduꝫ eſt:ꝙ nõ pr:quia vel tale eſſe maneret cũ forma que generat̃ vel nõ:ſi non:tunc nõ diſponeret nec ageret ad diſpõneꝫ forme ſequentis.nõ eniꝫ agit ad ſui corruptionẽ:qḋ tñ ſequeretur etiaꝫ ſi non maneret:tunc fuiſſet perpetuũ a parte ante in mã:ꝛ tamẽ corruptibile a pte poſt:qḋ non cõcederet ·Phs nãlis

Right-margin notes (cut off at the page edge): T.c.5[…] · Ad […] mutari […] liter […] · Solo[…] tie dubi[…] tionis. · T.cõ[…] · T.c.6[…] · Dubiões 2ª 3ª 4ª Sol°p'

UVA. BHSC. IyR_143_5

ſed manet cũ foꝛa que gñaꝛ vel eſt eiuſdẽ rõnis cũ eo qđ
gñaꝛ:ꝛ hoc nõ:qꝛ vnũ eſt ſimpl'r perpetuũ ab ante:ꝛ aliud
genitũ mõ talia nequeũt eẽ eiuſdẽ rõnis. ¶ Etiã q̃re plus
pfuiſſet ipm q̃ aliđ ꝙ gñaꝛ:ſi dicaꝛ ꝙ manet ꝛ eſt diuer
ſe rõnis:ois foꝛa erit itrinſece cõpoſita ex ptibꝰ diuerſaruz
rõnũ.ſ.vna q̃ pfuit ꝛ alia q̃ genita eſt noua.ħ aũt ſupfluũ
eẽt dicere nec vꝫ pbabile.foꝛa.n.eſt res ſimplex ꝛ nõ diui
ſibilis in ptes diuerſaꝝ rõnuz.vñ gnõ eſt mere nãlis:lꝫ ni
hil foꝛme pfuit:eo ꝙ mã habuit nãlẽ tendẽtiã ad ipſam:ꝛ
ſic ꝯfert pam vim paſſiue ad gnõnẽ:ſicut oẽ pfectibile icli
naꝛ ad ſui pfectionẽ nec ex ħ ſeqꝛ formã creari:qꝛ lꝫ non
fiat ex aliquo ſui pcedẽte:fit tñ ex ſubo ꝛ de poa ſubti:ꝛ ſic
nõ creaꝛ. ¶ Ad 2am dñr 3a.pm ꝙ in gnõne ſubali mã gñaꝛ
ſubiue:qꝛ fit ſub foꝛa.ſic enĩ dicit Cõmẽ.po huiꝰ:ꝙ mã eſt
que pꝛo rei vitate gñaꝛ:ꝛ hoc eſt fieri ſubiue. 2o ꝙ eadem
gnõne foꝛa gñaꝛ terminatiue:qꝛ pducitꝛ de nõ eẽ in eẽ fa
ctũ ꝑm ſe totũ tanq̃ terminꝰ gnõnis:ꝛ hoc eſt fieri termi
natiue. 3o ꝙ eadẽ gnõne cõpom gñaꝛ totalitatiue ſiue co
pulatiue:qꝛ ipm oia alia que illa gnõne fiunt in ſe includit
vt partes mõ hoc eſt gñari totalitatiue.g̃ ꝛc.ma.pꝫ:qꝛ illa
gnõne nõ fiunt alia a cõpoſito niſi mã ſubiue ꝛ foꝛa termi
natiue:vt dictũ eſt:ꝛ ambo illa in ſe icludit cõpoſitũ tanq̃
partes ſui hoꝛ nota eſt. ¶ Ad 3am dꝛ:ꝙ gnõ ſubalis put eſt
pꝛius deſcripta eſt ipſamet foꝛa ſubalis q̃ gñaꝛ.pbaꝛ vel
qꝛ eſt ipſamet vel accñs diſtinctũ ab ea qua ipſa pducitꝛ.
ſi pmũ hꝫ ppoſitũ:nõ 2m:qꝛ tale accñs pduceretꝛ ſeipſo:ꝛ
eadẽ rõne poterat ſaluari hoc de forma:vel iteꝝ gñaꝛ alia
gnõne:ꝛ ſic eẽt pceſſus in ifim:qđ eſt icõueniẽs:ꝛ pꝫ ſuppo
ſitũ:qꝛ gnõ ſubalis hꝫ eſſe poſt nõ eſſe:ꝛ iõ qđcũqꝫ ſit ipſa
opꝫ ꝙ pducaꝛ hoc de nouo. ¶ Ex alio pꝫ hoc:qꝛ in omni
alio a foꝛa ꝛ ipſo ſubo circũſcripto adhuc manet gnõ ſub
ſtãtialis.g̃ ipa nõ eſt accñs:ꝯña tenet ꝛ apparet aſſumptũ:
qꝛ ſi maneat foꝛa que ꝑm ſuas ptes inducitꝛ mãe:q̃uis oia
accñtia circũſcribanꝛ:adhuc vere illa foꝛa gñaꝛ:dum tñ pa
cã eaꝫ pducat de poa mãe ſiue accidẽtibꝰ ſicut eã pducit
cũ accidẽtibꝰ. ¶ Ad 4am dicunt qdã:ꝙ hoiez gñare nihil
eſt aliꝫ ꝙ eſt tale dictũ ſolũ.ſ.illi termini vel ppõ cuius il
lud eſt dictũ:ſicut hec ppõ:hõ gñaꝛ. ¶ Tertiꝫ:ꝙ eſt ſigni
ficabile cõplexe qđ nec eſt ſuba:nec accñs:nec aliqđ eẽ in
cõplexũ:ꝛ nec plura eẽ icõplexa. ¶ Quarti ꝙ hoiez gña
re eſt cõpoſitũ ex gñante ꝛ foꝛa que gñaꝛ:ꝛ nõ credo hñ ali
cui iſtoꝝ:lꝫ ſunt pbabilia. ¶ Quinti dicũt:ꝙ hoiez gñare
eſt hõ generãs:ꝛ creare eſt creãs:ꝛ ita in aliꝫs:ꝛ vꝫ mihi ꝙ
hec eſt pbabilioꝛ opio:qꝛ hõ generãs eſt hõ generãs:ſicut
oẽs cõcedũt:mõ ſi ei addaꝛ eẽ hoc:nõ vꝫ aliqđ extrinſecũ
iportare cũ eẽ nulli ſit extrinſecũ.igiꝛ hoiez gñare eſt ho
mo generãs. ¶ Põt ꝯfirmari:qꝛ gñare eſt aliqđ ꝛ non eſt
aliud q̃ generãs.igiꝛ ꝯña tenet:añs pꝛo pa parte pbaꝛ:qꝛ
gñare eſt agere ſicut ſecare eſt agere p Phm in pñto paſ
ſionis:ꝛ pbaꝛ ſcđa:qꝛ ſi eẽt aliqđ vel eẽt foꝛa que pducitꝛ
ſeu accñs ꝙ pducitꝛ vel cõpoſitũ:vel aggregatũ ex iſtis:ꝛ
nullo mõ põt dici.igiꝛ ꝛc.ma.pꝫ ex ſufficienti diuiſione:ꝛ
minoꝛ pꝫ:qꝛ qđlibet iſtoꝝ magis deberet dici gñari q̃ ge
nerare:eo ꝙ foꝛa accñs ꝛ cõpoſitũ vel aggregatũ ex eis ge
neraꝛ mõ gñare nõ eſt gñari:eo ꝙ ſeruire deo eſt merito
riuz:ꝛ ſeruiri nõ eſt meritoꝝ:dare eſt liberale ꝛ dari non.
igiꝛ nõ eſt idez dari ꝛ dare:q̃re nec gñare ꝛ gñari. ¶ Nec
obſtant auctes phi 7o meta.dicẽtis in dictis ꝑm accñs nõ
eſt idẽ ipm ꝛ eẽ ipm:ꝛ ſcđo de aia nãliſſimũ opuz viuẽtiũ
eſt gñare.pa eniꝫ itelligiꝛ ſic ꝙ dictuz ꝑm accñs de aliquo
nõ eſt ipm eẽ.i.nõ eſt eẽntial'r pdicatũ de eodẽ. 2a ſic nãliſ
ſimũ operũ viuẽtiũ eſt actus ꝑm quẽ viuẽs gñat:vide ple
nius ſcđo de aia:ꝛ dei gra 7o meta. ¶ Septio nõnm eſt: ꝙ
Phs pbauit po huiꝰ priuationẽ eſſe pnm eo ꝙ omne qđ fit:
fit ex puatiõe ſui vt muſicũ ex nõ muſico:ꝛ eſt notãduz ꝙ
inuit puationẽ eſſe idẽ cũ mã:qꝛ pus dicit ꝙ in omni trãſ
mutatione neceſſe eſt aliqđ ſubyci. ¶ Adhuc addit:ſi nu T.cõ.59.
mero eſt vnũ rõne ſeu ſpẽ nõ vnũ eſt.nõ eniꝫ idẽ eſt hõi ꝛ
in muſico ꝛ in figurato ꝛ eri. ¶ Juxta qđ queriꝛ vtrũ pua Dubĩ.
tio eſt ipſamet mã. ¶ Ad qđ dicẽdum eſt:ꝙ priuatio põt Solo.
exponi 3r.vno mõ ſic:ideſt actus puantis:ꝛ ſic foꝛa que coꝛ Priuatio exponiꝛ 3r
rũpiꝛ adueniẽte noua foꝛa põt vocari puatio:qꝛ inquãtuz
coꝛrumpiꝛ eſt actus depditionis ipſius puantis:imo ꝛ foꝛ
ma que gñaꝛ:qꝛ ẽt eſt actus puãtis:ꝛ hoc modo põt itelli
gi illđ Phi ſcđo huiꝰ.puatio eſt quodãmõ ſpẽs. ¶ Scđo T.cõ.31.
ſic puatio.i.formã nõ eẽ in mã:ſꝫ poſſe fieri in ea ꝛ ſic pri
uatio nihil eſt:ſed põt eẽ foꝛa que põt fieri. ¶ Tertio mõ
ſic.i.ſubm aptum natũ hꝛe aliquã formã quã actu nõ hꝫ:ꝛ
hoc mõ puatio eſt ſubm:qꝛ ſubm aptũ natũ hꝛe formã:ſi
ue hẽat illaꝫ:ſiue nõ:nihil aliud eſt q̃ ſubm:ꝛ hoc mõ ma
gis vꝫ Phs ſumpſiſſe puationẽ:qꝛ dicit ꝙ mã eſt idez cuꝫ
puatione nuõ:ſed nõ rõne. Jtẽ ꝙ quodãmõ ſolũ ſunt duo
pna.ſufficit.n.forma cũ mã. ¶ Jtẽ ꝙ mã ꝛ priuatio ſe hñt T.cõ.60.
ſicut in muſicũ ꝛ hõ que ſom rõne differũt. Juxta qđ expo
nẽde ſunt multe auctes in lra. ¶ Prima ꝙ mã ꝛ foꝛa ſunt
pna per ſe:qꝛ illa inquãtũ hꝫ manẽt in re nãli.puatio autẽ
eſt pnm per accñs:qꝛ pducta foꝛa nõ manet in re nãli pua
tio illius foꝛme. ¶ Scđa puatio eſt p ſe nõ ens:ſed mã eſt Prio phi.
p accñs nõ ens.i.hec eſt p ſe puatio nõ eſt ens p illã formã t.c.66.79
cuius eſt puatio ſicut puatio foꝛe eſt ignis nõ eſt ens p foꝛ
mã ignis ꝛ hec eſt per accñs:mã nõ eſt ens p formã ignis
ſeu aliquã aliã qua eſt puata. ¶ Tertia mã eſt ppe ſubaꝫ
ꝛ puatio nõ.i.mã manet pducta foꝛa ſub rõne mãe:ꝛ ideo
iuxta ſubaꝫ diciꝛ eẽ puatio nõ manet ſub rõne puationis
eiuſdẽ foꝛme pducta foꝛa:ꝛ iõ nõ dꝛ eſſe ppe ſubſtantiaꝫ.
¶ Quarta ꝯ Cõmẽtatoꝛis puatio nec eſt ſuba nec accñs
itelligiꝛ ꝙ puatio foꝛe ignis:nec eſt ſuba nec accñs ignis:ꝛ
ita in aliꝫs. ¶ Octauo notandũ:ꝙ Phs dicit mãm eẽ co T.cõ. 68.
gnoſcibileꝫ per analogiã ad trãſmutationẽ in 4o tractatu
pmi ꝙ itelligiꝛ ſic:ꝙ inſpiciẽdo trãſmutationẽ nãleꝫ ꝛ di
ſcurſiue cognoſcẽdo ꝙ neqt eẽ trãſmutatio niſi in ſubo cõ
cludiꝛ eſſe mãm pmã trãſmutationis ſubm.vñ Cõmẽta
toꝛ trãſmutatio facit ſcire mãꝫ:ꝛ addit Phs ꝙ mã nõ eſt
hoc aliqđ:ꝛ Cõmẽtatoꝛ dicit:ꝙ eſt in poa ad formã. ¶ Ju Dubĩ.
xta ꝙ queriꝛ vtrũ poa mãe eſt mã. ¶ Ad qđ rñdendũ eſt Solo.
ꝙ ſic:qꝛ ſicut ſe hꝫ pma poa actiua ad pm agens:ita pa paſſi
ua ad pmuꝫ patiens:mõ pma poa eſt pmũ agens.eſt enim
deus benedictus.g̃ ꝛ pma paſſiua erit pmũ patiens.ſ.mã.
¶ Cõfirmaꝛ:qꝛ mã eſt pnm trãſmutãdi ab altero inquã
tum alterũ.g̃ eſt potẽtia paſſiua.ꝯſequẽtia tenet per diffi
nitionẽ potẽtie paſſiue poſitam in 5o meta.añs eſt manife T.cõ.17.
ſtum.põt eniꝫ mã trãſmutari ab agẽte:ꝛ ſi dicaꝛ ꝙ Com
mẽtatoꝛ dicit:potẽtiã materie eẽ accidẽs eius pmo:qꝛ mã
eſt ſuba ꝛ potentia ad aliqđ.ſcđo qa mã exiſtente vna po
tentie eius ſunt multe. ¶ Tertio qꝛ pducta forma adhuc
manet mã nõ tamẽ manet:tũc poa ad illã formã. ¶ Re
ſpõdeꝛ:ꝙ Cõmẽtatoꝛ ꝛ rões ſue nõ plus ponunt niſi ꝙ
iſte terminus potẽtia pdicaꝛ denoiatiue de mã:ſic termi
nus pñti ad aliqđ deterio ſubali:ꝛ ſic capit terminõs mã
liter ꝛ accñs put eſt nomẽ ſcđe ipoſitiõis:ꝛ ſic diceremus
ꝙ pater eſt accidẽs homini. ¶ Jn 2a vult ꝙ m'lta noia po
tentialia pdicanꝛ de mã denoiatiue:vt potẽtia ad formaꝫ
ignis:potẽtia ad formã aeris:ꝛ ita de aliꝫs:in re tñ non eſt
niſi vna potẽtia mãe que eſt ipſamet mã. ¶ Ad tertiã dꝛ:
ꝙ vult ꝙ mã pducta foꝛa manet inquãtũ mã:ſꝫ nõ manet
inquãtũ poa ad illaꝫ formã ſicut ſoꝛ.albus:ſi fiat niger ma
net facta nigredine:tamẽ nõ manet albus. ¶ Nono notã T.cõ.66.
dum eſt:ꝙ Philoſophus pbat priuationẽ eſſe diſtinctam
a materia ratione:quia materia appetit formam genera
bilem:ꝛ nõ appeteret eam niſi ſub rõne priuationis ꝛ non

UVA. BHSC. IyR_143_5

materie:igiẗ priuatio diſtinguiẗ a mã.maioꝛ pꝫ:qꝛ mã eſt
ꝑfectibilis per formã.mõ omne ꝑfectibile nãliter appetit
ſui ꝑfectionẽ.minoꝛ declaraẗ in lr̃a:qꝛ vel appetit eaꝫ ſub
rõne ꝓuationis:ꝛ habeẗ ꝓpoſitũ:vel ſub rõne mãe:ꝛ hoc
nõ:qꝛ tunc ꝓducta foꝛa adhuc eã appeteret:qđ eſt falſuꝫ:
qꝛ tũc nõ indiget ea:mõ appetit⁹ eſt rõ indigẽtie:vel appe
tit eã ſub rõne iformati alia forma:ꝛ hoc nõ:qꝛ illa forma
ꝑcedẽs coꝛrũpiẗ adueniẽte forma noua:mõ nihil appetit
ſui coꝛruptionẽ:imo dicit Cõmẽtatoꝛ qđlibet ens diligere
se ꝑmanere. ¶ Dubitaẗ hic:vtrũ materia appetat formã.
¶ Scđo.vtrũ qđlibet ens diligat ſe ꝑmanere. ¶ Ad pᵃᵐ
diciẗ:ꝙ duplex eſt appetitus:vnus eſt nãlis ꝛ eſt q ferẗ in
ſuũ bonũ ſine hoc ꝙ ipm appetẽs ꝑticulare illud bonũ co
gnoſcat:vt graue locuꝫ deoꝛſum. ¶ Alius eſt aialis q ferẗ
in ſuũ bonũ mediãte cognitiõe ꝓuia ipſius appetẽtis ꝑti/
cularis:ꝛ deſcribiẗ ſic:appetitus in cõi ꝙ eſt inclinatio rei
in bonũ vel apparẽs bonũ. ¶ Scđo ꝓmittiẗ:ꝙ duplex eſt
appetitus aialis reſpectu boni:qdã reſpectu boni futuri:ꝛ
vocaẗ appetit⁹ deſidery:ꝛ qdã reſpectu boni pñtis:ꝛ voca
tur appetitus delectationis vel voluptatis. ¶ Tertio pre/
mittiẗ:ꝙ nãliter oẽ ꝑfectibile appetit ſui ꝑfectionẽ.pꝫ:qꝛ
appetit⁹ nãlis dirigiẗ ab agẽte ifallibili.Cõmẽ.12° meta.
modo tale dirigit rem in ſui ꝑfectionẽ:al's falleret in diri/
gẽdo:qđ nõ eſt veꝝ. ¶ Quarto ꝓmittiẗ:ꝙ mã ꝑficiẗ per
formã.pꝫ:qꝛ actuaẗ per eã ꝛ nequit ſtare niſi cũ foꝛa:imo
nec cognoſciẗ a nobis niſi mediãte foꝛa. ¶ Tunc eſt ꝓma
ꝓpõ:mã appetit formã.pꝫ:qꝛ eſt ei⁹ ꝑfectio ꝑ quartũ pre/
miſſuꝫ:ꝛ hoc appetit ꝑ tertiũ. ¶ Scđa ꝓpõ:ꝙ nõ appetit
eã appetitu aiali ſꝫ nãli.pꝫ:qꝛ nõ cognoſcit formã. ¶ Ter
tia ꝓpõ:mã appetit formã dirigẽte cognitione ꝓuia.pꝫ:qꝛ
dirigẽte cognitiõe ꝓme cauſe:imo ſic.oĩs nãlis eſt dirigen
te cognitiõe ꝓuia. ¶ Quarta ꝓpõ:mã appetit formã quã
nõ hꝫ ꝑ modũ deſidery ꝛ nõ voluptatis.pꝫ appetit⁹ in bo/
nũ habendũ vocaẗ deſidery ꝛ nõ voluptatis:ꝛ ita itelligiẗ
ꝙ appetit⁹ eſt rõne carẽtie.i.indigẽtie gloſa appetitus de/
ſidery. ¶ Quinta ꝓpõ:mã appetit formã quã hꝫ appeti/
tu delectationis ſeu voluptatis.pꝫ:qꝛ qđ abſens appetiẗ ꝑ
modũ deſidery:hoc pñs appetiẗ per modũ delectationis:
mõ mã formã abſentẽ appetit per modũ deſidery:igr̃ ꝛc̃.
¶ Sexta ꝓpõ:appetitus mãe eſt ipamet mã.pꝫ:qꝛ omni
alio a mã circunſcripto ea ſalua ac ꝓma cã adhuc appete/
ret formã.g̃ ꝛc̃.tenet ꝯña:qꝛ tũc nõ appeteret mediãte ap/
petitu ſibi ſuꝑaddito.añs pꝫ:qꝛ adhuc iclinareẗ in ſuã ꝑfe
ctionẽ.ſ.in aſſimilationẽ ꝓmi boni ſibi poẽꝫ:ꝛ per ꝯñs in
eſſe actuatũ per formã.ꝑ hoc eniꝫ aſſimilaẗ ꝓmo bono in/
quãtũ eſt poẽ. ¶ Sed ꝯtra appetit⁹ mãe eſt motus ei⁹ ad
formã.Cõmẽ.in ꝓ hui⁹. Modo mã nõ eſt eius motus ad
formã.g̊ nõ eſt eius appetit⁹. ¶ Scđo:qꝛ appetit⁹ mãe ſu
ſcipit magis ꝛ minus:ꝛ nõ mã.g̊ pꝫ aſſumptũ:qꝛ iclinatio
mãe ad formã vocaẗ eius appetitus.modo quãto mã fue/
rit magis ad formã diſpoſita:tãto hec iclinatio eſt maioꝛ:
qꝛ tanto magis inclinaẗ mã in formã.g̊ appetitus ſuſcipit
magis ꝛ minus. ¶ Tertio:qꝛ cũ ꝓuatio ſit mã ꝛ appetitus
ſicut pꝫ ex dictis:nõ videtur quõ ꝓuatio eſt cã appetitus.
¶ Ad ꝓmã dđm eſt:ꝙ Cõmẽtatoꝛ capit ibi motũ pro ten
dentia eẽntiali:ꝛ ſic mã eſt ſuimet mot⁹:qꝛ eſt ſua eẽntia/
lis tendẽtia ad formã. ¶ Ad 2ᵐ dr̃:ꝙ duplex eſt appetitus
mãe eẽntialis:ꝛ eſt iaꝫ deſcriptus ꝛ accidẽtalis:ꝛ eſt diſpo
ſitio qua mã diſponiẗ accidẽtaliter ad formã ꝑ qđ rñdeẗ
ad argᵐ:ꝙ appetit⁹ accñtalis bene ſuſcipit magis ꝛ minus
ſicut rõ arguit:qꝛ eſt qualitatiua diſpõ mãe ad formã:ſed
eſſentialis appetitus nõ ſic ſuſcipit magis ꝛ minus:qꝛ illa
inclinatio ſemꝑ eſt eadẽ:nec itendiẗ:nec remittiẗ:lꝫ diſpo
ſitio accñtalis itendaẗ ꝛ remittaẗ. ¶ Ad tertiã dr̃:ꝙ ſicut
apud res extra ſimplicia ſunt cauſe compoſitoꝝ:vt mã ꝛ

Dubõnes. Prima. Scđa. Solo ꝓᵉ. Appetit⁹ ẽ duplex. Aialis eſt 2ᵉ appetit⁹. Mãm appetere formã quã hꝫ eſt rõne deſiderÿ nõ voluptatis. Mãꝫ formaꝫ q̃ hꝫ appetẽ rõne delectationis eſt. Mãe appetitus eſt ipſa mã. Dubõnes. T.cõ.79. Scđa. Tertia. Sol.ꝓme rõnis. Ad ſcđaꝫ. Mãe eẽntialis appetitus eſt 2ᵉ. Ad tertiã.

forma totius cõpoſiti:ita apud aiam cõceptus ſimplicio/
res ſunt cauſe cõceptuũ cõpoſitoꝝ.ſic eniꝫ cõceptus mãe
eſt cã cõceptus potẽtie:qꝛ poᵃ ꝯnotat vltra mãm reſpectũ
ad formã.ſ.mãm ipſaꝫ formã poſſe hr̃e:ꝛ cõceptus poten/
tie eſt ſimplicioꝛ ꝯceptu ꝓuationis:qꝛ plus cõnotat.ſ.illaꝫ
formã nõ eẽ in ſubo:ꝛ ꝯceptus ꝓuationis eſt cã appetitus
deſidery:qꝛ talis cõnotat formã cuius eſt carẽtia eẽ bonã
rei appetẽti:ꝛ ſic diciẗ ꝓuatio cã appetitus:qꝛ rõ priuatio/
nis eſt cã rõnis appetit⁹ deſidery. Ex hoc eni ꝙ ſubm ap/
prehẽdimus ſua ꝑfectione ꝓuatũ attribuimus ſibi appete
re illaꝫ ꝑfectionẽ appetitu deſidery. ¶ Ad ſcđaꝫ ꝓncipalẽ
dubõnem diciẗ:ꝙ oẽ coꝛruptibile appetitu nãli appetit ſe
manere.pꝫ:qꝛ omne tale pro poſſe virib⁹ ſuis nãlib⁹ reſi/
ſtit coꝛrũpenti:ꝛ hoc pꝫ ex dictis ꝓoꝛibus:qꝛ appetitus nã/
lis dirigitur ab agente ifallibili:verũ eſt ꝙ forte appetitu
aiali bene ſtat aliquẽ nõ appetere ſe manere:ſed h̃ ſpectat
ad moralẽ phiaꝫ:ꝛ nõ ad pñs. ¶ Decimo nota.ꝙ Ariſto.
deſcribit ꝓmã mãm in fine ꝓmi ſic.mã eſt ꝓmũ ſubm vni
cuiqꝫ ex quo fit aliqd cuꝫ inſit nõ ꝭm accñs:ꝛ ſi aliqd coꝛ/
rumpiẗ in hoc abibit vltimũ. ¶ Et intelligiẗ ſic:ꝓma mã
eſt ſubm vnicuiqꝫ.ſ.rei gñabili ex quo fit aliqd cũ inſit.i.
imanẽte nõ ꝭm accñs ad driaꝫ ꝓuationis.ex ꝓuatiõe eniꝫ
fit res per accñs:ꝛ ſi aliqd reſolui ẗ.i.coꝛrũpitur in hoc vl/
timũ abibit.i.poſt coꝛruptionẽ manebit.i.mã eſt primum
ſubiectũ ex quo res gñabilis gñaẗ:ꝛ in qđ coꝛruptibile cũ
deſinit eẽ coꝛrumpiẗ. Et h̃ de toto ꝓ° libro phicoꝝ.
¶ Explicit cõpendium ad laudẽ omnipotẽtis dei amen.

Sol.ſcđe diffi. T.cõ.82.

¶ Incipit ſecundus liber pertractãs de his que ſunt principia ſcientie naturalis.

COnſequenter circa ꝭm librum
phicoꝝ eſt deter/
minandũ in quo Phs determinat de ꝓnci/
pys doctrie ſcie nãlis.vꝫ.de nã ꝛ de cauſis
per ſe ꝛ per accñs:cõtinẽte ſex tractatus:in
quoꝝ ꝓ° determinaẗ de nã diffinitiue ꝛ di
uiſiue.in ſcđo oſtẽdiẗ qualis eſt ꝯſideratio
ſcientie nãlis.in 3° determinaẗ de cauſis ꝑ ſe.in 4° de cau/
ſis per accñs.in 5° oſtẽdiẗ:ꝙ ad nãleꝫ ſpectat demr̃are per
oĩa gña cauſaꝝ.ꝛ in 6° oſtendiẗ nãm agere ꝓpter finẽ. Et
vtrũ neceſſitas in reb⁹ nãlib⁹ ꝓuenit ex ꝑte finis vel mãe.
¶ Et eſt ꝓ notãdũ:ꝙ nã in lr̃a cap.ꝓmo ſic diffiniẗ. Natu
ra eſt ꝓnᵐ ꝛ cã mouẽdi ꝛ qeſcẽdi eius:in quo eſt ꝓmũ ꝑ ſe
ꝛ nõ ꝭm accñs:ꝛ itelligiẗ ſic.nã eſt ꝓnᵐ per ſe ꝛ ꝓᵐ actiuuꝫ
vel paſſiuũ mot⁹ vel quietis ei⁹ in quo eſt ꝑ ſe vt exponaẗ
diffinitio ſic:nã eſt ꝓnᵐ qđ eſt cã ꝑ ſe:ꝛ ꝓnᵐ actiuũ vel paſ/
ſiuum motus vel quietis eius in quo eſt nõ ꝭm accñs. Et
diciẗ hic ꝓnᵐ inquãtũ nã eſt prioꝛ re nãli cuius eſt nã:dici
tur cã inquãtũ ab ea depẽdent res nãlis dr̃ ꝓmũ.i.ꝓncipa/
le ad excludendũ ꝓnᵃ inſtr̃alia quecũqꝫ ſunt illa:ſicut ſunt
qualitates ꝛ alia hꝰ:qꝛ talia nõ ſunt nature:dr̃ ꝑ ſe ad ex/
cludẽduꝫ rõnẽ ꝭm quã nã diciẗ caſus.ſ.inquãtũ ab ea fit
aliqs effect⁹ per accñs:qꝛ reſpectu talis nõ vocaẗ natura.
Diciẗ actiuum vel paſſiuũ.nõ eniꝫ nãm eẽ actu mouẽteꝫ
vel actu quieſcere faciẽtẽ:ſꝫ ſufficit ꝙ ſit nata facere ſicut
nã lapidis ſurſum violẽter quieſcẽtis nullũ ĩnatũ ſeu gẽrẽ
facit:ꝛ hãc ampliationẽ inuit Phs in hoc ꝙ dicit mouen/
di ꝛc̃.ꝙ hꝫ vim ampliatiuam. Et dr̃ actiuũ pro forᵃ:ꝛ paſ/
ſiuũ pro mã:ſubdiẗ motus ꝛ.i.vel quietis:exprimẽdo effe
ctuꝫ reſpectu cuius nã dr̃ cã:poſt dr̃ in quo eſt:qꝛ reſpectu
motus quẽ facit tale ꝓnᵐ in obm extrinſecũ nõ dr̃ nã:vlti
mo dr̃ in quo eſt nõ ꝭm accñs ad excludẽdũ q̃dã que ſunt
ꝓnᵃ ꝓncipalia motus eoꝝ in qb⁹ ſunt:ſꝫ ꝑ accñs hoc eſt:qꝛ
nõ nãliter eis inſunt:vt leuitas eſt ꝓnᵐ forte ꝓncipale mo/
tiuuꝫ vaporis ſurſuꝫ:ſed qa nõ eſt vapori nãle ſꝫ acciden/

Nã eſt diffi. T.cõ.3.

UVA. BHSC. IyR_143_5

tale ⁊ diſcõueniẽs:ideo nõ dicit᷑ nã eius:⁊ i p̄ncipio addit qḋ
eſt ne tota diffinitio ſit ampliatiua:anima eni antechꝛi nũdũ
genti nõ eſt nã:q̄uis ſit p̄ncipiũ actiuũ motus:qꝛ eſt p̄ncipiũ
potẽs facere motũ.hãc diffinitionẽ videt᷑ Phs ꝓbare ex dif
ꝓ, ferẽtia quã ponit inter nãlia ⁊ artificialia:qꝛ illud eſt natura
per qḋ nãlia diſtinguunt᷑ ab artificialibus:ſed per p̄ncipiuꝫ
tale ⁊c̃.diſtinguũtur nãlia ab artificialibus:ergo ⁊c̃.maioꝛ vi
det᷑ de ſe nota.⁊ minoꝛ patet:qꝛ naturalia diſtinguunt᷑ ab ar
tificialibus per hoc ꝙ habẽt inquãtũ ſunt nãlia in ſe p̄ncipiũ
ſui motus innatum ⁊ artificialia non habent tale principiuꝫ
inquantum artificialia ſunt innatum.

¶ Item ꝙ res nãlis eſt illud qḋ pꝛimo dictũ eſt:res a nã: aut
ſm naturã dĩ qualitas cõpoſiti:aut cõparatio ei cõueniens.

¶ Item ꝙ nõ eſt tentandum fortiter demõſtrare naturã eẽ:
ſatis.n.eſt manifeſtũ ꝙ multa ſunt entia hñtia in ſe p̄ncipiuꝫ
pꝛincipale actiuũ vel paſſiuũ ſui motus:⁊ hec eſt natura:ideo
nõ opꝫ alys fortioꝛibus rõnibus niti ꝓbare:nõ tñ itelligit qn
ſit demõſtrabile demõſtratione nãli naturã eſſe per me^{m} qḋ
innuit:qꝛ ſi p̄ncipale p̄ncipiuꝫ actiuũ motus illius in quo eſt
nõ ſm accñs/eſt/natura eſt:ſed pꝛincipale pꝛincipiũ actiuum
talis motus eſt:igit᷑ nã eſt:ſed vult ꝙ nõ opꝫ querere alias ra
tiones fortioꝛes vel certioꝛes:qꝛ nãm eſſe eſt ꝓpe p̄ncipium
naturalis phĩe ⁊ quaſi per ſe notum.

Difficul. ¶ Hic queri põt vtrũ artificialia diſtinguunt᷑ a naturalibus.
2^{a} ¶ Scđo vtrũ entia nãlia inquantũ nãlia habent in ſe pꝛinci
3ª pium ſue mutationis ⁊ ſue quietis innatũ. ¶ Tertio vtrũ ar
tificialia inquãtũ artificialia habent in ſe p̄ncipiũ hui⁹ inna
4ª tum. ¶ Quarto vtrũ figura rei artificialis ſit res diſtincta a
5^{a} re figurata. ¶ Quinto vtrũ foꝛme reꝝ nãlium pꝛincipalius
agant q̃ꝫ ipſe qualitates:vel econtra.

Ad noti/ciã qõnũ. ¶ Pꝛo pꝛimo iſtoꝝ eſt notãdũ ꝙ res nãlis capitur pꝛo re cõ
poſita ex mã ⁊ foꝛma:res artificialis deſcribit᷑:qḋ eſt aliquid
aliqualr̃ ſe hñs qualiter ſe non haberet niſi circa ipſum ars
egiſſet:⁊ capit᷑/aliquid/large:put aggregatũ põt dici/aliq̄d.
¶ Scđo eſt aduertendũ ꝙ q̃q̃ multoꝝ opinio ſit ⁊ ꝓbabi
lis:ꝙ motus localis ſit ipſummet mobile:tñ credo ꝙ ſit res
diſtincta a mobili ⁊ etiam a loco:ſicut in 3° dicet᷑:⁊ hoc ſuppo
nit᷑. ¶ Tũc de p^{a} dubõne quatuoꝛ dicas. p̊:ꝙ aliqua res arti
ficialis:puta ſucceſſiue differt a re nãli:ẽt capiẽdo rẽ nãlẽ cõ
muniter.pꝫ de motu currẽdi:qui nullo mõ eſt res nãlis:cũ ꝑ
ſe dí có.3. ſuppõnẽ ſit diſtincta res a mobili. 2° ꝙ res artificialis ꝑma
nens partialis diſtin^{r} a re nãli capiẽdo rẽ nãlẽ ꝓp̊e.pꝫ de foꝛ
ma ſubali ſtatue:illa eſt res artificialis in ſtatua:qꝛ hꝫ ſe aliq̃
liter per artẽ:qualiter ſe nõ hr̃et ⁊c̃.⁊ differt a re nãli.pꝫ hoc:
qꝛ differt a cõpoſito ex materia ⁊ foꝛma. 3° dicas ꝙ omnis
res artificialis per ſe exñs eſt res nãlis:vel plures res nãles:
ꝓpꝛie ſumẽdo rẽ nãlẽ:pꝫ inductiue:qꝛ quelibet talis hꝫ in ſe
p̊n^{m} ſui motus vel gñis innatũ:igit᷑ eſt res nãlis:vel plr̃es res
nãles.ꝯña pꝫ ꝑ deſcriptionẽ rei nãlis.⁊ añs pꝫ inductiue:dĩ
per ſe exñs ꝓpter partialia vel figuras que nõ ſũt res nãles
ꝓpꝛie:ſꝫ dĩ res nãlis:vt ſi artificiale ſit vere vnũ:ſicut clau⁹
vel res nãles:ſi ſit multa:vt domus. 4° dicas ꝙ oĩs res arti
ficialis ꝑmanẽtis nõ eſt res nãlis vel res nãles:capiẽdo rẽ
nãlem cõiter.pꝫ:qꝛ eſt vl' totale per ſe exñs:⁊ ſic eſt entia nã
lia vel res nãlis(vt dictũ eſt)vel eius pars eſſentialis quãti
tas vel qualitas ⁊ erit res nãlis vel res nãles cõiter dicta.

Solo rõ/nis p^{e}. ¶ Ad Phꝫ dꝫ dici ꝙ voluit ꝙ iſti termini res nãlis ⁊ res ar
Obo tificialis differũt rõne ⁊ non plus:q̃ rõ poſt dicet᷑. ¶ Et ſi di
Solo. cat᷑:tũc artifex nihil ageret. ¶ Cõcedere debes ꝙ nullũ tale
vere ꝑmanẽs facit:tñ facit domũ vel cultellũ:qꝛ facit ꝙ nã
lia entia dñr domus ⁊ cultellus:facit etiã res multas ſucceſſi
uas.ſ.motus:domũ tñ domificatoꝛ non facit:qꝛ illa que ſunt
domus non facit:non enim ſequitur facit domũ.ergo domuꝫ
Solo 2^{e} facit:pꝛopter mutationem appellationis.
difficultas ¶ Ad 2^{am} dubitationẽ p̊ dĩ ꝙ hic Phs loq̄tur de re nãli ꝓp̊e

dicta:tenẽdo ly inquãtũ/ſpecificatiue:vt ſpecificet rõnẽ ſm
quã entia dñr nãlia. ¶ Iuxta ꝙ querit᷑ vtrũ celũ ſit ens nã Dubõ in/cidẽtalis.
le. ¶ Ad qḋ dꝫ eſt:tenẽdo ꝙ celũ nõ hꝫ mãm:ꝙ ſi celuꝫ ca Solo.
piat᷑ pꝛo ſolo oꝛbe:nõ ꝓp̊e dĩ res nãlis:eo ꝙ nõ cõponit᷑ ex
ꝑtib⁹ diuerſaꝝ rõnũ:ſꝫ ſic eſt magis nã:ſꝫ ſi capiat᷑ ꝓ aggre
gato ex oꝛbe ⁊ intelligẽtÿs:ſic vocat᷑ ꝯuenienter res nãlis:qꝛ
itelligẽtia ſe hꝫ ꝑ modũ foꝛme:⁊ oꝛbis ꝑ modũ mãe. ¶ Tũc p̊^{a} ꝓ.
ponunt᷑ ꝓpõnes:naturalr̃ loquẽdo: reſpõſales ad dubitatio
nem. Non oẽ ens nãle hꝫ in ſe p̊n^{m} actiuũ ſue gñis.pꝫ de celo
qḋ neq̄t geſcere ꝑ nãꝫ. ¶ Scđa. Oẽ ens nãle hꝫ i ſe p̊n^{m} acti 2^{a} ꝓ.
uũ ſui motus localis.ꝓbat᷑:qꝛ oẽ ens nãle:aut eſt celeſte:⁊ ſi
ſic:hꝫ in ſe intelligẽtiã nõ ꝑ inheſionẽ:ſꝫ ꝑ appꝛopationẽ ſeu
coexñtiã que eſt p̊n^{m} ſui motus:vl' eſt elemẽtale:⁊ ſi ſic:hꝫ in
ſe foꝛmã que nãlr̃ motiua eſt ſurſuꝫ vel deoꝛſuꝫ:⁊ itellige ꝙ
celũ ſic acceptũ:dĩ hr̃e in ſe p̊n^{m} ſui mot⁹:nõ ꝙ ipm totũ põt
moueri.p̊^{a}.n.cã eſt imobilis:⁊ itelligẽtia ſm Phꝫ ponit᷑ imo p̊ celi.
bilis:ſꝫ qꝛ ei⁹ vna ꝑs p̃t moueri.ſ.ipſe oꝛbis.Et ſi dicat᷑ ꝙ in Obo.
telli^{a} ſi eſt i oꝛbe:tũc mouet ad motũ oꝛbis iuxta illud tertÿ
hui⁹ motis nobis mouent᷑ oĩa que in nobis ſũt.Dicet᷑ ꝙ ꝯña Solo.
nõ valꝫ.Et ad Phm 3° hui⁹ dĩ:ꝙ itelligit ꝙ motis nobis mo T.c.4.
uent᷑ oĩa que in nobis ſũt ꝑ inheſionẽ:vl' tãq̃ꝫ ꝑtes nr̃e:mõ ſic
nõ eſt de itelligẽtia in oꝛbe. ¶ Tertia ꝓ.Celũ nõ hꝫ i ſe p̊n^{m} 3^{a} ꝓ.
actiuũ ſue alteratiõis ꝓpꝛie dicte/augmẽtatiõis/diminutõis/
gñonis/vl' coꝛruptiõis:pꝫ p̊ celi. ¶ Quarta ꝓ.Oẽ ens nãle ci 4^{a} ꝓ.
tra celũ hꝫ in ſe p̊n^{m} ſue alteratiõis.pꝫ:qꝛ ſi eẽt innãlr̃ diſpoſi
tum:ipſum reduceret ſe ꝑ ſuã foꝛmã alterãtis ſe ad diſpõnẽ
naturalẽ remoto impedimẽto:ſicut aqua calefacta reducit ſe
ad frigiditatẽ per ſuã foꝛmã. Et ſi allegaret᷑ auctoꝛitas Cõ
mẽtatoꝛis in ꝯtrariũ hui⁹ dicẽtis oppo^{m} de elemẽtis in ca.1.
Dicit᷑ ꝙ intelligit ꝙ elementũ exñs in nãli diſpõne nõ hꝫ in
ſe p̊n^{m} actiuũ alterationis remouẽtis ipſuꝫ a tali diſpõne cõ
uenĩẽti. ¶ Quinta ꝓpõ.Oẽ viuũ coꝛpoꝛeũ hꝫ i ſe p̊n^{m} actiuũ 5^{a} ꝓ.
ſue augmẽtationis/diminutionis/alteratiõis/⁊ coꝛruptionis.
Oꝛ augmẽtatõis ⁊ diminutiõis.pꝫ ꝑ expꝛiẽtiã:quo ad q̄a ẽ:nã
hꝫ in ſe po^{am} negatiuã:q̃ p̊us auget ⁊ p̊us diminuit:qꝛ ſunt ei⁹
oꝑa nãlr̃ ſe ꝯñtia.Oꝛ altatiõis.pꝫ:qꝛ diminutio fieri neq̄t niſi
p̃uia alteratõe.Oꝛ coꝛruptiõis.pꝫ:qꝛ ex diminutõe diſponit᷑
viuũ ad coꝛruptionẽ:eo ꝙ tũc ꝯtinue ꝑ eã diminuit᷑ humidũ
radicale:quo deficiẽte:deficit vita.Et ſi dicat᷑ ꝙ viuũ nitit᷑ ⁊ Obo.
intẽdit ſe ſaluare.g̊ neq̄t ſe coꝛrũꝑe. Rñdet᷑ ꝙ p̊ ⁊ p̊n^{r} itẽdit Solo.
ſe ſaluare:⁊ ꝑꝑ h̓ gñat i ſe caloꝛes ⁊ ſpũs vitales:q̄b⁹ p̃t facẽ
opõnes vitales:⁊ mediãtib⁹ his intẽtis ſil' accidit vnũ ꝙ nõ
intẽdit.ſ.deſiccatio ⁊ ꝯſũptio hũidi radical' ſenectutis:⁊ tãdẽ
moꝛs:⁊ ita taliũ hꝫ in ſe p̊n^{m} p̃ter illoꝝ itẽtionẽ. ¶ Sexta ꝓ. 6^{a} ꝓ.
Oẽ miſtũ etherogeneũ in diſpõne q̃litatiua hꝫ i ſe p̊n^{m} ſue al
teratiõis coꝛruptiue:⁊ ꝑ ꝯñs coꝛruptõis.pꝫ:qꝛ ꝑtiũ diſpõnes
in tali ſũt ꝯ̃rie:iõ alterãt ſe coꝛruptiue. ¶ Septia ꝓpõ. Oẽ 7^{a} ꝓ.
ens nãle exñs ſub oꝛbe lune hꝫ i ſe p̊n^{m} paſſiuũ ſue coꝛruptio
nis.pꝫ:qꝛ mãm:ex q̄b⁹ vĩ Phm bñ dixiſſe ꝙ oẽ ens nãle hꝫ
in ſe p̊ncipium actiuũ innatum.i.a natura ſui motus.

¶ Ad 3^{am} dubõnẽ dĩ ꝙ nulla res artificialis hꝫ i ſe p̊n^{m} actiuũ Solo 3^{e}
ſue mutatõis innatũ:inquãtũ eſt artificial'.pꝫ:qꝛ ꝙ hꝫ inq̃ꝫtũ difficultas
eſt artificialis.h̓ nõ hꝫ a nã: ⁊ ꝑ ꝯñs h̓ nõ eſt ei inatum.Et ſi Inſtan^{a}
dicat᷑ ꝙ ſagitta hꝫ i ſe acutiẽ ex rõne artis que p̊n^{m} eſt actiuũ
inſtr̃alr̃ ad ei⁹ motũ eo ꝙ iuuat ad velocius diuidẽdũ me^{m}.
Dĩ ꝙ ſuppoſito ꝙ ita ſit:nõ tñ eſt h̓ p̊n^{m} ei inatũ:ſꝫ ꝑ artẽ:ſic Solo.
ꝙ in ea ferrũ ⁊ acuties nõ eſt p̊n^{m} mot⁹ ſagitte ſꝫ alteri⁹. Ex
q̄bus ſequit᷑ ꝙ Phs ꝯuenienter diſtinxit inter entia natura
lia ⁊ artificialia ratione:qꝛ lꝫ eadem res ſit a natura ⁊ ab ar
te:tñ eſt a natura ſub ratione qua habet in ſe p̊n^{m} innatũ acti
uum ſui motus:⁊ non ſm talẽ rõnem dĩ eſſe ab arte.

¶ Ad 4^{am} dubitationem dicitur ꝙ duplex eſt figuratum.ſ.
pꝛimum ⁊ ſecundum.pꝛimum dicitur quantitas ꝯtinua figu Solo 4^{e}
rata:fig^{a} enim pꝛimo debet᷑ quãtitati.ſecũdũ dĩ ſuba extẽſa difficultas
illa quãtitate:qualis eni figure quãtitas continua fuerit:talis

UVA. BHSC. IyR_143_5

figure nãl'r eſt ſub̃a extẽſa per eã:⁊ ẽt qualitas extẽſa ꝑ eãdẽ.
¶ Tunc ſm̃ opinionem ponentem ꝙ extẽſio ſit res diſtin/
cta a ſubſtãtia extenſa:debet dici ꝙ figura diſtinguit̃ a figu/
rato ſecũdo.ſ.a ſubſtãtia.pꝫ:qꝛ quantitas ab ea diſtinguit̃: ꝑ
ſuppoſitum:⁊ illa eſt figura:vt ſtatim dicet̃,ergo ⁊c̃. ¶ Se/
cũdo dicit̃ ꝙ figura non diſtinguitur a figurato primo:ſeu a
quantitate ꝯti⁹ figurata.ꝓbat̃:qꝛ omnibus alijs a quantitate
continua excluſis:adhuc ipſa maneret figurata:⁊ tũc nõ eſſet
figurata figura ſuꝑaddita.igit̃ figura que eſt ipſamet.maioꝛ
An forme naẽles agũt ꝑ°:q̃ꝫ qualitates. patet:qꝛ q̃uis omnia alia eſſent ablata:adhuc quãtitas non
eſſet ĩfinita.ḡ finita.igit̃ termio clauſa.igit̃ figurata:figuratũ
eni deſcribit̃:ꝙ eſt termio vl' termĩs clauſuꝫ.minoꝛ pꝫ de ſe.
Solo 5e difficultatis. ¶ Ad quintã dubitationẽ ꝑ̇ncipalẽ dicunt quidaꝫ:ꝙ in omni
motu vel mutatione rei naturalis forma ſubſtãtialis eſt prin
cipale principiũ actiuũ.Quod nõ videt̃ mihi veꝝ:qꝛ ſic aqua
Impugnatio. moueret̃ nãl'r ſurſum cũ eſſet leuificata:qđ falſuꝫ eſt.⁊ patet
ꝯña:qꝛ ille motus fieret a principio intriſeco aque.ſ.a forma
ei⁹ ſubſtãtiali.¶ Scđo forma aque deſtruit(cũ eſt leuifica
ta ⁊ remota ab impedimẽto)ipſam leuitatẽ.igit̃ a fortiori ⁊
per modum ſequele etiã deſtruit motũ ſurſum cõſequẽtẽ ad
leuitatẽ:⁊ ſi ſic:nõ faceret eũ:idẽ eni nõ corrũpit ⁊ generat ſi/
mul ⁊ ſemel idẽ.¶ Tertio qꝛ forma aque dirigit̃ ab agente
infallibili:hoc autẽ nõ dirigit eam in motus diſcõueniẽtes ⁊
corrũpentes. ¶ Quarto qꝛ aqua leuificata confortat graui/
tatem remiſſam in materia adhuc exiſtẽtem ⁊ intẽdit.igit̃ re
Alia ſolo. ſiſtit motui ſurſum.ergo nõ facit eum.¶ Scđi dicũt ꝓbabi
lius:ꝙ forma ſub̃alis ꝑ̇ncipalius agit in opationibus ei cõue
nientibus.pꝫ primo de motibus rei nãlis:cuius eſt forma ꝑ
diffinitionẽ nature:eſt eni ꝑ̇ncipiũ principale actiuũ motus ⁊
quietis cõuenientis rei in qua eſt.2° etiã de motibus tranſeũ
tibus.pꝫ:qꝛ ſi aſinus generat aſinũ ⁊ ignis ignẽ:nõ facit prin/
cipaliter hoc qualitas ignis vel aſini:eo ꝙ eſt minus nobilis
q̃ꝫ forma que generat̃. ¶ Dicũt 2° ꝙ forma ſub̃alis non eſt
principiũ ꝑ̇ncipale actiuũ ad motus ei diſcõueniẽtes.pꝫ per
Nõm ꝑm rõnes ſuꝑius poſitas ꝯ ꝓcedentẽ opinionẽ.Pro maioꝛi inqui
Agentia ſunt duplicia. ſitione huius opinionis eſt notandũ:ꝙ duplicia ſunt agẽtia:
quedã ſunt ſubordinata:⁊ dñr quoꝝ poſteri⁹ depẽdet ineſſe
⁊ agere a prioꝛi:ſic ꝙ nõ põt eſſe aut agere:niſi ꝑ̇oꝛi coagẽte.
2m ¶ Scđo aduertẽdum eſt:ꝙ in hoc eſt ordo:ꝙ poſterius ne/
quit agere:niſi oĩa ꝑ̇oꝛa coagãt:loquendo nãliter.ꝑ̇m.n.agens
nõ vꝫ poſſe agere cũ quarto agẽte poſterioꝛi niſi 2° ⁊ 3° inter/
medijs.Nõ.n.ꝯcederet Ariſt.deum agere poſſe cum aſino ⁊
aſina generãdo pullũ niſi celo coagẽte:verũtamen chatolice
loquẽdo põt dici ꝙ miraculoſe deus ſupplere poſſet omniũ
intermedioꝝ agẽtium virtutẽ.¶ Tũc videt̃ mihi ꝙ in gñõ/
ne ignis ab igne:forma nõ agit ꝑ̇ncipal'r tanq̃ꝫ agẽs ſubordi/
natũ.Rõ qꝛ q̃uis illa forma ignis nõ eẽt:adhuc cal'itas eq̃li/
ter ageret:igit̃ ipſa nõ eſt ſubordinata reſpectu huius cal'ita/
tis.ꝯña tꝫ:qꝛ ſi eſſet ſubordinata:tũc cal'itas depẽderet ĩ age/
re ab ea:⁊ ſic nõ poſſet agere niſi ea coagẽte.añs pꝫ:qꝛ ſi iſta
cal'itas ſtaret in ferro:equal'r ageret ad gñõnẽ ignis:put do/
cet experientia de ſil'i cal'itate in ferro:⁊ ibi forma ignis non
coageret:imo nec forma ferri:vt patuit in ꝑ̇me opinionis im
probatione.¶ Scđo videt̃ mihi ꝙ celũ ĩmediate põt agere
cũ qualitatibus primis.pꝫ per eos:vbi actiones ille ſunt foꝛ/
3m mis ſub̃alibus diſconuenientes.¶ Ex quo dicit̃ 3m:ꝙ nõ eſt
aliqua cauſa eſſentialis media inter qualitates ꝑ̇mas ⁊ celm.
pꝫ:qꝛ accidit ꝙ aliqua cauſa media cõcurrit in agẽdo.¶ Ex
4m quo ſequit̃ quarto:ꝙ nõ magis oꝛdine eſſentiali forma ignis
agit ad gñõneꝫ ignis q̃ꝫ caliditas eius.pꝫ:qꝛ ſine forma ignis
coagẽte frequenter gñat̃ ignis vt per calefactionem a radijs
luminis vel motu:nunq̃ꝫ aũt gñatur ignis non coagente cali/
5m ditate.¶ Quinto videt̃ mihi ſequi ꝙ ignis caliditas eſt ſub/
ordinata cauſa.pꝫ:qꝛ nõ poteſt generari ignis nãliter ſine ca
6m liditate.¶ Sexto videt̃ ſequi ꝙ ad gñõnem ignis caliditas
principalius agit q̃ꝫ forma ſubſtantialis alterius ignis.pꝫ ex
precedẽte:qꝛ cal'itas vt cauſa eſſential'r ſubordinata eſt ⁊ for
ma ignis nõ.¶ Septimo ſeq videt̃ ꝙ in aliqua actione cõ/
ſequẽte forme alique:qualitas ꝑ̇ncipalius agit q̃ꝫ ipa forma. 7m
pꝫ in gñõne ignis ab igne de caliditate exñte in mã: in qua
generat̃ per ꝓcedẽtẽ.¶ Octauo dicit̃ ꝙ in omnib⁹ actioni/
bus manẽtibus in ipſa re nãli ꝯueniẽtibus eidẽ:forma ꝑ̇nci/ 8m
palius agit q̃ꝫ aliqua qualitas eius:⁊ ob hoc vocatur nã:qꝛ eſt
principium principale motus eius in quo eſt.ꝓbat̃:qꝛ reſpe
ctu infrigidationis aque calefacte:forma aque eſt cauſa ſub/
ordinata.igit̃ pari ratione ita eſt in omnibus alijs.ꝯña tenet
⁊ añs declarat̃:qꝛ celũ nõ poteſt eã facere ſine forma ſub̃ali
aque.igit̃ ⁊c̃.ꝯñtia nota eſt.⁊ añs pꝫ:qꝛ cũ ibi ſit fortioꝛ cal'i/
tas q̃ꝫ friditas in ſubto:nõ vꝫ qũo celuꝫ põt ſeꝑare cal'itatẽ ⁊
gñare friditatẽ maioꝛẽ q̃ꝫ eſt friditas medij:ideo frequẽter
in medio calido:ita fit vt ĩ eſtate ĩ aere cal'o. ¶ Et ſi diceret̃ Obo
ꝙ tota frigiditas ante generabat̃ q̃ꝫ forma aque.igit̃ pari ra
tione nunc poſſet. ¶ Dicitur ꝙ conceſſo ꝙ ita ſit:tñ nõ hoc Solo
modo generabatur quomodo hec fit reductio:qꝛ prius gene
rabatur in vna parte medij q̃ꝫ in alia parte intẽſa frigiditas.
hic aũt fit reductio vniformiter per totã aquam:vnde nõ eſt
credendũ ꝙ velim dicere formã aque:aut aliquã aliã formã
ſubſtantialem:eſſe cauſam ſubordinatam ſim'r in omni gene
ratione frigiditatis:ſed volo eam dicere ſubordinatam in ta
li reductione ſeu generatione.¶ Sed tũc eſt principalis du/ Dubĩ ꝑ̇nlis.
bitatio:qꝛ cõmune eſt valde dicere formaꝫ principalius age/
re in materiam exterioꝛẽ q̃ꝫ ſuam qualitatem:quomodo ſal/
uabitur:vt ignem q̃ꝫ caliditatem eius.
¶ Pro iſto poſſunt poni propoſitiones.prima ⁊ nona in oꝛdi Solo
ne:ꝙ iſta principalitas non attenditur penes formã reſpectu
caliditatis eſſe cauſam ſubordinatam.pꝫ ex dictis. ¶ Deci/
ma ꝙ forma principalius conſeruat qualitates q̃ꝫ qualitates
eam.pꝫ:qꝛ forma qualitates reducit ad eſſe perfectuꝫ:⁊ non
econtra.vt aque forma frigiditatẽ reducit:aqua calefacta re/
mota a calefaciente ⁊ ex alio:qꝛ qualitates non videmus ma
nere ineſſe perfecto:niſi forma manente ꝑfecta.remoto ge/
nerante qualitatem:forma aũt perfecta manet:qualitatibus
multum remiſſis.¶ Undecima ꝙ iuxta hanc mentem:for/
ma dicit̃ principalioꝛ in agendo:qꝛ conſeruat qualitates in
ſuo genere perfecto ⁊ nõ qualitates eque ꝑ̇ncipal'r formam.

Notandũ eſt 2° ꝙ Phs ꝓbat materiam eſſe naturã: 2 trac. T.c.7.
qꝛ illud qđ manet in tranſmutatione ante
⁊ poſt ⁊ in quo eſt ipſa mutatio:eſt natura:materia eſt huiuſ/
modi.ergo ⁊c̃.maioꝛ pꝫ per diffinitionem nature: qꝛ hoc eſt
ꝑ̇ncipale ꝑ̇nm paſſiuũ mutationis.minoꝛ pꝫ:qꝛ materia ſem/
per manet ⁊ in ea fit mutatio formarum.¶ Item ꝓbat for/
mam eſſe naturam:qꝛ illud eſt natura : per qđ res naturalis
eſt actu illud qđ eſt:ſed hoc eſt per formam.igitur forma eſt
natura.maioꝛ patet:qꝛ res naturalis eſt actu per naturã.mi/
noꝛ patet:qꝛ nõ dicit̃ actu caro niſi adueniẽte forma carnis:
aut preſente:nec actu os:niſi preſente forma oſſis:ſicut in ar/
tificialibus non dicitur actu lectica:niſi adueniente aut pre/
ſente forma actuali lectice.
¶ Hic queritur vtrum forma eſt magis natura q̃ꝫ materia. Qõ.
¶ Reſpondet̃ ꝙ ſic:ad iſtũ intellectũ:ꝙ eſt perfectioꝛ na/ Rñ°.
tura q̃ꝫ materia. ¶ Scđo qꝛ eſt actus:mã ſolũ potẽtia. Iteꝫ
dat eẽ actu nã ſolũ potẽtia. ¶ Tertio qꝛ eſt ꝑ̇ncipiũ actiuũ:
⁊ ꝑ ꝯñs maioꝛẽ hꝫ ſil'itudinẽ cũ prio ente.ergo eſt ꝑfectioꝛ.
¶ Coꝛm.coꝛruptibile eſt in aliquo ĩcoꝛruptibili ꝑfectius:ſe/ Dubĩ.
quitur ex rñſione.¶ Si querat̃ vtrum eſt finite vel infinite Solo.
ꝑfectioꝛ.Dĩm eſt ꝙ infinite:qꝛ quãtũcũqꝫ multiplicaret̃ ꝑfe
ctio materie nũq̃ꝫ attingeret perfectionẽ forme:nec valꝫ ꝯña.
igit̃ eſt ĩfinite ꝑfecta:qꝛ a cõparatiuo ad poſitiuuꝫ cuꝫ tali di
ctione includente negationem:non valet conſequentia:ſicut
non ſequitur incipit eſſe melioꝛ,ergo incipit eſſe bonus.

¶ Tertio

UVA. BHSC. IyR_143_5

1° trac. T.c.18. **Tertio** notandū eſt ꝙ Phs dicit in tractatu 2° mathe
maticā differre a ſcia nāli:qꝛ nālis diffinit per
motū τ mām:τ mathematica nō:qꝛ mathematica cōſiderat
res abſtracte a motu τ a mā.i.cōſiderat res nō hñdo reſpe
ctū ad motū τ mām. Juxta qđ querit̄ vtruʒ mathematicus
differt a phīco. Scđo incidētaliter de quo eſt controuerſia
inter beatū Thomā τ Cōmētatorē. vtruʒ ſciētie medie:ſint
magis nāles q̄ʒ mathematice. ¶ Pro ſolōne.p̊ nota ꝙ ſcia
nālis dī ſcia:oīa cōſiderata cōſiderans in ordine ad motuʒ:
ſed ſcia mathematica eſt ſcia ꝯſiderans quātitatē:nō habē
do reſpectū ad motū vel mām. ¶ Tunc ſit pª ꝓpō:nō opʒ
mathematicū differre a nāli.pʒ:qꝛ ſtat ꝙ oīs mathematic⁹
ſit nālis:vt ſi oīs ſciens mathematicā:ſil'ſciat ſciētiā nālem.
¶ 2ª ꝓpoſitio eſt:ꝙ ſcia mathematica differt a ſcia nāli ſe
ipſa eēntial'r.pʒ:qꝛ ſicut ſeipſa ītrinſece eēntial'r eſt:ita ſeipſa
eēntial'r ab oī alio differt.quocūqʒ eniʒ alio circūſcripto ab
ipſa adhuc a q̊libet alio differret. Nec obſtat ſi dicat̄:ipſo
deo eam differre ab alijs cāliter:qꝛ cū hoc ſtat ipſam ſeipſa
ītrinſece:τ eēntial'r ab alijs differre. ¶ 3ª eſt:ſcia mathema
tica dī differre a phīca:ad iſtū intell'm:ꝙ ꝑ phīcam cōſide
rant̄ res in ordine ad motū:τ ꝑ mathematicā nō.vñ pōt ꝓ
bari vnā differre ab alia:ſic arguēdo oīs ſcia ꝯſiderans res
in ordine ad motū differt a mathe^ca:ſed phīca cōſiderat res
in ordine ad motum:igitur τc̄.

Dubiū incidentalis inter Cōmētatores τ Tho. in q̄ eſt ꝯtrouerſia.

Solō.

2ª ſolō. ¶ Ad 2am dubōnē dī p̊:ꝙ termini mathematici ſunt qui ſu
munt̄ a rebus p̄ciſe īquātū ſunt quāte:ſicut ſunt/longū/latū/
triāgulare/figuratū/ſphericū/rectū/angulare/τ hō. Et ꝓpō
nes ex his terminis cōpoſite vocant̄ ꝓpe mathematice:ſic
angulus triāguli extrinſecus eſt eq̄lis duob⁹ intrinſecis ſibi
oppoſitis. ¶ 2° dī ꝙ termini nāles ſunt:qui ſignāt res in
ordine ad motū ſiue mutationē:vt generabile/corruptibile/
mixtū/elemētatū/τ hō. Et ꝓpōnes ex illis cōpoſite ſunt ꝓ
prie nāles:vt ꝙ oē cōpoſitū ex mā eſt corruptibile. ¶ 3° dī
ꝙ ꝓpōnes medie ſunt q̄ hñt ſubm vni⁹ τ p̄dicatū alteri⁹:vt
ſphericū eſt mobile circl'ariter. ¶ 4° dī ꝙ p̄nª pure mathe^ca
ſunt nota ex ſigtione terminoꝝ τ nō ꝑ experiētiā:ſic hec:ſi
ab eq̄lib⁹ eq̄lia demas τc̄.p̄nª vo pure nālia ſunt nota ꝑ ex
periētiā:vt ꝙ oīs ignis eſt cal's:ſʒ p̄nª meª ēt ſunt nota ꝑ ex
periētiā:vt ꝙ oīs radi⁹ viſualis eſt rect⁹. ¶ Ex q̊ īfert̄ 5°:ꝙ
ſcie medie magis q̊ ad certitudinē aſſimilant̄ nālib⁹ q̄ʒ ma
thematicis.pʒ:nā certitudo ſuoꝝ p̄ncipioꝝ eſt magis nālis
q̄ʒ mathe^ca:qꝛ ꝑ expiētiā acq̄rit̄ τ nō al'r:τ ſic verificat̄ opīo
beati Thome. ¶ 6° τ vltimo dī:ꝙ tales ſcie medie q̊ ad res
τ q̊ ad terminos ſunt magis mathe^ce:τ hec fuit mens Cōmē
T.c.18. tatoris in 2° hui⁹.ꝓbant̄ eniʒ cōiter ꝯnes ſciaꝝ mediaꝝ ex
maiore mathe^ca τ minore ꝑ experiētiā:ſic aſtronomus celū
eē ſphericū:ſic arguēdo. Oē corp⁹ in cui⁹ medio eſt pūctus
a quo linee recte ducte ad circūferētiā ſunt eq̄les:eſt ſpheri
cū:celū eſt hō.g̊ τc̄.ecce maiorē pure mathe^cam τ minorē nā
lē:que ꝓbat̄ ꝑ expientiā:eo ꝙ ſtelle in oī ſitu a terra appa
rēt eque magne:ꝙ nō eēt niſi eq̄ diſtarēt vndiqʒ a centro.

4° trac. T.c.27. **Quarto** eſt notādū ꝙ Phs in tractatu 3° dicit:q̄tuor
eē gñīa cārū.ſ.finalis/efficiēs/formalis/τ mā
lis:τ nō plura/nec pauciora. Et ꝓbat ꝑ inductionē:qꝛ nō re
perit̄ aliq̄ cā:q̄n ſit cā aliq̊ illoꝝ geneꝝ:ꝙ ſic ītelligit̄:ꝙ ſunt
tm̄ q̄tuor gñīa oēs cās:inquantū cāe ſunt ſignātia:nō coinci
dētia in rōne ſigndi:in q̄ ille termin⁹/cā/diuidit̄ diuiſionib⁹
ſolitis aſſignari:in aſſignatione ſufficiētie caꝝ:q̄ ſic capit̄:cū
oīs cā ſit ad cui⁹ eē ſeq̄tur aliud:vel dat rei eē intrinſece vel
extrīſece.ſi intrīſece.hoc eſt 2r:qꝛ vel eſt cā tanq̄ʒ ex quo res
eſt:τ ſic eſt mā:vel tanq̄ʒ quo res eſt actu hoc aliq̄d:τ in cer
ta ſpē:τ ſic eſt forma.ſi extrinſece:hoc eſt iteꝝ 2r:qꝛ vel ab
initio agit effectiue vel ꝯſeruatiue vt ſit res:τ ſic eſt efficiēs:
vel ex ꝑte finis cōplet rem:τ eſt cā finalis:vel eniʒ cā dat eē
rei:vt ex quo,τ eſt mā:vel in quo,τ eſt forma:vl' a quo,τ eſt
efficiēs:vel vt ꝓpter q̄d eſt res,τ eſt finis. pª dat ſubſtiue. 2ª
actual'r. 3ª dat effectiue. 4ª dat perfectiue. Alij modi cau
ſandi nō ſunt:niſi hi vel ſub his contenti.

¶ Hic queri ꝯſueuit vtrū efficiens eſt cā. 2° vtrum finis eſt Diffic. pª
cauſa. 3° vtrum cuiuſlibet rei naturalis ſunt quatuor cauſe. 2ª
4° que ſunt proprietates cauſarum. 3ª 4ª

¶ Ad p̄mū dicit̄ ꝙ ſic. Probat̄:qꝛ q̄ñcunqʒ fit aliq̄d de no Solō pᵉ
uo hoc neq̄t fieri niſi ab aliquo efficiēte.g̊ τc̄.maior nota eſt. dubōnis.
τ minor pʒ:qꝛ qđ hʒ de nouo eē:vel eſt a ſeipſo:τ hoc eſt im
poſ'e:qꝛ nihil ꝓducit ſeipſuʒ:vel eſt ab alio:τ hoc erit efficiēs
eius.igit̄ erit a cā efficiēte.igit̄ efficiēs eſt cā:ꝙ aūt illud a q̊
res eſt tanq̄ʒ ab alio ſit ei⁹ cā efficiēs.pʒ:qꝛ efficiēs deſcribit̄
ſic:eſt cā ꝓpter quā res eſt tanq̄ʒ ab alio. ¶ 2° dī ꝙ multis Cāe efficiētis ſex ſt
modis dī aliq̄d eē cā efficiēs:τ videt̄ ꝙ ſex ſunt ei⁹ diuiſio diuiſiones
nes. Prima aliq̄ eſt cōſeruans aliq̄ ꝓducēs:ꝯſeruans eſt 2r. pª
impropa:τ eſt cā a q̄ res nō depēdet in eē:ſʒ ꝑ quā ꝯſeruat̄
a corrūpētib⁹ τ ei⁹ ꝯrijs:ſicut locus locati totiʒ ſue ꝑtis:vel
vna ꝑs aerū alteri⁹.alia eſt ꝓpria:τ eſt a q̄ res ꝯtinue depē
det in eē:ſic ꝙ ſine ei⁹ influxu nō poſſet res manere:ſic ſol/
luna/deus:alioꝝ a ſe:τ iſtud ꝓpriiſſime eſt agēs:ꝓpter hūc
cōtinuū influxū. Producēs eſt a q̄ res depēdet in fieri:ſiue
depēdeat ab ea in ꝯſeruari ſiue non:τ ſic cal'itas depēdet in
fieri ab alia cal'itate ꝓducēte eam. ¶ Scđa diuiſio q̄dā eſt 2ª
cā efficiēs p̄ncipalis:q̄daʒ inſtr̄alis. Principalis dī q̄ dirigit
aliā in ꝓducēdo. Inſtr̄alis aūt q̄ dirigit̄ ab alia ſupiori.vñ
pʒ ꝙ in cōparatione ad cām pam oēs alie ſunt inſtr̄ales:lʒ ꝑ
cōparationē īter ſe q̄dā eaꝝ ſūt ſupiores τ p̄ncipales:τ q̄dā
īferiores ſeu īſtr̄ales. Exēplū de p̄ncipali:vt de⁹/celū/forma
ſubalis. Exēplū de inſtr̄ali:vt cal'itas/lumē calefactionis/fi
gura mot⁹ localis/τ cultellus inciſionis/τ hō. ¶ Tertia diui 3ª
ſio:q̄dā eſt cā efficiēs vl'is:que eque p̊ eſt cā multoꝝ ſpē di
uerſoꝝ:alia eſt ꝑticularis.ſ.q̄ eque p̊ nō eſt niſi cā vni⁹. Exm
p̄mi:vt de⁹/ſeu celū:eq̄ p̊ eſt cā iſtoꝝ inferioꝝ. Exm ſcđi:vt ca
liditas/ſolius cal'itatis eque p̊ eſt cā. ¶ Quarta diuiſio:aliq̄ 4ª
eſt cā efficiēs mediata:aliq̄ īmediata.mediata dī 3r. Uno° Cā mediata triplex.
qꝛ nō eſt ſil' ꝑ cōtactū:ſeu idiſtātiā cū paſſo. 2° qꝛ eſt de ſe
īdeterminata τ determinat̄ ꝑ aliā:τ his duob⁹ modis celuʒ
diceret̄ cā mediata effect⁹ q̄ fit apud nos. 3° qꝛ nō attingit
vſqʒ ad ſignatū effectum ſua virtute:ſed mouet vnū τ illud
vnū mouet in v̄tute ſua vltra:q̄uo pater dī cā filij:qꝛ mouet
ad gñōnē ſeminis:qđ vltra agit virtutē p̄ris:nihil plus agē
te p̄re gñando filiū. Et h̄ mō cā occaſiōalis dī cā. Cōtrarijs Immediata cā 3r nominatur.
modis dī īmediata:vel qꝛ ſil' eſt cū paſſo ꝑ ꝯtactū vel indi
ſtantiā. 2° qꝛ eſt ad effectū illū determinata. Et 3° qꝛ agit ad
effectū ꝓpria v̄tute:q̄uo celū dicit̄ cā īmediata hoꝝ q̄ fiunt
īferi⁹:qꝛ agit ea ꝓpria v̄tute. ¶ Quinta diuiſio. Aliq̄ eſt cā 5ª
efficiēs poſitiua.ſ.q̄ poſitiue agit:vt ſint res productiue vel
ꝯſeruatiue. Alia dī p̄uatiua.ſ.q̄ nō agit vt ſit res:ſed ſi oppo
ſito mō ſe h̄ret eēt cā oppoſiti:vt abſentia naute ſubmerſio
nis nauis:interpoſitio terre eclypſis lune:vñ valde dicit̄ lō
ge cauſa efficiēs τ large. ¶ Sexta diuiſio. Aliq̄ eſt cā actua 6ª
lis:τ dī cauſa actu operans. Alia eſt potētialis τ dicit̄ cauſa
diſpoſita ad hoc ꝙ poſſit agere:lʒ nō agat. Exēplū primi:vt
domificator dicit̄ cauſa domus. Exemplū ſecūdi:vt domi
ficans dicit̄ cauſa eiuſdem efficiens.

¶ Ad 2am dī ꝙ 2r eſt finis.ſ.finis gr̄a cui⁹:ſeu p̄maria itētiōe Solō 2ᵉ dubōnis
dictus:τ eſt:que p̄exiſtit opationi:τ gr̄a cuius fit tota opatio: 2° đ aīa. c.
ac cui⁹ intētio dirigit opans in operādo. Et de hoc fine dicit̄ 35. 2° phy.
ꝙ eſt cā cauſaꝝ:vltimū τ optimū:qꝛ gr̄a eius fiunt oīa alia: 24. τ 2° cē
τ nihil ꝓhibet hunc finē eſſe idē cum agēte:diuerſimode:vt li. c. 17.
deus eſt cauſa agēs:inquātū oīa alia cōſeruat:τ eſt cauſa fi
nalis inquātū illa p° intētione cōſeruat ꝓpter ſeipſum:alius
eſt finis quo,ſeu ſecundaria intētione dictus:τ eſt finis q̄ ꝓ
ducit̄ per operationeʒ:de quo dicit̄ ꝙ eſt etiam cauſa:quia
cōiter reſpōdetur ad queſtioneʒ querētem propter quid ſit

UVA. BHSC. IyR_143_5

res:vt ꝓpter q̃d ambulat eger: ꝓpter ſanitatẽ cõiter rñdet̃. ꝑnicioſuz eniz eſſet recedere a cõi mõ loquẽdi:⁊ cõiter dr̃ ꝙ ddo finis quo, eſt cã ly finis/ampliat̃ ad futura. ⁋ Nõ eniz ſequit̃ ꝙ finis ſit:ſed ſufficit ꝙ erit:effectus eniz q̃ ꝓducitur nõ ſolũ eſt ꝓpter hec q̃ ſunt:ſed ꝓpter aliq̃ q̃ erũt:vt ꝓpter finẽ:⁊ finis ille frequẽter coincidit cũ forma:lꝫ ſit hoc alio°.

Solo 3ᵉ difficultat̃. ⁋ Ad 3ᵃᵐ dicit̃ p°. ꝙ cuiuſlibet rei nãlis ꝓprie dicte ſunt 4ᵒʳ cãe:due intrinſece.ſ.mã ⁊ forma:⁊ due extrinſece.ſ.efficiens ⁊ finis. ⁋ 2° ꝙ alicuiꝰ rei nãlis large dicte nulla eſt cã.patet de deo. ⁋ 3° ꝙ cuiuſlibet rei nãlis large in ſphera gñabiliũ ſunt tres cãe:ſic large accepte:qa ipſiꝰ mãe eſt cã cõſeruans: finis ⁊ forma:⁊ etiã forme eſt cã mãlis efficiẽs ⁊ finis. ⁋ 4° ꝙ nõ cuiuſlibet rei ſic dicte ſunt q̃tuor cãe.pꝫ:de forma cuiꝰ nõ eſt cã formalis:ſicut albedinis nulla eſt cauſa formalis.

Solo 4ᵉ ⁋ Ad 4ᵃᵐ dicit̃ ꝙ Phs in lr̃a ponit ꝓprietates cauſaꝝ.ſ.ꝙ eiuſdẽ rei ſunt plures cãe ꝑ ſe:pꝫ ex iam dictis. ⁋ 2° ꝙ cãe ſunt ſibi adinuicẽ cãe:lꝫ diuerſimode.pꝫ:q̄ efficiẽs eſt cauſa ꝓductiua finis:⁊ finis eſt cã finalis efficiẽtis:⁊ ſilr̃ eſt in cãis intrinſecis.mã eniz eſt cã ſubiectiua forme:⁊ forma eſt cã ꝑfectiua ſubiecti ſeu actuatiua mãe:nec eſt icõueniens:ſic idẽ reſpectu eiuſdẽ eſſe prius ⁊ poſterius:diuerſimode tñ. ⁋ 3° ꝙ idẽ alr̃ ⁊ alr̃ ſe habens eſt cã ꝯrioꝝ:vt vinũ tẽperate ſumptũ eſt cã boni habitus:⁊ exceſſiue eſt cauſa mali habitus.

5ᵒ trac. T.c.48. 52. Quid fortuna.
Quinto notandũ eſt ꝙ fortuna ſic diffinit̃ tractatu 4° ſecũdi.eſt cã per accñs:extra ſemper ⁊ frequẽter in agẽte a ꝓpoſito:⁊ eoꝝ que ꝓpter hoc ſunt:⁊ hoc itelligit̃ ſic. Fortuna eſt cã alicuiꝰ effectꝰ quẽ ꝓducit p̃ter intẽtionẽ:eueniens extra ſemꝑ ⁊ frequẽter in agente a ꝓpoſito.i.in agẽte ex electione:ſeu deliberationẽ habẽte:⁊ exiſtẽs eoꝝ q̃ ꝓpter hoc ſunt.i.exñs notabilis bonitatis vel malitie.vnde hec cã dr̃ per ſe reſpectu effectꝰ quẽ itẽdit:⁊ ꝑ accñs reſpectu effectꝰ quẽ nõ itẽdit. Agens a ꝓpoſito eſt agẽs deliberatiuũ: effectus ꝓpter hoc dr̃ notabilis bonitatis vel malitie:eo ꝙ agens deliberatiuũ ſi eum p̃ſciuiſſet: ꝓpter ipm alr̃ ⁊ aliter egiſſet. Effectus ꝟo nõ ꝓpter hoc dr̃ ꝙ nõ eſt notabilis bo-

T.c.48 nitatis vel malitie:⁊ vocat̃ a Cõmẽtatore 2° iſtius ocioſus. Effectus fortuitus dr̃ effectus ꝑ accñs:extra ſemꝑ ⁊ frequẽter in agẽtibꝰ a ꝓpoſito ⁊ eoꝝ q̃ ſunt ꝓpter hoc. Et exponit ꝓportionalr̃ ſicut diffinitio fortune:niſi ꝙ dꝫ dici effectus ꝑ accñs.i.effectꝰ p̃ter itẽtionẽ agẽtis particularis:ipm ꝑncipa-

Caſus q̃d. liter ꝓducẽtis eueniẽs. Caſus ſic deſcribit̃:capiendo caſum cõiter:eſt cã ꝑ accñs effectꝰ eueniẽtis extra ſemꝑ ⁊ frequenter:eoꝝ que ſunt ꝓpter hoc:⁊ ſic eſt ſupius ad fortunã. Stricte ſic deſcribit̃:eſt cã per accñs effectꝰ extra ſemꝑ ⁊ frequẽter eueniẽtis in agẽtibus ſine ꝓpoſito:⁊ eoꝝ que ſunt ꝓpter hoc:⁊ ſic ex oppoſito deſcribit̃ caſus cõtra fortunã. Effectꝰ

T.c.48 caſualis cõiter ſic deſcribit̃:eſt effectus ꝑ accñs extra ſemꝑ ⁊ frequẽter:eoꝝ que ſunt ꝓpter hoc:⁊ ſic eſt ſupius ad effectum fortuitum. Stricte capiendo addatur diffinitioni predicte in agentibus ſine propoſito.

Dubões ⁋ Queritur hic vtrũ aliq̃d ſit a fortuna. 2° vtrũ caſus ⁊ fortuna ſunt cauſe agẽtes. 3° vtrũ reperiunt̃ in ꝯtingẽtibus ad vtrũlibet caſus ⁊ fortuna.

Solo pᵉ T.c.56. Utrꝫ aliq̃d ſit a fortuna. ⁋ Ad p̃mã reſpondet̃ ꝙ ſic. Probat̃ cõmuni locutione hominũ dicẽtiũ de effectu raro:⁊ p̃ter itẽtionẽ hois agẽtis eueniente:ſi ſit notabilis bonitatis vel malitie:ꝙ fit a fortuna:⁊ ꝙ aliq̃s eſt eufortunatus ⁊ aliq̃s ifortunatus. Ex quo ſeq̃tur fortunã eſſe cãm:q̄ cuz a fortuna dr̃ aliq̃d fieri ⁊/a/denotat cãm:oportet ꝙ fortuna ſit cauſa. ⁋ Scd̃o dicit̃ ꝙ effectus nõ dicit̃ fortuitus:qa raro euenit in tẽpore:q̄ ſic ꝯnes magne phoꝝ dicerent̃ fortuite. Scd̃o nec dicit̃ fortuitus eo ꝙ euenit p̃ter itẽtionẽ:qa ois q̃ euenit:euenit cũ intẽtione p̃mi agẽtis:nihil eni fit niſi ipm p̃ma cã velit fieri. ⁋ Tertio nõ dr̃ fortuitus:eo ꝙ raro euenit in ordine ad oẽs ſuas cãs:naz ois effectus mũdi eueniens:ſemꝑ eueniret in ordine ad oẽs ſuas cauſas:oibus eniz cauſis exiſtẽtibus eiſdez:effectꝰ eſſet idẽ. ⁋ Quarto dr̃ ꝙ effectus dicit̃ fortuitꝰ:eo ꝙ eſt effectus notabilis bonitatis vel malitie:extra ſemꝑ ⁊ frequẽter eueniens in ordine ad volũtatẽ humanã:ipſiz particulariter ⁊ ꝑncipalr̃ ꝓducẽtẽ:p̃ter ipſiꝰ intẽtionez:pꝫ ex cõi locutione. Dicit̃ eni hõ fortunatꝰ:ſi p̃ter itẽtionẽ effectꝰ talis ſibi cõtingat:natus ſolũ ꝑ tales oꝑationes euenire:extra ſemper ⁊ frequẽter:vt ſi q̃s velet fodere terrã ⁊ inueniat aurum. An cãe agẽtes ſũt caſus ⁊ fortuna.

⁋ Pro ſcd̃a dubõne eſt notãdũ:ꝙ fortuna aliud eſt in re q̃ intellꝰs humanus:inquãtũ ipſe ꝓducit aliquẽ effectũ notabilis bonitatis vel malitie:extra ſemꝑ vel frequẽter:⁊ p̃ter illiꝰ intẽtionẽ. Caſus ꝟo dr̃ nã:inquãtũ ſic ꝓducit effectũ notabilis bonitatis vel malitie. Ex quo apparet ꝙ caſus eſt nã ⁊ intellꝰs eſt fortuna. Quo p̃miſſo pꝫ ꝙ caſus ⁊ fortuna pñt eſſe cauſe mãles ⁊ formales finales ⁊ efficiẽtes. Patet p̃ᵐ:q̄ intellꝰs ⁊ nã ſunt cãe mãles cognitionũ eis iherẽtiũ in q̃buſdã: vt aia bouis cognitionis ſenſitiue:⁊ aia intellectiua ſue ſcie. Scd̃m pꝫ:qa intellꝰs ⁊ nã ſunt finis oiuz alioꝝ ordinatoꝝ in ea tanq̃ in finẽ. Et tertiũ notum eſt:q̄ itellꝰs eſt cã formalis hois ⁊ nã rei nãlis. Ex quo ſequit̃ 4ᵐ ꝙ ſunt cauſe agentes: forme eniz eſt agere. 2° dr̃ ꝙ iquãtũ ſunt caſus ⁊ fortuna ſolũ ſunt cãe agẽtes. Probat̃:q̄ dicunt̃ caſus ⁊ fortuna reſpectu effectuũ fortuitoꝝ:⁊ illoꝝ ſũt cãe agẽtes.g̃ ⁊c̃.maior nota eſt.minor declat̃:de fortuna p̃mo:q̄ dr̃ ꝙ effectꝰ fortuitꝰ fit a fortuna.a/aũt denotat cãm agẽtẽ.nõ eniz dicimus ꝙ in fortuna tanq̃ in mã:vel ꝙ fortuna ſit eiꝰ cã formalis:ſeu ẽt ꝙ ſit eius cã finalis:cũ effectus fortuitus frequẽter eſt diſcõueniẽs forme a qua fit:puta hois itellectui. Scd̃o:qa ſi a fortuna fiat iuẽtio theſauri:huiꝰ iuẽtionis intellꝰs nõ eſt forma: nec mã:cum fiat a fortuna:non aũt fit a ſua forma vel a ſua mã.nihil eniz fit a forma vel a mã ſui.fieret eni a ſeipſo:nec etiã eſt cã finalis eiꝰ:eo ꝙ illa iuẽtio:inquãtuz eſt effectꝰ fortuitus:anteq̃ eueniat:in nullũ finẽ ordinat̃ ab itellꝰu.nõ eni p̃ſcit itellꝰs eam debere iuenire:nec eam intẽdit.g̃ cum eius fortuna ſit cauſa:opꝫ ꝙ ſit eius cã efficiẽs:⁊ hoc rõnabilr̃:q̄ facit eam.intẽdebat enim intellectus vnũ facere quod faciẽdo ꝓduxit aliud.ſ.effectum fortuitum. An in ꝯtingẽtibus ad vtrũ[libet] ſit caſus.

⁋ Ad 3ᵃᵐ dr̃:ꝙ caſus ⁊ fortuna reperiunt̃ in ꝯtingẽtibus ad vtrũlibet.ꝓbat̃ auc̃te Auic.ita dicẽtis.2° qa diffinitio effectus fortuiti:effectibꝰ cõtingẽtibꝰ ad vtrũlibet cõuenit.ſunt enim effectus ꝑ accñs:q̄ p̃ter intẽtionẽ particularis agẽtis frequẽter eueniũt:⁊ extra ſemꝑ ⁊ frequẽter:alꝰs non eẽt ad vtrũlibet:⁊ ſic de alijs. Uerũtamẽ magis dr̃ fortuna eẽ circa ꝯtingẽtia in paucioribꝰ:eo ꝙ rõne illoꝝ:ceteris paribus: magis dr̃ q̃s fortunari:q̃ ſi ad vtrũlibet eueniret. Sed incõtrariũ eſt auc̃tas Cõmẽtatoris 2° huius Auic.improbãtis:⁊ rõ ſua eſt:q̄ nulla cã agens eſt ad vtrũlibet:modo caſus ⁊ fortuna ſunt cãe agẽtes:g̃ ⁊c̃.maior pꝫ:q̄ ad vtrũlibet agẽs eſt ratione ideterminationis:modo cauſe agẽtes nõ ſunt indeterminate. ⁋ Confirmat̃:q̄ ſi cã agens eẽt indeterminata:non plus ꝓduceret vnum oppoſitoꝝ q̃ alteꝝ:vel igitur ꝓduceret ambo:quod eſt impoſe:vel neutrũ:⁊ habet̃ propoſitũ:qa cauſa ꝓducens nõ eſt cauſa indeterminata. Scd̃o ad vtrũlibet eſt te ſedere:⁊ tñ nullus dicit ꝙ a caſu vel fortuna ſedet. ⁋ Ad iſta p̃mo de auctoritate Cõmẽtatoris:dicitur ꝙ fuit illius opinionis:nec creditur ei in hoc:niſi inquãtum ratio ſua ꝓcederet ſpecialr̃ cõtra Auicennã:q̃ fuit tantus aut maior clꝰicus:ſicut vel q̃ ipſe:nec aliq̃d argumẽtuz aſtringit ad ſuã opinionẽ:niſi inquãtum crederet vera. vbi eniz falſuz dixiſſet:non locutus fuiſſet vt expertus in ſua ſcientia:nec eſt auctoritas contra veritatem qualiſcunq̃z. Solo 2ᵉ Auic. 2° phyſi. cõ.48. Cõmẽ. ꝯtra Auic. cõ.48.

⁋ Ad ſuã rõnem dicit̃:ꝙ cã agens particularis eſt ſepe ad vtrũlibet:frequẽter eniz dicimus hoiem ſe fortune exponere:vt ad duellũ vocantẽ eque fortẽ ſibi. Et ad ꝓbationẽ dr̃: ꝙ lꝫ cã agens ſit ſemꝑ determinata reſpectu effectus quem intendit: Solo pᵉ rõnis Cõmẽtatoris

UVA. BHSC. IyR 143_5

intēdit:tñ frequēter reſpectu effectus cōtingētis ſimul cum intēto:vel ꝑter intentū:eſt indeterminata:vt taxillans deter/minauit voluntatē ad lucrari ⁊ non ad ꝑdere:qd̄ tñ in ludo tali ad vtrūlibet cōtingit. ¶ Ad cōfirmationē dicit̄ ꝙ quā/uis eſt ex cā particulari agēte:effectus ad vtrūlibet non ꝓ/duceret̄:magis ꝙ̄ eius oppoſitū:ſed ꝓpter ꝯcurſuꝫ cauſaꝝ agentiū ſuperioꝝ:⁊ etiā cauſaꝝ materialiū diſpoſitaꝝ plus pro ꝓductione vnius ꝙ̄ alterius:ꝓducit̄ vna pars nō alia.

Solo 2ª ad Auic. ¶ Aliā ſoluit Auic.ꝙ in ordine ad potētiā appetitiuā inde/terminatā ad ſedere:⁊ ad nō ſedere:ad vtrūlibet eſt ſedere:⁊ reſpectu eius dr̄ ſedere a fortuna vel a caſu:ſed in ordine ad cām intendentē ſedere eſt effectus vt in pluribus:⁊ ideo nō cōiter dicit̄ a caſu:qꝛ non eſt reſpectu eius a caſu:nec eſt icōueniens ꝙ idē ſit vt in plꝰibus reſpectu vnius:⁊ ad vtrū/libet reſpectu alterius:velut in paucioribus.

6ª trac. Caſus et autho maſtũ idē eſt. **Notandum** eſt ſexto ꝙ caſus ⁊ authomatū idē ſūt:vnde ꝙ dicit̄ caſus apud latinos:apud grecos authomatū appellat̄:⁊ eſt authomatū idē ꝙ per ſe ⁊ fruſtra. Itē deſcribit̄ fruſtra in littera:ꝙ eſt oꝑatio nō attin/gens finē ꝓpter quē fiebat:quē nata erat attingere. Iteꝫ eſt

2° bni°. c.56. eufortuniuꝫ euentus magni boni:aut euaſio magni mali qd̄ erat prope. Infortunium euentus eſt magni mali:vel non euentus magni boni qd̄ erat prope.

7ª trac. T.c.68. **Notandum** eſt 7° ꝙ ·Ph̄s ꝓbat in tractatu q̄nto ad ph̄m nālem ſpectare ꝓbare ꝯnes ſuas per oīa genera cauſaꝝ. Probet̄ ſic.ſcia p̄ncipal̄r cōſiderans mouētia mota debet ꝓcedere per oīa gñ̄a cauſaꝝ:ſed ph̄ia nālis cōſiderat mobilia mota.igit̄ ⁊c̄.maior pꝫ:q̄a conſide/rans mouētia mota hꝫ cōſiderare vnde mouent̄:quo ad ef/ficientē. Propter q̄d mouent̄:quo ad finalem. Quid ꝑ mo/tum acq̄rit̄:quo ad formalē. Et in quo acq̄rit̄ quo ad māles

T.c.71. cās:⁊ nō ſunt plura gñ̄a cauſaꝝ.minor pꝫ de ſe.5° ·Ph̄s dicit ꝙ mouētia nō mota nō amplꝰ ph̄ice ſunt cōſiderationis:⁊ pōt ſic exponi:ꝙ illa nō ſunt ph̄ice ꝯſiderationis amplius.i. vlteriꝰ:ꝙ̄ inquātū mouent.ph̄ica enim mouentia mota cōſi/derant inquantuꝫ mouent ⁊ mouent̄.mouentia aūt non mo/ta non conſiderant vlterius ꝙ̄ mouent.

T.c.75. **Notandum** eſt 8° ꝙ ·Ph̄s in 6° tractatu ꝓbat ꝙ nā agit ꝓpter finē. Probat̄ ſic. Oē illd̄ qd̄ per determinata media certū finē attingit:agit ꝓpter illuꝫ natura per determinata media certū fineꝫ attingit:igit̄ agit ꝓpter illuꝫ.maior nota eſt.⁊ minor pꝫ in ꝓductione fructuū in arboribꝰ:in gñ̄atione folioꝝ harūdinis:in gñ̄atione ignis per alterationē:in oībus enim videmus nām per cōuenien/tia media ꝓcedere ad finē:ac ſi finē cognoſceret quē produ/

c.18. cit.⁊ pꝫ ex.12.meta.ꝙ regit̄ ab agēte ifallibili.ſ.p̄ma cauſa/rum:hec aūt dirigit in finē. Et 3° qꝛ agit ꝓpter aſſimilare ſi/bi paſſum. Et 4° qꝛ incōueniens eſſet dicere ꝙ talem fineꝫ qualē attingit:attingeret preter intētionē:cuꝫ nō poſſit tunc aſſignari rō quare frequēter ſemper attingit ſimilē finem.

Dubões ¶ Hic queri ſolet vtrum natura producens monſtrum intē/dit monſtrum. 2° vtruꝫ neceſſitas in rebus naturalibus ꝓ/ueniat ex parte finis:vel ex parte materie.

Ad euidē qōnis. Quid mōſtrū ſit itē tum a nā. Monſtrū quid. ¶ Pro p̄ma eſt aduertēdum ꝙ mōſtrū dr̄ effectus ꝓueniēs cū diſpōnibus ſibi diſconuenientibus:vt ſi hō producit̄ cum ſex digitis in manu. ¶ 2° ꝙ hꝰ verbū/intēdo/⁊ alia que actū aīe interiorē important:faciunt terminos ſequentes ſe:quos regunt ⁊ in quos tranſit ſuus actus:appellare rōneꝫ ſuā:ſm quā talis terminus ſuū ſignificatum ſignificat:vt intēdo lu/crū.i.intendo rem:quō eſt lucrum:ſm rōnem:ſm quā eſt lu/crum. ¶ 3° ꝙ mōſtruoſitas eſt illa diſpoſitio diſconueniēs. patet:quia ea excluſa ceſſaret monſtruoſitas.

Ad pᵃᵐ ¶ Per hoc dr̄ ad pᵐ queſitoꝝ:ꝙ monſtrū nā intendit.pꝫ:q̄a hoīem ꝓductū nā intēdit:qui eſt monſtrū:cum eniꝫ ꝓducit ꝯſeruat ⁊ nutrit. ¶ 2° dr̄ ꝙ nā nō intēdit monſtruꝫ.pꝫ ꝑ 2ᵐ p̄miſſoꝝ.iſta tñ valet ſicut illa:nā intēdit rem que eſt mon/ſtrū ſub rōne mōſtruoſitatis:⁊ hoc eſt falſuꝫ:q̄a ſi intēderet ſub rōne mōſtruoſitatis:tūc intēderet ſub rōne defectus:qd̄ nullus ph̄s cōcederet:eo ꝙ nā recta ab agēte ifallibili nūꝙ̄ intēdit defectū:ſicut deus nunꝙ̄ vult malū:nec intēdit ma/lum. ¶ 3° dr̄ ꝙ mōſtruoſitatē.ſ.ſextū digitū nā intendit.pꝫ: q̄a eſt q̄dā entitas:mō oēm entitatē nā intēdit.⁊ pꝫ ſic p̄ma. ¶ 4° dicit̄ tanꝙ̄ ꝓbabile:ꝙ nā intendit ſex digitos in vna manu.pꝫ hoc.q̄a hoc intēdere nō includit rōnē defectus ſeu mali:vñ nā facit ⁊ ſuſtinet ſex digitos in vna manu:⁊ nō eſt dicēdū ꝙ pᵃ nā naturans oīa hoc facit neſciens aut non vo/lens:imo cōcederē ꝙ ſex digitos in vna manu:inquātū ſunt ſex digiti:nā intēdit.hoc aūt eſt q̄dā perfectio vniuerſi:cum ipſum ex reꝝ diuerſitate pulchrius depictū ſit ꝙ̄ reꝝ totali vniformitate. ¶ Ad 2ᵃᵐ dubōnem p̄mo dicit̄:ꝙ ipſa itelli/ Solo 2ª difficltas

git̄ de nec̄itate cōditionata:ſicut.vꝫ.cū neceſſe ſit graue non ꝓhibitū exiſtēs ſurſuꝫ deſcēdere. Sed pōt q̄ri vtrū neceſſe Dubō icidentalis.

ſit ſolū fieri ꝓpter diſpōnem nāe vel potius ꝓpter finē ne/ceſſe eſt ſic fieri. ¶ Ad qd̄ dicit̄ p̄mo:ꝙ neceſſitas rerum ⁊ Solo.

diſpōnum nāliū depēdet ⁊ ꝓuenit a p̄ agente.ſ.dn̄o deo.pꝫ: q̄a oīa que ſunt:ab eo depēdent:ſicut pꝫ p̄ celi ⁊.12.metaph̄. T.c.18.

¶ 2° dr̄ ꝙ nec̄itas in diſpōnibus nālibus reꝝ inferioꝝ de/pendet a celo:qꝛ tota virtus inferioris mūdi gubernat̄ a ce/lo p̊ metheoroꝝ.vñ diuerſitas tēpoꝝ inequalitas dieꝝ ⁊ no/ctium:gñ̄atio herbaꝝ ⁊ floꝝ:corruptioq; eorūdem:ſine du/bio ꝓuenit a celo:nō ſic tñ intelligat̄:ꝙ velim dicere ꝙ diſ/pōnes nāles nequeunt fieri niſi mediāte celo.hoc eni nō eſt veꝝ:q̄a deus pōt miraculoſe ꝓducere ſine celo:ſed itelligo ꝙ loquēdo nāliter aut ſm legē currētē ſine miraculo.ſi de/bent diſpōnes nāles fieri hic iferiꝰ:ipſe fient a celo. ¶ 3° dr̄ ꝙ etiā diſpōnes reꝝ nāliū dependent:⁊ ꝓueniunt ab agēti/bus iferioribꝰ:ſic ꝙ ſine miraculo non poſſent fieri ſine eis. pꝫ:qꝛ nunꝙ̄ gñ̄aret̄ aſinus vel equus ſine agētibus in iferio/ribus. ¶ Ex q̄bꝰ 4° ſeq̄tur:ꝙ tota nec̄itas diſpōnis reꝝ nā/liū depēdet ab agētibꝰ.pꝫ ex p̊oribꝰ. ¶ 5° dr̄ ſm legē nāe in rebꝰ nālibꝰ:mā ⁊ diſpōnes tenētes ſe ex p̄te eius ſunt ſimpˡr nec̄ie.pꝫ:qꝛ nō pōt gñ̄ari equus aut aliq̄d iferiꝰ niſi ex mā. ¶ 6° ꝙ tota nec̄itas in oꝑibus nāe depēdet ex mā:ſic ꝙ ne/quit eſſe ſine ea:pꝫ ex p̄cedēti. ¶ 7° dr̄ ꝙ tota nec̄itas depē/det ex fine gr̄a cuiꝰ.pꝫ:qꝛ depēdet ex agētibꝰ:vt pꝫ in q̄tuor p̄mis ꝓpōnibꝰ. Diuerſitas eniꝫ ⁊ oīs diſpoſitio hic inferiꝰ fit ab ipſis agētibus.igit̄ a fine gr̄a cuiꝰ.tꝫ ꝯña:qꝛ idē eſt agēs ⁊ finis gr̄a cuius.qd̄libet eniꝫ agēs agit gr̄a ſui.ſ.vt ipm̄ aſſi/milet̄ deo inquātū eſt ei poſſe:ideo pᵐ agens eſt finis gratia cuius oīa agūt.ipſuꝫ eniꝫ eſt illud cōe bonū gr̄a cuiꝰ oīa hu/

milioꝛa ſunt pariter ⁊ excelſiora:ſicut dr̄ ſup̄ p̊ ethicoꝝ:⁊ hꝰ Cap° 4°

dicit Cōmētator in de ſubā orbis:ꝙ finis ſignt agēs ſig̃tione nec̄ia. ¶ 8° dr̄ ꝙ nec̄itas in rebꝰ nālibꝰ magis depēdet a fi/ Cōmēᵗᵃ

ne gr̄a cuius ꝙ̄ a mā.pꝫ:qꝛ finis gr̄a cuius:eſt cā māe:⁊ non 2° phy.

eſt eꝯ.mā enim ineſſe ⁊ in diſpōnibꝰ ſuis depēdet a fine gr̄a c.91.

cuius:⁊ ꝓpter ipſuꝫ eſt.eſt eniꝫ ꝓpter deū ⁊ ꝓpter alias cās agētes q̄ ſunt finis gr̄a cuius. ¶ 9° dr̄ ꝙ ꝓprie nec̄itas reruꝫ nāliū:nō depēdet a fine quo.pꝫ:qꝛ forte finis quo,eſt ipoſſis: vt medicus q̄nq; agit ꝓpter ſanitatē:⁊ forte impoſſe eſt ſine miraculo illā ſanitatē ꝓduci. Incōueniēs aūt eſſet dicere ꝙ ab aliq̊ ipoſſi:diſpōnes māe vel actiones depēderent in eſſe. ¶ 10° pōt dici:ꝙ ſicut finis quo,eſt improprie cā ⁊ large cā. ſic.vꝫ.ꝙ ſi eēt:nō ageret̄ ꝓpter euꝫ:ſic improprie pōt dici: ꝙ nec̄itas reꝝ nāliū depēdent a fine quo,ſic.vꝫ.ꝙ niſi atten/deret̄ talis finis:mā nō ſic diſponeret̄. Et ad eundē intellꝰm videt̄ ·Ph̄s voluiſſe ꝙ finis quo,eſt cā nec̄itatis māe:q̄a mā nō eſſet nec̄ia:niſi agens vellet talē finē quo. Et hec de ſcd̄a dubitatione:⁊ ꝑ ꝯñs de toto 2° libᵒ phyſicoꝝ. Et ſic de ipſo feliciter explicit vtile compendium ad laudem dei.

¶ Finit liber ſecundus.

UVA. BHSC. IyR_143_5

¶ Incipit cōpendiū tertij libri phyſicoꝝ pertra-
ctās de prima paſſione corporis nālis: ⁊ de q̄dā
ꝓprietate illius paſſionis. vz. de infinito.

COnſequenter ſequit̄ terti⁹ liber:
in quo Phs deter-
minat de paſſionib⁹ intrinſecis reꝝ nāliū. ſ.
de motu ⁊ īfinito: ⁊ ſm hoc cōtinet duos tra-
ctatus. Primus eſt de motu. Scd̄s eſt de in-
finito. ¶ Eſt p̄ notādū ꝙ Phs dicit in litte-
ra tot eſſe ſpēs motus quot ſunt ſpēs entis: ⁊
intelligit̄ ſic: ꝙ tot ſunt ſpēs ſpecialiſſime eſſentiales ſignā-
tes res ad quas eſt mot⁹: quot ſunt ſpēs termini motus. pz:
qa ſpēs motus diuerſificant̄ ꝓpter ſpēs reꝝ ad quas vadit
motus: vt penes albedinē ſumit̄ albatio: ⁊ ita in alijs: deno-
T.c.4. minat̄ enim motus a termino ſuo ad quē. ¶ Item dicit ꝙ
nō eſt motus p̄ter quatuor p̄dicaméta. ſ. preter ſubām / q̄lita-
tem / quātitatē / ⁊ vbi. Probat̄: qa motus nō eſt p̄ter terminū
ad quē eſt motus: ſed ſolū ſunt q̄tuor termini ad quos vadit
motus. ſ. termini illoꝝ p̄dicamētoꝝ. igit̄ ⁊c. maior nota eſt:
quia oīs motus eſt ad aliquē terminū. ⁊ minor pz: qa omnis
ſaltem acq̄ſitiuus eſt / aut ad ſubām / aut ad q̄litatem / aut ad
quātitatē / aut ad vbi. ſicut patet inductiue. ¶ Item dicit ꝙ
T.c.p̄. ad nālem phm ſpectat conſiderare de motu. probat: qr ad
eundē ad quē ſpectat cōſiderare de natura ſpectat ꝯſidera-
re de motu: ſed ad nālem phm ſpectat conſiderare de natu-
ra: ab ea eniz habet nomē. igit̄ ⁊ de motu. maior pz: qr igno-
rato motu ignoratur natura.

p̄⁹ dubō. ¶ Hic queri ſolet vtruz ignorato motu neceſſe eſt ignorare
2ª nām: qd̄ Phs videt̄ velle. ¶ Scd̄o ⁊ ſpāliter circa motū al-
terationis. vtrū ad alterationē proprie dictā req̄rat̄ aliquis
fluxus diſtinctus ab alterabili: ⁊ a qualitate ſm quā eſt alte-
3ª ratio. ¶ Tertio vtrū q̄litas que acq̄rit̄ in alteratione p ſe / ⁊
ꝓprie dicta: acq̄ratur tota ſimul: vel per partē poſt partem.
4ª ¶ Quarto vtrū in alteratione ꝓprie dicta: pars q̄litatis q̄
prius acq̄ritur: maneat cum parte q̄litatis que poſterius ac-
5ª quirit̄. ¶ Et q̄nto: quia alteratio ꝓprie dicta videt̄ fore iter
q̄litates ꝯrias vel medias: ſicut pz per diffōnē alterationis:
querit̄ vtrum ꝯria poſſint ſe cōpati ſimul in codē ſubto.

Sol'o. ¶ Ad p̄mā dicit̄ ꝙ hec dictio / ignoro / includit negationē ne-
An igno- gantē terminū in quē tranſit actus verbi: vt ignoro motum:
rato motu idest nō cognoſco motū. Ex quo ſeq̄tur hanc eſſe impo'lem:
ignoratur ignorat̄ motus: qa infert illā: non cognoſcitur motus: que eſt
natura. impo'lis: propter cognitionē diuinā de neceſſitate oīa cogno-
ſcentē. ¶ Scd̄o ſeq̄tur ꝙ ad illā: ignorat̄ motus: ſequit̄ qd̄-
libet aliud. pz. quia antecedēs eſt ſimpl'r impo'le per prece-
dens. ¶ Tertio ſeq̄tur ꝙ ſm hanc mentē: hec eſt nec̄ia ⁊ ne-
ceſſaria ſi ignoratur motus: ignorat̄ natura. patet per prece-
dens: qa cum antecedens ſit ipo'le: ad ipſum q̄libet ſeq̄tur.
ꝯ dicta. ¶ Sed iſtud eſt preter intētionem Phi: quia nō loq̄tur de
Sol'o p- cognitione dei. ¶ Et ideo aliter dicit̄: ꝙ Phs voluit itellige-
pria. re: ꝙ ly ignorato motu / exponat̄ ſic: ſi aliq̄s ignorat motuz: ⁊
ſm hoc tria dicunt̄. ¶ Primuz: quia hec eſt falſa: ſi aliquis
ignorat motū: neceſſe eſt ip̄m ignorare nām. pz: qa q̄uis oīs
hō ignoret motū: adhuc cōtingens eſt ⁊ nō neceſſariū igno-
rare naturā. ¶ Scd̄o: ꝙ cognitione actuali / ſtat aliq̄n hoiez
naturā cognoſcere: ⁊ oēm motuz qui eſt accidens / ignorare:
cognitione actuali. patet: qr ſi aliq̄s ſolū attenderet ad cōce-
ptum ſube: talis naturā cognoſceret: ⁊ tamen omnē motum
qui eſt accidens / ignoraret: eo ꝙ actualiter nō attendit niſi
ad cōceptū ſube: ⁊ ideo nō repreſentat accidētia. ¶ Tertio:
dicit̄ ꝙ illa conditionalis eſt neceſſaria. ſi aliq̄s ignorat mo-
tuz: talis ignorat naturā: ⁊ hanc voluit Phs. Probat̄: qr ille
terminus / natura / ſupponit pro mā ⁊ forma: inquantum ta-
lia ſunt p̄ncipia actiua motus vel paſſiua: vt dictū eſt in pri-

mo notabili ſecūdi. ¶ Item dictū eſt in nono notabili eiuſ-
dem: ꝙ verba ſignificātia actū anime interiorē faciunt ter-
minū ſequētē ſe appellare ſuā rōnē: ⁊ ſic eſt ſenſus ei⁹: igno-
rat motū: ideſt ignorat rem que eſt motus ſm conceptū ſeu
rem: ſm quā dicit̄ motus: ⁊ q̄cunq̄ȝ ignorat ſic motuz: igno-
rat rem que eſt natura ſm conceptū: ſm quez dicit̄ natura.
patet: qr natura ſignāt materiā ⁊ formā: cōnotando ꝙ ſunt
p̄ncipia motus: vt dictū eſt. ergo in conceptu nature intelli-
gitur cōceptus motus. igit̄ ſi aliquis cognoſcit naturam ſm
cōceptū nature: talis cognoſcit motū: ergo ex oppoſito: qui
nō cognoſcit motū: nō cognoſcit naturā: quare neceſſaria eſt
cōditionalis: ſi aliq̄s ignorat motū talis ignorat nām: tamen
nō intelligas: ꝙ ſi aliq̄s ignorat diffinitionez motus: ꝙ talis
etiā ignorat diffinitionē nature: nō enim eſt hoc veꝝ: qa ap-
pellatio rōnis non dicit̄ reſpectu diffinitionis: ſed dicit̄ re-
ſpectu cōceptus: ſm quē terminus ſuū ſignificat ſignificatū:
⁊ ideo neceſſe eſt nō habentē cōceptū motus: nō habere cō-
ceptū nature: eo ꝙ in cōceptu nāe includit̄ ꝯceptus motus.
Sol'o 2ᵉ diffic. An ad alterationē aliq̄s alius fluxus req̄rit̄ diſtinctus ab alterabili. ¶ Ad ſecundā dicit̄: ꝙ in alteratione ꝓprie dicta: nō eſt po-
nēdus fluxus diſtinctus a q̄litate: ſm quē eſt alteratio: quia
qualitas: que ſucceſſiue acq̄rit̄: eſt met alteratio. igit̄ fruſtra
poneret̄ vnus alius fluxus. ꝯñtia tenet: quia ſi ipſa ſit altera-
tio: tunc oīa poſſunt ſaluari ſine fluxu ſupaddito: ⁊ per cōſe-
quens fruſtra poneret̄ talis fluxus. antecedens pz: quia q̄li-
tas que acquirit̄ eſt actus alterabilis ⁊ per ipſam alterabile
actuat̄: inquātum eſt alterabile: qa inquātum eſt in cōtinua
tendentia ad terminū illius q̄litatis. ¶ Scd̄o. ſi ſit ibi flu-
xus ponēdus a q̄litate diſtinctus: pono ꝙ deus cuz auferat:
manēte in ſubto ꝯtinua ſucceſſiua ꝓductione albedinis: vel
poſt dealbat̄: ⁊ ſi ſic: dealbat̄ ſine fluxu diſtincto a q̄litate.
igit̄ ſuperfluit fluxus talis: vel nō dealbat̄: ⁊ hoc eſt impoſ-
ſibile: qa propter cōtinuā ꝓductionē albedinis: continue fit
magis albū: ⁊ implicat ꝙ fiat magis albū ⁊ non dealbetur.
Qr autem deus talē fluxū ſequeſtrare poſſit. patet: qr p eos:
ipſe diſtinguit̄ a qualitate que ſucceſſiue acq̄rit̄. igitur ſtat
ꝙ manēte ꝓductione i⁹ ſucceſſiua: ille fluxus nō fit p poᵃᵐ
ſaltem primā. ¶ Tertio: qr talis fluxus tēpore alterationis
eſſet. vel igit̄ generat̄ alio fluxu: aut erit ꝓceſſus in infinitū:
vel gn̄atur ſeipſo: ⁊ pari rōne diceret̄ hoc de q̄litate: q̄ ſuc-
ceſſiue ꝓducit̄: ꝙ ipſa generat̄ fluxu: qui eſt ipſamet: ⁊ non
fluxu ſupaddito. ¶ Quarto: qr ponētes talē fluxum dicunt
ipſum radicari in q̄litate: q̄ producit̄: ⁊ ſic eſt poſterior illa
q̄litate: ſicut accidens ſuo ſubto: ⁊ eſt prior illa: quod ꝓbat̄:
qa eſt via in illā q̄litatē tanq̄ȝ in terminū: modo via eſt p̄or
termino: ⁊ ſic ille fluxus eſſet prior q̄litate que req̄rit̄: ⁊ po-
ſterior eadē: qd̄ eſt impo'le. ¶ Quinto: qr qualitas que acq̄-
ritur eſt vere acq̄ſitio partis poſt partē perfectionis illi⁹ ad
quem tendit motus. igit̄ ipſa eſt vere motus: per diffinitio-
nem motus Cōmētatoris in iſto tertio. ergo ſup̄flue ponere- T.c.4.
tur alius motus. antecedēs eſt ſatis notū: qualitas enim que
ſucceſſiue acq̄ritur eſt ſua acq̄ſitio. ¶ Correlariū: vna ⁊ ea-
dez res: eſt prius ſucceſſiue ⁊ poſt p̄manens. patet: qr q̄litas
ſm quā eſt alteratio eſt res ſucceſſiua cum acq̄ritur: cū tunc
ſit motus alterationis: ⁊ poſtq̄ȝ eſt acq̄ſita eſt res p̄manens.
¶ Si dicat̄ contra cōcluſionem: ꝙ Cōmentator diſtinguit Inſtātia
duplicem motū. vnum per formā fluentez: ⁊ aliū pro fluxu 2°
forme. ¶ Item ꝙ motus capit̄ pro p̄fectione ad quā vadit Sol'o p̄ᵉ
motus: ⁊ pro via ad illaz perfectionē. ¶ Rn̄det̄ ꝙ Cōme-
tator exponit ſeipſum: dicit enim ꝙ acceptio motus pro for-
ma fluēte eſt verior: lȝ alia ſit cōmunior. Etiā videt̄ voluiſ-
ſe: ꝙ lȝ tp̄e quo cōmentatus fuit libros phyſi. erat cōmunis
opinio ponens fluxū ⁊ viā in formam: in alteratione diſtin-
gui a forma: tamen acceptio motus pro forma eſt verior. Et
ſic videt̄ oppoſituz cōmunis opinionis: tunc exiſtentis po-
nentis fluxum diſtinctum voluiſſe.
An in alteratiōe q̄litas p̄⁹ ac. maneat cū poſteriori acquiſita.

¶ Pro

UVA. BHSC. IyR_143_5

Solo 3ᵉ difficltati. Qualitas eſt duplr diuiſibilis. ¶ Pro 3ᵃ dubĩone notandũ eſt. ꝙ q̃litas duplr eſt diuiſibi-
lis. Uno° diuiſione extenſiua ſui ſubti. ſ. in partes ſitualr ex
inuicẽ exiſtẽtes: ⁊ hoc mõ q̃rere vtrũ q̃litas acq̃rat̃ tota ſil:
eſt q̃rere vtrũ ſubm ẜm ſe totũ ſimul ⁊ ſemel alterat̃: ſic ꝙ
nõ ꝓus ẜm vnã partẽ q̃ȝ ẜm aliã. ſic eniȝ q̃litas extẽſiue ac-
quireret̃ tota ſimul: ⁊ q̃a de iſto mõ nõ eſt ad pn̄s: iõ breui-
ter me expedio de eo per duas ꝓpõnes. Prima eſt ꝙ vbi
alteratio fit ſolũ ab agẽte extrinſeco alterãte alterabili: alte-
ratio fit prius in vna parte ſubiecti q̃ȝ in alia remotiori ab
agẽte. patet: q2 tale alterans alterat per cõtactũ. ⁊ per ꝯn̄s ꝑ
partẽ propinquiorẽ ſibi primitus incipit alterare: q2 illã pri-
Obo. mitus cõtinget. Et ſi alleget̃ auctoritas Phi in ꝯriũ in lib°
de ſenſu ⁊ ſenſato. vbi videt̃ velle. ꝙ dr̄ia eſt in motu altera-
tionis ⁊ locali: q2 alterabile frequẽter totũ ſil̕ alterat̃: ita ꝙ
nõ prius in vna parte q̃ȝ in alia: ſecus eſt de medio motus lo
calis: nõ enim fit vnq̃ȝ ſimul motus ꝑ omnes partes medy.
Solo. ¶ Rn̄det̃ ꝙ Phs voluit ꝙ inquãtũ eſt ex parte ipſi⁹ alte-
rantis ẜm ſe cõſiderati: nõ repugnat q̃n alterabile totũ ſiml̕
alteret̃: ſi eniȝ ad imaginationẽ aliq̃d alteratm̃ fieret ſubito
ſil̕ ꝓpinquũ ad alterandũ per totã ipſi⁹ alterabilis ꝓfundi-
tatẽ: ipſum ſubito totũ alterabile ſimul iciperet alterare: ſed
q̃a nõ põt incipe alterare niſi ꝑ approximationẽ debitaȝ: q̃
fit ſucceſſiue: neceſſe eſt ip̄m ꝓus alterare ꝑteȝ ꝓpinquioreȝ
ſibi q̃ȝ partẽ diſtantiorẽ. ¶ 2ᵃ ꝓpoſitio eſt: ꝙ vbi alteratio
fit ab intrinſeco effectiue: ſicut in ifrigidatione aq̃ calefacte:
ꝓbabile eſt dicere: ꝙ totũ alterabile ſil̕ icipit alterari: vt to-
ta aq̃ ſil̕ infridari. pȝ: q2 talis alteratio fit ab agẽte intriſeco:
ꝙ oĩbus ꝑtib⁹ alterabilis eſt eque approximatũ: ergo eque
Inſtãtia cito oẽs incipiũt alterare. ¶ Sed ꝯ forte diceret̃ ꝙ forma
aque ꝓus icipit alterare aquã calefactã in ꝑte q̃ prius ſuffi-
ciẽter remouet̃ a calefaciẽte: ⁊ ſic cũ nõ poſſit oẽs eque cito
remoueri ab agẽte: vel alio calefaciẽte: nõ poterũt oẽs eque
Solo. cito incipe infrigidari. ¶ Rn̄debit̃ ꝙ ẽt aliquo tꝑe poſt re-
motionẽ aque calefacte ab extriſeco: nõdũ forma aq̃ redu-
xit: nec reducere ſufficit aquã ad frigiditatẽ: imo nec incipit
infridare. rõ ignis calefacit aquã ſpẽbus cal̕itatis: nãliter ge
neratiuis cal̕itatis: ſic videbit̃ in 2° de aĩa q̃ ſpẽs: adhuc re-
mota aq̃ ab igne manẽt in aq̃: ⁊ q̃ȝdiu ille ſũt: nõ ſufficit forã
aque gñare friditatẽ: ⁊ cũ tales ceſſant ibi: etiã forma aq̃ ſil̕
Replica per totũ icipit gñare friditatẽ. ¶ Sed adhuc replicabit̃: q2
Solo. tales ſpẽs nõ in oĩbus ꝑtibus ſil̕ ceſſant eſſe. ¶ Dicit̃ ꝙ ꝓ-
babile eſt ꝙ ſic: q2 in aq̃ bulliẽte ꝓpter cõmixtionẽ ꝯtinuaȝ
partiũ aq̃ inuicẽ: tales ſpẽs ꝑ totã aquã vident̃ eſſe eque for-
tes. vñ etiã nullus dr̄iaȝ ꝑciperet in aq̃ bulliẽte notabilẽ ma
iorẽ cal̕itatẽ in vna ꝑte q̃ȝ in alia: ⁊ oĩno ꝯ poſita eſt vt ꝓba-
bilis teneat̃. ſi: ⁊ inquãtũ rõ ꝯcludit: ⁊ alr̕ nõ. ¶ Alia eſt di-
uiſio q̃litatis in ꝑtes ei⁹ g̃duales ſeu itẽſionales. ſ. adeq̃te ſil̕
exñtes ẜm ſitũ: ⁊ ſic de illa eſt ad pn̄s: ⁊ ſic itelligit̃ vtrũ to
ta latitudo itẽſionalis cal̕itatis: in calefactione adeq̃te exñs
in eadẽ ꝑte ſubi: ſil̕ acq̃rit̃: vel vna ꝑs ꝓus: ẜm quã corp⁹ eſt
remiſſi⁹ cal̕m: ⁊ alia poſterius: ẜm quã vna cũ pᵃ: vel ẽt ſola
ꝯ rñſal. fit itẽſius cal̕m. ¶ Ad q̃d ponit̃ ꝯ rñſalis: ꝙ q̃litas q̃ ſic acq̃
rit̃ per alterationẽ acq̃rit̃ ꝑticulariter. ſ. ꝓus ẜm vnã partẽ ⁊
poſteri⁹ ẜm aliã ꝑtẽ g̃dualẽ ipſi⁹: ꝓbat̃ ſic: neceẽ eſt ſi aliq̃d
calefit ꝑ vnã horã ꝯtinue: ꝙ ꝑ totã horã in eo acq̃rat̃ aliq̃d
cal̕itatis: ⁊ tale q̃d acq̃rit̃ in calefactione: nõ eſt niſi cal̕itas. g̊
ꝯtinue ibi acq̃rit̃ cal̕itas: ⁊ nõ eſt eadẽ q̃ acq̃rit̃ in pᵃ ꝑte ho-
re ⁊ q̃ in 2ᵃ. g̊ tota q̃litas q̃ acq̃rit̃ in tota hora acq̃rit̃ ꝑ partẽ
ante partẽ. ꝯn̄tia tȝ: ⁊ an̄s pro pᵃ parte tenet: q2 al̕s nõ per to
tam horã duraret calefactio: niſi ꝑ totã horã acq̃reret̃ aliq̃d
cal̕itatis. ¶ Et ex alio: q2 ex quo ꝑ totã horã calefit: opȝ ꝙ ꝑ
totã horã alr̕ ſe hẽat ẜm cal̕itatem: q2 al̕s nõ moueret̃: cum
moueri ſit alr̕ ⁊ alr̕ ſe hr̄e: ⁊ nõ hȝ ſe alr̕ reſpectu extrinſeci:
q2 oĩ extrinſeco ſemoto ꝑ intell̕m: adhuc ſtaret ip̄m per totã
horam calefieri. g̊ hȝ ſe aliter ⁊ aliter per totã horã reſpectu
intrinſeci: ⁊ hoc neg̃t eẽ niſi reſpectu cal̕itatis: cũ calefactio
nõ attẽdat̃ niſi penes alr̕ ſe hr̄e in cal̕itate. g̊ per totã horaȝ
hȝ ſe alr̕ intrinſece quo ad cal̕itatẽ: ⁊ hoc nõ ſoluȝ eſt deꝑdi-
tione: cũ fiat cõtinue calidius. g̊ hoc eſt acq̃ſitiue. g̊ per totaȝ
horã acq̃rit aliq̃d cal̕itatis: q̃d fuit maior. minor ꝓbat̃: quia
vel q̃d acq̃rit̃ eſt cal̕itas: ⁊ habet̃ ꝓpoſitũ: vel eſt gradus ca-
liditatis q̃ nõ eſt cal̕itas: ⁊ hoc non: q̃a gradus cal̕itatis nihil
aliud eſt q̃ȝ cal̕itas: cum cõiter dicat̃ cal̕itatẽ cõponi ex ſuis
gradibus: ⁊ nõ cõponit̃ niſi ex talib⁹ cal̕itatibus. ¶ Itẽ gra-
dus fruſtra ponerent̃ diſtincti a cal̕itate ſicut ⁊ fluxus: ꝑut
ante eſt argutũ. ¶ Itẽ calefactio nõ eẽt motus ad calidita-
tem: q̃a nõ eſt niſi ad illud q̃d per eam acq̃rit̃. modo ꝑ eam
nõ acquirit̃ niſi gradus caliditatis: q̃ nõ eſſet caliditas: ⁊ ter-
tia pars antecedẽtis ꝓncipalis nota eſt de ſe. ¶ 2° ꝓbat̃: q̃a
in calefactione: vel acq̃rit̃ caliditas tota ſimul. ⁊ hoc non: q̃a
nulla latitudo gradualis in habẽtibus ꝯriũ ꝓducit̃ tota ſi-
mul. ꝓbat̃: q̃a nõ põt latitudo gradualis tota ſimul corrũpi
a cõtrario. igit̃ nec gñari. tenet ꝯn̄tia: q2 videt̃ ꝙ ꝓportiona
bilr̕ poſſet corrũpi ſicut gñari. antecedens pȝ: q2 q̃cunq3 la-
titudine data: minoris reſiſtẽtie eſt eius medietas q̃ȝ ipſa to-
ta. igit̃ ꝯriũ prius ſuꝑ medietatẽ obtinet q̃ȝ ſuper totũ. ergo
prius medietatẽ corrũpet q̃ȝ totũ: vl̕ dicet̃ ꝙ cal̕itas: q̃cũq3
data: gñatur ſucceſſiue: loquẽdo de ꝑtibus gradualib⁹: ⁊ hr̄
ꝓpoſitũ: ⁊ hec etiã ꝯ pȝ ꝑ diffinitionẽ Cõmẽtatoris de motu 3° li° c. 3.
dicẽtis: ꝙ eſt acq̃ſitio partis poſt partem ꝑfectionis ad quã
tendit motus. g̊ voluit ꝙ ꝑfectio caliditatis acq̃rit̃ per par-
tem poſt partẽ: etiã Phs in 6° dicit: ꝙ diſpoſitio ẜm quã eſt
motus diuidit̃ ꝓportionabilr̕ ipſi tẽpori: q̃d nõ eſſet niſi ac-
quireret̃ ꝓus ẜm vnã partẽ: ⁊ poſterius ẜm aliã. ¶ Sed ꝯ. ꝯ ꝓdcã ꝑ
cal̕itas generans cal̕itatẽ in paᵐ frigiduȝ ꝯriũ ei: nõ plus
eſt determinata ad gñandũ vnuȝ gradũ: ſcȝ. a. q̃ȝ. b. nec paᵐ
magis diſpoſitũ ad retinẽdũ ꝓus vnũ q̃ȝ alterꝝ: nec po⁹ paſſi
plus eſt ad vnũ q̃ȝ ad aliud. ergo oȝ vel ꝙ generet ſil̕. a. ⁊. b.
⁊ habet̃ ꝓpoᵐ: q̃a tota q̃litas generat̃ ſimul: vel nullũ: ⁊ ſic
nunq̃ȝ aliqua q̃litas gradualis gñaret̃. ⁊ tenet ꝯn̄tia: quia ex
oppoſito ſeq̃tur oppoſitũ. ſeq̃tur eniȝ prius gñatur. a. q̃ȝ. b. g̊
maior determinatio eſt ad gñandũ. a. q̃ȝ. b. vel g̊ agẽs eſt ma
gis determinatũ: vel paſſium: vel potẽtia paſſi: q̃d eſt oppoᵐ
antecedẽtis. an̄s pȝ: q̃a cum oẽs gradus ſunt eiuſdeȝ rõnis:
nulla eſſet ratio: q̃re agens aut paſſium plus eſſet determina
tum ad vnũ gradũ eoꝝ q̃ȝ ad aliud. ¶ 2° q2 caliditas in ca- 2°
lefactione eſſentialr̕ tota ſimul acq̃rit̃ ⁊ manet: ergo nõ per
partẽ ante partẽ. ꝯn̄tia pȝ. ⁊ maior deʳ: q̃a ſi nõ: tunc nõ ma-
neret eadẽ cal̕itas eſſentialr̕: nec maneret eadẽ gradualitas.
ergo nulla forma ẜm quã cẽt ibi motus maneret eadẽ. ergo
calefactio nõ põt dici vn⁹ mot⁹. ¶ Et 3° ꝙ ꝑ totũ motũ ma- 3°
net idẽ nomẽ eſſentiale vniuoce ſignificans q̃litatẽ que acq̃
ritur: ergo manet eadẽ qualitas. ꝯn̄tia tȝ: q̃a videt̃ ꝓportio-
nabile eẽ de identitate rõnis eſſentialis ⁊ q̃litatis. an̄s pȝ:
q̃a hoc nomen / cal̕itas / ſignificat cal̕itatẽ que eſt in ꝓncipio
motus: ⁊ que eſt in fine eſſentialr̕ ⁊ vniuoce. ¶ Ad illa dicit̃ Ad pᵐ
ad pᵐ: ꝙ gñans totale ipſius caliditatis non eſt indifferens:
imo eſt determinatũ ad producẽdum. a. ante. b. ⁊ cum dicit̃
ꝙ ſunt eiuſdẽ rõnis. ¶ Uerꝝ eſt: ſed motus ⁊ aſpectus celi
qui ſunt tꝑe gñationis. a. naturalr̕ nati ſunt ꝓducere cũ agẽ-
te particulari ip̄m. a. ⁊ nullo modo. b. nõ eniȝ põt idẽ effect⁹
numero in pluriũ inſtãtiũ quolibet gñari: ſic igit̃ determi-
natio agẽtis ad. a. eſt per motũ ⁊ aſpectũ celi ꝓorem: qui põt
ꝓducere cum tali agẽte. a. ⁊ nullo modo. b. ⁊ motus ſequens
põt. b. ⁊ non. a. ⁊ ex illa determinatione fit ordo in gñatione
graduũ ⁊ partiũ. Nec miret̃ q̃s me dicere celũ determinare
agens particulare. reputo enim in tali actione principalius
agere celũ q̃ȝ agens inferius. Iuxta illud Philoſophi ꝓmo
metheoroꝝ: neceſſe eſt hunc munduȝ inferiorẽ eſſe cõtiguũ
latitudinibus ſuꝑioribus: vt tota eius virtus gubernet̃ inde.

UVA. BHSC. IyR_143_5

Ad 2m ¶Ad 2am dī ꝙ ibi eſt vna tota q̄litas totiꝰ:que cōtinue ſm
ptes gduales acgrit̄:ꝛ h̄ ſufficit ad vnitatē motꝰ:nō eni reg
rit̄ ꝙ ſit idē qḋ acgrit̄ in pa pte motꝰ ꝛ in vltima.ſic eniꝫ nec
motus localis:nec aligs alius eſſet vnus motus:ſed ꝙ totuꝫ
Ad 3m qḋ acgrit̄ ſit vna diſpoſitio totalis.¶Ad 3m dī ꝙ lꝫ idē no
mē ꝛc.tn̄ q̄litas que acquirit̄ ſic ſm partē ꝯtinue aliā ꝛ aliā:
manet tn̄ eadē q̄litas totalis:que toto motu acquiritur.

Solo 4e difficultas. ¶Ad 4am dubōnem dī:ꝙ in alteratione proprie dicta:pars
que prius acgrit̄ remanet eadē cū parte que poſterius acg
ritur.probat̄:nam ſicut q̄litas remittit̄:ita per oppom gene
ratur.¶Sed in remiſſione manet pars que pus fuit cum
parte que corrūpit̄:corrupta iſta parte.g̃ per oppoſitā:in in
tenſione manet pars q̄ prius acgrit̄:cū parte q̄ poſteriꝰacq
ritur.maior pꝫ ex cōuenienti ſilitudine:qꝛ quō aliq̄ res habet
corruptionē:mō oppoſito hꝫ gnōnem:ꝛ nō apparet aliqua
rō q̄re caliditas dn̄s plures ptes ſucceſſiue corrūperet:ſic
ꝙ vna ante aliā:quin etiā ſic gn̄aret vna ante aliā:ꝛ minor
pꝫ per 2am rōne factā ad ꝯnem rn̄ſalē dubōnis precedētis.
¶Scḋo qꝛ ſi nō eſt ſic:tūc ſūma caliditas in inſtāti corrū
pit̄:ꝛ per ꝯn̄s nullius eēt reſiſtētie:qḋ eſt incōueniens.ꝛ pꝫ
ꝯn̄tia:qꝛ cū inciperet remitti:tota eſſet:ꝛ imediate poſt hoc:
nihil illius eſſet.¶Et 3o:frigiditas nāli actione gn̄aret cali
ditatē:ſiue antipiſtaſi:ꝯn̄s eſt incōueniēs.ꝛ pꝫ ꝯn̄tia:qꝛ cuꝫ
frigiditas remittit̄ caliditatē ſūmā:querit̄ de caliditate que
poſt inuenit̄ in mā.vtrū fuit ante.ꝛ ſi ſic:hī ppom:ꝙ fuit cuꝫ
gradu corrupto:vel nō fuit ante:ꝛ ſi ſic eſt genita:ꝛ non pōt
dici a quo:niſi a friditate:ꝛ hī ppom.¶Rn̄debit̄ forte ꝙ h̄
nō eſt icōueniēs p modū ſequele:ad remiſſionē calitatis in
tenſionis poſt ſūmā caliditatē:mā nequit ſubito incipere eē
frigida:ꝑpter diſpōnē caliditatis ſūme pmā:que eſt ad cali
ditatē ꝛ nō ad frigiditatē:nō valet rn̄ſio:qꝛ ſm te:tota lati
tudo caliditatis corrūpit̄ in mā in pmo inſtāti nō eſſe illius
caliditatis:quātū eſt ex parte eiuſ:nō plus hꝫ diſpoſitiōem ad
caliditatē q̄ ad frigiditatē:cū nihil hꝫ de vtraqꝫ.g̃ cuꝫ agēs
frigidū:gn̄ans eſt p̄n̄s corrupta tota calitate citiꝰ gn̄aret fri
giditatē q̄ caliditatē. 2o probat̄ ꝯ:qꝛ al's tota latitudo calidi
tatis eſſet gn̄ata ſimul:qḋ eſt icōueniens.ꝛ pꝫ ꝯn̄tia:qꝛ eſſet:
ꝛ nihil eius ante fuit. 3o.ſm qualitatē que manet inquiete:

Inſtat cōtra pdicta po nunq̄ fuiſſet motus:qꝛ fuiſſet genita tota ſil'.¶Sed ꝯ.frigi
ditas in calefactione quo ad partes ſil' exiſtentes in mā:tota
ſil' corrūpit̄.g̃ caliditas tota ſil' generat̄.ꝯn̄tia nota eſt.ꝛ an̄s
pbat̄:qꝛ agens corrūpens ex partibꝰ gradualibus illius q̄
litatis equal'r approximatū:ꝛ oēs ſunt eiuſdē rōnis.ergo nō
plus corrūpit vnā q̄ aliā:g̃ vel oēs ſil'.ꝛ hī ppom vel mixtū:
2o ꝛ ſic q̄litas nō remittet̄.¶2o qꝛ ſeq̄ret̄ ꝙ in fine illius hoꝛe:
per quā mediū cōtinue fortius illuminaret̄:eſſet lumē infi
nitū in ipſo medio.ꝯn̄s eſt incōueniens.ꝛ pꝫ ꝯn̄tia:qꝛ quātū
lumē gn̄atur in p inſtāti:tantū lumē gn̄at̄ in quolibet inſtā
tiū ſequētiū:cū lumen cōtinue intēdat̄.g̃ cū infinita ſint in
ſtātia.in fine erit lumen infinitū:qꝛ cum pars pa manet cuꝫ
poſteriori.in fine erit lumen ꝯtinens infinitas partes nō cōi
cantes:quaꝝ q̄libet eſt eque intēſa:ſicut lumen qḋ gn̄atur in
3o pmo iſtāti:ergo illa ꝯſtituent infinitū lumen.¶3o ſeqtur ꝙ
albedo eſſet infinite pfecta.ꝯn̄s nō eſt veꝝ.pꝫ tn̄ ꝯn̄tia:qꝛ
data albedo in infinitū eſt aliq̄ albedine pfectior:ꝛ tn̄ q̄libet
albedo quantūcūqꝫ remiſſa eſt pfectior nigredine.g̃ eſt in
infinitū pfecta.maior patet:qꝛ ex quo albedo intendit̄ ſicut
opinio ponit:per additionē partis ad partē:data albedo eſt
in duplo intēſior ſua medietate itēſiua:ꝛ in decuplo ſua de
cima:ꝛ ſic vltra in infinitū.g̃ in duplo pfectior ſua medieta
te:que eſt albedo ꝛ in decuplo:ꝛ ſic vltra in ifinitū.ꝛ minor
pꝫ:qꝛ tota ſpēs albedinis eſt pfectior q̄ qḋcunqꝫ indiuiduū
4o ſpēi nigredinis.¶4o ſeqtur ꝙ ſūma friditas poſſet in vna
hoꝛa generare infinitā frigiditatē intēſiue.probat̄ ꝯn̄tia:qꝛ
ſit ꝙ ſūma frigiditas corrūpat ſūmā caliditatē in vna hoꝛa

pciſe:ſic ꝙ in pa medietate corrūpat medietatē pam intenſi
uam caliditatis:tunc arguit̄ ſic.In pa medietate generat ali
quantā frigiditatē.ꝛ in 2a parte ꝑpoꝛtionali tantā ſicut in pa.
ꝛ in 3a parte ꝑpoꝛtionali tantā ſicut in 2o.ꝛ ſic vltra.ergo in
fine hoꝛe erit infinita frigiditas.ꝯn̄tia tenet:qꝛ cōtinebit in
finitas frigiditates nō cōmunicātes:quaꝝ quelibet eſt tāta
ſicut frigiditas genita in pa parte.ꝛ an̄s pꝛo pa parte pꝫ:qꝛ
actiuitas in 2a parte eſt eadē q̄ in pa ꝛ reſiſtētia eſt in duplo
minoꝛ.g̃ motus eſt in duplo velocioꝛ:qꝛ motus ſeqtur pro
poꝛtionē.g̃ in ſubduplo tpe ꝑducit eq̄le.ꝛ ſil'r pbat̄:ꝙ in 3a
ꝑducet̄ tanta quāta in 2a:qꝛ ſemꝑ in parte ꝑpoꝛtionali ſe
quēte manet actiuitas eadē ꝛ reſiſtentia in duplo minoꝛ.
5 ¶5o caliditas vt vnū:poſſet gn̄are calitatē ſūmā:qḋ eſt fal
ſum.ꝛ patet ꝯn̄tia:qꝛ pōt gn̄are caliditatē vt vnū.ꝛ illa ge
nerata:mā eſt melius diſpoſita:qꝛ reſiſtentia eſt minoꝛ pro
gnōne ſcḋi gradus.g̃ pōt 2m gradū ꝛ ſic in duplo intēſioꝛeꝫ
q̄ eſt ipſamet.tenet ꝯn̄tia:qꝛ per ꝯnem:ꝛ manet cuꝫ pmo ꝛ
iterū poterit 3m ꝛ 4m vſqꝫ ad ſūmū.¶Ad iſtas obiectiones
rn̄det ad pm:ꝙ gradus pmo itroductus in mām:habet in Obiectiōes nō ſolu. Ad pm
ea debilius eē:eo ꝙ mā eſt minus diſpoſita ad ipm recipiē
dum:ꝛ ꝯtinue qui poſterius ꝑducit̄ foꝛtius hꝫ eſſe:eo ꝙ mā
eſt magis diſpoſita ad eius receptionē:ergo pmus in intro
ductione:pmus eſt in coꝛruptione:ſm hunc modū:ꝛ per h̄
dī ꝙ frigiditas in calefactione nō tota ſimul coꝛrūpit̄:ꝛ ad
ꝑbationē dī:ꝙ lꝫ agens ſit eis eque approximatū:tn̄ inenit
gradū pmo itroductū minoꝛis reſiſtētie:ꝛ iō euꝫ p coꝛrūpit.
Et ſic ꝯn̄ter.debilioꝛ eniꝫ reſiſtēdo citius coꝛrūpit̄ n̄aliter.
¶Alij dicunt ꝙ itroductis vltimo:coꝛ' pmo:qꝛ minus eſt
radicatus in mā:qꝛ quāto mā magis foꝛma ꝑuat̄:tanto ma 2a ſolo
gis eam appetit:ꝛ tāto foꝛtius foꝛma radicat̄ in ipſa.Ma
gis dicerē ſm pm moduꝫ:vterqꝫ tn̄ eſt ꝑbabilis.¶Ad 2m
dī ꝙ lumen eſt q̄litas non diu ꝑmanens:ſed valde breui tē Solo 3e obonia.
poꝛe:ꝛ ideo rō non ꝑcedit.ſupponit eniꝫ ꝙ lumen qḋ gene
rat̄ in pno hoꝛe:manet vſqꝫ in finē hoꝛe ꝛ hoc nō eſt rō ſup
ponit ꝙ lumen aliqḋ gn̄at̄ in inſtāti:qḋ nō credo:qꝛ ꝯūm
dī in abbreuiationibus libri de aīa.¶Verūtamē ſi ꝯcede
rem ꝙ inſtātanee ꝑduceret̄:cōcederē cōſequēter ꝙ p nullū
tēpus manet idem lumen in medio.Nā ſicut inſtātanee cō
tinue ꝑducit̄:ita inſtātanee cōtinue deꝑdit̄:ꝛ ꝯn̄ter ꝙ ſecus
eſt in gnōne luminis:ꝛ in gnōne aliaꝝ qualitatū q̄ ſucceſſiue
ꝑducuntur.¶Aliter etiā dici pōt:ꝙ in illuminatione me 2a ſolo
dy.lucidū pm lumen ꝑductū q̄diu eſt ſufficiēter p̄n̄s cōſer
uat:ꝛ ſi approximet̄ magis ipſi medio nō gn̄at nouū lumē
tantū quantū eſt pm productū:ſed ſoluꝫ ſupaddit pꝛi lumi
nioꝛi gradū aliquē intēſionis:q̄ plus pōt producere q̄ erat
gradus pcedens:ꝑpter maioꝛē approximationeꝫ:ſicut ſi in
medio nō illuminato:lucidū datum ſm certū ſitum g ſit.a.
poſſit ꝑducere lumen vt.8.ꝛ ſm maioꝛeꝫ diſtantiā:in illud
ante ꝑduxit lumē vt ſex:dīt ꝯn̄ter ꝙ veniens ad ſituꝫ.a.nō
gn̄abit in illud mediū lumen vt octo:ſed bene pꝛi exiſtenti
vt ſex duos gradus ſupaddit:ꝛ ſic ipſum faciet eſſe vt octo.
¶Et ſm hunc modū:ꝗtis per totā hoꝛā lumen intēderet̄:
tn̄ non cōtinue nec in inſtāti aliquo ſequēte pm inſtans hoꝛe:
tantū lumen gn̄aret̄ in illo medio ſicut in p inſtāti.¶Sic
etiā dōm eſt in alia mā ꝙ caliditas vt decē in ſubm:nihil ca
liditas habens pōt ꝑducere caliditatē vt decē:ꝛ in ſubm ca
lidū vt octo nō facit tantū:ſed ſolū calitatē vt duo.Et h̄ eſt
ꝙ agens nāle pōt intantū ſicut ipſum:cum eſt gn̄ans neceſ
ſe:ſed nō in maius:ꝑpoꝛtionabil'r eſt in gn̄ante equocere Solo 3e obonia.
ſpectu ſui effectus.¶Ad 3m cōcedit̄:ꝙ albedo eſt in ifinitū
pfectioꝛ nigredine:ꝛ nō valet ꝯn̄tia.igit̄ eſt in ifinitū pfecta:
qꝛ cū tali negōne icluſa in ly infim/cōparatiua:non ſupponit
ſuū poſitiuū:ſic nō ſeqtur.ſoꝛ.in ifim maioꝛē albedinē hēbit:
q̄ nunc:ſed imediate poſt hoc hēbit:poſito ꝙ nihil iaꝫ hēat
albedinis:ꝛ icipiat dealbari.g̃ hēbit in ifim magnā albedinē.
¶Ad 4m

UVA. BHSC. IyR_143_5

Solo 4ᵃ ❡Ad 4ᵐ dr̄ ꝙ caſus ille nūq̄ ꝯtingeret.ſ.ꝙ ſūma friditas in hora vna pciſe gn̄aret ſūmā friditatē:ꝛ ꝙ i pᵐa medietate hore corrūperet pᵐā medietatē caliditatis ſūme:niſi tūc ꝑ accn̄s:reſiſtētia 2ᵉ medietatis latitudinis cal'itatis ab extrinſeco iuuaret̄:ꝛ tūc nō eſſet reſiſtētia in 2ᵃ medietate in duplo minor.ꝛ ſic rō nō ꝓcederet ꝓbatio iſtius. Nā ex quo ſūma friditas in pᵐa medietate ſupat medietatē ſūme cal'itatis:niſi aliūde īpediat̄:in breuiori ſupat ſcd̄az medietatē:eo ꝙ reſiſtētia eſt ml'to minor ꝛ actiuitas eadē aut maior:ꝛ ſic caſus ſicut ponit̄ fūdat̄ ſuꝑ falſa imaginatione. ❡Scd̄o dr̄.ꝙ nō opꝫ ꝙ ſi reſiſtētia ſit in duplo minor:ꝛ virtus actiua eadē:ꝙ

Proportio velocitatis in motu penes quid attēdit̄ ꝑꝑ hoc motus fiat in duplo velocior:q̄ꝛ motus nō ſeq̄t̄ proportionē agētis ad reſiſtētiā:ſꝫ ꝓportionē ꝓportionū agētis ad reſiſtētiā:nō.n.ſi ſex mouēt duo a ꝓportione tripla: mouebūt vnū in duplo velocius:q̄ꝛ ſex ad vnū eſt ꝓportio ſextupla:ꝛ ipſa nō eſt dupla triple:q̄ꝛ nō ꝯtinet duas triplas:ſicut dicet̄ magis in ſeptimo.

Solo 5ᵃ ❡Ad 5ᵐ dr̄ ꝙ cal'itas de per ſe neq̄t gn̄are cal'itatē niſi ſibi eq̄lē in gradu:lꝫ de ꝑ accn̄s forte poſſit qn̄q̄ꝫ maiorē:ꝛ iō cal'itas vt vnū poterit ꝓducere cal'itatē vt vnū:ꝛ tūc nō plus:q̄ꝛ lꝫ nō hēat reſiſtētiā: tn̄ paſſum

An ꝯria ſimul cōpatiantur. eſt ei aſſimiliatū totalr̄:ꝛ iō ō ꝑ ſe vltra nō agit in illō:nec in plus pōt:finis eni actionis naturalis eſt aſſimilatio paſſi.

Solo 5ᵉ dubōnis. ❡Ad q̄ntā dubōnē dr̄ pᵒ.ꝙ gradus cal'itatis:ſecuꝫ pati poteſt gradus friditatis in eodē ſubto adeq̄te.pꝫ:q̄ꝛ fit in tepido:q̄ꝛ

pᵃ ꝯ. hꝫ tātū ō cal'itate ſic de friditate. ❡Scd̄o q̄ꝛ videmꝰ ꝙ vnꝰ iudicat aquā eē calaꝫ ad tactū:qō nō eēt niſi hr̄et aliquē g̃dū cal'itatis:qō alius iudicat eſſe frigidā:qō nō eſſet niſi hr̄et aliquē gradū friditatis. ❡Tertio q̄a minus calidū hꝫ gradus frigiditatis:igit̄ ꝛc̄.ꝯn̄tia tenet.an̄s ꝓbat̄:q̄ꝛ īfrigidat magis calidū:ꝙ nō eſſet niſi hr̄et frigiditatē. ❡Lumē.n.minus nō remittit maius:eo ꝙ nō hꝫ ei ꝯriū.Ergo cal'itas minor nō remittit maiorē:ſi g̊ minꝰ calidū remittit magis calidū:hoc eſt rōne frigiditatis. ❡Quarto alias in aliq̊ inſtāti ſtaret eē materiā pᵐā ſine q̄litate pᵐa:ꝙ nō ꝯcederet Phs.ꝓbat̄ tamē ꝯn̄a:q̄ꝛ poſito ꝙ cal'itas ꝛ ſiccitas ignis vniformiter remittātur in igne:in pᵒ inſtāti nō eē eaꝝ nulla q̄litas pᵐa erit i mā.

2ᵃ ꝯ. ❡Scd̄o dr̄ ꝙ hec eſt impoſs'is:cōtraria adinuicē ſtāt ſimul in eodē ſubto adeq̄te.pꝫ:q̄ꝛ ſi ſtāt ſimul:nō ſunt ꝯria:ꝛ ſūt cōtraria:qō iplicat.

3ᵃ ꝯ. ❡Tertio dr̄ ꝙ ꝯria adinuicem nō poſſunt ſimul ſtare in eodē ſubto adeq̄te.pꝫ:q̄ꝛ nec ꝯria que ſunt:nec ꝯtraria que poſſunt eſſe: poſſunt eē ſil':g̊ ꝛc̄.Cōſeq̄ntia tenet ꝛ an̄s:q̄ꝛ ꝯria que ſunt nō poſſunt eē ſil':vt notū eſt. ❡Sed ꝙ ꝯria que poſſint eē:nequeūt ſil' ſtare.pꝫ:nulla poſſunt eſſe ꝯria:niſi poſſint ſil' eē in tp̄e:eo ꝙ inter nō entia:vel inter aliq̄d qō eſt ꝛ aliq̄d ꝙ non eſt:nulla eſt ꝯrietas.modo ꝯria que poſſunt eē ſil' tp̄e:nequeūt ſil' eſſe in eodē ſubto:q̄a non eſſent

4ᵃ ꝯ. ꝯria ſi ſimul tēpore in eodē ſubto pn̄t eē. ❡Quarto ſeq̄t̄ ꝙ nō ois cal'itas oi frigiditati eēt ꝯria.pꝫ:q̄ꝛ aliq̄ cal'itas ꝛ aliq̄

5ᵃ ꝯ. frigiditas ſtāt ſil' ꝑ pᵐ.igit̄ talia nō ſunt ꝯria. ❡Quinto ſequitur:ꝙ ꝯrietas reꝝ:nō attēdit̄ ſufficienter penes ſpēm.pꝫ:q̄a tūc ois friditas oi cal'itati eēt ꝯria:q̄a ois cal'itas cū oi cal'itate:ꝛ ois friditas cū oi friditate eſt eiuſdem ſpēi ſpālīſſime:vt

6ᵃ ꝯ. ſuppoʳ ex 2ᵒ de gn̄atiōe vbi de hoc videbit̄. ❡Sexto dr̄ ꝙ in q̄litatibꝰ pᵐis pciᵒ eq̄lr̄:ſicut vna expellit̄ alia introducit̄. pꝫ:q̄ꝛ ſi aq̄ calefit eq̄lr ſicut remittit̄ frigiditas:intēdit̄ cal'itas:ꝓpoſitū hr̄:vel pᵒus remittit̄ tota friditas an̄q̄ aliq̄ cal'itas introducat̄:ꝛ hoc nō:q̄a tūc nulla friditas cōpateret̄ ſecū aliquā cal'itatē:ꝙ eſt ꝯ pᵐ:vel pᵒus remitteret̄ aliq̄ latitudo frigiditatis:lꝫ nō tota:ꝛ poſt vlteriꝰ ſil' remitteret̄ friditas ꝛ introducet̄ cal'itas:ꝛ hec eſſet fictio:q̄ꝛ nō poſſet dici q̄re potius in media remiſſiōe frigiditatis icipet iduci cal'itas q̄ꝫ in

7ᵃ ꝯ. pnᵒ. ❡Septimo dr̄:ꝙ oia corpa nāl'ia hn̄t eque multos gradus qualitatū pᵐaꝝ.pꝫ:q̄ꝛ ſi hr̄ent pauciores cal'itatis:hr̄ent pl'es friditatis:ꝛ ecōtra:ſil'r in humiditate ꝛ ſiccitate:q̄ꝛ quādo vnꝰ gradus vniꝰ remittit̄ tūc vnus alterius introducitur.

❡Octauo iuxta hoc dr̄.ꝙ ſi imaginaremur ſummā cal'itatē diuidi in.x.partes intēſionales graduales eq̄les:q̄s ptes vocaremus decē gradus cal'itatis. Et ꝓportionabil'r de ſūma frigiditate:tūc qn̄cūq̄ꝫ gradus cal'itatis ꝛ friditatis ſic cōbinarent̄ ꝙ vtriuſq̄ꝫ q̄litatis numerꝰ graduū ſil' ꝯiūctus oino excederet numeꝝ denariū nō eſſet ꝯrietas:ꝛ q̄to magis excederet:tāto eēt maior ꝯrietas.pꝫ:q̄a q̄nq̄ꝫ cū q̄nq̄ꝫ ꝛ ſex cuꝫ quatuor:cōpatiūtur ſe in ſubto.g̊ nō ſūt ꝯꝛy.lꝫ ꝯn̄a.ꝛ an̄s pꝫ: per ſextū:q̄ꝛ qn̄ q̄nq̄ꝫ vniꝰ corrūpunt̄:q̄nq̄ꝫ alterius introducunt̄:ꝛ ita i alÿs. Patet ſcd̄a ps:q̄ꝛ ſex ꝛ q̄nq̄ꝫ vel ſeptē ꝛ quatuor ſunt ꝯria:q̄a nō cōpatiunt̄ ſe in eodē ſubto:q̄ꝛ tale corpꝰ hr̄et pl'es gradus q̄litatū pᵐaꝝ q̄ꝫ ſi vnā earū hr̄et in ſūmo. Cuius ꝯriū dicit ſeptima ꝯ.Dicit̄ ꝙ cōtrarietas attendit̄ penes ſpēm tantoꝝ graduū:q̄ꝛ q̄litatibꝰ illis ſm illos tātos gradus repugnat ſimul eē in ſubto.pꝫ:q̄ꝛ penes ſpēm abſolute: ꝛ hoc nō ꝑ vnā p̄cedentē:vel penes ſpēm tantoꝝ graduū ꝛc̄. ꝛ habetur propoſitum. Hec de dubitationibꝰ:ꝛ hec oia dicta intelligantur naturaliter loquendo ꝛ ſine miraculo. 8ᵃ ꝯ.

Secundo notandum eſt ꝙ motus deſcribit̄ ſic in lr̄a. T.c.6.
Motus eſt actus entis in potentia:ſm ꝙ in potētia:ꝛ intelligit̄ ſic.ꝙ motus eſt actus mobilis ꝙ eſt ens in potētia ad terminū motus:ſꝫ ꝙ eſt in potētia.i.in cōtiᵉ tēdētia ad illū terminū:vn̄ q̄ꝛ ꝑ motuꝫ mobile actu mouet̄.iō dr̄ ꝙ motus eſt actꝰ.Quia aūt oē ꝙ mouet̄ eſt in potētia ad terminū verſus quē vadit motus:imo inq̄ꝫtū eſt in actu non mouet̄:ideo dr̄ entis in potētia. ❡Et tertio q̄ꝛ ad motū eſſe nō ſufficit ꝙ ſit actus incōpletus entis in potētia ad aliqueꝫ terminū:imo vltra req̄rit̄ ꝯtinua tēdētia ad motus terminū: nō eni mouet̄ ens hn̄s cal'itatē remiſſaꝫ motu calefactionis: niſi ꝯtinue actualr̄ tēdat ad terminū talis motus:ideo dr̄ ſm ꝙ in potētia. ❡Iteꝝ deſcribit̄ motus ꝙ eſt actus mobilis inquantū mobile:ꝛ exponit̄ ſicut p̄cedēs. ❡Itē tertio deſcribit̄ ꝙ eſt actus motiui ꝛ mobilis inq̄ātū mobile ꝛ motiuū: ꝛ a Cōmētatore ꝙ eſt acq̄ſitio partis poſt ꝑtē ꝑfectionis ad quā vadit motus:ſed he due deſcriptiones dant̄ ſolū de motu acq̄ſitiuo:ꝛ capit̄ hic motus non ſolū ꝓut cōuertit̄ cū mutatione ſucceſſiua ſubiecti:ſed in ſubiecto. T.c.18.

Dubōnes ❡Hic dubitatur primo de motu locali.vtrum ſit res diſtincta a mobili ꝛ a loco. pᵃ.
❡Secundo vtrum motus localis eſt. 2ᵃ.
❡Tertio vtrum in motu locali termini poſiti diſtincti a fluxu ſint neceſſarÿ. 3ᵃ.
❡Quarto vtruꝫ ois motus eſt de eſſentia termini ad quem. 4ᵃ.
❡Quinto vtrum motus eſt actus imperfectus. 5ᵃ.
❡Et ſexto vtrum corruptio eſt motus. 6ᵃ.

Ad euidētia prime dubōnis. ❡Pro prima dubōne.ſupponit̄ pᵒ.ꝙ moueri localr̄.eſt alr̄ ꝛ alr̄ ſe hr̄e ſm prius ꝛ poſterius.pꝫ:q̄ꝛ moueri eſt mutari cuꝫ cōſtātia ſubti.mō mutari ex q̄d nois includit alr̄ ꝛ alr̄ ſe hr̄e. ſm prius ꝛ poſteriꝰ. ❡Uel ſaltē pᵒus ſe hr̄e aliq̄lr:ꝛ poſteriꝰ nō talr̄ vel ecōtra.ſm ꝙ hr̄ i ſcd̄o cap.q̄nti. Modo ex quolꝫ

An motꝰ diſtiguit̄ a mobili ꝛ a loco. iſtoꝝ ſeq̄tur ſuppoſita ꝑmanētia ſubti ipm̄ pᵒus ſe hr̄e aliq̄lr: ꝛ poſteriꝰ alr̄:ꝯſtātia aūt ſubti ſupponit̄ in hoc ꝙ dicit̄:moueri.nā ꝙ nō manet in vtroq̄ꝫ termino nō mouet̄. ❡Scd̄o T.c.46 ſupponit̄ ꝙ q̄uis eſſet ſol' lapis:vna cū pᵐa cā:adhuc illum lapidē ſine ꝓductione alteriꝰ ſubē deꝰ pōt mouere motu ſil'i motui locali:quo.a.mouet̄ deorſuꝫ.pꝫ:q̄a hoc nō iplicat ꝯdictionē. ❡Scd̄o q̄ꝛ articulus pariſiēſis eſt:deū poſſe mouere totū mūdū motu recto:cū hoc nō eſt tāte v̄tutis vel maioris:q̄ꝫ fuit creatio mūdi:aut ſubita iuſtificatio impÿ:quā oēs catholici deo attribuūt:nec curet̄ ſi experientÿs nālibꝰ dicta 2ᵃ ſuppō nō ꝯſideret̄. ❡In inq̄ſitione eni veritatis:lꝫ oēꝫ veritatē vel ꝑ ſe vel rōne ſeu auctis notaꝫ ſupponere:eo ꝙ oē veꝝ cuilꝫ vero cōſonat.pᵒ ethicoꝝ.Ex q̄bꝰ ſequit̄ ꝯ:ꝙ motus eſſentialis ſil'is motui locali diſtinguit̄ a loco.pꝫ:q̄ꝛ pōt eſſe: nullo loco exn̄te:vt pꝫ in tali motu lapidis:de quo dicit ſcd̄a

Motꝰ diſtinguit̄ a loco. pᵃ ꝯcluſio.

UVA. BHSC. IyR_143_5

ſuppō:nō eni ēēt tūc locus:tñ motus ille eſſet eſſentialr̄ ſilr̄is
2ª ꝯ. motui locali lapidis ꝗ nūc eſt. ¶ Scđa ꝯ. motus localis eſt
Motꝰ localis diſtingit a mobili. res diſtincta a mobili. ꝓbat̄: qꝛ in caſu ſcđe ſuppōnis poſito
ꝙ deꝰ talē lapidez moueret: lapis iſte actu moueret̄: igit̄ alr̄
ſe hr̄et. ⁊ alr̄ ſm ꝓus ⁊ poſterius: ꝑ pmā ſuppōnē: ⁊ nō ad ali
qđ extrinſecū: cū nullū extrinſecū ſit niſi deꝰ ad quē in pma
medietate tpis imaginati: ꝑ qđ durat motus: nō hꝫ ſe alr̄ ꝙ
in 2ª. ꝗ hꝫ ſe reⁿ itriſeci ⁊ nō reⁿ ſuiipſiꝰ cū illđ ſit totalr̄ ſilr̄ in
cētia idē ꝙ añ. ꝗ ꝑ forāz ſupadditā vł ablatā: nō ſupponit̄
ꝙ nō ꝑ ablatā: nō. n. ē nece. ſi deꝰ lapidē moueat ꝙ ꝓp hoc ei
aliqd auferat. ꝗ hꝫ ſe alr̄ ꝑ forāz ſupadditā: ⁊ nō p̄t poni niſi
motꝰ: qa qualꝫ alia circūſcripta adhuc ſtaret deū illū lapidē
mouere. ſic ꝗ ꝑ motū ſupadditū hꝫ ſe alr̄. ⁊ h̄ eſt ꝓpoſituꝫ: qꝛ
tūc motꝰ nō eſt mobile cū mobile nō poſſit ſupaddi ſibiipi.
pª ſolō. ¶ Ad illud qdā dicūt ꝙ non opꝫ ꝙ oē ꝙ mouet̄. alr̄ ⁊ alr̄ ſe
hr̄e de facto: ſꝫ ſufficit ꝙ ſe habeat alr̄ ⁊ alr̄ ad aliqđ extrinſe
cū nō talr̄ motū: ſi tale eſſet ad illū intellm̄ ſolū ꝯcedūt ſup-
2ª ſolō. poſitionē pmā. ¶ Alij obſcurius dicūt ꝙ hoc mouet̄: ⁊ hꝫ ſe
alr̄ ⁊ alr̄ extrinſece: nō tñ ꝑ alicuius additionē vel deꝑditio-
Obō pme ſolonis. nē. ¶ Prima harꝝ rñſionū nō ſufficit: qꝛ mens humana non
ꝯcipit aliqd manere ⁊ ipm totalr̄ ⁊ oīno ſe hr̄e ſilr̄ poſt ſic an
te. ſi eni oīno tā poſitiue ꝙ ꝓuatiue: poſt ſicut ante ſe hr̄et nō
2º. mutaret̄: ⁊ ſi nō mutat̄ nō mouet̄. ¶ Scđo qꝛ de facto mo-
uetur: ꝗ de facto mutat̄. ꝗ de facto vel mutat̄ đ ſubto i ſubꝫ: ⁊
ex ꝯñti hꝫ ſe alr̄ ⁊ alr̄ ꝑ t̄minos poſitiuos diuerſos: vel de nō
ſbto i ſubꝫ: vł đ ſbto i nō ſubꝫ: ꝗꝛ neutrū ꝯuenit iſti moueri.
Et iſti deſcribunt moueri: ꝙ eſt terminꝰ ꝑ ſe poſitiuꝰ in ſe ⁊ in
q̄lꝫ ſua ſpē: ꝑ terminū ꝓuatiuū vel negatiuū. ſ. ꝑ ſe hr̄e alr̄ ad
aliqd nō talr̄ motū vel ad aliqđ geſcēs: ⁊ hoc eſt icōueniēs.
Obō ſcđe ſolonis. ¶ Scđa rñſio vī mihi minus valere apud Phm̄: q nō cōce
deret ꝙ aliqd eſſentialr̄ idē: ſine ſui aliq̄ acgſitione vel deꝑ-
ditione: hꝫ ſe alr̄ ⁊ alr̄ ſm ꝓus ⁊ poſterius: nec eſt neceſſe loq
ſicut loq volūt de humanitate chri: que ſm quoſdā nihil de-
perderet: ſuppoſito ꝙ a v̄bo diuo dimitteret̄ ꝓpe ꝑſonalr̄ ⁊
nihil ēt acqreret. ſiue. n. hoc ſit verꝝ ſiue nō nimis remote eſt
a mā q̄ōnis p̄ñtis: cū nō oporteat illā ineffabilē vnionez mo-
3ª ꝯ. tui vel alteri māe cōi nāli equipari. ¶ Tertia ꝯ. ꝙ motus
Motꝰ localis eſt diſtincta res a mobili ⁊ a loco. localis eſt res diſtincta a mobili ⁊ a loco. pꝫ: qꝛ motus eſſen-
tialiter ei ſilr̄is eſt diſtinctus a mobili: ⁊ ēt a loco ꝑ p̄cedentes
ꝯclōnes. ¶ Quarta ꝯ. motus localis eſt res ſucceſſiua: cuius
Motꝰ localis ē res ſucceſſiua. partes nō ꝑmanēt ſil̄ adeq̄te. pꝫ: qꝛ cū ſit q̄litas addita mo-
bili vel partes manēt ſine nouaꝝ ſupadditione: ⁊ hoc nō: qꝛ
ſic mobile nō hr̄et ſe alr̄ ⁊ alr̄ ꝯtinue intrinſece: vel nouarum
ſupadditione: ⁊ ſic opꝫ ꝙ oē qđ mouet̄ localr̄: cōtinue moue
ri velocius: qꝛ ꝯtinue hr̄et plures ꝑtes motus etiā ifinito mo
tu locali: nō opꝫ i mobili manere aliquā q̄litatē nature ꝑma-
Obō pª. nētis plus ꝙ ante. ¶ Sed ꝯ dices: ſi motus localis eēt diſtin
ctus a loco: tūc poſſe eēt motū localē eē ⁊ nō eē locū: qꝛ oīum
2ª. diſtinctoꝝ vnū pōt eē ſine alio. ¶ Scđo qꝛ ſi ſic. pma cauſa
moᵐ poſſet ꝯſeruare ſine mobili: ⁊ ſic aliqs eſſet motus: quo
Solō pª tñ nihil moueret̄. ¶ Ad pmā dī ꝙ motus localis pōt eē ſi-
ne loco: ſicut pr̄ pōt eē ſine filio: tñ impoſſe eſt motū localem
eſſe: niſi ſit locus: ſicut impoſſe eſt prēz eē niſi ſit filiꝰ: ⁊ hr̄e 2ᵉ
a pmis differūt: ſicut cōpoſite a diuiſis. ⁊ ideo pma ꝯñtia ne-
gat̄ ſicut format̄ ꝓpter hoc: ſicut format: qꝛ vna eſt cōpoſita
⁊ alia diuiſa: tñ bñ ꝯcederet̄ ſic diuiſa eſt que ſumit̄. ſ. ꝙ oīuꝫ
Solō 2ª diſtinctoꝝ vnū pōt eē ſine alio. ¶ Ad 2ᵃᵐ ꝯcedit̄ ꝙ motuꝫ
localē pma cā pōt ſepare ⁊ ſepatim ꝯſeruare a mobili. ſꝫ tūc
nō erit a mō motus. rō eſt: qꝛ de rōne motꝰ eſt eē ſucceſſiuū
An motꝰ localis ſit. ⁊ actū mobilis: ⁊ ita nō eſſet dare rē que eſt motus: poſtꝙ eſ-
ſet ſeparata: tunc enim nullius mobilis eſſet actus.
Solō 2ᵉ difficultatis. ¶ Ad ſcđaꝫ dubitationē eſt ꝯ pncipalis ꝙ motus localis eſt:
vel ei ꝯſilr̄is eſſentialr̄ eſt. ꝓbat̄ p̄: qꝛ motū eē Phs in p̄ dicit
ꝯ. eſſe pnᵐ phic nālis. Scđo qꝛ aliqd mouet̄ localr̄. ꝗ motꝰ loca
lis eſt. tꝫ ꝯñtia: qꝛ ꝯcretū poſitiuū de nullo v̄ificat̄: niſi ſuum

abſtractū pro aliquo ſupponat: nihil. n. eſt albū ſine albedi-
ne. Tertio qꝛ tēpus eſt. ꝗ motus localis eſt: vel ei ꝯſilr̄is eſt. Motū localē eſſe ꝓbatur. 4º phy. c. 97. 98.
tꝫ ꝯña ꝑ Phm̄ 4º. dicit. n. ꝙ tp̄s nō eſt ſine motu. añs oēs ꝯce
dūt. ꝯcedūt. n. diē eſſe vel horā. Quarto qꝛ motꝰ localis fuit:
ergo hec aliqñ fuit vera: ſuppoſito ꝙ fuerit ſemꝑ formata:
motus localis eſt. tꝫ ꝯñtia: qꝛ nō eēt ꝓpō de p̄terito vera: niſi
aliqñ ſibi cā rñderet vna de p̄ñti vera. ¶ Corᵐ. ꝑtes motus
localis ſunt. pꝫ: qꝛ totū eſt. ꝗ ⁊ ꝑtes: qꝛ totū eſt ſue partes. Ite-
rū ſi motus localis eſt in vna hora: in eadē eſt eius pma me-
dietas: ⁊ ēt eius 2ª. ſicut. n. totus motus eſt in hora: eo ꝙ tota
hora mēſurat̄: ita medietas eſt in medietate hore: eo ꝙ in iª
medietate mēſurat̄. ¶ Scđz corᵐ. ꝑtes eiuſdē motꝰ nō ſunt
ſil̄ adeq̄te: loquēdo de ꝑtibꝰ de qbus ꝓportionabilr̄ diuidit̄
tp̄s. pꝫ: qꝛ ꝑ dicta i p̄cedēti dubitatiōe: ꝑtes motꝰ nō ꝑmanēt.
¶ Tertiū corᵐ. ꝑtes motus ſunt in ꝯtinua ſucceſſione: ſic ꝙ
vna eſt ꝑ ꝓus ⁊ alia ꝑ poſteriꝰ. pꝫ: qꝛ nō ſunt ſil̄ ꝑ p̄dicta. vñ
motus cē ꝯſiſtit ſilr̄: ſicut eē tpis ludi: vel lectionis. taliū eniꝫ
eē ꝯſiſtit in ꝯtinuo fieri vnū poſt aliud. Sed dices tu: ſi mo- Obijcit
tus ſic eſt: tp̄s diuiſibile eſt: puta tp̄s pñs: ⁊ ſic idē ſil̄ ſederet p̄
⁊ ſtaret: qꝛ eodē tpe p̄ñte. ¶ Scđo idē ſederet ⁊ nō ſederet: 2º
qꝛ in vna ꝑte tpis eēt ſedēs: ⁊ ſic ſederet: ⁊ in alia eſſet non ſe-
dēs: ⁊ ſic nō ſederet. ¶ Tertio falſum eſſet ꝙ oē qđ mutat̄ 3º
priꝰ mutatū eſt. ꝙ eſt ꝯ Phm̄ in 6º. pꝫ ꝯña: qꝛ ꝑ horā p̄ñtē di-
uiſibilē bñ ſtat aliqd mutari ⁊ nō eē mutatū ꝓus. ſ. ante illaꝫ
horā. ¶ Quarto ſi tp̄s pñs ponit̄ diuiſibile qd debet vocari 4º
pñs: ¶ Quinto qūo exponit̄ ꝓpō de icipit vel de deſinit: ſi 5º
tp̄s pñs ſic ponat̄ diuiſibile. ¶ Pro iſtis eſt notādū ꝙ ꝓus Prius p̄ñti tpe p̄t capi.
tpe p̄ñti p̄t capi 2ʳ. ¶ Uno mō ꝑ ꝓori ſimʳ: ⁊ ſic dī ꝙ p̄cedit
tp̄s pñs: qa h̄ nō eſt: ſꝫ fuit añ totū tp̄s pñs. Alio mō ꝑ ꝓori i
reⁿ: ⁊ ſic ꝓus dī qđ reſpcū totius tpis p̄ſentis: vel alicuiꝰ ꝑtis
eius p̄cedit ꝑ hoc rñdet̄ ad iſta. ¶ Ad pᵐ ꝙ nō eſt inconue- Ad pmā obonē
niens in tpe p̄ñti diuiſibili idē eē ſedēs ⁊ ſtās ꝑ diuerſis ꝑti-
bus: vel ſedēs ⁊ nō ſedēs: calidū ⁊ frigidū: ⁊ alia que ꝯtriꝫ
ſonāt: debēt itelligi ꝙ nihil eſt ſedēs ⁊ ſtans pro eodē tēpore
adeq̄te: ⁊ ita de alijs. ¶ Ad 2ᵐ ꝙ nō ſequit̄ idē ſedere ⁊ nō Ad 2ᵐ
ſederet: capiēdo/ſedere/ ꝓut iportat idē tēpꝰ adeq̄te: qꝛ q̄uis
in vna parte totalis tpis p̄ſentis ſederet: ⁊ alia parte nō ſede-
ret: tñ falſuꝫ eēt ꝙ ille nō ſederet: qa negatio negat tp̄s v̄bi ꝓ
toto tpe p̄ñte ⁊ qualꝫ eiꝰ ꝑte: ⁊ iō eius ſenſus eſt: ⁊ ꝙ ille nul-
lo tpe p̄ñti ſedet: qđ falſuꝫ eſt ꝑ caſuꝫ: qa in aliq̄ ꝑte tēporis
preſentis ſedet: ⁊ quelibet pars temporis preſentis eſt pre-
ſens. Ex quo ſeqtur ꝙ nō ꝑ diuiſibilitatē tpis ſeqtur ꝯdictō-
ria adinuicē eſſe vera ſil̄: qa ſi v̄bū ꝯſignificās tp̄s in vtraqꝫ
teneat̄ pro eodē tpe adeq̄te: tūc ſi affirmatiua ſit v̄a pro aliq̄
parte tpis: negatiua erit fl̄a pro illa: ⁊ ex ꝯſequēti ſimplr̄. Si
aūt nō iportaret idē tp̄s adequate: nō eſſet ꝯdictio. eo qđ nō
formarent̄ reſpectu eiuſdē tpis. ¶ Ad tertiam dī ꝙ Phs in Ad 3ᵐ T. c. 80.
ſexto itelligit. ꝙ oē qđ mutat̄ eſt priꝰ mutatum: capiēdo per
prius in reſpectu: qcqd eni mutat̄ in toto tpe: hoc in ꝑte illiꝰ
ꝑ prius eſt mutatū: qꝛ per priꝰ eſt in parte ꝓori ꝙ poſteriori.
¶ Ad 4ᵐ dī ꝙ tp̄s p̄ſens ad placitū poſſumꝰ cape ita lōgū Ad 4ᵐ Tēpꝰ p̄ñs eſſe ad placitum.
⁊ ita breue ſicut volumus: ſic dicēdo: dies eſt: die vtimur pro
preſenti: ⁊ annus eſt: anno vtimur pro p̄ñte: nō. n. pōt eſſe an-
nus nec tēpus in tpe minori ꝙ eſt ipſuꝫ. ¶ Sed ꝯdicūt qui- Obijcit
daꝫ: qꝛ tūc tp̄s eſſet in ptāte noſtra: ꝙ nō eſt ita: qꝛ eſt motus p̄
celi. ¶ Scđo qꝛ eſt i illo mētali. hđ eſt aial: nullū iportat tp̄s 2º
nālr̄. modo nō eſt in ptāte nr̄a variare nām. ꝗ nō eſt in ptāte Ad pᵐ
noſtra illo v̄bo vti pro alio ⁊ alio tpe lōgiori ⁊ minori. ¶ Ad
pᵐ hoꝝ dī: ꝙ lꝫ res que eſt tp̄s ē a nā: ꝓut tñ eſt tp̄s: dī reſpe-
ctiue ad animā humanā potētē mēſurare motꝰ mediante eo: T. c. 13.
ſicut pꝫ in fine q̄rti. Et ideo ꝓut eſt tp̄s eſt in ptāte nr̄a: qa eſt
in ptāte nr̄a velle motus p̄ñtes mēſurare lōgiori vel minori
tpe: ⁊ ideo ſm hoc eſt in ptāte nr̄a ꝓ tpe p̄ñte cape motū mi- Ad 2ᵐ
norē vel lōgiorē. ¶ Ad 2ᵐ dī ꝙ hec dicta mētali: hđ eſt aial.
ly eſt/nō importat vnū tēpus determinatū: tñ itellꝰ pōt fo-

UVA. BHSC. IyR_143_5

mare in ſe ꝯceptus cōplexiuos/eſt/alia pn̄tis tp̄is alteri⁹ſpēi eſſentialis:ſignificātes tp̄s lōgius vel breuius:ꝛ ita ſm ꝙ plꝫ diſputātibus vel loquētibus vti alio ꝛ alio tp̄e pn̄te:ſm hoc ly eſt/corrn̄det in mēte alteri ꝛ alteri cōceptui complexiuo. ¶ Ad vltimū dr̄:ꝙ ꝓpō de incipit pōt exponi ſicut ſolitum eſt:capiēdo/nūc/pro tp̄e preſenti diuiſibili:verūtn̄ ad magis exq̄ſite ingrendū veritatē.ly nūc/frequēter capimus pro inſtāti idiuiſibili:imaginato i tp̄e:ꝛ hoc vt magis clare poſſim⁹ veram mutationem exprimere:ꝛ ſic ly nunc/poſitum in propoſitionib⁹exponētib⁹ ꝓpōnē de incipit ꝛ deſinit.nā pro tp̄e preſenti teneť:ſꝫ pro nūc imaginarie exn̄te:in eo ꝙ imaginatur diuidere totū tēpus p̄teritū:ꝛ ēt ptē pn̄tis:que fuerat ante hāc ſituationē cētri ſolis nūeralē ad aliqđ fixū ꝯ totū tp̄s futuꝝ ꝛ ptē pn̄tis futurā:q̄ erit poſt hāc ſituationē cētri ſolis. ¶ Pro tertia dubōne p̄mittitur ꝙ linee termini ſunt p̄ma ps ꝛ vltima ei⁹.nō eni ſunt res extrinſece:qꝛ lꝫ nihil extrinſecuꝫ eſſet:adhuc linea eſſet terminata:eo ꝙ nō eēt infinita : nec ēt pūcta indiuiſibilia:eo ꝙ nulla ſunt talia:vt hic ſupponiť:nec terminus linee eſt ipſamet tota linea:qꝛ ipſa exn̄te vna:termini ſūt pl'es:ꝛ ideo nō pn̄t poni niſi p̄ª pars ꝛ vltima linee: ꝛ eſt p̄ma pars linee.p̄ma medietas aut ps minor medietate: citra cuius inceptionē nulla pars linee icipit. Ultima ꝟo eſt medietas linee vl' pars minor medietate:vltra cuius deſitionē nulla pars linee deſinit. Sil'i mō cuiusvis:termini ſūt ei⁹ p̄ma ps ꝛ ei⁹vltia ps. ¶ Si ꝯ diceret ꝙ de rōne termini eſt eſſe indiuiſibile:exponať ꝙ termin⁹ dꝫ eē indiuiſibilis i plures partes:quaꝝ quelꝫ eſt termin⁹ eiuſdē. ¶ Itē ꝙ totū cōtinuū eſt iter ſuos terminos. ¶ Dicať ꝙ itelligiť ꝙ nihil ꝯtinuū eſt vltra ſuos terminos. ¶ Itē ꝙ nō eſt dare p̄ᵐ mutatū eſſe nec vltimū:in ſexto.Exponať ꝙ nō eſt dare p̄mum quo ad deſitionē:qꝛ quacūqꝫ pte ꝯtinui data:citra ei⁹ deſitionē: alia ps ꝯtinui deſinit:vt ſi capiť p̄ma quarta : citra eius deſitionē deſinit p̄ª octaua:tn̄ bn̄ eſt dare p̄mā quo ad iceptionē: qꝛ citra inceptionē p̄me q̄rte:nulla ps ꝯtinui icipit:nec citra inceptionē p̄me tertie:aut p̄me ſexte:ꝛ ſic de alijs. ¶ Eodeꝫ modo nō eſt dare vltimā quo ad inceptionē:qꝛ vltra cuiuſlꝫ partis que ſignareť:vt vltimaꝝ inceptionē:alia ps ꝯtinui incipiētis:qꝛ ſi ſignareť vltima quarta.vlterius icipit vltima octaua:ꝛ ſic ſemp eſt:tn̄ bn̄ eſt dare vltimā quo ad deſitionē: qꝛ poſt deſitionē vltime quarte tertie vel qnte:nulla pars cōtinui deſinit. ¶ Scđo p̄mittiť ꝙ dupl'r eſt motus diuiſibilis.ſ.extēſiue diuiſione mobilis:ꝛ ita extēſus eſt motus grauis deſcēdētis ſicut eſt ipſuꝫ graue:ꝛ ſic diuidiť motus i partes ſimul exn̄tes:ſimul eni oēs ptes mobil' mouenť. ¶ Alio modo in partes ſuccedentes ſibi inuicē diuiſione tp̄is ꝛ non exn̄tes ſimul:ꝛ de illa diuiſione intelligiť dubitatio. ¶ Tūc per hoc rn̄deť ad dubōnē:ꝙ nō eſt de rōne mot⁹ localis habere terminos poſitiuos diſtinctos a fluxu.pꝫ:qꝛ vel illi eſſent loca:ꝛ hoc nō:qꝛ motus eiuſdē rōnis cū locali pōt eē ſine loco:vt dcm̄ eſt de dubio p̄cedēte:vel mutata:ꝛ talia nō ſunt in motu:ſicut nec pūcta in linea:vt in ſexto diceť:vl' eſſent met mobile.ꝛ hoc nō:qa mobili exn̄te vno:termini ſunt plures. ergo nō videť ꝙ eſſet aliud.ģ nō eſt neceſſe ibi ponere terminos diſtinctos a fluxu. ¶ Scđo cū motus ſit cōtinuū:termini eius debēt poni.p̄ma pars ꝛ vltima ps ipſius:tales auteꝫ ſūt partes fluxus.ģ nō eſt neceſſe ponere ibi alios terminos. maior pꝫ:qꝛ ita dictū eſt de omni ꝯtinuo in iſto dubio prius. ¶ Scđo dr̄.ꝙ frequēter in motu locali ſunt alij termini extrinſeci.pꝫ:qꝛ in motu locali nāli grauis vel leuis:loca nālia eoꝝ ſūt termini extrinſeci ſui motus:mouenť.n.talia pp ſua nālia loca:ideo cū ſunt in locis nālib⁹ ceſſat eoꝝ motus localis. ¶ Correlariū:nō eſt incōueniēs eiuſdē motus localis eē plures terminos ad quē:total'r diſtinctos.pꝫ:qꝛ motus nālis grauis deorſuꝫ termin⁹ ad quē eſt vltima pars illius motus: ꝛ etiā locus nālis illius grauis:eſt termin⁹ illius motus:ꝛ iſti ſūt total'r diſtincti:veꝝ eſt ꝙ hoc eſt al'r ꝛ al'r.nā vltia ps eſt intrinſecus:ꝛ loc⁹extrinſecus terminus. ¶ Scđꝫ correlariū: cuiuſlꝫ ꝯtinui ifiniti ſunt termini intrinſeci.pꝫ:qꝛ q̄lꝫ vltima: mō ifinite ſūt vltime:vt vltia tertia:vltia q̄rta:ꝛ ſic i ifinitū. ¶ Ad q̄rtā dubōnē.p̄ dr̄ ꝙ mot⁹ localis nō eſt de eſſentia termini ſui extrinſeci.pꝫ:qꝛ termin⁹ extrinſecus eſt locus eius: modo cū dictuꝫ ſit:ꝙ motus localis eſt res ſucceſſiua:nullo modo ꝑmanēs.pꝫ:qꝛ nō eſt de eſſentia loci:quare ꝛc. Scđo dr̄ ꝙ motus localis frequēter nihil hꝫ de termino extrinſeco ad quē vltimo:nec ēt de termino a quo extrinſeco vltimato. pꝫ:qꝛ ſi graue deſcēdit per ignē/aerē ꝛ aquā ad terrā:cuꝫ eſt in ſphera aeris:nihil participat de loco a quo icipit p̄° moueri:nec ēt de loco ſup terrā ad quē vltimate ꝑtingit mediante motu. ¶ Tertio dr̄ ꝙ q̄diu moueť participat de termino a quo nō vltimato:ꝛ de termino ad quē nō vltimato.pꝫ:qꝛ q̄diu moueť:exit de vno loco:ſiue vno ſitu:ꝛ intrat aliū.ģ continue participat terminū a quo nō vltimatum:qꝛ ab eo recedit:ꝛ terminū ad quē nō vltimatū:qꝛ ꝯtinue eū attingit:ꝛ ſm hoc exponiť ꝓpō qnto huius ꝛ ſexto.dicens:ꝙ oē ꝙ moueť eſt ꝑtiꝫ i termino ad quē:ꝛ ꝑtim in termino a quo. ¶ Quarto dr̄:ꝙ motus localis eſt de eſſentia/termini ſui ad quē intrinſeci:ad illū intell'm:ꝙ eſt eiuſdē ſpēi ſpālīſſime cuꝫ eo. pꝫ:qꝛ terminus ad quē:eſt vltima pars motus:ꝛ cū motus ſit forma ſimplex:eſt eiuſdē ſpēi cū qualꝫ ſui parte. Sil'r ꝓbare poſſes ꝙ mot⁹ eſt de eſſentia termini ſui a quo itrinſeci. ¶ Et ſi querať:quare ergo motus magis diciť ď eſſentia termini ad quē.ꝑ Cōmētatorē ꝛ Phos cōiter q̄ꝫ termi a q̊: ¶ Rn̄deť ꝙ ideo eſt:qꝛ mouēs p̄ncipalius intēdit terminuꝫ ad quē.q̄ꝫ terminū a quo:eo ꝙ īmediati⁹ attigit finē q̄ꝫ itēdit.nihilominus ꝓp̄e loquēdo:termin⁹ ad quē,magis dꝫ dici ď eēntia motus:q̄ꝫ ecōtra:eo ꝙ pars magis ꝓprie dr̄ de eſſentia totius:q̄ꝫ totū de eēntia ſue partis.nec hoc eſt ꝯ ꝯ̊nē poſitā ante:ꝛ hoc de motu locali.Sed quantū ad motū alterationis ꝓprie dicte:que eſt de ꝯrio incōtrariū:vt ponamus de calidiſſimo in frigidiſſimū:p̄mittiť ꝙ illa alteratio pōt dici ſm vnaꝫ acceptionē gn̄o cal'itatis qualitatis que ꝑduciť:ꝛ ſic dꝫ eſſet de terminis intriſecis alterationis.ſ.calefactionis:ſicut de terminis intrinſecis motus localis.ſ.ꝙ gn̄atio cal'itatis eſt ď eſſentia termini ſui ad quē intrinſeci:ad illū intell'm.ꝙ eſt eiuſdē ſpēi ſpālīſſime eſſentialis cū eo.terminus aūt extrinſecus alterationis eſt forma ſub̄alis:ſicut dicetur p̄ de gn̄atione:ꝛ de eſſentia talis termini nō eſt alteratio. ¶ Alio mō alteratio diciť totalis mutatio:cōpoſita ex gn̄one q̄litatis ſequētis ꝛ corruptione p̄cedētis:vt calefactio eſſet mutatio cōpoſita ex gn̄one cal'itatis ꝛ corruptione frigiditatis. ¶ Scđo p̄mittiť. ꝙ talis alterationis terminus ad quē:lꝫ improprie:dr̄ q̄litas que ꝑduciť:vt calefactionis cal'itas:ꝛ termin⁹ a quo: q̄litas que abyciť:vt calefactionis frigiditas:lꝫ forte min⁹ proprie. ¶ Tertio p̄mittiť.ꝙ gn̄atio cal'itatis eſt cal'itas que gn̄atur ꝛ corruptio frigiditatis eſt friditas que abyciť:pꝫ ex abbreuiationib⁹ p̄mi. ¶ Ex q̄bus iferť ꝯ̊ rn̄ſalis:ꝙ talis alteratio nō eſt de eſſentia alicui⁹ ſui termini.pꝫ:qa terminus ad quē eſt caliditas in calefactione:ꝛ de eius eſſentia nō ſunt gn̄atio caliditatis ꝛ corruptio frigiditatis que ſunt calefactio ſeu alteratio:proportionaliter probatur:ꝙ non eſt de eſſentia termini a quo. ¶ Scđo diciť.ꝙ pōt vocari de eſſentia termini ad quē:eo ꝙ alterās p̄nˀ intēdit terminū ad quē:ꝛ hoc itelligūt Phs ꝛ Cōmētator. ¶ Tertio q̄tū ad motuꝫ gn̄onis ꝛ corruptiōis.nota ꝙ gn̄o ſucceſſiua qn̄qꝫ eſt ſucceſſiua ꝓpter intēſionē gradualē forme que generať:vt i gn̄one cal'itatis: pri⁹ gn̄ať cal'itas remiſſa ꝛ poſtea intēſa. ¶ Scđo eſt ſucceſſiua pp extēſionē q̄ꝫtitatiuā ſb̄ti ī quo fit gn̄atio:vt in gn̄one ignis ex lignis:prius gn̄atur ignis ex parte ligni ꝓpinquoris igni generāti ꝛ poſterius ex pte ligni diſtātiori ab igne generante. ¶ Scđo aduerte.ꝙ gn̄onis duplices dicunť termini

Ad 4ᵐ

Pro termi[nis] … termi[ni] li[nee] p̄ª ꝛ vl[tima] ps

Obiiciť p̄° 2° R.

Dupliciter diuiſibilis eſt motus.

Ad argᵐ

Plures termi[ni] eiuſdē motus localis nō eſt incōueniens.

Utrū motus ſit eiuſdē eſſentie cū termino ad quem.

Ad notitiā 4ᵉ difficultatis.

p̄ᵐ nōnᵐ 2ᵐ

3ᵐ

T.c.46 4ᵐ

Dubō incidētalis.

Solō.

ad q̄ōnē

3° phyſi.

Termini gn̄onis dicūť intrinſeci dupl'r.

UVA. BHSC. IyR_143_5

ſntrinſeci:ꝛ ſunt prima ꝑs forme que generaẜ ꝛ vltima:ꝛ ex/
trinſeci ꝛ ſic terminus a quo, dicit᷑ oratio negatiua ſigñs for/
mã illã nõ eſſe:ꝛ termin⁹ ad quẽ, eſt oratio affirmatiua ſigñs
eandẽ eẽ: ꝓportionabil'r dicat᷑ de corruptione. ℂ Tũc de eſ
ſentia gñonis ꝛ corruptionis quo ad terminos: dicat᷑ ꝓciſe ſi/
cut dictũ eſt de motu locali quo ad ſuos. ℂ Quarto quo ad
motũ augmẽtationis ꝛ diminutionis dicẽdũ eſt: ꝙ ſi augmẽ
tatio capiat᷑ pro maioratione viuẽtis ꝑ intus ſuſceptionẽ nu
trimẽti: ſic eſt idẽ ꝙ gñio: ſicut ſupponit᷑ ex libro de gñone:ꝛ
ideo ſic dicẽdũ eſt de ipſa ꝛ d̃ ei⁹ termini: ſicut de gñone:ꝛ de
pᵃ põ. diminutione ſicut d̃ corruptõe. ℂ Si aũt capiat᷑ pro rarefa/
ctione: tunc: ſicut quidã dicũt: rarefactio fit ꝑ ſolũ motũ loca/
lem partiũ eius ꝙ rarefit:ꝛ ſic de rarefactione dicẽdũ eſt ſi/
2ᵃ põ. cut de motu locali. ℂ Alio mõ dicũt alij: ꝙ fit ꝑ gñonez cu/
iuſdã qualitatis que eſt raritas:ꝛ corruptionẽ dẽſitatis:ꝛ eꝫ
de ꝯdẽſatione:ꝛ ſic dicẽdum eſſet de ea ſicut de alteratione.
3ᵃ põ. ℂ Tertij dicũt: ꝙ fit ꝑ gñonẽ extẽſionis maioris:ꝛ q̃titatis
ꝯtinue in eodẽ ſubto:ꝛ hũc modũ credo veriorem. ℂ Scdo
ꝑmittit᷑. ꝙ hui⁹ duplices ſunt termini itrinſeci:ꝛ ſunt pᵃ ꝑs ra/
refactiõis:ꝛ vltia. ℂ Et augmẽtatio q̃ eſt rarefactio: eſt d̃ eẽn/
tia hoꝝ terminoꝝ ad illuz intell'm: ꝙ eſt eiuſdẽ ſpẽi cũ iſtis:
quelꝫ eñi pars rarefactionis eſt rarefactio: ſicut dictũ eſt de
motu locali. ℂ Alij ſunt termini extrinſeci:ꝛ poſſunt dici ſꝫ
T.cõ.7. Phm in q̃nto: oratio affirmatiua ſigñs q̃titatẽ minorẽ eſſe
in termino a quo:ꝛ hoc eſſet terminus a quo:ꝛ alia oõ affir/
matiua ſigñs q̃titatẽ maiorẽ eſſe in termino ad quẽ. ſic eniꝫ
dicit᷑ in q̃nto huius. ꝙ mot⁹ eſt de affirmaᵒ in affirmaᵐ:ꝛ tũc
dõm eſt ꝙ rarefactio nõ eſt de eſſentia taliũ terminoꝝ: nec
eꝫ: cũ nõ ſit de eſſentia orõnũ: ꝓportionabil'r dicat᷑ de dimi/
An mot⁹ nutione ꝛ ꝯdenſatione: veꝝ eſt ꝙ de his. ſ. rarefactione ꝛ con
ſit act⁹ im/ denſatione erit maior ſermo in quarto:ꝛ in primo de gene/
ꝑfectus. ratione. Hec de quarta dubitatione.
Solõ 5ᵉ ℂ Pro quinta dubitatione nota: ꝙ actus eſt exiſtere rẽ: nõ ſic
difficultaẜ ſicut potẽtia dicit᷑: vt ex nono metaphyſice: ideſt ex quo ali/
q̃d eſt actu reſpcũ alicuius: ad qd̃ ipm vel aliud ſolũ dr̃ in po
2ᶜ actus. tẽtia eẽ:ꝛ eſt duplex. ꝑmus:ꝛ dr̃ actus a quo natus eſt ꝓcede/
re aliq̃s actus poſterior:ꝛ ſecũdus q. ſ. ꝓcedit ab actu priori.
ℂ Ex q̃bus ſequitur p̃: ꝙ oĩs motus eſt actus: q2 cũ oĩ motu
mobile actu mouet᷑:ꝛ ſine tali ſolũ diceret᷑ in potẽtia maiori.
ℂ Scdo ꝙ oĩs motus eſt actus ſecũdus: nã oĩs mot⁹ ꝓcedit
ab alio actu p̃ori ipſius mouẽtis: mouẽs. n. eſt actu ꝛ ei⁹ act⁹
eſt p̃or q̃ꝫ motus ab eo ꝓcedẽs. ℂ Tertio dr̃ ꝙ oĩs mot⁹ eſt
actus ꝑmus. pꝫ: q2 ab aliquo motu ꝓcedit alius actus poſte/
rior. ſ. calefactiue: leuificatio. ℂ Quarto dr̃ ꝙ oĩs motus eſt
actus impꝑfectus. i. nõ cõplete factus. pꝫ: q2 q̃ꝫdiu motus eſt:
tãdiu eſt aliq̃d ei⁹ in fieri:ꝛ ꝑ ꝯñs nõ eſt cõplete factus: ꝙ eſt
eñi cõplete factũ: illius nihil eſt in fieri: cũ hoc tñ ſtat: ꝙ mo/
Utrũꝫ cor/ tus eſt ꝑfectus: eo ꝙ eſt actus: ſꝫ nõ eſt ꝑfectio ꝑfecta. i. com
ruptio ſit pleta ſed icõpleta: q2 icomplete facta. Et hoc de 5ᵒ p̃ncipali.
motus. ℂ Ad ſextã dubõnẽ dr̃: ꝑmiſſo ꝙ in ꝓpoſito motus accipitur
Solõ 6ᵉ pro mutatione ſucceſſiua facta in ſubto: ita ꝙ idẽ ſunt cõuer/
dubõnis. tibil'r mot⁹ ꝛ mutatio: tal'r ꝙ oĩs corruptio ſucceſſiua eſt mo
tus. ꝓbat᷑ ſic. Oĩs mutatio ſucceſſiua facta in ſubto eſt mot⁹.
Oĩs corruptio eſt mutatio ſucceſſiua facta in ſubto. g̊ ꝛc̃. ma/
ior nota eſt ꝑ ſuppᵐ. ꝛ minor pꝫ: q2 corruptio fit ſucceſſiue: vl'
ꝑ remiſſionẽ gradualẽ forme que corrũpit᷑: ſic i corruptione
cal'itatis vel frigiditatis: vel ꝑꝑ extẽſionẽ quantitatiuã mãe
in qua fit corruptio: vt ignis corrũpit lignũ ſucceſſiue: q2 p̃us
eſt i ꝑte mãe ſibi ꝓpiq̃ori:ꝛ poſteri⁹ eſt i ꝑte mãe ab eo diſtã
tiori. ℂ Scdo q2 corruptio eſt act⁹ entis in poᵃ ſꝫm ꝙ i potẽ
tia. ſ. act⁹ mãe que eſt in potẽtia ad nõ eẽ ſub illa forma: put
eſt in ꝯtinua tendẽtia ad nõ eẽ illius forme. ℂ Tertio quia
T.c. 83. gñio ſucceſſiua eſt motus. igit᷑ ꝛ corᵒañs eſt Phi in lr̃a. ꝛ tenet
ꝯña: q2 oppoſita debẽt eẽ eiuſdẽ gñis. igr̃ cũ gñio ꝛ corruptio
ſunt oppoſita: ſicut pꝫ in q̃nto: ſi vnũ eoꝝ eſt de gñone mot⁹:

ſeʳ ꝙ reliquũ ꝛ apparet per Phm in p̃ntis exp̃ſſe. ℂ Sꝫ 3. Obijcit
q2 motus dꝫ eẽ acq̃ſitio ꝑtis poſt partẽ: ꝑ Cõmẽtatorẽ in cõ/ p̊
mẽto: corrupᵒ nõ eſt huiꝰ acquiſitio. 2ᵒ ꝙ oĩs mot⁹ eſt actus 2ᵒ
motiui in hoc. 3ᵒ corruptio nõ eſt actus motiui. ꝓbat᷑ ꝑmo:
q2 aliq̃ corruptio fit ꝑꝑ defectũ ꝯſeruãtis:ꝛ ita nõ videt᷑ eſſe
a mouẽte. ℂ Scdo q2 mouẽs nõ intẽdit nõ eẽ: ad qd̃ corru/
ptio vadit. ℂ Tertio q2 actus agẽtis fit ꝑꝑ aſſimilare paᵐ: p̃ 3ᵒ
de gñone: mõ corruptio nõ eſt aſſimilatio ad agẽs: ideo cor/
ruptio inq̃ꝫtum corruptio: nunq̃ꝫ paſſium aſſimilaret agenti.
ℂ Quarto q̃a actus mouẽtis dꝫ eẽ eius ſil'itudo: mõ corru/ 4ᵒ
ptio nõ eſt ſil'itudo agẽtis. ℂ Quinto ſeq̃tur ꝙ effectus cale/ 5ᵒ
faciẽtis in medietate differt ſpẽ a cal'itate. ℂ Sexto cal'itas 6ᵒ
nõ poſſet gñare cal'itatẽ niſi moueret ſubm duob⁹ mõtibus
diſtinctis. ſ. vno gñonis:ꝛ alio corruptionis. ℂ Septimo de/ 7ᵒ
mõſtrata frigiditate aque que corrũpit᷑. argr̃ ſic. Hec frigidi/
tas nõ eſt actus cal'itatis: hec friditas eſt hec corruptio fridi/
tatis: igit᷑ maior pꝫ: q2 vnũ ꝯ̃rioꝝ non eſt actus alterius ꝛ ex
alio: q2 ſtat ꝙ hec frigiditas fuit: anteq̃ꝫ illa cal'itas: mõ act⁹
cal'itatis nõ fuit ante ipammet cal'itatẽ. ℂ Pro euaſionibus Ad obões.
Ꝝo iſtoꝝ nota: ꝙ aliq̃ forma tripl'r corʳ. Uno mõ a ꝯtrario: vt
frigiditas a cal'itate. Alio mõ ex defectu ꝯſeruãtis: vt ſcia in Forma tripl'r capit.
aĩa ex defectu in aĩaduertẽtie: vel lumen in meᵒ ex remotio/
ne lucidi. ℂ Tertio mõ ad corruptionez ſui ſubti: vt ad cor/
ruptionẽ oculi bouis corʳ ſenſatio eius. ℂ Scdo aduerte ꝙ
quelꝫ haꝝ aliquo mõ fit a corrũpẽte:ꝛ de ꝑma nõ eſt duᵐ: q2
fit a ꝯ̃rio ſed de ſcda ꝛ tertia. pꝫ: q2 qd̃ remouet ꝯſeruans vel
corrũpit ſubm ẽt ꝑ modũ ſequele: corrũpit formaꝫ que neq̃t
mouere niſi in p̃ñtia ꝯſeruãtis vl' in aliquo ſubto. ℂ Tertio
nõ ꝙ nũq̃ꝫ agẽs nãle intẽdit corrũꝑe p̊ ꝛ p̃nʳ. pꝫ: eo ꝙ digni⁹
eſt eẽ q̃ꝫ nõ eẽ: ſꝫ bñ intẽdit ſecũdario ꝛ ex ꝯñti. ſ. ꝙ itẽdit ali
quẽ finẽ p̊ ꝛ de ꝑ ſe: quẽ nõ põt attingere niſi formã aliã cor
rũpat. ℂ Per hoc ad obones ad pᵃᵐ: dr̃ ꝙ illd̃ dictũ Cõmẽta Ad p̃mã obones.
toris intelligit᷑ de motu acq̃ſitio. ℂ Ad ſcdaꝫ ꝯcedit᷑ maior. Ad 2ᵃᵐ
ꝛ negat᷑ ꝙ corruptio nõ eſt act⁹ motiui:ꝛ ad ꝑmã ꝓbõnẽ dr̃ ꝑ
ſcdꝫ ꝑmiſſoꝝ: ꝙ illa corruptio que fit ad defectũ ꝯſeruantis.
fit a remouẽte ꝯſeruãs. ℂ Ad ſcdam dr̃ ꝑ tertiũ ꝑmiſſoꝝ: ꝙ
agẽs d̃ ꝑ ſe nõ intẽdit corrũpere: ſꝫ bñ ſecũdario. ſcdꝫ modũ
ſequele: vt dictũ eſt. ℂ Ad tertiã dr̃: ꝙ corruptio que fit a ꝯ̃/ Ad 3ᵃᵐ
rio: fit ꝓpter aſſimilare paſſiuꝫ: q2 ſine corruptiõe ꝯ̃rij nequit 4ᵃᵐ
paſſium aſſimilari agẽti. Sed corruptio que fit ex remotiõe
cõſeruãtis: fit d̃ ꝑ accñs ꝑ modũ ſequele ad intẽtionẽ alteri⁹
finis: quẽ intẽdit agẽs: ꝓpter qd̃ remouet ꝯſeruãs h⁹ effectũ:
Cũ aũt dr̃ ꝙ actionis nãlis finis eſt aſſimilatio paſſi: intelligi
tur de actione acq̃ſitiua. ꝑ idẽ pꝫ ad 4ᵐ: ꝙ corruptio non eſt
actus acq̃ſitiuus. ℂ Ad q̃ntã dr̃: ꝙ actus depditionis cal'ita/ Ad 5ᵃᵐ
tis drt ab ea ſpẽ: ſicut ſpẽs coloris: lꝫ ſit actus coloris: drt ſpẽ
a colore. ℂ Ad ſextã ꝯcedit᷑: ꝙ cal'itas ꝛ queuis forᵃ hñs ꝯ̃/ Ad 6ᵃᵐ
riũ in paſſo neq̃t gñare ſibi ſil'e: niſi moueat ſubm duob⁹ mo/
tib⁹: vno acq̃ſitiuo:ꝛ alio depditiuo. ℂ Ad ſeptimã dr̃: ꝙ illa Ad 7ᵃᵐ
frigiditas inq̃ꝫtũ eſt quedã entitas in ſe ꝯſiderata: nõ eſt act⁹
cal'itatis illius: ſicut rõ ꝓbat. ℂ Sed illa friditas põt ꝯſide/
rari inquãtũ ꝯtinue tẽdit ad nõ eẽ:ꝛ ſic eſt act⁹ corrũpẽtis. ſ.
cal'itatis: fac̃. n. corrũpẽs cã ſic eẽ. Hec de ſexta dubõne.

Notandũ eſt tertio ꝙ Phs ꝓbat in tertio: ꝙ motus eſt in mobili: q2 eſt actus eius. ℂ Itẽ ꝓbat. T.c.18. T.c.19.
ꝙ actio ꝛ paᵒ ſũt idẽ mot⁹. ꝓbat ſic: q2 actio eſt illd̃ qd̃ ꝓdu/
cit᷑ ab agẽte. Et paᵒ eſt illud qd̃ recipit᷑ in paſſo: ſꝫ idẽ motus
eſt: q ꝓducit᷑ ab agente:ꝛ q recipit᷑ in paſſo: igit᷑ ꝛc̃. maior nõ
eſt ex q̃d nõis. minor pꝫ: q2 diſpõ que ꝓducit᷑ ſeu recipit᷑ in Difficultates, prima vtrum motus ſit in mobili.
paſſo ꝓducitur ab agẽte. ſ. mouente illud paſſium.
ℂ Iuxta quod queritur vtrũ omnis motus eſt in mobili.
ℂ Secundo vtrum omnis actio eſt in paſſo. 2ᵃ.
ℂ Ad p̃ᵐ r̃ndet᷑: ꝙ oĩs motus eſt ĩ mobili. ꝓbat᷑. Oĩs actus q̃ Solõ pᵉ
mobile ſubtiue moʳ: eſt in eo: ſed omni motu mobile ſubtiue Motus eſt in mobili.
mouetur. ergo omnis motus eſt in mobili. Maior patet: q̃a

UVA. BHSC. IyR_143_5

mobile totale nō mo^r motu g nō eſt ſibi inherens:ſed alteri.
minor nota eſt de ſe. ℂ Scd̄o ga motus localis eſt in mobi
li:ergo.tꝫ ꝯña:ga ſi de aliquo eēt inſtātia:maxime eēt de mo
tu locali.añs pꝫ ex dictis in ſecūdo notabili:qꝛ eſt res diſtin
cta a mobili:ꝛ ſucceſſiua.talis autē in nullo ſubto alio poteſt
poni q̄ꝫ in mobili. ℂ Scd̄o dr̄ ꝙ motus nō eſt i mouēte in — Mot° nō i mouēte
quātū eſt mouēs.pꝫ:qꝛ tūc opꝫ omne mouēs moueri:qd̄ eſt
falſuꝫ:ꝛ pꝫ ꝯñtia:ga omne illud mouetur in quo eſt motus.
ℂ Corᵐ:alicuius actus ꝓprius:nō eſt in eo.pꝫ:qꝛ motus eſt
actus ꝓprius mouētis:g nō eſt in mouēte. ℂ Scd̄o ſeqt̄:ꝙ
mouēs denominat̄ mouere ab actu ſibi extrinſeco.pꝫ:quia
a motu:nec eſt inconueniens:ſicut diues denoīat̄ a diuitijs ſi
bi extrinſecis. ℂ Ad 2ᵃᵐ dr̄.p̄miſſo p̄:ꝙ actio capiat̄ hic pro — An actio ſit paſſio.
ꝓductione rei:aut cōſeruatione mediāte qua agēs īmediate — Remo nō ſit paſſio.
dr̄ agere:paſſio pro diſpōne que recipit̄ in pa° a qua īmedia
te patiēs dr̄ pati. ℂ Jtē:ꝙ aliqd dr̄ pati ſubtiue ꝛ eſt ſubm̄ in
quo ꝓducit̄ paſſio.Aliud dr̄ pati terminatiue:ꝛ eſt illud qd̄
paſſione corrūpit̄:ſeu patiēdo corrūpit̄.Uerbi grā:in calefa
ctione aque:aqua aut mā eius:patit̄ ſubtiue.Frigiditas autē
que corrūpit̄:patit̄ terminatiue.p̊ igit̄ dico:ꝙ aliq̄ actio non
eſt pa°:ſaltē in caſu poſſibili.pꝫ:ſi de⁹ ꝓduceret angelū ſine
ſubto:talis creatio eēt actio:ꝛ nō eēt paſſio:qꝛ nō eſt ſubtiua:
eo ꝙ nō fit in ſubto:nec terminatiua:eo ꝙ ea nihil corrūpit̄.
ℂ Scd̄o dr̄ ꝙ oīs actio nālis eſt pa°.Probatur:qꝛ oīs actio — Oīs actio nālis eſt paſſio.
que fit in ſubto eſt paſſio:qꝛ illud ſubm̄ in q̊ ipſa fit:patit̄:ſꝫ
oīs actio nālis fit in ſubto:nō eniꝫ eēt nālis niſi fieret i ſubto.
ℂ Cōfirmat̄:qꝛ oīs paſſio eſt actio.Ergo oīs actio nālis eſt
pa°.ꝯña tꝫ:qꝛ ſeqtur.igit̄ aliq̄ actio eſt pa°:p ꝯuerſionē:ꝛ cuꝫ
nō ſit potior rō de vna actiōe nāli q̄ꝫ de alia:ſequit̄ ꝙ oīs ꝛc̄.
tꝫ ꝯña.añs pꝫ:qꝛ vr̄ iplicare:ꝙ aliq̄ pa° eēt:ꝛ a nullo fieret.g̊
oīs pa° fit ab aliquo agēte.Ergo eſt actio. ℂ Corᵐ:termi ab
ſtracti diuerſoꝝ p̄dicamētoꝝ:p̄dicant̄ de ſeinuicē vl̄r.pꝫ de
actione nāli:ꝛ de paſſione. ℂ Scōm corᵐ.ꝙ nō eſt diſtictio
p̄ntoꝝ penes diſtinctionē reꝝ ſig̃taꝝ ſumēda:ſꝫ penes diuer
ſuꝫ modū ſig̃ndi aut p̄ndi circa p̄mas ſbas aut de p̄mis ſbſtā
tijs.ſeqtur ex p̄ma. ℂ Tertiū.ꝙ diuerſoꝝ i ſpē:eſt idē act⁹.
pꝫ de agēte ꝛ patiēte:qꝛ pa° eſt actus vtriuſqꝫ ex ꝯne. ℂ 4ᵐ
ꝙ idē act⁹ denoīat diuerſa in ſpē īmediate.pꝫ:qꝛ paſſio de
noīat agēs agere inq̄ꝫtū eſt actio:ꝛ patiēs pati. ℂ Sꝫ ꝯ dices — Obijcit p°
tu.quelꝫ actio dr̄t gn̄e a paſſione.g̊ nō eſt idē nuō cū paſſiōe.
añs pꝫ:qꝛ oīs actio eſt de gn̄e actionis:ꝛ pa° de gn̄e paſſiōis.
ℂ Scd̄o qꝛ ſequit̄.Oīs actio nālis eſt pa°.g̊ oē agēs nāle eſt — 2°
patiēs:p locū a ꝯiugatis. ℂ Tertio qꝛ Phs dicit ꝙ actio nō — 3°
eſt pa° in lr̄a. ℂ Ad illa dr̄.ꝙ ſi dicant̄ ꝛ itelligant̄ res differ — T.c.22.
re gn̄e:que nullo gn̄e ꝯueniūt:nulla actio nālis dr̄t gn̄e a paſ — Solo p.
ſiōe:ideo nec numero a paſſiōe:ga eſt met pa°:ꝛ iō ſic negā
dū eſt añs p̄me rōnis. ℂ Si aūt aliq̄ dn̄r differre gn̄e in ꝓ
prie.vꝫ.qꝛ ꝯtinet̄ ſub diuerſis gn̄ib⁹:ſic ꝯcedēdū eſt:ꝙ actio
dr̄t a paſſione gn̄e.Et negāda eſt ꝯñtia:g̊ nō eſt pa°:imo ſic
dr̄t idē a ſeipſo gn̄e:qꝛ ꝯtinet̄ ſub diuerſis gn̄ib⁹.Phs aūt in
5° meta.dicēs.ꝙ oīa dr̄ia gn̄e differūt ſpē ꝛ nuō intellexit ꝙ
dr̄ntia gn̄e p̄°°:differūt ſpē ꝛ nuō.Sed h⁹ nō oꝫ:capiēdo dr̄ia
gn̄e 2°°. ℂ Ad 2ᵐ negat̄ ꝯña:qꝛ locus a ꝯiugatis nō tꝫ:niſi in — Ad 2ᵐ
p̄dicationib⁹ q̄dditatiuis:ſicut nō ſeqt̄:albū eſt dulce.g̊ albe
do eſt dulcedo.Mō hec p̄tio nō eſt q̄dditatiua. ℂ Ad 3ᵐ dr̄ — Ad 3ᵐ
ꝙ Phs intellexit ꝙ hec p̄tio actio eſt pa° nō eſt q̄dditatiua.
ℂ Seqtur 2⁹ tractatus Tertij libri in q̊ ꝑſcrutat̄ de infinito.

CIrca ſcd̄m tractatū tertij.vꝫ.de īfinito. — T.c.24
ponit̄ 4ᵐ notabile:qd̄ Phs
ꝓbat ad nāleꝫ ph̄m ſpectare ꝯſiderare de infini
to.ꝓbat̄.de illo qd̄ eſt pa° magnitudinis motus
ꝛ tp̄is:ſpectat ad nāleꝫ ph̄m ꝯſiderare:ſꝫ infiᵐ ꝛ
fiᵐ eſt pa° eoꝝ.g̊ ꝛc̄.maior pꝫ:qꝛ de illis p̊ ꝛ p̄ncipal̄r cōſide
rat ph̄s nālis:ſicut pꝫ ex p̊ nōbili tertij:ꝛ videbit̄ poſt.mi
nor pꝫ:qꝛ quodlꝫ illoꝝ neceſſe eſt eſſe finitum aut infinituꝫ:
ideo quodlibet illorum eſt infinitū in diuiſione ꝛ finitum in
extēſione ſeu duratione:ſicut poſt habebitur.

Quinto notandū ꝙ Phs ꝓbat in iſto tractatu.hāc cō — T.c.42 Nullū corpus ſenſibile eſt actu infinitum.
cl'onē.nullū corp⁹ ſenſibile ſenſu tact⁹ eſt actu i
finitū.ꝓbat̄:qꝛ vel eſſet ſimplex vl̄ cōpoſitū:ſꝫ nullo modo
rū pōt dici:g̊ ꝛc̄.maior pꝫ ex ſufficiēti diuiſione:ꝛ minor ꝓ
bat̄ p̊:ꝙ nō cōpoſitū:quia vel eſſet cōpoſituꝫ ex īfinitis ſim
plicibus:vel ex finitis ſolum.Non ex infinitis vt ſuppo^r ex
p̊mo:qꝛ nō ſunt infinita p̄ncipia rei nālis:ſi ex finitis:opꝫ ꝙ
vnū eoꝝ eſſet in infinitū vel pl'a:ꝛ nullo mōꝝ pōt dici.igitur
maior pꝫ ex ſufficiēti diuiſiōe.Et minor declarat̄.p̊.n.nō po
teſt dici ꝙ pl'a eoꝝ eſſent infinita:qꝛ cuꝫ corp⁹ ſit lōgū/latū
ꝛ profundū/corp⁹ infinitū eſſet infinite lōgū.g̊ omnē locū oc
cuparet ꝫm lōgitudinē:ꝛ eēt infinite latū:ꝛ ſic omneꝫ locum
occuparet ꝫm latitudinē.nūq̄ꝫ.n.eſſet termin⁹ ſue lōgitudi
nis ſiue latitudinis:eodē mō de ꝓfunditate:g̊ vnū infinitum
omne ſpatiū occuparet.:ꝛ p ꝯñs nūq̄ꝫ poſſet aliud infinitum
accipi:iō nō poſſunt eē pl'a infinita. ℂ Si aūt dicat̄.ꝙ vnuꝫ
eoꝝ ſolū eſt infinitū.tūc cū illud ſit ꝯtrīū alijs ſimplicib⁹.Et
ipſuꝫ infinitū ſine ꝓportiōe excederet alia:ꝛ ex ꝯñti alia oīa
corrūperet in ſuā nām.ꝛ ꝯſequenter ip̄m ſolū remaneret:qd̄
eſt incōueniēs ꝛ ꝯ expientiā.Ergo pꝫ ꝙ nō pōt dici eē infini
tū cōpoſitū.Nec poteſt dici ꝙ eē ſimplex rōne eadē. ℂ Sꝫ — Obo
rn̄debit Cauilator:ꝙ infinitū erit ꝑue v̄tutis:ꝛ finitū magne:
ſicut ſi ignis eſſet finitus:aer infinit⁹:ꝛ ideo nō pōt infinituꝫ
alia in ſui naturā cōuertere. ℂ Hec remouet Phs deſignan — Solo
do de elemēto infinito:partē finitā eq̄lē finito elemēto:tunc — T.c.49
aliq̄ erit ꝓpor° virtutis actiue elemēti finiti ad partē datam
infiniti.ſit g̊ ꝙ cū elementū finitū nō hēat virtutē actiuā in
finitā.ꝙ virtus ei⁹ ſit in cētuplo maioris q̄ꝫ pars data alteri
us vel in alio numero quouis:ꝛ capiat̄ de infinito ꝑs centu
pla ad p̊mā partē datā.illa erit in cētuplo maioris v̄tutis q̄ꝫ
p̊ma pars data:eo ꝙ in cētuplo maior:ꝛ tāta fuit virtus alte
rius elemēti finiti.g̊ p̊ma pars data elemēti infiniti centupla
erit eq̄lis v̄tutis cū elemēto finito:ꝛ cōſtat ꝙ infinitū adhuc
ſine ꝓportione excedit virtutē actiuā illius partis:eo ꝙ ſine
ꝓportione excedit ei⁹ magnitudinē ꝛ in maiori corꝑe eſt ma
ior virtus.g̊ ſine ꝓportione excedit virtutē alterius elemēti
finiti:qd̄ fuit ꝓbandū.Pl'es rōnes ponit ſed he ſufficiant.
ℂ Circa iſtā mām p̊ dubitat̄.vtrū in maiori corꝑe eſt maior — Dubō. An maior v̄t⁹ ſit i corꝑe maiori.
virtus:ꝛ vr̄ ꝙ nō:qꝛ tāta cal'itas intēſiue eſt in ſcintilla ignis:
ſicut in toto igne.Scd̄o qꝛ eque fortiter infrigidaret cacab⁹
aque maris manū impoſitā:ſicut faceret totum mare.
ℂ Scd̄o querit̄ vtrū eſt aliq̄ magnitudo actu infinita:ꝛ vr̄ ꝙ — 2ª
ſic:qꝛ extra celū eſt ſpatiū infinitum.g̊ ꝛc̄.ꝓbat̄ añs:qꝛ ſi hō
eſſet ſupra celū poſſet extēdere brachiū:ꝛ nō poſſet niſi i ſpa
tio.igit̄ ꝛc̄.Jtē ibi eſt extra.g̊ ſpatiū. ℂ Jtē fabā ibi ꝓductā — 3ª
de⁹ poſſet elōgare a celo.g̊ p aliqd̄ ſpatiū eā elōgaret.igit̄ ibi
eſt ſpatiū:ꝛ nō eſt potior rō quare finiret̄ illud ſpatiū in vno
ſitu q̄ꝫ in alio.g̊ nō terminat̄.g̊ eſt infinitū. ℂ Tertio querit̄
vtrū eſt aliq̄ longitudo infinita:ꝛ arguit̄ ꝙ ſic:qꝛ linea gyrati
ua eſt infinita.igit̄.tꝫ ꝯña.añs ꝓbat̄:qꝛ cōponit̄ ex infinitis
gyris:quaꝝ q̄lꝫ ē pedalis:ꝛ tales ꝯſtituūt īfinitā lōgitudinē.
ℂ Pro p̊ª haꝝ dubōnū eſt p̊ notādū.ꝙ aliq̄ virt⁹ p̄t dici ma
ior altera tripl'r.p̊ intēſiue:ſicut cal'itas vt quatuor:diceret̄ ca — Ad euidētiā p^e dubitationis.
liditate vt tria maior:ſecundo mō extenſiue:qꝛ eſt magis ex — Una v̄tus eſt altera maior tripliciter.
tēſa:ꝛ tertio mō in agēdo:ꝫm ꝙ fortius ageret:ꝛ de hoc ter
tio mō eſt p̄n^r ad p̄ns qō. ℂ Per hoc ad p̊mā dubōnē dico — Ad p̊maꝫ dubōnem.
p̊mo:ꝙ in maiori corpore eſt maior virtus extēſiue:ꝛ notuꝫ
eſt:qꝛ ſicut corpus eſt maius:ita virtus ei⁹ eſt extēſior:ſꝫ nō
eſt ad ꝓpoſituꝫ. ℂ Scd̄a ꝓpō.ſi opꝫ in maiori corpore eſſe
maiorē virtutē intēſiue.pꝫ p p̊mā rōnē factā in mouēdo du
bitationē. ℂ Tertia ꝓpō ponit̄ ꝛ ꝓbabil'r cū Pħo:ꝙ i ma
iori corꝑe eſt maior virtus in agen°:ſic ꝙ ceteris parib⁹:ad
maiorē diſtātiā maius calidū calefaceret q̄ꝫ min⁹:ꝛ ad eq̄lē

UVA. BHSC. IyR_143_5

fortius:ꝛ hoc docet expiētia:ꝑ de magno igne:q̄ remotius ca/
lefacit q̄ꝫ faceret ei⁹ medietas:ꝛ ad eq̄lē fortius. ¶ Scđo q̄ꝛ
maius pōdus fortius pōderat q̄ꝫ minus:ceteris parib⁹.qua/
re ignis magis alteraret:nō alteraret fortius. ¶ Tertio quia
vaſe repleto aq̄:quāto ductus ponit̄ inferi⁹:tāto vehemētio/
ri impetu exit aq̄. Cuius alia rō negt̄ aſſignari q̄ꝫ magnitudo
maior aque ſupioris ad foramen. ¶ Cor^m^:ſi eēt infinitū cor/
pus ad imaginationē:qualificatū aliq̄ qualitate ꝑ^a^:ipm eſſet
infinite virtutis in agēdo ſm talē qualitatē:ſeqtur ex ↄclōne.
Obo ¶ Sed ↄ̄ dicet̄:vel eēt infinite v̄tutis in calefaciēdo:poſito
ꝙ eſſet calidū i pūcto.a.aſſignato rōne ꝑtiū finitaꝝ ꝛ ſigna/
tarū:ꝛ hoc negt dici:vel infinitaꝝ:ꝛ hoc non:q̄ꝛ multe tātū di
ſtāt a pūcto aſſignato:ꝙ in ipm nō pn̄t agere:vt ꝑs pedalis
Solo diſtās ab eo ꝑ cētū leucas. ¶ Rn̄det̄ ꝙ rōne infinitaꝝ par/
tiū eſt infinite virtutis:quaꝝ quelꝫ eſt tāta:ſicut hec certa da
ta:ꝛ ad iꝑrobationē dr̄:ꝙ mlt̄e tātū diſtāt:ꝙ ſeorſuꝫ a toto ſe/
parate nō poſſent agere in punctū aſſignatuꝫ:ſiue centū:ſiue
Ad ar^m^ mille leucis diſtēt ab eo. ¶ Ad rōnes motas in ꝑn^o^.ad ꝑmā
dr̄:ꝙ eſt ꝑ z^a^ ꝑpōne. ¶ Ad z^am^ dr̄ ꝙ mare fortius infrigi/
dat multo manū iꝑoſitā q̄ꝫ faceret cacabus aq̄ maris: ſed h̄
ſenſus tactus negt diſcernere:eo ꝙ qn̄ eſt excellens ſenſibile
in calefaciēdo ꝛ infrigidādo multū decipit̄ i iudicādo de in/
Utruꝫ dat magnitu/ tēſo ꝛ remiſſo ꝛ eque forte:iudicaret ſcintillā ignis tāgēs eaꝫ
do actu in ſicut totaꝫ flāmam cuius eſt pars:cum tamen flamma tota:
finita. prout docet experientia:multo fortioris ſit virtutis.
Ad noti/tiā 2^e^ diffi cultatis. ¶ Pro z^a^ dubōne ꝑ ꝑmittit̄:ꝙ ſi magnitudo iſinita eēt:maxi
me eſſet ſpatiū extra celū:hoc eſt manifeſtū:q̄ꝛ nuſq̄ꝫ poſſet
eſſe infra celū. ¶ Tūc ponunt̄ ꝑpōnes faciles ſm veritatē.
An iſinitū eēt ex̄ celū. ꝑma infinitū ſpatiū poſſet eē extra celū:tenēdo infinitum
ſincathego^ce^:q̄ꝛ aliquan^m^ ſpatiū poſſet eē ibi:ꝛ quātūlꝫ mai⁹:
ꝑ^a^ ꝑpō. ergo infinitū.ↄn̄a tꝫ ꝑ exponētes:q̄ꝛ ita exponit̄ infinitū.an̄s
pꝫ:q̄ꝛ ſicut nullo p̄exn̄te ſpatio de⁹ totius mūdi ſpatiuꝫ crea/
uit:ita pari rōne ex̄ celū:adhuc q̄ꝫtūlꝫ ſpatiū pōt ꝑducere:eo
z^a^ ꝑpō. ꝙ nō eſt potētia eius limitata. ¶ Scđa ꝑpō.extra celū ď fa
cto nullū eſt ſpatiū.pꝫ:q̄ꝛ lꝫ fidelis ponere hꝫ deum ibi poſſe
ponere ſpatiū:tn̄ ꝙ fecit nō hꝫ ponere:niſi cogeret auctas ſa
cre ſcripture quā nō vidimus:ꝛ fruſtra feciſſet ibi ſpatiū:qa
ad oīum nāliū mutationē ſufficit ſpatiuꝫ qđ eſt infra celum.
3^a^ ꝑpō. ¶ Tertia ꝑpō. Ari.cōcederet hāc ↄditionalē:ſi extra celuꝫ
eſſet ſpatiū:illud eſſet infinitū:q̄ꝫuis catholicus eandē negat.
pꝫ ꝑ^a^ ꝑs:q̄ꝛ Ariſt.putaret an̄s eē impoſſe:ꝛ ēt ꝙ nō poſſet red
di rō:quare illđ ſpatiū plus terminaret̄ in vno ſitu q̄ꝫ i alio.
pꝫ z^a^:q̄ꝛ catholicus hꝫ ↄcedere deū ibi poſſe ꝑducere ſpatiū
4^a^ ꝑpō. infinitū. ¶ Quarta ꝑpō.nō eſt poſſibile deū facere ſpatiuꝫ
infinitū.pꝫ:q̄ꝛ ſeqt̄ ꝙ potētia ꝑductiua dei eſſet terminata in
magnitudie:q̄ꝛ illđ poſſet ꝛ nō poſſet mai⁹. ¶ Scđo q̄ꝛ negt
ꝑducere infinitā virtutē.g̊ nec magnitudinē.pꝫ an̄s:q̄ꝛ iſini/
ta virtus eēt eq̄lis ſue virtuti:modo negt facere equale ſibi.
¶ Tertio iꝑlicat infinitā magnitudinē eſſe:ergo.ↄn̄a nota:ꝛ
an̄s ꝑbat̄:q̄ꝛ ſi eſſet:ipſa nō ↄtineret pl̄a pedalia q̄ꝫ bipeda/
lia:prout notū eſt ex qđ noīs infiniti:ꝛ ꝙ ↄtineret pl̄a peda/
lia.ꝑbat̄:q̄ꝛ in qualꝫ magnitudine totali ↄtinent̄ pl̄es partes
minores:nō cōicātes:q̄ꝫ maiores:mō magnitudo infinita eſt
magnitudo totalis:cōtinēs partes maiores bipedales ꝛ mi/
Obo nores pedal̄.g̊ pl̄es pedales q̄ꝫ bipedal̄ continebit. ¶ Rn̄/
Solo debis ꝙ maior negaret̄ ſm oppoſitā opinioneꝫ. Rn̄deo ꝙ
illa eſt cōis aīͥ ↄceptio:qua nulla eſt notior:ꝛ ideo ſi illa nege
tur:nō inueniret̄ aliq̄ notior ex q̄ poſt poterit eſſe diſciplina/
Obo ꝑ^a^ tio. ¶ Sed ↄ̄ dices:q̄ꝛ magnitudinē talē eē nō iꝑlicat:g̊ de⁹
pōt eā facere.ↄn̄a tꝫ:q̄ꝛ deus oē illud pōt facere qđ fieri non
implicat ↄ̄dictionē:ꝑut ↄcedit quis catholicus.an̄s pꝫ:q̄ꝛ po
ſita magnitudine infinita nullus deduceret ex hoc ↄ̄dictoria
z^a^ bn̄ rn̄dēti. ¶ Scđo q̄ꝛ nō minus eſt ſpatiū extra celū q̄ꝫ eēt
ſub cōcauo orbis lune:ſupp^o^ ꝙ oīa que ſūt ſub eo de⁹ annul/
laſſet:ſꝫ adhuc ibi eēt ſpatiū.g̊ ꝛc̄.maior nota eſt.ꝛ minor pꝫ:

quia omnibus annullatis: adhuc poli diſtarent.ergo adhuc
inter eos eſſet diſtantia:igitur ſpatiuꝫ. ¶ Tertio q̄ꝛ deus eſt
iā ꝑ infinitū ſpatiū extra celū.ergo.ↄn̄a tꝫ.ꝑbat̄ an̄s:q̄ꝛ infi/ 3^a^
nitū ſpatiū ex̄ celū pōt eē:vt dicit ↄ̊ ꝑ^a^.ꝛ q̄ꝫtūcūqꝫ fieret:de⁹
in tāto eēt:eo ꝙ eū neceſſe eſt eē vbiqꝫ ꝛ nō ꝑ mutationē di/
uinam:eo ꝙ nō eſt de⁹ mutabilis.g̊ ď facto ibi eſt tātū ſpa^m^:
q̄ꝫtū ibi pōt fieri. ¶ Ad iſta rn̄det̄. Ad ꝑmā ↄn̄ter ↄcedit̄:ꝙ
implicat ↄ̄dictionē:q̄ꝫtū eſt ex nā reꝝ infinitū extēſiue eē:ve Solo
rū eſt tn̄ ꝙ nullus hō purus euidēter:euidētia aliq̄ nāli ex h̄ Ad ꝑ^m^
ↄ̄dictorie inferret:multa eni ſunt iꝑlicātia:ex quoꝝ tn̄ oppo
ſitis poſitis in eſſe nūq̄ꝫ euidēter bn̄ rn̄dēti inferretur ↄ̄dicto
ria:ſicut deū nō eē iꝑlicat potiſſime:ꝛ tn̄ nullus ex hoc ↄ̄di/
ctoria inferret euidēter. ¶ Ad z^m^ dr̄ ꝙ oībus annullatis que
ſunt ſub cōcauo orbis lune:ſub ↄcauo nihil eēt vt no^m^ eſt:q̄ꝛ Ad z^m^
ſi aliqđ ibi eſſet:nō oīa eſſent annihilata. ¶ Scđo ꝙ ibi tūc
n^m^ eſſet ſpatiū.pꝫ:q̄ꝛ ſe^r^:ibi eſt aliqđ ſpatium. ergo aliquod.
¶ Tertio ꝙ poli diſtarēt diſtātia curua ꝛ maiori q̄ꝫ ꝑus:qn̄ Ad 3^m^
ↄcauū erat repletū.pꝫ:q̄ꝛ diſtarēt ꝑ ſemicircūferētiā ſphere
ꝛ per ꝑus ꝑ diametrū. ¶ Quarto ꝙ nō diſtarēt poli diſtan/
tia recta.pꝫ:q̄ꝛ n^a^ eſt ibi. ¶ Quinto q̄ꝛ poli eſſent imediati q̊
ad diſtātiā rectā.pꝫ ꝑ p̄cedens:ꝛ ꝑ hoc pꝫ qđ dđm ad ſcđaꝫ.
¶ Ad tertiā dr̄:ꝙ deus ď facto ꝑ nullū ſpatiū eſt extra celū:
q̄ꝫuis ꝑ infinitū ſpatiū pōt eē extra ꝑ ꝑductionē noui ſpatij:
ꝛ ibidē incipet eē:nō ꝑ mutationē dei:ſꝫ ꝑ mutationē ſpatij,
Unde an̄ vniuerſi ꝑductionē:in nullo ſpatio erat de⁹ ꝛ ꝑ ip/
ſius ꝑductionē:omni ſpatio:ſine ſui mutatione:icipit eē pn̄s:
vn̄ ſi hic iā nou⁹ aer ꝑduceret̄:in eo de⁹ eēt poſt ꝑductionē:ꝛ
nūq̄ꝫ fuiſſet an̄ i eo:ꝛ ex h̄ nullo mō ſeqt̄ mutatio dei:ſꝫ mu/
tatio aeris.nā.n.ꝑmi entis eſt ſm veritatē nullo ſpatio circū/
ſcribi:nec diffiniri ſic:qn poſſit eſſe ſine illo:ꝛ iteꝝ nullū ſpa/
tiū poſſe eē ſine p̄ſentia ipſi⁹ ꝑmi entis ipm ab initio ꝑducē/
tis ꝛ in eſſe cōſeruātis. Ad motiua adducta in mouēdo dubi
tationē dr̄.ꝙ ſi hō eſſet ſupra celū extēdere poſſet brachiuꝫ
nō ꝑ ſpatiū ꝙ ibi eſſet diſtinctū ↄ̄ brachiū:ſꝫ i extēſione bra/
chij fieret ſpatiū eleuatū ſupra celū. ¶ Ad ſcđaꝫ negatur ꝙ
ibi eſt extra:ꝛ ergo negatiue ſunt vere dicētes:ꝙ extra celuꝫ Utruꝫ dat longitudo
nihil eſt:q̄ꝛ ille nihil ponūt. ¶ Ad 3^am^ ↄcedit̄ ꝙ de⁹ elōgare infinita.
poſſet fabam a celo creādo nouum ſpatium iter fabam ꝛ ce Ad cuidtiā 3^e^ difficultatis.
lum:vel prius produxiſſet ꝛ poſt elongaſſet.
¶ Pro tertia dubōne eſt notandū diligēter.ꝙ linea gyratiua Linea gyratiua quid eſt.
dr̄ linea gyrās circa corpus:tūc imaginemur corp⁹ colūnare:
cuius diameter ſit pedalis. ¶ Scđo ꝙ circa eius ꝑtes pro/
portionales trāſeat linea gyratiua:ſic ꝙ in q̄lꝫ ꝑte ꝑportio/
nali fiat vna gyra:vocantur auteꝫ partes proportionales cō
ſequenter ſe hn̄tes:partes ſic ſe hn̄tes:ꝙ qualis eſt ꝑportio
ꝑme ad ſcđaꝫ:talis eſt ſcđe ad tertiā:tertie ad quartam:ꝛ ſic
deinceps:vt ſi corp⁹.a.linea i^a^ gyraret̄ diuidi ꝑmo i duas me/
dietates:deinde medietas ſcđa in duas medietates:que eēnt
due quarte totius:deinde vltima q̄rta in duas eius medieta/
tes:que eſſent due octaue totius:ꝛ ita deinceps:tūc ꝑma me/
dietas ꝛ ſcđa.i.q̄rta ꝛ tertia.i.octaua ſunt ꝑtes ꝑportionales
ↄn̄ter ſe hn̄tes.ꝑma.n.ad ſcđaꝫ eſt ꝑportio dupla.ſ.medieta
tis ad 4^am^:ꝛ ita ſcđe ad tertiā:ꝛ quarte ad octauā:ꝛ ita ď alijs.
¶ Tertio aduerte ꝙ gyra nō terminat̄ ad pūctū a quo exi/
uit:ſꝫ circūdat corp⁹ ꝛ terminat̄ ad pūctū ꝑportionalē pun/
cto a quo exiuit:vt ſi a ꝑn^o^ ꝑme medietatis ducēs lineā gyrā
do eā:ſic ꝙ in terminis eiuſdē medietatis ad pūctum ꝑpor/
tionalē termino a quo exiuit terminaret̄. Hec vocaret̄ gyra/
tiua a gyrādo dicta. ¶ Tūc 4° ſupponat̄:ꝙ.a.corporis co/ 4^m^ no^m^
lūnaris pūctus extrinſecus:verſus quē vadūt ꝑtes ꝑportio/
nales minores ſit.b.ꝛ pūctus a quo incipiunt gyre maiores
ſit.d.tūc eſt dubitatio vtrū linea gyratiua ducta in corpe.a.
ab ipſo.d.v̄ſus.b.ꝑ ꝑtes ꝑportionales ↄn̄ter ſe hn̄tes in vna
parte ꝑportionali p̄ciſe faciēdo vnā gyrā ſit infinita.vr̄.n.ꝙ
ſic:eo ꝙ illa linea cōpo^r^ ex infinitis ꝑtib⁹:q̄ꝛ ex infinitis gy/
ris nō

UVA. BHSC. IyR_143_5

ptis nō cōicantibus:quarū quelibet eſt pedalis:cū enim dia-
meter eſt pedalis ⁊ maioꝛ ſit gyra ꝙ̄ diameter:ſicut circu-
lus ꝙ̄ diameter circuli:opoꝛtet ꝙ queuis gyra ad minus ſit
pedalis:modo talia conſtituent infinite longam lineam.
1ª ¶Specificata dubōne patent primo he ꝓpōnes.pª.Qꝛ nul-
la partium ꝓpoꝛtionaliū ꝯñter ſe habentiū tāgit ipm.b.pꝫ:
qꝛ iª eēt vltima ps ꝓpoꝛtionalis ꝯtinui.ꝯñr ſe hñs.mō nulla
eſt tal:qꝛ ſm tales ptes in infim vadit diuiſio ꝯtinui:cū nō ſit
cōpom ex īdiuiſibus.¶2ª.ꝙ nulla linea p̄ciſe ducta ſup ptes
2ª ꝓpoꝛtionales tales ⁊ nō vltra oēs attingit.b.ſeqꝛ ex p̄cedē-
te:ꝙ nulla ps ꝓpoꝛtionalis attigit ipm.b.⁊ linea illa nō extē-
dit niſi in ptibus ꝓpoꝛtionalibus.¶3ª.ꝙ ſi eēt vna linea va-
3ª dēs p oēs ptes ꝓpoꝛtionales:⁊ nō vltra:talis eēt ifita verſus
b.pꝫ:qꝛ nō finiret in.b.eo ꝙ nō attigit.b.p p̄cedētē:nec citra
b.qꝛ tūc nō trāſiret p oēs ptes ꝓpoꝛtionales ꝯñter ſe hñtes:
eo ꝙ iter pūctū terminātē ⁊.b.eēnt ifinite ptes tales medie.
4ª ¶4ª.ſi ſic.linea poneret ifinita verſus.b.ſilr mō poſſet po-
ni verſus.d.pꝫ:ſignādo mediū pūctū coꝛpis.a.⁊ ſit.c.a quo
p ptes ꝓpoꝛtionales ꝯñter ſe hñtes ducant linee:tam v'ſus
d.ꝙ̄ verſus.b.illa erit nō terminata ex vtraqꝫ pte:qꝛ q̄ rōne
5ª v'ſus.b.eadē rōne verſus.d.¶5ª.ꝙ icipiēs moueri ab ipſo
b.verſus.a.nullā ptē ꝓpoꝛtionalē p̄ trāſibit.pꝫ:qꝛ vl illa at-
tingēt.b.⁊ hoc nō p pªam ꝓpōnē:vl nō attingēt.b.⁊ tūc iter eā ⁊
b.eēnt ifinite ptes ꝓpoꝛtionales minores q̄s p̄us tranſiret:⁊
6ª ſic eā nō trāſiuiſſet p̄.¶6ª.ꝙ ſic icipiēs ptrāſire:nullas par
tes duas ꝓpoꝛtionales ptrāſibit adeq̄te.pꝫ:qꝛ nulle due ſūt
7ª ſil.¶7ª.ꝙ ſic icipiēs trāſire in hoc īſtāti ad imaginationē in-
diuiſibili:imediate poſt hoc iſtās ifinitas ptes ꝓpoꝛtiōales p-
trāſibit.pꝫ:p exponētes:qꝛ ifinitas ptes ꝓpoꝛtionales ptrā-
ſibit ⁊ nullū mediū erit qn citra ipm ifinitas ptrāſibit:g̊ ⁊c̄.
ꝯñia tꝫ.añs pro pª pte eſt notū:⁊ pro 2ª.pꝫ:qꝛ ex q̊ nūc inci
pit ptrāſire imediate poſt hoc mouebit ptrāſeundo.g̊ q̊cūqꝫ
medio accepto:cū ipm ſit diuiſibile:citra mediū ipſius aliqđ
ptrāſibit:⁊ qđlꝫ tale ifinitas ptes ꝓpoꝛtionales minoꝛes in-
8ª cludit ⁊c̄.¶8ª.ꝙ linea ducta a.d.ſic ꝙ terminaret ad ipm
b.excluſiue:ducta foret vltra oēs ptes ꝓpoꝛtionales.pꝫ:qꝛ li
nea ꝯtingeret ipm.b.⁊ nulla ps ꝓpoꝛtionalis ipm.b.attingit.
9ª ¶9ª eſt.ꝙ ifinita eſt in coꝛpe.a.linea gyratiua:tenēdo infim
ſyncathegoce.pꝫ:qꝛ aliquāta eſt linea gyratiua ⁊ quātūlibet
maioꝛ:quia duaꝝ gyraꝝ eſt aliquanta:⁊.10.gyraꝝ:⁊.5.ad il-
lam:⁊.20.gyraꝝ eſt.10.⁊ ita deinceps he ꝓpōnes note ſunt.
10ª ¶10ª.coꝛpus motū a.d.verſus.b.preciſe trāſcūdo ſm par-
tes ꝓpoꝛtionales tales nunq̄ attinget.b.patet:qꝛ impoſſibile eſt
aliquā illaꝝ partium ꝓpoꝛtionabiliū attingere ipſum.b.igit
cū ipm nō moueat niſi in ptibus ꝓpoꝛtionalibus coꝛpoꝛis.a.
11ª nūq̄ attigeret.b.¶11ª.ꝯ q̊ſdā:ipoſſibile ē lineā ſic ductā p ptes
ꝓpoꝛtionales ꝯtingi vſqꝫ ad.b.vl vltra.b.Pror:qꝛ vel vna
gyra in imediate ꝯiungeret illā lineā pūcto.b.⁊ hoc nō:qꝛ tūc
illa eēt in pte ꝓpoꝛtionali imediata ipſi.b.⁊ eſſet vltima ps
ꝓpoꝛtionalr ſe hñs:qđ nō ē poſſibile:put dcm̄ eſt in pª:vl plꝛes
gyre imete cōiungerēt eā pūcto.b.⁊ hoc nō:qꝛ oꝫ ꝙ ille eēnt in
plꝛibus ptibus ꝓpoꝛtionalibus:q̄rū q̄libet imete cōiungeret pun-
cto.b.⁊ ſic oꝫ plꝛes ptes ꝓpoꝛtionales eē ſil adeq̄te:ꝙ eſt ꝯ
6am.¶Coꝛm.male dñt illi q in hoc caſu dñt:ꝙ linea pōt ptēdi
ad.b.⁊ tñ ꝯtinebit ifinitas gyras ⁊c̄.nō eni eſt poſſibile deducē-
do eā ꝯiungi ipſi.b.vt dic̄ ꝯ.He ſunt note ſatis:ſꝫ nō vadūt
Pro qō-
nis deter-
minatiōe. ad q̄ōnē.¶Et iō p rñſione ad q̄ōnē ponunt alie ꝯnes.q̄rū
12ª pª eſt.Et 12ª.ꝙ oī linee gyratiue ſic trāſeūti p ptes ꝓpoꝛtio-
nales:coꝛrñdet vna linea recta.pꝫ:qꝛ p quot gyras pōt duci
curua:p tot pōt duci recta:ſic̄ pꝫ iducēti.Ex q̊ ſeqtur.ſi ſit ali
qua linea curua ducta ſup oēs ptes ꝓpoꝛtiōales tales:ita oꝫ
13ª ꝙ ſit vna recta ducta ſup oēs:⁊ non vltra oēs.pꝫ ex ꝓpōne.
¶13ª ꝓpō.Nulla linea recta ducta in coꝛpe ab ipſo.d.ver-
ſus.b.⁊ nō vltra.b.eſt ifinita.pꝫ:qꝛ talis vel terminat ad.b.
vel citra.ſi eniꝫ vſqꝫ ad.b.trahet:eſt terminata p.b.ſi auteꝫ
non ducat vſqꝫ ad.b.erit minoꝛ ꝙ̄ ducta a.d.ad.b.q̄re etiaꝫ
erit terminata.¶14ª.Non eſt poſſibile aliquā vnam lineā re- 14ª
ctam eſſe ꝓductam p̄ciſe ſuper oēs tales partes pꝛopoꝛtio-
nales coꝛpoꝛis.a.ſic ꝙ nō vltra.Pꝛobatur:qꝛ cum quelibet
talis pars ſit finita:vt dicit cōcluſio p̄cedens:vel finit ad.b.
⁊ ſi ſic:tunc tranſit vltra oēs partes pꝛopoꝛtionales:qꝛ nulla
pars ꝓpoꝛtionalis tangit.b.vel terminaret citra.b.⁊ tūc nō
tranſit per oēs ptes ꝓpoꝛtionales:qꝛ iter term eius:⁊.b.ſunt
ifinite ptes ꝓpoꝛtionales.¶15ª.ꝓpō.Nō eſt poſſibile ꝙ aliq̄ li 15ª
nea curua trāſeat ſuper oēs ptes ꝓpoꝛtionales ꝯñr ſe hñtes
ſupꝛa quālibet faciēdo vnā gyrā:⁊ nō vltra.Pꝛobat:qꝛ nō
eſt poſſibile ſic duci rectā.g̊ nec curuā.tꝫ ꝯñia p coꝛm ꝓpōnis.12.
añs eſt ꝯ p̄cedēs.¶Ex qbus ſeq vi ꝯ rñſal:ꝙ nō ē aliq̄ linea Rº ad
curua ifinita.Pꝛobat:qꝛ ſi aliq̄ eēt maxime eēt linea gyrati q̄ōnem.
ua ſic ducta p ptes ꝓpoꝛtionales:ſed nulla tal eſt ifinita.igit
maioꝛ pꝫ:p dicta in dearticulādo dubōnē.⁊ minoꝛ ꝓbat:qꝛ
vel illa eēt ifinita q̄ adduceret verſus.b.p oēs ptes ꝓpoꝛtio
nales ꝯñter ſe hñtes ſupꝛa quālibet faciēdo vnā gyrā:⁊ non
vltra:vel illa q̄ duceret vltra oēs ad.b.vel ptē vlterioꝛē:vl
illa q̄ duceret p aliq̄s ptes ⁊ aliq̄s nō.nō pm:p ꝯnē p̄cedētē.
nec 2m:p ꝯnē vnā.nec 3m:qꝛ q̄cūqꝫ talis q̄ ducit p aliq̄s ptes
⁊ nō p oēs:eſt ſolū finita:ſicut pꝫ iductiue:capiēdo lineā du-
ctā p q̄s ptes ꝓpoꝛtionales volumus.¶Sed ꝯ.Aliq̄ trāſit Obycit
p ptes oēs ꝓpoꝛtionales ꝯñr ſe hñtes.g̊ aliq̄ eſt ifinita.ꝯñia 1º
tꝫ:p 3am ꝯnē.ꝓbat añs:qꝛ oēs ptes ꝓpoꝛtionales ſūt:⁊ mille
pñt ſignari qn p eas trāſit linea gyratiua.g̊ aliq̄ trāſit p oēs.
¶2º.qꝛ p duas ⁊ p tres:⁊ ſic ſine ſtatu trāſit aliq̄.g̊ aliq̄ trā- 2º
ſit p oēs.¶3º.qꝛ aliq̄ ſunt oēs:⁊ quotquot ſunt ptes:p illas 3º
trāſit aliq̄ linea gyratiua.g̊ aliq̄ trāſit p oēs.ꝯñia tꝫ.⁊ añs ꝓ
pª pte pꝫ:qꝛ due medietates coꝛpis.a.ſunt oēs ptes coꝛpis.a.
ſil ſumpte.2ª ps nota eſt:qꝛ in quouis nuō velis accipe ptes
ꝓpoꝛtionales:p totū illū trāſit aliq̄ linea gyratiua.¶4º in- 4º
finita eſt linea gyratiua:g̊ linea gyratiua eſt ifinita p ꝯuerſio
nem:⁊ vltra.g̊ eſt aliquāta ⁊ quātūlibet maioꝛ.g̊ eſt ideter-
minata.¶Ad pm iſtoꝝ negat añs:ad ꝓbōnē neget ꝯñia: Ad pªam
qa infert ꝙ aliq̄ trāſit p oēs:qꝛ arguit a ſuppōne ꝯfuſa tm̄ obonez.
ad determinatā:ſicut nō ſeqt:aliqs hō/eſt aial:⁊ nō eſt aliqs
hō/qn id ſit aial:ergo aliqs hō/eſt oē aial:bñ tm̄ ꝯcederet te-
nēdo ly oēs/diſtributiue ꝙ p oēs trāſit aliq̄:nulla tm̄ tranſit
p oēs:ſicut oīs hō eſt aial:nullū tm̄ aial eſt oīs hō.¶Ad 2m Ad 2am
neget.ꝙ aliq̄ per duas ⁊ p tres:⁊ ſic ſine ſtatu trāſit:tm̄ tenē-
do ly aliq̄/ꝯfuſe tm̄:bene ꝯcederet:ꝙ per duas/tres/⁊ ſic ſi-
ne ſtatu tranſit aliq̄:nulla tm̄ per duas ⁊c̄.trāſit:⁊ ſic ſine ſta-
tu ſm modū ſm quē dicit ꝙ heri ⁊ hodie comedi panē:nul
lum tamē panē comedi heri ⁊ hodie.Et ſi dicas ad quā par-
tem eſt ſtatus:dico ꝙ reſpectu diuerſaꝝ lineaꝝ diuerſimo-
de erit ſtatus:nā reſpectu tranſeuntis per duas eſt ſtatus ad
tertiā excluſiue.¶Ad 3am negatur.ꝙ alique ſunt oēs:cuius Ad 3am
falſitas patet:pꝛout ly oēs/tenetur diſtributiue:ſed pꝛout ly
oēs/tenet collectiue:adhuc eſt falſa:qa dicēdo q̄tuoꝛ quarte
ſunt oēs partes coꝛpoꝛis.a.eſt ſenſus ꝙ tota collectio partiū
a.eſt q̄tuoꝛ quarte:⁊ ꝙ nulla ſit pars.a.quin ſit aliq̄ quatuoꝛ
quarte:ſicut dicēdo.duodeciꝫ ſunt apoſtoli dei:eſt ſenſus ꝙ
nō ſit aliqs apoſtolus:quin ſit aliqs duodecimū apoſtoloꝝ.
modo manifeſtū eſt:ꝙ ſic q̄tuoꝛ quarte non ſunt omnes:qa
eſſet ſenſus:ꝙ nulla eſſet pars qn eſſet aliq̄ quatuoꝛ quarta-
rum:qđ eſt falſum:de tertia vel de q̄rta medietate.Ad pꝛo-
batione dicit ꝙ hec eſt falſa de virtute ſermonis:ꝙ due me
dietates coꝛpoꝛis.a.ſunt oēs partes coꝛpoꝛis.a.ob hanc cām
dictā:ſed ꝯcedētes eaꝫ itelligūt:ꝙ oēs medietates coꝛpis.a.
vel oēs q̄tuoꝛ coꝛpis.a.ſil accepte:⁊ ſic ſm nūm quē volue-
ris partiuꝫ aliquotaꝝ:ad alium intellectum:non eſſet vera.
¶Ad 4am dr:ꝙ hec infinita eſt linea gyratiua:vꝫ iſtā:quā- Ad 4am
tūlibet magne lōgitudinis ens eſt linea gyratiua:q̄ oꝫ ſic cō-
uerti:linea gyratiua eſt ens aliquāte magnitudinis:⁊ illa eſt

vera. Ad rōnē motā in mouendo dubōnem.negaꝣ:ꝙ gyratiua linea cōponiꝣ ex infinitis pedalibus nō cōicantibus:qꝛ nulla tranſit per oēs partes ꝓportionales.

T.c.56. Sexto notandū eſt:ꝙ ꝑhs ꝓbat in eodē tractatu:ꝙ ifinitū quodāmō eſt.pꝫ:qꝛ ꝯtinuū eſt ifinitū in diuiſione. Itē nūs eſt ifinitꝰ in cōpōne. ℂ zᵒ.ꝙ ifiᵐ eſt in poᵃ.pꝫ: qꝛ nunꝗ eſt in actu cōpleto:qꝛ ꝯtinuū nunꝗ eēt actu ifiᵐ diuiſuꝫ:nec nūs vnꝗ eēt ifiᵐ actu. ℂ 3ᵒ.ꝙ hec poᵃ reducibilis eſt ad actū:cuiꝰ eſſe eſt in ꝯtinue fieri:⁊ nunꝗ in cōpleto eē. pꝫ:qꝛ bene pōt diuiſio ꝯtinui in infinitū cōtinue fieri:nunꝗ aūt pōt ꝯtinuū eē in actu in ifinitū diuiſuꝫ:ſic tps vel motꝰ: vel ludus:reduciꝣ ad actū in fieri ꝑ parte poſt partē:nunꝗ aūt eſt ludus incē cōpleto:qꝛ poſtꝗ eſt cōpletus:tūc ceſſat. ℂ Quarto.ꝙ ꝯtinuū eſt in ifinitū diuiſibile in ptes eiuſdeꝫ ꝓportionis:ſed nō in ptes eiuſdē ꝗtitatis:nō cōicāte.ſic vꝫ ꝙ ꝗlibet eaꝝ ſit tāta quāta hec eſt certa data:demōſtrando partē quātūlibet paruā vis:qꝛ cū ꝯtinuū nō ſit cōpoſitū ex indiuiſibilibꝰ:in ifinitū ſi vis ſubdiuidere potes ptes ſm eā rōnē:vt totū imedietates:⁊ medietatē in ſuas medietates:⁊ ſic ſemꝑ zᵃ ps nota eſt:qꝛ alr ꝯtiᵐ eēt actu ifiᵐ:cuiꝰ ꝯriū eſt ꝑus ꝓbatū. ℂ Quinto.ꝙ nō totalr ſilr eſt ifinitū in appōne magnitudinis:ſicut in diuiſione.pꝫ:qꝛ diuiſione in ifinitum fit magnitudo parua:ſed nō in appōne fit in ifinitū magna:

T.c.63. ꝗuis ei ſupaddaꝣ:qđ ab alia auferꝣ. ℂ Sexto deſcribit infinitū ſyncathegorematice tm̄ qđ eſt:cuiꝰ quātitatē accipiētibus:ſemꝑ ꝯtingit aliqđ vltra accipe:nō recipiēdo idē.pꝫ:qꝛ cū magnitudo ſit ifinita in diuiſione:ꝗlibet magitudinis diuiſiōe capta:ꝯtingit capi vlteriorē. ℂ Ex quo ifert 7ᵒ.ꝙ male diffinierūt antiꝗ ifinitū. dicētes:ꝙ eſt cuiꝰ nibil eſt extra: qꝛ illa diffinitio eſt totiꝰ pfecti.totius eniꝫ pfecti nibil eſt ex. cū eniꝫ aliqđ abeſt:nō ꝓprie totū vocaꝣ aut pfectū:ſed magis colobū:aut mancū:capiꝣ aūt hic totū pro pfecto:ſicut vi

T.c.72. des. ℂ Ex quo iteꝝ ſeqtur 8ᵒ.ꝙ ifinitū magis hꝫ rōnē ptis ⁊ mãe:⁊ ꝑ ꝯñs reduciꝣ ad genꝰ cãe mãlis ꝗ totius.pꝫ:qꝛ hꝫ rōneꝫ potētie:⁊ nunꝗ cōpleti actus:aut pfecti:⁊ h eſt ex nā ptis. ℂ Cōcluſio ꝓbat ꝙ nō eſt magnitudo ifinita ſm appoſitionē:ſic ꝙ oī magnitudine data ꝯtingat dare maioreꝫ. ꝓbaꝣ:qꝛ quātā magnitudinē ꝯtingit eſſe potētia:tantā cōtingit eē in actu:ſed nō ꝯtingit eē in actu magnitudinē infinitam:vt dictū eſt.ꝗ nec in poᵃ.ſic ꝙ oī magnitudine data ꝯtingat eſſe maiorē.maior pꝫ:qꝛ ꝓceſſus ad maius vadit ad formā:cuius eſt determinare mãm:⁊ ideo oꝫ ipm̄ eſſe determinatū. Itē non pōt eſſe maior magnitudo magnitudine celi.

T.c.68. ℂ Decimo ꝓbat ꝙ numerus eſt ifinitus ſm appōnē.pꝫ:qꝛ magnitudo eſt ifinita ſm diuiſionē:mō qcqđ pōt a magnitudine auferri:hoc pōt numero addi. Sed dicit Cōmētator ꝯ ꝑhm:ꝗre nō vꝫ hec rō in numeris:quātum ꝯtingit numeꝝ eē potētia:tantū ꝯtingit eē in actu:ſed nō ꝯtingit eſſe ifinituꝫ numeꝝ in actu.ꝗ nec in poᵃ. Rñdet ꝙ totalitas ⁊ magnitudo hñt rōnē pfectionis:⁊ ꝑ ꝯñs quātacūꝗ magnitudo ꝑ nām eſt in poᵃ:tanta erit in actu:vel fruſtraretur ſuo fine:imo alias potētia ad illā magnitudinē fruſtra eēt: ſecus eſt de numero:qꝛ numeri augmētatio nō eſt ad perfectionē:cū fiat ꝑ diuiſionē ꝯtinui ꝑ quā fit ꝯtinuū impfectiꝰ: qꝛ diſponiꝣ ad corruptionē:ideo nō oꝫ ꝙ oīs talis poᵃ reducaꝣ ad actū:⁊ iō nō oꝫ ꝙ oī mō:tantū numeꝝ cōtingat eſſe actu quātū potētia:⁊ intellige ꝙ nālīter loquēdo:quātū ꝯtingit eſſe in potētia:tantū ꝯtingit eſſe in actu:ſed catholicus diceret ꝙ ifinita eſt magnitudo in poᵃ:tñ nunꝗ erit in actu.

Difficul. ꝑᵃ ℂ Hic queri ſolet vtrum omni numero dato contingat dare maiorem:⁊ eſt aliquis numerus maior.

zᵃ ℂ Secundo.vtrum in continuo ſunt infinite partes.

3ᵃ ℂ Tertio.vtrū ꝑ aliquā poᵃᵐ ꝯtigat eē magnitudinē ifinitā.

Ad euidētiā ꝑme. Nūs eſt zˣ ℂ Pro ꝑᵃ dubōne ſciēdū eſt.ꝙ duplex eſt numerus.ſ.numerus numerans:⁊ numerus numeratus:numerus numerans dicit cōceptus mētalis quo aīa numerat:vel etiam ipſamet aīa:⁊ de hoc nō itelligiꝣ qđ:pōt tñ dici:ꝙ aliqs eſt numerus numerans:quo nullus eſt maior.pꝫ:qꝛ oēs aīe intellectiue:⁊ oēs ꝯceptus ꝗbus ipſamet numerat ſunt in certo nuō:pono igiꝣ ꝙ tales ſunt mille.ſ.aīe intellectiue.ſ.cōceptus numeratiui:tūc mille ſunt maximus numerus numerans:ꝙ nullus numerus numerans:eis eſt maior. Numerus nūatus:vocaꝣ ipſa res nūata:⁊ eſt duplex:ꝗdā eſt entiū diſcretoꝝ adinuicem.ſ.quoꝝ nulla eſt pars alteriꝰ:nec aliꝗ eſt pars alterius tertij:⁊ de hoc iteꝝ faciliter diciꝣ:ꝙ aliqs eſt numerus nūatus entiū diſcretoꝝ taliū ꝯtra ſeinuicē:quo nullus numerus taliū entiū eſt maior.pꝫ:qꝛ cū totus mūdus ſit finitꝰ:entium diſcretoꝝ abinuicē exiſtētiū in eo:eſt determinatꝰ numerus: tam in ſubſtātijs ꝗ in accidētibꝰ.ſic enim eſt determinatus numerus hominū:ſimiliter ⁊ accidētiū que ſunt in homine: ⁊ eodem modo omnium alioꝝ que ſunt in mundo. Nūs nūatꝰ duplex.

ℂ Alius eſt numerus numeratus partiū eiuſdē ꝯtinui:⁊ de hoc eſt maior difficultas vtrū oī numero partiū cōtinui:eſt numerus maior:ideo de hoc ſolū poſt loquar. ℂ Scōo ſciēᵐ eſt:ꝙ maius ⁊ minus ꝓprie:ſolū in quātitatibus.ſ.magnitudine ⁊ multitudine reperiunꝣ:⁊ ideo pro illis ſoluꝫ vtar eis poſt:ſed large dicaꝣ de intēſionibꝰ vel de virtutibus actiuis vel paſſiuis. ℂ Tunc ſunt ꝯnes.ꝑma. Qꝛ in continuo ꝗlibet vnitas eſt binarius:⁊ etiā trinarius:⁊ centenarius.pꝫ:qꝛ cū totū ſit ſue ptes:vt dictū eſt in ꝑ:ꝗlibet vna pars cōtinui:eſt binarius ſuaꝝ medietatū:trinarius ſuaꝝ tertiaꝝ:cētenarius ſuaꝝ centeſimaꝝ:cū ꝗlibet ps ꝯtinui ſit diuiſibilis:⁊ loquor de ptibꝰ itegralibꝰ. ℂ Corᵐ:ꝗlibet vnitas ꝯtinui eſt diuiſibilis.pꝫ ꝑ ꝯne:qꝛ eſt binariꝰ. ℂ Scōm.binarius eſt trinariꝰ. pꝫ ꝯne:qꝛ data vnitate ꝯtinui:ipſa eſt binarius:⁊ ipſa eſt trinarius:igiꝣ. ℂ Scōm vnitas eſt binario maior.pꝫ:qꝛ vnitas eſt binario cēteſimarum duaꝝ maior:ſicut totum ſua parte. Maius ⁊ minus in quātitatibꝰ ſolū reperiunt. ꝑᵃ

ℂ Quarto capiēdo impar pro nō par:nullus numerꝰ partiū ꝯtinui eſt impar.pꝫ:qꝛ ꝗlibet eſt par:qꝛ trinariꝰ eſt par: qꝛ trinarius tertiaꝝ:eſt ſenariꝰ ſextaꝝ:codē mō de qnario ⁊ alijs numeris ptiuꝫ ꝯtinui:ꝙ dicunꝣ impares. Nihilominus capiēdo ipar pro nuō:ꝙ ſm aliquā rōnē diſcretiuam aīe nō eſt par. Ois numerus ptiū ꝯtinui eſt ipar:qꝛ binariꝰ duaruꝫ vnitatū eſt ſm rōnē diſcretiuā aīe:qua diſcernit iter vnā eꝰ vnitatem:⁊ duas medietates alterius vnitatis:non eſt par. ℂ 5ᵐ corᵐ:nulla ſunt ineꝗlia in ꝯtinuo:capiēdo ieꝗlia ꝑ nō eꝗlia.pꝫ:qꝛ oīa ſunt eꝗlia aligbus:ſi capias ꝗtuor ꝗrtas:illa ſunt eꝗlia tribꝰ tertijs ⁊ ſic in alijs. Nihilominꝰ aligbꝰ eꝗlia hñ ſunt aligbꝰ ieꝗlia:⁊ eꝗlia adinuicē ſunt ieꝗlia adinuicē:vt due medietates eꝗles inuicē ſunt due ptes.quaꝝ vna ꝯtinet duas tertias:⁊ alia vnā tertiā:ꝗ ſunt ieꝗlia adinuicē.ſilr eꝗlia ſm vnā rōnē diſcernēdi:hñ ſunt ieꝗlia ſm aliā rōnē diſcernēdi. ℂ zᵃ.ꝑpō.quot ptes ſunt in celo:tot ſunt in grano milij.pꝫ:ſicut due ſunt in celo:ita duo grana milij:⁊ ſicut 1000.ſunt in celo:ita mille ſunt in grano milij:⁊ ita de ꝗlibet alio nuō. ℂ Corᵐ:nō ſunt pla in toto ꝗ imedietate:imo nec in toto vniuſo:ꝗ in grano milij.pꝫ ꝑbōne ꝯnis. ℂ zᵐ corᵐ. Xitate ꝯtinui nulla ſunt pla.pꝫ idē. ℂ 3ᵐ corᵐ:nuō binario ptiū ꝯtinui nulla ſunt pla.pꝫ ex ꝯne. ℂ 4ᵐ corᵐ:nullus numerus eſt alio nuō maior ī multitudine ptiū.pꝫ idē:ꝙ nullus eſt maior binario partiū ꝯtinui. ℂ Sed ꝯ dices tu.ꝑmo:qꝛ ꝑhs in hoc 3ᵒ ⁊ in 5ᵒ metaᶜᶜ dicit oēm veritatē eē idiuiſibilē:⁊ ꝑpter hoc numeꝝ eſſe ifinitū in diuiſione. ℂ zᵒ.qꝛ dicit arithmeticus:ꝙ oīa ꝗtuor ſunt pla tribꝰ:⁊ oīa ꝗnꝗ ꝗtuor. ℂ 3ᵒ.qꝛ ideꝫ dicit:ꝙ nulla paria ſunt iparia. ℂ 4ᵒ.qꝛ ꝑhs dicit in lrā:ꝙ oī nuō dato eſt aliqs numerus maior:vel pōt eſſe ſm multitudinē. ℂ Pro iſtis aduertaꝣ.ꝙ mltitudo ſiue numerus inquātū eſt ab aīa numerabilis:numeratio aūt aīe fit ꝑ diſcretionē iter ptes:vt ꝯtinui mlti ptes dnr binarius. inquātū aīa diſcernit vel diſcernere pōt inter illiꝰ ꝯtinui medietates.

Nulla in equalia in ꝯtinuo reperiunt.

zᵃ 5 Quot ptes ſunt in celo:tot in grano mily

Obo ꝑ

zᵃ 3ᵃ 4ᵃ Ad obiecta ſi alia maior. Fraſio ...

UVA. BHSC. IyR_143_5

dietates:ꝛ dꝫ trinariꝰ:inquātū diſcernē pōt iter tertias.ꝛ pꝫ:
ꝙ iſte rōnes diſcretiue ſunt alie ꝛ alie:q̄uis idē ſit ens:inter
cuiꝰ ptes diſcernit aīa.facilr̄ ſm hoc rn̄det ad obiectiones.
Ad pam obonez. ¶Ad pm dꝫ.ꝙ Phs nō voluit ꝙ vnitas ſit ſimpr indiuiſibi
lis:ſꝫ voluit ꝙ q̄libet vnitas eſt ſimpr idiuiſibilis in plā:q̊ꝝ
qōlibet ſit tale ꝛ tantū:quale ꝛ quātū erat illa vnitas.vt vnꝰ
hō:nō eſt diuiſibilis in plā ſic:quoꝝ qōlibet hō eſt:vnū pe
dale nō eſt diuiſibile in plā pedalia:ꝛ ita volūt arithmetici:
ꝙ aggregata mltitudine ex ceteris veritatibꝰ:ſm certā rō
nem diſcretiuā aīe diſcernētis:q̄libet illaꝝ veritatū eſt indi
uiſibilis in plēs tales ꝛ tātas Xitates:ex q̄libet ꝛ quātis erat
illa mltitudo aggregata:ꝛ ſic diſio numeri ſtat ad vnitates,
vel in vnitate:qꝛ deuentio ad vnitatē diuiſione:nō pōt eſſe
Ad 2m amplioꝛ in plēs ptes tales ꝛ tātas.¶Ad 2m dico ꝙ arith
metici volūt.ꝙ oīs q̄ternarius eſt maioꝛ ternario ſuo.ſ.qui
ſumit̄ ſm eandē rōnē diſcretiuā aīe.ſic eniꝫ q̄tuoꝛ pedalia:
ſunt ſm rōnē diſcretiuā aīe iter pedalia ſunt plā tribꝰ:ꝛ ſic
in alijs:vel volunt ꝙ maioꝛ eſt rō diſcretiua aīe q̄ diſcernit
Ad 3m iter q̄tuoꝛ:q̄ꝫ que ſolū diſcernit inter 3a eoꝝ.¶Ad 3m dꝫ per
ſile:q̄ſi ſm eandē rōnē diſcretiuā aīe nulla paria ſunt impa
ria:vt pedalia paria:nō ſunt pedalia iparia:ꝛ ita in alijs ſm
rōnē diſcretiuā iter libꝛas:libꝛe pares nō ſunt ipares:ſm ra
tionē diſcretiuā iter medietates eiuſdē pares nō ſunt impa
res.Uel volūt ꝙ nulla eſt eadē rō diſcretiua aīe reꝝ:pꝛout
ſunt paria ꝛ ꝓut ſunt iparia:lꝫ eniꝫ idē ſit binariꝰ ꝛ trinariꝰ:
Ad 4m tn̄ hec ſunt ſm aliā ꝛ aliā aīe diſcretionē.¶Ad 4m dicit̄:ꝙ
Phs voluit oī numero dato poſſe dari maioꝛē ad illuꝫ itel
lectū:ꝙ inter quot Xitates aīa eſt diſcretiua:adhuc iter plēs
pōt eſſe diſcretiua.¶2o etiā cōcederet̄ infinitū eē numeꝝ:
qa negt eē diſcretio aīe iter tot:qn poſſit eſſe inter plura.Si
q̄ratur quare ſunt ille diſcretiones aīe inuente.Reſpōdebit̄
vt eis mediātibus anima noſcat quātitatē diſcretiuā:ꝛ me
diante illa continuam.Hec de p̄mo dubio.
Ad euidētia 2e dubitationis. An in ꝯtinuo ſūt ꝑtes infinite q̄o exponūtur. ¶Pꝛo ſcđo dubio eſt p̄mo notādum:ꝙ infinitū attribuitur
quādoqꝫ numeris:quādoqꝫ magnitudinibus.ꝛ vtroqꝫ mō:
q̄nqꝫ cathegoꝛematice:ꝛ q̄nqꝫ ſyncathegoꝛematice exponit̄
in magnitudine coꝛpoꝛea.Cathegoꝛematice exponit̄ ſic:ex
tenſum ſine termino in lōgitudine:ꝛ extēſuꝫ ſine terno in lati
tudine.Syncathegoꝛematice in magnitudine exponit̄ a q
buſdā ſic:aliquātū ꝛ nō tantū quin maius:ſm quā expōneꝫ:
cui ipſa placet.dicat̄ ꝯn̄ter:ꝙ in infinitū magna eſt pars gra
ni milij:qa aliquāta ꝛ nō tāta qn maioꝛ eſt ꝑs grani milij:ꝙ
in infinitū eſt velox motus:qa aliquātū velox ꝛ nō tantū qn
magis:imo ſic̄ pꝫ ex p̊:ꝙ g̃ue ꝑ mediū vnifoꝛme deſcēdēs:
in infinitū velociter deſcēdet:qꝛ aliquātū velociter ꝛ nō tā
tū velociter:qn magis velociter:eo ꝙ ꝯtinue verſus finē ve
locitat̄ motus:ideo in vltima quarta eſt velocioꝛ motꝰ:q̄ꝫ in
vltima medietate.Itē ꝙ pedale pōt in infinitū augeri:ꝛ tn̄
nunq̄ꝫ ad quātitatē bipedaleꝫ.pꝫ ſi adderet̄ ſibi aliqđ aliud
pedale ſm ptes ꝓpoꝛtionabiles:tunc ipm nō tm̄ augeretur
qn magis:ꝛ tn̄ nunq̄ꝫ eſſet bipedale:eo ꝙ nunq̄ꝫ eēt ſibi ali
qđ pedale additū.Alio° exponit̄ ſic.Aliquātū ꝛ q̄ꝫtū lꝫ ma
ius:ſm quā expōnē p̄dicte ꝓpōnes nō eſſent vere.In mul
titudine cathegoꝛece exponit̄ ſic.Infinita mltitudo:multitu
do cuiꝰ vnitatū nō eſt finis ſeu vltimū.Syncathegoꝛemati
ce exponitur ſic a quibuſdam aliquot ꝛ non tot quin plura.
2a ppō. ¶Alij exponunt ſic.Aliquot ꝛ quotlibet ſic/vnū/duo/ꝛ tria/
ꝛ ſic ſine ſtatu.Infiniti in magnitudine cathegoꝛematice ten
ti.Pꝛopꝛietates vident̄ oēs iſte. pa.ꝙ infinitū nō ſit finitū.
ſunt eniꝫ finitū ꝛ infinitū termini ſic oppoſiti. 2a.ꝙ omneꝫ
quātitatē finitā infinities cōtinēt. 3a.ꝙ nō pluries cōtineat
quātitatē paruā finitā:q̄ꝫ quālibet finitā maioꝛē. 4a.videt̄
eſſe ꝓpꝛia ei ꝛ oī magnitudini:ꝙ q̄libet magnitudo ꝯtinens
ꝑtes maioꝛes ꝛ minoꝛes:pluries ꝯtinet minoꝛes q̄ꝫ maioꝛes
nō cōicantes.pꝫ:qꝛ eſt cōis aī cōceptio. 5a.ꝙ ablata ei quā
talibet quātitate finita ipſuꝫ nō fieret minus.pꝫ:qꝛ poſt ma
neret infinitū ſicut ꝛ ante. 6a.ꝙ ablata ei quātacunqꝫ quā
titate fieret minus.pꝫ:qꝛ totū reſpectu remanētis hēbat rō
nē totius ꝛ remanens ꝑtis:mō totū eſt maius ſua ꝑte ex cōi
aī ꝯceptione.¶Ex q̄bus ſequi videt̄:ꝙ implicat ꝯdictionē
eſſe magnitudinē infinitā.pꝫ:qꝛ ſm ꝓpꝛietates poſitas ex ea
eſſe ſequunt̄ ꝯdictoꝛia.¶Iuxta qđ q̄rit̄ ſuppoſita eternita Dubō icidentalis.
te mūdi.vtrū tēpus p̄teritū eſt ifinitū iduratione.¶Ad qđ
rn̄det̄.ꝙ oē tp̄s eſt finitū:tam a ꝑte ante/q̄ꝫ a parte poſt:rō Solo.
qa oē tēpus p̄teritū:eo mō quo tēpus eſt mēſura.g̃ finitum.
tꝫ ꝯn̄tia:qa implicat ꝙ menſura eo mō quo mēſura:eēt infi
nita.eſſet eniꝫ ignota:ꝛ ꝑ ꝯn̄s nihil poſſet ſua quātitate men
ſurare.g̃ nō eſſet mēſura.an̄s pꝫ:qꝛ de rōne tp̄is eſt eſſe mē
ſurā:ſicut ſupponit̄ ex 4o.vnde arguēdo i foꝛma ſic.Nulla T.c.118
mēſura eſt ifinita:eo mō quo mēſura.oē tēpus eſt mēſura:
q̄re ꝛc̄.¶Coꝛm ſequi videt̄:ꝙ oī tp̄e p̄terito cōtinēte annos
ꝛ dies fuerūt plēs dies q̄ꝫ anni:ſeq̄tur ex ꝯne:qꝛ in q̊libet tp̄e
finito ꝯtinēte dies ꝛ annos ita fuit.¶Tunc mediātibus his
ponunt̄ ꝯ̊nes.Et eſt pa ſyncathegoꝛematice:hec eſt falſa:infi
nitū in magnitudine eſt.pꝫ:qꝛ 2a exponēs eſt falſa.ſ.nō tātū
qn maius:qꝛ nihil eſt maius vniu̇ſo. 2a ifinita eſt lōgitudo.
pꝫ:qꝛ ifinita eſt linea gyratiua:vt dcm̄ fuit in p̄cedēti nōbili.
¶Sed ꝯ ſeq̄tur:infinita lōgitudo eſt.g̃ ifinita in lōgitudine Obo.
eſt:ꝛ vltra:ꝛ g̃ ifinita in magnitudine eſt:cuiꝰ oppoſitū dicit
p̄cedens ꝯ̊.ꝛ tꝫ ꝯn̄tia vltima:qꝛ oīs lōgitudo eſt magnitudo.
¶Rn̄det̄ negādo vltimā ꝯn̄tiā:qꝛ ibi arguit̄ ab iferioꝛi ad Solo.
ſuꝑius cū diſtributione:qꝛ cū ly magnitudo/ſupponit ſicut
in exponētibꝰ:in iſta ifinita magnitudo eſt:ꝛ in 2a diſtribuit̄
in iſta:ꝛ quātūlibet maioꝛ magnitudo eſt:vel in iſta:ꝛ nō tā
ta qn maioꝛ eſt.pꝫ:qa etiā ly magnitudo/equalenter diſtri
buit̄ in iſta.ifinita magnitudo eſt.¶3a ꝯ̊ eſt:hec ē falſa:par
tes ꝯtinui ſunt ifinite:tenēdo ly ifinite/cathegoꝛematice.pꝫ:
qa nulle ſunt ifinite.ſ.nec due nec tres:ꝛ ſic de ſingulis.Et ſi
dicas ꝙ oēs ſil accepte ſunt ifite:falſuꝫ eſt:qꝛ nulle ſunt oēs:
ſicut pꝫ ex p̄cedēti notabili.¶4a ꝓpō.hec eſt falſa:infinite
ꝑtes ſunt in ꝯtinuo:exponēdo ifinitū quouis duoꝝ p̊moꝛuꝫ
modoꝝ.pꝫ:qꝛ ſi ifinite ſunt:tūc ſūt aliquot:ꝛ nō tot qn plēs:
vel ꝛ quolibet plā:mō hoc eſt falſuꝫ:qꝛ ſunt due ꝛ nō plures
q̄ꝫ due:ꝑut pꝫ ex ſolōne dubōnis p̄cedētis.¶5a ꝯ̊.Inter ifi Inter infinitas cōtinui ptes rō aie diſcretiua exiſtit.
nitas ꝑtes ꝯtinui eſt rō aīe diſcretiua.Pꝛobat̄:qꝛ iter aliq̊t
eſt diſcretiua aīe:ꝛ nō iter tot:qn iter plēs eſt rō aīe diſcreti
ua.g̊ ꝛc̄.ꝯn̄tia tꝫ.an̄s pꝛo pa ꝑte nom eſt:ꝛ pꝛo 2a ꝑte declat̄:
qa rō diſcretiua iter tres/diſcernit inter aliq̄s.Et rō diſcreti
ua iter q̄tuoꝛ/diſcernit inter plēs:vel diſcernere pōt:ꝛ ſic in
ifinitū.¶Sed ꝯ dices:nō ſunt ifinite rōnes diſcretiue.g̃ nō Obo pa
iter ifinitas ꝑtes eſt rō diſcretiua.ꝯn̄tia tꝫ:qꝛ cum alia ꝛ alia
ſit rō diſcernēs:iter alias ꝛ alias ꝑtes ꝯtinui:ſi iter infinitas
eſt rō diſcretiua:oꝫ ꝙ ifinite ſint ſue rōnes diſcretiue.¶2o. 2a
qꝛ rō diſcretiua iter duo:iter oīa mūdi diſcernit.g̊ nō poteſt
diſcernere iter plā.ꝯn̄tia nota.an̄s ꝓbat̄:qꝛ qōlibet ens eſt
alteꝝ duoꝝ.mō rō diſcretiua iter duo:diſcernit iter oīa:q̊ꝝ
qōlibet eſt alteꝝ duoꝝ:eo ꝙ nō potius diſcernit iter h̄ duo
q̄ꝫ iter queuis aa.¶Cōfirr:qꝛ nulla ſunt plā duobꝰ.g̊.Ratio
diſcretiua iter duo iter tot diſcernit:ꝙ nulla pōt diſcernere
iter plā.ꝯn̄tia videt̄ nota.ꝛ an̄s pꝫ ꝑ dicta p̊us.¶2o cōfirr
ſic.Inter qđcūqꝫ ꝑtes ſoꝛtes pōt diſcernē:tot ꝑtes ſūt in cō
tinuo:ſꝫ iter ifinitas ꝑtes ſoꝛ.pōt diſcernē.g̃ ifinite ꝑtes ſunt
in ꝯtinuo.ꝯ̊ eſt falſa iuxta p̄dicta.g̊ aliq̄ p̄miſſaꝝ.nō maioꝛ.
g̃ minoꝛ:q̄ fuit ꝯ̊.¶3o ſi ꝯ̊ eēt vera.ſeq̄ret̄ ꝙ itells humanꝰ 3a
eſſet infinite virtutis.ꝯn̄s eſt falſum.ꝓbat̄ ꝯn̄tia.naꝫ ſimul
pōt infinitos cōceptus diſtinctos in ſe foꝛmare:igit̄ eſt ifini
te virtutis:mō ſi ſoꝛ.inter ifinitas partes ꝯtinui eſt diſcreti
uus:ſeq̄tur qđ ipſe ſil pōt foꝛmare infinitos ꝯceptus.g̃ itel
lectꝰ ſoꝛ.erit ifinite virtutis.¶Cōfirmat̄:qꝛ maioꝛis virtu
tis eēt diſcernere iter tria q̄ꝫ iter duo:ceteris paribꝰ:ꝛ adhuc

iter plura maioris.ǧ diſcernere iter infinita eſt ifinite ṽtutis: mō itell's ꝑ ꝯnem iter ifinitas partes eſt diſcretiuus.ǧ eſt in/finite virtutis. ¶ Pro itellectu iſtoꝝ eſt notãduz:qꝛ inter ꝛ diſcernere denotant diuiſionẽ:vñ de/inter manifeſtuz eſt:ꝛ de/diſcernere.pz:qꝛ tantũ valet:ſicut diuiſum cernere.

Diſcretio nr̃a nãlis in mẽte 3ᵉˣ. ¶ Scḋo aduerte:ꝙ triplex ad minus eſt in mente diſcretio nr̃a nãlis. Prima eſt diſcretio:qua actualr̃ inter ꝑtes nume/rati:q̃libet ſeorſuz ſecernit̃:propria ꝛ diſtincto conceptu ab alia:vt nũãdo/vnũ/duo/tria. Scḋa eſt diſcretio:q̃ apꝑhen/dimus determinate ſũmã ex tali diſcretione cõcluſaz:vt nu/merãdo mō ꝑdicto ad centũ:dimittẽdo cõceptus nũales ꝑ/cedẽtes:teneret̃ centenarius ꝯcluſus numerãdo. Tertia eſt: q̃ ſumunt̃ ꝑ adeq̃tionẽ ſimilr̃ ꝓportionalẽ nũãtoꝝ:ad non numerata:vt ſi ſcio ꝙ h̃ eſt due medietates diſcernẽdo iter eas. Scio ꝙ eſt centũ centeſime:vel mille milleſime:eadez rõne:qꝛ qua rõne eſt ſue medietates:eadẽ rõne eſt ſue cente/ſime vel milleſime:ꝛ ſic diſcretio numeralis dr̃ eſſe iter ali/qua:quoꝝ neutrũ diſtincte ſecerno ab alio. Non eniz opꝫ ſi ſcio ꝙ hoc eſt centũ centeſime:ꝙ ꝓpter h̃ determinate ap/ꝑhendã aliquã eius centeſimã. ¶ Per hoc rñdet̃ ad rõnes

Ad pᵃᵐ obonez. factas. Ad pᵃᵐ:ꝙ infinite ſunt rõnes diſcretiue:qꝛ diſcretiuũ ampliat:oẽs tñ rõnes diſcretiue q̃ ſunt:ſunt finite:q̃uis infi/

Ad zᵃᵐ nite poſſunt eſſe. ¶ Ad zᵃᵐ dicit̃:ꝙ eſt falſa rõ diſcretiua i/ter duo:iter oĩa mũdi diſcernit:qꝛ lꝫ rõ diſcretiua cõis duo/rũ:inter q̃libet duo diſcernere poſſit:nõ tñ diſcernit iter tria vel q̃tuor:ꝛ ꝓportio eiꝰ nõ valet:qꝛ falſuz eſt:ꝙ inter oĩa di/

Ad pᵃᵐ ꝯfirᵉᵐ. ſcernit:quoꝝ q̃ḋlibet eſt aliq̃ḋ duoꝝ. ¶ Ad cõfirmationem ꝑmã cõcedit̃. Nulla eẽ plura duobꝰ partibꝰ cõtinui.ꝛ negat̃ ꝯñtia.rõ diſcretiua ꝛc̃.cauſa eſt:qꝛ vt dictuz eſt:iter/denotat diuiſionẽ:lꝫ ǧ nulla ſint duobꝰ plura:tñ bene inter plura q̃ꝫ inter duo eſt rõ diſcretiua.ſ.inter tria vel q̃tuor.eſt eniz diui/ſim ꝯ inuicez inter plura diſcretio:inter q̃tuor q̃ꝫ inter duo. vñ hec cõcluſio inter ifinitas partes ꝯtinui eſt rõ aĩe diſcre/tiua:ꝓpter ly iter/denotans diuiſionẽ/ſignat q̃ḋ inter quot/quot ꝑtes ꝯtinui eſt rõ aĩe diſcretiua ad diſcernendũ vnã ꝯ aliã:inter quodlibet plura diuiſim põt ſic diſcernere:ꝛ h̃ eſt veꝝ:qꝛ ſic diſcretione q̃ eſt inter medietates maior eſt q̃ eſt iter trigeſimas:ꝛ adhuc iter plura eſt q̃ eſt iter cẽteſimas:q̃ꝫ/uis cẽteſime nõ ſint pl'a q̃ꝫ due medietates. diſcretionẽ eniz eſſe iter plura:non iportat illa eſſe plura iter q̃ eſt diſcretio: ſed q̃ḋ diſcretiua rõ plures partes cõtra inuicem diſcernit.

Ad zᵃᵐ ꝯfirᵉᵐ. ¶ Ad zᵃᵐ cõfirmationẽ negat̃ diſcurſus:qꝛ ſubm maioris nõ eſt ꝑdicatũ minoris:vñ deberet ſic ſubſũmi:ſed due me/dietates ſunt aliquot ꝑtes:inter q̃s aĩa põt diſcernere:ǧ due ꝑtes ſunt in cõtinuo.ꝛ ſi ſic minor formaret̃:ſed ifinite ſunt partes:diſcurſus eẽt bonus:ſed minor eſſet falſa:exponẽdo

Ad 3ᵃᵐ ifinite mō ꝑdicto. ¶ Ad 3ᵃᵐ negat̃ ꝯñtia:qꝛ nõ ſeq̃tur:nõ eſt dare maximũ põdus q̃ḋ ſor.põt portare.ǧ ſor.eſt ifinite vir/tutis:ſic nec in ꝓpoſito:nõ eſt maximã multitudinẽ partiuz iter q̃s aĩa põt diſcernere.ǧ aĩa eſt ifinite ṽtutis.nõ eni opꝫ virtutẽ eẽ terminatã ad maximũ q̃ḋ põt:ſꝫ ſufficit ꝙ ſit ter/minata ad minimũ q̃ḋ nõ põt:ꝛ rõ adducta bñ ꝓbat forte ꝙ nõ:iter ifinita eſt rõ aĩe diſcretiua diſcretione ꝑmo modo dicta:ſed nõ ꝯcludit de diſcretione 3° mõ dicta:q̃a minor eſt falſa:qꝛ rõ iter ifinitas ꝑtes diſcretiua:põt ſil' informare ifi/nitos ꝯceptus de illa diſcretione.ſi eniz diſcretiue aĩe:diſcre/tiuã iter milleſimas 3° mõ diſcernẽdi:nõ ꝓpter hoc opꝫ me

Utruz dat̃ magnitu/do ifinita aliq̃ mõ. Solo 3ᵉ difficltat̃. pᵃ ꝓpõ. h̃re alteriꝰ milleſime cõceptũ ſingularẽ ꝛ ꝓpriũ:ſed hoc opꝫ in diſcretione primo modo dicta.

¶ Ad 3ᵃᵐ dubõnẽ ponunt̃ ꝓpõnes faciles. pᵃ eſt. Jmpoſ'e eſt aliq̃ḋ lignũ eſſe diuiſuz in oẽs ſuas ꝑtes ꝓportionales ꝯñter ſe habẽtes.pz:q̃a poſito ꝙ lignũ tãgat colũnã.a.ꝛ diuiditur verſus eam:nõ remouẽdo ꝑtes ꝑ diuiſionez a ſuo ſitu ꝯria: ſequunt̃ ad oppoᵐ ꝯnis:q̃a ſequit̃ lignũ eſſe diuiſum in oẽs ſuas ꝑtes ꝓportionales ꝯñter ſe hñtes:ſine hoc ꝙ aliq̃ mu/tauerit ſitũ verſus colũnã.a.quã añ diuiſionẽ tetigit ligniz: ǧ aliq̃ partiũ diuiſaꝝ tãgit colũnã:ꝛ pꝫ totũ lignũ tetigit co/lũnã:ꝛ ꝑ diuiſionẽ nulla pars mutauit ſitũ.ǧ opꝫ ꝙ poſt tan/gat aliquã ꝑtiũ.imaginatio eniz nõ capit:poſt nullã partiuz tangere colũnã:niſi ſit mutatus ſitus colũne aut partiuz.ſilr̃ ſeq̃tur:ꝙ poſt diuiſionẽ:nullã ꝑtiũ ligni tãgit colũnã:q̃a non eſt idiuiſibilis:eo ꝙ nulla eſt talis in ꝯtinuo:nec diuiſibilis: q̃a nõ eẽt in oẽs ꝑtes diuiſuz. ¶ zᵃ ꝓpõ. Jmpoſ'e eſt aliquã potẽtiã in q̃libet ꝑte ꝓportionali hore ſequẽtis ꝓducere la/pidẽ pedalẽ.pꝫ:qꝛ nõ eſt hoc magis pedale:q̃ꝫ ꝯtinuũ diui/di in q̃libet ꝑte ꝓportionali hore in duas ꝑtes ꝓportionales ꝯñter ſe hñtes:ꝙ eſt ꝯ ꝑcedẽtẽ:ꝛ ſi h̃ eſt poſ'e faciat deus ta/lẽ lapidẽ ꝑ hũc modũ:ꝙ quẽlibet pedalẽ ꝓducat ꝯtingẽdo colũnã:ꝛ nõ amoueat pᵐ q̃n ponat zᵐ:ſequit̃ ꝙ trãſacta ho/ra:ſi aliq̃s lapis tangit colũnã.a.ꝙ ille fuit ꝓductus in vlti/ma ꝑte ꝓportionali:eo ꝙ ſi fuiſſet vlterior ꝓductus.ille nõ tetigiſſet colũnã:ſꝫ fuiſſet amotꝰ:ꝛ ſic eẽt dare vltimã partẽ ꝓportionalẽ ꝯtinui.ſi nullus tangat colũnã:etiã cõtra caſuz: q̃a nõ debebat ꝑcedens amoueri:q̃n ſeq̃ẽs poneret̃. ¶ 3ᵃ ſequi vr̃:ꝙ nõ põt eẽ magnitudo ifinita.pꝫ:q̃a ſi eſſet:poſſet maxime eſſe ꝑ hoc:qꝛ deus ſic ꝓduceret in q̃libet ꝑte ꝓpor/tionali alicuiꝰ ꝑtis lapidẽ pedalẽ:ꝛ hoc mõ negt eẽ ꝑdicta:ꝛ ad hoc facte ſunt rõnes. ¶ Et ſi dicat̃:ꝙ in aliq̃ ꝯtinuo ſunt ifinite ꝑtes pedales diſtincte. z° quia ſunt ifinite ꝑtes eq̃lis quãtitatis. 3° q̃a ſunt ifinite partes eq̃les alicui certe date.ǧ magnitudo ifinita. Et ꝓbent̃ añtia ſcḋi ꝛ tertij argumẽti in/ductiue:qꝛ ſũt due ꝑtes eq̃les ꝛ tres:ꝛ ſic ſine ſtatu. Negent̃ ꝯñtie:qꝛ in p argu^to opꝫ addi ꝙ eẽnt ifinite ꝑtes pedales nõ cõicãtes.mõ hoc nõ eſt veꝝ de aliq̃ cõtinuo.in bipedali eni ſunt ifinite ꝑtes pedales diſticte.ſ.due nõ cõicãtes ꝛ tertiuz cõpoſitũ ex duobꝰ ſemipedalibꝰ medijs: ꝛ quartũ cõpoſitũ ex q̃rta vniꝰ ꝛ tribꝰ q̃rtis alteriꝰ:ꝛ ſic in infiᵐ ſed hec cõicãt. ¶ Jn alijs duobꝰ argumẽtis:añtia ſunt vera:qꝛ ly ꝑtes eq̃/les/ſupponit ꝯfuſe tm̃:ꝛ ꝯñs illatũ eſt falſuz:ꝛ iõ ꝯñtie nõ va/lent. ¶ Et ſi dicat̃.ꝙ Phs in 3° negat in ꝯtinuo eſſe ifinitas Obo pᵃ

ꝑtes eq̃les. ¶ Dicat̃ ꝙ itelligit ꝙ nõ ſunt ifinite eq̃les huic Rº

certe date:demõſtrãdo ꝑtẽ quãtũcũq̃ꝫ paruã. ¶ Jtẽ ſi dica zᵃ

tur:ꝙ in pedali ſunt ifinite ꝑtes pedales nõ cõicãtes:qꝛ ſunt ifinite ꝑtes ꝓportionales:diuidẽdo ſm latitudinẽ:quaꝝ q̃/libet eſt pedalr̃ lõga. ¶ Dicat̃ ꝙ ꝯñtia nõ valet:eſt pedale Solo:

in lõgitudine:ǧ eſt pedale:qꝛ nõ ẽ pedale niſi ſit pedale ſm trinã dimẽſionẽ. ¶ 4ᵃ ꝓpõ. Infiᵐ corpꝰ põt eẽ:tenẽdo ifiᵐ ſyncathegoreᶜᵉ ꝑ poᵃᵐ diuinã.pꝫ:qꝛ aliquantũ ꝛ quãtũlibet maiꝰ. ¶ 5ᵃ. Jnfinita lõgitudo curua de facto eſt.pꝫ de linea gyratiua. ¶ 6ᵃ. Jn q̃libet ꝑte ꝓportionali hore ſequẽtis deꝰ põt facẽ lapidẽ pedalẽ.pꝫ iductiue:ꝛ ſi dicat̃:ponat̃ in eẽ:di/cat̃ ꝙ ſic dꝫ poni ineẽ:in illa ꝑte fecit lapidẽ pedalẽ:in iſta fecit lapidẽ pedalẽ:ꝛ in illa fecit ꝑ ſingulares:ꝛ qꝛ q̃libꝫ illa/rũ ſingulariũ ẽ poſ'is vl'is diuiſa de poſ'i eſt ṽa. ¶ Sꝫ dice/ret̃ ꝙ hec cõpoſita eſt ṽa:poſ'e eſt in q̃libet ꝑte huiꝰ hore. Obo.

pᵃᵐ cãm ꝓducere lapidẽ pedalẽ:qꝛ oẽs ſingulares eius ſunt poſ'es ꝛ ſibiinuicẽ cõpoſ'es. ¶ Rñdebit̃ ꝙ illi vl'i corñdẽ Rº

pñt ifinite ſigulares:ſm ꝙ ſunt ifiᵗᵉ ꝑtes ꝓportionales hore. ¶ Ex q̃ ſeq̃tur:ꝙ ipoſ'e eſt illiꝰ vl'is oẽs ſingulares ꝑ q̃s de/bẽt poni ineẽ:eẽ formatas:qꝛ nõ pñt formate eẽ niſi finite. ¶ Propter q̃ḋ rñr ad argᵐ.ꝯcedẽdo ꝙ oẽs ſingulares que ſunt:vl' pñt forari illiꝰ vl'is ſunt poſ'es:ꝛ ſibiinuicẽ cõpoſ'es. ꝛ negat̃ ꝯñtia.ǧ vl'is eſt poſ'is:q̃a ille ſingulares nõ ſufficiũt ad veritatẽ illiꝰ vl'is:ſꝫ ſi ad imaginationẽ caperet̃ copulati ua cõpoſita ex ifinitis ſingularibꝰ illi vl'i corñdẽtibꝰ.zᵒ eẽt ipoſ'is. Et ſi alliget̃ maxima cõis:ꝙ ad veritatẽ vl'is:ſufficit veritas oĩuz ſingulaꝝ ſuaꝝ. Dicat̃ ꝙ hoc eſt veꝝ vbi ille ſin gulares ſunt oẽs ſingulares illi vl'i corñdẽtes:ſꝫ h̃ nõ eſt in ꝓpoſito. Hec de toto tertio ſint breuiter ſcripta.

¶ Finit liber Tertius.

¶ Incipit

UVA. BHSC. IyR_143_5

ℂ Incipit liber quartus in quo pertractatur de loco vacuo ⁊ tempore.

Sequitur quartus liber phyſicoꝝ:in q̊ Phs determinat de paſſionibus extrinſecis reꝝ nālium.ſ.de loco vacuo ⁊ tpe:que dicunt̄ paſſiões extrinſece:eo ꝙ res nāles dicunt̄ eē in loco ⁊ tpe:tanq̄ʒ in extrinſecis eis. Uacuū aūt ab antiqs reputabat̄ eſſe locus:⁊ ideo ad modū loci paᵒ extrinſeca appellat̄: qui ꝯtinet tres tractatus. In quoꝝ p̊mo de loco. In 2ᵒ de vacuo. In 3ᵒ de tpe ꝺterminat. ℂ Circa que p̊ notādū:ꝙ Phs
T.c.p. in p̊nᵒ q̄rti ꝓbat:ꝙ ad nālem phm ſpectat ꝯſiderare de loco:q2 ad quē ſpectat ꝯſiderare de motu:ſpectat ꝯſiderare de loco:ſed ad nālē phm ſpectat cōſiderare de motu:g̊ ⁊c̄. maior p3:q2 pᵃ ſpēs ⁊ p̊nᵐᵃ motus:eſt motus localis:q̄ fit ſ̈m lo
T.c.3. cum.⁊ minor p3 ex dictis in 3ᵒ. ℂ 2ᵒ ꝓbat:ꝙ locᵒ eſt aliqd: q2 ſi receptaculū in quo diuerſa corpora ſibiinuicē ſuccedūt per motū eſt:locus eſt:ſed tale receptaculuʒ eſt. g̊ ⁊c̄.maior p3:q2 tale receptaculū nihil aliud eſt q̄ʒ locus. Eſt eni ꝯtinēs extriſecū imediatū ꝯtenᵒ:qđ vocat̄ locus.mi.p3:q2 in eodeʒ vaſe in quo eſt aer:prius erat aqua:vaſe non mutato.g̊ rece
T.c.4. ptaculū tale eſt. ℂ 3ᵒ ꝓbat:ꝙ locus h3 vim cōſeruatiuā locati:q2 alr̄ nō eſſet rō q̄re diuerſa corʳᵃ nālia exiſtētia extra ſuū locū nālem nō prohibita mouerent̄ ad ipſuʒ:niſi q2 lo
T.c.33. cus nālis h3 vim conſeruatiuā locati. ℂ 4ᵒ diſtinguit locū: ꝙ duplex eſt locus.ſ.ꝓpriᵒ:⁊ eſt q ꝯtinet locatū ⁊ nihil aliud
Aliqd eſſe in alio ꝯtingit 8.modis. ⁊ itellige ⁊ nullā ſubam aliā que nō eſt pars locati:alius eſt cōis.ſ.qui ꝯtinet locatū ⁊ aliquā ſubam aliā que nō eſt pars locati. ℂ 5ᵒ diſtinguit modos eēndi/in/vt videat̄ quō locatū
T.c.23. debet eſſe in loco ⁊ ſunt octo. Primus:partes in toto ⁊ ſic eē in alio eſt eſſe partē illius. Secūdus eſt totius in partibus:⁊ ſic eſſe in alijs eſt eſſe illa ſimul accepta. Tertius ſicut ſpecies in gn̄e:⁊ ſic eſſe in alio eſt eſſe inferius ad illud. Quartus ſicut genus vel differētia in ſpecie:⁊ ſic eē in alio:eſt eſſe partem ponēdam in diffinitione illius. Quintus eſt ſicut forme in mā:⁊ ſic eē in alio eſt eē formā illius. Sextus eſt ſicut motus eſt in mouēte:⁊ ſic eē in alio eſt eſſe in ꝑtāte effectiua illius. Septimus eſt ſicut virtus in beatitudine:⁊ ſic eſſe in alio eſt ordinari in ipſum tanq̄ʒ in finē. Octauus modus eſt ſicut cōtentū in continuo diuiſo:⁊ ſic eſſe in alio eſt eſſe ſicut locatum in loco. Alij modi ponunt̄ in duobus metris compendioſe a Petro hiſpano ſic inſunt pars toti ſpecies/genᵘ/ color igni:rex in regno res infinite: locuſq3 locato:⁊ ſcias ꝙ ſunt alij modi eſſendi/in/ſicut motus eſt in tempore:menſurabile eſt in menſura:ptiñ denominatiue eſt in ſubiecto:ſeu propria paſſio in ſubiecto::ſed primi octo modi ſunt magis
T.c.24 conſueti numerari. ℂ Sexto querit̄ vtrum idem ſit in ſeipſo. Et reſpondet ꝙ bene eſt aliquid in ſeipſo ratione partis. Ratio:qa frequēter totū denominat̄ ab vna pte:q̄ pars eſt in p̊mo modo eēndi in toto:vt hō dicit̄ ſymmus a naſo: qui naſus eſt in ipſo hoie:ſymmū ergo dicit̄ in hoie ſymmo: qa naſus a quo hoie dicit̄ ſymmus eſt in hoie:⁊ amphora vini dicit̄ in amphora vini:qa vinū eſt in amphora vini:a quo vino denoiatur amphora vini. 2ᵒ dicit ꝙ nihil eſt in ſeipſo: ſc3 per ſe ⁊ p̊mo.ſ.rōne totius. Probat inductiue:qa vel totum eſſet in ſe:rōne illius totius imediate.⁊ hoc nō:q2 qcq̄d ratione totius imediate eſt in toto:hoc eſt pars illius totius. patet iductiue:ſed totū rōne totius imediate eſt in toto.ergo totū eſt pars ſuiipſius:vel eſſet in ſe mediāte alio:⁊ ſic eſſet penetratio corpoꝝ:vt ſi tota amphora vini cathegorematice eſſet in ſeipſa mediante alio:oportet illud aliud eſſe pro
Cōditiões loci ꝓprij. pinquius amphore vini q̄ʒ ipſa ſibi inſit:eo ꝙ mediante illa ipſa eſſet ſolum in ſe:⁊ ſic oportet ꝙ ipſum amphora vini
T.c.30. penetraret. ℂ 7ᵒ ponit cōditiones loci proprij:que ſunt nouem. Prima locus proprius eſt imediatum cōtinens locatum.patet quid nominis. Secūda locus nihil eſt locati:ſupple intrinſecum.patet:quia locatum in aliquo loco quādoq3 recedit ab illo loco:⁊ non recedit ab aliquo intrinſeco ſibi. Tertia ꝙ locus eſt equalis locato. Quarta nulli corpori naturali:ſupple graui vel leui:deficit locus:ideſt omne habet locū. Quinta locus eſt ſeparabilis a locato:⁊ ecōtra:ſine alicuius illoꝝ corruptione. Sexta ois locus habet ſurſum vel deorſum.i.ſpēs loci oēs ſunt cōtente in his.ſ.ſurſuʒ/deorſuʒ/ ante/retro/dextrum/⁊ ſiniſtruʒ. Septima eſt:ꝙ oia corpora nālia exiſtētia extra ſuū locū nālem nāliter mouent̄ ad euʒ: ſi nō ſint ꝓhibita.patet experiētia. Ex qbus infert octauaʒ: ꝙ in cōtinuo nō eſt res ſicut in loco:ſed ſicut pars in toto:ēt ſeqtur ex 2ᵃ ꝙ locus nihil debet eſſe locati. Et nona ꝙ in p̊mo vltimo.i.in vltimo imediato ipſi rei locate cōtinētis diuiſim eſt res tanq̄ʒ in loco.p3:quia illud eſt locus:in quo locatū per ſe mouet̄:nō ſolū ad eius motū:ſed ſic mouet̄ in tali vltimo cōtinētis diuiſim:ergo ⁊c̄.etiā tali vltimo oēs conditiones loci p̊us enumerate cōueniunt:vbi ſilr̄ dicit Cōmētator:ꝙ ex dictis nondū habet̄:ꝙ locus ſit vltima ſuꝑficies corporis cōtinētis:qa q poneret locū eē ſpatiū ſeparatū oia ſaluaret q̄ dicta ſunt de loco:ſed bn̄ h2 ex eis:ꝙ q ponit locū eſſe vltimā ſuperficiē corporis ꝯtinētis ſaluat loci ꝓꝑetates.
ℂ 8ᵒ probat:ꝙ locus eſt terminus corporis cōtinētis. Pro T.c.41
batur:qa locus eſt:vt ꝓbatum eſt:⁊ ideo oportet:ꝙ aut ſit materia/aut forma/aut ſpatiū ſeparatū/aut terminus corporis cōtinētis:ſed nullo modoꝝ poteſt dici p̄ter vltimum.ergo locus eſt terminus corporis ꝯtinētis.maior patet ex ſufficiēti diuiſione.minorē probat. p̊ ꝙ non ſit materia nec forma.i.extrema ſuꝑficies rei locate.patet:q2 locus nihil eſt rei locate:modo ſic nō eſt de his. 2ᵒ ꝙ locatū poteſt remoueri a ſuo loco ⁊ diſtare ab eo:nō autē poteſt remouere a ſua materia nec a ſua forma ſeu etiā diſtare. 2ᵒ patet ꝙ locus nō eſt ſpatium ſeparatū penetrans ipſuʒ locatū:ſicut ſiquis exiſtimaret inter latera pinte eſſe ſpatiū interceptuʒ ita longum/ latum/⁊ ꝓfundū:ſicut eſſet interceptuʒ ſine hoc ꝙ cederet: quia fruſtra poneret̄ tale ſpatium.ergo ⁊c̄.ꝯñtia tenet.antecedens patet:qa quo ad replēdum pintaʒ ſufficit corpus ingrediens:⁊ ad cōtinendum ſeu locanduʒ:ſufficit ſuperficies pinte circundans illud. 2ᵒ partes eſſent per ſe in loco:ſicut totum:vel ſolum totus mundus diceret̄ per ſe in loco.patet ꝯſequētia:quia vel dicit̄ per ſe in loco ꝙ in ſpatio ſibi equali:⁊ ſic quelibet pars erit per ſe in loco:qa quelibet eſt in ſpatio ſibi equali ſicut totū:⁊ cum infinite ſint partes:ſeqtur ꝙ infinita eſſent loca diſtincta nō cōmunicātia:vel ſoluʒ dicit̄ per ſe in loco ꝙ occupat totale ſpatium:qđ nullus diceret. Addit ꝙ locus crederetur eſſe materia:quia recipit ſicut locus:tamē quia in ea fit mutatio ſicut in loco:⁊ etiā quia ſicut materia nequit eſſe ſine forma:ita nequit eſſe locus ſine locato:tamē ille modus recipiēdi differt.materia eniʒ recipit formā:locus compoſitū.materia facit vnū cum forma quā recipit:locus ꝟo cum locato non. Crederetur autem locus eſſe vltima ſuperficies rei:quia cōtinet ⁊ terminat reʒ locatam:etiam illa ſuperficies:etiā verum eſt ꝙ hoc aliter eſt ⁊ aliter:quia locus cōtinet ⁊ terminat extrinſece extrema:ſuperficies cōtinet ⁊ terminat intrinſece. ℂ 9ᵒ probat:ꝙ locus
eſt imobilis:ideſt non eſt de ratione loci ꝙ moueat̄ ad mo T.c.42
tum locati:qa per hoc differt locus a vaſe:naʒ iſte terminus vas ſignificat locū prout ad eius motū ſimul mouet̄ locatū: ⁊ iſte terminus/locus/ſignificat locū:non ſub ea ratione qua mobilis ad motū locati:ſed potius inq̄ntum locatū mouetur ad ipſum. ℂ Ex qbus 10ᵒ:infert diffinitioneʒ loci:ꝙ eſt
corporis cōtinētis imobilis p̊mū:⁊ exponit̄ ꝙ eſt terminus T.c.41
corporis cōtinētis imediatus locato:⁊ diuiſus ab eo. p̊mum imobilis.i.de cuius rōne iq̄ntū eſt locus nō eſt ꝙ moueat̄

UVA. BHSC. IyR_143_5

ad motum locati:dicit̃ imediatus:q꞉ terminus diſtans non
eſt locus:vt ſupficies ꝯuexa ſphere ignis:nõ eſt loc⁹ ꝓprius
aeris:dicit̃ diuiſus:q꞉ terminus cõtinens nõ eſt locus:vt di/
T.c.45. ctũ eſt. ¶ 11° infert:ꝙ totus mũdus/ſeu aĩa/ſeu celũ ſupmũ/
nõ ſunt in loco ꝑ ſe/ſed ꝑ accidẽs.pꝫ:q꞉ mũdus ſolũ ratione
partiũ ſuaꝝ:⁊ celuꝫ rõne cõtentoꝝ ⁊ ſui motus quo mutat̃:
ſic aĩa rõne cõpoſiti:rõne cuius eſt pars:dr̃ eſſe in loco.hec
aũt eſt in loco:eſſe rõne alteri⁹.g̊ per accidens ⁊ non per ſe.
T.c.42 ¶ 12° ꝙ celũ rõne ſue ſupficiei iferioris eſt locus cõis oiuꝫ
ſub eo cõtẽtoꝝ:pꝫ ex deſcriptione loci cõis. ¶ 13° infert:ꝙ
qðlibet ens nãle nãliter fertur ad ſuũ locũ cũ eſt extra ipm.
pꝫ:q꞉ locus rõne ſiliꝰtudinis quã hꝫ cũ locato eſt nãliter ꝯſer
T.c.48 uatiu⁹ locati. ¶ 14°:ꝙ qðlibet ens nãle nãliter q̃eſcit in ſuo
loco nãli.pꝫ:q꞉ pars nãliter q̃eſcit in ſuo toto:mõ locatũ hꝫ
ſe ad locũ quodãmodo tanq̃ꝫ pars diuiſa a toto:ꝙ pꝫ:q꞉ aq̃
locata ab aere eſt in potẽtia aer.aer autẽ:q꞉ dignioꝛ:habet ſe
ad eam tanq̃ꝫ actus:pars autẽ eſt ipſius potẽtia:ſicut ſubm
forme vel cutis in actu.g̊ locus eſt quodãmõ totuꝫ reſpectu
locati:intelligit̃ iſtud ꝙ locatũ eſt pars loci ad iſtuꝫ itell'm:
ꝙ locatũ eſt minus nobile:⁊ per ꝯñs hñs ſe in nã per modũ
potẽtie:⁊ locus nãlis magis nobile:⁊ ꝑ ꝯñs hñt ſe ꝑ moduꝫ
actus.Sicut g̊ potẽtia dr̃ pars actus vel entis in actu:ſic lo/
catũ impꝛope ⁊ ſiliꝰtudinarie dr̃ pars loci nãlis.ſic enim aq̃
loc⁹ terre nobilioꝛ eſt ea:⁊ aer aqua:⁊ ignis aere:⁊ celũ igne:
⁊ ꝓpter hoc qðlibet iſtoꝝ iferioꝝ natural'r q̃eſcit cũ eſt ſub
ſupioꝛi tanq̃ꝫ locatũ in ſuo loco ꝓpꝛio ⁊ naturali.
Diffi. pa ¶ Circa iſtam mãm queri conſueuerunt ſex per oꝛdinem.
2a Primum vtruꝫ locus eſt equalis locato.Scõm vtrũ locus
3a eſt ſuperficies coꝛpoꝛis continentis.Tertiũ vtrum locus eſt
4a imobilis.Quartũ vtrũ diffinitio loci eſt bona.Quintũ vtrũ
5a terra eſt in aqua:tanq̃ꝫ in loco ꝓpꝛio ⁊ nãli:ꝓpoꝛtional'r dr̃
6a de aqua reſpectu aeris:⁊ aere reſpectu ignis. Sextũ vtrum
celum eſt in loco.
An locus equalis locato. Loc⁹ cõis ⁊ ꝓpꝛius. ¶ Pꝛo ṗmo notãdũ eſt:ꝙ locus capit̃ dupl'r.ꝓpꝛie ⁊ cõiter.
Pꝛopꝛie dr̃ ſupficies coꝛpoꝛis cõtinẽtis extrinſeci imediata
locata.Cõmuniter dr̃ aliqð q̃eſcens ſeu nõ ſil'r motuꝫ in oꝛ/
dine ad qð percipit̃ aliq̃ res moueri:ſeu etiã reſpectu cuius
ſupficies cõtinens rem dr̃ eſſe locus nãlis illi⁹ rei.Qꝛ aũt pa
acceptio loci ſit bona.manifeſtũ eſt:q꞉ eſt cõis:ſꝫ de alijs pꝫ
ex mõ loquẽdi.ſi enim q̃rat̃ vbi mouet̃ ſoli cõueniẽter/di/
cet̃ circa terrã:⁊ ſic terra ꝯueniẽter rñdet̃ de ſole ad qõneꝫ
q̃rentẽ vbi ſol mouetur:q̃ tñ manifeſte querit̃ de loco:ſil'r ſi
q̃ras ad quẽ locũ coꝛpus ſimpl'r graue mouet̃ nãliter nõ ꝓ/
hibitũ:rñdet̃ ad cẽtrũ:tñ nõ eſt centrũ locus niſi 3°.ſic.ſ.ꝙ
reſpectu eius ſupficies ꝯtinẽs terram:vocat̃ locus nãlis.In
ꝓpoſito aũt locus accipi dꝫ ꝓpꝛie per ſupficiẽ coꝛpoꝛis cõ/
tinẽtis:item debet capi pꝛo loco pꝛopꝛio. ¶ 2° aduertẽdum
eſt:ꝙ locus eſt ſupficies coꝛpoꝛis ꝯtinẽtis diuiſim ⁊ imedia/
ta locato:ſicut ſtatiꝫ poſt dicet̃. ¶ 3° aduertẽdũ eſt:ꝙ nõ eſt
aliq̃ ſupficies nõ ꝓfunda:ſicut dicet̃ in.c.p̊.omnis ſupficies
habet ꝓfunditatẽ.Ex q̄bus ſeq̄tur ꝙ cuiuſlibet rei infinita
ſunt loca ꝓpꝛia:q̄a q̄libet ſupficies coꝛpoꝛis ꝯtinẽtis diuiſiꝫ
imediata locato eſt locus ꝓpꝛius illius cõtẽti.per 2m.modo
infinite ſunt tales ſupficies:puta vt vltima.tertia verſus lo/
catũ:vltima 4a:vltima milleſima ⁊ ſic ſine ſtatu.Scðo ſe/
quit̃ ꝙ locus pꝛopꝛius aliq̄s eſt minoꝛ locato:aliq̄s maioꝛ:⁊
aliq̄s equalis.patet pm:q̄a doliũ cõtinens vinũ eſt locus pꝛo/
pꝛius vini:⁊ cũ quãtitas rei attẽdit̃ ꝭm tres dimẽſiones ſibi
cõbinatas:patet ꝙ eſt multo minus q̃ꝫ vinũ.ſi enim aſſeres
colligarent̃:multo minus ſpatiũ replerẽt q̃ꝫ vinũ.2° etiã pꝫ:
q꞉ poſſet capi ſupficies aeris q̃ eſt locus ꝓpꝛius alicuius cõ
tenti in aere tante pꝛofunditatis:ꝙ ꝭm oẽs tres dimẽſiones
eſſet maioꝛ illo locato:⁊ ſic etiã ſumi poſſet ꝙ eſſet equalis.
Tertio dr̃ ꝙ locus ꝓpꝛius eſt eq̄lis ſuo locato quolibet triũ
modoꝝ.ṗmo ꝭm cõtinentiã:q꞉ p̃ciſe tantũ ꝯtinet:⁊ põt ꝯti/
nere ꝭm talẽ diſpõnẽ quãtũ eſt locatũ ⁊ nõ ꝯtinet minus:q꞉
ſeq̃ret̃ ꝙ nõ cõtineret totũ locatũ:nec etiã cõtinet maius:q꞉
tunc nõ eſſet locus plenus illo locato:⁊ per ꝯñs aliqua pars
loci eſſet vacua:qð eſt falſum:⁊ hic modus eſt ꝓpꝛius equa/
litatis:queãdmodũ ſi ſoꝛ.poſſet poꝛtare centũ libꝛas ⁊ non
plus:diceremus ꝙ centũ libꝛe ſunt eq̄les potẽtie ſoꝛ.⁊ notã/
ter dr̃ ꝭm talẽ diſpõnẽ:q꞉ ſi locus q̃dratus fieret ſphericus:
aut cũ ſit ꝓfundus plus latera extẽderent̃ plus ꝯtinerẽt:eo
ꝙ oiuꝫ coꝛpoꝝ iſoperimetroꝝ ſphera eſt capaciſſima. 2° ꝙ
per eãdẽ viã ducẽdo diametrũ loci terminatã excluſiue ad
ſupficiẽ cõcauã loci:⁊ diametrũ locati terminatã incluſiue a
circũferẽtia locati due diametri eẽnt eq̄les.⁊ hoc pꝫ:q꞉ eſſet
vna ⁊ eadẽ diameter. 3° ꝙ eq̄lis eſt menſura mẽſurans ſu/
pficiẽ cõcauã loci:⁊ mẽſurans cõnexã locati:⁊ hoc ꝭm ꝑtes Dubiũ an ſupficies
ꝓpoꝛtionales loci ⁊ locati. ¶ Sed dices tu.vtrũ ſupficies q̃ ſit locato
eſt loc⁹:⁊ ſupficies locati ei imediata ſunt eq̄les. ¶ Rñdet̃ equalis.
ꝙ ſi capiat̃ ſupficies loci ⁊ locati eq̄lis ꝓfũditatis:maioꝛ eſt Solo.
ſupficies loci:q꞉ ex q̊ diametri ſunt eq̄les:maioꝛ eſt ambiẽs
⁊ cõtinẽs aliã:ſed ſi ꝓfunditates capiant̃ ineq̄les/ſtat ꝙ ma
ioꝛ ſit ſupficies loci q̃ꝫ locati:⁊ etiã põt ſupficies locati capi
tante ꝓfunditatis vltra ſuperficiem loci ꝙ maioꝛ ſit ſuper/
ficies locati q̃ꝫ loci.
¶ De 2a dubõne ſatis dicit Phs in littera:ideo bꝛeuius trãſ/ Quatuoꝛ
eundo.Sciẽdum eſt:ꝙ quatuoꝛ erant modi dicẽdi de loco. modi de
Pꝛimus ꝙ locus eſſet mã:eo ꝙ eſt receptiua ⁊ locus etiaꝫ. loco. p9
Secũdus ꝙ eſſet foꝛma.i.exterioꝛ ſupficies rei:eo ꝙ illa ter 2o
minat ⁊ cõtinet locatũ coꝛpus:⁊ he due ſatis ſunt ṗus ipꝛo/
bare in recitãdo ꝓceſſuꝫ phi.Tertius ꝙ locus eẽt ſpatiũ ſe/ 3o
paratũ/longũ/latũ/⁊ ꝓfundũ/cõtentũ inter latera cõtinẽtis
coꝛpoꝛis recipiens coꝛpus locatũ ſine ſui ceſſione. Quartus
ꝙ locus:tunc eẽt terminus coꝛpoꝛis ꝯtinẽtis.quo p̃miſſo:ſit 4o
pa ꝯ:locus nõ eſt tale ſpatiũ. Pꝛobat̃:q꞉ vel tale ſpatiũ eẽt pa ꝯ
ſuba:⁊ hoc nõ:q꞉ nõ poſſet dici cui⁹ ſpẽi eẽt in gñe ſube. Itẽ
q꞉ ipm nõ ita bene determinaret ſibi aliũ locũ:ſic alie ſube
coꝛpoꝛee:nec accñs:q꞉ accñs nequit eſſe ſine ſubto. 2° tale
ſpatiũ vel poneret̃ ad extendendũ mãm vel foꝛmã locati:
⁊ hoc nõ:q꞉ ſunt ꝑ ſuas ꝓpꝛias dimẽſiones ſufficiẽter extẽſe
ad locãdũ illas dimẽſiones:que nõ pñt recipi ſine talib⁹ di/
mẽſionibus:⁊ ſi ſic:cũ ille dimenſiones loci ⁊ ille locati ſint
eiuſdẽ rõnis:opꝫ ꝙ ipſe dimẽſiones loci etiã hñt alias di/
mẽſiones eas recipiẽtes.nõ eniꝫ eſt potioꝛ rõ de dimẽſioni
bus coꝛpoꝛis locati q̃ꝫ de eis:⁊ ꝑ ꝯñs eſſet ꝓceſſus in ifinitũ
in dimẽſionib⁹. 3° q꞉ dimẽſiones penetrarent ſe.ſ.loci ⁊ lo/
cati. ¶ Sed dices:ꝙ h̃ nõ eẽt incõueniẽs:ſed icõueniẽs eẽt Obo.
de dimẽſionib⁹ coꝛpoꝝ. ¶ Hoc nihil valet:q꞉ foꝛmis pluri Solo.
bus nõ repugnat penetratio:vt albedo dulcedini lactis:nec
etiã mãe ⁊ foꝛme repugnat.ſolis g̊ dimẽſionibus repugnat
inquãtũ ſunt dimẽſiones.g̊ cum dimẽſiones loci ⁊ locati ha/
bent eãdẽ nãm:inquãtũ ſunt dimẽſiones:⁊ repugnat dimẽ/
ſionibus locati recipe coꝛpus:ſiue hoc ꝙ cedãt:eodẽ modo
repugnabit dimẽſionibus locoꝝ. ¶ Seq̄tur 2a ꝯ ⁊ reſpon/ 2a ꝯ rñ
ſalis:ꝙ locus eſt terminus coꝛpoꝛis ꝯtinẽtis:capiẽdo locuꝫ
ṗmo modo.patet:q꞉ cum ſit locus alteꝝ quatuoꝛ modoꝛuꝫ
dictoꝝ:⁊ non ſit aliqð ṗmoꝝ trium.Iuxta dicta relinquitur
ꝙ eſt quartũ. 2° q꞉ r̃o coꝛpoꝛis ꝯtinẽtis oẽs ꝯditiones ⁊ ꝓ/
pꝛietates loci cõueniunt:ſicut patet iductiue exponẽdo eas:
ſicut fuerũt ſupius expoſite. ¶ Sed dices:quare cũ omnis Dubiũ icidentalis.
ſupficies ſit coꝛpus:nõ dicit̃ locus ita bene omne coꝛpus:ſi/
cut terminus vel ſuperficies coꝛpoꝛis cõtinẽtis. ¶ Rñdet̃ Solo.
ꝙ locus dicit̃ locus inquãtum eſt ſimul cum locato.modo
non inquãtum eſt coꝛpus eſt ſimul:eo ꝙ ꝓfunditates loci ⁊
locati ſe nequeunt penetrare:ſed ſolũ ſimul eſt inquãtuꝫ eſt
ſupficies.ſ.ꝭm longitudinẽ ⁊ latitudinẽ.quelibet enim pars
lõgitudinis loci tangit aliquã partẽ locati:ſimiliter ⁊ queli/
bet pars latitudinis:non ſic eſt de q̃libet parte ꝓfunditatis.
Coꝛm ṗm.

UVA. BHSC. IyR_143_5

Coꝛm pm. aliqd continue qeſcit: ⁊ tñ ꝯtinue eſt in alio loco. pꝫ
de colũna lapidea qeſcēte in campo: circa quã vetus ꝯtinue
apoꝛtat nouũ aerē. 2m aliqd ꝯtinue mor localr: qđ tñ ꝯtinue
eſt ⁊ manet in eodē loco. pꝫ de vino moto cũ cado ipm̄ cōti-
nēte. 3m ꝙ q̄uis locus ſit ſupficies: tñ nō debet dici ꝙ locus
eſt lōgitudo ⁊ latitudo. pꝫ: qꝛ illa ꝓprie nō continēt niſi rōne
ſube per eas extenſe. 4m locus dꝫ dici ſupficies lōga ⁊ lata:
ſeqtur ꝙ cũ ſit ſupficies ⁊ nō abſtracitue: ſequit̃ ꝙ ꝯcretiue.
3a. Tertia ꝯ. locus nō eſt ſupficies coꝛpis ꝯtinētis: capiendo
locũ 2o aut tertio mō. pꝫ: qa 2oo eſt fixũ vel nō talr motuꝫ re-
ſpectu cuius aliqd pcipit̃ moueri. ⁊ 3o dr̃ ſitus reſpcũ cuiꝰ ſu-
Utrũ locꝰ ſit imobil. perficies cōtinens dr̃ locus nãlis: ⁊ neutrũ hoꝝ eſt ſupficies
coꝛpis ꝯtinētis: ſic. n. cētrũ poſſet dici locus. Hec de ſecūdo.
Ad tertiã dubiõnem. Quantũ ad 3m ſciēdũ eſt ꝙ Cōmētatoꝛ dicit tria. pm ꝙ lo-
T.c.42 cus eſt mobilis. pꝫ: qꝛ eſt pars coꝛpoꝛis ⁊ oē coꝛpus eſt mobi
Opio Cō- le. 2m ꝙ locus nō eſt mobilis per ſe: ſubaudi q̄diu eſt locus.
mētatoꝛis pꝫ: qꝛ pars nō mouet̃ p ſe: mō locus eſt pars coꝛpis ꝯtinētis.
3m ꝙ locus nō de neceſſitate mouet̃ ad motũ locati. pꝫ: qꝛ lo-
catũ pōt moueri a ſuo loco. g̊ ⁊c. ⁊ p ꝯñs tūc mouet̃: lꝫ ille lo-
cus nō moueat̃: ⁊ ſic Cōmētatoꝛ vult ꝙ illa particula/imobi
lis in diffinitione dꝫ ſic exponi/locus eſt īmobilis. i. nō per ſe
mobilis: nec ēt de neceſſitate mobilis ad motũ locati: p qđ di
cit Phm diſtinxiſſe locum a mã ⁊ foꝛma locati: qꝛ illa de ne-
ceſſitate mouent̃ ad motũ locati. Cōcluſiones he vere ſunt.
Obo Sꝫ foꝛte nō ſufficiũt: qꝛ turres btē Marie v̄ginis dñr mo
te localr: nec locũ eaꝝ motũ fuiſſe a pa eaꝝ ꝓductiōe: ⁊ tñ nō
ſcḋm modũ Cōmētatoꝛis poteſt dici quomodo illđ itelligat.
Opio diu. Propter qđ alij dicũt: ꝙ ad locũ duo ꝯcurrũt. ſ. mãle ⁊ eſt
ſupficies coꝛpoꝛis ꝯtinētis: de quo tenēde ſunt ꝯnes Cōmēta
toꝛis. Aliud eſt foꝛmale ⁊ eſt diſtãtia vel ꝓpinqtas ad celuꝫ
⁊ ad cētrũ ⁊ ad cetera qeſcētia: ⁊ ſcḋm h foꝛale locꝰ dr̃ īmobil:
ad iſtũ intellm: ꝙ q̄diu manet eadē diſtantia vel ꝓpinqtas
locati ad celũ ⁊ ad cētrũ ⁊ ad cetera qeſcētia: ipſum dr̃ mane
re in eodē loco qualrcũqꝫ ſupficies ꝯtinēs ipm̄ mutet̃: ⁊ hec
3 opio eſt vera quo ad mentē. Sed male de v̄tute ſermōis de-
ducit̃: qꝛ diſtãtia vel ꝓpinqtas quã vocãt foꝛmale loci eſt ita
bene mobilis ſicut ſupficies quã ponũt mãle: qꝛ diſtantia eſt
aer vel aliud mediũ interceptũ inter rē locatã: ⁊ aliud quie-
ſcēs vl fixũ. Cōſtat autē ꝙ aer eſt bene mobilis ſicut ſuperfi
Opio do- cies coꝛpoꝛis ꝯtinētis. Et ideo de hac mã pñt poni ꝓpō-
ctoris. nes faciles. pma. Ois locus eſt p ſe mobilis: qꝛ cũ nō ſit ſup-
pa ꝯ. ficies indiuiſibilis. Ois locus eſt coꝛpus partiale: ⁊ ſi diuide-
2a ꝯ. ret̃ a toto: poſſet bene p ſe moueri. Scḋa ꝯ. turres beate
Marie virginis vel alia huiꝰ: nō dñr eſſe in eodē loco i quo
fuerũt ante annũ: capiēdo locũ pmo mō: qꝛ nō ſunt in eadem
ſupficie aeris ꝯtinētis: ſꝫ capiēdo locũ 2oo: qꝛ equalē diſtãtiã
hñt ad alia fixa qeſcētia: ⁊ eadē dr̃ idē locus q tūc: qꝛ diſtan-
tia eſt eadē. i. equalis eaꝝ ad alia qeſcētia eque fuerunt tunc.
3a ꝯ. Tertia locus dr̃ īmobilis in lr̃a: ad iſtũ intellm ꝙ nō cō-
petit loco inq̄tũ dr̃ locꝰ moueri ad motũ locati. pꝫ: qꝛ nō co-
gnoſcimus locũ niſi vidiſſemus trãſmutationē localē: ⁊ p cō
T.c.42 ſequēs motũ de vno loco ad aliũ: per Phm in lr̃a. ergo p mo
tum rei de vno loco ad aliũ: loco nō moto cũ locato locuꝫ co
gnoſcimus: ⁊ p ꝯñs locũ cognouimus eē locũ ſub rōne imo-
bilitatis eiuſdē. ſ. qꝛ nō talr motus ſicut locatũ: ⁊ ſic nō eſt de
rōne loci ꝙ moueat̃ ad motũ locati. vñ ſicut ipoſitũ eſt vas
ad ſignādũ locũ: put ipſe ſimul mouet̃ cũ locato: ſic ipoſitus
eſt terminus ille locus ad ſignãdũ locũ inq̄m ponit locatum
moueri localr ipſo loco nō moto vel nō talr moto: ⁊ iđ locus
dicit imobilitatē ad intellm dictũ. Et ſi dicat̃ ꝙ opꝫ locum
moueri ad motũ locati reſpcũ locati: ꝯcedit̃: ſꝫ hoc nō cōno-
tat iſte terminus/locus/nec ꝯuenit ſibi inquantum eſt locus.
4a ꝯ. Quarto pōt dici ꝙ locus eſt imobilis ad illuꝫ intellm: ꝙ
diſtãtia intercepta inter fixũ qeſcēs qđ vocat̃ locus: ⁊ ipſum
locatũ eſt īmobilis: ſic ꝙ opꝫ eã ſemp manere equalem nãlr

q̄diu locatũ qeſcit a motu recto. pꝫ: qꝛ q̄uis eſt diſtãtia ſim-
plr mobilis que eſt iter turres beate Marie v̄ginis: ⁊ turres
beate genouefe. tñ opꝫ ꝙ maneat ſemp equalis q̄diu turres
beate vriginis qeſcũt a motu recto: ⁊ illud voluit opinio ſu-
perius improbata: dicens ꝙ foꝛmale loci eſt immobile.
Ad 4m dr̃ ꝙ diffinitio loci expoſita: ſicut exponit̃ in nota- Ad 4m Dubiuꝫ
bili ſupius: eſt bona diffinitio loci: capiēdo locũ pmo mō: qꝛ Utruꝫ loci
diffinitio paſſionis data p ſubm: ⁊ p ꝯditiones q̄s ꝯnotat vl- diffinᵒ ſit
tra ſubm: eſt bona: ſꝫ iſta eſt hꝰ. ergo ⁊c. maioꝛ manifeſta eſt. bona.
⁊ minoꝛ pꝫ: qꝛ ille terminꝰ/locus/eſt paſſio ſupficiei: qꝛ idē in
re eſt locus ⁊ ſupficies: q̄uis locus plus ꝯnotat q̄ ille termi-
nus/ſupficies: ⁊ ideo loco ſubti ponit̃ ille terminꝰ/coꝛpis cō
tinētis. i. ſupficies: ⁊ ſic locus ꝯnotat p̊. ꝙ locus ſit eq̄lis loca-
to ꝓpꝛio ſcḋm ꝯtinētiã: ideo dr̃ imediate locato. Scḋo con
notat: ꝙ ſit diuiſus ⁊ extrinſecus terminus: ideo dr̃ ⁊ diuiſus
ab eo. Tertio ꝯnotat ꝙ nō ſit mobilis inq̄tũ eſt locus. i.
ꝙ nō ſit de rōne loci inq̄tũ eſt locus ꝙ moueat̃ ad motũ lo
cati: ⁊ ideo dr̃ ibi īmobile pm. vñ ly pmũ/tãtũ valet ſicut non
de per ſe: ⁊ de neceſſitate mobilis ad motuꝫ locati: inq̄tũ eſt
locus: plura nō ꝯnotat ille terminus locus: ⁊ ideo pꝫ tota mi-
noꝛ. Foꝛte querit̃ in quo pũcto eſt locus: ⁊ dictũ eſt in pũ
ctis ꝙ eſt in pũcto ad aliqd: nec eſt incōueniēs paſſionē que
eſt de vno pũcto diffiniri per ſubm ꝙ eſt de alio puncto vt
diffinitur riſibile: ꝙ eſt aptum natum ridere: q̄uis animal
⁊ riſibile non ſint de puncto eodem.
Pro quinto queſitoꝝ dꝫ notari ꝙ locus nãlis dr̃ locus ha- Ad qntaꝫ difficultatem.
bēs virtutē nãlē ꝯſeruatiuã locati: qd aũt eſt locus ꝓpꝛiꝰ di-
ctũ eſt pus. Scḋo: ꝙ dubiuꝫ dꝫ itelligi de totali terra ſeu Utrũ elēta
maxima quãtitate terre: qꝛ đ illa loq̄bat̃ Ari. Quibꝰ nota ſint in ſuo
tis: ſit pꝛia ꝯ. ꝙ nullus eſt locus ꝓpꝛius terre: qꝛ ois locus q loco nãli
cōtinet terrã: etiã ꝯtinet multas ſubãs alias que non ſũt par- ⁊ pꝛopꝛio.
tes terre. g̊ nullus talis eſt terre locus ꝓpꝛius. ꝯñã tꝫ p diffi- pa ꝓpō.
nitionē loci ꝓpꝛij. añs notũ eſt: qꝛ cōtinet lapides ⁊ mineras
aliaꝝ reꝝ exñtiũ infra terrã. Scḋa ꝓpō. ſupficies aque
ꝯcaua nō eſt locus maxime q̄titatis terre. pꝫ: qꝛ nō circũdat 2a ꝓpō.
eã: ſꝫ ſolũ partes eius. vñ nō eſt equalis locato: tñ ois locꝰ ꝓ-
pꝛius dꝫ eſſe eq̄lis locato mō ſupius dicto. Tertia ꝓpō.
aggregatũ ex ſupficie aque cōcaua ⁊ pte ſupioꝛis aeris cōca- 3a ꝓpō.
ua tangēte terrã: ⁊ oibus alijs ſupficiebus diuiſis a maxima
quãtitate terre ex ꝯtingētibus terrã: eſt locus ꝓpꝛius aggre-
gati ex maxima quãtitate terre ⁊ oibꝰ ſubijs cōtinētis infra
terram. pꝫ: qꝛ illud aggregatũ ꝯtinet illud aggregatũ ⁊ nihil
aliud qđ non eſt pars illius aggregati. Coꝛm: nō eſt de rō-
ne loci ꝓpꝛij ꝙ ſit aliqd vnũ. pꝫ: qꝛ tale aggregatũ eſt locus
ꝓpꝛius aggregati ex terra ⁊ alijs: ⁊ nō eſt aliqđ vnũ. ſilr mō
ſupficies cōcaua hoꝝ cũ alijs ſupficiebus ꝯtinētibus aquaꝫ
⁊ terrã: eſt locus aggregati ex maxima quãtitate terre ⁊ alijs
infra eas ꝯtis. ſilr ſuperficies cōcaua ignis eſt locus ꝓpꝛius
aggregati ex aere ⁊ ꝯtis in eo: eodē modo cōgregati ex igne
⁊ ꝯtis infra ignem eſt locus ꝓpꝛius ſupficies concaua oꝛbis
lune: ꝓpoꝛr dicat̃ de ſuperioꝛibus ſpheris ꝯtis infra eas: con
cedit̃ ēt ꝙ nullus locus eſt locus ꝓpꝰ aeris vel ignis: ⁊ ꝓbe
tur ſicut ꝓbatur ſupius ꝯ pa: dubōnis iſtiꝰ. Hec de loco pꝛo-
pꝛio. Sed de loco nãli vr̃ p̊ ꝙ aliqd pōt eſſe collocatũ nãlr Collocatũ
duplr. vno mō quo ad nãm ꝓpꝛiã: ⁊ ſic dr̃ collocatũ nãlr ꝙ nãle 2r.
eſt in loco eius ꝯſeruatiuo ſibi debito ſcḋm eius ſpeciē: ⁊ nul-
li alteri niſi rōne eiꝰ: ſic terra dr̃ nãlr collocari circa centruꝫ
mũdi īmediate: qꝛ ſcḋm eius naturã ꝓpꝛiam ille locus ſibi con-
uenit ⁊ nulli alteri niſi rōne ipſiꝰ. vñ ſi miſto ꝯueniat: hoc eſt
rōne terre. ſ. inq̄m in eis dñat̃ terra. Alio mō dr̃ collocatum
nãlr: que ad nãm cōmunē. ſ. collocatũ in aliquo ſitu ſibi ꝯue
niēte ſcḋm nãm cōem ⁊ nō ſcḋm ꝓpꝛiam: ⁊ ſic aliq̄ dr̃ nãlr collo-
cata infra terrã ne fiat vacuũ: qꝛ nãle eſt oibꝰ coꝛpoꝛibꝰ pꝛo-
hibere vacuũ in fluxu cōis nãe. ſic etiam diceret̃ lignũ poſi-
tũ infra aquã in vaſe ſituato in aere nãlr aſcēdere. Silr ⁊ nã-

UVA. BHSC. IyR_143_5

liter ſuꝑ aquã collocari:ita ꝙ īfluxus nãe cõis eſt vt grauio/
ra ſint collocata ſub leuioribꝰ. Juxta h̄ inferunt̄ ꝑpõnes ꝓ/
babiles. ṗma que eſt quarta dubõnis. Qꝛ oīs ſuperficies ime
dictate ɔtinẽs maximã quãtitatẽ terre:ſic ꝙ cẽtritrica graui
tas ip̄ſiꝰ terre eſt cẽtrũ mũdi:eſt locus nãlis terre quo ad nãꝫ
eiꝰ ꝓpriã.pꝫ:qꝛ ad illũ locũ:cũ terra eſt extra nãlr mouet̄:⁊
cũ eſt in eo nãlr qeſcit:ſicut deducit Phs 2° celi.⁊ pꝫ ad ex/
perientiã:qꝛ terra deſcẽdit nõ ꝓhibita ad cẽtrũ ad angulos re
ctos ſpherales ſic̄ experit̄. ℂ Coꝛª. ſuꝑficies ɔcaua aq̃ eſt lo
cus nãlis terre.pꝫ ex ɔ̊ne:qꝛ ɔtinet eã ſicut cẽtrũ ſue grauita/
tis eſt cẽtrũ mũdi. ℂ Scḋz coꝛm ſuꝑficies ɔcaua aeris cõtin
gẽs terrã eſt locus nãlis terre.pꝫ idẽ qꝛ ɔtinet eã eodẽ mõ.
Eſt aũt cẽtrũ grauitatis terre pũctus infra terrã derelinq̃ns
ex oī latere ſui eq̃lẽ grauitatẽ terre:ſicut centrũ magnitudis
eſt pũctus ex oī latere ſuo equediſtãs ab extremitate terre.

An ſuperficies eſt locꝰ nãlis terre.

Obycit̄ p̊

ℂ Sed ɔ̊ dices:qꝛ locus nãlis dꝫ eẽ ɔſeruatiuus:ſuperficies
aeris eſt deſtructiua terre ⁊ nõ ɔſeruatiua.g̊ nõ eſt locus nã/
lis. maioꝛ pꝫ ex deſcriptione loci nãlis.⁊ minoꝛ pꝫ:qꝛ ɔ̊riat̄
in ambabꝰ qualitatibus:eſt.n.calida ⁊ humida:terra autem
frigida ⁊ ſicca. ℂ Scḋo terra nũq̃ ẽ nãlr collocata.g̊ f'la eſt

2°

ɔ̊ cũ coꝛ°.ɔ̃ña tꝫ.ꝓbat̄ aña.qꝛ nũq̃ cẽtrũ grauitatis terre eſt
centrum mundi.ergo terra nunq̃ eſt nãlr collocata. ɔ̃ñtia tꝫ
ꝑ ɔ̊nẽ.aña pꝫ:qꝛ ſupponẽdo ꝙ iã cẽtrũ grauitatis terre eſſet
cẽtrũ mũdi:ſtatim ꝑ exhalationes ⁊ leuificationes terre ime
diate diſcooꝑta aq̄s fiet minoꝛ grauitas citra cẽtrũ q̃ vltra.
ergo nullo tẽpoꝛe manet cẽtrũ grauitatis terre centrũ mũdi.

3°

ℂ Tertio qꝛ vl' locus nãlis terre eſt ſuperficies aeris inq̃tũ
ipſa eſt aer:⁊ hoc nõ ꝑ rõnẽ ṗmã:qꝛ eſt deſtructiua terre ma
gis q̃ cõſeruatiua:vel potius eſt inquãtũ eſt in tãta diſtantia
a celo:⁊ ſi ſic:tũc ſequit̄ ꝙ hꝫ virtutẽ ɔſeruãdi terrã a celo:qḋ
eſt falſuꝫ.g̊ nullo mõ ẽ locus nãlis terra.ɔ̃ña tꝫ.⁊ tom aña pꝫ:
dẽpta tertia parte:que ꝓbat̄ ſic:qꝛ ſi terra in ſuo loco cõſer/
uaret̄ ꝑ influxũ celi:ſeqtur ꝙ q̃to terra eẽt ſuꝑius tãto nãliꝰ
collocaret̄.ꝓbat̄ ɔ̃ña:qꝛ tãto nãlis influxus celi eſſet foꝛtioꝛ:
eo ꝙ gñat̄ ꝑ cõtactũ:modo agẽs ꝑ ɔtactũ foꝛtius agit ꝓpe ſe
q̃ diſtãter a ſe. ℂ Scḋo ꝓbat̄ ꝙ tũc influxus ɔſeruatiuꝰ ter
re multiplicaret̄ ꝑ ſpherã ignis:⁊ cũ ille ſit infrigidatiuꝰ ip̄e
nãlr coꝛrũperet ignẽ:⁊ ſic ignis in ſua ſphera ab illo influxu
ɔtinue coꝛrũperet̄:cũ innãlr collocat̄:vĩ mihi ꝙ hec ſint dif/
ficilia. ℂ Et ideo pꝛo eis infero aliquas ꝑpõnes rñſales ad
mãm:⁊ eſt ṗma q̄nta dubõnis:ꝙ ſuꝑficies aeris nõ eſt locus
terre inquãtũ ipſa eſt eſſentialr aer:ꝑ rõnẽ factã:qꝛ tũc gleba
terre circũdata aere deberet qeſcere:qꝛ eſſet in loco ſibi dire
cte nãli. ℂ Sexta ɔ̊ dubõnis:ꝙ illa eſt locus nãlis terre in/
quãtũ eſt in tãta diſtãtia a celo.pꝫ:qꝛ eſt locus nãlis:vt dictũ
eſt:⁊ nõ inquãtũ eſt talis res eſſentialr:nec etiã vt hñs quali/
tates nãles aeris:ergo eſt locus nãlis eiꝰ:inquãtũ tãtuꝫ diſtat
a celo:nõ enim vĩ q̃uo alr eſſet locus nãlis. ℂ Cõfirmat̄:qꝛ
terra nãlr eſt ſita in illo in quo eſt:qꝛ ille qeſcit cũ eſt ibi non
violẽter:⁊ illuc mor ſi ſit extra:⁊ nõ põt dici ꝙ aliũde eſt ibi
nãlr:niſi qꝛ ɔſeruata ibi a celo:tota.n. virtus mũdi inferioꝛis
gubernat̄ a celo:ſicut habet̄ ṗmo metheoꝛoꝝ. 3° q̃re plus il
lũ ſitũ quereret q̃ aliũ:niſi ad hoc aliũde determinaret̄ ⁊ nõ
a deo ſolũ:qꝛ hoc nõ eſſet nãlr dictũ.g̊ a deo mediante celo.
ℂ Septima ꝑpõ.cũ celũ ɔſeruat terrã:in locũ terre influit
nãlr virtutẽ ɔſeruatiuã terre.pꝫ:qꝛ ɔſeruat terrã ꝑ p̄cedẽtẽ:
⁊ cũ eã nõ tãgat:nõ videtur quomodo eã ɔſeruaret:niſi per
virtutem ſibi influxam:ſi enim non plus in eam ageret q̃ in
chimeram vel q̃ chimera in terram non eam conſeruaret.
ℂ Octaua ɔ̊.ꝙ hec virtꝰ eſt infrigidatiua ⁊ diſcretiua. pꝫ:qꝛ
talis eſt virtus nãlr ɔſeruatiua terre:vnde calefactiua vl' hu/
mefactiua nãlr terrã coꝛrũpet.g̊ virtus ɔſeruatiua eiuſdẽ dꝫ
eẽ nãliter ꝓhibitiua calefactiuis ⁊ humefactiuis.g̊ dꝫ eẽ ifri/
gidatiua ⁊ exiccatiua. ℂ Nona ɔ̊.hec virtus trãſit ⁊ multipli
cat̄ per oẽs ſpheras intermedias.pꝫ:qꝛ celũ eſt agẽs coꝛpo/

Nõdũ

Ad argumẽta dubõnum.

Locus nãlis terre.

reũ:tale agit nãlr per ɔtactũ:vt pꝫ 7° huiꝰ:qꝛ oẽ mouens eſt
ſil' cũ moto:⁊ ꝑ ɔ̃ñs prius agit in ꝓpinquũ q̃ in remotum. *T.c.10.*
ℂ Decima ꝑpõ.talis v̄tus nõ eſt calefactiua in ſphera ignis
⁊ infrigefactiua in ſphera terre.pꝫ:qꝛ talis virtus cũ ſit eadẽ
numero eſſentialr:nõ eſt in ſpẽ niſi huius effectus ꝓductiua.
ergo nõ ſtat ꝙ ſit calefactiua ⁊ infrigefactiua:cũ ſit vna ⁊ ea/
dẽ. ℂ Undecima.talis virtꝰ eſt foꝛtioꝛ in ſphera aeris q̃ ter/
re ⁊ in ſphera ignis q̃ aeris:qꝛ ꝓpinquius agẽti multiplicat̄
⁊ generanti.igit̄ foꝛtioꝛ.ɔ̃ña tꝫ:qꝛ qḋlꝫ agẽs de per ſe foꝛtius
agit in ꝓpinquũ q̃ indiſtans. ℂ Duodecima ꝑpõ.aqua nã/
liter collocat̄ in ſitu intra aerẽ ⁊ terram.pꝫ ſicut ṗma:qꝛ illic
qeſcit ⁊ illuc mor:ſi ſit ext̄ illũ ſitũ nõ ꝓhibita. ℂ Deciatertia
ꝑpõ.ꝙ aer nãlr qeſcit infra ɔcauũ ignis ⁊ ɔuexũ aque:ſilr
ignis inter cõuexũ aeris ⁊ ɔcauũ lune.pꝫ ſicut p̄cedẽs. Si di
cas ꝙ ignis in illo ſitu non qeſcit cũ moueat̄ ibi circulariter:
vt dĩ p̊ metheoꝛoꝝ. Dicat̄ ꝙ ſufficit locatũ in ſuo loco quie/
ſcere a motu recto quo moueret̄ a loco nãli. ℂ Decimaq̈rta
ꝑpõ.ꝙ qḋlꝫ hoꝝ qeſcit in ſuo ſitu nãli:⁊ ɔſeruat̄ ꝑ virtuteꝫ
influxã a celo ſibi in illo loco.pꝫ ſicut 6ª. ℂ Coꝛm:qḋlꝫ hoꝛuꝫ
elementoꝝ in ſuo ſitu nãli ɔſeruat̄ ꝑ virtutẽ influxaꝫ a celo
gñatiuã nãlr qualitatũ.tali elr'o ɔueniẽtiũ:ſicut ignis ī regio/
ne ſua ꝑ v̄tutẽ calefactiuã deſiccatiuã:aer ꝑ humectiuã ⁊ ca/
lefactiuã:⁊ ita deinceps pꝫ ſicut octaua. ℂ Tũc pꝛo ſolõni/
bus rõnũ aduertẽdũ eſt ſuꝑioꝛes ſpheras celeſtes.ſ.ṗm mo/
bile ⁊ quecũqꝫ ſunt ſbtus vſqꝫ ad ſpheram ſolis excluſiue:a
q̄bus ſ̄m aſtronomos res inferioꝛes hñt eſſe ꝑ ſpheras infe/
rioꝛes multiplicare virtutes cõſeruatiuas reꝝ:⁊ ſpãlr elr'oꝝ:
ſic ꝙ foꝛtiſſime virtutũ calefactiuã ſꝫ minoꝛẽ diſtãtiã:⁊ ideo
illa nõ ꝓtendit̄ niſi vſqꝫ in ſpherã aq̃ excluſiue ɔ̃ñter hume
ctatiuã ⁊ illa ꝓtẽdit̄ vſqꝫ ad ſpherã terre excluſiue:demum
infrigidatiuã ⁊ exiccatiuã que ſũt qualitates moꝛtis:iſtas re/
motiꝰ multiplicat.ſ.verſus diametrũ ſphere elemẽtoꝝ:ſꝫ mi
nus foꝛtiter.ꝑꝑ qḋ ignis ⁊ aer nãlr collocant̄ ſuꝑiꝰ:qꝛ ibi foꝛ/
tioꝛes ſunt influẽtie calefactiue.terra aũt ⁊ aqua deoꝛſum:qꝛ
illic influẽtie infrigefactiue hñt v̄tutẽ:nec īpediũtur ab īfluẽ/
tys calefactiuis eo ꝙ ad tantã diſtãtiã multiplicant̄. ℂ Sꝫ
dices tu:quare g̊ ignis in ſphera ſua nõ coꝛrũpit̄ ab influẽtia
humectatiua:que illic foꝛtioꝛ eſt q̃ influẽtia deſiccatiua.
ℂ Jtẽ ꝙ ſignũ hr'et̄ de h̄ ꝙ influẽtie debilioꝛes ad maioꝛẽ di
ſtantiã multiplicarent̄. ℂ Rñdet̄ ad ṗm ꝙ influẽtia deſicca
tiua q̃uis de ſe debilioꝛ ſit in ſphera ignis q̃ humectatiua:tñ
foꝛtificat̄ a foꝛti caloꝛe excedẽte v̄tutẽ humectatiuã ⁊ īpediẽ
te ꝑ modũ ſequele ad foꝛtitudinẽ caloꝛis.caloꝛ.n.foꝛtis ꝑ mo
dũ ſequele deſiccat. ℂ Ad 2m dĩ ꝙ queãdmodũ maioꝛis ꝑ/
manẽtie ſũt humiditas ⁊ ſiccitas q̃ calitas ⁊ friditas:⁊ tñ ſũt
debilioꝛis actiõis:ita nõ eſt icõueniẽs:ꝙ īfluẽtie frigefactiue
⁊ deſiccatiue remotiꝰ mltiplicent̄ q̃uis ſũt debilioꝛes in agẽ
do:⁊ ſic̄ vĩ ex effectu opoꝛtere dici:eo ꝙ nõ vĩ alter modus
quo elr'a frigida ɔſeruant̄ a celo. ℂ Per h̄ ad rõnes. Ad pri/
mã dĩ:ꝙ eſt pꝛo q̄nta ɔ̊ne. Ad 2am dĩ:ꝙ terra eſt ɔtie nãliter
collocata:qꝛ ſic̄ h̄ medietas ɔtie lenificat̄:ita tota terra mor
vel ɔtie iſtã medietatẽ terre diſcoꝑtã aq̄s ſurſum ⁊ aliã deo/
ſum. Ad aliã dĩ:ꝙ hoc eſt inq̃tũ ſuꝑficies aeris eſt in tãta di
ſtãtia a celo ad q̃tã nãlr incidit virtus frigefactiua ⁊ deſicca
tiua:que ſunt ɔſeruatiua terre:tñ ſuꝑius vbi virtꝰ illa eſt foꝛ/
tioꝛ q̃tũ eſt de ſe terra nõ nãlius cõſeruaret̄:eo ꝙ ibi ſũt in/
fluentie calefactiue deſtructiue terre foꝛtioꝛes in agendo q̃
ſunt influẽtie ɔſeruatiue terre:nec influxus cõſeruatiuꝰ ter/
re multiplicatus per ſpherã ignis eſt deſtructiuꝰ ignis:eo ꝙ
ibi eſt influentia calefactiua foꝛtioꝛ in calefaciendo q̃ illa in
infrigidan°. Addi tñ põt ꝙ q̃tũ eſt ex nã ꝓpꝛia elr'oꝝ nãlioꝛ
locus eſt terre ſuꝑficies aque q̃ aeris:qꝛ eſt ei ſimilioꝛ. ℂ 2°
ꝙ ſi aqua vel aer infra terrã deſcẽdit ⁊ ibi collocet̄ eſt h̄ eis
nãle nã cõi:ne ſit vacuũ:ſꝫ nõ q̊ ad nãꝫ ꝓpꝛiã. Hec de 5° du°.
ℂ Ad 6m p̄ncipale dĩ ṗmo.ꝙ celũ.i.ſuṗma ſphera:nõ eſt i lo/

4° t.c.

Inferioꝛa a ſuꝑioꝛibꝰ regunt̄ Op. aſtronomoꝝ.

Dubõnis icidẽtalis

Solo.

Ad argumẽta dubõnum.

Ad tertiũ difficultatẽ.

UVA. BHSC. IyR_143_5

co p̊ mō.ſ.capiēdo locū pro tio corporis ꝯtinētis.pz:qꝛ nllm
corp⁹ cōtinet ipſuz Cor^{m}.capiēdo ſic locū celū nō mo^{r} loca/
liter.pz:qꝛ ſic nō bz locū:mō motus localis attēdit̄ pncipal'r
in ordine ad locū.¶ Scda ꝓpō.celuz habet locum:capien/
do locū 2° modo.pz:qꝛ bz aliqđ fixuz in ordine ad qđ vel ei⁹
partes ꝑcipiunt̄ moueri.¶ Cor^{m}.capiēdo ſic locū ipm mo^{r}
local'r.pz.qꝛ mo^{r} in ordine ad ei⁹ locū 2^{oo} dictū:ꝛ ꝓportiona
4° phy. t.c.46. bil'r intelligēdū eſt:vel ſaltē exponēdū dictū Cōmētatoris:q
dicit.ꝙ celū nō eſt in loco ꝑ ſe:ſed ꝑ accñs.i.eſt in loco 2^{oo} di/
cto:q improprie dr̄ locus:ꝛ ideo rōne eius dr̄ eſſe in loco per
accñs:ſz nō in loco p̊ mō dicto:ꝛ qꝛ talis ſolūmō dr̄ locus:iō
non dr̄ eſſe in loco ꝑ ſe.¶ Sed dices tūc qs eſt locus celi hoc
Dubiō incidentalis. modo.Ad qđ dico ꝙ eſt quoddā fixū.ſ.terra vel lapis:i ordi/
ne ad qđ celū ꝑcipit̄ moueri.¶ Querit̄ rōnabil'r:vtrū celū
eſt in illo loco:ꝛ vr̄ mihi ꝙ ꝓprie nō dz dici in loco:eo ꝙ tale
fixū nō cōtinet celū:pōt dici tñ improprie in loco:qꝛ eſt in cer/
ta habitudine reſpectu talis fixi:ꝛ ad talē ſenſuz pōt dici eſſe
in eo:ſeu ēt improprie dr̄ eē i loco:qꝛ bz locū:lz vl' ꝯtineat ce/
lū.¶ Tertia ꝓpō.ꝙ celū mouet̄ ſm ſitū.vt dicit Auicē.pz:
qꝛ nō bz locū ꝓprie dictū:ꝛ ideo non ꝓpriſſime dr̄ moueri
local'r:ſed mutat ſitū ad ſpherā q̄eſcēdo:ꝛ ideo pōt dici pro/
prie moueri ſz ſitū.¶ Sed ꝯ dices:qꝛ Cōmētator dicit hāc
ꝯnē Auicēne eē falſaz:eo ꝙ Phs 8° hui⁹:p̄^{m} motū q eſt celi:
nō dicit eē ſm ſitū:ſz motū localē ſiue de pñto vbi.¶ Item
dicit 5° hui⁹.ꝙ nō eſt motus niſi ſm quātitatē:qualitatem:ꝛ
vbi:nō ergo eſt ſm ſituz.¶ Tertio qꝛ vt dicit beatus Tho/
mas:ſitus eſt ad aliqđ:qꝛ pōne ſūt ad aliqđ.vt dicit Phs in
pñtis:mō ſm ad aliqđ nō eſt ꝑ ſe motus.5° hui⁹.4° qꝛ ſitus
cōſiſtit in indiuiſibili:modo in indiuiſibili nullus cōſiſtit mo
tus.¶ Ad hoc facil'r dr̄.ꝙ Phs motū quo celū mutat ſituz
ad res q̄eſcētes vocauit localē in ordine ad locū 2° mō dictū.
¶ Ad 2^{m} dr̄:ꝙ ꝑ ſe mot⁹ nō eſt ſm ſitū:ad illū intell'm:qđ
nō eſt de rōne alicui⁹ motus ꝙ ꝑꝑ ipſuz factū de re que mo^{r}
varient̄ termini de pñto ſitus.n^{m} o⁹ bñ eſt motus ſm ſitum
improprie:ſic ꝙ variant̄ termini de pñto ſitus ꝺ noīe rei que
mo^{r} ꝑ accñs:de quo magis videbit̄ in 5° hui⁹:ꝛ ideo vult Aui
cē.ꝙ celū mo^{r} ſm ſitū:qꝛ mutat ſitū ad res q̄eſcētes:lz hoc
fit de per accñs.¶ Ad 3^{m} eodē mō pōt dici:nihilominus ſ^{m}
eſt.ꝙ pōnes ſiue ſitus ſint ꝑ ſe ad aliqđ:nō eni plus eſt ſitus
de p̄dicamēto ad aliqđ q̃ vbi.¶ Ad 4^{m} negat̄ ꝙ ſitus cō/
ſiſtit in indiuiſibili:ſitus eni rei eſt ita lōgus/latus:ꝛ profun/
Dubiō. dus ſicut res.¶ Adhuc queri pōt vtrū ſi partes eſſentiales
vini exñtis in dolio mouerent̄ nō motis extremitatibus nec
Solō etiā dolio:vtrū mouerētur local'r.¶ Ad ꝙ rñdet̄.ꝙ moue/
rētur local'r in ordine ad locū 2^{oo} dictū.ſ.qꝛ mutāt ſitū in or/
dine ad aliqđ fixū:etiā mouerētur local'r:qꝛ in loco mutāt ſi/
tum:ſed nō mouerētur local'r in ordine ad locū ꝓprie dictū
eis ꝓpriū qꝛ talē nō habēt.¶ Scđo vtruz ſupꝑficies cōuexa
aeris vel alicuius talis rei poſſit dici locus ignis vel alicuius
alterius:cuius ſupꝑficies cōcaua eſſet ei imediata.Ad qđ rñr
ꝓbabil'r.ꝙ ſi illa ſupꝑficies cōnexa nunq̃ cōiungat̄ ſupꝑficiei
ꝯtinēti:nullo mō eſt locus p̊ mō dictus:qa nō cōtinet:ſz ſi ali
cubi ꝯiungat̄ ſuperficies ꝯtinētis vt ſi ad imaginationē ſphe
ra ignis eſſet ꝑforata:ꝛ iūgeret̄ ſupꝑficiei ꝯtinēti ꝯcaue celi ſu
perficies ꝯnexa aeris:tūc fieret locus vel ꝑs loci ignis p̊ mō
accepti:qꝛ ſic ꝯtinet̄.Hec de tota mā loci ſint breuiter dicta.

¶ Tractatus ſecūdus in quo perſcrutatur de vacuo.

T.c.50. SEcundo notandū eſt ꝙ Phs in 2° tract.
4^{i} ꝓbat.ꝙ ad nālē phz ſpectat
ꝯſiderare de vacuo,ꝛ ꝓbat ſic.ꝙ ad illū ad quē
ſpectat cōſiderare de loco ſpectat ꝯſiderare de
vacuo:ſz ad nālē phm ſpectat ꝯſiderare de loco:
g̊ ꝛc̄.maior pz.qa multi antiquoꝝ idē crediderūt vacuū eſſe
T.c.53. ꝛ locū.¶ Scđo incidētal'r ꝓbat ꝙ penetratio dimēſionum
nō eſt poſſibilis.ꝓbat̄:qꝛ qua rōne duo corpora parua poſ/
ſent ſe penetrare:eadē rōne 3ª quatuor mille:ꝛ ſic totus mū/
dus poſſet eē i q̃titate grani milij:qđ vr̄ incōueniēs.¶ Ter T.c.60.
tio deſcribit̄ vacuū diffinitione qđ noīs.ꝙ eſt locus non re/
pletus corꝑe.vñ ſi vacuū eſſet:ipſuz eſſet natū ſuſcipe corp⁹:
ideo dr̄ locus:ꝛ qa nō eſſet plenū:eo ꝙ implicat idē eē plenū ꝛ
vacuū:ideo dr̄ nō plenū corꝑe.¶ Quarto ꝓbat ꝙ vacuum
nō eſt:ꝛ eſt ꝯ p̄n^{lis} tractat⁹ 2^{i}.quā ꝓbat diuerſis modis.p̊ ex T.c.65.
ꝑte mot⁹ arguit ſic.ſi vacuū nō ē loc⁹:tūc vacuū nō eſt:ſz va/
cuū nō ē loc⁹.g̊ vacuū nō ē.maior pz:qꝛ antiq dicebāt vacuū
eē locū ēt ꝑ diffōnē vacui.minor pz:qꝛ oīs locus bz v̄tutē cō
ſeruatiuā locati:ꝛ aliā bz ſurſuz locus.aliā ꝺo deorſuz.modo
vacuū nullā bz virtutē:nec ēt bz alias virtutes pro diuerſis
differētijs locoꝝ.ſ.ſurſuz ꝛ deorſum.Scđo ex ꝑte velocita/
tis motus:qa ſi vacuū eſſet in eo nō moueret̄ graue ſimplex
aut leue ſimplex.g̊ nō eſt ponendū.ꝯñtia tz:qꝛ nō ponit̄ niſi
ꝓpter motū.añs ꝓbat̄:qꝛ qualis eſt ꝓportio medioꝝ in reſi
ſtēdo:talis eſt ꝓportio motuū i velocitate:ſed nulla eſt pro/
portio reſiſtētie medij vacui ad mediū plenū.ergo nulla eſt
proportio motus facti in vacuo:ad motū factuz in pleno:ꝙ
nō poſſet eſſe:ſi in vacuo fieret motus grauis ſimplicis.g̊ in
eo nō moueret̄ graue ſimplex.maior pz:qꝛ ſucceſſio non fit
niſi cū reſiſtētia.g̊ cum in graui ſimplici nō eſt reſiſtētia in/
trinſeca:opz ꝙ in motu eius ſolū ſit reſiſtētia extrinſeca:ꝛ ꝑ
ꝯñs pro tāto motor velocius mouebit:q̃to reſiſtentia fuerit
minor.ergo qualis eſt ꝓportio mediorū reſiſtētiuz.talis erit
velocitas in motibus nālibus grauiū ꝛ ſimplicium:quā fuit
maior.ꝛ minor eſt de ſe manifeſta:qꝛ vacuū nullā reſiſtētiaz
bz.Tertia pars pz:qꝛ oīs motus finitus rectus:ad aliū finitū
eſt ꝓportionalis.g̊ ſi in vacuo fieret motus:ipſe hrēt deter/
minatā ꝓportionē ad motū factum in pleno:ꝛ interponit ꝙ
omne excedēs eſt diuiſibile in partē excedentē ꝛ partem ex/
ceſſam.ꝙ intelligi dz de excedēte aliud ꝑ cōparationē ꝓꝑe
dictā.ſ.que eſt ſm rē eiuſdē ſpeciei in vtroqz cōperatorum.
¶ Tertio ſic.ſi in vacuo fieret motus:ſequeret̄ ꝙ motus in
pleno ꝛ in vacuo fieret eque velociter.ꝯñs eſt incōueniēs:eo
ꝙ motus ſeqt̄ ꝓportionē.ꝓbat̄ ꝯñtia:qꝛ ita ſit:ꝙ aliqđ mo
bile moueat̄ per mediū vacuū in certo tp̄e:ꝛ idē vel equale
mobile moueat̄ ꝑ mediū plenū:tūc ex quo mediuz plenum
plus reſiſtit:ſit ita ꝙ ſit tardior in centuplo:ita ꝙ tēpus ple/
ni ſit in cētuplo lōgius:q̃ tēpus equalis vacui:tūc ſubtilie/
tur mediū plenū in cētuplo:ꝛ erit motus in cētuplo velocior
q̃ erat ante:eo ꝙ motus ſequit̄ ꝓportionē:ꝛ tātus erat in va
cuo.g̊ in medio pleno ꝛ in vacuo idē mobile eque velociter
moueret̄.Et ſi dicat̄ ꝙ mediū plenū nō pōt in infinitū ſub/
tiliari.Reſpōdet̄ ꝙ imo:ꝑ potētiā diuinā:vel dicat̄ ꝙ Ari.
ſupponit vnū imaginabile:vtrū ſit poſ'c vl' nō:nō eſt vis:ꝛ de/
ducit ad vnū imaginabile:imaginabile.n.ꝙ idē motor finitis
moueat eq̄ velociter cū reſiſtentia ꝛ ſine reſiſtentia.¶ Et q̄r T.c.75.
to arguit ꝙ ſi vacuū eſſet:ipſum nō poſſet recipe corp⁹.ergo
nō eſt.pz añs:qa ipſuz hrēt dimēſionē ſicut plenū:mō talib⁹
repugnat penetrari a dimēſione alterius corꝑis.¶ Quinto
ꝓbat ꝙ medie partes corꝑis rari:non ſunt paruo vacuo in/
tercepte:mediātib⁹ qb⁹ eſt rarū:qa ꝓbatuz eſt prius.ꝙ non
eſt magnū vacuū.g̊ nec paruū.ꝯña tz.ꝛ añs eſt prius ꝓbatū.
2° Cōmētator ꝓbat idē.ꝙ tale vacuū eſſet accñs ꝛ ſic pone
re ipſuz eſſet ponere accñs ſine ſubto.¶ Sexto ꝓbat ꝙ nō T.c.79.
eſt toti corpori raro cōmixtū vacuū.ꝙ eſt cā raritatis/leuita
tis/ꝛ motus ſurſum.pz p̊:qꝛ tūc nō oīs motus localis:eēt cā:
cuius ꝯriū dixerūt antiq:nō.n.eſſet cauſa motus deorſum.2°
qꝛ moueret̄ vacuū local'r:ꝛ ſic illi⁹ eēt locus:ꝛ cū ipſummet
ſit locus:loci eſſet locus ꝛ ſic ꝓcederet̄ in infinitū.Itē vacuū
exñs ſine ſubto deberet velociſſime fieri ſurſum:ex quo eſt
cū alijs mouēdi ſurſum.¶ Septimo infert ꝙ rarefactio nō T.c.82.
fit ingrediente vacuo:nec etiaz condēſatio egrediēte vacuo:
qꝛ vacuum non eſt ſic miſtum corporibus:vt dictum eſt.

Difficultates pͣ. ¶ Hic queriť p̊ vtrū vacuū pōt eſſe. 2° vtrū in motu grauiū
⁊ leuiū tota ſucceſſio ꝓueniat a reſiſtētia medij. 3° vtrum ſi
2ª vacuū eſſet graue ſimplex moueret in eo. 4° vtrum in va-
3ª cuo aliquid poſſet moueri ſucceſſiue. 5° vtrum rarefactio ⁊
4ª condenſatio ſint poſſibiles.
5ª
Utrum vacuū poteſt eſſe. ¶ Primo eſt notandū ꝙ vacuum poteſt imaginari duplex.
Uno modo ꝙ ſit ſpatiū ſeparatū a ſuba: potēs recipere cor-
Uacuū duplex. pora ſine ſui ſpiſſitudine: queadmodum ſi inter latera pinte
imaginareť ſpatiū receptū vini ita longum ⁊ ꝓfunduʒ ſicut
vinū: queadmodum ſuperius dicebať: tale poneret vacuuʒ:
cum eſſet nō plenū: qꝛ eſſet locus nō plenus. Scōo mō: ſi deꝰ
annihilaret oīa cōtenta infra cōcauum orbis lune ipſo cōca-
uo remanēte in ſi̾li cōcauitate figura ⁊ diſpōne: tūc illud con
cauum vocareť vacuū: qꝛ eſſet locus nō repletus: nō eniʒ eēt
pͣ ꝓpō. repletus cū nihil eſſet in eo. ¶ Tūc eſt prima ꝓpō. vacuuʒ
primo mō negť eſſe ꝑ potētiā nālē: ideſt ſine miraculo. pʒ ex
2ª ꝓpō. rōnibus ꝓbantibꝰ locū nō eſſe ſpatiū ſeparatū. Scōa ꝓpō.
ꝙ vacuū ſcōo mō: etiā negť eſſe nāliter. ꝓbať: qꝛ in naturali
phīa illud ꝯcedi dʒ tanꝗ̄ p̄ncipiū. ꝙ ꝓbari pōt ꝑ inductionē
expimētalē: ſʒ vacuū hoc modo nō poſſe eē ꝓbať per expe-
rimētalē inductionē. ergo ⁊c. maior nota eſt: qa phīa nālis fun
datur ſup experiētiā. ⁊ minor pʒ: qa docet experiētia: ꝙ nul-
lus poſſet vnū corporeū elōgare ab alio: niſi aliquo ingrediē
te: foraminibus enim folli bñ obturſis: ſic ꝙ nihil ad intra poſ
ſit igredi corpꝰ: docet expientia nͫ: imo nec cētū equos poſſe
latera illa elōgare ab inuicē: niſi vnū eoꝝ rūpať aut aliunde
Obō pͣ fiat apertura ꝑ quā pōt ingredi corpꝰ. ¶ Sed ꝯ dices tu: qꝛ
motus localis tactus eſt. g̊ vacuū eſt. tʒ ꝯn̄a: qꝛ ꝙ moueť lo-
caliter: vel recipiť in vacuo: ⁊ hēbitur ꝓpoſitū: vel in pleno:
⁊ ſi ſic: vel illud plenū nō cedit: ⁊ tūc fieret penetratio corpo-
rum: vel cedit: ⁊ ſi ſic: vno moto oīa moueńť. pʒ ꝯn̄tia: qꝛ pe-
dali moto: pedale aeris cederet: ⁊ illi alterū pedale: ⁊ ſic ter-
tiū: ⁊ ſic vſqʒ ad celum: quare vno moto celū trāſmutaretur.
2ª ¶ Scōo qa augmētatio eſt poſſibilis: ergo ⁊c. ꝓbať ꝯn̄tia:
qꝛ cibus nō recipiť in pleno: eo ꝙ eſſet penetratio corporuʒ.
3ª ergo in vacuo. ¶ Tertio qꝛ cōdenſatio eſt poſſi̾s. igitur ⁊c. tʒ
ꝯn̄tia: qꝛ nō vꝛ vbi corpus qꝺ cōdēſať recipiať: niſi in vacui-
4ª tatibus. ¶ Quarto qa cineribus repleta ſcutella tm̄ cōtinet
de aqua ſicut ſi nō eſſent in ea cineres: igiť ⁊c. tʒ ꝯn̄a: qꝛ nō vi
5ª deť vbi illa aqua recipereť niſi in vacuitatibus. ¶ Quinto
aliqꝺ eſt vacuū vino. g̊ ⁊c. tʒ ꝯn̄a. a parte in mō ad ſuū totuʒ
6ª ſine additione diminuēte. ¶ Sexto qa corpora tangētia ſe
diſcōtinuata poſſunt elōgari ab īuicē diſcōtinuata: ſm̄ totas
ſupficies tāgentes ſe ſimul. g̊ eſt vacuū in parte cētrali eorū
cū elongańť ⁊c. ꝯn̄tia tʒ: qꝛ cū elongańť eque cito in ambabꝰ
extremitatibus ⁊ in cētro vel eque cito eſt aer in cētro ſicut
in extremitatibꝰ: ⁊ ſi ſic: ſeqťr ꝙ ille aer moueť ſubito: quia
eque cito venit ad diſtans ſicut ad ꝓpinquum: vel prius ve-
nit ad extremitates: ⁊ ſi ſic: in aliquo tēpore inter partes cen-
trales elongatas abinuicem nullus aer eſt replens. ergo ſup-
7ª ficies ille ſunt vacuū 2° mō dictū. ¶ Septimo: vitro vndiqʒ
vniformiter pleno: aqua cōgelata occupat minorē locū. que-
ritur vtrū vitrū ad partē quā occupabat aqua. ſ. ante cōgela
tionē eſt vacuū: ⁊ ſi ſic: habeť ꝓpoſitū: vel eſt plenū: ⁊ hoc nō
pōt dici: qꝛ vndiqʒ clauſo vitro aer nunꝗ̄ poſſet ingredi. Si
dicať ꝙ frangať: nō pōt dici: cū enim ſit vniforme per totuʒ:
vt ſupponiť: nō vꝛ quare potius frāgereť in vna parte ꝗ̄ in
alia: ergo vel frāgereť vbiqʒ: ꝙ nō eſt poſſibile: vel nuſꝗ̄: ⁊
8ª habeť ꝓpoſitū. ¶ Octauo: plenū eſt: ergo vacuū eſt: vel po-
teſt eſſe. ꝯn̄tia tʒ: qꝛ plenū ⁊ vacuuʒ ſunt priuatiue oppoſita:
modo ſi vnū priuatiue oppoſitoꝝ eſt in nā: ⁊ reliquū poterit
9ª eſſe. ¶ Itē nono: que eſſet rō quare ſicut ꝯtingit locū alieno
corpore repleri. ꝙ nō eque bene ꝯtingit ipſum omni corpo-
Ad p̊mā obōnes. re alio denudari eo manēte in ſi̾li ſitu ⁊ diſpōne in ſuis par-
tibus. ¶ Ad iſtas obōnes rn̄deť per ordinē. Ad p̊mā. ꝙ oīs

motus localis rectus fit in pleno qꝺ cedit corpori moto: ſed
nō opʒ ꝙ vno moto oīa moueantur: qꝛ corpus cedēs ad ali-
quā diſtantiā vel terminū ante cōdenſať: intātū ꝗ̄tuʒ eſt ma
gnitudo corporis recepti in ipſo. ¶ Ad 2ᵃᵐ ꝙ augmētatio fit
per hoc: ꝙ nutrimentū recipiť in poris plenis partibꝰ ſubti- Ad 2ᵃᵐ
libus reſolutis a corpore que cedunt nutrimento venienti.
¶ Ad 3ᵃᵐ. cōdenſatio nō fit per hoc: ꝙ partes recipiantur in
vacuitatibus: ſed per hoc ꝙ quantitas maior corrūpiť. ⁊ mi- Ad 3ᵃᵐ
nor gn̄atur: ſeu per hoc ꝙ ꝑtes eiuſdē corpis totiꝰ ſint ſibi īui
cem ꝓpinquiores. ¶ Ad 4ᵃᵐ: ꝙ ſi ſcutella tm̄ recipiat aque Ad 4ᵃᵐ
cū cineribus ſicut ſine cineribus: hoc eſt ꝓpter tria. p̊ᵐ eſt ꝙ
multe partes aeris intercepte inter cineres cedūt aque veniē
ti. 2ᵐ qꝛ partes ignee cineris: multas partes aque reſoluunt
inſenſibi̾r: qꝛ ſunt illis virtua̾r ꝯ̄rie. 3ᵐ qꝛ partes ſubtiles ⁊
leues cinerū ab aqua expelluńť: fugientes a frigido ꝯ̄rio: rō-
ne quoꝝ triū aggregatū ex aqua remanēte ⁊ cineribus p̄ciſe
tm̄ eſt ſicut ante erat aqua. ¶ Ad 5ᵃᵐ dꝛ ꝙ vacuū īcludit ne- Ad 5ᵃᵐ
gationē: ideo ꝯn̄a nō valet: qꝛ eſt a parte in mō ad totū cum
negatione implicita: vacuum enim idem eſt ꝙ nō plenum.
¶ Ad 6ᵃᵐ. dupl̾r dꝛ: vno mō: ꝙ corpora dura diſcōtinua nō Ad 6ᵃᵐ
poſſunt ſe tangere ꝑ naturā ſm̄ Phm̄ 2° de aīa: ⁊ tūc rō nō
ꝓcedit qa ipſa oppoſitū ſupponit: vel ſi vellemus dicere ꝙ
poſſunt ſe tangere: dicemus ꝙ aer circūſtans ſubito ſe ponit
in mediū. ſ. qa nāliter inclinať ne ſit vacuū ⁊ nullā inuenit in-
tra corpora reſiſtētiā: ſicut ſi non eſſet mediū reſiſtēs graue
ſimplex ſubito p̄ſens eſſet loco nāli: ⁊ ſic nō ſequiť motū fie-
ri in inſtāti. ¶ Ad 7ᵃᵐ ꝙ nō eſt poſſibile ſic eē vitrū vt for- Ad 7ᵃᵐ
me. 2° qa ſi eſſet, nullo tēpore maneret: eo ꝙ influētie celi for
tius alterāt ipſum in vna parte ꝗ̄ in alia: ⁊ ideo ibi citius frā-
gereť: vbi fortius eēt diſpoſitū ad corruptionē. ¶ Tertio qꝛ
ſi ad imaginationem moueret vniformiter ſupius prius cor
rumpereť verſus celū: qa influxus prohibēs vacuū eſt iflu-
xus nāe cōis deriuatus a celo: ⁊ talis eſt fortior ſupius ꝗ̄ in-
ferius. ¶ Ad 8ᵃᵐ negādo ꝯn̄tiam. negať etiā ꝙ plenuʒ ⁊ va- Ad 8ᵃᵐ
cuum ſunt priuatiue oppoſita: ſʒ habēt ſe ſicut riſibile ⁊ non
riſibile: que nō ſunt oppoſita priuatiue: ſic vacuum eſt locus
nō plenꝰ: quare plenū ⁊ nō plenū ſunt ꝯ̄dictorie oppoſita: ⁊
nō opʒ ꝙ ſi alterū taliū ſit in nā ꝙ etiam alterū ſit. Exiſtens
enim ⁊ nō exiſtēs: nō eſt cōplexū: ſic etiā locus nō plenus nō
opponiť huic termino plenus. ¶ Ad 9ᵃᵐ dꝛ: ꝙ cauſa prohi- Ad 9ᵃᵐ
bens vacuum eſſe: eſt influxus nāe cōis que ꝓhibet vacuuʒ Cā prohibēs vacuū eſſe.
in inferioribus faciēdo ſupiora deſcēdere: qꝛ inclinat omnia
gn̄abilia que poſſunt gn̄are ad gn̄are ſibi ſi̾le. nō poſſunt au
teʒ gn̄are niſi per ꝯtactū ⁊ in ſupioribus faciēdo inferiora vt
per tactū a celo recipiant influētiam eoꝝ cōſeruatiuā: quaʒ
celum ad ea multiplicat per cōtactū corpoꝝ: de qua influen
tia fuit ſuperius dictū inde loco. Et hec eſt cauſa quare rece-
ptiuum corporis nō poteſt ab omni corpore denudari: qa ſi
ſit ſubtus: igreditur ſupius vt agat gn̄ando ſibi ſimile: ⁊ ſi ſit
ſupra: eleuatur aqua vel aliud graue vt cōſeruet contactum:
mediāte quo influentiā celi: ſiue virtutē ꝯſeruatiuā recipiat.
¶ Tertia ꝯ̊. ſi a polo artico annihilarētur oīa verſus celum
ſucceſſiue vſqʒ ad terrā ⁊ cōtinue vltra vſqʒ ad polū antar-
ticū. terra cōſeruata ita ꝓportionabi̾r aſcēderet nāliter: ſi-
cut alia ſupra eā annihilareť verſus celū: ſic ꝙ ſemꝑ conſer-
uaret cōtactū cū celo mediate vel imediate. pʒ: qꝛ ſic nā̾r ſe
moueret: ſicut melius poſſet ꝯſeruari: ſʒ ſic melius poſſet cō
ſeruari. g̊ ⁊c. maior nota eſt. ⁊ minor pʒ: qꝛ nā̾r nō cōſeruať
niſi per influxū celi: quē ſine cōtactu non poſſet recipere: ve-
rum eſt ꝙ motus ille ſolū eſſet nālis terre nā cōmuni: qꝛ eq- Uacuū eē ꝑ dīnā potētiā nō eſt icōueniēs.
liter conuenit: cuiuis alteri corpori ſicut terre. ¶ Quarta ꝯ̊.
poſſibile eſt vacuū eſſe vtroqʒ modo capiēdo vacuū per po
tentiā ſupnālē. pʒ: quo ad primū modum: qꝛ poſſibile eſt ꝙ
deꝰ ꝯſeruet dimēſionē ſeparatā ſine corpore: ⁊ eā ſine ceſſio-
ne faciat recipere corpora: ⁊ hoc tūc eſſet vacuū prio modo.

UVA. BHSC. IyR_143_5

Silr̄ poſſibile eſſet ꝙ deꝰ annihilet oīa cōtēta infra ſupficiē cócauā aeris: ſupficie ꝯcaua remanēte in ſil'i ſitu ⁊ diſpōne ſicut eſt nūc: ⁊ tūc illa eſſet vacuū ſcḋo mō dictū: eſſet eni lo/cus nō repletus corpe. pꝫ: q2 neutrū iſtoꝝ iplicat ꝯdictionez.

Obo

¶ Sed ꝯ dices. q2 ad vacuū eē: ſequūtur ꝯdictoria. g̊ ⁊c̄. ꝯña tꝫ. pbat̄ aūs: q2 ſequit̄ vacuū eſt. g̊ locus eſt ꝑ diffōnē: ⁊ ſeq/tur ꝙ nō eſt locus: q2 nō eſt terminus corpis cōtinētis: q2 va/cuum cū eſt nihil cōtinet. ¶ Scḋo pbat̄ idē: q2 ſeqtur ꝙ in/fra ſupficiē cōcauā tūc eſſet vacuū: q2 infra nō ponit̄ eſſe ali/qḋ corpus: ⁊ ſeqtur ꝙ infra non eſſet vacuū: q2 infra eā nihil eſſet. ¶ Tertio idē pbat̄: q2 ſeqtur ꝙ latera ſupficiei ꝯcaue aeris ſe tāgerēt: ⁊ ꝙ nō tāgerēt ſe. pbat̄ pmū: q2 eſſet imedia/ta: eo ꝙ iter ea nihil eſſet mediū. pbat̄ ſcḋꝫ: q2 ſupficies cōca/ua nō patit̄ ꝯtactū lateꝝ. ¶ R̄ndet̄ ad iſta negādo aūs aſſū/ptū ⁊ ad pbōnē pmā poteſt dici vno modo: ꝙ iſta diffinitio loci nō eſt bona: ſi dicat̄ de loco pleno ⁊ erat bona ſm̄ exiſti/mationē Ariſtotelis qua credidit nō poſſe eē vacuū. ¶ Alr̄ reſpōderē ego: tenēdo ꝙ locus dr̄ relatiue ad locatum: ꝙ nō ſeqtur vacuū eē locū: nō eni valet ꝯña: eſt locus nō repletus. ergo eſt locus: q2 nō plenū denotat oppoſitū eius ꝙ eſt eē lo/cū: eo ꝙ de rōne loci eſt eſſe plenū locato: cuius oppoſitū cō/notat nō plenū: ſicut nō ſequit̄ eſt hō pictus. g̊ eſt hō: ſeu hō mortuus. g̊ hō: nec eſt locus a parte in mō tali argumēto: eo ꝙ arguit̄ cū additione diſtrahēte. ¶ Ad 2m. ꝙ nō ſequit̄ ſub cōcaua ſupficie aeris tūc eſſe vacuū: ſꝫ ipſa eſt met vacuū: q2 locus nō plenus. Ex quo correlarie ꝯcedi dꝫ: ꝙ hō poſſet ire audire ſeu bibere ꝑ vacuū: eo ꝙ pōt ire ꝑ illā ſupficiē aeris que eſt vacuū: ſeqtur ꝙ motus ſimul eē ꝑ vacuꝫ: q2 pōt ire per iſtā ſupficiē aeris. ¶ Ad 3m ꝙ nō ſeqtur latera oppoſi/ta ſe tāgere ſm̄ lineā rectā: q̄uis eni ſunt imediata: tn̄ nō ſūt ſimul: eo ꝙ diſtātia recta nullū hꝫ determinatū ſitū ad inui/cē: ſicut pꝫ ex ſupra determinatis in 3° libro.

¶ Pro ſcḋo pncipali queſito nota p̊: ꝙ ſucceſſio nō eſt aliud q̄ motus. Omni eni alio a motu excluſo adhuc maneret ſuc/ceſſio: q̄diu maneret motus. ¶ Itez ſi motus ſucceſſiue fie/ret ꝑ ſucceſſionē ſupadditā eadem rōne iſta ſucceſſio fieret ſucceſſione ꝑ ſuū ſupadditū: ⁊ eſſet ꝓceſſus in infinitū. Scḋo nota ꝙ reſiſtētia eſt iclinatio mobilis in ꝯtriū illius diſpōnis quā intendit motor. ¶ Tertio nota ꝙ graue ſimplex vocat̄ in ꝓpoſito graue cui nihil leuitatis eſt admiſtū. ¶ Tunc eſt prima ꝓpoſitio. ꝙ ꝓprie loquēdo ſucceſſio in motu grauis ſilr̄ nō fit a reſiſtētia. pꝫ: q2 motus nō fit a reſiſtētia: imo reſi/ſtētia impedit motū: ſed morꝰ fit a motore. ¶ Scḋa ad hoc ꝙ motus nālis grauis fiat ſucceſſiue reqrit̄ reſiſtētia. pꝫ: q2 ſi nō eſſet reſiſtētia: motū ſubito poneret ſe in termino ad quē: nō eni poteſt in actione tali reddi rō ſucceſſionis inquantuꝫ eſt ſucceſſio: niſi reſiſtētia. ¶ Cōfirmat̄ hoc. q2 quāto minui/tur reſiſtētia: tāto velocius motor moueret: vt experiētia do/cet. g̊ ſi tota reſiſtētia auferetur: nulla ſucceſſio remaneret.

Succeſſio in motu grauis nō fit a reſiſtentia.

Obo Auē/pace.

¶ Sed ꝯ dicit Auēpace: ꝙ ex limitatiōe potētie fit ſucceſſio: etiā ſi nulla eſſet reſiſtētia. Et pſuadet̄ primo: qa alias q̄tūli/bet paruū graue poſſet in infinitū effectū facere: q2 ſubito ſe ponere ad locū deorſuꝫ. Itē alias magis graue non velocius attingeret finē eius nālē q̄ minus graue: q2 qḃlꝫ ſubito: pro/pter hoc dicit Auēpace: ꝙ potētia eſt limitata: ⁊ ideo ſucceſſi/ue ageret q̄uis nihil reſiſteret tertia: q2 alias graue poſſet ſe mouere velocius q̄ celum. ¶ Quarto latitudo velocitatis nō eſſet terminata: q2 q̄talibet data: q̄tūlibet maior eſſe poſ/ſet. ¶ Quinto qa Phs reputat ꝙ celū nō pōt moueri velo/cius: q̄uis motor eius ſit infinitus. g̊ minus graue pōt moue/re velocius motu celi. ¶ Tūc ponat̄ pp hec motiua tertia ꝯclō. ſ. ꝙ limitatio potētie nō eſt cā ſucceſſionis motus gra/uis ſimplr̄. pbat̄ p̊ aucte Phi p̊ politice: ⁊ 3° meta. dicentis. ꝙ appetitus finis in infinitū eſt. g̊ inclinatio ad locū nālez ad bonū intellꝫ: nō eſt limitata. ¶ Scḋo rōne: q2 vel in maiore

Nōndū Potentie limitatio non eſt cā ſucceſſiōis morꝰ ḡuis ſimplicis.

corpe eſt maior limitaº. ⁊ ſi ſic: ḡue maiꝰ nō velociꝰ deſcēdet q̄ minus. pꝫ ꝯña: q2 q̄tū adderet̄ de ḡuitate poᶜtantū adde/ret̄ de limitatiōe potētie: ⁊ ſic ſꝑ maneret ꝓporº eadē vel nō ⁊ h̄ eſt ipoſſ̄e: q2 ſiue quātitas ſiue forma fuerit iſta limitatio: quāto corpus eſt maius tāto maior erit limitatio: q2 tn̄ ma/iorat̄ illa qualitas ſiue forma cū ſit extēſa extēſione ſubiecti. ¶ Tertio q2 vel illa limitatio ſolū reſiſteret: cū corpus eſſet in vacuo ⁊ hoc nō: q2 tūc eſſet fruſtra: eo ꝙ nunq̄ corpus po/neret̄ in vacuo: vel ſemꝑ reſiſteret: ⁊ tūc ſeqtur: ꝙ nō ſemꝑ magis graue in equelibra traheret minus graue ſurſuꝫ dedu/cta reſiſtētia medij. pbat̄ ꝯñtia: q2 ponat̄ ꝙ in vno brachio ponat̄ graue vt tria: ⁊ in alio graue vt vnū: tūc ꝯſtat ꝙ graue vt tria hꝫ tres gradus limitationis huius: ⁊ graue vt vnuꝫ ſo/lū vnū. pꝫ: q2 ſi diuideret̄ in tres tertias: quelꝫ tertia tn̄ pon/deraret ſicut graue vt vnū: ⁊ eſſet ei adequatū. g̊ quelꝫ caruꝫ hꝫ etiā equalē limitationē. ergo tota limitatio erit tripla ad li/mitationē grauis vt vnū: ⁊ tūc conſtat ꝙ motui deorſuꝫ ḡuis vt tria reſiſtēt q̄tuor. ſ. tres gradus limitatōis: ⁊ vnus gradus grauis alteriꝰ brachij: ⁊ ſolū mouet vt quatuor. ſ. ꝑ tres ſuos gradus grauitatis: ⁊ ꝑ vnū gradū limitationis grauis oppo/ſiti: quare virtus motiua erit equalis virtuti reſiſtitiue: nō er/go erit motus. ¶ Quarto q2 vel hec limitatio grauis eēt ma/teria: ⁊ hoc nō: q2 nō limitat: eo ꝙ nō agit: vl' forma: ⁊ hoc nō: q2 nihil limitat ſeipſuꝫ: vl' aliqua qualitas: ⁊ hoc nō pōt dici: que eſſet illa in graui ſimplici: nō eni grauitas eo ꝙ illa toto conatu mouet deorſuꝫ: nec eſt aliqua qualitas alia. ¶ Quin/to qcquid eſſet illa limitatio: ipſa impediret graue ne attinge/ret ſuū locū nālē: ⁊ ꝑ ꝯñs eſſet ei violēta. ergo talis limitatio non eſſet a nā. ¶ Ad rōnes Auēpace dr̄. ꝙ lꝫ graue poneret ſe ſubito in locū nālē: nō ex hoc infinitū effectū faceret: eo q2 ille effectus nō eſt niſi quoddā finitū: vt lꝫ pmiſſe note ſil' ſu/bito generent notitiā de ꝯclone: nō ex hoc infinite ſunt potē/tie. ¶ A ſcḋaꝫ ꝙ ſeducta reſiſtētia: magis graue nō citius at/tingeret: q̄ minus graue ſuū locū nālē: nō tn̄ ſeqtur ꝙ nō eſ/ſet maioris virtutis: q2 poſita quacūqꝫ reſiſtētia maiorē effe/ctū faceret. ¶ Ad tertiā ꝯcedit̄ ꝙ graue poſſet ſe mouere ve/locius celo ex infinita ſubtiliatione medij: nunq̄ tn̄ faceret ꝑ nām: q2 nunq̄ talis ſubtiliatio ꝑ naturā fiet. ¶ Ad quartū ꝑ idē: ꝙ q̄tū ad potētiā ſupnālē potērē facere talē ſubtiliatio/nē medij latitudo velocitatis nō eſt terminata: q2 qualꝫ da/ta maior eſſet dabilis: ſꝫ ſecus eſt q̄tū ad curſuꝫ cōem nāe ⁊ ſine miraculo. ¶ Ad qntā dr̄: ꝙ celū quātūlibet velocius po/teſt moueri ꝑ potētiaꝫ ſupnālē agērē: ſed Phs loqtur nālr̄: ⁊ diceret ꝙ ſecus eſt ꝺ celo q̄ de graui vel leui: q2 celū nō mo/uetur pp qetē ⁊ nō cōuenietiſſimo motu ſemꝑ mouet̄: ſecus eſt de alijs que mouent̄ ꝓpter qetē: q2 illa quāto reſiſtentia fit minor tanto velocius attingūt ſuū finē. ¶ Quarta ꝯ. gra/ui ſimplici deſcēdēti nihil intrinſecū reſiſtit. pꝫ: q2 nō leuitas cū nō ſit in eo: nec videt̄ qḋ aliud. ¶ Sed ꝯ dices: q2 in mo/tu bipedali deorſum. partes ſibi inuicē reſiſtūt. g̊ ⁊c̄. ꝯña no/ta. aūs pbat̄: q2 tā pedale. a. q̄ pedale. b. appetit deſcēdere ꝑ lineā perpēdicularē: ⁊ hoc nō eſt poſſibile: niſi vnū eoꝝ ipe/diat aliud: eo ꝙ ſi debeāt ſic deſcēdere: vnū pellit aliḋ extra deſcēſum ꝑpēdicularē: impoſſibile enim eſt ꝙ in deſcēſu. a. b. linea intercipiat̄ inter pūcta. e. c. ¶ R̄ndet̄ ꝙ nō appetūt partes exñtes in toto deſcēdere ꝑ lineā breuiſſimā: nō enim quelibet appetit eſſe in centro mūdi: q2 hoc eſſet impoſſibile ſed ſolū vt centrū totius ſit centrum mundi: ⁊ vt totū per li/neam breuiſſimam deſcendat: partes enim inclinant confor/miter toti: ⁊ ideo. a. b. inclinant vt totum deſcendat per lineā d. c. ⁊ ipſa per modum ſequele: per lineas. a. f. ⁊. b. g. ⁊ ideo ne/gatur: ſi ſumat̄ ꝙ omne graue appetit deſcēdere per lineaꝫ breuiſſimam. hoc enim ſolum eſt verum de graui totali.

¶ Quinta ꝯ graui ſimplici deſcendēti nihil reſiſtit niſi me/diū ſaltem de per ſe. pꝫ: q2 nihil intrinſecuꝫ: nec limitatio po/

Ad rōnes Auēpace.

Graui ſimplici deſcēdenti nihil reſiſtit.

Obo

Solo

Nihil reſiſtit graui ſimplici deſcēdēti niſi medium.

UVA. BHSC. IyR_143_5

tentie. ġ ſolū extrinſecū nō videt̄ q̄d aliud extrinſecū reſiſtere ꝙ̄ mediū. ¶ Coꝛm. ad modū grauis vel leuis ſimplr reqrit̄ medium. pz: qꝛ reqrit̄ reſiſtētia ꝑ ſcdaz: ⁊ nihil reſiſtit ꝙ̄ mediū: ꝑ p̄cedētē.

Obīo. ſ. Thome. Solō.

¶ Sed dices nūquid dici poſſet ꝙ reſiſtit in cōpoſitiuas terminoꝝ: ſicut dicit beatꝰ Thomas. ¶ Rn̄det̄ ꝙ nō: qꝛ motus ſeqtur ꝓportionē virtutis actiue ſup reſiſtētiam: ⁊ nō ſeqtur ꝓportionē virtutis actiue ad incōpoſitionalitatē terminoꝝ. Itē qꝛ nō poſſet dici ſm quē gradū velocitatis motus fieret ex incōpoſitionalitate terminoꝝ: q̄a quātūcūqꝫ velociter fieret motus: adhuc ſeruaret̄ incōpoſitionalitas terminoꝝ. ¶ Sexta ꝯ. tota ſucceſſio ꝓuenit ex reſiſtētia medij in motu grauis ſimplicis deſcēdētis nō habentis colligationē cū alio: ad hāc mentē: ꝙ ſi nō eſſet reſiſtentia medij: ipm nō moueret̄ ſucceſſiue. pz ꝯ. qꝛ ad h̄ ꝙ ſit motus: reqrit̄ reſiſtētia: modo nihil reſiſtit tali graui niſi mediū: ꝓportionalr dicat̄ de leui ſimplici: ⁊ ſic quaſi mō ꝓuatiuo ſucceſſio dī ꝓuenire ex reſiſtentia medij.

Aliqd̄ p̄ter mediū reſiſtit grauibus miſtis deſcēdētibꝰ.

¶ Septima ꝯ. graui miſta deſcēdēti per aerē aut aquā: reſiſtit aliqd̄ p̄ter mediū. pz: qꝛ ei reſiſtit leuitas ignea intrinſeca: ⁊ veꝝ eſt ꝙ in ſphera ignis ei nihil intrinſecū reſiſteret: eo ꝙ ibi illa leuitas eſſet in loco nāli: ⁊ nō traheret ſurſuz aut deoꝛſum.

Obō. Solō.

¶ Sed dices nūqd celū moꝛ ſucceſſiue: cū ſuo motori nihil reſiſtit̄. ¶ Dr̄ ꝙ de h̄ eſt alia rō: de q̄ in 8° videbit̄: vel in 2° celi: q̄a motus celi nō fit ꝑ ꝑ getē ſicut motus ḡuis vl' leuis: ſic priꝰ dicebat̄.

An exiſte vacuo graui ſimplex in eo moueretur.

¶ Pro 3° dubio p̄ncipali eſt aduertēdū: ꝙ Ariſtoteles ꝯcederet ambas has ꝯñtias: ſi vacuū eſſet: graue ſimplex moueretur in eo: ⁊ ſi eſſet graue ſimplex non moueretur in eo: qꝛ reputaret ꝙ antecedēs eſſet ſimpliciter impoſſibile. ¶ Scdo ꝙ Ariſtoteles nō voluit vacuū nō eē: eo ꝙ graue ī eo nō moueret̄: ſed ꝓbauit vacuū nō eſſe ꝓpter hoc: ꝙ antiq crediderūt vacuū eſſe cām motus localis: ⁊ vacuū ſi eſſet / impediret motū localē rectū grauis ſimplicis: ſicut patebit ex dicēdis: ⁊ etiā qꝛ in eo nō fieret motus: iuxta dicta: ſed mutatio inſtantanea. ¶ Tertio ꝙ nulla illaꝝ ꝯñtiaꝝ valz: nec ēt iſta. ſi vacuū eſſet: ⁊ graue ſimplex eſſet in eo: ipſum moueret̄ in eo: qꝛ per potētiā diuinaz aīs eſt ſimplr poſſibile poni ineſſe: ſine hoc ꝙ ponat̄ ꝯñs ineſſe: ⁊ ideo ꝯditionales iſte ſunt īpoſes.

¶ Quarto ꝙ in vacuo bene poſſet fieri motus: qꝛ ſi oīa annihilata forēt que ſunt infra ſupficiē ꝯcauā aeris: ea remanēte ſm ſuas partes in ſimili ſitu: ⁊ figura: aer eſſet vacuuz: iuxta prius dicta: per quē bene fieret motus.

Dubō incidētalis. An vacuū infra ſupficiem aeris concauaz. Solō.

¶ Quinto ġ iuxta dicta intelligat̄ dubiū: vtrū ſi infra ſupficiē ꝯcauaz aeris ſit vacuū: lapis poſitus in eo moueret̄. De quo poſſunt poni ꝓpōnes diſſiles: qꝛ valde dubium eſſet q̄d ſequeret̄: eo ꝙ nullus vnq̄ ꝑcepit hoc factū: imo forte deus nunq̄ fecit. ¶ Prima eſt: ꝙ ſi ſic eſſet: ⁊ deꝰ ſupficiē aeris dimitteret ſue nāe: ipa ſubito iūgeret ſua latera: ⁊ repleret totū. pz: qꝛ hoc nālr appetit rōne dicta in p̄ma dubōne: ⁊ nulla eſſet reſiſtētia īpediēs. ¶ Scda ꝙ ſi deꝰ eā ſeruaret ſine ſui ꝯiūctiōe: ⁊ lapis ſub ea poneret̄ ſue nāe dimiſſus: ipſe rarefieret tantū quātum ſibi poſſibile foret vſqꝫ ad repletionez ſpatij. pz: qꝛ nālr inclinat̄ a celo ⁊ nālr obedit tali influētie celi.

Obō. Solō.

¶ Sed ꝯ dices. ſequeret̄ ꝙ lapis coꝛrūperet̄: ⁊ ipſe nō coꝛrūperet ſeipſuz: ⁊ nō vī q̄d aliud eū coꝛrūpat. ġ nō coꝛrūperet̄. pz maioꝛ: q̄a nō ſub qualz raritate pōt permanere lapis. ¶ Rn̄det̄ ꝙ nō eſt incōueniens ſi poneret̄ effectus quē poni eſt infinite potētie. ſ. diuine: ⁊ poſt lapis ſue nāe dimitteret̄ lapidē coꝛrūpi ꝓpter diffoꝛmitatē effectus poſiti cū nā lapidis. ¶ Tertio. ſi deus cū ſitu talis ſupficiei aeris ſeruaret lapidē ſine rarefactione ⁊ quo ad alia: cū ſue nature dimitteret̄ infinite potētie eēt lapidē illuz ab illa ſupficie aeris elōgare. pz: qꝛ ſi elōgatur ſubtus: nō ꝯſeruaret̄: eo ꝙ ꝯſeruat̄ ſm curſum ſolitū nāe a celo: ꝙ nō pōt agere niſi ꝑ ꝯtactū. annihilatio aūt eſt potētie infinite. ¶ Quarto. ſi deꝰ ſic ꝯſeruaret cū ſupficie aeris telū immiſſum verſus vacuū a baliſta ꝑpēdiculariter ipſum reuerteret̄ nālr vnde venit. pz. qꝛ nō pōt elōgari ab aere: ⁊ impetꝰ impreſſus natus eſt vltra mouere: cū ġ nō poſſet in rectum: moueret in reflexū. Silr mō ꝓbari pōt: ꝙ ſupficies illa ꝯcaua aeris eſſet optimū ſpeculū: qꝛ radius nō poſſet in rectum trāſire. ġ reuerteret̄ vn̄ venit. ¶ Quinta. ſi deꝰ cōſeruaret illum lapidē ſine rarefactione: ⁊ per totū poneret influentiam cōſeruatiuā lapidis: qualis eſt nūc: adhuc lapis nō deſcenderet de aere: qꝛ ſub aere in cōtactu nālius ꝯſeruaret̄ ꝙ̄ ī quolz ſitu infra: cū ibi ſit influētia eius ꝯſeruatiua: ⁊ cū hoc eſt medium ꝯriū: in q̄d agere pōt pro ſui ſilis gñatione: quoꝝ p̄mū: ꝑ caſum: eſt ſubtus: ſed 2m nō: ⁊ ideo ibi nālius ꝯſeruaret̄ ꝙ̄ ſubtus. ¶ Sexta. ſi deus ꝯſeruaret nixum grauis ſimplr ad eſſe ſubtus aliqd moto nixu quē habet ad gñare vel agere in ꝯriū ⁊ cū hoc cōſeruaret influentiā ꝯſeruatiuaz illius ſubtus: aere ſic conſeruato ſine eius cōcurſu: graue ſe ſubito poneret in locū ſeu ſitū nālē. pz: qꝛ nihil eſſet impediēs ſeu reſiſtēs. ġ ſubito mutaret ſe ad ſituz nālē. Ex quo ſeqtur ꝙ graue ſimplex ſic intra vacuū ꝯſeruatū ſm eius influxū cōez vel nālē nō remoueret̄ itra vacuū. pz ꝑ ꝯclōnē p̄cedētē. Et hoc de 3°.

Utrū aliqd poſſit eē ſucceſſiue vacuo. Vacuū ... eſt cōcau...

¶ Quantū ad 4m ſupponit̄ ꝙ ꝯcauū celi ſit vacuū: ⁊ ꝙ deus intra ipſuz ꝯſeruet diuerſas influētias locoꝝ ſurſum ⁊ deoꝛſum ⁊ alioꝝ: q̄dqꝫ cōſeruet res īpoſitas ſine nixu rarefactionis gñonis ſibi ſilis. ſ. ſolū vt tēdētes ad ſuū locū nālē: quem appeteret ſi oīa eēnt plena. Scdo ſupponit̄ ꝙ aliqd eſt graue mixtū. ⁊ hoc duplr. Uno mō ꝑ ꝯiūctionē graduuz ḡuitatis ⁊ leuitatis in eodē ſubto: ſicut ī miſto ⁊ elemētis. Alio modo per interceptionē coꝛpis leuis inter partes grauis: ſicut in ligni poꝛis eſt incluſus aer.

1ª ꝓpō. ¶ Tūc ponunt̄ ꝓpōnes. p̄ma eſt: ꝙ graue ſimplex pōt ſucceſſiue moueri infra vacuū ex colligatione eius cum alio. patet: quia ſi vnum graue ſimplex poneretur in vno bꝛachio libꝛe: ⁊ maius in alio: maius traheret minus ſurſuz: ⁊ ſic ſucceſſiue aliud ſurſuz traheret: ſicut ipſuz ſucceſſiue deſcenderet: reſiſtentia enim ſufficiens eſſet graue contra ponderans.

2ª ꝓpō. ¶ Scda ſtat graue miſtū moueri in vacuo ſucceſſiue. pz: qꝛ hꝫ reſiſtētiā intrinſecā: que eſt cauſa ſucceſſionis.

3ª ꝓpō. ¶ Tertia ſtat graue miſtū velocius ꝑ nām ſuā ſtante tali vacuo moueri in pleno ꝙ̄ in vacuo. pz ponēdo graue miſtū in concauo ignis ꝙ habeat vnū gradū leuitatis ignis: duos gradus grauitatis aeris: tres grauitatis aque: ⁊ grauitatis terre q̄nqꝫ: ⁊ ſit mediū aereū reſiſtēs ei deſcēdēti vt vnū: cuius cōcauitas ſit vacuū: ſic. ſ. ꝙ ſphere terre ⁊ aque ſint annihilate. Tūc ꝯſtat ꝙ in ſphera aeris octo trahūt deoꝛſum. ſ. tres aque: ⁊ q̄nqꝫ terre: ⁊ duo reſiſtūt. ſ. leuitas ignis vt vnuz ⁊ mediū vt vnum. Leuitas enī aerea in loco nāli non trahit ſurſum nec deoꝛſum: ⁊ ſic motus eſt a ꝓportione quadrupla. Cū ante trāſit ſupficiē cōcauā aeris: ⁊ mouet̄ in vacuo ſeu intra vacuū: reſiſtētia fit vt tria: qꝛ duo aeris: ⁊ vnus gradus leuitatis ignis tūc reſiſtūt: ⁊ motoꝛ fit vt quinqꝫ: eo q̄d gradus grauitatis aque in ſuo ſitu ſue ſphere nō trahūt: que ꝓpoꝛtio eſt minoꝛ ꝙ̄ dupla. Unde ſeqtur ꝓpoſitū: velocius enim mouet motoꝛ a ꝓpoꝛtione quadrupla ꝙ̄ dupla.

4ª ꝓpō. ¶ Quarta ꝓpō. intra hoc vacuū aqua pura poneret ſe ſubito ad locū nālē. pz ꝑ ſextā p̄cedētis dubij: qꝛ eſt graue ſimplex.

5ª ꝓpō. ¶ Quinta intra tale vacuū plūbū deſcēderet ſucceſſiue. pz: qꝛ hoc eſt graue miſtū. ¶ Coꝛm. ſtat eſſe duo coꝛpoꝛa nālr deoꝛſum cadentia: quoꝝ vnū in eque libꝛa plꝰ pōderat ꝙ̄ aliud: tn̄ minus pōderans per ſe poſitū ſubito attingeret locū deoꝛſum ⁊ citius: magis ꝟo pōderās tardius. pz: qꝛ in eque libꝛa equale plumbū plus pōderaret equali aqua pura: ꝓut vī ſatis experiētia docere: ⁊ tn̄ aqua pura ſubito: plūbum ꝟo ſucceſſiue intra vacuū attingeret locum deoꝛſum.

6ª ꝓpō. ¶ Sexta ꝓpō ſtat. ꝙ aliqd in pleno ꝑ ſe poſitū moueret̄ velocius deoꝛſum ꝙ̄ aliud datū: ⁊ tn̄ vtroqꝫ manēte ieq̄li figura in eque libꝛa: q̄d ꝑ ſe minus velociter deſcēderet: plus pōderaret. pz rōne diuerſe cōpoſitionis leuitatis cū grauitate: vt ſi. a. eſſet graue

vt quatuoꝛ

UVA. BHSC. IyR_143_5

vt quatuoꝛ: ⁊ leue vt duo: ⁊.b.eſſet graue ſicut octo: ⁊ leue ſicut q̄nqꝫ: tunc in pleno alijs parib⁹.a.per ſe poſitū velocius deſcēderet q̄ꝫ.b.q̄a a ꝓportione dupla reſpectu reſiſtētie intrinſece: ⁊.b.a ꝓportione minoꝛe: tñ in eque libꝛa.b.trahet.a. ſurſum: q̄a virtus actiua ad motū ſurſuꝫ.a.eſſet decē: q̄ꝛ duo leuitatis.a. ⁊ octo ğuitatis.b. ⁊ virtus reſiſtitiua nō eſſet niſi nouē: ſcꝫ q̄tuoꝛ ğuitatis.a. ⁊ q̄nqꝫ leuitatis.b. ¶ 7ª ppō. In vacuo aīalia nō poſſent diu viuere ſue nāe dimiſſa.pꝫ: quia nō hn̄t nutrimētū: ⁊ q̄ꝛ ꝑfecte nō hn̄t mediū inſpirandi. ¶ 8ª. In vacuo pōt fieri motus alterationis ab intrinſeco ⁊ ab extrinſeco tangēte.pꝫ: q̄ꝛ aqua calefacta reduceret ſe: etiā q̄a aq̄ tangēs ignē ageret in ipſuꝫ. ¶ 9ª. In vacuo nō fieret motus alterationis ab extrinſeco nō tangēte.pꝫ: q̄ꝛ non pōt diffundi vnio coꝛpoꝝ niſi per cōtactū: qđ nō eſſet in vacuo. ¶ 10ª. In vacuo nō fieret viſio/odoꝛatio/vel auditio.pꝫ: q̄a illa req̄rūt mediū extrinſecū: qđ nō eēt in vacuo. ¶ 11ª. In vacuo nō fieret motus ambulationis: nec volationis: nec natationis.pꝫ: ambulans nō hr̄et vbi figeret pedē: etiā volans ſeu natans indiget medio ſubſtentante: qđ nō eſſet in vacuo. ergo ⁊c̄. Hec de quarto principali.

¶ Pro q̄nto eſt notandū: ꝙ rarefactio ⁊ ꝯdenſatio capit̄ ꝓp̄e ⁊ impꝛopꝛie. Impꝛopꝛie eſt mutatio q̄ coꝛp⁹ occupat maiorem locū q̄ꝫ ante ꝓpter ingreſſium coꝛpoꝝ ſubtiliū partium eius deſcēdētiū: q̄uo lana pꝛius artata in ſacco: amoto ſacco rareſit. Per oppoſitū ꝯdenſatio dr̄ mutatio: qua coꝛp⁹ occupat minoꝛē locū q̄ꝫ p̄us occupabat: ꝓpter egreſſium coꝛpoꝝ ſubtiliū partiū p̄us in eo incluſoꝝ: q̄uo lana cū cōpꝛimit̄ cōdenſari dr̄: ⁊ nō eſt ſermo de his ad pn̄s. Pꝛop̄e aūt rarefactio eſt mutatio: qua coꝛp⁹ reddit̄ maius q̄ꝫ p̄us erat: ſine ingreſſu extrinſeci ſeu ab extrinſeco. Et ꝑ oppoᵐ ꝯdenſatio dr̄ mutatio qua coꝛp⁹ reddit̄ minus q̄ꝫ p̄us erat ſine egreſſu alicui⁹ extrinſeci ꝙ p̄us erat in eo. Et de his ſolū ad pn̄s itēdit̄.

ppō. ¶ Tunc de ꝯdenſatione hoc mō dicta.ſit pª ppō. Condenſatio eſt poſſ̄is ꝑ ſolū motū localē.pꝫ: q̄a incuruatione virge medietas cōcaua cōdenſat̄: ⁊ tñ nō p̄cedit alteratio. Itē q̄a in dolio quātūcunqꝫ pleno: adhuc iponit̄ bene foꝛa totū ſeu ducillus: vt experiētia docet: ⁊ tunc opꝫ vinū ꝯdenſari: ⁊ nō ꝑ alteratione: ⁊ cū ignis ğnat̄ ex ſtraminib⁹: ip̄e occupat maioꝛē locū q̄ꝫ occupauit ſtramen: ⁊ ex ꝯn̄ti opꝫ aerem cedere: al̄s opoꝛteret celū cōturbari ſeu ꝯdenſari in ſurſuꝫ: ⁊ cōſtat ꝙ nō fit ꝯdēſatio iſta niſi per cōpꝛeſſionē ab igne. alteratio enim que eſt ibi eſt calefactio que magis rarefaceret q̄ꝫ condenſaret.

2ª ¶ 2ª ppoſitio. Rarefactio eſt poſſibilis per motū localeꝫ.patet: q̄ꝛ dolio ſemipleno vino ⁊ bene obſtricto: adhuc educit̄ bene vna quarta vini: ꝙ nō eſſet niſi aer rarefieret ibi ꝑ modum ſequele ad motuꝫ localē vini.

3ª ¶ 3ª ppoſitio. Ad maioꝛē quātitatem poteſt aer condēſari vel rarefieri per motū alterationis: q̄ꝫ per ſolū motuꝫ localē.patet per experiētiā. aer in fiala calefacta ꝯdenſat̄ ad duplū. vt patet aq̄ vſqꝫ ad mediū fiale aſcēdēte: nullus aūt vnq̄ꝫ pōt expiri aerē ꝑ motū localē ꝯdenſari ad duplū. nō eniꝫ vinū ex dolio ſemipleno aere poſſet extrahi: niſi aer ab extriſeco igrederet̄: vt experiētia docet.

4ª ¶ 4ª ppō. Nunq̄ꝫ mā tātū rarefit in aq̄ vel in terra: quātū rarefieri pōt ī igne ꝑ gn̄ōnē ignis ex eis.pꝫ: q̄a da oppoᵐ: ſeq̄ret̄ ꝙ terra vel aq̄ poſſet ſine miraculo eſſe ita rara ſicut ignis: qđ videtur falſuꝫ.

5ª ¶ 5ª ppō. Tota maſſa māe p̄me nunq̄ꝫ ꝯdenſat̄ vel etiā rarefit.pꝫ: q̄a ſi tota minoꝛē locū occuparet: ꝯcauū oꝛbis lune: q̄ ad aliquā partē maneret vacuū: ⁊ ſi tota maioꝛ fieret penetraret ipſuꝫ ꝯcauū: quoꝝ nullū pōt fieri ꝑ nām. ¶ Coꝛreᵐ. hec ꝯn̄tia eſt bona: aliq̄d ꝯdenſat̄. ğ aliq̄d rarefit: ⁊ eꝯ.patet ꝑ rōnē iaꝫ factā pꝛius.

6ª ¶ 6ª. Hec rarefactio vel ꝯdenſatio nō fit ꝑ itroitū vl̄ exitū vacuitatū.pꝫ: q̄ꝛ tales nō ſunt ꝑ dicta.

7ª ¶ 7ª. Quelibet hāꝝ mutationū fit: eo ꝙ hec mā q̄ eſt magna actu eſt in potētia parua: ⁊ q̄ eſt parua actu: eſt in potētia magna.pꝫ: q̄ꝛ fit de paruo magnuꝫ ⁊ de magno paruū: ſicut in alijs mutationibus: modo albū fit nigrū: eo ꝙ actu albuꝫ eſt in potētia nigrū: ⁊ ecōtra. igit̄ ⁊c̄.

Qđ icidētalis ḋ modo rarefactionis.

¶ Sed dubitat̄ de modo quo fit rarefactio. Ad qđ dicunt illi q ponunt quātitatē continuā ſubſtantie eſſe ipſāmet ſubāꝫ: ꝙ fit per ſolū motū localē partiū: quo partes que p̄us erant ꝓpinquioꝛes elongant̄ magis ab inuicē. Scđi dicunt ꝙ rarefactio fit per realē gn̄ōneꝫ qualitatis que vocat̄ raritas. Item cōdenſatio ꝑ coꝛruptionē illi⁹ ⁊ introductionē denſitatis. (pª pō. 2ª pō.)

Impugnatio pᵉ opinionis.

Pꝛimus modus videt̄ deficere: q̄ꝛ ſcḋm eum ſequi videt̄: ꝙ aliqđ pedale ignis eſt eque denſuꝫ ſicut pedale terre: vel ꝙ aliq̄ mā ſtat ſine foꝛma. ꝯn̄s eſt falſum: vt notuꝫ eſt. ꝓbat̄ ꝯn̄tia: quia ſi pedale terre eſt denſius: hoc eſt q̄ꝛ habet plus de mā ſub equali extenſione per diffinitionē denſioꝛis. denſum eniꝫ dicit̄ ꝙ habet multū de mā ſub pauca extēſione: ⁊ denſius ꝙ habet plus ⁊c̄. Simil̄r rarum ꝙ hꝫ paucū de mā ſub multa extenſione: ⁊ rarius ꝙ ſub equali hꝫ minus.

Dubō icidentalis.

¶ Querit̄ ergo vtrū pedale terre hꝫ plus de mā in multitudine: ⁊ ħ nō: q̄ꝛ in vtriſqꝫ mā eſt īfinite partis: vel in magnitudine actuali: ⁊ hoc non: quia vtrūqꝫ eſt actu ſolū pedale: vel in magnitudine potētiali. vꝫ. ꝙ pedale terre pōt rarefieri: ⁊ mā eius pōt eſſe centipedalis vel mille pedū: ⁊ nō ſic pōt extēdi mā ignis: ⁊ ſi ſic: cum mā pedalis ſit eēntial̄r ſua extēſio: ſeq̄tur ꝙ in terra ſunt cētū partes pedales māe ſimul per penetrationē: cū foꝛma pedalis terre nō inhereat niſi vni pedali terre: ſeq̄t̄ ꝙ alia nonagintanouē erunt ſicut foꝛma.

Obo. ¶ Foꝛte reſpondebis ꝙ cuilibet potētiali pedali inheret foꝛma pedalis terre.

Solo. ¶ Cōtra. ſi ſic. tunc eēntial̄r: tātū poſſet extēdi foꝛma terre ſicut mā eius: ⁊ ſic terra manens terra eēntial̄r poſſet eē ita rara ſicut ignis: q̄ꝛ nō repugnat foꝛme terre eſſe ſub tāta raritate ſicut ignis. ſi eniꝫ pedalia terre ſic ſe penetrarent ꝙ qđlibet pedale materie potētialiter exiſtēs in pedali terre eſſet infoꝛmatū foꝛma pedali terre: q̄re nō poſſent ita bene he partes eſſe extra inuicē ſicut ſimul ꝑ penetrationē. ¶ Confirmat̄ ſic ſcḋm hāc opinionē mā eſt ſua extēſio. Supponat̄ ergo ꝙ hec mā ſit ita rara ſicut eſt materia ignis. Et arguat̄ ſic. Quantacunqꝫ hec materia eſt nunc in pedali terre: tanta fuit pꝛius hec materia terre: ſed mille pedales eſt nunc. igitur in pedali terre fuit pꝛius mille pedalis materia. diſcurſus eſt bonus: q̄a ſub diſtributione maioꝛis in pꝛedicamento quantitatis capitur terminus in minoꝛe: ⁊ patet maioꝛ per te: q̄a per rarefactionem nulla quātitas acquiritur. ergo quātacunqꝫ eſt hec materia nunc: ſemper ante fuit tanta. Et minoꝛ ſupponitur: tunc vltra arguatur ſicut p̄us: ꝙ materia ſtetit ſine foꝛma: vel ꝙ in vno pedali terre ſunt mille pedalia terre per penetrationem: vel ꝙ vna foꝛma pedalis inheret mille ſubſtantijs diſtinctis.

Rº ¶ Reſpondet̄ foꝛte negando maioꝛem: quia lꝫ per rarefactionem: nulla noua quantitas acquiritur: tamen materia per eam incipit eſſe maioꝛ propter motum localem: ⁊ per cōſequens ſequitur ꝙ lꝫ materia ſit ſua extenſio: tamen non repugnat ei quin vno tempoꝛe ſit extenſio maioꝛ: ⁊ alio tempoꝛe minoꝛ.

Contra. Iſtud non valet: quia ſi ſic: ſequitur ꝙ ignis habet tantam mām ſicut terra equalis quantitatis: q̄re eque denſus eſſet. Pꝛobatur: q̄a extenſioni ſue non repugnat eſſe quālibet maioꝛem plus q̄ꝫ extenſioni terre: ex quo extenſio ſine aliqua additione vel ablatione magnitudinis poteſt eē maioꝛ ⁊ minoꝛ: ⁊ nō potioꝛ ratio de hac extēſione q̄ꝫ de alia. ¶ Confirmat̄: quia videtur ꝙ eque eſſentialiter ſicut gradus albedinis eſt ſua intenſio: ita bipedalitas ſit ſua extēſio ⁊ mens humana non concipit: ꝙ gradus albedinis fiat in ſe intēſioꝛ niſi aliq̄d ſibi addat̄. Et ex cōſequenti falſum dicūt illi: ꝙ extenſio data ſine aliquo ſibi ſuperaddito poteſt fieri maioꝛ.

Impugnatio 2ᵉ opinionis.

¶ Scđa opinio etiaꝫ videtur deficere: quia ponit ꝙ raritas ſit accidens diſtinctū ꝯtra mām: oppoᵐ videt̄ velle Cōmē. 2º de celo ī deſcriptiōe denſi ⁊ rari: q̄ p̄us ſunt poſite:

ſm enī illas: paucitas mãe ſub multa extẽſione eſt raritas. mō paucitas eſt met res pauca: ſicut paucitas denarioꝝ eſt met denarij. Itē fruſtra poneret̃ paucitas ſupaddita materie pauce: q2 oīa poſſunt ſaluari ſine taliū entiū multitudine.

3ª pō. Quapropter videt̃ relinq̃ tertius modus: ꝙ rarefactio fit ꝑ gnōnē noue quãtitatis maioris in mã. Et condenſatio ꝑ corruptionē maioris ⁊ gñationē minoris quãtitatis in eadē materia. ſicut enī intẽſior albedo reddit magis albū: ita maior extẽſio reddit magis extenſum: ⁊ hoc eſt cõforme dicto in pͦ quo dicebat̃: ꝙ extẽſio ſube eſt res diſtincta a ſuba extenſa.

An in rarefactione quãtitatis q̄ pus fuit maneat cū ſequete.

❡ Sed eſt dubiū. vtrū in rarefactione quãtitatis que pus fuit: maneat cum ſequẽte. ❡ Et rñdet̃ ꝙ non: q2 rarefactiones agit in totū corpus qḋ rarefit: ⁊ ideo qua rõne gñiat magnitudinē nouã de vna parte mãe: eadē rõne gñaret de q̄libet eiuſdē mãe. Itē ſi cum aer nunc pedalis rarefactione fit bipedalis: pedale pͫ extenſuz: per totū aerē maneret cū pedali nouo genito ꝑ rarefactionē. videt̃ ſequi accidēs trãſire de ſubto in ſubm. materia enī que extẽdit̃ poſt rarefactionē pedali nouo: extẽdebat̃ aliq̄ parte q̄titatis pedalis pexiſtẽtis: ⁊ illa pte poſt nō extẽdit̃: q̄re ſi iſta pars manet: ipſa dimittit illud ſubm ⁊ intrat aliud: eodē modo in condenſatione condenſans corrūpit quãtitatē maiorē p̄exiſtẽtē: ⁊ generat minorē ſupueniẽte de potẽtia mãe.

Obones ❡ Sed 3. calidū rarefaciens eſt natū quãtitatē gñare: ergo nō corrūpit quantitatē. Oppoſitoꝝ enim ɔ̄rie dicunt̃ cauſe 2º de gñatione. ❡ 2º. q2 calm rarefaciens ꝯſeruat quãtitatē pedalē poſt rarefactionē: ğ melius potuit ante. ❡ 3º. nulla quãtitas eſſet in corpore qḋ rarefit tpe rarefactionis. ğ. p3 ꝯña: q2 ꝯtinue eſt totalr̃ noua quãtitas. ergo nulla quãtitas aliq̄ toto tpe eſſet. ergo ibi nunq̄ eſſet. ❡ 4º. quãtitas que p̄eſſet corrūperetur in inſtãti: ⁊ ſic nullius eẽt reſiſtẽtie. p3: q2 icipiẽte rarefactione in illo inſtãti eſſet ⁊ nunq̄ eſſet pus. ❡ 5º. cū illa quãtitas ſit res ꝑmanens: eẽt dare vltimū inſtãs rei ꝑmanẽtis ineſſe: patet ꝑ idē. ❡ 6º. in rarefactione q̄libet quãtitas in ſubiecto ſolū duraret ꝑ inſtãs. ğ per quãtitatē que gñarent̃ tpe rarefactionis: nō poſſet cõtinuari aliq̄s motus. tenet ɔ̄ña: quia ſicut ex inſtãtibus nō cõtinuat̃ tẽpus: ita nõ ex mutatis cõtinuat̃ motus. ❡ 7º. videt̃ ꝙ rarefactio eẽt ꝓprie augmẽtatio: q2 per eam acq̄rit̃ quãtitas noua: ſed de hoc videatur pͦ de gnōne. ❡ 8º. videt̃ ꝙ ſupflue ponit̃ ſicut quãtitas diſtincta: q2 ponat ꝙ deus auferat totã quãtitatē a pedali aque: partibus remanẽtibus ſm ſimilē ſitū ſicut nunc/tunc ſunt partes adhuc extẽſe: ⁊ nō per quãtitatē ſupadditã. ❡ 9º. q2 ſi ablata extenſione vnirent̃ partes ſine dĩa ſitus: vbi vnirent̃: ⁊ quare potius in vno ſitu ꝙ in alio: ❡ 10º ponit̃ ꝙ ligno exiſtẽte q̄drupedali: a pͦ pedali auferat deus quãtitatē: ⁊ a 2º non: ⁊ a 3º auferat: ⁊ a 4º non: tūc videt̃ ꝙ partes pͫmi pedalis ⁊ tertij nō poſſunt cõfluere 2º ipediẽte. ğ manebūt ſitualr̃ vbi nunc ſunt. ğ manebunt poſt extẽſa. ğ fruſtra ponit̃ quãtitas: q2 ea ablata adhuc manet extenſa. ❡ 11º. quia partes in corpore ſunt imediate: ⁊ tales nequeunt fieri propingores. ğ nihil põt condenſari. Aliq̄ hoꝝ vident̃ mihi difficilia ⁊ aliq̄ facilia: ⁊ iō euadã prout melius poſſum.

Solo obonū. ❡ Ad pͫm ꝙ calm ꝓprie natū eſt ꝯſeruare dimẽſionē ſibi ꝓportionatã in ſubto: ⁊ ideo minorē corrūpit: vt maiorē gñat: nec eſt incõueniens idē formã vnius ſpẽi gñare de per ſe: ⁊ aliã minorē vel maiorē corrūpere de ꝑ accñs: ⁊ ꝑ modū ſequele. ſic enī rarefaciens de ꝑ ſe extẽdit ſubm maius: ad qḋ ſeq̄t̃ maior quãtitas: ⁊ de ꝑ accñs: ac ꝑ modū ſeq̄le corrūpit quãtitatē p̄exiſtẽtē: cuius nãe repugnat eſſe in ſubto magis extẽſo. ❡ Ad auctez dicit̃ ꝙ ɔ̄rioꝝ cauſe debent eſſe ɔ̄rie virtualr̃ de per ſe: modo rarefactiones nō de per ſe: ſed ꝑ accñs ⁊ per modū ſequele: eſt cã corruptionis quãtitatis. non enī itē dit corruptionē: niſi acceſſorie. ❡ Ad 2ᵃᵐ dico ꝙ quãtitas que eſt poſt rarefactionē: eſt ꝓportionata rarefacientī: ⁊ iō eã cõſeruat: ſecus eſt de quãtitate que eſt ante. ❡ Ad 3ᵃᵐ cõcedo ꝙ tpe rarefactionis nulla determinata quãtitas eſt in corpore qḋ rarefit actu. Et rõ eſt: q2 cõtinua eſt ſucceſſio de minore ad maiorē: vt ſi pedale rarefieret ad tripedale ꝯtinua mutatione: nunq̄ eſſet pedale actu nec aliq̄ quãtitas ꝯtinua multiquo toto tpe ibi eſſet actu: ⁊ ideo dici d3 hoc: eſſe quãtū nullū determinata ſpecie quãtitatis eſt quãtū actu oī tpe motꝰ: eo ꝙ cõtinue tendit de minore in maiorem. ❡ Ad 4ᵃᵐ ⁊ ad 5ᵃᵐ: ꝙ non eſt incõueniens ꝙ quãtitas ſubito corrūpat̃. non enim eſt de virtutibus actiuis vel reſiſtitiuis prout Cõmẽtator dicit in hoc quarto: nec eſt incõueniens ꝙ ſit dare eius vltimū inſtans: ſicut eſt ipſius nunc dare vltimū inſtans ſi eſſet: ſed de rebus reſiſtẽtiã habẽtibus nō eſt poſſe dari vltimū inſtans: ⁊ de talibus intelligit̃ illud dictū cõe. ❡ Ad 6ᵃᵐ cõcedit̃. ꝙ quelibet quãtitas q̄ producit̃ in ſubto: tẽpore rarefactionis ſolū eſt ꝑ inſtãs: nec ex illis cõtinuat̃ rarefactio: ſed ex ſuis partibus: ſicut alij motus ex ſuis: nec eſt motꝰ rarefactionis dimẽſio que acq̄rit̃: ſed eſt q̄dã fluxus ſm quãtitatē ad maiorē quãtitatē: quo ifinite quãtitates in poᵃ acq̄runt̃ in ſubto. Actu vo nulla niſi illa ſub qua q̄ſcit mobile. ❡ Ad 8ᵃᵐ ꝙ peccat: q2 quãtitate ꝯtinua ablata ſube partes haberẽt ſitū vel partē extra partē: ⁊ oppoſitū ſupponit poſitio noſtra. non enī habet ſitū nec diſtinctionem localē niſi rõne dimẽſionis. ❡ Ad 9ᵃᵐ dicit̃ ꝓbabilr̃ ꝙ ad punctū medij corporis: cui toti aufert̃ quãtitas: partes vnirent̃: rõnabilius enim eſt: q2 oīu3 extremoꝝ illi pũcto eſt maior ꝓpinquitas: de hoc tñ fieret ſicut diuine potẽtie auferenti placeret: q2 hoc ꝑ potẽtiã naturalē nō eſt poſſe. ❡ Ad 10ᵃᵐ ꝙ pͫmi pedalis partes vnirent̃ in centro ſuo ⁊ diſcontinuarent̃ a 2º: ⁊ ꝓportionalr̃ tertij a centro ſuo. ❡ Ad 11ᵃᵐ ꝙ in cõdenſatione: nec partes imediate fiunt ꝓpinquiores: ſed oēs partes corporis qḋ cõdenſat̃ que diſtabãt fiunt ꝓpinquiores ſicut prima ⁊ vltima. Hec de his ſint prolixe ſcripta.

❡ Tractatus tertius libri quarti in quo agit̃ de tempore.

Tertio eſt notãdū ꝙ in 3º tractatu pͪs ꝓbat. ꝙ tps eſt aliqḋ ipſiꝰ motus: q2 ſine pceptione motus nō percipit̃ tps: igitur ⁊c. ❡ Sed dices. videt̃ ꝙ ꝓbatio nō valeat: quia etiã ſine trãſmutatione non pcipit̃ mã: nec motꝰ localis ſine fixo: ⁊ tñ nō ſeq̄tur ꝙ mã ſit aliqḋ trãſmutationis: vel motus fixi. ❡ Rñdet̃. ꝙ ſecus eſt hic ⁊ ibi: q2 nunq̄ põt pcipi tps: niſi pcipiat̃ motus: mã aūt poſtq̄ eſt cognita: bene põt cognoſci ſine cõceptu trãſmutationis. Silr̃ motus localis: poſtq̄ eſt cognitꝰ: bñ põt manere ꝯceptus motꝰ ſine cõceptu fixi. ❡ Scḋo dicit ꝙ ꝯtinuitas p̄oritatis ⁊ poſterioritatis repiunt̃ in magnitudine/motu/ ⁊ tpe: ꝑ pus tñ in magnitudine: ꝑ poſteriꝰ in motu ⁊ vltimo in tpe. Ratio: q2 rõne ꝯtinuitatis magnitudis: motꝰ ğ fit ſup eã d̄r ꝯtinuus: ⁊ tps rõne motꝰ: ⁊ p̄or ps motꝰ d̄r ğ fit ſup p̄ores ptes magnitudinis: cui etiã attribuit̃ p̄or ps tpis. ❡ Ex qbꝰ infert. ꝙ tps eſt aliqḋ motꝰ ſm pus ⁊ poſteriꝰ. p3: q2 cū ſit aliqḋ motꝰ: maxime d3 eẽ illud motꝰ: ſm cuiꝰ pceptionē in motu pcipit̃. hoc aūt eſt ſm pceptionē p̄oris ⁊ poſterioris i motu. in motu enī pcipimus tps inquãtū diſcernimus iter ptes p̄ores ⁊ poſteriores motꝰ. ❡ Tertio īfert diffõnē tpis: ⁊ eſt tps/nũs motꝰ ſm pus ⁊ poſteriꝰ. p3: q2 cū tẽpus ſit menſura motus: vt oēs dicunt: op3 ꝙ ſit menſura motus vel ſm partes ſimul exiſtentes in eodē ſubiecto: ⁊ hoc nō: quia ſic tẽpus nō menſurat motū: vel ſm partes priores ⁊ poſteriores eius: ⁊ ſic habet̃ ꝓpoſitū: ſcilꝫ ꝙ tẽpus eſt menſura motus ſm pus ⁊ poſteriꝰ. Cū aūt tẽpus nō mẽſuret niſi mediatẽ diſcretione aīe ſecernẽtis partē p̄orē a pte poſteriori: ideo dicit̃ ꝙ eſt nũs: ſc3 diſcretus ꝑ aīaz. anima enī d3 quãtitatē tẽporis in ſe cognoſcere: alr̃ ea manente non poſſet alios motus menſurare: ⁊ ideo dicit̃ numerus numeratus: id eſt ꝑ aīam diſcretus.

❡ Quarto

UVA. BHSC. IyR_143_5

T.c.101 ¶ Quarto infert.ꝙ tp̃s nõ eſt motus:⁊ itellige ꝙ hec ꝑdica
t.102. tio:tẽpus eſt mot⁹:nõ eſt eẽntialis:q2 tp̃s cõnotat eẽ numeꝝ
T.c.103 ꝙ nõ cõnotat ille termin⁹ mot⁹. ¶ Quinto infert.ꝙ eſſe tp̃s
ꝯſiſtit in ꝯtinuo fieri aliud poſt aliud.pꝫ:q2 tẽporis ꝑtes nõ
T.c.104 manent ſimul adeq̃te. ¶ Sexto infert.ꝙ /nunc/ ſemꝑ eſt idẽ
Núc z^r. in re:ſed eſt aliud ⁊ aliud in ratione. ¶ Pro cui⁹ itellectu eſt
notãdũ.ꝙ /nunc/ quãdoqꝫ ſumit̃ abſtractiue:⁊ ſic dr̃ indiui
ſibile in tp̃e:ꝯtinuans ꝑtes priores cuꝫ poſterioribus. Alio⁰
cõcretiue:⁊ dr̃ ipſuꝫ mobile:prout ſe hꝫ ſimil'r reſpectu ali
cuius fixi ſm ſe ⁊ oẽs ſuas partes.mobile enim ſe hr̃e aliter
⁊ aliter reſpectu alicui⁹ fixi ſm prius ⁊ poſterius correſpon
det tẽpori:habere aũt ſe ſimil'r. Corr̃ndet ipſi /nunc. ⁊ ſic pꝫ:
ꝙ /nunc/ cõcretũ in re:eſt ſemꝑ ideꝫ:q2 eſt ſemꝑ p̃ᵐ mobile:
ſed in rõne eſt aliud ⁊ aliud:q2 ſemꝑ habitudo reſpectu fixi:
T.c.105 eſt aliter ſe habens. ¶ Septimo infert ꝓprietates tẽporis/
⁊ nunc/ ⁊ ſunt ſex. p̃ᵃ /nunc/ eſt noti⁹ tp̃e ⁊ motu.pꝫ:q2 eſt mo
bile:ꝓut dictũ eſt.hoc aũt eſt notius tp̃e ⁊ motu:q2 inquãtuꝫ
ipſum ꝑcipit̃ aliter ſe hr̃e ⁊ aliter ad fixa:ꝑcipit̃ tẽpus ⁊ mo
tus. zᵃ.ꝙ /nunc/ ⁊ tẽpus/ ſimul ſunt:ſimul eniꝫ ſunt mobile/
motus/ ⁊ tẽpus:modo /nunc/ eſt mobile. 3ᵃ.tempus eſt cõti
nuũ ſm /nunc:⁊ diuidit̃ ſm /nunc.pꝫ:q2 ſm mobile ꝙ conti
nue mouet̃ continuat̃ tẽpus:⁊ ſm ipſum mobile habens ſe
in tali ſitu:reſpectu fixi:diſtinguit̃ pars ꝑtranſita a parte ꝑ
T.c.104 tranſeunda:⁊ tẽpus p̃teritũ diuidit̃ a futuro. 4ᵃ.ꝙ differẽ
tia eſt inter punctũ ⁊ /nunc/ intellige abſtractiue:qa idẽ pun
ctũ pluries põt ſummi:eo ꝙ eſt res ꝑmanens.nunc/ autẽ nõ
permanet:⁊ ideo idem /nunc/ non põt pluries ſummi in re.
5ᵃ.ꝙ /nunc/ non eſt pars tẽporis:ſicut nec punctũ linee:tẽpus
enim nõ componit̃ ex indiuiſibili. 6ᵃ.ꝙ lꝫ /nunc/ inquãtum
eſt terminus:ſolum eſt ipſius tẽporis:tamẽ inquãtũ eſt mẽ
ſura:eſt oiũ momentoꝝ menſura ſil' exiſtẽtiũ cum eo:ſicut
enim oẽs motus ſimul exiſtẽtes eodeꝫ tẽpore mẽſurant̃:ita
oia momẽta ſimul exiſtẽtia eodeꝫ /nunc. Ubi aduerte ꝙ in
cõtinuo permanẽte cõtinuat̃ indiuiſibile:ſiue ſit:ſiue nõ ſit:
T.c.97. 98. imaginat̃ tamẽ ⁊ vocat̃ punctus:ſed in motu ꝯtinuant̃ par
tes p̃ores poſteriorib⁹:vocatur momentũ ⁊ in tp̃e vocat̃ in
T.c.108 ſtans ſiue nunc. ¶ Octauo infert ꝓprietates tẽporis:⁊ ſunt
Tp̃is ꝓ ſex. p̃ᵃ tẽpus eſt cõtinuũ.patet:eſt menſura cõtinui:ſcꝫ mo
prietates. tus:modo mẽſura cõtinui debet eſſe ꝯtinua. zᵃ.ꝙ tẽpus eſt
quodãmodo minimũ:⁊ quodãmodo non. Prout eni eſt cõ
tinuũ:nõ eſt minimũ:eo ꝙ cõtinuũ in ifinitũ eſt diuiſibile:ſꝫ
prout eſt numerus:ſic eſt minimũ:vt minimus nũs horaruꝫ
eſt due hore. Simil'r ꝯo minimũ in numero horaꝝ ſm talẽ
T.c.109 diſcretionẽ aĩe eſt vna hora. 3ᵃ eſt.ꝙ tẽpus eſt longum vel
breue:⁊ hoc inquãtum eſt cõtinuũ:⁊ eſt paucũ vel multuꝫ:⁊
hoc inquãtũ eſt numerus:ſed nõ eſt velox vel tardũ ſimpl'r
inquãtũ eſt tẽpus:⁊ inquãtũ eſt tẽpus eſt menſura:mõ men
ſura nõ cõſueuit dici velox vel tarda inquãtũ eſt menſura.
verũtamẽ cõcedi debet ꝙ tẽpus eſt in re valde velox:quia
T.c.110 eſt motus celi. 4ᵃ.ꝙ omniũ reꝝ tẽporaliũ ſimul exiſtẽtiuꝫ
eſt idem tẽpus.patet:qa taliũ eſſe vnũ ⁊ idẽ tẽpus cum mẽ
ſura:ſed nõ ſimul exiſtẽtiũ nõ eſt idẽ tẽpus:q2 nõ eſt ſimul
exiſtẽtiũ tẽporis p̃oris p̃cedit:⁊ poſterioris ſuccedit:mõ nõ
T.c.111 eſt idẽ ꝙ p̃cedit ⁊ ꝙ ſubſequit̃. 5ᵃ.ꝙ idẽ tẽpus põt pluries
reuerti intelligat̃ in ſpecie.patet:quia pluries reuertit̃ eſtas.
T.c.112 6ᵃ.ſicut tp̃e menſurat̃ motus:ita quãdoqꝫ motu menſurat̃
tẽpus.patet:q2 ſcimus motu horology quãtũ diei vel noctis
T.c.114 tranſiuerit. ¶ Nono infert.ꝙ tam motus q̃ȝ moueri menſu
ratur tp̃e:eſt aũt moueri res que mouet̃ ⁊ menſurat̃ tẽpore
inquantũ mouet̃. Probat̃:quia ꝑ hoc ꝙ nobis notus eſt mo
tus alicuius in vna parua parte tẽporis:cõcludimus cogno
ſcentes quãto tp̃e res mouetur quãtitate totius motus:vt ſi
ſcias ꝙ ſor.in vna hora tranſit vnã leucã:⁊ ꝙ mouet̃ ꝑ totaꝫ
diem:quẽ ſcis cõtinere duodecim horas:cõcludis ꝙ motus
ſortis ⁊ duodecim leucaꝝ in lõgitudine:ſeu etiã tẽpus men
ſurat vnã partẽ motus:⁊ per illã replicatã menſurat̃ totus
motus:queadmodũ ſi in pãno menſurat̃ vlna per vlnã ap
plicatã ab extra:eadẽ replicata menſurat totũ pãnũ. ¶ 10⁰ T.c.114
infert.ꝙ motũ eſſe in tp̃e eſt motũ menſurari tẽpore.patet:
quia tam motus q̃ȝ duratio motus tp̃e menſurat̃:eo ꝙ de
rõne motus eſt eſſe ſucceſſiuũ:res aũt permanẽtes inquãtũ
ꝑmanent ⁊ ſimul ſunt:nõ menſurant̃ tẽpore ſed eſſe eoruꝫ:
ſcilꝫ duratio extrinſeca eoꝝ tp̃e menſurat̃.duratio enim rei
tp̃e menſurat̃:vt quãto tẽpore res ꝑmanens fuit:aut erit tẽ
pore menſurat̃.vnde ꝓbat Phs:ꝙ res ꝑmanẽtes aut etiaꝫ
motus nõ dñr eſſe in tp̃e:eo ꝙ ſunt quãdo tp̃s eſt:q2 ſic celũ
eſſet in grano mily pari rõne:q2 eſt qñ granuꝫ mily eſt:nec
etiã dicunt̃ in tp̃e eſſe tanq̃ȝ aliqd tẽporis.ſic eni in tp̃e ſunt/
nunc/ prius/ ⁊ poſterius.g̊ dicunt̃ ſolũ eſſe in eo tanq̃ȝ in mẽ
ſura eſſe eaꝝ mẽſurãte. ¶ 11⁰ infert.ꝙ quies eſt in tp̃e ꝑ ac T.c.118
cidens.patet:qa cognoſcit̃ quãto tp̃e ſubm aptũ natum mo
ueri:nõ eſt motũ:⁊ per hoc noſcit̃ quãtitas durationis qetis.
¶ 12⁰ infert.ꝙ res que ſemꝑ ſunt:nõ menſurant̃ tp̃e.patet: T.c.120
q2 cauſe eaꝝ cuꝫ ſint ſempiterne excedunt omne tp̃s:⁊ ideo
nullo tp̃e menſurant̃. Item illa quoꝝ cãe mẽſurant̃ tp̃e ex
cedunt̃ a tp̃e:modo nullũ tp̃s excedit ſempiternũ. Sil'i mõ
ꝓbat:ꝙ que ſemꝑ non ſunt:nõ ſunt in tp̃e:nec etiã eoꝝ non
eſſe menſurant̃ tp̃e. Et tertio:ꝙ que nõ mouent̃ nec qeſcunt
nõ ſunt in tp̃e ſed ſunt ꝑpetua:ſed que aliqñ ſunt ⁊ aliqñ nõ
ſunt:hoꝝ eſſe ⁊ nõ eſſe mẽſurant̃ tp̃e:⁊ itellige de nõ eſſe eo
rum ſequẽte eſſe:aut de nõ eſſe precedẽte:eſſe reſpectu alic⁹
qd̓ ante fuit in tp̃e:mẽſurat̃ duratio ſequens troianũ belluꝫ
per quã nõ fuit:etiã menſurat̃ duratio p̃cedens per quã nõ
fuit inter diluuiũ ⁊ ip̃m:⁊ intellige ꝙ res que quãdoqꝫ eſt ⁊
quãdoqꝫ nõ eſt:frequẽter eadẽ in ſpecie quo ad nõ eſſe:mẽ
ſurat̃ tp̃e:vt mẽſurat̃ quãto tp̃e nõ fuit eclypſis ſolis. Item
ꝙ ꝓprie ipſum nõ eſſe:nõ menſurat̃ tp̃e:ſed duratio ꝑ quã
res non eſt:tẽpore menſurat̃:⁊ ſic intelligit̃. ¶ 13⁰ infert.ꝙ T.c.121
nunc/ eſt indiuiſibile ad imaginationẽ in tp̃e:ſm ꝙ tp̃is par
tes ꝯtinuant̃:ſm imaginationẽ ⁊ ſm ꝙ diuidunt̃ nõ inquã
tum idẽ:intelligit̃ in cõtinuo ſine interruptione/ ſic cõtinuat
tẽpus:iquãtũ aũt imaginat̃ terminare totũ tp̃s p̃teritũ ⁊ ini
tiare totũ futuꝝ:⁊ ſic eo vtit̃ anima vt duob⁹:ſic diſtinguit̃
per ipſuꝫ ab aĩa p̃teritũ a futuro. Alio mõ /nunc/ eſt tempus
parũ diſtans ab ante vel poſt a /nunc/ p̃ſenti:vt nũc veniet.i.
in breui tp̃e poſt veniet. Simil'r in de p̃terito /tunc vocatur
tẽpus prout terminatũ:⁊ certã diſtantiã etiã hꝫ ad tp̃s pñs:
⁊ intelligit̃ ꝙ exp̃ſſo certo tp̃e per diſtantiã ad p̃ſens nunc:
ly tunc/ eſt relatiuũ idẽtitatis ad illud tp̃s:vt vltra annũ fuit
eſtas ſicca:⁊ tunc deſiccabant̃ lina. Jam eſt ſynonymũ ipſi
nunc/ improprie ſumpto. Modo eſt tẽpus p̃teritũ ꝓpinquũ
p̃ſenti /nunc/ ⁊ in idiomate latino vtimur eo indifferẽter pro
p̃ſenti ⁊ futuro:⁊ idẽ valet ſm Cõmen. pauloante vel paulo
poſt. Olim/ dr̃ tp̃s p̃teritũ diſtãs multũ a p̃ſenti /nunc/ ⁊ ideꝫ
eſt qd̓ antiqtus. Repẽte/ ſiue ſubito/ ſignat tp̃s impꝑceptibi
liter ꝓpinquũ p̃ſenti /nunc.ſic.ſ.ꝙ nõ eſt eius diſtãtia a /nũc/
p̃ſente ꝑceptibili. Et iterponit dubiũ vtrũ tẽpus eſt ꝑpetuũ.
Et dicit ꝙ ſic:q2 de rõne eius eſt ꝙ incipiat a /nunc/ mõ qd̓
cũqꝫ /nunc/ ita eſt finis p̃ntis ſicut p̃nᵐ futuri.g̊ q̊libet tp̃e ac
cepto:añ ipſuꝫ fuit aliud tp̃s. Catholicus tñ nõ ꝯcederet de
rõne /nũc/ tp̃alis eẽ vel fuiſſe finẽ p̃teriti:ſed ſolũ p̃nᵐ futuri.
¶ 14⁰ dicit.ꝙ oĩs mutatio eſt remotiua rei a ſua diſpõne
nãli:⁊ itellige ꝙ diſpõ ꝯueniẽs rei nãli ꝓprie dicte exñti in T.c.128
optima diſpõne eſt motiua rei a diſpõne nãli.pꝫ:q2 facit reꝫ
al'r ſe hr̃e q̃ȝ p̃us ſe habuit optime. ¶ Ex q̊ ifert.ꝙ tp̃s ẽ ma
gis cã corruptiõis q̃ȝ gnõnis.pꝫ:q2 tp̃s cũ ſit mot⁹ celi:remo
uet reꝫ a diſpõne optima.⁊ ꝑ ꝯñs diſponit eã ad corruptio
nẽ:nunq̃ȝ aũt eã ad gnõnẽ diſponeret:cuꝫ ſit res actu genita.
Addit tñ ꝙ hãc corruptionẽ nõ imediate fac̃ tp̃s:ſꝫ alia ꝑti
cularia:lꝫ vulgaribus ignota:imediatius agant iſtam corru

UVA. BHSC. IyR_143_5

T.c.130 ptionē.¶ 15°.ꝙ q̄uis nulla aīa ſupple alia a deo eēt:du3 tū̄
poſſet eſſe:adhuc eēt tempus.p3:q2 adhuc poſſet eſſe nūans
motū.ḡ adhuc numerus motus ſm p̄us ⁊ poſteri⁹. ergo ⁊c̄.
Et t3 ꝯn̄tia penultima:q2 ad hoc ꝙ numerus motus ſit:non
reqrit̄ ꝙ actu numeret̄:ſed ꝙ poſſit numerari:ſed ſi nulla
aīa poſſet eſſe:tunc nullū remaneret tēpus.p3:q2 tunc nō re-
maneret numerus motus.Probat̄:q2 numerus dicit̄ eo ꝙ
eſt numerabilis:mō nihil eſſet amodo nūābile:ex quo nul-
T.c.132 la aīa poſſet eſſe q̄ poſſet nūāre.¶ 16° dicit ꝙ oīu3 motuu3
ſimul exiſtētiū eſt idē tēpus:q2 oēs eodē numero.i.motu ce
li aut ſolis menſurant̄.vbi dicit ꝙ ide3 eſt numerus decem
equoꝝ ⁊ decē canum:ꝙ intelligit̄ nō de actibus diſcretiuis
aīe:qa forte ſunt alȳ ⁊ alȳ:nec de nuō nūāto. Alȳ enim ſunt
equi ⁊ canes:ſed ītelligit̄ de nuō numerato:quo anima alia
vlteri⁹ numerat:vt ſi decē digitis numeraret canes ⁊ equos:
pro quolibet cane vnū digitū:tunc eiſdē decē digitis eēt nu-
T.c.133 merus canū ⁊ equoꝝ.¶ 17°.ꝙ tp̄s dictū p̄ncipalr̄ eſt p̄mus
motus.p3:q2 ille eſt p̄mus in gn̄e motuū.p̄m aūt in quolibet
gn̄e d3 eſſe mēſura alioꝝ. 2°.q2 regulariſſimus:cui⁹ nāe d3
eſſe mēſura. 3°.q2 eſt notiſſimus:oēs eni3 motū diurnū per-
cipiunt:⁊ addit ꝙ ipſum mēſurat̄ per ſuas ꝑtes minores ⁊
notiores:vt annus ꝑ dies:dies ꝑ horas:⁊ hore ꝑ momēta ſeu
minuta:⁊ ſic dicit ꝙ totū eſt multa metra:q2 eſt multe ꝑtes
T.c.134 que ſunt eius ꝑtes p̄ncipales mēſure.¶ 18°. videt̄ velle ꝙ
eſt idē numerus intrinſece.10.hoīu3 ⁊.10.canum:ꝙ non eſt
veꝝ de identitate/gn̄is/ſpēi/vel nūālis/apud nos vſitata:ſ3
ſm quēdā modū vſitatū grecoꝝ:ſm quē quecūq3 pl'a ſub
eadē dr̄ia diuiſiua gn̄is cōtēta dicunt̄ idē in illo gn̄e ſed non
in dr̄ia:vt cū equus vel aſinus cōtineant̄ ambo ſub differē-
tia irrōnali:dicunt̄ idē aīal:ſed nō idē irrōnale:ſic cū nume
rus diuidit̄ in ſuas ſpēs/duo/tria/decē ⁊c̄.⁊ decē oues ⁊ decē
canes ſub vna dr̄ia:puta ſub denario ꝯtineant̄:dicunt̄ idem
numerus:ſed non idem denarius.

Difficul. ¶ Hic queri ſolet primo vtrum tempus eſt:⁊ ſi eſt:quid eſt:
p̄a vtrum ſit motus:⁊ ſi motus:vtrum motus celi.
2a ¶ Secundo queritur vtrum diffinitio temporis ſit bona.
3a ¶ Tertio vtrum tempus eſt ab anima.
4a ¶ Quarto vtrum cuiuſlibet motus tempus eſt menſura.
5a ¶ Quinto vtrum tempus eſt menſura quietis.
6a ¶ Sexto vtrum tempus eſt cauſa corruptionis.
7a ¶ Et ſeptimo vtrū idem inſtans maneat per totū tēpus.

An tp̄s ſit ⁊ qd eſt. ¶ Pro p̄mo eſt aduertēdū.ꝙ oēs intelligunt per tp̄s:menſu-
ram durationis ſucceſſiue reꝝ.p3 ex cōi modo loquēdi.Si
enim q̄rit̄ quātus eſt motus:nō intendimus aliud q̄rere q̄3
quāto tp̄e durauit motus:⁊ nobis ſic querētibus.Reſpōde-
tur tūc ⁊ dicit̄:eſt vnus dies:vnus mēſis ⁊c̄.¶ Ex q̄ ſeqtur
ꝙ de rōne tp̄is inquātū eſt tp̄s:eſt eſſe ſucceſſiuū:⁊ in ſucceſ-
ſione:⁊ ꝑ ꝯn̄s nō habere ꝑtes ſimul adeq̄te:ſ3 ſm p̄us ⁊ po-
ſterius in ſucceſſione.p3:q2 mēſura ſucceſſionis d3 eſſe ſuc-
ceſſiua:tēpus eſt h⁹.per p̄m.ergo.maior patet:q2 res adeq̄te
ꝑmanens:ſine quauis ſucceſſione nō videt̄ poſſe mēſurare
ſucceſſionē:ex quo mēſura ⁊ mēſuratū debent eſſe eiuſdem
T.c.3. gn̄is:vt videt̄ 10° metace.¶ Tertio p̄mittit̄ ꝙ oīs ſucceſſio
eſt rōne mutationis alicuius.p3:q2 imaginatio nō capit qd
ſit ſucceſſio niſi vna res ſuccedat alteri:aut niſi vna res ſuc-
cedat de vna diſpōne in aliā:⁊ quolibet mō eſt motus vel
mutatio.ḡ ⁊c̄.p3 minor:q2 ſi vna res ſuccedat alteri eſt nu-
merus.ſi aūt res ſuccedat de vna diſpōne in aliā ⁊c̄.h3 ſe ali-
ter.ḡ eſt motus.ergo eſt mutatio.¶ Confirmat̄.q2 ſicut ne-
quit eſſe deſcēſus ſm ſitum:niſi vna res ſit extra aliā:ita nō
pōt eſſe deſcēſio ſucceſſiua:niſi vna res ſit poſt aliā.hoc aūt
nequit eſſe niſi ꝑ mutationē.Ex quo ſeqtur ꝙ nunq̄3 eēt p̄us
⁊ poſteri⁹ ſine mutatione.p3:q2 ſunt idē ſucceſſio ⁊ p̄us ⁊ po
ſteri⁹:⁊ q2 idē nō eſt p̄us ſeipſo:op3 ꝙ ſi ſunt p̄us ⁊ poſteri⁹:
ꝙ vna res aliā p̄cedat:vel diſpoſitio diſpōnē:⁊ hī ꝓpoſitū.

¶ Ex qbus ſeqtur 4m.ꝙ tēpus nequit eſſe ſine mutatione.
p3:q2 eſt ſucceſſiuū:⁊ habet prius ⁊ poſterius ꝑ 2m.¶ Ex q-
bus infert̄ ꝓpoſitio p̄a.ꝙ tēpus eſt.p3:q2 durationis ſucceſ-
ſiue mēſura eſt.ḡ.ꝯn̄tia t3 per p̄m.an̄s p3:q2 ipſa mēſuratur
⁊ nō mēſurat̄ ſine mēſura:etiā oēs ꝯcedūt diē eſſe:horā eſſe:
⁊ ꝑ ꝯn̄s tēpus:cū talia ſint nōia tēporis.¶ Cōtra dices.quia Obo.
partes tp̄is nō ſunt. 2°:q2 ſi tempus eſt:ipſu3 eſt in tp̄e:⁊ ſic
vnū tempus eſſet in alio tp̄e:⁊ ſic eſſet ꝓceſſus in infinitu3.
¶ Reſpōdet̄ ad p̄m ſm vnam opinione3.ꝙ omnes partes Solo p̄a
tp̄is ſunt:ſed nō ſunt ſil' adeq̄te.vn̄ ſi hec dies eſſet tp̄s pn̄s:
diceremus oēs ꝑtes huius diei eſſe ſm ſucceſſionē:⁊ ſic con-
cederemus horā matutinā eſſe:⁊ horā veſperaꝝ eē.¶ Alr̄ Solo 2a
dr̄ ſm aliā opinionē:ꝙ q̄libet ꝑs tp̄is eſt:cui inſtās pn̄s eſt
intrinſecū:⁊ h̄ ſufficit ad eſſe tp̄is:alie aūt fuerūt:⁊ alie erūt:
nec eſt icōueniēs ꝙ res ſucceſſiua ſit:l3 nō ſint oēs ſue ꝑtes:
ſed ſufficit p̄ncipaliores eſſe q̄ ſunt in tp̄e ꝑtes includētes in-
ſtans pn̄s.¶ Ad 3m dr̄.ꝙ tp̄s eſt in ſeipſo:q2 eē eius ſeipſo
menſurat̄:nō rōne totius imediate:ſed rōne ſue parue ꝑtis:
q̄ mēſurat totū:vt eſſe diei eſt eſſe in ipſomet die:q2 mēſura-
tur ꝑte diei:ſc3 hora:hora eni3 replicata 24or vicibus:mēſu
rat diē:⁊ ſic in alȳs.¶ 2a ꝓpō.Tempus eſt mot⁹.ꝓbat̄ ſic. Tēpus eſt motus.
Oē purū ſucceſſiuū eſt mot⁹:tp̄s ē purū ſucceſſiuū.ḡ.maior
p3:q2 motus ſm ꝙ capit̄ in 3°:eſt mutatio ſucceſſiua.minor
p3:q2 mot⁹ eſt mēſura durationis ſucceſſiue:ergo d3 eē pu-
rū ſucceſſiuū:⁊ hoc dictū fuit in 2° p̄miſſoꝝ.Etiā oīs ſucceſ-
ſio eſt mot⁹:tp̄s eſt ſucceſſio:igit̄.Probat̄:q2 nō pōt eē ſine
ſucceſſione vt dic̄ 3m:qd̄ nō eēt niſi eſſet met ſucceſſio. 3°.qa
oībus alȳs a motu excluſis adhuc maneret tp̄s.p3:q2 adhuc
maneret p̄us ⁊ poſteri⁹:etiā p3:q2 dies ⁊ tp̄s dies videt̄ inte-
gra reuolutio eq̄noctialis:hoc aūt eſt motus.¶ Cōtra.quia Obo.
oīs motus eſt velox vel tardus ⁊ tēpus nō:vt expoſitū fuit
ſuꝑ litterā.igit̄.Iteꝝ tp̄s nō diuidit̄ ad diuiſionē mobilis:tn̄
motus ſic diuidit̄. 3°.q2 q̄uis oīa q̄eſcerent adhuc eſſet tp̄s.
ḡ.ꝓbat̄ aſſumptū:q2 q̄es eſſet q̄ eſſet in tp̄e.¶ Rn̄det̄ ad Solo.
2am.ꝙ tp̄s in re bn̄ diuidit̄ ad diuiſionē mobilis:ſed ſm illā
nō dicit̄ tp̄s ſed ſolū tp̄s iquātū diuidit̄ in ꝑtes p̄ores ⁊ ꝑtes
poſteriores:⁊ ſic etiā dr̄ motus.¶ Ad 3am dicit̄.ꝙ non eſſet
tp̄s verū oībus q̄eſcētibus:nec tunc q̄es eſſet in tp̄e:q̄uis de
facto eſt in tp̄e.Sed forte poſſet dici ꝙ eſſet in tp̄e imagina-
to:ſed ſm tale poſſet imaginari vnā q̄etē eſſe durabiliorem
alia:ſed hoc nō eſt ꝓprie eſſe in tp̄e.¶ 3a ꝓpō.Tempus ꝓ- Tp̄s mot⁹ diurn⁹ ſolis eſt.
pryſſime eſt motus diurnus ſolis.p3:q2 illud eſt ꝓpryſſime
tp̄s quo ꝓpryſſime mēſurant̄ durationes ſucceſſiue reꝝ:ſ3
ille mēſurant̄ motu ſolis ꝓpryſſime.ḡ ⁊c̄.maior nota eſt ex
quid nōis ꝓpryſſime.minor p̄ p3:q2 motus celi iquātū diur
nus ſic eſt p̄mus motus:vel ſaltē ꝯueniēs cū p̄mo motu.mō
p̄m debet eē mēſura alioꝝ. 2° talis eſt notiſſimus:⁊ talis d3
eſſe mēſura. 3°.q2 eſt regulariſſimus quātū eſt ex ꝑte mot⁹
diurni.¶ Sed ꝯ.videt̄ ꝙ motus p̄mi mobilis ſit tp̄s pro- Impugnatio.
pryſſime:q2 eſt regulariſſimus:⁊ ſimpr̄ p̄mus:mot⁹ aūt ſolis
eſt poſterior.Itē eſt minus regularis ꝓpter obliq̄tatē ꝯodia
ci:⁊ ēt ex centricitate ſphere ſolis.¶ Rn̄det̄ ꝙ cōparando Solo.
motū p̄mi mobilis ad motū ſolis in ſe:ſic aliquo mō eſt p̄or
mot⁹ p̄i mobilis:ſ3 in ordine ad totū motū diurnū:quis eoꝝ
eſt p̄mus mot⁹ vel ei⁹ ꝑs:q2 mot⁹ diurnus oīb⁹ ſpheris cele-
ſtib⁹ attribuit̄:⁊ iō cū mot⁹ ſphere ſolis not⁹ ſit:⁊ p̄mi mobi-
lis nō:poti⁹ eſt illud tp̄s q̄3 illud.¶ Ad 2m dr̄ ꝙ ꝑua eſt irre-
gularitas in motu ſolis:q2 q̄ſi ſunt oēs dies nāles eq̄les ſine
dr̄ia ſenſibili:⁊ iō illa nō īpedit qn ſit mēſura.mēſuratio enī
mot⁹ ꝑ tp̄s nō eſt pūctualis:ſed ꝓpinqua ſine ſenſibili dr̄ia.
¶ Corm:ſolū eſt vnū tp̄s ꝓpryſſime dictū.p3:q2 mot⁹ ſol:⁊
h̄ ītelligit Phs qn̄ dicit:ꝙ eſt idē tp̄s in celo/in terra/⁊ i ma
ri.¶ 4a ꝓpō.Nō oīb⁹ ꝑcipiētib⁹ tp̄s mot⁹ ſolis eſt tp̄s.p3:
q2 i tenebris ꝑcipit̄ tp̄s ⁊ īcarcerati ꝑcipiūt tp̄s:⁊ nō ꝑcipiūt
motū ſolis:⁊ iō motus ſolis nō eſt eis tp̄s.¶ Dices qd ḡ eſt
illis tēpus:

UVA. BHSC. IyR_143_5

illis tẽpus.'Reſponſio ꝙ motus aliqs eis notus per quem
mot⁹ ſuos mẽſurat:vt huic ſcriptura/alteri lectio/alteri ima
ginatio/vel triſtitia:⁊ ſic de alijs.¶ Correlariũ:qui vis mo/
tus qui aie humane pōt fieri notus ſub ſua rõne ꝓpria:pōt
eſſe tẽpus.pȝ:qꝛ per quẽlibet talẽ aĩa pōt mẽſurare duratio
nem ſucceſſiuã rerũ.2^{m} ſtat bene eſſe plura tpa minus p̃nci/
palr̃ dicta:patet per p̃cedẽs.¶ Sȝ videt̃ ꝙ motus celi nõ
Obo.
eſt tẽpus:qa nõ eſt niſi in celo:⁊ eſt tẽpus vbiqȝ. 2° qꝛ ortus/
occaſus/meridies/ſignãt motũ celi:⁊ nõ ſũt tp̃s:qa qñ no/
bis eſt aliqđ iſtoꝝ:nõ eſt alijs magis oriẽtalibus:vel magis
occidẽtalibus:⁊ tñ oibus tunc eſt idẽ tẽpus. 3ª ſi motus ſo/
lis retardaret̃:tunc fieret in maiori tẽpore:tñ non eẽt maior
Solo.
reuolutio.¶ Reſpõdet̃ ad p̃^{m}.ꝙ tẽpus nõ eſt vbiqȝ realr̃:
ſed Phs vult ꝙ eſt vbiqȝ per modũ mẽſure.ſ.qꝛ vbiqȝ ois
ſucceſſio pōt mẽſurari ꝑ motũ ſolis ſeu celi.¶ Ad 2^{m} dicit̃
ꝙ ortus/occaſus/meridies/non ſunt ꝓprie noia tẽporis:ſed
ſunt noia inſtãtiũ:qꝛ ſignãt cõtactũ centri ſolis cum circu/
lo oriçontis vel meridiei:ꝙ nõ eſt niſi in inſtãti ad imagina/
tionẽ:⁊ ſi ſignarent tẽpus hoc:nõ eſſet niſi in ordine ad circu
lum oriçon:⁊ in ordine ad hoies iam eẽnt noia tpis:ſicut ho/
ra veſperaꝝ/vel hora p̃me.¶ Ad 3^{m} dicit̃.ꝙ mot⁹ celi eẽt
tardior ⁊ fieret in maiori tẽpore ꝑ cõparationẽ ad tẽpus qđ
fuit ⁊ in quo p̃us fiebat:ſed nõ eſſet tẽpus vnius reuolutio/
nis maius per cõparationẽ ad ſeipſum. Hec de p̃ dubio.
...res trãſmuta/ ...hȝ du ...onem ...ceſſiuã.
¶ Quantũ ad 2^{m} ſit p̃ma ꝓpõ. Ois res q̃ cõtinue trãſmutat̃
hȝ durationẽ ſucceſſiuã per ſe. Probat̃:qa talis ꝯtinue ſuc/
ceſſiue eſt.igit̃ ⁊c̃.ꝯñtia nota ⁊ aſſumptũ:qa ꝯtinue ſucceſſi/
ue ſuccedit de vna diſpõne in aliã ⁊ qñqȝ ſuccedit:ergo con
Obo.
tinue ſucceſſiue eſt.¶ Cõtra.res ꝑmanẽs ꝯtinue mor̃:⁊ talis
Solo.
nõ videt̃ ſucceſſiue eſſe.¶ Reſpõdet̃ ꝙ nõ eſt incõueniẽs
rem ꝑmanentẽ in eẽntia eẽ ſucceſſiue:reſpectu diſpõnis quã
ꝯtinue de nouo acqrit.¶ Scđa ꝓpõ. Res mutabilis quie/
ſcens hȝ durationẽ ſucceſſiuã per accidẽs ⁊ nõ per ſe.pȝ 2^{m}:
qa nõ hȝ durationẽ ſucceſſiuã:ꝑ mutationẽ ſui actualẽ:ſicut
habet illud qđ actualr̃ mutat̃:⁊ ideo ꝑ ſe nõ habet:ſed tamẽ
habet ꝑ accidẽs eſſe ſucceſſiuũ:qꝛ impotẽtia habet:⁊ ſic na/
ta eſt ſucceſſiue eſſe. Item per cõparationẽ ad alia mota cõ
tinue ſe habet aliter ⁊ aliter:⁊ per ꝯñs reſpectu aliaꝝ reruȝ
motaꝝ debet eſſe ſucceſſiuũ cõtinue aliud ⁊ aliud:nõ in ſe:
ſed ꝑ cõparationẽ ad alia mota.¶ Tertia ꝓpõ. Quelibet
res mutabilis q̃ eſt/eſt in tp̃e.pȝ:qꝛ vel actu mutat̃:⁊ tũc eſt
ꝑ ſe in tp̃e:qꝛ habet ꝑ ſe eſſe ſucceſſiue ꝑ p̃^{am}:vel qeſcit:⁊ tũc
eſt in tp̃e ꝑ accñs.per accñs eniȝ hȝ eſſe ſucceſſiue:cuȝ eniȝ
hec oia poſſint eſſe ſucceſſiue:⁊ taliũ mẽſura eſt tẽpus vt di/
ctũ eſt.hec oia ſunt ꝓprie in tp̃e.¶ Quarta ꝓpõ. Nulla res
imutabilis habet durationẽ ſucceſſiuã ſeu durat ſucceſſiue.
patet:qa ſucceſſio nõ eſt ſine ꝑmutatione:per p̃dicta in p̃ce/
dẽti:modo res imutabilis nullã hȝ mutationẽ:nec pōt hr̃e.
An tp̃s ſit menſura imobil.
¶ Correlariũ:nulla talis eſt in tẽpore ꝓprie.pȝ:quia tẽpus
nõ eſt niſi mẽſura ſucceſſiuoꝝ per dicta. Sed cõtra:duratio
rei nõ eſt niſi res:ſed res qeſcens nõ eſt in tẽpore:g̃ nec eius
duratio. Scđo.qa videt̃ ꝙ tp̃s nõ ſit mẽſura ois rei mutabi
lis:qa mẽſura ⁊ mẽſuratũ debent eſſe vnigenea:mõ cum tẽ/
pus ſit motus:⁊ res mutabilis:ſubã que nõ eſt eiuſdẽ gene/
ris cũ motu:vr̃ ꝙ tp̃s nõ ſit mẽſura ſub̃e mutabilis. Tertio.
qꝛ duratio rei ſubalis ꝓcedit ſemꝑ regulariter:ſed mot⁹ qui
eſt tp̃s:pōt velocitari ⁊ retardari. g̃ nõ pōt bene menſurari
tp̃s ꝑ motũ. Quarto.ſi ois motus ſilr̃ velocitaret:tunc fieret
Ad partẽ aĩ...
in minori tp̃e:tñ nõ fieret in minori motu.¶ Ad hec rñde/
re debes ad p̃^{am}.ꝙ res qeſcens eſt in tp̃e:⁊ eius duratio non
ſm ſubãm:ſed ſm ꝙ illa ſubã ꝯtinue eſt in alia ⁊ alia diſpõ/
ne:aut in ſe.ſi moueat̃:aut in po^{a} ⁊ ad alteꝝ:ſi non moueat̃:
ſed poſſit moueri.¶ Ad 2^{am} dr̃.ꝙ tp̃s prius eſt mẽſura mo
tus qui eſt eiuſdẽ gñis cum ipſo. Scđo eſt mẽſura ipſi⁹ mo/
ueri inquãtũ illud ſucceſſiue cõtinue fit ſub alia ⁊ alia diſpo/
ſitione. Tertio etiã eſt mẽſura ipſius qeſcere:inquãtuȝ cõti/
nue illud hȝ aliud eſſe reſpectu motoruȝ:⁊ pōt intrinſece ſe
alr̃ hr̃e:⁊ ſic mẽſura tpis eſt vnigenea cũ motu cui p̊ ꝯuenit:
⁊ eſt ſcđario eiuſdẽ gñis cũ alijs:inquãtũ talia habẽt attribu
tionem ad motũ:eo ꝙ hñt eſſe ſucceſſiue in actu vel in potẽ/
tia.¶ Ad 3^{am} dicit̃.ꝙ etiã tp̃s ⁊ oia quoꝝ eſt mẽſura imagi/
nant̃ regulariter precedere:alr̃ vnũ nõ poſſet mẽſurari per
aliud:⁊ ſi ſint alia irregularia:opȝ irregularitates earum ad
imaginationẽ ducant̃ ad regularitatẽ.¶ Ad 4^{am} dicit̃ ad/
miſſo caſu:ꝙ tunc ois motus eẽt in minore tp̃e:per cõpara/
tionẽ ad tempus quod fuit ante ⁊ nõ ad tẽpus ꝙ tunc eſſet.
¶ Quinta ꝓpõ. Diffinitio tpis eſt bona.patet p̃mo:qꝛ cum — An diff° tẽporis ſit bona.
tp̃s ſit mẽſura mutationis ſucceſſiue:ſicut p̃us dictũ eſt:vel
eſt mẽſura eius:inquãtũ tota res ſimul ꝯſiderat̃:⁊ hoc non:
qꝛ tp̃s nõ menſurat illã mutationẽ niſi ſm partes priores ⁊
poſteriores:vel inquãtũ res cõſiderat̃ cũ diſcretione partiũ
p̃oꝝ ⁊ poſterioꝝ:⁊ ſi ſic:tunc tp̃s eſt mẽſura diſcreta:q̃ ꝑtes
p̃ores ſecernunt̃ cõtra ꝑtes poſteriores:⁊ ſic eſt nũs earum
numeratus. Qꝛ aũt ſit numerus motus.pȝ:qꝛ eſt mutationis
ſucceſſiue:de qua dictũ eſt:ꝙ eſt mot⁹:lȝ ſm p̃us ⁊ poſteri⁹.
patet:qa tẽpus nõ mẽſurat motũ ſm partes exiſtẽtes ſimul
in ſubito:ſed ſolũ ſm partes p̃ores ⁊ poſteriores:⁊ ex ꝯſequẽ
ti pȝ:ꝙ oẽs dicte particule rõnabilr̃ ponunt̃ in diffõne tem/
poris:vnde ſeqtur cum cõuertat̃ cuȝ tempore:qđ eſt bona.
¶ Sed cõtra:qꝛ tẽpus eſt ꝯtinuũ:g̃ nõ eſt numerus. 2°.qꝛ — Obo.
eſt aliqđ tẽpus ꝑpetuũ 8° huius.g̃ nõ eſt numerus:cuȝ tale
nõ ſit numerabile. 3° ſi ſic.tẽpus eſſet par vel impar. 4°.
numerus ⁊ mẽſura rerũ debẽt eſſe minima:talis nõ eſt mo/
tus celi qui eſt tẽpus. 5°.numerus ⁊ mẽſura debẽt eẽ nota:
tẽpus eſt motus celi q eſt ignotis quante velocitatis ſit. 6°.
tẽpus nõ eſt numerus numeratus:qꝛ ſic qlibet motus eſſet
tẽpus:qđ eſt cõtra Phm in lr̃a:vel numerus numerans:ꝙ
negat Phs. 7°.qꝛ aliqđ tẽpus eſt ita paruũ ꝙ neqt eſſe nu/
merus neqȝ tẽpus inſenſibile:ꝓpter paruitatẽ nullũ motuȝ
numerat.¶ Ad has rõnes dicit̃ ad p̃^{am}.ꝙ nõ eſt icõueniẽs — Solo.
cõtinuũ eſſe numeꝝ:qꝛ eſt ſue partes:vt dictuȝ eſt in 3°:nec
quãtitas ꝯtinua nec diſcreta ſunt oppoſita:vt pȝ ex p̃dictis.
¶ Ad 2^{m}.ꝙ nullũ tẽpus eſt infinitũ:qꝛ q̃uis mot⁹ eſſet ꝑpe
tuus ille ſm totũ nõ eſſet tp̃s:qꝛ ifinitũ ſm ꝙ ifi^{m} eſt ignotũ.
tẽpus aũt debet eſſe notũ. Ad Phm dicit̃ ꝙ voluit ꝑpetuo
eſſe tp̃s vel ifinito tp̃e eẽ tp̃s:nullũ tñ eſſe ꝑpetuũ.¶ Ad 3^{m}
ꝯcedit̃.ꝙ tp̃s eſt par:ſ.due hore:ſilr̃ impar:ſm certã rõnem
diſcernẽdi aie:quia tres hore tpis:tres tertie:nec eſt incõue/
niens:ſicut nec de alijs ꝯtinuis.¶ Ad 4^{m} dr̃.ꝙ nõ opȝ mẽ/
ſurã eſſe minimã ſimplr̃:ſed in quolibet gñe.p̃^{a} menſura dȝ
eſſe minimũ quo ad nr̃aȝ perceptionẽ:⁊ ſic vnũ minutũ vel
vnum 2^{m} hore eſt minimũ:nõ etiã in extẽſiue:ſed tñ dura/
tiue nobis ſenſibili.¶ Ad 5^{m} dicit̃.ꝙ mot⁹ celi bene eſt no/
bis notus quãtũ ad durationẽ eius in ſuis partib⁹:ſicut vna
hora vel vnũ minutũ ⁊ hoc ſufficit.non eniȝ opȝ ꝙ punctua/
liter ſit nobis nota ei⁹ velocitas.¶ Ad 6^{am}.ꝙ tẽpus eſt nũs
numeratus quo vlterius alios motus mẽſuramus:ſic eſt de
motu celi:⁊ tunc nõ ſeqtur quãlibet motũ eſſe tẽpus:qa non
quolibet motu alios motus mẽſuramus.¶ Ad 7^{am}:ꝙ nul/
luȝ eſt tempus inſenſibile:ſilr̃ cum toto:⁊ ideo non eſt ſimul
numerus mot⁹ cũ toto:q̃uis forte ſeorſuȝ:eſſet inſenſibile.
¶ Ad 3^{m} p̃ncipale q̃tuor dñr.p̃^{m} ꝙ tp̃s eſt ab aia mũdi effe/ — Utrum tp̃s ſit ab aia.
ctiue.pȝ:qꝛ eſt a deo. 2°.ꝙ tp̃s eſt ab aia humana vel rõna/
bili potẽte nuõ mẽſurare ſub rõne qua eſt tp̃s.pȝ:qꝛ non dr̃
ꝑñs niſi iquãtũ eſt nũs ⁊ mẽſura.numerus aũt ⁊ mẽſura nõ
dr̃ niſi in ordine ad aiaȝ humanã vel rõnalẽ potẽtẽ numera
re.numerus eniȝ eſt multitudo nũalis ab aia:ſicut pȝ in hoc
4° ⁊ in 5° meta^{ce}. 3° ꝙ delectatio facit tp̃s apparere breue ⁊
triſtitia longũ.pȝ ad expientiã. 4° ꝙ ſi nõ poſſet eẽ aia:non
eẽt tp̃s.pȝ:qa nulla eẽt mẽſura:qa nihil poſſet mẽſurare.

¶ Quantum ad 4^{m} eſt notandū: ꝙ menſurare eſt quātitatē
prius dubiā per mēſurā cognitā: fieri notaȝ ſine magna dif/
Menſura triplex. ferētia. ¶ Scḋo ꝙ eſt triplex mēſura. quedā maior menſu/
rato: ⁊ eſt impropria: vt ſi dicamus ꝙ eſt 3^{a} pars vntie: ecce
vntiā menſurānteȝ ſuā 3^{am}: ſimil'r ſi pondus cōtineret tres
vntias: quereti quāta eſt medietas: diceret ꝙ eſt vntie vni⁹
⁊ dimidie: ecce qual'r dimidiū menſurat totū. vntia ſecūda
eſt eq̄lis menſura mēſurato: ⁊ eſt ꝓpria. tertia eſt menſura
minor menſurato: ⁊ eſt ꝓpriſſima. ¶ Tertio notādū: ꝙ ali
Aliquod menſurat̄ tripliciter. qd pōt menſurari tripl'r. Uno modo per partē eius intrinſe
cam replicatā: vt vno hoīe replicato ſcimus quātitatē mul/
titudinis hoīum. Scḋo mō per applicationē mēſure extrin/
ſece: vel per adequationē: ſicut vlna lignea vlnam pāni: vel
per replicationē: ſicut per vlnā ligneā replicatā ſuper pānū
ſcitur quātitas totius pāni: aut per vlnā panni mēſuratā re/
plicatā ſuper totū pānum ſcitur quātitas totius pāni. Simi
liter mēſura extrinſeca cōtinēte: menſurat̄ liquidū: vtputa
vinū: aut pondere pondus. ¶ Tertia eſt menſuratio ꝓpor/
tionādo correſpōdēter. vt ſcientes ꝙ in celo ſunt. 360. gdus:
ſciētes etiā quātū ſpatiū de ambitu terre. corrn̄det vni gra/
dui: cōcludimus quātitatē totius ambitus terre. ¶ Tūc ſit
1^{a} ꝓpō. p̊ma ꝓpoſitio. Tempus eſt mēſura motus p̊mo mō. pȝ: qa
per vnā partē eius replicatā cognoſcit̄ quātitas totius: ſicut
2^{a} quātitas diei per replicationē hore. ¶ Scḋa motus celi mi
nus ꝓprie pōt dici menſura motuū inferioꝝ 2° mō. patet:
qa non ꝓprie pōt equari motus celi motui alicuius inferio/
rum: patet etiā ꝙ bene improprie: q2 quādo ſimul incipiunt
⁊ ſimul deſinūt: dicimus eos equales in duratione: ⁊ ſic per
3^{a} adequationē dicit̄ aliū motū inferiorē mēſurare. ¶ Tertia
tempus ꝓprie eſt mēſura motus 3° modo: ſcȝ per ꝓportio/
nalē diuiſionē: ⁊ ſimil'r ſpatij pertrāſiti ipſi⁹ moueri: ⁊ ſimi/
liū. pȝ: quia ſi aliqs tota die q̄ȝ ſcimus eſſe. 12. horaꝝ: ambu/
lat. ⁊ ſi velimus motū eſſe regularē: ⁊ in vna hora leucā trā/
ſit: ſciemus ꝙ totus motus in duratione eſt. 12. horaꝝ: q̊qȝ
per ſpatiū pertrāſitū eſt 12^{am} leucaꝝ: ⁊ ꝓportional'r eſſet de
alteratione: ſi duraret per diē in q̄libet hora acqreret̄ vnus
gradus menſuraret̄ duratio alterationis: ⁊ intēſio qualitatis
4^{a} acqſite per illā diē. ¶ Quarta. nō opȝ omni tēpore actuali
menſurari motū. patet: q2 quātūlibet magnū pōt capi tēpus
5^{a} p̄ſens: ⁊ nō per q̊libet tale actu motus mēſurat̄. ¶ Quita.
ꝙ nec oīs motus actual'r menſuratur tēpore. patet de motu
6^{a} ad queȝ nullus aduertit. ¶ Sexta. nulli motui repugnat in
ſuo genere vel ſpecie mēſurari tēpore. apparet: qa nō videt̄
aliqua ſpēs motus neqȝ genus quē aliqḋ indiuiduū illius
ſpeciei vel gn̄is poſſit nobis fieri notū: ⁊ tunc durationē illi⁹
poſſumus tēpore menſurare. multi eniȝ ſunt motus qb⁹ re/
pugnat mēſurari tēpore: rōne ꝓprietatū ⁊ circunſtātiaꝝ in/
7^{a} diuidualiū: ſicut motus in ꝓfundo maris. ¶ Septima. nulli
motui repugnat rōne ſue magnitudinis vel paruitatis men
ſurari tēpori: nec etiaȝ alicui tēpori rōne ſue magnitudinis
vel paruitatis eſſe menſurā motus 3° mō mēſurādi. de ma/
gnitudine apparet: qa cum nullū tēpus ſit infinitū: nec mot⁹
infinitus: nihil obſtat qn omnis motus ab aliquo tēpore ma
iori: ſcȝ. a. extēdatur: ⁊ per ꝯn̄s per partes illius menſuretur.
Simil'r de tēpore quātūcunqȝ magnū acceperis adhuc per
annos ⁊ dies menſurari pōt: cum q̊libet captū ſit finitum.
Apparet etiā de minori: qa ſi de toto motu ſcio ꝙ fit in hora
ꝓportionali diuiſione cēteſima motus fit in centeſima hore
Impugnatio. ⁊ milleſima in milleſima: ⁊ ſic ſine ſtatu. ¶ Sed contra. vi/
detur ꝙ tēpus nō ſit mēſura cuiuſlibet motus in genere: q2
menſura ⁊ mēſuratū debent eſſe vnigenea: tēpus cū ſit mo/
tus celi: nō eſt eiuſdē generis cū quolibet motu: qa nō cum
alteratione. 2° q2 motus celi ⁊ tēpus regulariter ꝓcedunt:
mot⁹ aūt alij fiunt velociores ⁊ tardiores. 3° q2 tempus eſt
met motus: ⁊ ſic eſſet menſura ſui.

¶ Ad illa dicit̄ ad p̊mum: ꝙ omnes motus ſunt eiuſdeȝ ge/ Solo.
neris quātum ad eſſe ſucceſſiuū eoꝝ: ⁊ quantū ad duratio/
nem: ſicut ſupius dictū fuit de ſucceſſione ſubſtātie. nō enim
menſurat tempus exiſtentiā rerum in ſe: ſed eſſe ipſaꝝ ſuc/
ceſſiuū: ⁊ que ad hoc ſunt eiuſdē generis. Uerūtamen tēpus
eſt p̊mo menſura motus localis circularis: deinde recti: de/
inde alioꝝ motuū: deinde rerū que mouent̄: inquātum ha/
bent eſſe ſucceſſiuū: ⁊ demū quieſcentiū: ⁊ vt ſic omnia hec
ſunt eiuſdē gn̄is: q2 ſunt ſucceſſiua. ¶ Ad 2^{m} dr: ꝙ ꝓut mot⁹
mēſurat̄ tpe imaginat̄ regulariter ꝓcedere: ⁊ ſi ſit irregula/
ritas: oportet illā imaginari reduci ad quandā regularitatē:
nec eſt incōueniens ꝙ mēſura nō punctual'r notificet mēſu/
ratū. ¶ Ad 3^{m} ꝙ non eſt incōueniēs idē rōne partis ſue: eſſe
mēſurā ſui: vt pāni ꝑ partes eius nota pōt eſſe menſura ſui.
¶ Ad 5^{m} dicendū eſt ex dictis in 2°. ꝙ res quieſcens hȝ dura/ An tēpus ſit quietis menſura.
tionem per accidens: ſcȝ ꝙ lȝ actu non habeat ſucceſſioneȝ:
tamē poteſt habere: etiā quia cōtinue ſucceſſiue habet aliud
⁊ aliud eſſe reſpectu alioꝝ motoꝝ. alia enim mota cōtinue
habent aliter ⁊ aliter ad rem quieſcētem. ¶ Ex quo ſeqtur
ſecūda: ꝙ res quieſcens menſurat̄ tempore per accidens: q2
per accidens habet eſſe ſucceſſiue: ⁊ q̊libet tale pōt menſu/
rari tēpore: ⁊ ſi petatur reſpectu cuius per ſe qes per accn̄s
dicit̄ mēſurari: ¶ Reſpōdet̄ ꝙ reſpectu mutationis ⁊ rei
que de per ſe habent eſſe ſucceſſiuū. tempus eniȝ menſurat
p̊mo eſſe ſucceſſiuū quo res mote cōtinuo habent aliud eſſe
ad rem qeſcentē: ⁊ per modū ſequele: ⁊ ꝑ accidens mēſurat
durationē quietis: ſm̄ quā res quieſcens habet ad illas res
motas continue aliud ⁊ aliud eſſe.
¶ Quantū ad 6^{m} dicas p̊mo. ꝙ tempus eſt cauſa corruptio/ Atꝝ tēpus ſit corru/ptiōis cā.
nis ⁊ gn̄ationis. patet: qa eſt motus ſolis: qui eſt cauſa gene/
rationis ⁊ corruptionis in his inferioribus. ¶ Scḋo dicas.
ꝙ tēpus eſt magis per ſe cauſa: quantū eſt ex natura rei ge/
nerationis q̄ȝ corruptionis. patet: qa propter gn̄ationeȝ agit
de per ſe. natura eniȝ intēdit ⁊ agit ꝓpter eſſe: ꝓpter corru/
ptionē enim inquātū eſt corruptio non agit niſi ꝑ accidens:
cuȝ nā de per ſe nō intēdat terminū corruptionis: ſed de his
nō curat Phs. ¶ Tertio dicat̄. ꝙ tēpus dicit̄ magis cauſa
corruptionis: q̄ȝ gn̄ationis ad hunc ſenſuȝ: ꝙ corruptio fre/
quēter fit ſolo lapſu tēporis: ſine hoc ꝙ appareat aliqḋ cor/
rumpens extrinſecū: non autē fieret vnq̄ȝ gn̄atio rei ꝑfecte:
qn appareret applicatio alicuius gn̄antis ad extra: ſicut ſo/
lo lapſu tēporis: introducit̄ ſenectus: ſine hoc ꝙ aliqḋ aliud
appareat itroducens ſenectutē: non ſic introducit̄ aliqḋ ꝑfe
ctum eſſe: quin appareat aliqḋ introducēs vel aliqḋ gn̄ans:
nō tn̄ facit illā corruptionē tps ſine alio corrūpēte: ſed alte/
rans itrinſecū qḋ eā facit: nō cōiter a vulgo fuerit notum.
¶ Ad 7^{m} principale dicit̄. ꝙ ſi inſtans capit̄ pro paruo tem/ An idē inſtās maneat ꝑ totuȝ tempus.
pore: tunc infinita inſtātia ſunt ſimul: quoꝝ q̊libet eſt pars
alterius. ¶ Scḋo. ꝙ ſi inſtans capit̄ concretiue pro mobili Inſtans multiplex.
celeſti: habēte ſe ſm̄ aliquē certū ſituȝ ad fixum qeſcens: ſic
eſt ſemꝑ ideȝ inſtans in re: lȝ ſit aliud ⁊ aliud in rōne. patet:
qa ſemper eſt idē mobile: lȝ cōtinue aliter ⁊ aliter ſe habeat:
⁊ ob hoc aliud ⁊ aliud dicatur in ratione. ¶ Tertio. ꝙ ſi in/
ſtans ſiue nunc: capit̄ pro indiuiſibili in tēpore cōtinuante
partes tēporis ſicut nunc punctū imaginamur ꝯtinuare par
tes linee: tunc nihil eſt inſtans: qa nullum eſt tale indiuiſibi/
le: vt dicet̄ in ſexto. ¶ Quarto. ꝙ ſi eſſet/eſſet cōtinue aliud
⁊ aliud. patet: q2 ſicut cōtinue eſſet aliud tēpus: ita continue
eſſet aliud ⁊ aliud inſtans terminans ipſuȝ. ¶ Quinto. ſi ca/
piat̄ inſtans pro tēpore in infinitum paruo: tunc nihil eſt in/
ſtans: quia nullum eſt tempus infinitum paruum. quolibet
enim tempore minor eſt ſua medietas. Hec de 7° principa/
li: ⁊ per cōſequens de toto 4° phyſicoꝝ.

¶ Finit liber Quartus.

¶ Incipit

UVA. BHSC. IyR_143_5

¶ Incipit Liber Quintus.

Circa quintū in quo Phs determinat de
diuiſione motus in ſuas ptes ſubie
ctiuas:ideſt ſpēs:ſimulqꝫ de vnitate ⁊ ꝯrieta
te motuū tres tractatus ꝯtinētem:in quoꝝ p̊
de mot⁹ diuiſione.in 2° de eiuſdē vnitate.⁊ in
3° de eius ꝯrietate determinat. ¶ Primo no
T.cō.p̊. Aliqđ mo ueri tripl'r tandū eſt.ꝙ Phs in pn° 5ⁱ premittit ꝙ aliqđ
pōt dici moueri tripliciter.p̊ ꝑ accñs.ſ.ſolū qđ mouet̃ ad mo
tū alterius:qđ eius nō eſt pars:vt albedo diceret̃ moueri ad
motum hoīs cui inheret. 2° dicit̃ aliqđ moueri ꝑ ſe:ſꝫ nō p̊.
vt ꝙ mouet̃ rōne ſue partis:vel etiā ps ad motū totius:vt ſi
hō dicat̃ calefieri rōne manus que calefit. 3° dr̃ aliqđ moue
ri per ſe ⁊ p̊.ſ.ꝙ totali ꝓprio motu totū mouet̃:vt hō currēs
dr̃ moueri local'r. Addit ꝙ eodē mō eſt d̾ mouēte.de aliquo
eni dicimus mouere ꝑ accñs.de alio ꝑ ſe rōne ptis: ⁊ de alio
per ſe ⁊ p̊.ſ.de eo ꝙ totū motū ſm ſe totū facit. ¶ Scđo enu
T.c.3. Tria ad motū con currunt. merat Phs illa que ꝯcurrūt ad motū dicens ꝙ ſunt qnqꝫ.ſ.
mouēs/mobile/tēpus in quo fit motus/termin⁹ a quo/⁊ ter
minus ad quē:⁊ ſub termino ad quē cōprehēdit diſpōnē ſꝫ
quā eſt motus. Addit ꝙ motus nō eſt in ſpē ſm quā eſt mo
tus:ſed eſt immobili.pꝫ:qꝛ mobile per motum mo'. Itez ꝙ
magis denominat̃ a termino ad quez,ꝙ̃ a termino a quo,de
quo ſatis dictum eſt in tertio. Item ꝙ paſſiones ſm quas eſt
motus nō mouent̃:ſupple ꝑ ſe.pꝫ:qꝛ in eis nō eſt motus:ſꝫ i
mobili. Itez ꝙ aliqđ pōt dici moueri ad aliquē terminū de
ꝑ accñs:ſi dicat̃ ꝙ ſoꝛ.mo' ad id qđ pl'o intelligit:vel tm̃ rō
ne partis:vt ſi qs dicat̃ ire ad franciā:qa vadit pariſius:quā
doqꝫ in aliquē terminū de per ſe ⁊ p̊mo:vt ſi dicatur moueri
T.c.6. ad locū ꝓpriū quē intēdit. ¶ Tertio ꝓbat ꝙ de his que at
tribunt̃ motui ꝑ accñs:nō eſt ꝯſiderādū in ſcientia. pꝫ:qꝛ tūc
oportēret ſciam ꝯſiderare de omnib⁹:oīa eni motui ꝑ accñs
pñt attribui:vt ꝙ ſoꝛ.mouet̃ ad pulchrā ciuitatē.ꝙ mouet̃
T.c.6. ad multitudinē centum hoīuꝫ:⁊ ſic de alys. ¶ Quarto ꝙ de
his que attribuunt̃ mutationi per ſe:eſt ꝯſiderañ.pꝫ:qꝛ talia
ſunt determinata ⁊ poſſunt ſub ſcia cōprehēdi:qꝛ de ꝑ ſe nō
eſt mutatio:niſi inter ꝯdictoria ſeu ꝯria.capiendo ꝯria large:
ꝓut mediū dr̃ ꝯriū vtriqꝫ extremo:verum eſt ꝙ interponit
Phs ꝙ albedo nō eſt mot⁹:ſꝫ albatio:intellige ꝙ h̓ non eſt
T.c.7. quidditatiua predicatio:albedo eſt motus. ¶ Quinto ꝙ oīs
mutatio eſt de quodā termino in quēdā terminum:ſic vꝫ ꝙ
oportet illud qđ mutat̃ nō total'r ſe hr̃e:ſil'r ſm prius ⁊ poſte
rius ꝓut Cōmētatoꝛ:qꝛ qđ total'r ſil'r ſe hꝫ ꝑ totū tēpus.hoc
nō mutat̃ iuxta qđ nois.hec autē muta° pōt imaginari fieri
4'.ſ.qꝛ vel eſt de nō ſubiecto in ſubꝫ:vel de ſubto in nō ſbꝫ:
vel de ſubto in ſubm:vel de nō ſubto in nō ſubm. Alys mo
dis nō eſt imaginabile aliqđ moueri:per ſubm intelligas ter
minū poſitiuū:ꝑ nō ſubm/priuatiuū. ¶ Ex quo infert̃ ſexto
⁊ eſt pncipalis ꝯ p̊me partis.ꝙ ſo^m ſunt tres ſpēs mutatiōis
pꝫ:qꝛ cū quatuoꝛ modis imaginari pōt ſic poſſe aliqđ muta
ri:vt dictū eſt in ꝑcedēti:penes ſolū tria.p̊ma fiūt mutatiōes
⁊ nulla penes 4^m:rō qꝛ mutatio dꝫ eē inter ꝯria vel ꝯdicto
ria.modo inter ſubm ⁊ nō ſubiectū nulla eſt oppō.addit ꝙ
T.c.8. mutatio de nō ſubto in ſubm vocat̃ gñō:mutatio de ſubto in
nō ſubm vocat̃ coꝛruptio:⁊ hoc eſt qđ nois. ¶ Septimo in
fert̃ ꝙ gñō nō eſt motus.ꝓbat̃:qꝛ omne illud qđ mouet̃ eſt
ens in actu.mō qđ gñat̃ nō eſt ens in actu.g̊ qđ gñat̃ nō mo':
⁊ vltra.g̊ gñō nō eſt motus.pꝫ p̊ma ꝯña in brachio.⁊ 2ª ꝑ lo
cum a ꝯiugatis:etiā ſi gñō eſſet motus:oportēret ꝙ eſſet mo
tus eius qđ per eū mouet̃:puta ꝙ gñat̃ ſubtiue:etiā ſic ꝙ ge
neraret̃ mo'.pꝫ maioꝛ:qꝛ laici nulli attribuūt moueri niſi en
ti in actu.vñ ſl'm eſt ꝙ nō ens nō dr̃ moueri ꝑ ſe:ſil'r mā p̊ª
que nō eſt ens in actu:nō dr̃ moueri vulgariter:qꝛ vulgares
eā nō ꝑcipiunt.minoꝛ pꝫ:intelligēdo eā de eo qđ gñat̃ ſubti
ue.hoc eni nō eſt ens in actu:qꝛ eſt mā que non eſt hoc aliqđ
in actu.h̓ ꝓbatio fundat̃ ſuꝑ mō loquēdi quo mā:eo ꝙ vul
garibus incognita eſt:nullo mō dr̃ moueri:ipſi.n.ſo^m mō rei
exñti h̓ aliqđ ī actu:mouēti ſb vtroqꝫ ter^no:idē attribuūt mo
ueri. Ex q̊ īfert ꝙ coꝛrup° nō ē mot⁹:rō qꝛ coꝛrup° opponit̃
gñōni q̃ nō ē mot⁹.g̊ ⁊c̃.tꝫ ꝯña:qꝛ mot⁹ nulli opponit̃ niſi mo
tui aut q̇eti. ¶ Octauo īfert.ꝙ oīs motus eſt d̾ ſubto ī ſbꝫ.i. T.c.9.
de termino poſitiuo ī terminū poſitiuū.pꝫ:qꝛ alie mutatōes
nō ſunt motus per ꝑcedētia. ¶ Nono infert ꝙ ſm ſubam
nō eſt motus.ꝓbat̃:qꝛ oīs motus dr̃ eſſe de ꝯrio in ꝯriū:mō
ſube nihil eſt ꝯriū.igit̃ ⁊c̃. ¶ Expoſitio huius rōnis ⁊ alioꝝ T.c.10.
que ſequunt̃ patebit in dubōnibus. ¶ Decimo ꝙ ſm ad ali
qđ nō eſt ꝑ ſe motus.ꝓbat̃:qꝛ in illo pñto nō eſt ꝑ ſe motus:
cuius termini variant̃ nulla facta in ſuba mutatione:ſꝫ termi
ni in pñto ad aliqđ ſūt h⁹.igit̃ ⁊c̃.maioꝛ manifeſta eſt:qꝛ tūc
nō de ꝑ ſe:ſed variant̃ ipſi ꝓpter motū.⁊ minoꝛ pꝫ:qꝛ ſoꝛ.al
bo ⁊ platone nigro:ponat̃ pl'onē dealbari:erit poſt ſoꝛ. ſil'is
plato:cui añ erat diſſil'is:nulla mutatione facta in ſoꝛ. ¶ De T.c.10.
inde 11°.ꝙ ī actiōe vl' paſſiōe nō ē mot⁹.ꝓbat̃:qꝛ nulli⁹ mo
tus eſt mot⁹ neqꝫ gñōnis gñatio:ſꝫ actio eſt met motus ꝓut
fit a mouēte:⁊ paſſio mot⁹ ꝓut recipit̃ ī mobili.g̊ nec actiōis
ipi⁹ nec ēt paſſiōis ē mot⁹.aⁿˢ pꝫ:qꝛ ipi⁹ mot⁹ nō eſt mot⁹ ſubti
ue d̾ ꝑ ſe:nō eni opꝫ vnū motū eſſe ſubm alteri⁹:ſꝫ poti⁹ mā q̃
mouet̃ eſt ſubm:nec etiā eſt ipſi⁹ motus:motus terminatiue
de per ſe:qꝛ nō eſt de rōne motus ꝙ vadit ad aliū motū to
talē tanq̃ ad terminū.ꝓcederet̃ eni in infinitū:qꝛ.a.motus.
iret ad.b.⁊.b.ad.c.⁊ ſic nunq̃ eſſet q̇es:qđ eſt inconueniens.
¶ Duodecimo infert ꝙ in ſolis trib⁹ p̄dicamētis eſt motus T.c.18.
per ſe.ſ.qualitatis/quātitatis/⁊ vbi.ꝓbat̃. In illis pñtis ſolū
eſt motus:in qb⁹ eſt ꝯrietas paſſiua:inter cuius terminos po
teſt eē mutatio cōtinua:ſubto exñte hoc aliqđ in actu.ꝓpter
quā de ꝑ ſe:de noīe rei que mutat̃ termini illoꝝ pñtoꝝ nati
ſunt variari:ſed ita eſt de his trib⁹ ⁊ de nullis alys.g̊ ⁊c̃. ma
ioꝛ pꝫ:qꝛ ad motū talis ꝯrietas reqrit̃:eo ꝙ dꝫ eē de ꝯrio in
ꝯriū.⁊ minoꝛ pꝫ inductiue. Addit ꝙ motus pñti q̄litatis vo
cat̃ alteratio:ſꝫ eni ſm vim ſigñtionis termini debeat altera
tio eſſe ita cōe ſicut mutatio:tñ reſtringit̃ ad motū alteratōis
motus de pñto q̄ntitatis vadēs ad q̄ntitatē maioꝛem vocat̃
augmētatio:⁊ vadēs ad minoꝛē diminutio:ſꝫ mot⁹ pñti vbi/
vocat̃ latio apud Phm:qꝛ latio ꝓprie deberet dici mot⁹ ve
ctionis:vel motus reꝝ motarū ad motū alioꝝ. ¶ Decimo T.c.20.
tertio diſtinguit imobile dicēs:ꝙ aliqđ dr̃ imobile:qꝛ nō pt
moueri vt de⁹:aliud qa difficulter poſſet moueri:vt magnū
pōdus:⁊ 3^m ꝙ nō mouet̃ actu:eſt tñ aptū natū moueri:⁊ tūc
eſt ꝯ.ꝙ quieſcere eſt ſicut nō moueri.pꝫ:qꝛ q̇eſcere opponit̃
priuatiue ipſi moueri:modo p̊uatiue oppoſita debēt ſe hr̃e
fieri circa idē ſucceſſiue. ¶ Ex qua pōt inferri ⁊ trahi diffini
tio q̇etis:ꝙ eſt priuatio motus ī ſubto apto nato moueri:tūc
⁊ qñ/⁊ vbi/natū eſt moueri:hec eſt materia primi tractatus.
¶ Hic q̄rit̃ p̊.vtrū ſꝫ ſubaꝫ eſt mutatio ſucceſſiua. ¶ Scđo. Difficultates.
vtrū gñatio eſt motus. ¶ Tertio.vtrū ſm ſubaꝫ eſt motus.
¶ Quarto.vtrū ſm ad aliqđ ē mot⁹. ¶ Quinto.vtrū mot⁹
ſit in pñtis actionis ⁊ paſſionis. ¶ Sexto.vtrū oīs mot⁹ eſt
de ꝯrio in ꝯriū. ¶ Septimo.vtrū motus ex eo debēt dici cō
trary:qa ſunt de ꝯrys termīs in ꝯrios terminos. ¶ Octauo.
vtrū ipſius motus eſt motus. ¶ Nono.vtrū gñō gñatur.
¶ Ad p̊^m iſtoꝝ p̄mittit̃ ꝙ mutatio pōt eē ſucceſſiua 2' vel 3'. An ſm ſubam eſt mutatio ſucceſſiua.
Uno mō rōne itēſionis vel remiſſionis foꝛme que gñat̃ vel
coꝛrūpit̃:vt in gñōne vel coꝛruptiōe albedinis. ¶ Scđo mō
ꝓpter extēſionē quātitatiuā ſubti in quo fit gñō.ꝙ nō eque
cito eſt diſpoſitū in oīb⁹ ꝑtibus:vt ſi in gñōne ignis ex ligno
mā ligni fit prius diſpoſita in vna parte ligni q̃ in alia:⁊ ſm
hoc ſucceſſiue ex ea gñat̃ foꝛma ignis. ¶ Tertio mō pōt fie
ri ſucceſſio rōne vtriuſqꝫ:ſꝫ iſta reducit̃ ad iſtas duas dictas.
Scđo p̄mittit̃ ⁊ ſm ſubaꝫ fit mutatio que dr̃ creatio:de qua

UVA. BHSC. IyR_143_5

dictũ eſt in p̄rio. que ſit ſube indiuiſibilis: vt aīe intellectiue
vel angeli: ſemꝑ eſt indiuiſibilis. Si autem ſube diuiſibilis:
tūc pōt eē ſubito vel ſucceſſiue: ſicut placet creatori de iᵉ: vel
dicā poſt: qꝛ nō eſt naturalis. ¶ Tūc ad p̄mā qōnē ponunẗ
due ꝓpōnes. Pria: ſm ſubaꝫ non eſt mutatio diuiſibilis ſeu
ſucceſſiua rōne intēſionis gradualis forme que acqriẗ. pꝫ: qꝛ
ſubam nō ſuſcipit magis neqꝫ minus: vt ſupponiẗ ex dictis
in ꝓiitis: modo forma que acqriẗ in mutatione ſm ſubaꝫ eſt
ſm ſubam bene ē mutatio ſucceſſiua. ſuba. g̊ ⁊c̄. ¶ Scd̄a ꝓpō. ꝙ ſm ſubam bene eſt mutatio ſuc-
ceſſiua: rōne extēſionis q̄ꝫtitatiue ſubti. ꝓbaẗ ſic. Ois forma
ſubalis que gn̄aẗ ꝓduciẗ ſucceſſiue. g̊ ⁊c̄. ꝯn̄a eſt nota. ꝓbaẗ
an̄s: qꝛ ſic forma ſubalis ꝓduciẗ ſicut diſpō ſufficiēs ad eius
introductionē mãe itroduciẗ: ⁊ illa diſpō introduciẗ ſucceſſi
ue: ⁊ nō ſil' per totā mām̄. g̊ ⁊c̄. maior pꝫ ꝑ Phm in 2ᵒ d̄ aīa.
actus actiuoꝝ fiūt in patiēte bn̄ diſpoſito. minor pꝫ: qꝛ ſemꝑ
introductio illius diſpōnis fit a gn̄ante extrinſeco. tale auteꝫ
nō pōt eque cito attingere partē diſponētē ꝑ ꝓpingorē mãe.
ergo p̄us introducit diſpōnē ſufficiētē in partē ꝓpingoreꝫ. ⁊
ꝯn̄ter in diſtātiorē. g̊ ſucceſſiue. Qꝛ aūt gn̄o fit ab extrinſeco.
pꝫ: qꝛ ab eodē fit gn̄o forme ſequētis a quo corruptio p̄cedē-
tis: modo nunq̄ꝫ fieret corruptio ab intrinſeco de ꝑ ſe: eo ꝙ
qōlꝫ ens diligit ſe ꝑmanere: ſic ēt vides gn̄are ignē ex cōbu-
ſtibilibꝰ ſucceſſiue: ⁊ ex embrione animal ſucceſſiue: cum cor
Obo p̄ᵃ prius viuat q̄ꝫ cetera mēbra. ¶ Sed ꝯ ꝑ auctem Cōmētato
ris in hoc dicētis. ꝙ mutationes indiuiſibiles ſunt termi trāſ
mutationū diuiſibiliū: ⁊ ꝑ indiuiſibiles intelligit gn̄ones ſcd̄i
2ᵃ corruptiones. g̊ tales ſunt idiuiſibiles. g̊ nō ſucceſſiue. ¶ Se
cūdo qꝛ eſt dare p̄mū inſtās eē ſube. g̊ in illo eſt trāſmutatio
3ᵃ ſubita de nō eſſe ad eſſe. ¶ Tertio qꝛ mutatio inter ꝯdicto-
ria nō eſt ſucceſſiua: mō gn̄o ⁊ corruptio que ſunt ſm ſubam
4ᵃ ſunt inter ꝯdictoria. g̊ ⁊c̄. ¶ Quarto qꝛ ſube nihil eſt ꝯrium:
nec ſuſcipit magis ⁊ minus. g̊ in eis nō ſunt cā ſucceſſionis. tꝫ
p̄ᵃ ſolo. ꝯn̄a: qꝛ talia ſunt cāe ſucceſſionis. ¶ Rn̄deẗ ad p̄ᵐ. ꝙ Cōmē
tator dicēs mutationes ſm ſubaꝫ eſſe indiuiſibiles: intelligit
ꝙ nō ſunt ſucceſſiue nec diuiſibiles rōne intēſionis gradua-
lis: ſicut mutationes ſm qualitates intēſibiles ⁊ remiſſibiles
ſunt diuiſibiles: tā ſm extēſionē ſubti: q̄ꝫ ēt ſm intēſionē for-
me que acqriẗ vł deꝑdiẗ: ⁊ ꝑ cōparationē ad illas mutatōes
Ad 2ᵐ ſm ſubam ſunt indiuiſibiles niſi p̊ illoꝝ modoꝝ. ¶ Ad 2ᵐ
dr̄ ꝙ eſt dare p̄ᵐ inſtās eē cōplete ſube: ⁊ ideo illud dr̄ muta-
tio indiuiſibilis de nō eē cōpleto ad eſſe cōpletū: ſꝫ in illo nō
eſt generaᵒ ſube: imo tota p̄cedit illud inſtās. ¶ Scd̄o dr̄ ꝙ
nō eſt dare p̄mū inſtās eſſe alicuiꝰ forme que gn̄aẗ an̄ ꝙ ni-
Ad 3ᵐ hil illius forme fit. ¶ Ad 3ᵃᵐ ꝙ mutatio ſm ſubaꝫ nō eſt ve
re iter ꝯdictoria: qꝛ nulla gn̄o eſt inter nō eē rei ⁊ eē eiuſdeꝫ
eo ꝙ talia ſunt imediata: nullū aūt ſucceſſiuum eſt inter ime-
diata: dr̄ tn̄ eē iter ꝯdictoria: capiēdo ꝯdictoria large: qꝛ ē in-
ter nihil eē forme ⁊ eē cōpletū eiuſdē: ⁊ ita nō ſunt ꝓprie ꝯdi
ctoria: eo ꝙ iter ea eſt mediū. ſ. forme aliqd eē: ⁊ eā nō eē cō-
pletā. ꝓportionali mō dicatur de corruptione: ⁊ hoc itelligit
Ad 4ᵐ Phs cū dicit eas eē iter ꝯdictoria. ¶ Ad 4ᵐ ꝙ ꝯn̄a nō va-
let: qꝛ q̄ꝫuis talia nō ſunt cā ſucceſſionis de ꝑ ſe in accn̄tibus
ſm ſucceſſiones p̄mo ⁊ tertio mō dictas: tn̄ cū hoc ſtat ꝙ ꝓ-
prie ipſe ſint ꝑ modū ſequele cā ſucceſſionis in ſubÿs: eo ꝙ
ſube nō poſſunt ꝓduci niſi mā p̄diſpoſita: mō diſpō ſufficiēs
in qualitatibꝰ ꝯrÿs nō pōt fieri eque cito ꝑ totā mām̄: ⁊ per
hoc ſucceſſiue forma ſubſtantialis producitur: quia ad eius
generationē materia ſucceſſiue ſufficienter erit diſpoſita.
An gn̄o eſt motꝰ. ¶ Pro 2ᵒ p̄ncipali eſt p̄mo notādū: ꝙ qꝛ vulgares māꝫ p̄mā
nō cognoſcūt: ideo ſibi nō attribuunt moueri vel mutari: ꝑꝑ
qd̄ nō eā: ſꝫ cōpoſitū inquūt gn̄ari vł corrūpi: ſeu etiā formā.
¶ Scd̄o aduertaẗ ꝙ moueri nō attribuiẗ niſi ſubto motꝰ ⁊
nō forme q̄ acqriẗ: vt dicimꝰ aquā moueri: qꝛ calefieri ſeu al-
terari nō calitatē. Ex qbus ſeqẗ: ꝙ magna diuerſitas eſt iter
gn̄ari ⁊ moueri: qꝛ gn̄ari ſubto nō attribuiẗ: ſꝫ forme vel cō-
poſito: moueri aūt ſubto ſolū attribuiẗ: ⁊ nō forme. ¶ Ex q-
bus ſequiẗ: ꝙ p̄r motꝰ accipi 3ʳ q̄ꝫtū ſufficit ad p̄n̄s. Uno mō Motꝰ 3ʳ accipi pōt
largiſſime pro oī mutatione: ⁊ ſic nō eſt vſus eo Phs in toto
libro. nō. n. vſq̄ꝫ dr̄ e videẗ: ꝙ mutatio iſtātanea ſit motꝰ. Se-
cūdo mō capiẗ large: ⁊ ſic deſcribiẗ ꝙ eſt mutatio ſucceſſiua
entis in potētia ſm ꝙ in potētia: quo mō Phs capit 3ᵒ huiꝰ. T. c. 3.
Tertio modo ſūmiẗ ſtricte: ⁊ ſic vr̄ ꝙ eſt mutatio ſucceſſiua
entis exn̄tis hoc aliqd in actu ꝙ manet idē ſub vtroqꝫ termi
no: vt pꝫ ꝑ p̄miſſa: qꝛ ſolum tale qd vulgares dicūt moueri.
¶ Tūc ſit p̄ᵃ ꝓpō. ꝙ gn̄o ē motꝰ: capiēdo motū 2ᶜᵒ. qꝛ ē mu p̄ᵃ ꝓpō.
tatio ſucceſſiua entis in poᵃ ſꝫ ꝙ i poᵃ. ſ. mãe: ꝓut pꝫ ex p̄ce-
denti dubitatiōe. ¶ Scd̄a ꝓpō. gn̄o ſimpl'r dicta nō eſt mo 2ᵃ
tus: capiēdo moᵐ ſtricte. ꝓbaẗ: qꝛ nō eſt mutatio ſucceſſiua
facta in ſubto exn̄te hꝰ aliqd in actu manēte eodē ſub vtroqꝫ
termino. g̊ ꝯn̄a nota eſt ꝑ deſcriptionē aſſūptū: qꝛ nō fit niſi
in mā que nō eſt hoc aliqd in actu. ¶ Tertia ꝓpō. gn̄o ſm 3ᵃ
qd eſt motus. pꝫ: qꝛ motus localis vel augmētatiōis eſt gn̄o
ſm qd. g̊ ꝯn̄tia nota eſt. an̄s pꝫ: qꝛ ꝑ motū localē mobile ſm
qd gn̄aẗ. fit. n. motū tali motu: quo an̄ nō mouebaẗ: ſiʳ eſt de
augmētatione. ¶ Quarta ꝓpō. illuminatio que eſt de priua- 4ᵃ
tione luminis ad habitū luīs eſt motus: qꝛ eſt mutatio ſucceſ
ſiua in ſubto exn̄te hoc aliqd in actu manēte eodē: ⁊ de vno
ꝯrio in aliud. g̊ eſt motus. ꝯn̄a tꝫ ꝑ deſcriptionē motꝰ: ⁊ ēt ꝑ
Phm in lr̄a. ꝓbaẗ an̄s. p̊: qꝛ illuminatio eſt mutatio ſucceſſi-
ua. pꝫ ꝑ motū localē lucidi vel remotionē obſtaculi: frequen
ter fit ſucceſſiue illuminatio medÿ ꝓut videbiẗ in abbreuia
tionibus de aīa: ⁊ ꝙ ſubti in actu ⁊c̄. pꝫ: qꝛ medÿ ſm ꝙ eſt de
ꝯrio ⁊c̄. pꝫ: qꝛ eſt de p̊uatione luīs in hitū: mō p̊uaᵒ ꝑ Phꝫ in
lr̄a poniẗ ꝯriū: ⁊ negaᵒ affirmationi: vt album nigro. Ex quo
ſeqtur ꝙ in for. gn̄eẗ albedo nouo: cuiꝰ nihil fuit an̄: illa gn̄o
eſt motꝰ: qꝛ eſt de p̊uatōe in hitū. ¶ Quinta ꝓpō. alia rōne 5ᵃ
dr̄ illuminatio motꝰ: ⁊ alia gn̄o. pꝫ ꝓut eſt gn̄o eſt ſbꝫ p̊us nō
eē illuminatū: ⁊ poſteriꝰ eſſe illuminatū: qꝛ gn̄o inq̄ꝫtū hꝰ eſt
de nō eē in eē: ſꝫ inq̄ꝫtū eſt motus eſt ſubꝫ exn̄s hꝰ aliqd i actu
p̊us eē p̊uatū luīe ⁊ poſteriꝰ eē luminoſum. ¶ Sexta ꝓpō. ꝙ 6ᵃ
gn̄aẗ ſubtiue eſt. pꝫ: qꝛ illud nō eſt niſi mā: que eſt ſicut dcm̄
eſt in p̄mo. ¶ Septima ꝓpō. forma que gn̄aẗ terminatiue 7ᵃ
eſt. ꝓbaẗ. poſito ꝙ gn̄o forme ignis p̄ciſe duret ꝑ iſtā horaꝫ:
ſic ꝙ in inſtāti terminātē hāc horam gn̄o ſit cōpleta: tūc hec
gn̄o ignis eſt ens ⁊ nō aliud ens q̄ꝫ forma totalis que gn̄aẗ.
ergo eſt forā totalis q̄ gn̄aẗ. maior pꝫ: qꝛ qua rōne ꝯcediẗ ꝙ
iſta hora eſt: ꝯcedēdū eſt ꝙ hec gn̄o eſt: que adeq̄te mēſura-
tur hac hora. Itē ois mutatio eſt. hec generaᵒ ē mutatio. g̊ eſt:
⁊ iteꝝ in hac hora iſte totalis ignis gn̄aẗ: ⁊ non gn̄aẗ niſi hac
totali gn̄one. g̊ hec totalis gn̄o eſt. minor p̄ncipalis pꝫ per di
cta in p̊: qꝛ gn̄o nō eſt fluxus diſtinctus a forma que gn̄aẗ: ⁊
tūc arguiẗ vltra: gn̄o eſt forma totalis qua gn̄aẗ. g̊ forᵃ que ge
neraẗ eſt. ꝯn̄a tꝫ: qꝛ an̄s eſt ꝓpō affirmatiua in qua nᵒ eſt am
pliatio. Ad veritatē talis reqriẗ ꝯſtātia terminoꝝ. ¶ Cōfir-
maẗ. qꝛ hꝰ gn̄o eſt vt ꝓbatū eſt. g̊ eſt ens. g̊ eſt ens qd̄ eſt. tenet
ꝯn̄a 2ᵃ. qꝛ in p̄ᵃ ꝑꝑ reſtrictionē copule ly ens/reſtrigiẗ ad ſup
ponēdū ſolū ꝓ his que ſunt. tūc vltra: eſt ens qd̄ eſt: ⁊ nō pōt
dici qd ſit illud niſi forma que gn̄aẗ: eo ꝙ nō eſt fluxus ſuꝑ-
additus forme: vt dictū eſt in p̊ huiꝰ. g̊ eſt ens ꝙ eſt forā que
gn̄aẗ. ꝙ nō pōt eſſe: niſi forma que gn̄aẗ eſſꝫ. ¶ Tertio vr̄ ꝙ
ſicut iſta hora eſt in ſucceſſione: ita forā que gn̄aẗ cū gn̄aẗ ſit
in ſucceſſione. g̊ eſt in eē ſucceſſiuo ſubal'r: cuꝫ ſit ſua gn̄atio
que eſt i eē ſucceſſiuo. ¶ Octaua ꝓpō. cōpoſitū qd̄ gn̄aẗ cō 8ᵃ
pletiue ſeu totalitatiue eſt. pꝫ: qꝛ illud nō eſt niſi mā ⁊ forma
ſimul capte: que ſunt ꝑ p̄cedētes ꝯnes. ¶ Sed ꝯ: qꝛ Phs di Obo.
cit ꝙ ſic nō eſt. p̊ perihermīnias. ¶ Scd̄o ſi forma eſt. g̊ eſt
facta: qꝛ oē qd̄ eſt ⁊ nō ꝑpetuū eſt factū. ⁊ vltra: g̊ nō amodo
fit. ¶ Tertio qꝛ ſi cōpoſitū eſt. g̊ nō eſt mutatio ad eē cōpo-
ſiti. tꝫ ꝯn̄a: qꝛ oē qd̄ mutatū eſt in aliquē terminuꝫ amō non
mutaẗ ad illū. ſexto huiꝰ: ⁊ qꝛ habitibus exn̄tibꝰ in mā ceſſat

UVA. BHSC. IyR_143_5

T.c.35. motꝰ.p̊ ꝺ gn̄one.ꝛ vltra.g̊ nō ē gn̄o cōpoſiti:qꝛ illa ē mutatio
ad eē cōpoſiti. ¶ Quarto qꝛ ·Phs ꝺicī lr̄a in hoc 5°.ꝙ illꝺ qꝺ
R°. gn̄at nō eſt. ¶ Rn̄det ad p̄mā.ꝙ ·Phs vult in p̄ piherme/
nias illud qꝺ fit nō eē:in eſſe pmanēti ſeu cōplete facto:nō ta
mē vult negare qn̄ illud qꝺ fit:ſit ieē ſucceſſiuo:vel i fieri:vt
motus vel tēpus:cū ſit eſt ineſſe ſucceſſiuo:ſic in ꝓpoſito qꝺ
gn̄at nō eſt cū fit ineſſe pmanēti:ſꝫ eſt ineſſe ſucceſſiuo ſiue
fieri:ſicut tēpus eſt vel motus. ¶ Ad 2am ꝺr̄ negādo ꝯn̄aꝫ:ꝛ
ad ꝓbōnē ꝺr̄.ꝙ nō opꝫ oē qꝺ eſt ꝛ nō eſt ꝑpetuū eē factuꝫ:
ſed ſufficit eē factū vel fieri:ſicut iſta hora eſt ꝛ nō eſt facta:ſꝫ
fit. ¶ Ad 3am ꝺr̄.ꝙ mutatio ꝓprie nō eſt ad eē cōpoſiti: ſed
eſt ad eſſe cōplete factū cōpoſiti totalis:ſeu ad eſſe pmanens
cōpoſiti:modo illa nō ſunt:cū cōpoſitū gn̄at:ꝛ ideo ad ia ad/
huc manet mutatio ſeu gn̄o cōpoſiti . ¶ Ad 4m ꝺr̄:ꝙ ·Phs
voluit ꝙ illud qꝺ gn̄at ſubtiue nō eſt hoc aliqd in actu:cum
hoc tn̄ ſtat ꝙ eſt:ꝛ hoc ꝺictū fuit p̄us i lr̄a. Doc ꝺ 2° p̄ncipali.
An ſm ſubaꝫ ſit motus. ¶ Quantū ad 3m eſt p̊ ſciēdū:ꝙ ·Phs vocat motū eſſe ſm ta/
le p̄ītum:ſm quale termini variari nati ſunt ꝺe noīe rei que
mouet ꝓpter motū factū. Itē motū vocat ꝺe ꝑ ſe in aliquo
p̄ītо:qꝺ p̄ītum ſic ſe hꝫ:ꝙ ꝺe ꝑ ſe nati ſunt termini illiꝰ p̄ꝺi/
camēti ſignātis vltimas ꝺiſpōnes ſm quas eſt motus ꝺe pri/
mis ſubys variari ꝑꝑ motū factū:ꝛ intelligit ꝺe ꝑ ſe:ſic ꝙ ſi
termini illi ꝺebeāt verificari ꝺe p̄mis ſubſtātys ꝺe qbus ve
rificat mouerі:ipſi verificabunt aut ſimpl'r aut ſm qꝺ:ſicut
poſt viꝺebit. ¶ Itē ꝑ accn̄s motus ꝺr̄ eē in p̄ītо:ꝙ ſic ſe hꝫ:
ꝙ ꝯtingit ꝓpter motū factū terminos ipſiꝰ ſignātes vltimas
ꝺiſpōnes ſm quas eſt motus variari:nō tn̄ eſt neceſſariū ꝓ/
pter quēcūqꝫ motū eos variari ꝺe noīe rei que ꝓprie moue/
Termini ꝯrꝫ. tur. ¶ Scꝺo eſt notādū ꝙ termini ꝺn̄r ꝯrꝫ ꝺupl'r: ꝓprie.ſ.
termini cōnotātes formas ꝯrias:vt albū ꝛ nigrū:vel ſuppo/
nentes pro eiſdē:ſicut albedo ꝛ nigredo. Alio mō large.ſ.ter/
mini nō ꝯdictorie oppoſiti:q nō poſſunt ſimul:ſꝫ bene ſucceſ
T.c.10. ſiue ꝺe eodē verificari. ¶ Ex qbꝰ ſeqtur 3m.ꝙ termini p̄ītі
ſube nō ſunt ꝯrꝫ.pꝫ:qꝛ illi nō poſſunt ſil'ꝺ eodē verificari:ſi/
cut hō ꝛ equus ꝛ qcūqꝫ ꝓportionales:nūqꝫ ſucceſſiue ꝺe eo/
dē ꝟificarent:nunqꝫ eni idē p̄us eſſet vniꝰ ſpeciei ſpāliſſime
ſubalis ꝛ poſt alterius. ¶ Quarto qꝛ res ꝺn̄r large ꝯrie a q/
bus capiunt ꝺenominationes incōpoſſibiles reſpectu eiuſdē
tertꝫ exn̄tis hoc aliqd in actu: ꝓprie ꝟo forme gradual'r ꝺi/
ſtātes ꝛc̄.ſicut ꝺe hoc ꝺictū fuit in notabili 5° libro p̄ītorum.
¶ Ex qbus ſeqtur qntū:ꝙ ſube nō ſunt ꝓprie ꝯrie.pꝫ:qꝛ nō
Cōtrarie/ tas non eſt in ſubā. ſunt forme gradual'r ꝺiſtātes. ¶ Sexto ſciēdū ꝙ ·Phs ꝺicit
in p̄ītо eſſe ꝯrietatē large:in quo ſunt termini non ꝯdictorie
oppoſiti q poſſunt ſucceſſiue:ſꝫ nō ſimul ꝺe eodē exn̄te hoc
aliqd in actu ꝟificari. Ex quo ſeqtur in p̄ītо ſube nō eē ꝯrie/
tatē:pꝫ ꝑ tertiū. ¶ Quibꝰ p̄miſſis:rn̄det p̊ ad ꝺubōnē.ꝙ ad
ſubaꝫ eſt motus:capiēdo motū cōiter.pꝫ:qꝛ gn̄o eſt motus ꝛ
eſt ad ſbaꝫ.g̊.maior pꝫ ꝑ ꝺicta in p̄ceꝺēti ꝺubitatiōe.ꝛ minor
manifeſta eſt:qꝛ ꝑꝑ gn̄onē ſimpl'r ꝺictā variant termini ꝺe
p̄ītо ſube:qꝛ aliquid poſt eſt equus ꝙ prius non fuit equus.
¶ Scꝺa ꝓpō.aꝺ ſubam nō eſt motus inquātū eſt motus ca
piendo motū ꝓprie.ꝓbat ſic.Oīs motus fit in ſubto exn̄te
hoc aliqd in actu.na mutatio ad ſubaꝫ fit in ſubto exn̄te hoc
aliqd in actu ſaltē inquātū huius.g̊ nulla talis eſt motus.ma
ior pꝫ ꝑ ꝺeſcriptionē motus ſtricte accepti.ꝛ minor pꝫ:qꝛ ge
neratio ꝛ corruptio que ſunt mutationes ad ſubaꝫ vel a ſuba:
Obo fiūt in ſubto in pura potētia. ¶ Sed ꝯ:augmētatio eſt ꝓp̄e
motus ꝛ eſt ad ſubaꝫ.ergo ꝛc̄.maior pꝫ ꝺe ſe.ꝛ minor ꝓbat:
qꝛ augmētatio eſt gn̄o que eſt ad ſubaꝫ:vt ſupponit ex p̊ ꝺe
Solo. gn̄one:ꝛ ibi ꝺicet. ¶ Rn̄det:ſuppoſita ꝟitate minoris.ꝙ ali
qs motus bene eſt ad ſubam:ſed hoc nō eſt inquātū eſt mo/
tus:nā inqꝫtū augmētatio eſt motꝰ fit in ſubto in actu ꝙ ꝑ eā
fit maius:ꝛ ſic eſt ad quātitatem nō ad ſubaꝫ:ſed inquātū eſt
gn̄o:ſic fit ad ſubaꝫ ꝛ ſic nō eſt motꝰ.ſic eniꝫ fit in ſubiecto in
pura potentia:ꝺe quo magis ꝺicetur in p̄io ꝺe generatione.

¶ Quantū ad quartū p̊ p̄mittit:ꝙ oīs res mūdi eſt ad aliqd. Utrū ad aliqd ē motꝰ
pꝫ:qa idē ꝛ ꝺiuerſuꝫ ſunt ſpēs ipſiꝰ ad aliqd:que ſunt trāſcē/
dētia:ſicut ꝺe hoc ꝺictū eſt in 4° topi. ¶ Scꝺo etiā oīs res
ꝺiuiſibilis eſt quātitatis.pꝫ:qꝛ eſt paritas.eſt.n.binariꝰ ſuaꝝ
medietatū.g̊ paritas. ¶ Tertio.oīs multitudo eſt q̄litatis.
ꝓbatio:qꝛ eſt paritas vl' iparitas.g̊ q̄litas.ꝯn̄a tꝫ a ſpē ad ge/
nus.an̄s pꝫ:qꝛ oīs ml'titudo vl' eſt par.ꝛ ſic paritas:vel ipar.
ꝛ ſic eſt imparitas:cū nō ſit aliud par qꝫ ꝑitas:nec impar qꝫ
imparitas. ¶ Quarto.omnis res ꝺiuiſibilis eſt quātitas : qꝛ
binarius ſuaꝝ medietatū:ſil'r oīa plura ſunt quātitas.pꝫ:qꝛ
ſunt numerus par vel impar. Ex qbus ſequit ꝙ nō valꝫ cō/
ſequētia.a.eſt qꝫtitas:ergo.a.e.aliqd vnū vel vna forma. pꝫ:
qꝛ ſi.a.eſſet collectio ꝺecē hominū.an̄s eſſet verū.ꝛ ꝯn̄s fl'm.
¶ Scꝺo ſeqtur ꝙ hec ꝯn̄tia nō valet.hec mutatio eſt ad q̄li
tatē.igit eſt alteratio.pꝫ:qꝛ oīs mutatio que eſt ad rē ꝺiuiſibi
lem eſt ad qualitatē:per 2m p̄miſſoꝝ. ¶ Ex illis p̄nt inferri
cōcl'ones. Prima oīs mutatio eſt ad rē ꝺe p̄ītо ad aliqd:vel
a re ꝺe p̄ītо ad aliqd.pꝫ:qꝛ ſi ſit acqſitiua:tūc eſt ad aliqd:ꝛ
ſi ꝺeperditiua tūc eſt ad aliqd:eo qꝺ omne ens mūdi eſt ad
aliqd:ꝑ p̄mū p̄miſſoꝝ. ¶ Scꝺo infertur ꝙ oīs mutatio que
eſt ad rē ꝺiuiſibilē eſt ad quātitatē vel ad qualitatē. pꝫ ꝑ 2m
ꝛ 3m p̄miſſoꝝ:ſed hoc nō eſt ad mētē ·Phi. ¶ Quantū ad in/
tētionē ·Phi ſit p̄ma ꝓpō. Ad qꝫtitatē eſt ꝑ ſe motus augmē Ad quātitatē motꝰ augmētationis.
tationis vel ꝺiminutionis.ꝓbat:qꝛ ꝑꝑ augmētationē ꝺe per
ſe opꝫ variari terminos p̄ꝺicamēti quātitatis ꝺ noīe rei que
mouet.igit ꝛc̄.ꝯn̄a tꝫ ꝑ p̄mū notabile p̄ceꝺētis ꝺubꝫ.ꝛ an̄s
pꝫ:qꝛ ſi aliquid ſit bicubitū ꝛ augeat/erit poſt maius bicubi
to:eoꝺē modo ꝺe ꝺiminutione. ¶ Scꝺa ꝓpō. Ad p̄ꝺicamē/
tū qualitatis eſt per ſe motus alterationis.ꝓbat ſicut prece/ Ad qualitatē motꝰ alteratōis.
dens:qꝛ ꝑꝑ alterationē opꝫ variari ꝺe ꝑ ſe terminos p̄ītі q̄l
tatis ſignātes vltimatas ꝺiſpōnes ſm quas eſt motus:vl' ſim/
pliciter vel ſm qꝺ.g̊ ꝯn̄a tꝫ.ꝓbat an̄s:qꝛ ſi aliqd ſit album
ꝛ ꝺenigret.prius ꝺe eo ꝺr̄ eſſe albū ꝛ poſt nigrū:ſil'r ſi aliqd
ſit minus albū ꝛ intēdat albeꝺo eiꝰ:mutant termini p̄ītі q̄/
litatis ſm qꝺ:qꝛ p̄us eſt minus albū ꝛ poſt magis albū eoꝺē
modo ſi ſubm p̄us p̄uatū albeꝺine acqrat albeꝺinē mutabū
tur termini ſm quid:qꝛ p̄us eſt priuatū albeꝺie ꝛ poſt albū.
p̄uatio eni opponit velut ꝯriūꝫ. ¶ Tertia ꝯ.in p̄ꝺicamento
vbi/nō eſt ꝑ ſe motus.ꝓbat ſic:qꝛ ꝓpter nullū motū factuꝫ Ad vbi nō eſt motus.
opꝫ ꝺe ꝑ ſe variari terminos ꝺe p̄ītо/vbi.g̊ in p̄ītо vbi/non
eſt ꝑ ſe motus.ꝯn̄a tꝫ ꝑ notabile iꝺeꝫ.ꝓbat an̄s.qꝛ quocūqꝫ
modo aliqd mouet ſm vbi/ſtaret oīa alia ſil'r moueri:ſic ꝙ
illud nec mutaret locū nec ſitū ad aliqd aliud:ꝛ tūc nulli ter/
mini ꝺe vbi/variarent:eo ꝙ ipm nō mutaret locū quocūqꝫ
modo caperet locus. ¶ Quarta ꝓpō. Ad vbi eſt ꝑ ſe motus:
ad hūc intell'm:ꝙ ſi aliqd ꝺebeat moueri motu locali vel ei Ad vbi eſt ꝑ ſe motꝰ.
ſimili nobis ꝑceptibili:opꝫ terminos p̄ītі vbi/variari ꝺ no/
mine rei que mouet.pꝫ:qꝛ motū ꝺe vbi/nō ꝑcipimꝰ niſi ꝑci/
piamus mutationē loci ꝓprie vel improprie ꝺicti: p3 ꝺcm̄
eſt in 4°.vn̄ oībus conſil'r motis motu tali eſſential'r qualis
eſt motus p̄ītі vbi:nos nihil ꝺiceremus ſeu etiā iuꝺicaremꝰ
moueri:ꝛ hanc ꝯnem intēdit ·Phs ꝺicēs motum eē ad vbi.
¶ Correlariū.in tribus p̄ītis reperit motus:put nobis ꝑci/
pit.pꝫ per 3am ꝛ 4am ꝯnē. ¶ Quinta ꝓpō. In ad aliqd nō eſt
per ſe motus.ꝓbat:qꝛ ꝓpter nullū motū factū opꝫ termios T.c.10.
predicamēti ad aliqd ſignātes ꝺiſpōnes vltimatas:ſm quas Ad relōnē nō eſt ꝑ
eſt motus variari ꝺe noīe rei que mouet.pꝫ.qꝛ cū ſortes ꝺe ſe motus.
albeꝺine alterat ad nigreꝺinē.ponat ꝙ oīa alba ſil'r altereꝫ
ꝛ oīa nigra altereꝫ mō ꝯrio:tūc ꝑꝑ motū ipꝫ nō erit ſor. poſt
alicui ſil'is:cui ante nō erat ſil'is:nec ēt ꝺiſſil'is:cui an̄ nō erat
ꝺiſſil'is.Sil'r ſtaret in alterationibꝰ qbuſcūqꝫ in caſu poſſibi
li.ſil'r in augmētatione ꝛ ꝺiminutione:non opꝫ ꝙ alicui fiat
equalis cui ante non erat equalis:nec etiam ꝙ alicui fiat in/
equalis:eoꝺem mō in motu p̄ꝺicamēti vbi:ſi oīa ſil'r moue/
rent motu ꝺe vbi. ¶ Sed ꝯ:ad albeꝺinē eſt ꝑ ſe motꝰ:ergo p̊a obo.

UVA. BHSC. IyR_143_5

ad aliquid.ꝯñtia tȝ:qꝛ albedo eſt ſilitudo que eſt ad aliqd ꝑ
2ª ſe.⸿Scða qꝛ aſſimilatio eſt per ſe ad aliqd ꝑut notū eſt:⁊
eſt motus:igit̃.maioꝛ pȝ:qꝛ ſilitudo eſt de pn̄to ad aliqd per
ſe.⁊ minoꝛ pȝ:qꝛ aſſimilatio eſt mutatio:⁊ nō eſt gn̄o nec coꝛ
3ª ruptio.⸿Tertio.qa in pn̄tis dr̄:ꝙ in ad aliquid eſt ꝯrietas.
4ª ergo motus:ꝑ Ph̄m in lr̄a.⸿Quarto.qꝛ ſanatio eſt ꝑ ſe mo
tus:ꝑ Ph̄m in lr̄a:⁊ tn̄ eſt ad aliqd.pȝ:qꝛ eſt ad ſanitatē que
5ª eſt ad aliqd:ſeptimo hui⁹.⸿Quinto ꝓpter motū factū ter/
mini de p̄dicamēto ad aliqd variant̃ de ꝑ ſe de noīe rei que
mouet̃.g̊.ꝯña tȝ ꝑ deſcriptionē poſitā p̄us in p̊ dubio.⁊ an̄s
pȝ:qꝛ qcqd mouet̃ hȝ ſe prius aliq̈lr ⁊ poſteri⁹ alr̄:mō prius
⁊ poſteri⁹ ſunt termini de pn̄to ad aliqd:imo ⁊ in augmenta/
tione eſt prius min⁹ ⁊ poſt maius:mō iſta ſunt de p̄dicamen
Solo to ad aliqd.⸿Rn̄det̃ ad p̄mā ꝙ tenēdo terminos ꝑſonalr̄:
ad aliqd eſt ꝑ ſe motus:ſicut dictū fuit ſuꝑius in coꝛrelarys:
ſȝ tenēdo ad aliqd mālr̄:vt ſit ſenſus:ꝙ ſicut ꝓpter aliquam
mutationē opȝ variari ð ꝑ ſe t̉minos de pn̄to q̄litatis dictos
de albedine vel hui⁹ qualitatis:ita ⁊ ꝓpter eā opȝ variari de
per ſe terminos pn̄ti ad aliqd:ſic negat̃ ꝯña:qꝛ lȝ idē ſit albe
do ⁊ ſilitudo:tn̄ non opȝ ꝙ quēadmodum facta intēſione al/
bedinis variat̃ magis albū ⁊ minus albū:ꝙ ita variant̃ ter/
Ad 2m mini ſilitudinis ⁊ diſſilitudinis.⸿Ad ſcðaȝ dr̄.ꝙ lȝ aſſimi/
latio eſt motus:tn̄ hoc eſt per accn̄s:de nullius eni mot⁹ rō/
ne eſt:ꝙ ſit aſſimilatio:⁊ ideo non eſt hec ꝑ ſe:aſſimilatio eſt
motus vel motus eſt aſſimilatio:⁊ q̄uis eſſet hec ꝑ ſe:motus
eſt ad aliqd:eo ꝙ eſt necīa:nō tn̄ ꝑꝑ hoc eſſet ad aliqd per ſe
motus:ad intellm̄ quo ꝑ ſe eſſet motus in pn̄to:fuit ſuperius
Ad 3m expoſitū:⁊ cā declarata eſt prius.⸿Ad tertiā dr̄ ꝙ termini
de pn̄to ad aliqd nō ſunt vere ꝯrꝗ:nec eſt in ad aliqd ꝯrietas
ſufficiēs ad motū.opȝ.n.ꝙ in ipſo eſſent res:inter quas poſ/
ſet eſſe mutatio ſucceſſiua:propter quā de ꝑ ſe opȝ terminos
pn̄ti ad aliqd ſignātes illas diſpōnes vltimatas variari ð no/
Ad 4m mine rei que mouet̃:⁊ ita nō eſt.⸿Ad quartā.ꝙ ille termi/
nus/ſanatio/nō eſt de pn̄to ad aliqd ſȝ q̄litatis:ſȝ Ph̄s in 7°
huius vult ꝙ ille terminus/ſanitas/cōnotat quēdā reſpectū:
ꝓpter qð ꝑ accn̄s in pn̄to ad aliqd reponit̃:⁊ dr̄ ꝙ foꝛte nul/
lus motus de per ſe eſt ſanatio:⁊ ſic accidit oī motui q eſt ſa/
natio eſſe ſanationē:quapꝑ rō nō ꝓcedit.⁊ Ph̄s in hoc qnto
dicit ſanationē eē motū exēplariter:quoꝝ nō reqrit̃ verifica/
tio:vn̄ ſi in foꝛte eſſet egritudo ꝑꝑ infrigidationē ſtōchi/cale/
factio ſtōchi eſſet ſanatio:ſȝ de ꝑ accn̄s:qꝛ ſtaret ꝙ iſta calefa
ctio maneret ⁊ nō eſſet ſanatio.⸿Ad qntā dr̄ negādo ꝯñaȝ.
Ad 5m termini eni de pn̄to ad aliqd bn̄ variant̃ de noīe rei que mu/
tat̃ ſicut p̄us ⁊ poſteri⁹ magis ⁊ minus:ſȝ nō illi de ꝑ ſe:q ſi/
gnificāt vltimatas diſpōnes ſm quas eſt mot⁹:ſic̄ ſile/eq̄le/
vltimū/ꝓpinquū/⁊ ſilia:ſicut variant̃ alioꝝ pn̄toꝝ termini
Dbo. de per ſe:ꝓpter motus factos.⸿Et ſi dicat̃ hec eſt ꝑ ſe:aſſi/
Solo. latio eſt ad ſilitudinē:igit̃ ad aliqd eſt ꝑ ſe motus.⸿Conce/
des an̄s ⁊ negabis ꝯñam:qꝛ nullus motus de ꝑ ſe eſt aſſimi/
milatio:vt dictuȝ eſt.nec argm valeret:ꝑ ſe aſſimilatio eſt ad
ſilitudinē ⁊ eſt motus.g̊ ꝑ ſe motus eſt ad ſilitudinem.ſubſu
mēdo enim ſub ſubiecto dicte propoſitionis compoſite mo/
dalis perſonaliter:non opȝ valere conſequentiam.

T.c.10. ⸿Quantum ad qntū eſt p̄ma ꝓpō.ꝙ in predicamētis actio/
An mot⁹ nis ⁊ paſſionis nō eſt per ſe motus.pȝ:qꝛ motus dr̄ eē in illo
ſit in pn̄to pn̄to:cuius termini ſignātes diſpōnes vltimatas ad quas va/
actionis ⁊ dit motus ꝓpter motū factū de ꝑ ſe nati ſunt variari:modo
paſſionis. ita nō eſt de iſtis pn̄tis:ergo.maioꝛ pȝ ex dictis.⁊ minoꝛ pȝ:
ꝙ termini pn̄toꝝ actionis ⁊ paſſionis nō ſignāt diſpōnes ad
quas vadit motus.ergo:imo ſignāt met motū:mō motus de ꝑ
2ª ſe nō vadit ad motū tanq̄ȝ ad terminū.⸿Scða ꝓpō.ꝙ nō
eſt ꝑ ſe motus ad ſitū vel ad habitū.pȝ:qꝛ ꝓpter nullū motū
de ꝑ ſe opȝ terminos illoꝝ pn̄toꝝ variari de noīe rei q̄ mu/
tat̃:qꝛ ſtaret quēlibet motū eſſe reb⁹ manentibus in ſili ſitu:
3ª ſilr̄ reb⁹ manētibus ſub ſilib⁹ habitibus.⸿Tertia ꝓpō.ꝙ
nō eſt ꝑ ſe motus ad p̄dicamētū/qn̄/pȝ ſicut p̄cedēs.⸿Vl/
4ª tima ꝓpō.de per ſe nō eſt motus ſimplr̄:niſi in pn̄tis quali/
tatis ⁊ q̄ntitatis:⁊ quo ad nr̄m ꝑcipere in tribus.ſ.illis duob⁹
⁊ pn̄to/vbi.pȝ:qꝛ cū ſint decē predicamēta vt dictum eſt in
pn̄tis:in ſuba nō eſt motus vt dictū eſt in 3° dubio:nec/vbi/
ſeu ad aliqd:vt dictū eſt in 4°.nec i alys:vt eſt iā dictū.verū/
tamē in vbi/eſt motus ſm intellm̄ expſſum in 4ª ꝓpōne p̄n
cipali 4i dubȳ.Et ꝑ hoc pȝ ſcða pars ꝯnis.⸿Dicet aliqs nū Dubō.
quid poſſet alr̄ exponi q̄ȝ ꝑ terminos ad aliqð pn̄tū eſſe mo/
tū.⸿Rn̄det̃ ꝙ ſic.dðo ꝙ motū eē i pn̄to:ſicut hic accipit̃/ Solo.
eſt diſpō vltimata ſm quā illud pn̄tum ſua ſigta ſignificat
ſm ꝓpriā rōnē illius eē acqſibilē ꝑ motū ꝓprie dictū ⁊ de
ꝑ ſe ⁊ illud ꝑ ſe tria dat intelligere.p̄m.ꝙ illa diſpō inquātuȝ
hui⁹ nō poſſit acqri ſine motu illius cui ꝯuenit.Et in hoc ex/
cludit pn̄tum ad aliqd:diſpō eni noua ad aliqd pn̄ti:pōt ali
cui acqri ſine eius mutatione:vt aliqd diſſimile ſoꝛ.fit.n.ſi/
mile ſoꝛ.ſine ſui motu. 2° ꝙ talis ſit acquiſibilis ſucceſſiue:
alſ nō ꝑ ſe ꝑ motū acqret̃.⁊ 3° ꝙ talis acqſitio ſemꝑ acqra
tur ꝑ talē motū:vt ſemꝑ ꝑ intenſionē albedinis acqreret̃ eē
albū:vel ſimplr̄ vel ſm qd.⸿Itē aduerte ꝙ ille terminus
motus/nō eſt in illis pn̄tis:imo Cōmētatoꝛ dicit ꝙ eſt ð pre/
dicamēto paſſionis tanq̄ȝ ſpēs:ſȝ dr̄ eſſe in iſtis ad intellꝰ da
tos in 3° principali.nihil autem de hoc nunc.
⸿Quantū ad ſextū p̄mittit̃ ibi ꝙ ſatis dictū eſt in 2° tertȳ:⁊ An om[nis] mot⁹ [...] ꝯrio [...]
in 4° notabili eiuſdē.⸿Itē p̄mittit̃ ꝙ ꝯrietas pōt ſumi du/ Contra[rie]
pliciter.ſ.ꝓprie pro foꝛmis ꝯrꝗs:ſicut dictū eſt de hoc 3° hu/ tas diſp[...]
ius.⁊ in 4° topicoꝝ.vel large pro diſtātia terminoꝝ iter q̊s
pōt eē mutatio ſucceſſiua facta i ſubto exn̄ti hoc aliqd i actu.
⸿Tūc ponunt̃ ꝓpōnes.Pꝛia termini intrinſeci motu loca p̊a ꝓp[ō]
lis nō ſunt ꝓprie ꝯrꝗ.pȝ:qꝛ iuxta dicta in 3° ſunt p̄ma pars ⁊ T.c.1[1]
vltia mot⁹:⁊ iſte ſūt eiuſdē ſpēi ſpālıſſime.⸿Sed ꝯ dices: Dbo.
ille foꝛe ſunt ꝯrie que nullo mō poſſunt ſtare ſil adequate in
ſubto:ſed ita eſt de iſtis partibus motus.g̊ ſunt ꝯrie.maioꝛ
pȝ ꝑ diffinitionē ꝯrioꝝ.⁊ minoꝛ pȝ:qꝛ repugnat rei pure ſuc
ceſſiue:ſicut eſt motus localis:ꝙ alique partes ei⁹ ſunt ſimul
adequate.⸿Rn̄det̃ negādo maiorē:ſȝ in rebus ꝑmanenti/ Solo.
bus ſiue ꝑmanētis nāe:maioꝛ eſſet vā:mō talis nō eſt mot⁹.
oībus.n.partib⁹ eiuſdē motus localis repugnat eē ſil adeq̄/
te:nō tn̄ ꝑꝑ repugnātiā realē quā hn̄t:ſȝ qꝛ nālr hn̄t eē ſucceſ
ſiuum ⁊ nō ſimul.vn̄ ꝯcedēdū eſt eas eē ſilimas eſſentialr̄.
nec reputandū eſt incōueniēs ꝙ ſint due foꝛme ſilime eſſen/
tialr̄ vnius ſubti ſucceſſiue:qbus tn̄ ex nā rei repugnat ſil eē
in ſubto.⸿Scða ꝓpō.termini extrinſeci motus localis nō 2ª
ſunt ꝓprie ꝯrꝗ.pȝ:qꝛ ſunt ſuꝑficies que ſunt ſube.ſunt.n.lo/
ca iter que eſt motus:⁊ illa ſunt ſuperficies.⸿Tertia ꝓpō. 3ª
termini intrinſeci mot⁹ augmētationis vel diminutionis nō
ſunt ꝯrꝗ ꝓprie.pȝ:qꝛ ſunt p̄ma pars motus ⁊ vltima:ſicut in
motu locali.⸿Quarta.termini extrīſeci augmētatōis vl̄ ra 4ª
refactionis nō ſūt ꝯrꝗ ꝯrietate rerū.pȝ:qꝛ ſūt ꝓpōnes:quaꝝ
vna exp̄mit rē eē minorē:⁊ alia rē eē maiorē:⁊ tales ꝓpōnes
nō ſunt realr̄ ꝯrie:cū poſſint ſil ſtare in intellectu eodē.Silr̄
ꝓbaret̃ ꝙ termini extrinſeci diminutionis vel ꝯdenſationis
nō ſunt ꝯrꝗ.⸿Quinta ꝓpō.termini intrinſeci alterationis 5ª
que eſt a p̄uatione in habitū:vel a remiſſioꝛi ad intēſius:vel
ecōtra:nō ſunt ꝯrꝗ ꝓprie.pȝ:qꝛ illi termini intrinſeci ſūt q̄li/
tas remiſſioꝛ que p̊ acqrit̃:⁊ qualitas intēſioꝛ que poſterius Termi[ni intrin]ſeci [altera]tionis [...] ſunt ꝯ[rꝗ]
acqrit̃ que ſūt eiuſdē ſpēi:eodē mō ſi fiat ecōtra.⸿Sexta
ꝓpō.alterationis que eſt de caliſſimo ad frigidiſſimū termi
ni intrinſeci nō ſunt ꝯrꝗ ꝓprie:vocādo terminū intrinſecum
a quo totā qualitatē que abycit̃:⁊ terminū intrinſecū ad quē
totā qualitatē que acqritur ſm modū ꝯſuetū:lȝ improꝑiū.
ꝓbat̃:illa nō ſunt ꝯria que ſil ſtāt in ſubto:ſȝ in hoc caſu tota
frigiditas que acqrit̃ ⁊ tota caliditas que abycit̃ ſtant ſimul
in eodē ſubto.ergo nō ſūt ꝯria.maioꝛ nota eſt.⁊ minoꝛ decla/
rat̃:qꝛ ſūma frigiditas que gn̄at̃ eſt:vt ſuꝑius eſt arguīȝ:eo

UVA. BHSC. IyR_143_5

ꝙ forma que gñat̃ eſt:⁊ tota caliditas cũ corrũpit̃ eſt:ſ; i eo/
dem ſubto:eodẽ tp̃e adequate gñat̃ ſumma frigiditas ⁊ cor/
rũpit̃ ſũma caliditas per caſuz:igit̃ in eodẽ ſubto ſunt ſimul
frigiditas ſũma ⁊ calitas ſũma. ¶ Cõfirmat̃ ſic.hec gñatio
ſumme frigiditatis nõ ꝯriat̃ corruptioni ſũme calitatis:⁊ ip/
ſa eſt ſũma frigiditas.g̃ ſũma frigiditas nõ ꝯriat̃ corruptio/
ni ſumme calitatis.maior pꝫ:q꜖ ſtãt ſil' adequate in ſubto ꝙ
frigeſit.minor declarat̃:q꜖ gñõ ſumme frigiditatis eſt forma
que p̱ eã gñat̃.vt ſupius dictũ fuit in 2° dubio.mõ p̱ eã gñat̃
ſũma friditas.Et ſi hec hora ſit tẽpus pñs:durãte hac gñone
adequate p̱ hãc horã:tũc hec gñõ ſucceſſiue frigiditatis eſt in
hac hora.pꝫ:q꜖ adequate mẽſurat̃ per hãc horã:⁊ nõ poſſet
dici ꝙ ens eſſet:niſi eſſet ſũma frigiditas:cũ nõ ſit fluxus ſu/
peradditus:vt dictũ eſt in 3°.nec eſt frigiditas remiſſa:q꜖ nul
la talis ẽ gñõ ſũme friditatis:⁊ tũc arguat̃ vltra.hec friditas
ſũma ſtat ⁊ nõ ꝯriat̃ corruptioni ſũme calitatis:⁊ illa eſt ſũ/
ma calitas.ergo ſtat cũ ſũma calitate:⁊ illi nõ ꝯriat̃.ergo ter/
7° minus a quo,⁊ termin⁹ ad quẽ,nõ ꝯriant̃.¶ Septima ꝑpõ.
Termi ali/cui⁹ mot⁹ nõ ſũt ꝯrij nunq̃ termini alicui⁹ motus ſunt ꝺe ꝯrij.pꝫ:q꜖ nõ intrinſeci:
ſicut pꝫ p̱ dicta:nec extrinſeci:q꜖ illi nõ ſunt niſi ꝑpões que
nõ ſunt ꝯrie realr̃:⁊ hoc eſt rõnale:q꜖ motus in quantitate eſt
de quãtitate maiore ad minorẽ:vel ecõtra:que nõ hñt ꝯrieta
tẽ:cũ vna eaꝝ ſit pars alteri⁹.⁊ ꝓportio^r eſt in alijs motibus.
8° ¶ Octaua ꝑpõ.que fuit de mẽte Phi.Oĩs motus eſt de ꝯ/
T.c.7. rio in ꝯriũ:capiẽdo ꝯria large.pꝫ:q꜖ eſt inter terminos diſtã/
tes inter quos eſt mutatio ſucceſſiua:⁊ a q̃bus capiunt̃ deno
minationes incõpoſſibiles reſpectu rei mote exñtis hoc ali/
q̃d in actu:⁊ talia vocant̃ large ꝯria.g̃ ⁊c̃.maior pꝫ inductiue
vñ i motu locali circulari ſol mouet̃ de oriẽte ad occidens.in
motu locali recto res mouet̃ de vno loco ad aliũ:in quãtita/
te de maiore quãtitate in minorẽ vel econtra.in qualitate de
qualitate vna in qualitate ad aliã incõpoſſibilẽ p̊me quo ad/
eſſe p̱manẽs:vel ſaltẽ ꝺ remiſſiore ad intẽſiorẽ:⁊ oĩa dñr ſic
ꝯria:eo ꝙ ab oĩbus his capiunt̃ denoĩationes incompoſſibi/
les ⁊c̃.ſicut declarat̃ de vltimo:ſi aliquod hẽret albedinẽ vt
duo:⁊ intenderet̃ ſic ꝙ fieret vt tria:ipſum dicit̃ p̊ album vt
duo:⁊ poſt intẽſius albũ q̃ vt duo:⁊ nullo modo hec ſimĺ cõ
Nõndũ uenirẽt.¶ Aduertat̃ tñ hñ.ꝙ hec diſtãtia in motu locali eſt
vel ꝫm lineã rectã:vt in motu recto:vel curuã vt in motu cir
culari. Item in recto inuenit̃ diſtantia maxima que eſt quo
ad motũ nãlẽ.ſ.que eſt ꝫm ſemidiametrũ ſphere gñabiliuz:
⁊ hoc expreſſe dicit̃ eſſe ꝫm longitudinẽ vt diſtãt termini lo
co ⁊ virtute:q꜖ locus ſurſum eſt nãlr̃ calidioꝝ ⁊ locus deor/
ſum frigidioꝝ ꝯſeruãs.In motu aũt recto penes latitudinẽ
termini ſolũ diſtant loco:⁊ nõ virtute:ſilr̃ penes ꝓfunditatẽ.
diſtãtia in quãtitate eſt ĩter quãtitatẽ maiorẽ ⁊ minorẽ:⁊ ibi
nõ eſt maxima:eo q̃ nulla eſt q̃titas minima:ſ; diſtantia in
quãtitate eſt ĩter minus ⁊ maius intẽſuz vel inter qualitates
ſummas oppoſitas:⁊ quelibet eaꝝ diſtantiarum ſufficit ad
motum ꝓprie dictum.Et hec de ſexto principali.
Cauſa ꝯrietatis mo/tuũ an ſit ꝑ ꝑ terminos. ¶ Quantũ ad 7^m ſit p̊^a ſuppõ.gñõ ſũme calitatis eſt ſumma
caliditas.pꝫ p̱ q̃ntã ꝑpõnẽ precedentis dubij. ¶ Scd̃a cor/
ruptio ſũme calitatis eſt ſũma calitas.ꝓbat̃.q꜖ corruptio il
la eſt aliq̃ calitas:⁊ nõ eſt alia q̃ ſũma.g̃ eſt ſũma.ꝯñtia tꝫ.⁊
maior pꝫ:q꜖ nõ eſt fluxus:vt ꝓbatũ eſt in 3°.nec ſilr̃ eſt nihil.
ergo eſt calitas:q꜖ nõ vr̃ quid eſſet aliud.⁊ minor.pꝫ:q꜖ que/
cũq; caliditas capiat̃ citra ſũmã.illa nõ eſt corruptio ſũme
caliditatis:ſ; calitatis remiſſe. ¶ Tertia.corruptio ſũme ca/
liditatis ⁊ gñõ ſũme frigiditatis adequate ſimul ſtãt i ſubto.
pꝫ.q꜖ per dicta in p̊ notabili tertij libri in 5° dubio eiuſdem.
p̊ ꝑpõ. ¶ Ex quib⁹ inferunt̃ ꝑpões.p̊^a.gñõ ſũme calitatis nõ cõ/
trariat̃ corruptioni ſumme friditatis.pꝫ:q꜖ ſil' ſtãt in eodem
ſubto:per tertiã ſuppõnez. ¶ Cor^m.aliq̃ ſũma calitas alicui
ſumme friditati nõ ꝯriat̃.pꝫ:q꜖ hec gñõ ſumme calitatis eſt
ſũma calitas p̱ p̊^am ſuppõnẽ:⁊ illa corruptio ſũme frigidita/
tis eſt ſumma frigiditas p̱ 2^am:⁊ p̱ ꝯnẽ ipſe non ꝯriant̃:g̃ ⁊c̃.
¶ Et ſi aliq̃s diceret Cõmẽtator ⁊ Phs 2° de gñone vident̃
dicere ꝯriũ:dicã ꝙ intelligũt ſũmã caliditatẽ ⁊ ſũmã fridita/
tẽ ineſſe p̱manẽti eẽ ꝯrias:ſ; ineſſe ſucceſſiue:ſic ꝙ vna ſit in
fieri ⁊ alia ĩ corrũpi nullã hñt repugnãtiã. ¶ Scd̃a ꝑpõ.gñõ
ſũme cali^tis nõ ꝯriat̃ corruptiõi eiuſdẽ.pꝫ:q꜖ nũq̃ vnũ ꝯrioꝝ
erit alterũ.mõ gñõ ſũme fridi^tis erit corruptio ſũme calita/
tis.ergo.maior pꝫ de ſe.⁊ minor pꝫ:q꜖ hec calitas ſũma que
gñat̃ erit corruptio ſũme calitatis:tũc cũ ipſa corrũpet̃.per
2^m p̊miſſoꝝ.⁊ illa eſt nunc gñõ ſũme calitatis p̱ p̊^m. ¶ Cor^m.
gñõ alicui⁹ rei nõ ꝯriat̃ corruptioni eiuſdẽ.pꝫ p̱ ꝯnem.⁊ ad
Phm in 5° ꝯriũ dicẽtẽ:dr̃ ꝙ intelligit gñonẽ ⁊ corruptionez
eiuſdẽ eẽ ꝯriã iꝓprie,ſ.q꜖ vadũt ad oppoſitos terminos.ſ.
gñõ ad eẽ:⁊ corruptio ad nõ eſſe. ¶ Tertia ꝑpõ.augmẽta/
tio rei nõ ꝯriat̃ eiuſdẽ rei diminutioni.pꝫ:q꜖ augmẽtatio eſt
partialis gñõ.⁊ diminutio ꝑtialis corruptio:vt ſupponit̃ ad
pñs:mõ talia nõ ꝯriant̃:p̱ ꝯnẽ. ¶ Quarta.gñõ ſũme calita/
tis ꝯriat̃ gñoni ſũme friditatis.pꝫ:q꜖ illi mot⁹ nõ poſſunt ſil'
eſſe in ſubto. ¶ Sed ꝯ.qñ aliqua ſunt eiuſdẽ nãe q̃cq̃d ꝯriat̃ Dbo
vni:hoc ẽt ꝯriat̃ alteri.mõ gñõ ſũme caliditatis ⁊ corruptio
eiuſdẽ ſunt eiuſdẽ nãe:⁊ gñõ ſũme calitatis ꝯriat̃ gñoni ſum/
me frigiditatis per ꝯnẽ.igit̃ corruptio ſũme calitatis ꝯriatur
eidẽ:cuius ꝯriũ.pꝫ p̱ ꝯnẽ p̊mã. ¶ Rñdet̃ negãdo maiorẽ:ſ; R°.
opꝫ addi:quecũq; ſunt eiuſdẽ nãe ⁊ ſilr̃ ſe hñt ad ſubꝫ:q̃cq̃d
ꝯriat̃ vni/ꝯriat̃ hoc idez alteri.mõ gñõ calitatis ⁊ corruptio
eiuſdẽ:nõ hñt ſe ſilr̃ ad ſubꝫ:gñõ eñi vadit intẽdẽdo:⁊ iõ nõ
p̱mittit ſecũ gñonẽ ſũme friditatis:ſ; corruptio vadit remit/
tẽdo:⁊ ideo eãdẽ ſecũ p̱mittit. ¶ Quare ſpecialius deſcẽdẽ/
5° De ꝯrieta te motuũ. do ad mãm de ꝯrietate motuũ:ſit 5ª ꝑpõ.motus nõ dñr ex
T.c.49 Mot⁹ nõ eſt ꝯri⁹ q̃ termini. eo ꝯrij:q꜖ ſunt de terminis ꝯrijs ꝓprie dictis: ad termios cõ/
trarios ꝓprie dictos.pꝫ:q꜖ augmẽtatio de bicubito ad mai⁹:
⁊ diminutio de magis bicubito in bicubitum:dñr ꝯrij mot⁹:
⁊ tñ nõ eſt ꝯrietas inter terminos ꝓprie dicta:in p̃dicamẽto
q̃titatis.igit̃ ⁊c̃. ¶ Sexta ꝑpõ.oẽs motus ꝯrij ex eo dñr ꝯ/
6ª Mot⁹ ſũt ꝯrij q̃ a de termis cõ trarijs. rij:q꜖ ſunt de terminis ꝯrijs cõiter dictis:ad ſua ꝯtraria cõi/
ter dicta.pꝫ:q꜖ motuũ ꝯrietas attẽdit̃ penes aliq̃d:⁊ nõ vide/
tur penes q̃d aliud melius attẽdi q̃ penes ꝯrietatẽ termino/
rum.nõ ꝓprie dictã.vt pꝫ p̱ ꝯnẽ p̃cedẽtẽ.g̃ attẽditur penes
ꝯrietatẽ terminoꝝ cõiter dictã:⁊ hoc eſt ꝓpoſitũ.Itẽ augmẽ
tatio ignis dicitur contraria eiuſdem diminutioni:⁊ non di/
minutioni aque vel aeris:vnde eſſet hoc:niſi ratione contra/
rietatis terminorum cõiter dictorum.dñr aũt ꝯria large vt
prius eſt dictũ.oĩa a q̃bus capiunt̃ denominationes nõ ꝯdi/
ctorie oppoſite reſpectu eiuſdẽ tertij exñtis hoc aliq̃d i actu.
vt q̃titas bicubita ⁊ q̃titas maior quãtitate bicubita.dñr ꝯ/
ria:eo ꝙ impoĺe eſt idẽ bicubitũ eẽ ⁊ maius bicubito:ſilr̃ in
alijs. ¶ Sed ꝯ videt̃ ꝙ ꝯria debẽt eẽ ſũme diſtãtia ⁊ extre Dbo
ma.10° metaph̃.⁊ nulli motus ſũme diſtãt:q꜖ oẽs ſunt me/
dij ſuoꝝ terminoꝝ. ¶ Scd̃o motus ꝯrij terminantur q̃ñq;
ad eũdẽ t̃minũ.g̃ nõ ĩ ꝯrios ter^nos.pꝫ añs:q꜖ calefa° ⁊ frigefa
ctio q̃ñq; ambo terminãt̃ ad tepiditatẽ. ¶ Tertio.q꜖ Phs
8° huius vult ꝙ motus circulares ſunt ꝯrij:⁊ tñ ibi nulla eſt
ꝯrietas terminoꝝ in eis.pꝫ:q꜖ maxime eſſent termini ipſius
diametri:⁊ ſi ſic:tũc motus maxime vnus:puta circularis:eſ
ſet de ꝯrio in ꝯriũ.⁊ ecõtra. ¶ Quarto.q꜖ motus ꝯrij ſũt vn⁹
motus.ergo nõ hñt ꝯrios terminos.ꝯña tꝫ:q꜖ ꝯtinuorũ que
ſunt vnũ.vltima ſunt vnũ.ergo nõ ꝯria.⁊ añs pꝫ in motu re/
flexo grauis ꝓiecti ſurſum.iterũ cadẽtis deorſuz:vr̃ enim ꝙ
ipſum ꝯtinue mouet̃:eo ꝙ nullo modo videt̃ ibi eſſe quies. Solo.
¶ Ad p̊^m hoꝝ dicit̃ p̊:ꝙ hñ aliq̃ motus ſũme diſtant:vt ſũ/
ma calefactio ẽ gñõ ſũme calitatis ⁊ corruptio ſũme frigidi/
tatis.⁊ per ꝯñs:iuxta dicta:eſt ſũma calitas que gñat̃ ⁊ ſũma
frigiditas que corrũpit̃. ¶ Scd̃o.q꜖ nõ opꝫ oẽʒ motum eſſe
medium ſuoꝝ terminoꝝ intrinſecoꝝ niſi p̊uatiue:exponen/
do ſicut dictũ fuit in tertia:ꝙ nullus motus eſt vltra ſuos ter/

UVA. BHSC. IyR_143_5

minos. ¶ Tertio. ꝙ motus ꝯrietas nõ eſt ꝓꝓe dicta: ⁊ ideo
nõ opꝫ ꝙ maxime diſtẽt vnus ab alio: ⁊ ſic nõ eſt ad ꝓpoſi/
tum de aucte Phi: qꝛ ſolum loquit̃ de ꝯrietate ꝓprie dicta.
¶ Ad 2m: ꝙ ſi ꝯrij motus terminent̃ ad eũdẽ terminũ in re:
tñ dicunt̃ terminari in ꝯrios terminos: eo ꝙ illud meᵐ reſpe
ctu vtriuſqꝫ extremi hꝫ rõnez amboꝝ ꝯrioꝝ ꝑ Phm in lr̃a.
motus. n. a calido in tepidũ dr̃ eſſe infrigidatio: eo ꝙ tepidũ
reſpectu calidi: hꝫ rõnẽ frigidi: ꝓporʳ ecõtra. ¶ Ad 3m. ꝙ in
motu circulari termini diametri ſunt ꝯrij attributiue: qꝛ im/
poſſibile eſt ſolẽ ſimul eſſe in oriẽte ⁊ in occidẽte: ſꝫ ſm illas
non dñr motus circulares totales ꝯrij: niſi ſm ꝯrios modos
circũeũdi: puta ſi. c. ꝑ vnã lineaꝫ moueat̃ ab. a. verſus. b. que
eſſent termini diametri. ⁊. d. per eãdeꝫ lineam moueret̃. a. b.
verſus. a. obuiãdo ipſi. c. nllꝫ tñ quiuis motus circularis par/
tialis celi. dicit̃ de ꝯrio in ꝯrium attributiue: qꝛ eſt de oriente
in occidẽs vel ecõtra: a qbus capiunt̃ vel capi poſſunt deno/
minationes ꝯrie: reſpectu eiuſdẽ tertij exñtis h̃ aliqd i actu.
¶ Ad 4m. ꝙ nunꝗ̃ motus ꝯrij ꝓprie dicunt̃ vnus motus:
qꝛ ꝗ̃uis in motu talis grauis ⁊ reflexo: mobile ſine interru
ptione tẽporis moueret̃: tñ motus ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ nõ eſſent
vnus motus: eo ꝙ non ſunt ſm eandem diſpoſitionem: qđ ta
men requiritur ad veritatem motus.

An mot⁹ ipſi⁹ ſit motus. ¶ Quantũ ad octauũ. vtrũ ipſius motus eſt motus: aduerte
ꝙ ipſius mot⁹ eſſe motũ: itelligit̃ duʳ. Uno mõ tanꝗ̃ ſubti. ſ.
qꝛ vnus motus eſſet ſubm alterius. Alio mõ tanꝗ̃ termĩ: qꝛ
Motũ ipſius eẽ motũ duplr̃. vnus motus terminaret̃ ad aliũ motũ. Tũc ſtatim debet cõ
cedere ꝙ frequẽter mot⁹ mouet̃: qꝛ cuꝫ currẽs calefit illa ca
lefactio mouet̃ ꝑ accñs localr̃: nõ tñ credas ꝯñaz valere: ca/
lefactio mouet̃. ergo eſt ſubm motus: nõ enĩ omne qđ moue/
tur motus eſt ei⁹ ſubꝫ: ſꝫ illud cui inheret ſeu illđ qđ ꝑ ſe morʳ
eſt eius ſubꝫ: aut rõne totius: aut rõne partis. mõ motus non
inheret calefactioni: ſꝫ ſubto vtriuſqꝫ. ¶ Scđo. ꝙ frequẽter
vnus motus eſt ad aliũ motũ: vt motus ad ſuũ terminũ itrin
ſecũ: vel motus localis ad calefactionẽ. ¶ Tertio. ꝙ frequẽ/
ter nã ordinat vnũ motũ ad aliũ: tanꝗ̃ ad terminũ. pꝫ: qꝛ al/
teratio ordinat̃ ad gñonez: que eſt motus large. ¶ Quarto.
ꝙ oĩs motus celi: eſt ad aliũ motũ: tanꝗ̃ ad terminũ extrinſe
cũ: loquẽdo nãlr̃. pꝫ: qꝛ omnis eſt finit⁹: ⁊ tñ celũ ꝑpetuo mo/
uet̃. pꝫ: qꝛ finitur ad aliũ motũ: q nõ eſt eius pars. g̊ ⁊c̃. ſꝫ de
his nõ curat Phs. ¶ Quinta ꝓpõ quã voluit Phs. de ꝑ ſe
vnus motus nõ eſt ſubꝫ alteri⁹ motus. pꝫ: qꝛ illud de ꝑ ſe vo
cat̃ ſubꝫ mot⁹ qđ ꝓprie ꝑ motũ moʳ. ⁊ ꝑ ſe. modo motus nõ
mouet̃ ꝑ ſe ſꝫ ꝑ accñs. ſuba enĩ ꝑ ſe moʳ. g̊ ⁊c̃. nõ tñ intelligit̃
ꝙ in oĩb⁹ velim dicere totã ſubaꝫ que moʳ eẽ ſubꝫ inheſionis
motus: ſed eſt ſubꝫ denoĩationis ꝓꝓe dictũ cui ſube: aut mãe
eius motus inheret. ¶ Sexta ꝓpõ. ꝙ hec ꝓpõ nõ eſt per ſe.
vnus motus totalis eſt ad aliũ motũ totalẽ: tanꝗ̃ ad ſuũ ter/
minũ. pꝫ: qꝛ ꝗ̃uis aliqs mot⁹ totalꝫ ꝑ nãz ordinet̃ ĩ aliũ totalẽ:
motũ: tãꝗ̃ ĩ terⁿᵘᵐ ſic̃ alteratio ĩ gñonẽ: tñ nõ de ꝑ ſe ꝯtigit: ſꝫ
de ꝑ accidẽs gñonẽ eẽ terminũ extrĩſecũ alterationis: frequẽ
ter enĩ eſt alteratio: ⁊ nõ terminat̃ ad aliquã gñonẽ totalẽ tã/
ꝗ̃ ad terminũ: put de ſe notũ eſt. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ maxime
motus celi diceret̃ ad aliũ motũ totalẽ tanꝗ̃ ad terminũ: ſꝫ
nõ eſt ita de illo. ergo maioꝛ pꝫ de ſe. ⁊ minoꝛ pꝫ: qa vel cape
ret̃ infinitus ⁊ ille nõ eſt ad aliũ: vel finitus/ ⁊ quiuis talis eſt
pars alterius: ⁊ ſic nõ eſt totalis. ⁊ h̃ due ꝯnes ſunt de mente
Phi. prima ꝙ motus non eſt motus tanꝗ̃ ſubti. ſcđa ꝙ mo/
tus non eſt motus: tanꝗ̃ termini.

¶ Quantũ ad nonũ vtrũ gñō generet̃. ꝑmittit̃ qđ fuit in pꝛio
An gñō generet̃. ꝓbatũ. ꝙ gñō nõ eſt fluxus ſupadditus forme que gñat̃: ſed
eſt illamet forma: vel ſaltẽ erit. ¶ Tũc eſt ꝑma ꝓpõ. ꝙ gñō
pª ꝯ̊. rei pure ſucceſſiue gñat̃ apparet: qꝛ motus localis vel tẽpus
gñat̃: ⁊ eſt ſua gñō. ergo maioꝛ nota eſt: qa tẽpus vel motus
eſt cũ ante nõ eſſẽt: ipſum ergo qñqꝫ gñat̃. ⁊ minoꝛ pꝫ: qꝛ illa
gñō non eſt res diſtincta ꝯ motũ. oĩbus enim alijs excluſis a
motu adhuc maneret gñō motus: ⁊ apparet hoc per ſuppõ/
nẽ ꝑmiſſam. ¶ Scđa ꝯ̊. gñō rei ꝑmanẽtis eſt adequate illa 2ª
forma que per eã gñatur. ¶ Pro ꝓbõne ſupponit̃ ꝙ in hac
hora adeq̃te generat̃ ſũma calitas in ſubto: ſic ꝙ in ꝑ̊ inſtãti
nõ eſſe hore: ſubm ſit ſũme calm: tũc poſito cũ hoc ꝙ hac ho
ra vtamur ꝓ tꝑe pñti ꝑciſe. ꝓbat̃ ꝯ̊ ſic. Hec gñō ſũme calita
tis eſt ſũma caliditas: ⁊ illa adequate ꝑ eaꝫ gñatur: ergo gñō
rei ꝑmanẽtis eſt adeq̃te illa res q̃ ꝑ eã gñat̃. maioꝛ ꝓbat̃ ſic:
qꝛ illa gñō ſũme calitatis eſt: ⁊ nõ eſt aliud ꝗ̃ ſũma calitas: g̊
maioꝛ ꝓbat̃ ſic: qꝛ omnis mutatio eſt: illa gñō ſumme calita
tis eſt mutatio: ergo ⁊c̃. 2° qꝛ hec gñō in aliquo tꝑe ꝑ̊ eſt. ⁊ nõ
in alio ꝗ̃ in hac hora. g̊ i hac hora eſt. maioꝛ pꝫ: qꝛ oẽ qđ moʳ:
in aliq̊ tꝑe ꝑ̊ moʳ: ſic vult Phs i 6°. ⁊ iõ ẽt oẽ qđ qñqꝫ eſt: ⁊ nõ
eſt ꝑpetuũ. h̃ in aliq̊ tꝑe ꝑ̊ eſt. mõ hec gñō qñqꝫ eſt: ⁊ nõ ꝑpe
tua. minoꝛ pꝫ: qꝛ ſi tẽpus maius caperet̃ hac hora: in illo nõ
eſſet niſi rõne partis. ⁊ ſi minus in illo: nõ eſſet toᵐ: qꝛ nõ mẽ
ſuraret̃ minore tꝑe. 3°. qꝛ finita hora: in ꝑ̊ inſtãti nõ eẽ hore:
ſubm eſt ſũme calidũ. g̊ eſt veꝝ dicere ꝙ in eo fuit gñō ſũme
calitatis. g̊ vel tota fuit in inſtãs: ⁊ habet̃ ꝓpoſitũ: ꝙ tota ge/
neratio ſumme calitatis eſt ante inſtãs terminãs horã. ⁊ per
ꝯñs in illa hora: vel aliqd eius eſt in inſtãti: ⁊ hoc eſt flꝫ. g̊ ⁊c̃.
Itẽ cũ hec ſũma calefactio. adequate mẽſurat̃ hac hora: ipſa
vere eſt in hac hora: eo ꝙ eẽ in tꝑe eſt mẽſurari tꝑe. ergo. ma
ioꝛ rõnis 2ʳ ꝓbata eſt. ⁊ minoꝛ pꝫ: qꝛ illa totalis gñō nõ põt
dici fluxus ſupaddit⁹ forme: nec ẽt aliqua calitas remiſſa: eo
ꝙ quelibꝫ remiſſa nõ eſt gñō calitatis ſũme. g̊ eſt ſũma cali/
tas. ꝙ fuit maioꝛ rõnis ꝑncipalis. ⁊ minoꝛ manifeſta eſt đ ſe.
Huius ꝯnis ꝯriũ dicũt alij. ⁊ minus bñ: rõnes eoꝝ mote: ſo/
lute ſunt ꝑ̊us in 2ª dubõne. ¶ Tertia ꝯ̊. gñō gñat̃: ſeqtur ex 3ª
duab⁹ ꝑcedẽtibus. nã ꝑ ꝑmã ſeʳ expſſe ⁊ ꝑ 2ᵃᵐ: qꝛ demõſtrã/
do ſũmã calitatẽ que gñat̃: argr̃ ſic. hec forma gñat̃. hec for/
ma eſt gñō ſũme calitatis. g̊ gñō ſũme calitatis gñat̃. maioꝛ
nõ eſt. ⁊ minoꝛ pꝫ ꝑ ꝯ̊nẽ ꝑcedẽtẽ: imo ſic ꝯcedendũ eſt. ꝙ oĩs
gñō gñat̃. ¶ Quarta ꝯ̊. que fuit de mẽte Phi. de ꝑ ſe vna ge 4ª
neratio totalis. nõ vadit ad aliã gñonẽ: tanꝗ̃ ad ſuũ terminũ.
pꝫ: qꝛ ꝗ̃uis ꝯtingat vnã gñonẽ totalẽ ad aliã terminari: tãꝗ̃
ad terminũ: puta calefactionẽ ad gñonẽ ignis: tñ hoc eſt ꝑ ac
cidẽs: frequẽter enĩ fit calefactio: ⁊ nõ terminat̃ ad aliquam
gñonẽ aliã totalẽ. ¶ Quinta ꝯ̊. põt addi ꝙ nõ de per ſe vna 5ª
gñō eſt ſubm alteri⁹ gñonis totalis. pꝫ: qꝛ lꝫ hoc forte ꝯtingat:
tñ hoc nõ eſt per ſe: cũ frequẽter ſtet gñonẽ eẽ: ⁊ eã nulli⁹ eẽ
ſubm. Hec de 9° dubio: ⁊ ꝑ ꝯñs de ꝑncipali primo.

Secũdo notandũ eſt ꝙ Phs in 2° tractatu hui⁹ deſcri T.c.22.
bit diuerſos terminos vtiles ꝓ intellũ dictoꝝ Declaratio pluꝫ terminoꝝ.
ac dicẽdoꝝ. ¶ Prio ꝙ ſimul ſũt illa: q̃ ſunt in eodẽ loco ꝑ̊. i.
adequato ſicut mã ⁊ forma. ⁊ ſic ſimul capit̃ ſtricte. Large
ſimul dñr: q̃ ſunt imediata. ⁊ hñt determinatũ ſitũ adinuicẽ:
vt ſupficies ꝯcaua aeris ⁊ ꝯuexa aq̃. ¶ Scđo ſepata ſũt illa
que ſunt in diſtinctis locis ꝑ̊. ſic ꝙ vbi eſt vnũ/ ibi nõ eſt alte/
rũ. ¶ Tertio. tãgere eſt aliqua hr̃e vltima ſimul: ⁊ hoc ſumẽ
do/ ſimul/ large ꝓportionalr̃/ ꝯtigua/ ſeu tangẽtia/ dñr diuer/
ſa: quoꝝ vltima ſunt ſil̃. ¶ Quarto. mediũ mutationis eſt il
lud: in qđ/ qđ mutat̃. ꝑ̊us natũ eſt ꝑtingere: ꝗ̃ in terminũ vlti
mum mutationis. ¶ Quinto. cõtinue moueri eſt illud qđ ni
hil aut pauciſſimum deficit magnitudinis ſeu rei ſm quã eſt
mot⁹. ⁊ nihil tꝑis: ⁊ itellĩit̃ ꝙ ꝯtinue moueri ẽ moueri ſine int/
ruptiõe i tꝑe: ꝗ̃uis poſſit eẽ ꝑua iterruptio ĩ magnitudĩe. ſ. ꝙ
nõ ꝯtigeret magnituⁿᵉᵐ ſꝫ quã ẽ mot⁹: ſic ſi gnternari⁹ dicat̃
ꝯtinue ludere: lꝫ nõ ꝯtinue tãgat chordas. ¶ Sexto. ꝯriũ ſꝫ T.c.24.
locũ eſt ſm locũ plurimũ diſtãs: vt ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ. ¶ Se/ T.c.25.
ptimo dicit: ꝙ ꝯñter dr̃ ꝙ poſt ꝑnᵐ eſt ſituatũ vel ordinatũ:
ſic ꝙ inter ꝑnᵐ ⁊ ipſum. nihil ſit meᵐ eius: deinde gradus vt
binarius ⁊ trinarius in numeris. ¶ Octauo. habitũ eſt: ꝙ eſt
aliqd alterius ꝯñter tangẽs ipm. Ex quibus infert. ꝙ mediũ T.c.26.
mutationis nõ eſt niſi in ꝯrijs. pꝫ cuꝫ oĩs mutatio ſit iter cõ/
tradictoria

UVA. BHSC. IyR_143_5

tradictoria vel iter ꝯ̄ria: ⁊ iter ꝯ̄dictoria nihil eſt mediū: ſeqꝛ̄
ꝙ ſolū reꝑit̄ mediū mutationis in ꝯ̄rÿs. Cōclō diffinit ꝯti^a:
ꝙ ſunt q̊rū vltima ſunt vnū. Ex qb⁹ ifert. ꝙ ꝯ̄nr eſt ꝑus ꝑo/
T.c.28. ritate cōitatis ꝙ̄ tāgere. ſeqtur enī tāgūt ſe: ḡ ſūt ꝯn̄ter: ſꝫ nō
eꝯ̄. 2°. ꝙ tāgere eſt ꝑus ꝯtinētes: ſeqtur enī ſunt ꝯtinua ḡ tan
Mot⁹ dī vn⁹ 3ʳ p°. gunt ſe: ⁊ nō eꝯ̄. 1° dic. ꝙ mot⁹ pōt dici vn⁹ 3ʳ: puta gn̄e: ⁊
ſic oēs mot⁹ q ſunt ꝑm idē gn̄is ꝑdicamēti dicunt̄ vnus. 2°
2° ſpē: ⁊ h̄ 2ʳ qa vel ſpē ſpālíſſima: ⁊ ſic dn̄r vnus q ꝑm eandē
diſpōnē in ſpē ſpālíſſima ſunt: vt oīs dealbatio oī dealbatio
ni. Alio° ſpē ſubalterna: ⁊ dn̄r q ſunt ꝑm eādē ſpēm ſubalter
3° nā. 3° nūo ſiue ſimpl'r: ⁊ ad hūc reqrunt̄ tres ꝯditiones. ꝑ^a
ꝙ ſit identitatis mobilis nūo. 2° ꝙ ſit identitas diſpōnis nu
meralis ꝑm quā eſt mot⁹. ⁊ 3° ꝙ ſit idētitas tꝑis. i. ꝙ fiat ſi/
ne iterruptione ꝑ qetē. Q̄uis eniꝫ haꝝ ꝯditionū deficiēte nō
T.c.40. eſt vn⁹ mot⁹ ſimpʳ. 11° ifert. capiēdo vnū motū nūo ſtricti⁹:
ꝙ dī mot⁹ vn⁹: qꝛ ē ꝑfect⁹. i. qꝛ eſt ꝑm diſpōnē totā illi⁹ ſpēi:
vt calefactio ſūma: ſic diceret̄ vn⁹ mot⁹: calefactio remiſſa
non. Itē dī vn⁹ qꝛ regularis: ⁊ multi mot⁹ qꝛ eſt irregularis:
T.c.43 ſed illud eſt capiēdū vnū motū ſtricte multū. ad hoc eniꝫ ꝙ
ſit vere vn⁹ nūo: ſufficiūt tres ꝯditiones poſite. Iteꝫ dicit. ꝙ
nulli motui repugnat eē regularē ⁊ irregularē: ⁊ itelligit̄ ꝑm
Cōmētatorē: ꝙ nulli motui in gn̄e repugnat eē regularē vl'
irregularē: ſꝫ in idiuiduo vt motui celi repugnat eē regl'arē.
Dubō. ¶ Hic q̄rit̄ p̊. vtrū dicta tria reqrant̄ ⁊ ſufficiāt ad ꝟitatē nu
An vnitas mobil' tꝑis ⁊ foꝛe ſuffi ciat ad vnitatē mot⁹. meralē mot⁹. Et vī p̊ ꝙ nō reqrit̄ vnitas tꝑis: qꝛ mot⁹ ſortis
nō minus eēt vnus: q̄uis nō vnū tꝑs ipſi⁹ mot⁹ ꝑ po^am dinā.
ḡ nec min⁹ eēt vn⁹. ¶ 2°. qꝛ ſi de mane ſubm acqrat tres ḡ/
2° dus cal'itatis: ⁊ ſub ill' qeſcat: ⁊ deīde die ſequēti acqrat alios
tres. videt̄ ꝙ cal'itates ſunt ꝯtinue. ḡ vna calefactio. ꝓbatur
aſſūptū: qꝛ ille cal'itates ſunt ꝯtinue. ſ. vna totalis cal'itatis
ꝯtinua. ⁊ iſti ḡdus ſūt iſte calefactiones: ⁊ tn̄ ꝯſtat. ꝙ ibi tēp⁹
3° eſt iterruptū ꝑ qetē. ¶ 3° videt̄. ꝙ nō reqrit̄ idētitas foꝛe q̄
gn̄at̄: qꝛ gn̄atio cal'itat̄ ⁊ gn̄atio fridi^tis pn̄t eē vn⁹ mot⁹: ⁊ tn̄
tales ſunt ꝑm foꝛas ꝯ̄rias. ḡ. Probʳ p^a ꝑs: qꝛ ſuppono ꝙ ime
diate in tꝑe: ſibiīuicē ſuccedāt in eodē mobili: tūc vn̄r vna
ꝯtinua gn̄atio. ḡ vn⁹ mot⁹. ꝓbat̄ aſſūptū: qꝛ eaꝝ vltima ſunt
vnū. idē enī eſt ter^nus ad quē, calefactionis. ſ. gnōnis cal'itatis
4° puta cal'itas: ⁊ ter^nus a q̊, gnōnis fri^tis. ſ. eadē cal'itas. ¶ 4° ar̄.
ꝙ nō reqrit̄ idētitas mobil': nā ſi cane cadēte ab alto deoꝛ/
ſum: ipſe in medio moriret̄: deſcēſus eēt vn⁹: qꝛ ꝯtinu⁹ ſine
5° iterruptione: ⁊ tn̄ eēt aliud ⁊ aliud mo^le. ¶ 5° ar̄. ꝙ h̄ nō ſuf/
ficiāt: qꝛ ſagitta ꝓiecta ſurſuꝫ: ⁊ iteꝝ deoꝛſū cadēte: oīa h̄ tria
vident̄ eē obſuata: idē enī eſt mo^le: idē eſt tꝑs: cū ſagitta nō
videat̄ qeſcere: ⁊ diſpoſitio eadē: qꝛ idē ſpatiū ꝑ qđ aſcēdit
⁊ deſcēdit: tn̄ mot⁹ nō eſt vn⁹: cū ꝑmus ſit ꝯ̄ri⁹ 2° ꝑ Phm̄ in
littera. Contrarium tn̄ videtur innuere Phs.
Solō. ¶ Pro iſtis dicere debet ꝑmo: ꝙ ad vnitatē mot⁹ foꝛ. nō re/
p^m nōn^m gſrit̄ idētitas tꝑis ꝓpꝛie dicti: pꝫ ꝑ p^am rōnē iam factā q̄ in h̄
2^m eſt ſoluta. ¶ 2° ꝙ ad h̄ ꝙ aliqd vel aliq̄ ſit vel ſint vn⁹ mo/
tus. reqrit̄ ꝙ nō iteruēiat qes ipſi mobili in eius vel illoꝝ
acqſitionē: ⁊ h̄ voluit Phs. nō eniꝫ ſi hoꝛa matutina quinqꝫ
ḡdus iteruenīēte cal'itatis acqrant̄: ⁊ iteruenīēte qete in cale
factione hoꝛa veſperaꝝ acqrent̄ alÿ: qnqꝫ eēnt ille due cale
factiones vnus ⁊ idē mot⁹. nihilominus cōcedit̄ ꝙ interue/
niēte foꝛa vel vna res q̄ ſunt vna cal'itas: ⁊ h̄ capiēdo tꝑs ꝑ/
ſens: ita lōgū ꝙ ambe fiant in eo: ⁊ h̄ ꝓbat 2^a rō facta ſupi⁹.
nō enī ſeqtur: iſte calefactiones ſunt vna cal'itas ꝯtinua. ḡ ſūt
vna calefactio: qꝛ vn⁹ mot⁹ ſeu vna calefactio denotat ꝙ nō
3^m interueniat qes in gnōne. ⁊ hoc nō denotat vna res ſiue vna
foꝛa: ſed vn⁹ mot⁹ ſiue vna calefactio h̄ denotat. ¶ 3° dicat̄.
4^m ꝙ foꝛme ꝯ̄rie nō ſunt vnū ꝯti^m eēntial'r. pꝫ: qꝛ vltima caruꝫ
nō ſunt vnū. ¶ 4° dicat̄. ꝙ bn̄ pn̄t foꝛe ꝯ̄rie eē vnū ꝯti^m in
gn̄e quātitatis. pꝫ: qꝛ ſi vna ꝑs parietis eſſet alba: ⁊ alia ime/
diata eēt nigra: tūc illa albedo ⁊ nigredo ſunt ꝯtinua in gn̄e
quātitatis: quēadmodū ſubm eoꝝ eſt vnū ꝯti^m quātitatiue:
nec mireris qꝛ illa virga arida ⁊ virga viridis ſunt vnū ꝯti^m
in gn̄e quāti^tis. Ex qb⁹ ſeqt̄. ꝙ nūq̄ꝫ gn̄atio cal'itatis ⁊ gn̄atio
friditatis ſunt ꝯtinua eēntial'r: qꝛ vltima caꝝ nō ſunt vnū: qꝛ
lꝫ ter^n⁹ ad quē, calefactionis ſit cal'itas: tn̄ illa nō eſt termin⁹
a q̊, itrinſec⁹ frigefactionis: ⁊ iō nō ſunt eoꝝ vltima vnū: ⁊ ſic
nō ꝓcedit 3^a rō. ¶ 5° dicat̄. ꝙ ad vnitatē mot⁹ ſimpʳ reqrit̄ 5^m
vnitas nūalis foꝛe ꝑm quā eſt mot⁹: al's mot⁹ ſpē diuerſi eēt
vn⁹ mot⁹. ſ. calefactio ⁊ frigefactio. ¶ 6°. ꝙ ad vnitatē mot⁹: 6^m
reqrit̄ vnitas ſubti inheſionis: lꝫ nō reqrat̄ vnitas ſubti de/
noīationis. pꝫ: qꝛ ipoſ'e eſt ꝙ eadē foꝛ^a nūo inhereat diuerſis
ſubtis. pꝫ 2^m ꝑ 4^am rōnē ad oppo^m. Sed dices: qd eſt ſubm
inheſionis mot⁹: Rn̄deo ꝙ in hn̄tib⁹ mām: mā eſt ſubm: ſic
ēt eſt ſubm aliaꝝ diſpōnū māliū: ſꝫ cōpo^m eſt ſubm denoīa/
tionis: ſꝫ in coꝛꝑib⁹ celeſtib⁹ ſuba celeſtis eſt ſubm inheſionis
mot⁹. ¶ 7° ꝯcludit̄. ꝙ h̄ tria reqrunt̄ ad vnitatē nūalē mot⁹: 7^m
ad hūc itell'ꝫ: ꝙ h̄ ꝯn̄a ē bona: hic ē vn⁹ mot⁹. ḡ ad ei⁹ vnitatē
hec tria cōcurrūt: iuxta expōnes dictas. ¶ 8° ⁊ vltimo dī. ꝙ 8^m
ad hoc qđ aliqd vel aliq̄ ſit vn⁹ mot⁹ hec tria ſufficiūt. pꝫ: qꝛ
nō videt̄ qd aliđ reqrat̄. ¶ Ad rōnē in ꝯ̄riū hic factā dicat̄. Ad ar^ta.
ꝙ in illo caſu totalis diſpō: ꝑm quā eſt mot⁹ nō eſt eadē: qa
ad mot⁹ local' diſpōnē eē eādē reqrit̄ idētitas ſpatÿ: ⁊ iden/
titas ter^ni a q̊, ſil'r idētitas ter^ni ad quē, quoꝝ neutrū eſt hic.
¶ Sed eſt bn̄ dubiū vtrū fluxus ſurſuꝫ ⁊ fluxus deoꝛſum Dubō.
ſunt eēntial'r eiuſdē ſpēi ſpālíſſime. ¶ Et rn̄r ꝙ nō: qꝛ vnuꝫ Solō.
eoꝝ eſt violētū foꝛe ḡuis ⁊ ipm foꝛ^am ḡuis deſtruit. ſ. motus
ſurſuꝫ: aliud aūt eſt ei⁹ ꝯueniēs ⁊ ipm facit. ſ. mot⁹ deoꝛſum:
qđ non eſſet niſi eſſent diuerſarum ſpecierum.

Tertio notandū eſt. ꝙ Phs in 3° tractatu qnti ꝓbat: ꝙ T.c.46
motus dn̄r ꝯ̄rÿ: eo ꝙ ſunt de ꝯ̄rÿs terminis in De ꝯ̄rietate motus.
ꝯ̄rios terminos. pꝫ: qꝛ vel dn̄r ꝯ̄rÿ: eo ꝙ ſunt de ꝯ̄rÿs termi/
nis ad ꝯ̄rios terminos: ⁊ hī ꝓpo^m: vel eo ꝙ ſunt ex ꝯ̄rÿs ter/
minis: ⁊ hoc nō: qꝛ mot⁹ eſt de ter^no poſitiuo in terminū po/
ſitiuū: ⁊ iō eque bn̄ reqrit̄ ꝯ̄rietas terminoꝝ ad quos, ſic ter/
minoꝝ a qb⁹, vel dn̄r ꝯ̄rÿ ꝓpter ſolā ꝯ̄rietatē terminoꝝ ad
quos. ⁊ hoc nō: eadē de cā: vel qa vnus eſt de vno ꝯ̄rio: ⁊ ali⁹
ad aliud ꝯ̄riū. ⁊ hoc nō: qꝛ illi mot⁹ ſunt vnū ⁊ idē. idē enim
mot⁹ eſt a ſanitate in egritudinē: vel qꝛ vn⁹ eſt ad aliquē ter/
minū: ⁊ alius eſt ab illo ter^no. ⁊ h̄ nō: qꝛ illud eſt ꝓpꝛiū muta
tioni ꝑm ꝯ̄dictionē. gn̄atio eniꝫ vadit ad eſſe: ⁊ ab eſſe icipit
coꝛruptio: q̄lis nō eſt mot⁹: iuxta dicta. Aliter enī nō vident̄
motus poſſe dici ꝯ̄rÿ. Sed dices nunqd poſſet dici ꝙ mot⁹
ſunt ꝯ̄rÿ rōne ſubtoꝝ vel tꝑis: Rn̄det̄ ꝙ nō: qꝛ ꝯ̄rÿ motus
poſſunt ſucceſſiue eſſe in eodē ſubto: ⁊ in eodē tꝑe ſiml' ꝯ̄rÿ
motus ſunt. ¶ 2° dicit. ꝙ mot⁹ q eſt de medio in extremuꝫ:
vel eꝯ̄. eſt q̊dāmō de ꝯ̄rio in ꝯ̄riū. vtit̄ enī mot⁹ medio tanq̄ꝫ T.c.52.
ꝯ̄rio vtriqꝫ extmoꝝ: vt fuſcū ꝑ cōparationē ad albū nigrū: ⁊
per cōparationē ad nigrū: albū nuncupat̄. ¶ 3° dī. ꝙ muta/
tiones iter ꝯ̄dictoria q̄ ſunt in ſubÿs ſunt ꝯ̄rie: eo ꝙ vna va/
dit ad aliquē ter^m: ⁊ alia vadit ab illo ter^no: vt gn̄atio ⁊ coꝛru
ptio. Scias tn̄ iuxta dicta ꝙ in re nō eſt ꝯ̄rietas iter gnōneꝫ
⁊ coꝛruptionē rei: qꝛ gn̄atio erit coꝛruptio: nec eſt ꝓꝑe repu/ Inter gnōnē ⁊ coꝛruptionē nō
gnātia iter ter^nos: qꝛ verificant̄ ſil' de eodē vt mot⁹ localis eſt eſt ꝯ̄rietas
ſua gnō ⁊ ſua coꝛruptio. Foꝛte tn̄ poſſet dici ꝙ iſti ter^ni gnō realis.
rei ꝑmanētis: ⁊ coꝛruptio eiuſdē eēnt ter^ni oppoſiti: eo ꝙ ꝑm
curſuꝫ nāe ſolitū: nō pn̄t verificari de eodem. Uel dicas ꝙ
Phs itellexit ꝙ talia ſunt ꝯ̄ria ipꝛoꝑe: qꝛ in rōne ſua icludit
terminos oppoſitos. ¶ 4° dicit. ꝙ mot⁹ ꝯ̄riat̄ qeti. pꝫ: quia T.c.53.
opponit̄ ꝑuatiue qeti: nō ꝑuatio large vocat̄ ꝯ̄riū. Addit ꝙ
mot⁹ magis opponit̄ qeti in ter^no a quo, qꝛ illā mot⁹ abÿcit:
⁊ qetē i ter^no ad quē, ꝓducit: itellige quātū ad itētionē moto
ris. diſpoſitio eniꝫ ſub q̄ eſt mo^le in ter^no a quo, magis eſt ꝯ̄ria
motui: qꝛ motoꝛ itēdit ter^m ad quē: ⁊ nō diſpōnē termini a q̊.
¶ 5° dicit. ꝙ qes ter^ni a quo, eſt ꝯ̄ria qeti termini ad quē, in/ T.c.54
telligat̄ ſic: ꝙ diſpō ſub q̄ eſt mobile in ter^no a q̊, ꝯ̄riat̄ diſpō/
ni ſub q̄ eſt mobile in qete ter^ni ad quē, large: ⁊ tunc pꝫ h̄: qꝛ
ab eis capiunt̄ denoīationes incōpoſ'es reſpectu rei mote.
¶ 6° dicit. ꝙ imutatio ineſſe ad qđ vadit gn̄atio nō eſt qes: T.c.55.

quia oīs quies ɔ̄riatur motui:⁊ talis imutatio nō ɔ̄riat̃ mo/
T.c.58. tui ſed corruptioni aut nulli. ¶ 7° dicit.ꝙ in q̄libet ſpē mu/
tationis:⁊ in quolibet gn̄e motꝰ īuenit̃ mutatio nālis:⁊ vio/
lenta:⁊ ꝓbat īductiue:q2 dicit:ꝙ gn̄atio vel augmētatio fru/
mēti in hyeme eſt violēta:ſed in eſtate nālis:ſil'r corruptio in
ſenectute eſt nālis:ſed ex febre vel ex ferro eſt violēta:ſil'r in
T.c.61. alijs. ¶ 8° ꝓbat.ꝙ nō oīs qetis q̄ nō ſemp eſt:eſt gn̄atio nā/
lis.pꝫ:q2 qes q̄ gn̄at̃ nāl'r:gn̄at̃ per ſtare.mō qes violēta nō
gn̄at̃ ꝑ ſtare.g̊.ma.pꝫ īductiue.mi.pꝫ:q2 ꝙ ſtat:in fine moue
tur velociꝰ:vt in gn̄ōne violēta qetis.mobile nō in fine velo
ciꝰ:ſed tardiꝰ mouet̃. Attēdo ꝙ ſtare hic ⁊ in 6° capit̃ pro
tendere actuali motu īgetē:⁊ iō oē qđ ſtat:mouet̃ ſic loquē
T.c.62. do. ¶ 9° dicit.ꝙ motꝰ magis ɔ̄riat̃ motui q̄ȝ qeti.pꝫ:q2 motꝰ
ɔ̄rij:nec ſm ꝑtē:nec ſm totū pn̄t ſe cōpati:qes aūt q̄ȝdiu du
rat motus ſm ꝑtē ſtat cū motu.oē enī qđ mouet̃ ꝑtim eſt in
terno a q̊,⁊ ꝑtiꝫ in terno ad quē,⁊ ītelligit̃ ſic:ꝙ oē mobile
q̄ȝdiu mouet̃ aliqual'r ꝑticipat term a quo,vel pm vel poſte/
riorē:vt deſcēdēs ꝑ ſpherā ignis ⁊ aeris cū eſt in ſphera ae/
ris ꝑticipat term a quo,nō pm:ſed poſteriorē:ſcꝫ partē aeris
T.c.59. a q̊ mouet̃ inferiꝰ. ¶ 10° dicit.ꝙ motibꝰ terre deorſuꝫ eiuſ/
dē motꝰ ſurſuꝫ ɔ̄riat̃:taꝫ ɔ̄rietate terminoꝝ:q̄ȝ penes nāle ⁊
violētū:ſꝫ motꝰ ignis ſurſuꝫ ɔ̄riat̃ eidē penes ɔ̄rietatē ternoꝝ.
Dub. ¶ Hic duo dubitant̃. pm vtrū motus ɔ̄riat̃ quieti ⁊ qes ter/
An motꝰ mini a quo,quieti termini ad quē. 2° vtrū in qualibet ſpecie
quieti con mutationis ⁊ motus:inuenitur mutatio nālis ⁊ violenta.
trariatur. ¶ Pro pmo premittit̃ pmo.ꝙ qes eſt ꝑuatio motus vt ꝑus
eſt dictū. 2°.ꝙ ꝑuatio eſt res ꝑuata:prout ꝓbatū fuit in p°.
Ex qbꝰ ſeqtur ꝙ qes eſt res ꝑuata motu.ſ.res qeſcens. ¶ Et
pª ꝓpō. tūc infert̃ ꝓpoſitio pª.ꝙ qes nō ɔ̄riat̃ motui.pꝫ:q2 res quie/
ſcens nō cōtrariat̃ motui cū ſit nata eſſe ſubm eius:⁊ illa eſt
2ª quies. ¶ 2ª ꝓpō:quies in terno a q̊,nō ɔ̄riat̃ qeti in termino
ad quē.pꝫ:q2 nunq̄ȝ vnū ɔ̄rioꝝ erit reliquū:modo qes in ter
mino a quo,erit qes in termino ad quē:q2 res quieſcens hec
3ª erit res qeſcens ibi. ¶ 3ª ꝓpō:qeſcere in re nō ɔ̄ria ipſi mo/
tui.pꝫ:q2 vnū erit reliquū.res enim qeſcens que erit qeſcere
Obō. erit moueri tunc cum mouebit̃. ¶ Sed cōtra pam inſtatur.
Sūma frigiditas ɔ̄riat̃ motui:q2 calefactioni vel gn̄ōni ca/
lefaciētis que eſt cal'itas:⁊ eſt quies:tunc cū eius ſubm quie/
ſcit.eſt enim tūc apta nata moueri:⁊ nō mouet̃.ergo qeſcit:
Rº ergo eſt qes. ¶ Rn̄det̃.ꝙ nihil eſt qes niſi ꝑuatio motus in
ſubto apto nato moueri ⁊c̃.ſicut ꝑus dcm̄ eſt:mō ſūma fritas
vel qđcūqꝫ accn̄s neqt eſſe ſubm motꝰ ſine miraculo:⁊ iō nō
eſt qes:quapp nō valet ɔ̄n̄tia:hoc nō mouet̃ ⁊ eſt aptū natū
moueri.g̊ qeſcit:ſed addi dꝫ ꝙ ſit natū ꝑ ſe moueri:ſicut nō
eſt de friditate. Uerūtn̄ ſi ɔcedat̃ improꝑe accn̄s qeſcere ꝑ
accn̄s:nō ꝓpter hoc ɔcedēdū eſt:ꝙ eſt qes:q2 ipm nō eſt ꝑ/
uatio motus in ſubto ⁊c̃.ꝑuatio enī motus in ſubto dr̃ ſubm
ꝑuatū motu aptū natum hr̄e ipm:⁊ ſic nō eſt de accn̄te:cum
4ª motꝰ nō inhereat niſi ſubto vt dcm̄ eſt. ¶ 4ª ꝓpō. Iſti ter/
mini/qeſcere/moueri/opponunt̃ ꝑuatiue:⁊ large opponunt̃
ɔ̄rie.pꝫ:q2 vnꝰ ɔnotat habitū ⁊ aliꝰ ꝑuationē ⁊ nequeunt ſil'
ſꝫ bn̄ ſucceſſiue verificari de eodē ſubto:g̊ ſunt ꝑuatiue op/
poſita.pꝫ 2m:q2 ɔ̄ria large dicta excedūt ſe ad oppōnē ꝑua/
tiuā.Corm:iſti termini/qes/⁊ motꝰ/opponunt̃ ꝑuatiue ſeu ɔ̄/
rie.pꝫ:q2 illo mō opponunt̃ ſua ɔcreta:mō ſꝑ oppōnē eādē
attribuimus abſtractis ⁊ cōcretis:ſic̃ viſus ⁊ cecitas dn̄r op/
poni ꝑuatiue:albedo ⁊ nigredo ɔ̄rie:ſꝫ ſufficit ad talē oppō/
nē abſtractoꝝ:ꝙ ſua ɔcreta pn̄t de eodē ſucceſſiue verifica/
5ª ri:⁊ nō ſil'. ¶ 5ª ꝓpō.Quies ſurſuꝫ:⁊ qes deorſuꝫ opponunt̃
ɔ̄rie large:ſil'r qes in albedine ⁊ qes in nigredine.pꝫ ꝑ idē:ꝑ
qđ ɔ̄ ꝑcedēs:q2 nequeūt ſil':ſꝫ ſucceſſiue v̾ificari de eodē.Et
ad Phm dicētē p huiꝰ ꝙ motui opponit̃ qes.Dicit̃ ꝙ itelle
xit ɔnē 4am ⁊ ſuū corm.⁊ cū 2° dicit ꝙ qes in terno a q̊,ɔ̄riat̃
qeti termini ad quē.Dicat̃ ꝙ voluit ꝙ diſpō ſub q̄ eſt mole
cū qeſcit in terno a q̊,eſt large ɔ̄ria diſpōni ſub q̄ qeſcit mole
in terno ad quē,ad itell'm ꝑus dictū.Et ad 3am cū dic̃:ꝙ motꝰ
magis ɔ̄riat̃ quieti termini a quo ⁊c̃.Dicat̃ ꝙ hoc nō opor/
tet ſemper:ſed intelligit̃ ꝙ quantū ad intentionez motoris:
motus magis cōuenit cum termino ad quē:q2 illū motor in/
tendit producere:⁊ nō terminū a quo. Hec de primo.
¶ Pro ſcđo premittit̃ deſcriptio violenti quā ponit Phs 3° Atrū mu/
ethicoꝝ.⁊ eſt.ꝙ violētū eſt qđ fit a pn̄° extrinſeco nō ɔferēte tatio nālis
vim paſſo.Ex q̊ pꝫ ꝙ ſi motꝰ debeat dici violētus reqrit̃:ꝙ ⁊ violenta
fiat ꝑncipal'r ab agēte extrinſeco. 2° ꝙ nullū paſſuꝫ ad eius repiat̃ in
gn̄ōnē hēat iclinationē. 2° per ɔ̄riuꝫ motus dr̃ nālis:vel qa oī ſpecie
fit ꝑncipal'r ab agēte intrinſeco:vel q2 ad eiꝰ gn̄ōnē aliquod motus.
paſſum cōfert vim.i.hꝫ inclinationē nālez:ſi fit ab agēte ex/ Violenti
trinſeco. ¶ Tunc ſit pª ꝓpō.Oīs gn̄atio ſimpr eſt nālis.pꝫ: diffº.
q2 eſt ɔueniēs ſubto:⁊ ipm ad eā hēat inclinationē.ſ.mā ex pª ꝓpō.
eo ꝙ ipſaꝫ ꝑficit. ¶ 2ª.ꝙ oīs alteratio diſponens de per ſe 2ª
mām ad gn̄ōnem eſt motus nālis.pꝫ per ideꝫ:ſicut enī māe
eſt nālis terminꝰ alterationis.ſ.gn̄ōnis:ita ſunt ei nālia me/
dia ſine qbus nō pōt mā in illū term ꝑtingere. ¶ Corm:cale/
factio aq̄ eſt motꝰ nālis.pꝫ per ɔnē.nihilominus illa calefa/
ctio eſt violētꝰ motꝰ aque:q2 aq̄ per formā ei reſiſtit q̄ eſt
ꝑncipalior pars aq̄ q̄ȝ mā:⁊ iō plus eſt violenta aq̄ q̄ȝ nālis:
nec ſeqtur eſt violētus aq̄.g̊ eſt violentus:q2 violētus icludit
negationē. ¶ 3ª ɔ̄.Oīs augmētatio eſt nālis:pꝫ per pam:quia 3ª
eſt gn̄atio:vt ſupponit̃ ex dicēdis in p de gn̄ōne. ¶ 4ª ɔcl'o. 4ª
Omnis corruptio eſt nālis ſubto ſuo.pꝫ:q2 eſt forma q̄ cor/
rumpit̃:que ſuo ſubto eſt nālis:q2 ꝑficit ipm. ¶ 5ª ꝓpoſitio. 5ª
Oīs corruptio eſt violenta ſuo ſubto:inquātū eſt corruptio
ſaltē p mō.pꝫ:q2 fit ab agēte extrinſeco ⁊ pam nō hꝫ ad eam
inclinationē:inquātū eſt corruptio:ſubm enī nō hꝫ iclinatio/
nē in rōnē corpis:puta in nō eē forme ipſum ꝑficiētis. ¶ 6ª 6ª
corruptio pōt dici nālis iquātū corruptio. Uno° quo ad cās
agētes:q2 fit a cāis nālibꝰ. 2° quo ad mām ſcđario.ſ.q2 ex q̊
mā ꝑmarie iclinat̃ in gn̄ōnē forme noue:ſcđario ⁊ ꝑ moduꝫ
ſeq̄le inclinat̃ ad corruptionē forme ꝑcedētis ſine q̄ illa ge/
neratio nequit eſſe. 3° pōt dici dulcis vel nālis:q2 fit cū mi/
nore violētia:ſic̃ mors ex ſenectute reli mortꝭ ab īterficiēte:⁊
hāc vltimā ꝑtē itelligit Phs in 5°:cū dic̃ corruptionē eē dul/
cē ⁊ nālē. ¶ 7ª ꝓpō.Oīs dimiꝰ eſt violēta inquātū dimiꝰ.pꝫ: 7ª
q2 eſt corruptio:vt ſupponit̃ ad ꝑus. ¶ 8ª. In ſolo gn̄e mo/ 8ª
tꝰ localis repit̃ motꝰ nālis ⁊ motꝰ violētus ꝓꝑe loquēdo.pꝫ:
q2 ibi repit̃:q2 motꝰ ignis ſurſuꝫ eſt nālis:⁊ eiuſdē motꝰ deor
ſum eſt violētus.pꝫ ēt ꝙ in alijs nō repit̃ ꝑ ɔnes ꝑcedētes.
¶ Sed ɔ̄.p:q2 Phs dicit ɔ̄riū in l'ra. 2°.qa oīs motꝰ localis Obō
ɔuenit ſuo ſubto.g̊ eſt nālis.ɔn̄tia tꝫ ꝑ deſcriptionez motus 2ª
nālis.ān̄s pꝫ:q2 ꝑficit ipm ſubm.Probat̃:qa eſt qdā actus:
mō oīs actꝰ reſpectu pure potētie q̄lis eſt mā eſt ꝑfectio in/
herens illi ſubto:actuat eniꝫ ipm. ¶ Rn̄det̃ ꝙ Phs in hoc Solō
5° vult ꝙ aliq̄ eſt gn̄atio violēta ſm qđ.ſ.q2 minꝰ eſt cū cir/
cunſtātijs debitis ⁊ nālibus:vt ſi vrtica gn̄et̃ in hyeme:vel
aliquo tꝑe idebito:vel ab agēte idebito:eodē mō de altera/
tione ⁊ augmētatione:vt ſiqs ſanet̃ in die nō cretica ab egri/
tudine:q2 nō eſt cū curſu ɔſueto ⁊ ſolito nāe dr̃ violēte ſana/
ri.ſil'r ſi in hyeme creſcerēt fortiter blada:q2 eſt augmētatio
tꝑe idebito:dicimus ꝙ eſt violēta:de corruptiōe dcm̄ eſt in
ɔne 6ª.de diminutione dicat̃ ꝓportional'r ſicut de augmēta
tiōe. ¶ Ad 2am dr̃ ꝙ nos nō ɔſueuimꝰ aliquā mutationē vo/ Ad 2m
care nālē māe:niſi eaꝫ diſponat de ꝑ ſe ad formā ſubaleꝫ:eo
ꝙ illa eſt maxima ꝑfectio ipſiꝰ:ſine eniꝫ ea mā ſtare nō pōt:
⁊ cū ea pōt:al'r nō:q2 motꝰ localis violētus:cū cōpoſito h̄ nō
facit de ꝑ ſe nō dr̃ nālis. 2° dr̃ ꝙ q̄ȝuis aliq̊ mō ꝑficit ſubm:
tn̄ de ꝑ ſe impꝑficit:eo ꝙ de ꝑ ſe eſt ɔ̄riū forme quā ſubm hꝫ
inquātū eſt ei violēta:⁊ nō de ꝑ ſe diſponit ipm ſubm ad ali/
quā aliā. Per h̄ rn̄r ad formā ⁊ negat̃:ꝙ motꝰ violētꝰ ſubto
ɔuenit.Et ad ꝓbōnē dr̃:ꝙ q̄ȝuis ɔueniat iquātū eſt qdā actꝰ:
tn̄ plus diſcōuenit inquātū de ꝑ ſe eſt in ɔ̄riū actꝰ ſubal' māe
ꝑnr ɔueniētis:⁊ nō eſt de ꝑ ſe diſpoſitiuꝰ in aliquē aliū actū
ſubalē nouū. ¶ Finit liber quintus.
¶ Incipit

UVA. BHSC. IyR_143_5

⁋ Incipit ſextus liber in quo agitur de partibilitate ⁊ cōtinuitate motus ⁊ annexoꝝ motuum.

Circa ſextū in q̊ Phs determinat de diuiſione motꝰ in ſuas ptes quātitatiuas ſeu iteg̃les ꝯtinentē tres tractatꝰ. In q̊ꝝ p̊ ondit ꝙ nullū ꝯtim cōponit ex idiuiſibꝰ. In 2o q̄uo motꝰ didit i ſuas ptes q̄ꝫtiuas. Et 3o iprobant q̄dā opiones antiq̊ꝝ. Eſt p̊ nōnm: ꝙ in p̊ trac. p̊ Phs ꝓbat ꝙ nullū ꝯtim cōponit ex idiuiſibꝰ: nec vlla linea ex pūctis. Pror: q2 ſi linea cōponeret ex pūctis: vl̕ illa pūcta eēnt ꝯtia/vl̕ ꝯtigua/vl̕ ꝯn̄ter ſe hn̄tia: ſꝫ nullo modoꝝ pōt dici. g. ma. pꝫ ex ſufficiēti diuiſione: ⁊ minoꝛ decl'at: q2 ſi eēt ꝯtia vl̕ ꝯtigua: tūc vltima eaꝝ eēnt ſil̕ ꝑ diffōnes eoꝝ ꝑus in 2o nōbili gnti poſitas: mō idiuiſibil̕ nihil eſt vltimū. Itē ſi pūcta tāgeret ſe in linea cōponēdo lineā vl̕ totū tāgēt totū: ⁊ ſi ſic: nullā faceret extēſionē: q2 adeq̄te eēt ſil̕ ſic m̄a ⁊ foꝛa: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō ꝯſtituerēt lineā: vl̕ ꝑs tāgeret ꝑtē: vl̕ totū ꝑtē: ⁊ h̄ nō: eo ꝙ idiſibil̕ nec ſūt ꝑtes. Nec pōt dici ꝙ pūcta hn̄t ſe ꝯn̄r: q2 cū nll'a duo pūcta ſt ſil̕ ꝑ ꝯtactū: vt iaꝫ eſt ꝓbam: iter q̄lꝫ duo pūcta erit linea mea: in q̄ q2 ifita ſūt pūcta: erit mem eiuſdē rōnis: iō p̊a duo pūcta nō hēbūt ſe ꝯn̄r. ⁋ 2o ifert: ꝙ ꝯtim ē diuile in ſꝑ diuilia. pꝫ: q2 ſolū ex diuiſibꝰ cōpor ꝑ p̄cedētē: mō in ia reſoluit ex qbꝰ cōpor: ⁊ nō in alia. veꝝ eſt ꝙ Ariſt. ꝑus vī voluiſſe ꝓbare in lr̄a ex ia p̊a: ⁊ ſic vī circulariter arguē. Cōmētoꝛ rn̄det ꝙ ia ſeqt ex p̊a. Et ꝙ Phs in pn̄ti textu nō aſſumpſit iſtā ad ꝓbādū p̊am: ſꝫ ſolū ad iueniēdū ꝯuertibilē illationē p̊e: ⁊ iſtiꝰ adiuicē: q2 q̄lꝫ

T.c.6. haꝝ ifert aliā ſimr: tn̄ p̊a eſt p̊oꝛ ia via ꝓbōnis. ⁋ 3o infert. ꝙ ſi magnitudo cōponit ex idiuiſibilibꝰ: vt ex. a. b. c. ēt motꝰ q fit ſuꝑ eā cōponit ex idiuiſibꝰ. pꝫ: q2 oꝫ cuilꝫ ꝑti motꝰ coꝛrn̄dere aliquā ꝑtē magnitudis: ⁊ eꝯ. hoc eē nō pōt niſi motꝰ ꝓportionalr cōponeret ex idiuiſibꝰ: ſic magnido. g. maioꝛ nota eſt. mi. pꝫ: q2 ſi ſm idiuiſile. a. eēt motꝰ diſibil̕ medietati illiꝰ motꝰ nihil magnitudis coꝛrn̄deret. nō eni. a. eo ꝙ h̄ coꝛrn̄deret toti motui: nec ꝑs. a. eo ꝙ. a. nō hꝫ ꝑtes. g ſic. a. eſt idiuile: ita oꝫ motū ei coꝛrn̄dētē eē idiuiſilem: ſilr de. b. ⁊ de. c. ⁊ h̄ eſt

T.c.7. ꝓpom. ⁋ 4o ifert: ꝙ ſm idiuile nullus pōt fieri motꝰ: ꝓbat ſuppōnēdo ꝙ illud qd̄ mouet in aliqueꝫ term nō eſt cōplete motū ad illū term: tūc ſi. b. a. ſint duo idiuiſibilia: ⁊ debeat. c. mobile moueri de. b. in. a. vl̕ cū mouet. a. b. in. a. eſt totū in. a. ⁊ h̄ nō ꝑ ſuppōnē: vel adhuc totū in. b. ⁊ tūc nōdū moueret ad. a. eo ꝙ adhuc eēt totū in terno a q̊, vel eēt ꝑtim in. a. ⁊ ꝑtiꝫ

T.c.8. in. b. ⁊ ſeqtur ꝙ. a. ⁊. b. nō ſunt idiuiſibilia: qd̄ eſt ꝓpom. ⁋ 5o ifert: ꝙ ſuꝑ magnitudine cōpoſita ex idiuiſibꝰ nō pōt eē motus. ꝓbat: q2 ſeq̄ret ꝙ aliqd ꝯtinue moueret ⁊ nō moueret: h̄ eſt falſuꝫ. pꝫ ꝯn̄a: q2 ſi mobile moueret de. a. ꝑ. b. in. c. ipm ab. a. ad. c. ꝯtinue mouet ꝑ aduerſariū: ⁊ ēt ꝯtinue nō mouetur: q2 nec mouet ſm. a. nec ſm. b. nec ſm. c. eo ꝙ talia ſunt idiuiſibilia: ſm q̄ nihil pōt moueri per p̄cedēteꝫ. ⁋ Ex quo ſeqtur vno vero adinuēto. ſ. hoc ꝙ ſm oēꝫ magnitudinē pōt fieri motꝰ. qd̄ pꝫ iductiue: nulla magnitudo cōponit ex idiuiſibilibꝰ. ꝯn̄a pꝫ ituēti. ⁋ 6o ponit diffōnes tres velocioris. Et eſt p̊a. velociꝰ eſt ꝙ ineq̄li tꝑe maiꝰ ꝑtrāſit. 2a. ꝙ in minoꝛi tꝑe ꝑtrāſit maiꝰ. 3a. ꝙ in minoꝛi tꝑe ꝑtrāſit eq̄le. pꝫ p̊a: q2 ſi in tꝑe mobile velociꝰ motū eſt de. a. in. b. mobile tardiꝰ in illo tꝑe nō erit tātū motū: q2 ſi eēt tantū motū eēt eq̄ velox. Pꝫ 2a: q2 ex quo mobile tardiꝰ: minꝰ ꝑtrāſit ineq̄li tꝑe capiat illud qd̄ ꝑtranſit: cū medietate exceſſus illiꝰ quē mobile velocius ineq̄li tꝑe plus ꝑtrāſit: tūc illud eſt magis q̄ꝫ illud qd̄ ꝑtrāſit tardū in toto tꝑe. ꝫ. nō eſt. n. imediate exceſſus: ⁊ tn̄ mobile velox tranſit ipm in minoꝛi tꝑe q̄ꝫ in tꝑe. ꝫ. nō: eo ꝙ trāſit totū exceſſum in tꝑe. ꝫ. nō. g medietatē in minoꝛi: q̄re habet 2a. 3a pꝫ: q2 mobile velox q̄nqꝫ trāſit eq̄le: ⁊ nō in maioꝛi tꝑe: q2 tunc eēt tardiꝰ: nec ineq̄li: q2 tūc eēt eque velox. g in minoꝛi: ex q̊ ſuppoſito ꝙ in oi tꝑe poſſit fieri velocioꝛ motꝰ

Velocioris tres diffinitiones.
T.c.11.
T.c.12.
T.c.13.

⁊ tardioꝛ. infert ꝙ ois magnitudo eſt ꝯtinua: ⁊ ꝑ eſſe ꝯtinuū itelligit eē diuiſile in ſꝑ diſibilia. Pror: q2 detur aliq̄ magnitudo illā mobile velox trāſit in aliq̄ tꝑe: ⁊ ꝑ diffōnē velocioris: mole tardū in illo tꝑe trāſit minꝰ. ſ. ꝑtē eiꝰ. g diuidit magnitudo. Itē cū ꝑtē magnitudis date trāſit mobile tardū in tꝑe toto: mobile velox trāſibit eādē in minoꝛi q̄ꝫ i toto ꝑ 2am diffōnē. g in ꝑte tꝑis trāſit illā ꝑtē q̄re tp̄s didit. Itē cū mole velox in ꝑte tꝑis trāſit illā partē in eadē ꝑte tꝑis mole tardū trāſibit minꝰ: ⁊ ſic iteꝝ diuidet magnitudo. Itē cū illā partē trāſit tardū in ia ꝑte tꝑis adhuc i minoꝛi velox trāſibit eādē: ⁊ ſic iteꝝ didet tp̄s ⁊ ſic in ifim. ſꝑ eni mole tardū vlteriꝰ diuideret magninem: eo ꝙ ieq̄li tꝑe minꝰ magninis trāſit: ⁊ mobile velox tp̄s: eo ꝙ i minoꝛi tꝑe trāſit eq̄le: q̄re tā tp̄s q̄ꝫ magnido didit in ſꝑ diſilia: qd̄ fuit ꝓbādū. Ex q̊ ifert 2am: ꝙ magnitudo ⁊ tp̄s ſilr ſe hn̄t q̊ ad cōponi ex idiuiſibꝰ: vl̕ q̊ ad diuidi in ſꝑ diuiſilia. pꝫ: q2 ad diſionē vniꝰ: ſeqt diſio alteriꝰ: ⁊ eꝯ. Ex q̊ T.c.15. / T.c.16.

ifert: ꝙ magnido ⁊ tp̄s eſt eiuſdē rōnis q̊ ad finitatē ⁊ ifinitatē: taꝫ q̊ ad diuiſionē. ⁊ h̄ pꝫ ex dictis: q̄ꝫ q̊ ad extrema: ⁊ ꝑ h̄ intelligit extēſionē ⁊ durationē. non eniꝫ pōt in tēpoꝛe finito ꝑtrāſiri magnitudo infinita: nec in tꝑe infinito magnitudo finita: put in ſequēti tractatu ꝓbabit. Hec de m̄a p̊' tractatꝰ.

Diuiſibilitas in magnitudine ⁊ tꝑe ꝓcedit in ifim.

Difficul.

⁋ Hic q̄ritur p̊mo. vtrū linea cōponat ex punctis. 1a
⁋ Scd̄o. vtrum puncta ſint res indiuiſibiles in linea. 2a
⁋ Tertio. vtrū continuū eſt diuiſibile in ſemper diuiſibilia. 3a
⁋ Quarto. vtrū omnis velocitas motus attendat penes ſpatium in tanto vel in tāto tēpoꝛe pertranſitum. 4a
⁋ 5o. vtꝝ velotas motꝰ circl'arꝭ attēdit penes ſpam linle ꝑtrāſitū. 5a

⁋ Quātū ad p̊m iſtoꝝ ſit p̊a ꝯ̊ h̄. Nulla linea cōpor ex pūctis: intelligēdo per pūctū aliqd nō hn̄s partē determinans ſibi certū ſitū in ꝯtinuo: ſic Euclides d̊ſcribit pūctū dicēs: ꝙ pūctus eſt: cuiꝰ ꝑs nō eſt. ꝓbat ꝑ rōnē Phi in lr̄a ⁊ ꝑ alias q̄ ſequunt: ſed illis dimiſſis argr̄ ſic. ſi linea cōponeret ex pūctis nihil poſſet ꝯdenſari niſi ꝑ vacuū. ꝯn̄s eſt icōueniēs. pꝫ ꝯn̄a: q2 capta linea duodeciꝫ pūctoꝝ ſm quā fieret ꝯdēſatio: cōſtat ꝙ talis poſt cōdenſationē hꝫ tot partes ⁊ eaſdē q̄s ante ſcꝫ pūcta: quoꝝ neutrū minoꝛē ſitū occupat q̄ꝫ an̄: eo ꝙ nullus ſitus eſt minoꝛ ſitu puncti. g niſi ante iterfuit vacuū iter pūcta: ꝙ nō eſt poſ̕e: linea ꝑmanebit tm̄ extēſa ſicut ante. g ſine vacuo nō erit ꝯdēſatio. ⁋ 2o ſeqt. ꝙ i ꝑua linea eēnt tot pūcta ſic in magna: ⁊ ſic oēs linee eēnt eq̄ magne. pꝫ ꝯn̄a. ſignato triāgulo. a. b. c. tūc a q̄lꝫ pūcto linee. a. c. pōt duci linea ad pūctū. b. ꝑ lineā. d. c. ⁊ ꝑ ꝯn̄s tot ſunt puncta in linea. d. c. q̊t in linea. a. c. ⁋ 3o. ſi linea. a. b. c. cōponit ſic ex tribꝰ idiuiſibilibꝰ: ſeqtur vel qd̄. a. b. ſunt ſil̕ ſm totū: ⁊ ſi ſic: nullā faciūt extēſionē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſuꝑfluit alter eoꝝ: vel ſil̕ ſunt ſm partes: ⁊ ſic idiuile hr̄et ꝑtes: vl̕ nō ſunt ſil̕: ⁊ tc̄ ex eis nō cōpor ꝯtim. ⁋ 4o ſeqt. ꝙ ꝯtinui eēt aliq̄ ꝓpoꝛtio ad pūctū. h̄ eſt flm. pꝫ ꝯn̄a: q2 pūctū eēt ꝑs aliq̊ta ꝯtinui: vt ꝯtinui cōpoti ex tribus pūctis eēt vna 3a. falſitas ꝯn̄tis. pꝫ q2 nulla eſt ꝓpoꝛtio dabilis diſibil̕ ad diuile: ſic nec entis ad nō ens. ⁋ 5o diameter eēt cōmēſurabil̕ ſue coſte: vt q̄drati: cꝰ q̄lꝫ coſta eēt 4oꝛ pūctoꝝ. diameter eēt qnqꝫ pūctoꝝ/vl̕ ſex/vl̕ ſeptē/vl̕ ſm quēcūqꝫ nūm volueris: ⁊ ſꝑ ſeq̄ret cōmēſuratio: eo ꝙ nūs punctoꝝ ad nūm pūctoꝝ hꝫ ꝓpoꝛtionē detertam. Sil'i mō ſeqt ꝙ ois linea oi linee eēt cōmēſurabil̕. ⁋ 6o. pūctꝰ eēt diſibil̕: vt motū i tꝑe ꝑ lineā qnqꝫ pūctoꝝ vnifoꝛr imete tꝑis metem linee ꝑtrāſiuiſſet. g duo pūcta ꝑtrāſiuiſſet cū dimidio. Item data linea ꝑ geometrā poſſet diuidi ꝑ eq̄lia. h̄ āt nō eēt niſi in duo cū dimidio divideret. Itē aliqd̄ coꝛpus motū in duplo tardiꝰ ꝑ idē tp̄s trāſiuiſſet medietatē linee. g duo puncta cuꝫ dimidio rōnes pn̄t multiplicari: ſed ſufficiant. ⁋ 2a ꝓpō ē. Nulla linea cōponit ex ifitis pūctis. Probr: q2 vel pūcta tal̕ faciūt extēſionē: ⁊ ſi ſic: tūc nō debēt poni i linea ifita pūcta. oꝫ eni ꝙ linea ex pūctis ifitis cōpoſita eēt ifinite extēſa: vl̕ nō faciūt extēſionē: ⁊ ſi ſic: in linea ſunt pūcta: ſeqtur ꝙ materia creat/annihilat/g̃nat/coꝛrūpit/qd̄ eſt ipoſ̕e: vel ꝙ pūcta ſūt

Vtrum linea cōponat ex pūctis.

2a Linea nō cōponitur ex infinitis punctis.

UVA. BHSC. IyR_143_5

ſibiinuicē ꝓxima:cui⁹ ↄ̄riũ pz ꝑ ↄ̄nē ꝓcedētē.ꝓbat̄ ↄ̄ñtia:q2
diuiſa pte ↄtinui q̄rit̄ vtrū duo pũcta terminātia ptes diui/
ſas an̄ fuerint in linea vl'nō:ſi fuerūt ⁊ nō diſtabāt:ſeqtur ꝙ
fuerūt ſibiinuicē īme^ta i linea:qđ fuit 2m ꝓbādū.ſi nō fuerūt:
tūc pũcta mālia terminātia illas ptes māeꝝ:fuerūt de nouo
ꝓducta:⁊ nō ꝑ gnōnē:cū mā ſit igñabilis.ḡ ꝑ creationē.Jtē
pũctū ↄtinuās māle in diuiſione deſinit eē ⁊ nō ꝑ corruptio/
nē:eadē rōne qua ꝑus.ḡ ꝑ annihilationē:qđ fuit ꝓbādū. 2º
ꝓbat̄ ↄ̊:q2 videt̄ ꝙ ſi pũcta faciāt extēſionē:tūc pl'a facerēt
maiorē.ḡ īfinita īfinitā.ḡ nll'a linea finita cōponit̄ ex īfinitis
pũctis. 3º nō pōt reddi rō q̄re nō q̄libet ps linee eēt tāta ſic̄
tota:q2 q̄uis linea cōponit̄ ex pũctis:⁊ tot ꝑ aduerſariū ſunt
in pte ſic̄ in tota:q2 īfi^ta. 4º nihil pōt ↄdēſari niſi ꝑ egreſſuz
vacui.pz ↄ̄ña:q2 ſi linea ex pũctis cōponat̄:nō vz quē pũcta
p̄nt eē vno tpe ꝓpinqora q̄3 alio:niſi vacuū ea ſeparat vno
tpe ⁊ nō alio. 5º ex pedali ignis pōt gñari q̄tālibet terra.ꝓ/
bat̄ ↄ̄ñtia:q2 ↄtinua cōponunt̄ ex pũctis:mō q̊tq̊t pũcta ab/
ſtraherent̄ ſꝑ īfi^ta manerēt.ḡ nō eēt rō q̄re nō tāta terra ex
3ª pedali:ſic̄ ex tota ſphera ignis pōt ꝓduci.❡3ª ꝓpō. Nullū
Nullũ ↄti/nuũ ex pũ/ctis. ↄtinuū cōponit̄ ex pũctis.pz:q2 nec ex finitis ꝑ p̊am ↄ̄nē:nec
ex īfinitꝫ ꝑ 2am.❡4ª ꝓpō.Tps nō cōponit̄ ex īſtātib⁹ īdiui
ſibilib⁹.pz:q2 ſic̄ h3 pũctū ad lineā:ita īſtās ad tps 4º hui⁹:
4ª ⁊ ↄueniēs eſt ſilitudo:mō linea nō cōponit̄ ex pũctis.ergo.
5ª ❡5ª ꝓpō.Mot⁹ nō cōponit̄ ex momētis īdiuiſibilib⁹:pz ꝑ
Dbō. idē.❡Sz ↄ̄ p̊ poſte.ſuba linee ex pũctis eſt. 2º remoto pũ/
cto ↄtinēte a linea:nō eēt linea plus ↄtinua.ḡ illud pũctū eſt
Rº de eēn^a ei⁹.❡Ad p̊m iſtoꝝ dr̄.ꝙ Phs h̄ ponit exēplariter
more antiquoꝝ ita dicētiū vl'ꝙ ſ3 imaginationē mathe^cam/
ſuba.i.diffinitio linee eſt ex pũctis:q2 pũct⁹ apud mathe^cos
ponit̄ in diffōne linee.❡Ad 2m.ꝙ ↄ̄ña nō eſt bona:q2 an̄s
eſt īpoſ'e.īpoſ'e eni eſt pũctū īdiuiſibilē eē in linea:⁊ ex ↄ̄ñte
īpoſ'e ē īpm remoueri a linea:cū nō hēat ↄtinuationē ex aliq̊
pũcto:ſed ex ſuis ptib⁹ que vniunt̄.Hoc de p̊ ꝑncipali.
An pũcta ſint res idi/uiſibiles in linea. ❡Quantū ad 2m ſit ↄ̊ rñſalis. Nulla pũcta īdiui^lia ſunt in li/
nea vl'in ↄtinuo.Probat̄:q2 fruſtra ibidē ponerent̄:niſi ↄti
nuū ex eis cōponeret̄:ſ3 ↄti^m nō ex eis cōponit̄.ḡ nō ſt in ↄti
nuo.ma.pz:q2 rōnabil'r loq volēs nō h3 ea ponē in ↄtiº:niſi
ex eis ↄti^m cōponat̄.qđ eniz aliud in ↄtinuo facerēt.⁊ mi.pz
ꝑ 3am ↄ̊nē dubij ꝓcedētis.❡2º argr̄.ſi linea nō terminat̄ ꝑ
pũctū īdiui^le:tūc nō ſūt talia:ſ3 linea nō ꝑ h̄ terminat̄.ḡ.ma.
pz:q2 oēs ponētes hꝫ pũcta īdiuiſibilia dicūt ea terminare
lineā.mi.ꝓb^r:q2 auferat p̊a cā tale pũctū īdiui^le ſine alic⁹ rei
noue gnōne:h̄ eſt poſ'e ſi īpz ſit.Tūc q̄rit̄ an linea poſtea ſit
terminata vl'nō.ſi dicas ꝙ nō:tūc poſt eēt īfi^ta:q2 eēt ⁊ non
eēt terminata:qđ falſuz eſt:q2 ex ſoli⁹ pũcti albatione h̄ linea
nō fit maior.ſi dicas ꝙ poſt eſt termi^ta.q̄ro vtrū ꝑ pũctū in/
diui^le:⁊ ſi ſic:ſeqt̄ ꝙ pũctū albatū ⁊ illud pũctū terminās cū
nō ſit de nouo genitū ꝑ dcā:fuerūt in linea ꝓxia:qđ eſt īpoſ'e:
vel ꝑ ptē diuiſi^lem:⁊ ſi ſic:tūc ꝑꝑ lineā terminari nō egemus
Punctus an ſuba an accidens. aliq̄ re īdiui^li.ḡ nec erat an̄ ter^ta ꝑ pũctū īdiui^le.❡3º q̄rit̄ q̄
res eſt pũctū:vtrū ſit accn̄s vl'ſuba.ſi accn̄s:tūc ſic̄ īpm eſt
īdiui^le:ita ſubm cui inheret erit īdiui^le.Pono ḡ ꝙ ſuꝑ īpſuz
fiat diuiſio ſubti.⁊ q̄ro vtrū manet pũctū ſubti:⁊ cū nō poſſit
dici cā:q̄re nō poti⁹ in vna pte diuiſa q̄3 ī alia:ſeqt̄ ꝙ manet
in ambab⁹:qđ ē īpoſ'e.nō ḡ manet.ſi dicis ꝙ nō manet:ſeqt̄
ꝙ pũct⁹ māe annihilabit̄:q2 đſinit eē ⁊ nō ꝑ corruptionē:cū
mā ſit īcorruptī^lis.Jtē de pũctꝫ terminātib⁹ ptē diuiſaz argr̄
ſic̄ ꝑus.vtrū fuerūt an̄ in toto:⁊ ſi ſic:fuerūt pũcta ꝓxima.ſi
nō:tūc īceperūt eē ꝑ diſionē:mō ex q̊ pũcta mālia ſunt māe
mā īciperet eē:⁊ nō ꝑ gnōnē.ḡ ꝑ creationē ſic̄ ꝑus ē argutū.
Si diceret̄ ꝙ ſit ſuba:tūc q̄rit̄ vtrū forma vl' mā:⁊ ſequūt̄
eadē īcōueniētia:vl'cōpo^m:⁊ ſi ſic:ſeqt̄ ꝙ iteꝝ mā ei⁹ eſt idi/
uiſibil':eo ꝙ mā negt eē extēſior cōpoſito:⁊ ſic reuertit̄ idē.
❡Cor^m:nō eſt nūc īdiui^le in tpe nec mutatū īdiui^le in motu:
ſeqtur ex ↄ̊ne:ſicut ēt ꝑus arguebat̄.❡2m cor^m termini ↄti/
nui:puta linee ſuꝑficiei corꝑis:ſunt p̊a ⁊ vltima ps īpſi⁹ ſicut

dictū erat in 3º.Pz:q2 vl'hꝫ ſunt ter^ni vl'īdiui^lia pũcta.ſi p̊m:
h2 ꝓpo^m:nō 2m ꝑ ↄ̊nē.❡3m cor^m:nō ſunt linee īdiuiſi^les ſ3m
latitudinē:nec ſuperficies īdiuiſi^les ſ3m ꝓfunditatē.pz:q2 ſil'r
ſe h3 pũctū ad eē īdiuiſi^le ſic̄ linea ad eē īdiuiſi^le ſ3m latitudi
nē:⁊ ſuꝑficies ad eē īdiuiſi^le ſ3m ꝓfunditatē.cū ḡ pũcta non
ſint īdiuiſi^lia:vt dic̄ ↄ̊:nec erūt alia īdiuiſi^lia.❡4m cor^m:vo/
cādo pũctū p̊ā3 ⁊ vltimā ptē linee ſeu ter^nos linee:bn̄ ſt ī linea
pũcta.pz:q2 ibi ſt ter^ni linee:al's nō eēt linea terminata.vn̄ q̄
ſit p̊a ps ⁊ vltima dcm̄ ē ſatꝫ in 3º.❡5m cor^m ſic vocādo pun
ctū:ql3 pũct⁹ eſt diſibil'.Prob^r:q2 eſt p̊a vl'vltīa ps linee:mō
q̄l3 tal' eſt diſibil':pz īductiue:q2 p̊a 3ª/p̊a 4ª/p̊a 10ª:⁊ ſic đ alijs
eſt diſibil':eodē mō de vltima.Ex q̊ pz ꝙ oē pũctū eſt linea
q2 eſt diſibil' ſ3m lōgitudinē:vt dcm̄ eſt ... 6m:vocādo ter^m
ſuꝑficiei lineā ter^m corꝑis ſuꝑficiē bn̄ ... linea vl' ſuꝑfi/
cies.pz:q2 o3 corp⁹ eē terminatū:⁊ ille ter^n⁹ erit ſuꝑficies.Jtē
o3 ſuꝑficiē eē terminatā:⁊ ille ter^n⁹ eſt linea.❡7m cor^m:⁊ oīs
linea eſt ſuꝑficies:⁊ oīs ſuꝑficies eſt corp⁹.pz:q2 oīs linea eſt
diſibil' ſ3m latitudinē ꝑ 3am.ḡ eſt ſuꝑficies:eodē mō ꝓbat̄ ꝙ
ſuꝑficies eſt corp⁹.❡Sz dices tu q̄ mō ↄueniūt vltime 4or Dubō inci/dentale.
ↄditiōes ter^ni poſite 5º meta.p̊a eſt ꝙ ē vltimū.2ª ꝙ oīs ter^n⁹
eſt ex̄ ꝙ nihil eſt accipe p̊i:ideſt corꝑis terminati.3ª ꝙ ter^n⁹
eſt īfra.i.īfra cū ſunt oīa ꝑmi.i.corꝑis terminati.❡Rn̄deo. Solo.
ꝙ p̊a ſic ei ↄuenit ꝙ vltima 4ª linee eſt īpſi⁹ linee vltimū:ſic
ꝙ vltra deficitatē īpſi⁹ nihil īpſi⁹ linee deſinit:⁊ ſic eſt vlti/
mū q̊ ad deſitionē.2ª ſic ꝙ vltra deſitionē īpſi⁹ vltime 4e:
nihil eſt accipe p̊i ter^ni.i.illi⁹ linee. 3ª ſic:ꝙ īfra eū ſunt oīa.i. Punctus q̄re īdiuiſibilis dicit̄.
ꝙ eſt īpſi⁹ terminati:vltra eū nihil eſt:exponēdo ꝑuatiue ſic̄
dcm̄ erat in 3ª.❡2º dices:q̄re cū ſit oīs pũct⁹ diſibil' cōiter Dubō.
dr̄ īdiſibil'.❡Rn̄r vnoº.ꝙ h̄ dr̄ ſ3m imaginationē mathe^am Solo.
q vtunt̄ pũcto ac ſi eēt īdiuiſibil':q2 q̄ ad ↄ̊nes eoꝝ nō refert
vtrū ſit diuiſibil' vl' īdiuiſibil'. 2ºº dr̄:q2 pũctū dr̄ vltimū li/
nee:cū ḡ nulla tota ps linee ſyncathego^ce ſit vltimū linee:rō/
ne iſti⁹ ↄſueuit dici ꝙ pũct⁹ eſt īdiuiſibil'.❡Sed ↄ̄ h̄ iſtat̄ Obōp̊.
difficulter. p̊:q2 ſphericū tāgit planū in pũcto īdiui^li.ḡ.ↄ̄ña
nota eſt.an̄s ꝓb^r:q2 ꝙ tāgit eſt no^m:ſ3 ꝙ in īdiui^li.pz:q2 ſi īdi
uiſibili:facil'r deduceret̄ ꝙ triāgulus ↄſtitut⁹ ex duab⁹ lineis
ↄtangētib⁹ in plano ptē ↄtactis egrediētib⁹ a cētro ſpherici
hr̄et tres āgulos:q̊rū duo eēnt recti.❡2º cū linea tāgit lineā 2ª
tāgit in pũcto īdiuiſi^li.ḡ.pz arg^m:q2 vl'in īdiui^li:⁊ h2 ꝓꝑ^m:vl'
īdiuiſi^li:⁊ ſeqt̄ ꝙ due dimēſiones diſibiles ſe penetrēt.ſ.tan/
gēs/linea/ſ3m ptē diſibilē ſ3m quā tāgit̄ ⁊ linea q̄ tāgit̄.❡3º 3ª
linea terminat̄ pũcto īdiuiſi^li.ḡ.pz arg^m:q2 nō pte diuiſibili:
q2 vltra ter^m linee nihil eſt linee:mō vltra ptē ei⁹ diuiſibilē
eſt ei⁹ me^ras:ad h̄ ēt tacte fuerūt alie rōnes in 3º.❡4º diſio 4ª
linee cadit in pũcto īdiuiſi^li.ḡ.pz an̄s:q2 nō cadit in pte diui
ſibili:q2 ſeqt̄ ꝙ ptes diuiſe in diſione vnā ptē diſibilē ami/
ſiſſent.ſ.illā ſuꝑ quā fiebat diuiſio:qđ falſuz eſt:q2 ſic ptes di
uiſe ſil' poſite nō eēnt ita lōge ſic̄ fuit tota linea:cui⁹ ↄ̄riū eſt
veꝝ.❡Jtē 5º ſuꝑficies īdiuiſibiles ſ3m ꝓfunditatē ſunt.ḡ. 5ª
ↄ̄ña tz.ꝓb^r an̄s:q2 corª tāgūt ſe ⁊ nō tāgūt ſe ſ3m ſuꝑficies di/
uiſibiles in ꝓfunditate:q2 eēt penetratio cor^m.2º pz h̄:q2 in/
ſpiciēs corp⁹ opacū nullā ꝓfunditatē videt diuiſibilē:q2 tūc
cor⁹ nō eēt ꝑfecte opacū.ḡ videt ſuꝑficiē īdiſibilē ſ3m ꝓfun/ 6ª
ditatē.❡6º nūc īdiſibilia ſunt.ḡ pũcta īdiſibilia ſunt.ↄ̄ñtia
tz.an̄s pz ꝑ mltas auctēs Phi 4º/6º/⁊ 8º hui⁹:⁊ ēt 10º meta. Solo.
vbi vult ꝙ viſio ⁊ delectatio fiūt in īſtāti.❡Ad illas rōnes
facil'r rñr.Ad p̊am pōt dici vnoº.ꝙ nā nunq̄3 faceret aliqđ ꝑ/
fecte ſphericū nec ꝑfecte planū:qđ tn̄ rō ſupp^it.Alioº admiſ/
ſo ꝙ talia ſūt:dico ꝙ ſphericū tāgit planū ī aliq̄ pte diſibili:
ſ3 in nll'a pte diſibili tāgit:vn̄ ita ſic̄ ſphericū tāgit:ita īferior
me^tas ſpherici īferior 4ª ſpherici:⁊ ita deīceps:nll'a tn̄ haꝝ to
ta tāgit planū ſ3m q̄3cūq3 diſionez:⁊ iō rō de triāgulo nō ꝓ/
cedit:q2 ſupponit ꝙ aliq̄lia diuiſibilis tota tangit:qđ non eſt Ad 2ª
ita.❡Ad 2am dr̄ ꝙ linea cū ſit longa/lata/⁊ ꝓfunda:pōt tā/
gere aliquā lineā ſ3m ptē diuiſibilē:⁊ ſ3m quālibet ptē illius
ptis diuidēdo eam ſ3m longitudinē ⁊ latitudinez:ſic̄ corpus
tangit

tãgit corp⁹:ſed quo ad ꝓfunditatẽ tãgit eã ſm quãlibet vl tiuã pte:ſed ſm nullã totã:vñ ſm ꝓfunditatẽ diuidẽdo vl tima quarta vnius linee:tãgit vltimã quartã alteri⁹:ſed non ſm totã latitudinẽ illi⁹ q̃rte tãgit:q2 p⁹ octaua vltima q̃rte: q̃ nõ terminat totã lineã nõ tangit ſequẽtẽ lineã.ſil'r in alys ſuo mõ. Ad 3^am^ ꝙ linea terminat̃ ſua vltima pte quarte: vt in 3° dicebat̃ ꝛ nõ pũcto indiuiſibili. Ad ꝓbationẽ op poſiti dĩ: ꝙ vltra terminũ linee nihil eſt quo ad deſitionẽ:ſ3 bñ eſt aliqd vltra eam quo ad inceptionẽ:ꝛ nihil plus pro bat rõ. Ad 4^am^ dĩ.ꝙ linee diuiſio cadit:quo ad lõgitudi nẽ linee ſup aliquã ptẽ ꝛ ſup nullã totã directe ſicut de z^a:ꝛ ideo ptes diuiſe manent ita longe cõpoſite ſicut erant diui ſim. Ad 5^am^ negat̃ añs.Ad ꝓbationẽ dĩ ꝙ corpus tangit corpus ſm ptẽ ꝓfundã diuiſibilẽ:tñ ſm nihil totũ ꝓfundi tatis tangit:vt vltima q̃rta vnius corpis:tangit vltimã ptez alteri⁹ corpis:ſed ſm totã nihil ꝓfunditatis tãgunt ſe:ꝛ ꝑpᵗ hoc nõ ſeqtur penetratio corpoꝝ. Ad z^am^ ꝓbationez dĩ. ꝙ vno mõ ſic ad ꝓcedẽtẽ:ꝙ viſio corpis opaci fit pfecte ſm aliquã ptẽ ꝓfundã:vt p^am^ 4^am^:tñ ſm nihil totũ ei⁹ ſm pro funditatẽ fit.Alio° dicit̃ ꝙ nihil eſt pure opacum:ꝛ ideo oĩs eius qđ videt̃ aliq̃ ꝓfunditas tota videt̃. Ad 6^am^ ne^r^ ꝙ nunc indiuiſibilia ſunt:ꝛ ad auctes dĩ ꝙ Phs loqtur in illis ex ꝯditione.ſ.ſi nunc eẽt;ꝛ eẽt totũ in tpe futuro ꝛ totũ in tpe ꝓterito:ſicut qđã antiquoꝝ dicebãt ipm eẽ indiuiſibile ꝛ in q̃libet tpe eẽt tale.Ad auctez.10.meta.dĩ ꝙ Phs nõ voluit tales mutationes fieri in inſtãti:ſ3 fieri totas ſimul:ita ꝙ nõ p partẽ ante partẽ:ꝛ h̃ eſt fieri in inſtãti:ſi inſtãs eẽt:ꝛ ima ginãdo inſtantia ſm Phm:dicemus tales mutationes eẽ in inſtanti:loquẽdo ſic ac ſi eſſent. Hoc de ſecundo.

An conti nuũ ſit in infinitũ di uiſibile. Diuiſibile duplex.

Quo ad 3^am^ ꝯnem aduertat̃.ꝙ aliquid põt dici diuiſibile dupl'r. Uno⁹ quia h3 partẽ extra partẽ in q̃s p realẽ ſepara tionẽ põt diuidi. Alio° ꝙ h3 partẽ ex̃ partẽ in q̃s p rõnẽ põt diuidi:ꝛ nõ p ſeparationẽ vni⁹ ab alia:ſed p ſignationẽ rõ nis vni⁹ ꝯ alia. p° quãtũ ad potẽtias nãles:celũ eſt indiui ſibile:q2 nõ põt vna ps ei⁹ reali ſepatione remoueri ab alia. z° eſt diuiſibile:ex quo ſeqtur ꝙ aliqđ cõtinuũ bñ cõponit̃ ex idiuiſibilib⁹:put idiuiſibile opponit̃ diuiſibili p° dicto. p3 de celo. z° ꝙ nullũ ꝯtinuũ cõponit̃ ex idiuiſibilib⁹. z° vel quo ad po^am^ ſupnãlẽ. Scđo aduerte ꝙ 3^m^ dubiũ ſic vitet̃.vtrũ ꝯtinuũ eſt diuiſibile i ptes:quaꝝ q̃libet eſt vltra diuiſibilis ꝛ ſolũ in tales. Tũc ponunt̃ ꝓpõnes. Pria oẽ cõtinuũ eſt diuiſibile in ſemp diuiſibilia diuiſione q̃ fit per ſignationẽ partiũ extra inuicem ad intell'm dictũ.ſ.ꝙ q̃libet ps in quã diuidit̃ vel diuidi põt eẽt vltra diuiſibilis.p3:quia ſolũ eſt diuiſibile in ea ex q̃b⁹ cõponit̃:mõ ſolũ ex diuiſibi libus cõponit̃:eo ꝙ nulla ſunt pũcta idiuiſibilia.g̃ ꝛc. Scđo nullũ idiuiſibile eſt ps ꝯtinui inquãtũ eſt ꝯtinuũ.g̃.ꝯñtia t3: q2 cũ ꝯtinuũ nõ diuidit̃ niſi in ſuas ptes ip3 nõ diuideret̃ in idiuiſibile:niſi idiuiſibile ſit pars ei⁹.arg^m^ p3:q2 totũ ꝯtinuũ ad quãlibet ſuaꝝ ptiũ aliquã h3 ꝓportionẽ:ꝛ nullã h3 ꝓpor tionẽ ad idiui^le^.

p^a^ ꝓpõ. Continuũ ei diuiſibi le q̃ q̃mõ.

z^a^ Z^a^ ꝓpõ. Quis pũcta idiui^lia^ ponerent̃ in ꝯtinuo:adhuc ꝯti^m^ dicto mõ eẽt diui^le^.p3:q2 nõ eẽt diui^le^ in pũcta:eo ꝙ pũcta nõ eẽnt ptes ei⁹.nullã eni3 hñt ꝓportionẽ ad totũ.

3^a^ 3^a^. Quis ꝯtinuũ p ipoſ'e ad imaginationẽ in ifi^tas^ ptes eẽt diuiſum:adhuc q̃libet eaꝝ eẽt diui^lis^.p3:q2 ſi ꝯti^m^ di uideret̃ in ifinitas ptes eiuſdẽ ꝓportionis.vt p in medieta tes.z° z^a^ medietas in q̃rtas:ꝛ ſic factũ eẽt in ifinitũ:ꝯſtat ꝙ

4ª quelibet haꝝ partiũ eẽt diuiſibilis:q̃uis ifinite ſunt. 4^a^. Nullũ ꝯtinuũ põt eẽ diuiſuz ſm oẽ ſignũ.p3:q2 quãticũq3

5^a^ 6ª eẽt diuiſuz adhuc reſtaret q̃libet ps vlteri⁹ diuidẽda:ſic p3 p ꝓcedentẽ. 5^a^. Nõ põt ꝯtinuũ eẽ in ifinitũ diuiſuz.p3: q2 nõ põt eẽ m'titudo ifi^ta^ in actu ꝓut dictũ erat in 3°. 6^a^

Continuũ p imagina tiões i ifi^m^ diuiſibile. ꝓpõ.ſm talẽ imaginationẽ ſm q̃lẽ poneret̃ cõtinuũ poſſe eẽ diuiſuz in ifinitas ptes:eſt ꝯcedẽdũ:ꝙ ſtaret ꝯtinuũ eẽ diuiſuz:ſic ꝙ nulla ps ei⁹ eẽt indiuiſa:ꝛ tñ ifinita pũcta illi⁹ ꝯtinui remanerẽt:ſup quoꝝ nulla fiebat diuiſio.p3:q2 ſi ima ginaret̃ ꝯti^m^ de facto diuidi in ifi^m^ ſm medie^tes^ ꝛ poſt medie^tes^ imedie^tes^:ꝛ itez ſp q̃libet ps diuiſa i ſuas medie^tes^:ꝛ ſic in ifi nitũ eẽt factũ:nulla ps ꝯtinui maneret indiuiſa vt notũ eſt:ꝛ tñ ſemp nullũ pũctuz ſm quẽ fuiſſet facta diuiſio in tertias vel in q̃ntas veniſſet diuiſio:ſic demr̃abile eſt arithmetice.

Obo.

Solo.

S3 vi ꝙ ꝯtinuũ in ifinitas ptes ꝛ idiuiſibiles poſſit eẽ diuiſuz. ꝓ.q2 eſt in ifi^m^ diuiſibile:ponat̃ incẽ. z°.q2 ponat̃ ꝑua portio vitri ſub põdere centũ milliũ libraꝝ vel in ifi^m^ diuidit̃:ꝛ h̃i ꝑpo^m^:vel aliq̃ ps manet idiuiſa:ꝛ ſeqtur ꝙ illa parua ps ſuſtinet pondus tantũ ꝙ nõ vi poſ'e. Rñdetur ad p^am^.ꝙ illud d3 poni ieſſe ſic in duas ptes h̃ ꝙ fuit ꝯtinuũ eſt diuiſuz ꝛ in tres ptes ꝛc.ꝛ tñ nõ vl'r:ꝛ q2 oẽs ille ſũt poſ'es vl'is de poſ'i eſt vera. Ad z^am^.ꝙ tale vitruz in aliq̃ ptes diuidit̃ ꝛ i aliq̃ nõ:ꝛ ꝙ nõ ẽ icõueniẽs ꝑuã ptẽ vitri ſic eẽ iux̃ alias ꝛ ſup aliud ſolidũ poſitũ tñ põdus ſuſtinẽ. h̃ de 3° p^n^^ti^.

An veloci tas motus attẽdit̃ pe nes ſpatiũ in tãto tpe ꝯtrãſituz.

Quantũ ad 4^m^ ſcias ꝙ in motu reqrit̃ qđã diſtãtia termi noꝝ al's nõ eẽt mot⁹ ꝯtinuũ de vno ter^no^ ad aliũ ter^num^:ꝛ hec diſtãtia in motu locali vocat̃ ꝑpe ſpatiũ ſup qđ fit motus: ꝛ q2 mot⁹ ille localis eſt ꝑo2:iõ trãſumptiue in alys diſtãtia iter ter^nos^ cui⁹ eſt mot⁹ vocat̃ trãſumptiue ſpatiũ:ꝛ ſic acci pit Phs ſpatiũ ſupi⁹ in deſcriptione velocioris ꝛ tardioris trãſumptiue p diſtãtiã ſm quã eſt mot⁹. Z° aduerte ꝙ ve locitatẽ attẽdi penes aliqđ eſt ipſaz mẽſurari a nobis:penes illud:ꝛ ſciri quãta eſt mediãte illo:ꝛ iõ penes h̃ attẽdit̃ ve locitas mot⁹ penes qđ cognoſcit̃ quãta eſt.Et q2 oĩs mẽſura accipit̃ inuariabilis:iõ illud penes qđ attẽdit̃ velocitas mo tus:attẽdi d3 vt iuariable. 3° ſcias.ꝙ duo circũſtãt ꝛ con currũt ad velocitatẽ.ſ.ꝓportio po^e^ mouẽtis ſupra reſiſtẽtiã: q2 quãto hec fuerit maio2:tãto fit mot⁹ velocio2.Et ſpatiũ ꝑ trãſitũ p motũ:qđ quãto fuerit mai⁹ tãto mot⁹ eſt velocio2.

Hoc idez Alber.de ſaxo.in li^o^ de ꝓpoꝛ tione.

Quoꝝ p^m^ h3 ſe vt cã.z^m^ vt effect⁹.mot⁹ eni ſeqtur ꝓportio nẽ ſic effect⁹ ſuã cãm:ꝛ h̃ in motorib⁹ mouẽtib⁹ cũ reſiſtẽtia: iõ nos ex maiore ſpatio ꝑtrãſito in talib⁹ ꝯcludim⁹ ꝓportio nẽ fuiſſe maiorẽ ceteris parib⁹. 4° aduerte ꝙ hec ꝓpoꝛ tio accitãl'r ꝯcurrit ad motũ:q2 nõ d3 in oĩ motu mobile re ſiſtere motori.Orbes eni celeſtes nõ reſiſtũt:vt dicet̃ z° celi. ſpatiũ aũt ad oẽm motũ ꝯcurrit ſaltẽ a nobis ſenſibilẽ ſeu ꝑceptibilẽ:iõ Phs plus in dſcriptiõe velocioris ponit ſpa^m^ q̃ ꝓportionẽ. His ꝓmiſſis ponunt̃ ꝓpões rñſales.Et eſt p^a^. Uelocitas mot⁹ nõ attẽdit̃ penes ſpatiũ corpale aut ſupficiale deſcriptũ inquãtũ ſupficiale vel corpale.p3:q2 ſe qtur ꝙ qđlibet totũ veloci⁹ mouet̃ q̃ q̃libet ſua ps. ꝯñs eſt falſuz.p3 ꝯña:q2 maius ſpa^m^ lineale aut ſupficiale deſcribit totũ q̃ ps:et mai⁹lente mota moueret̃ veloci⁹ q̃ ſagitta per idẽ. Z^a^. Uelocitas mot⁹ nõ attẽdit̃ penes lineã extẽſam p totũ ſpa^m^ ſm lõgũ. Probat̃:q2 ſi iter pietes diſtãtes p cẽtũ pedes.vno ligno tangẽte vnũ pietẽ:ꝛ pp ſui lõgitudinẽ ſolũ p ſpatiũ pedale diſtãte ab alio ipm moueret̃ de cõtactu pa rietis ꝑmi ad ꝯtactu pietis alteri⁹ ifra hoꝛa:ꝛ latere eſſet lignũ pedale motũ de eodẽ piete p ad pietẽ z^m^ ifra eãdẽ ho rã.cõſtat ꝙ eodẽ vel eq̃lis eẽt linea extẽſa p totũ ſpatiũ ſm lõgũ iter pietes:ꝛ tñ pedale m'lto veloci⁹ moueret̃ ligno lõ go:eo ꝙ ita ifra idẽ tps trãſit nonagintanouẽ pedalia:infra qđ aliud ſolũ trãſit vnũ. 3^a^. Uelocitas nõ attẽdit̃ penes pũctũ velociſſime motũ.p3:q2 latitudo diffoꝛmis nõ d3 de noiari a pũcto itẽſiori:ſ3 magis a pũcto me°. g̃.ꝯña t3.arg^m^ p3:q2 ſi vnũ lignũ eẽt coloratũ vnifoꝛ' diffoꝛ' a nõ g̃du albe dis in vno fine vſq3 ad ſũmũ g̃dũ albedis in alio.ꝛ e3:a fine albiſſimo a nõ g̃du nigredis ad ſũmũ g̃dũ nigredis in alio fine:illud corp⁹ diceret̃ albiſſimũ ꝛ nigerrimũ:albiſſimuz a pũcto albiſſimo in vno fine:ꝛ nigerrimũ ex pũcto in alio fi ne:ſi latitudo denoiari d3 a pũcto itẽſiori. 4^a^.ꝓpõ. Uelo citas mot⁹ attẽdit̃ tanq̃ penes effectũ penes ſpa^m^ lineale: de ſcriptũ a pũcto ſuo medio.ſ.cẽtrali vel ꝓportionali centro.

Uelocitas motus nõ penes ſpa tiũ coꝛpale p^a^

z^a^

3^a^ Uelocitas nõ ẽ penes punctum.

4^a^ Uelocitas motus pe nes effectũ

UVA. BHSC. IyR_143_5

hoc ſequit̃ ex dictis:q2 attēdit̃ penes aliqd:⁊ nō penes ali/
qd ꝑcedētiū:ſeqtur ꝙ penes illud.nō enī vꝫ penes qd aliud
attēderet̃.Coꝛm.velocitas motus localis attēdit̃ penes ſpa/
tiū lineale ꝓpꝛie dictū a tali pūcto deſcriptū:velocitas alte/
rationis penes ſpatiū q̄litatis itēſiuū a tali pūcto medio de/
ſcriptū.i.penes itēſionē q̄litati acqſite in tali pūcto me° ve/
locitatis augmētationis penes ſpatiū q̄titatis ſm quā talis
pūctus eſt auctus:ſeu ꝓceſſit de q̄titate minoꝛe ad maioꝛez.i.
Obo. penes q̄titatē q̄titatis acqſite:ꝑte meª imaginata.¶ Cōtra
dices:q2 mlta ſunt coꝛª q̄ nō hn̄t cētra vt q̄drata. 2°.q2 tale
ſpatiū vel ēt pūctū nihil eſt:mō velocitas motus nō attēdit̃
penes nihil. 3°.q2 ponat̃ ꝙ ipſi⁹.a.b.deſcēdētis fiet ꝯdēſa/
tio:tūc ei⁹ pūctus medi⁹ venit ꝓpinqus cētro mūdi:⁊ ꝑ ꝯn̄s
maioꝛē lineā deſcribit.ḡ veloci⁹ mouet̃:ꝙ nō eſt verꝫ:q2 nō
videt̃ motū localē intēdi poſſe ꝑ cōdēſationē. 4° ſeqtur ꝙ
aliqd ſtaret ꝯtinue deſcēdere:⁊ tn̄ nō moueri localr̄.ꝓbatio
ꝯn̄tie:poſito ꝙ coꝛp⁹.b.deſcēdat:⁊ ꝙ ꝓpoꝛtionalr̄ ſicut de/
ſcēdit:medietas ſuꝑioꝛ rarefiat:ſic ꝙ pūctus medius coꝛꝑis
moti maneat equediſtans a cētro.pꝫ:ꝙ hoc deſcēdit:q2 tan/
dem attingit cētrū:⁊ tn̄ quo ad pūctū mediū ſꝑ equediſtat a
cētro.ḡ nō mouet̃ localr̄ recte ꝑ ꝯñē:nec ēt circulariter.ḡ nō
Solo. mouet̃.¶ Ad p̄m dr̄:ꝙ lꝫ ſint multa que nō hn̄t cētrū ꝓpꝛie
dictū:tn̄ oīa pn̄t hr̄e pūctū mediū ꝓpoꝛtionalē cētro:⁊ hoc
ſufficit.¶ Ad 2m ꝙ frequēter ꝑ illud qd nō eſt:ſed fingit̃ ꝑ
imaginationē:mēſurant̃ ⁊ cognoſcunt̃ alia:vt ꝑ cōplexionē
tēperatā ad iuſtitiā imaginatā in ſpecie humana q̄ nūq̄ eſt:
iudicamus de bonitate vel malitia complexionis humane.
¶ Ad 3m ꝙ nō eſt icōueniens motū localē intēdi ⁊ velocita
Replica ri ꝑ cōdenſationē.¶ Et ſi dicat̃ ꝙ ſtat ꝙ nō ſit aliqd vnū
Solo. cētrū.¶ Rn̄debit̃ ꝙ ſufficit ꝙ ſit ꝓpoꝛtionale cētro.ſi eni
ꝯtinue fiat aliud ⁊ aliud cētrū:oībus tn̄ vtamur vt vno vel
pꝛo vno.¶ Ad 4m ꝙ ſm caſum tale coꝛp⁹ ſm totū nō de/
ſcēderet:q2 debet dici ita deoꝛſum ſicut ſuus pūctus medi⁹:
mō ille eſt ſemꝑ eque ꝓpinquus cētro:ſed medietas iferioꝛ
cōtinue deſcēdit ꝑ rarefactionē:⁊ ſuꝑioꝛ aſcēdit:totū etiā nō
mouet̃ localr̄:ſed motu rarefactionis in oꝛdine ad totum:lꝫ
ambe medietates diuiſim.ſ.vna ſurſum:⁊ alia localr̄ deoꝛ/
ſum moueantur. Hoc de quarto.

Dubō. ¶ Pꝛo 5° aduertat̃:ꝙ lꝫ in re idez ſit velocitas circulationis
Velocitas mot⁹ circularis penes qd attēdit̃ ⁊ velocitas mot⁹:tn̄ rōne dr̄nt.eque velociter enim dr̄r cir/
cuire:que ineq̄libus tꝑibus eq̄les angulos diſtribuunt circa
cētrū ſiue axem:⁊ talia nō opꝫ eque velociter moueri.Stel
la eniꝫ ꝓpe polū:⁊ alia ſtella ꝓpe eqnoctialē ſibi coꝛrn̄dens
eque velociter circuūt:q2 eq̄li tꝑe deſcribūt angulos eq̄les
circa axem mūdi:⁊ etiā cōplent ſil' ſuas circulationes:nō tn̄
eq̄ velociter mouent̃:tn̄ vna maius ſpatiū deſcribit q̄ alia.
Vn̄ hec ꝯn̄tia nō valet:eq̄ velociter circuunt.ḡ eq̄ velociter
mouent̃:nec eꝯ.nec mireris:q2 ſil'e in motu recto eſt.ſi eni.a.
graue ꝑpēdiculariter dſcēderet:⁊.b.ꝑ lineā curuā:⁊ eq̄ velo
citer moueret̃.pꝫ:ꝙ eq̄ velociter mouerent̃ per caſuꝫ:nō tn̄
eq̄ velociter deſcēdent:eo ꝙ nō eq̄ velociter attingūt cētrū.
ꝙ enim ꝑ lineā ꝑpēdicularē moueret̃ hoc veloci⁹ deſcēde/
ret:eo ꝙ ineq̄li tꝑe ꝓpingus fit cētro.¶ Tunc dicat̃ ꝑ ꝙ in
Velocitas motus circularis. motu locali circulari:velocitas mot⁹ attēdit̃ penes ſpatium
ꝑtrāſitū a medio pūcto iter punctū velociſſime motū ⁊ pū/
ctū tardiſſime motū:patet ꝑ rōnē 2e ꝯnis precedētis dubij.
nō eni attēdit̃ penes punctū tardiſſime motū aut velociſſi/
Obo. me ꝑ ipſaꝫ.¶ Sed dices vbi in ſphera reperit̃ ille pūctus?
Solo. ¶ Rn̄det̃ ꝙ ſi imaginemur diuidi ſpherā octauā ꝑ ſuꝑfi/
ciē ſm ei⁹ ꝓfunditatē in ꝑtē inferioꝛē mediā ⁊ medietatē ſu
perioꝛē:⁊ iterꝝ imaginemur hanc ſuꝑficiē diuidi ꝑ lineā me/
diā iter polū ⁊ eqnoctialē.ſ.q̄ quartā coluri iter polū ⁊ eqno
ctialē diuidēs eius tantū dimittit verſus polū quātū verſus
eqnoctialē penes ſpatiū ꝑtrāſitū a quocūqꝫ pūcto huius li/
nee menſurāda eſt velocitas motus ſphere.ḡ.ille enim me/
diat inter partes veloci⁹ motas ſuꝑius ⁊ inferi⁹:⁊ inter ꝑtes
ꝓpinquioꝛes polo:⁊ eqnoctiali.¶ Coꝛm.ſi medietas iferioꝛ
octaue ſphere auferet̃:ipſa ſphera moueret̃ velocius q̄ nūc
mouet̃.pꝫ:q2 pūctus medius fieret ſuꝑioꝛ q̄ nunc eſt:⁊ per
ꝯn̄s maioꝛē ambitū deſcriberet.¶ 2m coꝛm.in motu ꝓgreſ/
ſiuo aīalis:ſuꝑioꝛ ꝑs mouet̃ velocius q̄ inferioꝛ.pꝫ:q2 circa
cētrū mūdi maioꝛē circulū deſcribit caput q̄ ꝑedes. 2° di/
cat̃ ꝙ velocitas circulationis inquātū eſt circulatio:nō attē/
dit̃ penes ſpatiū lineale ꝑtrāſitū ab aliquo pūcto.pꝫ:q2 non
opꝫ ꝙ ſi aliq̄ eque velociter circuunt:ꝙ ꝑꝑ hoc eq̄ velociter
moueant̃:ſic dcm̄ eſt in p̄n° hui⁹ dubij. 3° dicat̃.ꝙ velocitas
mot⁹ circulationis iquātū eſt circulatio attēdit̃ penes angu/
los eq̄les deſcriptos circa axē ſiue cētrū:pꝫ ꝑ idē.¶ Coꝛm.
velocitas mot⁹ circulationis:iquātū eſt circulatio:nō eſt cō/
parabilis motui recto.pꝫ:q2 nō penes ꝓpoꝛtionalia attēdun
tur:ſꝫ h̄ penes angulos:vt dcm̄ eſt.Alia aūt penes lineā de/
ſcriptā:ſic̄ ḡ angulus nō eſt cōparabilis linee:ita nec veloci/
tas circularis inquātū eſt circulatio:velocitati motus recti.
¶ Sed ꝯ ꝯñē p̄am dices.ꝙ motū circulariter motū nullum Obo.
ſpatiū ꝑtrāſit:q2 ꝯtinue manet in eodē loco:⁊ i eodē ſpatio.
¶ Reſpondet̃ ꝙ non requirit̃ tranſiri ſpatiū verꝫ:ſed ſuf/ Solo.
ficit imaginariū:vt dictū ꝑus fuit. Hec de quinto.

Secundo notandū eſt ꝙ Phs in 2° tractatu ꝓbat.ꝙ 2° trac.
nec̄e eſt ipm nūc eē indiuiſibile.pꝫ:q2 ipm T.c.24
totū idē eſt finis ꝑteriti ⁊ p̄nm futuri:ꝙ nō eēt ſi eēt diuiſibi/
le.¶ Itē ꝙ in q̄libet tꝑe eſt nūc.pꝫ:q2 oēs tꝑis ꝑtes ꝯtinuā/
tur:⁊ nō ꝯtinuant̃ niſi ad nūc.¶ 3° ꝙ idē eſt nūc qd eſt finis
ꝑteriti ⁊ p̄nm futuri.patet:q2 neqt eē alterꝫ.ſi enim eēt alte/
rū q̄ finis ꝑteriti ⁊ p̄nm futuri:tūc duo/nūc/ſibiinuicē eē ime
diate ſuccedūt:ex quo nō ſunt idē:⁊ ſic/nunc/ſcꝫ finis ꝑteriti
⁊ p̄nm futuri/eēnt in tꝑe iuicē ꝓxima:⁊ ſic tp̄s cōponeret̃ ex
nunc/⁊ itelligat̃ ꝙ ſi/nūc/eēt tp̄s ſic̄ antiq dixerūt ipſum eēt
ꝯtinuatiuū tꝑis:⁊ tūc ille ꝓꝑetates ꝯuenirēt ei.¶ Ex quo i/ T.c.29.
fert 2°.ꝙ in nūc nihil mouet̃.pꝫ:q2 ſi aliqd mobile aliqd ſpa
tiū ꝑtrāſiret in nūc veloci⁹ aliqd ſpatiū ꝑtrāſiret:an minoꝛi
q̄ in nūc:ꝙ eſt ipoſſ'e:⁊ patet ꝯn̄tia ꝑ 2am diffōnē velocioꝛis.
¶ 3° ifert.ꝙ in nūc nihil qeſcit.pꝫ:q2 qes eſt ꝑuatio mot⁹ in T.c.30.
ſubto apto nato moueri:tūc ⁊ vbi natū eſt moueri:mō i nūc
nihil eſt aptū moueri.Ex q̄ ifert ꝙ oē qd mouet̃ vel qeſcit
in tꝑe mouet̃ vel qeſcit.¶ 4° ifert.ꝙ oē qd mouet̃ ꝑtiꝫ eſt T.c.32.
in terno a quo,⁊ ꝑtim in terno ad quē.pꝫ:q2 cū mouet̃ non eſt
totū in terno a quo:q2 tūc nōdū icepiſſet moueri:nec totū in
terno ad quē:q2 tūc eēt cōplete motū.ḡ vel eſt ꝑtim in terno a
quo,⁊ ꝑtim in terno ad queꝫ:⁊ hꝫ ꝓpoſitū:vel in terno medio
totū:⁊ ſi ſic:tunc adhuc eſt ꝑtim in terno a quo,q2 vltima ꝑs
ipſi⁹ vocat̃ termin⁹ a q̊,reſpectu termini ad quē,vltimati:⁊
ꝑtim in terno ad quē,q2 p̄ª ꝑs illi⁹ vocat̃ termin⁹ ad quē,reu
termini a q̊,p̄mi. Intellige nō de terminis p̊ ⁊ vltimo ipſius
mot⁹:ſed de terminis a q̊,⁊ ad quē,illis vel intermedijs qui
dicunt̃ termini a q̊,⁊ ad quē,ꝑ reſpectū.¶ 5° ꝓbat.ꝙ mot⁹ T.c.33.
diuidit̃ diuiſione mobilis:ſic ꝙ totū mobile hēat medieta/
tes.a.b. ⁊.b.c. ⁊ mot⁹.a.b.ꝑtis ſit.d.e. ⁊.b.c. ſit.e.ꝫ.tunc ar/
guit ſic. Toti⁹.a.c.mobilis eſt toti⁹ mot⁹.d.ꝫ.ḡ mot⁹ diuidit̃
diuiſione mobilis.ꝯn̄tia tꝫ ꝑ caſum:ſicut totū.a.c.diuidit̃ in
ſuas medietates.a.b. ⁊.b.c.ita tot⁹ mot⁹.d.ꝫ.diuidit̃ in.d.e.
⁊.e.ꝫ.qui ſunt mot⁹ ꝑtiū.ꝓbat̃ an̄s:q2 toto motu.d.ꝫ.aliqd
mouet̃:⁊ nihil aliud eo mouet̃ q̄ totū.a.c. Itē vel mot⁹.d.ꝫ.
eſt mot⁹ toti⁹.a.c.⁊ hꝫ ꝓpoſitū.vel ali⁹ eſt mot⁹ ipſi⁹ cū ipm
mouet̃.ſi ali⁹:vel eſt eq̄lis.d.ꝫ.⁊ tūc fruſtra ponit̃:q2 qcqd
eo ſaluaret̃.h̄ idē ſaluaret̃ ꝑ.d.ꝫ.vel eſt minoꝛ.d.ꝫ.in exten/
ſione:⁊ ſi ſic:tunc nō extēdit̃ ꝑ totū.a.c.⁊ ꝑ ꝯn̄s aliq̄ ꝑs mo/
bilis mouet̃ q̄ nulla ꝑte mot⁹ mouet̃:vel eſt maioꝛ.d.ꝫ.⁊ ſi
ſic:tūc extēderet̃ mot⁹ vltra mobile.a.c.cū.d.ꝫ.extēdit̃ tātū
quātū mobile:⁊ ꝑ ꝯn̄s aliq̄ ꝑs eēt mot⁹ q̄ nulli parti mobi/ T.c.36.
lis inheret.¶ 6° ifert.ꝙ ⁊ mot⁹ diuidit̃ diuiſione tēpoꝛis in
partes

UVA. BHSC. IyR_143_5

partes ꝑores ⁊ poſteriores.pꝫ:qꝛ in maiori parte tꝑis eſt ma
ior mot⁹:⁊ in minori minor.Aduerte ꝙ pͣ diuiſio motus eſt
in partes ſil'r exñtes vt ſic 2ͣ eſt in partes ſibi inuicē ſuccedē-
T.c.37. tes.¶ Septimo infert ꝙ tꝑs/motus/moueri/mobile/⁊ illud
in q̊ eſt mot⁹/ꝓportional'r diuidūt:itellige inq̄ztū hñt eē ſuc
ceſſiue:qꝛ vniuſcuiuſqꝫ eoꝝ ī maiori tꝑe ē mai⁹ eē ſucceſſiuū
T.c.39. ⁊ in minori min⁹. ¶ Octauo infert ꝙ hec oīa quo ad finita-
tem ⁊ infinitatē ſequunt̄ diuiſionē mobilis.pꝫ:qꝛ mobile ſeu
magnitudo eſt primo diuiſibilis ⁊ ꝯñter mot⁹ ⁊ tēpus vt di-
ctū eſt in 4°. Intelligat̄ ꝙ ſequunt̄ diuiſionē mobilis inq̄ztū
T.c.40 in eo ꝯſiderat̄ duratio ⁊ eſſe ſucceſſiuū. ¶ Nono infert ꝙ oē
qꝺ mutat̄ qñ p̊ mutatū eſt:eſt in eo in quo mutatuꝫ eſt.ꝓbat
ſupponēdo.ꝙ oē qꝺ mutat̄ deficit a termino a quo.g̊ mutari
eſt deficere.tꝫ ꝯña:qꝛ ſicut mutatū eſſe ſe hꝫ ad defeciſſe : ita
mutari ad deficere:tūc ꝑ hoc ꝓbat ꝓpoſitū.ꝙ mutatū eē p̊
de.a.in.b.neceſſe eſt eē alicubi ⁊ nō in.a.ꝑ ſuppōnē.ergo vel
in.b.⁊ habet̄ ꝓpoᵐ.vel in intermedio inter.a.⁊.b.⁊ ſi ſic: tūc
nō eſt mutatū in.b.qꝛ adhuc tūc mutat̄ ad.b.mō ꝙ mutatū
eſt in aliquē terminū amō nō mutat̄ in eū. Sed dices forte
eſt vltra.b.Dī ꝙ hoc nō pōt eē:qꝛ tūc nō eēt p̊ mutatū in.b.
imo eſſet ꝑ prius mutatū in.b.dī eni in aliquo p̊ mutatū i ali
quē terminū:in quo p̊ veꝝ eſt dicere ipm eē mutatū in illuꝫ
terminū ex quo.vltra ſe'r.ꝙ illud qꝺ factū eſt in inſtāti in quo
p̊ factū eſt:eſt:ſe'r ex ꝯne.ſil'r ꝙ cor'.i inſtāti in quo p̊ corruptū
eſt.nō eſt.pꝫ hoc ꝑ idē. Intelligas hoc de reb⁹ ꝑmanētibus.
T.c.44 ¶ Decimo infert ꝙ illꝺ in quo aliqͩ p̊ mutatū eſt in aliquē
terminuꝫ eſt indiuiſibile:⁊ exponit̄ ꝙ in illo intelligit aliqͩ
primo eē mutatū:in quo nō eſt mutatū rōne alicuius partis:
tūc ꝓbat̄:qꝛ vel eſt diuiſibile tēpus in quo p̊ eſt mutatū in.a.
terminū:⁊ ſi ſic:querit̄ vtrū in ambabus medietatib⁹ tꝑis eſt
mutatū:⁊ ſi ſic:tūc ꝑ̊us eſt mutatū in p̊ma medietate q̄ꝫ in to
ta:⁊ ꝑ ꝯñs nō in toto p̊:vl' in neutra partiū eſt mutatū:⁊ ſi ſic:
tunc etiā nec in toto:vel in vna ꝑte erit mutatū:⁊ in alia non:
⁊ tūc nō eſt mutatū in toto tꝑe p̊mo:qꝛ dicit̄ ſolū mutatuꝫ in
toto rōne partis.ergo nullo mō illud in quo aliqͩ eſt p̊ mu-
T.c.45 tatū in alterū eſt diuiſibile.g̊ eſt indiuiſibile. ¶ Undecimo
infert ꝙ ex parte finis motus vel mutationis eſt dare pᵐ mu
tatū eē:qꝛ al's nūq̄ꝫ eēt mutatio ꝑfecta:hoc eni eſt inſtās ima
T.c.46 ginariū in quo res deſinit mutari. ¶ Duodecimo infert ꝙ
ex parte p̊ncipij motus nō eſt dare pᵐ mutatū eſſe.pꝫ:qꝛ vel
eſſet primum mutatum eſſe in indiuiſibile:⁊ hoc non:qꝛ tūc
inſtās in quo inciperet mutatio ſiue motus ⁊ inſtans in quo
terminaret̄:eſſent ꝓxima in tꝑe:ꝙ nō eſt poſſibile:vel indi-
uiſibile tꝑe:⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ pri⁹ eſt mutatū eē in medietate q̄ꝫ in to
to:g̊ i toto nō erat pᵐ mutatū eē ex ꝑte p̊ncipij mot⁹. Sil'r ꝓ-
baret̄ ꝙ nō eſſet dare partē p̊mā mobilis que p̊ mutat̄:⁊ ꝙ
nō eſſet dare p̊mā partē ſpatij ſeu diſpōnis ſm qꝺ ſeu quaꝫ:
T.c.50. eſt p̊ma mutatio. ¶ Decimotertio:ꝙ oē qꝺ moʳ in aliquo tē-
pore per ꝑ̊us eſt motū in illo tꝑe.ꝓbat̄ ſupponendo ꝙ oē qꝺ
mouet̄ in aliquo tꝑe p̊ mouet̄ in qualꝫ parte illius tꝑis.h̄ pꝫ
per qͩ nois ipſius p̊:tūc ꝓbat̄ ꝓpoᵐ:qꝛ qꝺ mouet̄ in aliquo
tꝑe p̊:hoc ꝑ prius eſt motū in inſtāti medio:in quo diuidit̄ tē
pus:q̄ꝫ in toto.igr̄ ⁊c̄.ꝯña tꝫ.pꝫ añs ꝑ ſuppōnē:qꝛ ex quo moʳ
in illo tꝑe p̊:ipꝫ mouet̄ in qualꝫ ei⁹ ꝑte:⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ pri⁹ eſt mo
T.c.55. tū i iſtāti medio:q̄ꝫ i toto tꝑe. ¶ Decioq̄rto ifert:ꝙ oē muta
tū eē p̊ceſſit mutari.ꝓbat:qꝛ ꝙ mutaᵐ ē ꝑ.c.d.ꝑ pri⁹ mutaᵐ ē
ꝑ medietatē ipſi⁹.c.d.eo ꝙ.c.d.nō eſt idiuiſibile:⁊ iteꝝ ꝑ pri⁹
ꝑ medietatē medietatis:⁊ ſic ſemꝑ:eo ꝙ i ifinitū eſt diuiſibi
lis diſpō ſm quā eſt mutari.Et addit ·ph̄s ꝙ eadē rō eſt in
gñone ⁊ corruptione ⁊ in alijs que nō ſunt ꝑ ſe ꝯtinua:ſꝫ ſolū
rōne ſue q̄ꝫtitatis:qꝛ capiat̄ tēpus in quo eſt p̊ mutatū:⁊ cum
hoc ſit diuiſibile:in prima medietate eius preceſſit mutari.
Obo. ¶ Sed dices q̄uō pōt eē mutatio ſucceſſiua ⁊ tēporalis iter
nō eē ⁊ eē:ſic̄ i gñone ⁊ corruptōe:vꝫ.n.ꝙ nō poſſet:eo ꝙ int
Solo. ꝯdictoria nihil eſt meᵐ. ¶ R̄ñdet̄ ꝙ inter ꝯdictoria nō eſt
mutatio ſucceſſiua:eo qꝺ iter ea nihil eſt mediū:ſꝫ ·ph̄s vult
ꝙ gñio eſt mutatio ſucceſſiua:qꝛ eſt inter nihil eſſe rei ⁊ rē eē
cōplete:⁊ inter h̄ hñ eſt mediū.ſ.rē ſm partē eſſe ⁊ ſm ꝑteꝫ
nō eſſe cōpletā ſm fieri:⁊ ſic gñio nō eſt inter ꝯdictoria ꝓp̄e:
ſed inter nihil eē rei ⁊ rē cōplete eſſe:que nō ſunt ꝓprie ꝯdi-
ctoria:dñr tñ large ꝯdictoria:eo ꝙ eſſe ⁊ nō eē ſunt ꝯdictoria
que in ipſis includunt̄:ſil'r dicat̄ de corruptione. Ex quo in- T.c.59.
fert ꝙ in cōtinuis omne qꝺ fit factū eſt prius:expone omne
qꝺ fit factione ſucceſſiua ſm aliquid ſui ꝑ prius eſt factuꝫ. 2°
ꝙ in eiſdē omne qꝺ corrūpit̄ eſt corruptū ꝑ pri⁹:expone ſil'r
qꝺ corrūpit̄ corruptiōe ſucceſſiua ſm aliqͩ ſui/eſt ꝑ̊us corru
ptū. 3° ꝙ in moto vel mutato nō eſt dare pᵐ moueri:expone
ꝙ nihil ipſius moueri eſt prius quo ad deſitionē:nec etiā pᵐ
mutatū eē.pꝫ ex dictis. Scias ꝙ in oib⁹ his loquit̄ ·ph̄s de
mutatione ſucceſſiua que diſtinguit̄ a ſuo termino ad queꝫ.
¶ Decimoq̄nto ꝙ impoſ'e eſt aliqͩ moueri tꝑe infinito ſuꝑ T.c.60.
magnitudine finita nō pl'ies reiterādo ſuꝑ eādē:ſic ꝙ in q̄lꝫ
parte tꝑis infiniti trāſeat̄ aliq̄ ꝑs magnitudinis.ꝓbat̄:qꝛ ſi-
gnata 10ͣ magnitudinis:illa trāſit̄ in tꝑe finito ⁊ eadem rōne
quelꝫ aͣ decima.g̊ tota magnitudo.ꝯña tꝫ:qꝛ decē tēpora fi-
nita nō ꝯſtituūt infinitū:ſeu eq̄lia ſint ſeu nō.maior pꝫ:quia
10ͣ trāſit̄ in minori tꝑe q̄ꝫ tota.g̊ infinito:qꝛ vnū infinitū nō
eſt minus alio. Itē al's quelꝫ ꝑs magnitudinis trāſiret̄ in tꝑe
infinito:qꝛ qua rōne decima in infinito trāſiret̄ eadem rōne
quelꝫ alia pars.minor pꝫ:qꝛ nō eſt potior rō de vna decima
q̄ꝫ de alia. ¶ Decimoſexto ꝙ in tꝑe finito nō tranſit̄ magni- T.c.62.
tudo infinita.pꝫ:qꝛ capta decima tꝑis in ea nō trāſitur niſi
magnitudo finita:eo ꝙ minus in parte q̄ꝫ i toto:⁊ eadē rōne
in qualꝫ alia decima.g̊ ⁊c̄.totū ſicut ꝑ̊us ꝯuertēdo reſpectū:
ex quo pꝫ ꝙ mobile finitū nō pōt trāſire magnitudinē infi-
nitā in tꝑe finito. ¶ Decimoſeptimo ꝙ mobile infinitū nō T.c.63.
poteſt in tēpoe finito pertranſire ſpatium finitum.pꝫ:qꝛ illo
tēpore ipſum ſeparetur a ſpatio:⁊ ſpatium ſeparet̄ ab eo:ſed
ſpatiū finitū nō pōt ipm pertranſire in tꝑe finito:g̊ nec ipm
infinitū ſpatiū infinitū. Ex quo ſe'r ꝙ mobile infinitū nō pōt T.c.64
ſpatiū infinituꝫ ꝑtranſire in tꝑe finito.patet:qꝛ ēt poſſet tunc
finitū:includit eni infinitū finitū. ¶ Decimooctauo infert ꝙ T.c.66.
nullo modo in tēpore finito pōt eē motus infinitus:ſe'r ex tri
bus p̊cedētib⁹. ¶ Decimonono ꝙ oē qꝺ ſtat moʳ:⁊ capitur T.c.67.
ſicut in 5° ſtare.ſ.ꝑ motū tēdere.i.ſiſtere in q̄etē:tūc pꝫ ꝑ qͩ
nois:⁊ ꝓbat̄ in l'ra:qꝛ qꝺ ſic ſtat non q̄ſcit. ¶ Uigeſimo qꝛ T.c.68.
omne qꝺ ſtat/ſtat in tꝑe. Itē ꝙ in quo tꝑe ſtat/in quolꝫ illius
ſtat. Itē ꝙ non eſt dare in quo prio ſtat̄.pꝫ ſicut de moueri:
qꝛ ſtare eſt moueri ꝑ p̊cedens. ¶ Deinde ꝓportionalia his
tribus infert de q̄ete.ſ.ꝙ oē q̄ſcēs q̄ſcit in tꝑe:⁊ formentur
ſic prius:⁊ ꝓbōnes patēt ex prius dictis debite inſpicienti.
¶ Uigeſimoprimo ꝙ nihil ꝙ mouet̄ dū mouet̄ ꝑ aliqꝺ to T.c.72.
tū tꝑs mouet̄ in eadē diſpōne total'r reſpectu illius diſpōnis
ſm quā mouet̄.pꝫ:qꝛ ſi ꝑ aliqꝺ totū total'r ſil'r ſe hr̄et ſm ali
quā diſpōneꝫ: tunc in p̊ inſtāti medio ⁊ vltimo illi⁹ tēporis
hēret ſe ſil'r ſm eā.g̊ q̄ſceret ſm eā.g̊ nō moueret̄ ſm eam:
cuius ꝯ̄riū ſupponit̄.vñ ſi calidus vt vnū ꝑ itēſionē ꝯtinuaꝫ
cal'itatis fieret calidus vt tria:ipm nullo toto tꝑe:ſed ſolū ꝑ
inſtās eēt calidū vt duo.pꝫ ꝑ rōnē ·phi:qꝛ ipa demr̄at̄ hoc.
¶ Hic p̊ dubitat̄ vtrum ſit aliqua trāſmutatio inſtantanea.
¶ Scđo vtrū i tali inſtāti trāſmutaⁿⁱˢ ſit attribuēdū poſte- Difficul
riori paſſioni. ¶ Tertio vtrū ante oē mutari p̊ceſſit mutatū tates.
eē:⁊ ecōtra. ¶ Quarto vtrum in tꝑe finito poteſt pertranſi-
ri magnitudo infinita ⁊ magnitudo finita in tempore finito.
¶ Pro p̊ma iſtaꝝ dubōnū aduertat̄:ꝙ trāſmutatio inſtanta- An ſit ali
nea vocat̄:nō ꝙ ſit in inſtāti:qꝛ nᵐ eſt inſtās vt dictū eſt in p̊ qua tranſ-
notabili:ſꝫ eo ꝙ fit tota ſil' ⁊ nō ꝑtibil'r ꝑ partē añ ꝑtē:ſic ꝙ mutatio i-
ſi inſtās ad imaginationē eſſet ipa in inſtāti cōpleret̄. Tunc ſtantanea.
ponit̄ ꝯ̄ rñſalis.ꝙ frequēter eſt trāſmutatio inſtātanea.pꝫ ꝺ
potētia ſuꝑnāl'r agente vt in creatione aīe intellectiue vel in

UVA. BHSC. IyR_143_5

ꝓductione angeli:talis enī ꝓductio eſt inſtātanea:qa fit tota
ſil:nō enī pōt fieri ꝑ partē ante partē:eo ꝙ ea que ꝓducunt
nō hñt partes nec inteſiuas nec exteſiuas:cū tam angelus q̄
aīa intellectiua ſint indiuiſibilia.pꝫ etiā ꝯclō:circūſcripto mi
raculo:qa ſcḋm ꝑhm viſio/delectatio/ꝛ illuminatio/fiūt in in
ſtanti.2° de aīa.ꝛ.10.ethicoꝝ.Or ſi ſit veꝝ:ſiue nō:videbitur
in abbreuiationibus de aīa.¶ Scḋo qꝛ dictuꝫ eſt in abbre
uiationibus libri poſterioꝝ:ꝙ ſcia qñqꝫ inſtātanee gñat in
aīa.¶ Tertio qa ſine miraculo fit mutatio de ꝯdictorio ī cō
tradictoriū:modo talis eſt inſtātanea.ġ maior pꝫ de ſe:etiam
minor pꝫ:qꝛ inter ꝯdictoria nihil eſt mediū:rōne cui⁹ eſt ſuc
Obo. ceſſio.¶ Sed dices tu.ġ oīs gñō ē iſtātanea:ſilr ꝛ corruptio:
Solo. ꝯñs eſt falſum.pꝫ ꝯña:qꝛ fiūt inter ꝯdictoria.¶ Rñdet per
dicta in 14° notabili iſtius.ꝙ gñō hñ eſt ſucceſſiua:qꝛ nō fit
inter vera ꝯdictoria:ſed inter nihil eē rei ꝛ rē eē cōplete:ꝛ in
ter hoc eſt mediū:dr̄ tñ eē inter ꝯdictoria large:eo qḋ fit iter
eē ꝛ nō eſſe ſic circūſtātionata que large ꝛ īproprie dñr ꝯdi
Replica. ctoria.¶ Sed ꝯ hāc ꝯnē vr̄ eē ꝑhs in iſti⁹ notabilis 10ª pte
ꝛ etiā in 4° ca° tractatus ſcḋi:qꝛ dicit ꝙ ante oē mutatū eſſe
p̄ceſſit mutari:ꝛ eꝯ.ante oē mutari eſt mutatū eſſe. Secūdo
Solo. qꝛ in 4° dicit ꝙ oīs mutatio eſt in tp̄e.¶ Rñdet ꝙ ꝑhs lo
quit in his ambob⁹ locis de mutatione ꝓprie dicta.ſ.que di
ſtinguit a ſuo termino ad quē.ſ.mutatione ſucceſſiua:muta
tio autem inſtantanea non eſt talis:non enim diſtinguitur a
termino ad quem:vt poſt dicetur.

An in tali inſtanti ſit poſteriori paſſioni attribuendū motus. ¶ Pro 2° p̄ncipali aduertat ꝙ ipm intelligit ſic:vtrū inſtās
trāſmutationis inſtātanee ſit attribuēdū poſteriori paſſioni
in termino ad quē.i.vtrū inſtās in quo fit trāſmutatio inſtā
tanea ſit:tūc cū p̄ eſt terminus ad quē:vt ſi de nō eē ad eē ſit
mutatio inſtātanea aīe intellectiue:vtrū ſit in inſtanti in quo
prio ipſa eſt:ſilr ſi ſit mutatio ḋ eſſe ad nō eſſe. ¶ Scḋo ad
uerte ꝙ duplices ſunt res:quedā que ſunt tota ſil:vt aīa ꝛ hō
inquātū ꝑmanēt:quedā que ſunt ſucceſſiue vt motus vel hꝰ.
pª ppō. ¶ Tunc ad hoc pñt poni tres ꝓpōnes ꝓbabiles.pª ꝙ veꝝ
inſtās trāſmutationis inſtātanee nulli eſt attribuēdū ī re.pꝫ
2ª ex dictis p̄us:qꝛ nullū inſtās eſt. ¶ Scḋa ꝓpō in reb⁹ pure
ꝑmanētib⁹ in eſſe inſtās trāſmutationis imaginariū dꝫ attri
bui termino ad quē.ꝓbat:qꝛ cū eſt mutatio de nō eē aīe itel
lectiue ad eius eē:vel illa aīa eſt:ꝛ habet ꝓpoſitū:vel nō eſt:
ꝛ ſi ſic:tūc nō eſt aliq̄ mutatio ad eā eē:qꝛ nō in ea cū ipſa nō
ſit:nec in mā:qꝛ de nulla mā ꝓducit. 2° qꝛ in talib⁹ eſt dare
p̄m inſtās eē:vel igit illud eſt inſtans in quo eſt mutatio:ꝛ hꝫ
ꝓpoſitū:vel inſtās īmediate ſequēs:ꝛ hoc nō:qꝛ nō ſunt nec
imaginant inſtanª in tp̄e ꝓxima:vel inſtās mediate ſequēs:
ꝛ hoc nō:qꝛ ſi ſic:tūc inter inſtās trāſmutationis taliū de nō
eē ad eſſe:eſſet tp̄s mediū in quo eſſet trāſmutatio:ꝛ ſic talia
fierēt ſucceſſiue:cuius ꝯriū ſupponit.ġ ꝛc.ꝯña nō:ꝛ argm pꝫ:
qꝛ capto toto tēpore ꝑ qḋ res pure ꝑmanēs eſt:in quolꝫ inſtā
ti imaginario illius eſt:cū in quolꝫ ſit veꝝ dicere eā eſſe:ꝛ ꝑ
3ª ꝯñs in p̄ inſtāti illius eſt.¶ Tertia ꝓpō.in reb⁹ que incipiūt
eſſe ſucceſſiue ſicut ſunt motus ꝛ huiꝰ:inſtās trāſmutationis
imaginariū de ꝯdictorio in ꝯdictoriuꝫ dꝫ attribui termino a
quo.pꝫ:qꝛ vel termino ad quē:ꝛ hoc nō:qꝛ nō eſt dare p̄m in
ſtans eſſe motus:eo ꝙ in quolꝫ inſtāti in quo veꝝ eſt dicere
motus eſt:ante erat veꝝ dicere ipſuꝫ eē:vel termino a quo:ꝛ
habet ꝓpoſitū.¶ Cōfirmat.qꝛ in inſtāti in quo res incipit
moueri eſt mutatio de nō eē motus ad eē motus:ſed hoc eſt
vltimū inſtās nō eē:eo qḋ eſt terminus a quo.ergo ꝛc.maior
eſt manifeſta:qꝛ in illo inſtāti nō eſt motus:ꝛ īmediate poſt
hoc erit motus.minor pꝫ:qꝛ res nō īcipit moueri cū mor:eo
ꝙ cū mor ante mouebat:vt deductū eſt p̄us.ġ incipit moue
Modus cōis exponēdi icipit ri:cū vltimo nō mor.Ex quo pꝫ.vnde ſurrexit modus loquē
di cōis:ꝙ ꝓpō de incipit reꝝ ꝑmanētiū exponit ꝑ pōneꝫ de
pñti ꝛ remotionē de p̄terito:qꝛ in illis inſtās trāſmutationis
attribuit termino ad quē:ſꝫ in oibus rebus ſucceſſiuis expo
nit ꝑ remotionē de pñti ꝛ ꝑ pōnē de futuro:qꝛ in illis nō eſt
dare p̄mū inſtās eē:ſꝫ vltimū nō eſſe:ſilr eſt de oibus alijs in
q̄bus nō eſt dare p̄mū inſtās eē:in talib⁹.n.inſtās trāſmuta
tionis de ꝯdictorio in ꝯtradictoriū dꝫ attribui termīo a quo:
vt nō eſt dare p̄mū inſtās eſſe albi:ſi aliq̄d ſit mutatū de ni
gro ad albū.q̄cq̄d.n.eſt ſic albū fuit p̄us albū.ġ iſtās trāſmu
tationis dꝫ dici vltimū inſtās in quo nō eſt albuꝫ.ſ.in quo ſe
medio mō hꝫ inter albedinē ꝛ nigredinē:in illo enī nō eſt al
Obo bū ꝛ īmediate poſt hoc erit albū. ¶ Sed ꝯ.in tali inſtāti nō
plus eſt motus q̄ ante.ġ nō plus eſt mutatio ad eū eē q̄ an
te.ꝯña vr̄ tenere:qꝛ cū eſt mutatio ad aliq̄d eē:tñ ipm vel ali
2° q̄d ei⁹ eſt.ꝛ añs notū eſt.¶ Scḋo in illo inſtāti adhuc nō eſt
motus.ergo nō eſt mutatio ad motū eē.ꝯña tꝫ:qꝛ q̄cq̄d mu
3° tat ab aliquo termino deficit ab illo 5° huius. ¶ Tertio.qꝛ
q̄d eſſet iª mutatio inſtātanea nō.n.eſſet gñatio vel corruptio
eo ꝙ in vltimo inſtāti non eſſe motus:vel gñat vel corr:nec
4° etiā eſt motus.ġ nulla eſt ibi mutatio inſtātanea. ¶ Quarto
qꝛ motus nō incipit eē niſi mutatione ſucceſſiua.ġ ad motuꝫ
eſſe nulla eſt mutatio inſtātanea.ꝯña tꝫ:qꝛ ex oppoſito: ſeq̄t
oppom.añs pꝫ:qꝛ nec habet eſſe nec pōt hēre niſi ſucceſſiue.
Ad arga. ¶ Ad has rōnes rñr ꝓbabilr:p̄miſſo ꝙ mutatio qua mot⁹
eſt:cū ante nō fuit eſt ſucceſſiua mutatio:que eſt in tp̄e ſeq̄ē
te inſtās quo vltimo ille motus nō eſt. 2° ꝙ nulla eſt v̄a mu
tatio in inſtāti illo:ad motū eē vt rōnes arguūt. 3° ꝙ illḋ in
ſtans vocat iſtās trāſmutatōis iſtātanee ḋ nō eē mot⁹ ad ei⁹
eē:qꝛ in illo inſtāti de illo motu vere eē ꝛ ꝑ totū tp̄s ſequens
de eodē vere affirmat eſſe:ꝑꝑ mutationeꝫ ſucceſſiuā ab illo
Ad pm inſtāti incipiētē.¶ Ad p̄mū ꝯcedo añs.ꝛ nego ꝯñtiam.ꝛ ad
ꝓbationē dicit ꝙ nō opꝫ in mutatione inſtātanea inter ꝯdi
ctoria in inſtāti mutationis ꝯdictorioꝝ eſſe aliq̄d rei ſucceſſi
Ad 2m ue que incipit eē:ſꝫ ſufficit ꝙ ſit ꝑ totū ſequēs tp̄s. ¶ Ad 2m
ꝯcedo ꝯñs.ꝙ de v̄tute ſermonis in illo inſtāti nulla eſt muta
tio ad eē motus:ꝛ tñ eſt inſtās trāſmutationis inſtātanee:ad
Ad 3m intellm dictū in 3°.ꝑ idē.¶ Ad 3m pꝫ.¶ Ad 4m ꝙ ꝓprie ad
Ad 4m motum eē nō eſt mutatio inſtātanea ſicut arguit rō:dr̄ tñ ad
motū eſſe talis trāſmutatio:qꝛ in illo inſtāti vltimo verifica
tur de illo motu vnū ꝯdictm:ꝛ poſt ſemꝑ verificat alteꝝ:mā
eſt difficilis dicat quis ſtudioſus ꝓbabilr iuxta dicta:raro.n.
tractatur exquiſite:nec eam vidi quo ad iſtam 3am conclu
ſionem ab alijs tractatā. Hoc de 2° principali.

Utrū ante oē mutari p̄ceſſit mutatū eē:ꝛ ecō. ¶ Quātum ad 3m vtrū ante oē mutari eſt mutatū eē:ꝛ ecōtra:
ſupponit ex dictis in p̄:ꝙ mutari eſt res que mutat:ꝛ muta
tum eſſe fuit vel eſt res que mutata eſt. ¶ Ex quo infert ꝙ
de virtute ſermonis:hec eſt falſa:ante omne mutari fuit mu
tatū eſſe:qꝛ celū eſt mutari:ꝛ ante ipſum nullū fuit mutatum
eſſe.¶ Silr ꝯuertēs eſt falſa:qꝛ celū eſt mutatū eſſe:ꝛ tñ an
te ipſum nullū fuit mutari:cū nālr loquēdo celū ſit ꝑꝑetuū:
ꝛ chatolice ante celū nō fuit niſi de⁹:q̄ nec eſt mutari nec mu
tatū eſſe:ſꝫ h̄ eſt p̄ter intētionē ꝑhi:intētio enī ei⁹ erat ꝙ an
te oēm motū fuit alius motus:ſilr ꝙ omne qḋ mutat eſt per
pri⁹ mutatū. 3° ꝙ omne qḋ mutatū eſt ꝑ pri⁹ mutat. 4° ꝙ
ante qḋcūqꝫ tp̄s in quo aliq̄d mutat:eſt aliud tēpus ī quo añ
ipſum mutabat:ꝛ loq̄tur de mutatione ſucceſſiua:ꝛ ideo de
his eſt vidēdū.¶ Scḋo eſt notanduꝫ ꝙ aliq̄d dicit mutari
in aliquo tp̄e 2r.Uno mō rōne totius.ſ.qꝛ ī eo totū mutatur:
alio modo rōne ꝑtis:qꝛ mutat in parte ipſius:vt ſi in die di
Motū eē añ aliū 2r. cat mutari:qꝛ mutat in hora.¶ Tertio eſt notādū ꝙ añ ali
quē motū eē aliū:pōt intelligi dupl'r.Uno mō q̄tū ad ince
ptionē eius:ꝛ dr̄ prius quo ad inceptionē reſpectu.a.ꝙ ante
inceptionē ipſius.a.incipit.Alio mō quo ad deſitionē:ꝛ dicit
prius.a.ſic ꝙ ante deſitionē ipſius.a.deſinit.Eodē mō eē ali
quē motū poſteriorē.a.pōt intelligi vno modo quo ad deſi
tionē:qꝛ ille poſt deſitioneꝫ ipſius.a.deſinit.alio mō quo ad
pª ppō. inceptionē:qꝛ poſt inceptionē ipſius.a.incipit.¶ Quib⁹ pre
miſſis ꝓpōnes rñſales ponunt p̄ma:ꝙ loquendo nālr:ante

UVA. BHSC. IyR_143_5

oēm motū fuit alius motus.pꝫ:qꝛ vt dictū eſt in 4°.oīs mo/
tus eſt finitus mō cum mūdus ſit ꝑpetuus:an̄ oēꝫ finitū fuit
2a ppō. alius:ſil'r ꝓbaret̄ ꝙ poſt oēm motū erit alius motus.❡ Se
cūda ꝓpō accedēs ad mētē Phi:in quolꝫ motu eſt dare pri
mā partē quo ad inceptionē:ſꝫ nō q̊ ad deſitionē:ſi'r eſt dare
vltimā quo ad deſitionē:ſꝫ nō quo ad iceptionē:ſe'r ex deſcri/
ptionib9 poſitis.ꝛ pꝫ ꝑ dicta ſupra 3m:in notabili 2°.qōne ter
3a ppō. tia.de terminis ꝯtinuoꝝ ꝛ motus.❡ Tertia ꝓpō.an̄ omneꝫ
motū alicui9 corꝑis:puta hoīs eſt alius motus eiuſdē corꝑis
q̄ꝫtū ad deſitionē:qꝛ dato quocūqꝫ motu hoīs ille eſt diuiſi/
bilis ꝛ ante deſitionē totius deſinit ei9 medietas que eſt mo/
4a ppō. tus.❡ Quarta ꝓpō.nō opꝫ eꝫ.ſ.ꝙ ante oēm motum ſoꝛ.ſit
alius motus ſoꝛ.q̄ꝫtū ad inceptionem.pꝫ:qꝛ capto toto tꝑe in
quo ſoꝛ.mouebat̄:ꝛ motu eiuſdē q incipit eē in p̊ inſtāti illius
ante illū nullus eſt motus ſoꝛ.q̄ꝫtuꝫ ad inceptionē:qꝛ nullus
5a ppō. motus ſoꝛ.ante inceptionē illius incipit.❡ Quinta ꝓpō.ꝙ
poſt oēm motū ſoꝛ.erit alius motus ſoꝛ.q̄ꝫtū ad inceptioneꝫ:
ſed nō erit poſt oēm alius motus ſoꝛ.q̄ꝫtū ad deſitionē.pꝫ ſi/
cut due p̄cedētes:qꝛ dato quocūqꝫ motu ſoꝛ.ipſe eſt diuiſibi/
lis:ꝛ poſt inceptionē ipſi9 incipit eius medietas:g̊ p̊ma pars
ꝯclōnis vera:ꝛ ſcđa pꝫ:qꝛ capto toto tꝑe in quo ſoꝛ.mouetur
poſt motū deſinēteꝫ in inſtāti terminātē illud tp̄s:nullus mo
6a ppō. tus ſoꝛ.deſinit.❡ Sexta ꝓpō.omne ꝙ mo'r in aliquo toto tē
poꝛe pri9 mouebat̄ in prioꝛi tēpoꝛe quo ad deſitionē:ſed nō
opꝫ ꝙ in prioꝛi mouebat̄ quo ad inceptionē.pꝫ pa ꝑs:qꝛ mo
uebat̄ in p̊ma medietate illius tp̄is que eſt p̊oꝛ toto q̄ꝫtuꝫ ad
deſitionē ꝛ 2a pꝫ:qꝛ ſi ſoꝛ.mouet̄ ꝑ totā horā ꝛ nō an̄:conſtat
ꝙ nō mouebat̄ in prioꝛi tꝑe q̄ꝫtū ad inceptionē q̄ꝫ in iſta ho/
ra:qꝛ nullū tp̄s in quo mouebat̄ incipit citra inceptionē hui9
hoꝛe.p̊mā partē hui9 ꝯnis voluit Phs:ſil'r dicat̄ ꝙ oē qđ mu
tat̄ mutatione ſucceſſiua:in aliquo toto tꝑe mutabat̄ in p̊oꝛi
tꝑe q̄ꝫtū ad deſitionē:ſꝫ nō opꝫ ꝙ mutabat̄ in p̊oꝛi q̄ꝫtum ad
7a ppō. inceptionē:ꝛ declarat̄ ſicut p̊us.❡ Septima ꝓpō.oē qđ mo
uet̄ vel mutat̄:in aliquo toto tꝑe mouebit̄ vel mutabit̄ poſt
in tꝑe poſterioꝛi q̄ꝫtū ad inceptionē:ſꝫ nō opꝫ q̄ꝫtuꝫ ad deſi/
tionē.pꝫ:qꝛ tp̄s in quo mutat̄ eſt diuiſibile:ꝛ ꝑ ꝯn̄s mutabit̄
in 2a medietate ipſius:ꝛ illa eſt poſterioꝛ toto tꝑe:q̄ꝫtū ad in/
ceptionē:ſil'r pꝫ 2a:qꝛ poſt deſitioneꝫ tp̄is totalis in quo mo'r:
8a ppō. nō opꝫ deſinere aliqđ tp̄s in quo mouebit̄.❡ Octaua ꝓpō.
de oī qđ mutatū eſt in aliquo toto tꝑe veꝝ erat dicere ꝙ ip̄ꝫ
mo'r in tꝑe prioꝛi q̄ꝫtum ad deſitionē:ſꝫ nō opꝫ ꝙ de eo veꝝ
erat dicere ꝙ ip̄m mouet̄ in tꝑe p̊oꝛi q̄ꝫtū ad inceptionē.pꝫ
ſicut 5a.ꝛ hāc voluit Phs.cū dicit:ꝙ ante oē mutatū eē p̄ce/
9a ppō. dit mutari.❡ Uel al'r dicat̄ ꝑ ꝓpōnē nonā:an̄ oē tp̄s i quo
b.mouet̄ eſt aliđ tēpus in quo.b.eſt motū quo ad deſitionē:
ſed nō opꝫ quo ad inceptionē:ſil'r ante omne tp̄s i quo.b.eſt
motū vel mutatū eſt aliud tp̄s in quo.b.mouet̄ quo ad deſi/
tionē:ſꝫ nō opꝫ quo ad inceptionē:declarat̄ totū ſicut ꝯ̊ qnta.
10a ppō ❡ Decima ſuꝑaddit̄:ꝙ in oī tꝑe in quo.b.mouet̄ eſt dare tē
pus in quo eſt motū:ſed nō omni in quo eſt motū mouetur:
p̊ma pars pꝫ:qꝛ ſi mouet̄ in aliquo tꝑe:in medietate illi9 eſt
motū vel in parte ei9.pꝫ 2a pars:qꝛ in tꝑe ſequētē tp̄s totale
Obo. mot9 eſt.b.motū:ꝛ tn̄ in eo nō mouet̄.❡ Sed ꝯ̄ dices tu.ſi ħ
ſūt va:tūc an̄ oē mutari p̄ceſſit mutari.g̊ mutari p̄ceſſit ſeip̄ꝫ.
Itē nō eſt an̄ oēꝫ motū motus:nec an̄ oē mutari mutatū eē:
niſi ꝑꝑ infinitā diuiſionē ꝯtinui:ꝛ quelꝫ pars eſt ante totum.
mō ħ eſt falſuꝫ.g̊.maioꝛ nota.ꝛ minoꝛ pꝫ:qꝛ lꝫ hora p̊ma ſit
pars diei:tn̄ nō eſt ante diē.❡ Tertio ante mutationē p̊mā
nulla eſt alia mutatio.ergo falſa eſt poſitio.ꝯn̄a tꝫ:qꝛ eſt da/
re p̊mā mutionē:vt pꝫ in.8.ꝛ an̄s pꝫ:qꝛ ipſa nō eſſet prima.
❡ Itē 4°in linea eſt dare p̊mū pūctū.g̊ in motu p̊m mutatū
eſſe.ꝯn̄a tꝫ:qꝛ ſicut pūctus ad lineā:ita mutatū eē ad motuꝫ.
vtrūqꝫ eni eoꝝ eſt termin9 pūctus linee:ꝛ mutatū eē mot9.
Solo. ❡ Ad hoc rn̄det̄ negādo ꝯn̄am p̊mā:ſicut nō ſequit̄:an̄ oēꝫ
partē ꝯtinui eſt pars ꝯtinui.g̊ eadē pars eſt an̄ ſeipſam:ante

omnē hominē fuit hō.igit̄ idē hō fuit ante ſeipſum.❡ Ad
2am ꝙ hora p̊ma eſt ante iſtā diē quo ad deſitionē:lꝫ nō quo
ad inceptionē:ſil'r in alijs.❡ Ad 3am ꝙ quo ad tp̄s nulla eſt
mutatio p̊ma:quō aūt motus circularis ſit mutatio p̊.videbi
tur in 8°.❡ Ad 4am ꝙ nō eſt ſil'e de pūcto ꝛ de mutato eſſe:
nā pūctus eſt terminus linee a quo,ꝛ alius terminus ad quē,
linee:nō aūt eſt mutatū eſſe terminus a quo motus:vel ſaltē
nō opꝫ ꝙ ſic.nō.n.eſt idē momentū ꝛ mutatū eē:qꝛ mutatū
eſſe ꝯnotat mutationē p̄ceſſiſſe ꝛ hoc non ꝯnotat momentū:
ꝛ ideo lꝫ in motu ſit dare p̊mū momentū.ſ.illud a quo mot9
incipit:nō tn̄ eſt dare p̊mū mutatū eſſe. Hoc de 3°.
❡ Quantū ad quartuꝫ ſit pa ꝓpō. In motu regulari impoſ'e pa ppō.
eſt magnitudinē finitā trāſiri tp̄is finito:ſeu ēt magnitudinē An ma/
infinitā trāſiri tꝑe finito:ꝛ hoc nō pluries reiterādo ſuꝑ ip̄aꝫ gnitudo fi
eandē magnitudinē:ꝛ itelligēdo ſic.ꝙ in qualꝫ parte tp̄is in/ nita poſſit
finiti ſit aliqua pars motus.pꝫ p̊ma ꝑs ꝯ̊nis.qꝛ vna 10a pars ꝑtrāſiri in
magnitudinis ꝑtrāſitur i tꝑe finito:qꝛ i minoꝛe q̄ꝫ tota:ꝛ que/ tꝑe īfinito
libet alia decima inequali tēpoꝛe.ergo tota magnitudo trā/ ꝛ infinita
ſitur in decē tēpoꝛibus finitis.g̊ ꝛc̄.quelꝫ ꝯn̄a nota eſt.ꝛ an̄s in finito.
pro p̊ma parte iā fuit ꝓbatū:ꝛ etiā alia quelꝫ ꝑs magnitudi/
nis trāſiret̄ tꝑe īfinito.ꝛ minoꝛ pꝫ ꝑ diffinitionē motus regu/
laris:ꝓpoꝛtionabil'r ꝓbat̄ 2a pars.❡ Scđa ꝓpō.in motu 2a
difformi nō pōt tꝑe finito tranſiri magnitudo infinita.pꝫ.qꝛ
talis magnitudo nec eſt nec poteſt eē:ꝑ dicta in 3°.❡ Tertia 3a
ꝓpō.ſine miraculo nō pōt tꝑe īfinito trāſiri magnitudo fini
ta.pꝫ ſpecificādo ꝯclōnē ſicut p̊ma fuit ſpecificata.pꝫ:qꝛ ca/
pta decima magnitudinis illa trāſit̄ in tꝑe finito:ꝛ eadē rōne
quelibet alia decima vel maioꝛi vel minoꝛi.g̊ tota magnitu/
do trāſit̄ in tꝑe finito.ꝯn̄a tꝫ:qꝛ decē tēpoꝛa finita:ſiue eq̄lia
ſiue inequalia nō ꝯſtituūt tp̄s infinitū.ꝛ maioꝛ pꝫ ſicut p̊us.ꝛ
minoꝛ apparet:qꝛ quo ad potētias nāles non eſt potioꝛ rō:
quare vna decima in infinito tꝑe tranſiret̄ q̄ꝫ quecūqꝫ alia.
❡ Quarta ꝓpō.per potētiā ſuꝑnāleꝫ magnitudo finita pōt 4a
trāſiri in infinito tꝑe.pꝫ:ſuppoſito ꝙ p̊ma cā in infinitū pōt
retardare motū.ꝙ pꝫ:qꝛ hoc nō iplicat:tūc ponat̄ ꝙ mobile
moueat̄ ſuꝑ magnitudinē pedalē:ſic ꝙ in parte ꝓpoꝛtiona/
li p̊ma ei9 moueat̄ aliqua velocitate.ſ.eā trāſeūdo in die nā/
li:ꝛ ſuꝑ ſcđa ꝑte ꝓpoꝛtionali p̄ciſe moueat̄ in duplo tardius:
ꝛ ſic in infinitū:manifeſtum eſt ꝙ hoc coꝛpus nunq̄ꝫ attinget
terminū magnitudinis:eo ꝙ ſm caſum:ſm quālibꝫ partem
ꝓpoꝛtionalē mouet̄ vno die:qꝛ 2am trāſit in duplo tardi9.g̊
cū ad p̊mā ſit ſub dupla inequali tꝑe eā trāſit ſicut potētiaꝫ:
ꝛ ſic de alijs. Hec de 4° p̊ncipali. Phs eniꝫ contrariū huius
concluſionis dicēs:loquebat̄ excluſo miraculo.

Tertio eſt notādū ꝙ Phs recitat rōnes Zenonis q̄bus T.c.75.
ꝓbat motū localē rectū nō eſſe. Pria erat:qꝛ ſi Rōnes ze
aliqđ poſſet moueri local'r recte:ſeq̄ret̄ ꝙ in tꝑe finito tranſi nonis cir
rent̄ infinita.ꝯn̄s videt̄ ipoſſibile.ꝛ ꝯn̄a tꝫ:qꝛ i tꝑe finito trā ca motuꝫ.
ſiret̄ aliqđ ſpatiū:ꝛ qđlibꝫ tale ꝯtinet infinitas partes.g̊ ꝛc̄.
❡ Scđa vocata achilles fuit:qꝛ ſequeret̄ ꝙ equus velociter
motus nō poſſet attingere muſcā tarde motā ſimul an̄ ip̄am T.c.78.
per pedale incipientē moueri.ꝓbo ꝯ̊nē:qꝛ equus tale peda/
le nō trāſiret ſubito:ſꝫ in tꝑe quo muſca nō q̄euit.g̊ cū equus
trāſiuerit pedale muſca aliqual'r erit ante adhuc:ꝛ illud etiā
equus trāſibit in tꝑe.ergo muſca adhuc erit ante ꝛ ſic ſemꝑ.
ergo nunq̄ꝫ attinget muſcā.❡ Tertia ꝙ mouet̄ motu recto
cōtinue nō mouet̄.g̊ nihil mouet̄ motu recto.ꝯn̄a nō eſt.p'r 3a.
aſſumptū:qꝛ ꝙ mouet̄ recte:in quolibet nunc:eſt in loco ſibi T.c.80.
equali:ꝛ nō hēmus de tꝑe niſi nūc.ergo ꝯtinue eſt in loco ſi/
bi equali.tꝫ ꝯn̄a:ſꝫ cū in loco ſibi eq̄li nō mouet̄ recte:qꝛ hꝫ
ſe ſim'r ad ſpatiū.ergo ꝯtinue nō mouet̄.❡ Quarta ſequit̄ 4a.
ꝙ idē tp̄s eſſet duplū ad ſeipſuꝫ.ꝯn̄s implicat.ꝓbat̄ ꝯn̄a:qꝛ T.c.51.
ponat̄ ꝙ.a.ꝛ.b.eq̄l'r moueant̄:ꝛ.a.moueat̄ in ſpatio quieſcē
te.ꝛ.b.in ſpatio equali velocitate ꝯ̄ moto:ſicut ip̄m mouetur:
tunc in quo tēpoꝛe.a.trāſit ad ſpatiū.b.trāſit duplū:qꝛ motu

ꝓprio trāſit tātū ſicut.a.⁊ motu ſpatij:in ꝯriū ēt trāſit tātū ſi/
cut.a.ergo.b.trāſit duplū in tp̄e in quo.a.trāſit ſub duplum:
ſed.a.mouet̄ eque velociter ſicut.b.ergo tēpus in quo.b.du/
plū trāſit ad ſpatiū ipſius.a.eſt duplū ad tp̄s in quo.a.trāſit
ſuū.ḡ ⁊c̄.pȝ ꝯña penultima:qꝛ ſpatiū duplū ab.b.eque velo/
T.c.82. citer moto trāſit in duplo tēpoꝛe. ¶ Has rōnes Phs ſoluit.
Solo rō/ Primā dūo:ꝙ tp̄e finito bn̄ pōt tranſiri magnitudo infinita
num. in diuiſione:⁊ infinite partes magnitudinis:qꝛ ēt qōlȝ tp̄s eſt
Ad p̄mā ſic infinitū in diuiſione:ſȝ ꝙ magnitudo infinita in extēſione
Ad z^{am} ſic trāſeat̄ hoc eſt pure īpoſſibile. ¶ Ad z^{am} ꝙ equus trāſeū
do ſpatiū ꝓpoꝛtional'r per tres ꝓpoꝛtionales ſicut muſca an
te eū mouet̄ nūꝗ̄ muſcā attingeret:ſicut etiam trāſeūdo ſpa
tiū per partes ꝓpoꝛtionales nunꝗ̄ aliqđ ſpatiū ꝑtrāſiret:ſed
tranſeūdo ſpatiū in partibꝰ equalibus tēpoꝛis eq̄lia tranſeū/
do ſpatia ⁊ nō ſm partes ꝓpoꝛtionales:ſic ſtatim ipſaȝ attin
Ad 3^{am} git. ¶ Ad 3^{am} negādo añs:⁊ ad ꝓbōnē negādo:illud qđ mo/
uetur eſſe cōtinue in loco ſibi equali:⁊ ad ꝓbationeȝ dr̄:ꝙ lȝ
in nūc nō moueat̄:tn̄ ꝯtinue mouet̄ in tp̄e:qꝛ ꝯtinue eſt in lo
co maioꝛi ꝗ̄ eſt ipſuȝ:⁊ falſum eſt ꝙ nihil habemus de tp̄e ni
ſi nūc. ¶ Sed dictū Phi eſt intelligēdū ſic:ꝙ nihil tp̄is eſt
totū ſimul adeq̄te niſi nūc:tn̄ bn̄ eſt tp̄s p̄ñs ⁊ pars eiꝰ diuiſi
Ad 4^{am} bilis exñs in quo mobile mouet̄. ¶ Ad 4^{am} ꝙ nō ſequitur
p̄^{m} ꝯñs:⁊ ad ꝓbationē dr̄ ꝙ eque velociter motū nō tranſit
duplū ſpatiū ad alteꝝ niſi in duplo tp̄e ceteris paribꝰ:qual'r
nō eſt hic:qꝛ vnū mouet̄ ſuꝑ ſpatiū qeſcēs ⁊ aliud ſupꝛa ſpa/
z^{m} tium ꝯ motū. ¶ Scđo ꝓbat Zeno ꝙ nō eſt mutatio ſm ꝯdi
Motiuuȝ ctionē:qꝛ ꝙ mutat̄ nō dȝ eſſe in altero.mō neceſſe eſt oē qđ
Zenonis. mutat̄ eē in altero ꝯdictoꝛiū:eo qđ nihil eſt mediū inter ꝯdi/
T.c.84 ctoꝛia. ¶ Soluit Phs ꝙ bn̄ mutat̄ aliqđ ſm ꝯdictionē:⁊ cū
dr̄ ꝙ illud qđ mutat̄ ⁊c̄.dr̄ ꝙ hoc eſt veꝝ de mutatione ſuc/
ceſſiua que diſtinguit̄ a ſuis termis:ſȝ nō opȝ ꝙ ita ſit in mu
tatione inſtātanea q̄lis eſt inter ꝯdictoꝛia:dicit igit̄ ꝙ nō eſt
mutatio ſucceſſiua inter rē eē albā:⁊ eā nō eē albā:eo ꝙ ſem/
per eſt alba:vel nō alba:ſȝ bn̄ eſt mutatio talis inter reȝ ſm
3^{m} totū eē albā:⁊ nihil eiꝰ eē albā. ¶ Tertio ꝓbat ꝙ nō ſit mu
tatio localis circularis:qꝛ qđ mutat̄ local'r dȝ trāſire de loco
ad locū.mō qđ mo^{r} circulariter tā totū ꝗ̄ partes ꝯtinue ma/
nēt in eodē loco. ¶ Soluit p̄mo:ꝙ partes ꝯtinue mutant lo
cū:lȝ nō ꝓpꝛie dictū:tn̄ locū cōiter dictū:qꝛ ꝯtinue ſūt ī alio
⁊ alio ſitu reſpectu reꝝ qeſcētiū:ſi^{r} totū pōt dici ꝯtinue muta
4^{m} re locū:qꝛ ꝯtinue mo^{r} alia ⁊ alia circulatiōe. ¶ Quarto pꝛo/
bat ꝙ nō eſt idē motus ꝑtis ⁊ totius:qꝛ partiū motus diſtin/
guunt̄ inter ſe.ḡ cuiuſlȝ partiū motus diſtinguit̄ a motu to/
tius.ꝯña tȝ:qꝛ quecūqȝ ſunt eadē vni 3° ⁊ ſunt eadem iter ſe.
añs pȝ:qꝛ in ſphera ꝑs ꝓpe polū mo^{r} tarde:⁊ ꝑs ꝓpe eqno/
5^{m} ctialē velociter. ¶ Quinto ꝓbat ꝙ indiuiſibile nō pōt ꝑ ſe
moueri:⁊ inte^{r} de indiuiſibili ſm ꝗtitatē hn̄tē ſitū in ꝯtinuo
ſicut eſt pūctū:indiuiſibile enī in partes eſſentiales ſicut eſt
celū ſm Cōmētatoꝛē bn̄ ꝑ ſe mo^{r}:etiā ꝓbat:qꝛ ſo^{m} indiuiſibi
le ꝯtingeret ꝑ ſe moueri:ſi tp̄s cōponeretur ex nūc ⁊ linea ex
pūctis:ſȝ hoc eſt impoſſe ꝑ p̄us ꝓbata.ḡ ⁊c̄.maioꝛ declarat̄:
qꝛ ſi pūctū poſſet ꝑ ſe moueri:ip̄m ante motū eſſet in loco ſi/
bi equali.ſ.in indiuiſibili:⁊ īmediate in alio loco īmediato il/
li quē īmediate cū mo^{r} intraret:⁊ ſic hētur z^{m} ꝙ pūcta eſſent
in linea ſibiīuicē ꝓxima.Itē p̄us ꝑtrāſiret ſpatiū ſibi eq̄le
vel minus ꝗ̄ maius:⁊ nō pōt minus.ḡ īmediate poſt pūctuȝ
a quo exiuit trāſiret pūctū ſibi eq̄le:ꝙ eſt iteꝝ ꝓpo^{m}. Item
T.c.86. moueri de pūcto ad pūctū aliud īmediatū nō pōt eē in tp̄e:
qꝛ tūc immedietate illius tempoꝛis minus tranſiret ꝗ̄ pun/
ctum:qđ eſt impoſſibile.ergo ipſum trāſit in nūc.ergo nunc
in quo īcipit moueri:⁊ nūc in quo pꝛimo motū eſt in punctū
6^{m} īmediate ſunt in tp̄e ꝓxima:ꝙ eſt z^{m}. ¶ Sexto ꝓbat ꝙ nul
T.c.91. la mutatio eſt ꝑpetua p̄ter motū circularē.pȝ:qꝛ nō gñatio/
nec coꝛruptio/nec alteratio/nec aug^{o}/ſeu diminutio:qꝛ talia
ſunt inter determinatos terminos: puta contradictoꝛia vel
ꝯtꝛia.ergo nō ſunt infinita.ḡ nec ꝑpetua:nec etiā motus loca/
lis rectus:qꝛ impoſſe eſt recte moueri in aliquē terminum in
quē impoſſe eſt eē motū:ſȝ impoſſe eſt aliqđ in infinitū in re/
cto eē motū:ḡ etiā eſt impoſſe in infinitū in rectū moueri.ma
ioꝛ pȝ:qꝛ motus nālis nō eſt ad finē īpoſſibilē:eo ꝙ appetitꝰ
nature nō eſt ad illū:⁊ minoꝛ manifeſta eſt de ſe.
¶ Hic queritur pꝛimo.vtrum indiuiſibile poſſit moueri. Dubōnes
¶ Scđo.vtrū aliquid poſſit moueri ꝓpter rōnes Zenonis.
¶ Et tertio.vtrū motus pōt velocitari in infi^{m}:aut retardari. Utrū indi
¶ Pꝛo p̄mo nota ꝙ duplex pōt imaginari indiuiſibile.p̄mū uiſibile poſ
hñs ⁊ determinās ſibi certū ſitum in ꝯtinuo:⁊ z^{m} nō.Exem/ ſit moueri
plū p̄mi:vt punctū. Ex^{m} ſcđi vt aīa intellectiua vel angelus. Indiuiſibi
¶ Scđo aduerte ꝙ Phs dicit indiuiſibile bene poſſe moue le duplex.
ri ꝑ accñs:puta ad motū alterius:cui ipſuȝ inexiſtit:vt pūctū Indiuiſibi
ad motū coꝛpis:hoc enī cui nō p̄ncipal'r motus attribuitur ⁊ le mo^{r} per
moueri:ſȝ ſolū alteriꝰ rōne ꝑ accñs moueri dr̄.Itē dic̄ ꝙ idi/ accidens.
uiſibile nō p̄t moueri ꝑ ſe.pȝ:qꝛ ſolū rōne altiꝰ ſibi attribuit̄
moueri. ¶ His p̄miſſis.ſit p̄^{a} ꝓpō.ꝙ idiuiſibile neqt gñari
vl' coꝛrūpi gñone vl' coꝛruptiōe ſucceſſiua.pȝ:qꝛ opoꝛteret ꝙ p̄^{a} ꝓpō.
in parte mutationis ꝑs eiꝰ gñaret̄ aut coꝛrūperet̄ : qđ impli/
cat. ¶ Scđa ꝓpō.ipſuȝ nō pōt augeri aut diminui.pȝ:qꝛ ſe/
queret̄ ip̄m hr̄e partes. ¶ Tertia.ſi eſſet pūctū ad imagina/ z^{a}
tionē ipſuȝ nō poſſet alterari.ꝓbat̄:qꝛ illud nō poſſet eē q̄le. Indiuiſibi
ergo.ꝯñtia eſt nota.ꝓbet̄ aſſumptū:qꝛ ſi eſſet calidum ipſuȝ le nō auge
eſſet aliq̄̄ꝫte virtutis calefactiue:⁊ cū in linea ſunt infinita pū tur neqȝ di
cta:linea calida eſſet infinite virtutis calefactiue. ¶ Confir/ minuitur.
matur.quia punctum calidum eſſet aliq̄ꝫte reſiſtitiue virtu/ 3^{a}
tis:⁊ linea haberet talia infinita.ergo illa eſſet infinite virtu/
tis in reſiſtēdo frigiditati:qđ eſt falſuȝ. ¶ Et confirmat̄ ite/
rū:qꝛ pūctū calidū nō poſſet calefacere:ḡ neqt eē cal'm.ꝯña
tȝ:qꝛ oē calidū pōt calefacere.ꝓbat̄:qꝛ vel calefaceret pūctū
īmediatū:⁊ hoc nō:qꝛ nō ſunt pūcta ꝓxima ſibiīuicē:vel ca
lefaceret ad aliquā diſtātiā:⁊ hoc etiā nō:qꝛ ad agere diſtan/
ter reqritur magnitudo vt exꝑientia docet:eo ꝙ maioꝛ ignis
remotius calefacit ⁊ minoꝛ minus remote.ḡ ſi magnitudo to
taliter auferreret̄ ad nullā diſtantiā fieret alteratio:qđ eſt ꝓ/
poſitū.mō punctū nullā magnitudinē hȝ. ¶ Quarta ꝓpō.ſi 4^{a}
punctū eſſet:ip̄m nō poſſet moueri local'r ꝑ ſe.ꝓbat̄ ꝑ rōnes
que recitate ſunt a Pho ſuꝑ lr̄a. Etiam qꝛ vel moueret̄ cir/
culariter vel recte:ſȝ nullo modoꝝ.ḡ maioꝛ pȝ a ſufficiēti di
uiſione:declarat̄ minoꝛ:nō circulariter:qꝛ ille motus attēdit̄
in oꝛdine ad cētrū.mō pūcti nullū eſt cētrū. Item nō moue/
ret̄ nāl'r circulariter:eo ꝙ eiꝰ motus tūc fieret ab intelligētia
ſibi appꝛopꝛiata ſicut ad oꝛbes celeſtes:nulla aūt eſt intelli/
gētia appꝛop̄ata pūcto. Nec violēte:qꝛ qd violētaret pūctū:
Sil'r nec recte:qꝛ nō nāl'r:eēt enī graue vl' leue:⁊ ꝑ ꝯñs linea
terrea infinita pūcta hñs eſſet in infinitū grauis:⁊ linea ignea
in infinitū leuis:qꝛ indiuiſibile:⁊ ip̄m nō diuideret mediū:⁊
ꝑ ꝯñs nulla eſſet ei reſiſtētia:ḡ ſubito deſcēderet:nō ḡ moue
ret̄. Nec violēte moueret̄ recte:qꝛ cui non pōt ineſſe motus
nālis rectus:nec violentus.mō pūcto nō pōt ineſſe motus re
ctus nālis.quare ⁊c̄.Ex his ſeqtur ꝙ punctus nullo mō pōt
moueri per ſe. ¶ Quinta ꝙ pūctus etiā nō pōt moueri per 5^{a}
accidēs.pȝ:qꝛ nō pōt eſſe:pȝ ꝑ dicta in p̄ notabili:ſi tn̄ eēt ad Punctus
imaginationē poſſet moueri ꝑ accñs:vt dicit Phs. ¶ Sed nō mouet
ꝯtra.pūctus pōt ꝑ ſe qeſcere.ḡ moueri.ꝓ^{r} añs:qꝛ p̄t ꝑ aliqđ ꝑ accidēs.
tp̄s ſe hr̄e:ſil'r quo ad ſitū eiꝰ ſm partes p̄oꝛes ⁊ poſterioꝛes Obo
tp̄is.ḡ. ¶ Rñdet̄ negādo añs:⁊ ad ꝓbationē negādo ꝯñaȝ: Solo.
nō enī ſufficit hoc ad qeſcere:ſȝ opȝ addi ꝙ ip̄m eſſet natum
moueri ꝑ ſe ſicut nō eſſet de pūcto:qes enī eſt p̄uatio motus
in ſubto apto nato. ¶ Sexta indiuiſibile non hñs pōneȝ in 6^{a}
ꝯtinuo bn̄ poteſt moueri ꝑ ſe:pȝ de aīa que alterat̄ đ ignoꝛā
tia ad ſcientiā:ſeu de vna opinione ad oppoſitam:etiam cha
tolici ita dicunt de motu angeli.
¶ Quantū ad z^{m} ponunt̄ ꝓpōnes quas cōcludūt rōnes Ze/

UVA. BHSC. IyR_143_5

Utrū p rōnes zenonis aliqd poſſit moueri. nonis.p̄ma qcqd per aliquā horā moʳ trāſeūdo aliqđ ſpatiū
h tranſit infinitas partes.h pz:qꝛ duas ꝛ tres:ꝛ ſic ſine ſtatu.
¶Scđa ſigta parte q̄ꝫtitatis certe q̄ꝫtūcūqꝫ pue volueris:
ipoſſe ē i tpe finito īfinitas ptes:q̄ꝫta eſt iſta:nō cōicātes ptrā
pª ppō. ſiri.pz:qꝛ ille ꝯſtitueret magnitudinē infinitā:ꝛ illđ ꝓbat pª
zª rō Zenonis.¶Tertia vltra oēꝫ ptē ꝯtinui ē alia ps ꝯtinui vl
3ª terioꝛ:pz inductiue.¶Coꝛᵐ.equ⁹ trāſeūdo ſpatiū ꝯtinuū ſe
cernēdo ipm ſm partes ꝓportionales ꝯīter ſe hñtes nunq̄ꝫ
ipm ptrāſiret.pz:qꝛ nūq̄ꝫ eēt qn adhuc aliqd ꝯtinui eēt ab eo
ptrāſeūdū p ꝯñē.¶Scđꝫ correlariū.ſi equus ꝓportionalr
ſecernēdo ꝯtinuū in ſuas partes:ſicut muſca ante ipm moue
ret ſup ꝯtinuū in ſequēdo muſcā moueret:nunq̄ꝫ attingeret
muſcā.pz:qꝛ h eēt ptrāſire ꝯtinuū ſꝫ ptes ꝓportiōales:eo ꝙ
ſꝫ ptes p q̄s muſca pcederet equ⁹ diſcerneret ꝯtiᵐi ſuas ptes:
ꝛ ſic ſp in tpe quo equ⁹ ptrāſiret ſpatiuꝫ p qđ muſca pus pceſ
ſit muſca aliqd vltra pceſſiſſet:ꝛ ſic ꝓcedit rō Zenonis:nihil
ominus equ⁹ trāſeūdo in ptib⁹ eq̄lib⁹ tpis eq̄les partes ſpa
tŋ cito attingeret muſcā.¶Sed dices tu:in q̄ pūcto.¶Re
ſpōdet ꝙ opꝫ attēdere ꝓportionē ſm quā equus moʳ velo
cius q̄ꝫ muſca:vt ſi moʳ in duplo veloci⁹:tūc in inſtāti in quo
muſca ptrāſit tātū ſpatiū q̄ꝫtū eſt ſpatiū p qđ añ pceſſit equ⁹
attinget muſcā:qꝛ i illo tpe duplū ptrāſiuit ad muſcā:ſꝫ ſi in
triplo:tūc i quo inſtāti muſca eſt mota per tātū q̄ꝫtū eſt me
dietas pmi ſpatŋ:equus attinget eā:qꝛ in illo duplum ptran
4ª ſiuit:ꝛ ſic deinceps.¶Quarta ꝓpō.Oē ꝙ mouet ptrāſeun
do aliqđ ſpatiū ꝯtinue eſt in loco maioꝛi q̄ꝫ eſt ipm.pz p illaꝫ
3ᵃᵐ rōnē Zenonis:vñ ſi aliquo toto tpe q̄ꝫtūcūqꝫ paruo eēt
in ſpatio ſibi eq̄li in iſto hꝛet ſe ſilr ad ſpatiū:ꝛ p ꝯñs nō mo
5ª ueret motu locali recto:imo qeſceret ab eo.¶Quinta ꝓpō.
ꝙ abſolute velocitas motus nō ſūmit ex pte q̄ꝫtitatis ſpatŋ
ptrāſiti.pz p 4ᵃᵐ rōnē Zenonis:ꝛ ſtaret motū eſſe velocem:
ꝛ non eſſe in aliquo ſpatio:vt ſi de⁹ moueret lapidē ſine ſpa
tio:ſꝫ pz ſi aliqd ex q̄ꝫtitate maioꝛe ſpatŋ ptrāſiti debeat de
noiari veloci⁹ moueri:ꝙ cetera ſint paria.Et hec de z° dub°:
qꝛ de alŋs rationibus Zenonis.pz ex dictis.

An mot⁹ poſſit velocitari in īfinitū aut retardari. ¶Quantū ad 3ᵐ ſit pma ꝯ.Impoſſe eſt aliquē motū eē infini
tum in velocitate cathe^{ce}.pʳ:qꝛ vel fieret in tpe:ꝛ tunc velo
cioꝛ eſſet q fieret ſm tātū ſpatiū in medietate tēpoꝛis.p ꝯñs
prius nō fuit infinite velox:vel nō fieret in tpe ſed in inſtāti:
pª ꝯ. ꝛ tūc nō eſſet motus.¶Scđa ꝯ.Per miraculū in infinitum
zª poteſt velocitari qcūqꝫ motus.pz:qꝛ nō implicat ꝯdictioneꝫ
3ª quocūqꝫ modo exponat infinitū.¶Tertia exponēdo infi
nitum p aliq̄ꝫtū ꝛ nō tātū qn maius:graue deſcēdens p meᵐ
vniformiter in infinitū veloʳ deſcēderet.pz:qꝛ aliq̄ꝫtū ꝛ non
tantū qn magis:eo ꝙ ſemp in fine velocius.¶Coꝛᵐ.tale gra
ue in infinitū augebit motū ſuū ſic exponēdo:pz p ꝯclonem.
4ª ¶Quarta ꝯ.Nālr impoſſe eſt aliquē motū localē augeri in
infinitū:exponēdo infinitū aliq̄ꝫtum ꝛ q̄ꝫtūlibꝫ maius.pz:qꝛ
motus celi nō pōt magis velocitari.8° huius.ꝛ z° celi.nec ēt
in infinitū poteſt velocitari motus rectus.nō.n.fit veloʳ niſi
ꝓpter potētie augmētū mouētis:aut ꝓpter diminutionē re
ſiſtētie:aut pp vtrūqꝫ:nullo aūt hoꝝ mōꝝ pōt in infinitū ve
locitari.nō.n.pōt potētia in infinitū p nām augeri:nec ēt re
ſiſtētia in infinituꝫ diminui.Et ſi dicat ꝙ Phs in 4° ſuppo
nit mediū in infinitū ſubtiliari poſſe:exponat ſicut ibi eſt ex
5ª poſitū.¶Quinta ꝓpō.Silis de motu alterationis:ꝙ in ſū
ma calefactione in infinitū intēdit calefactio:exponēdo pma
expōne:ſꝫ nō ſm zᵃᵐ expōnē.pz:qꝛ aliq̄ꝫtū intēdet:ꝛ nō tan
tū qn magis.ğ.ꝯña tꝫ.pz aſſumptū:qꝛ ꝓportionalr fieret in
tēſioꝛ calefactio q̄ꝫtum reſiſtētia fieret debilioꝛ.mō nō tātuꝫ
debilitat frigiditas ſiue reſiſtētia qn magis debilitat.ꝛ zª ps
pz:qa tūc aliq̄ꝫtū itēderet calefactio ꝛ q̄ꝫtūlibꝫ magis itēde
ret:ꝙ nō vꝛ verū:eo ꝙ oī calefactione que ibi fieret eſt dare
aliā calefactionē intēſioꝛē:vt ſi fieret gñō ſūme calitatis in
tēpoꝛe in duplo minoꝛi:tota iſta calefactio eſſet in duplo ve
locioꝛ q̄ꝫ pma ꝛ zª medietas huius zª medietate illius:ꝛ vlti
ma huius 4ª.vltiª 4ª illius:ꝛ ſic deinceps:q̄re vꝛ ꝙ nō q̄ꝫtū
libet magis intēderet:eo ꝙ nō intēderet vltra intēſionē ca
lefactionis huius zʳ accepte.¶Sexta ꝓpō.De facto in infi 6ª
nitū tardus eſt motus.pz:qꝛ q̄ꝫtū ps celi eſt ꝓpingoꝛ polo:tā
to tardius moʳ.mō in infinitū ꝓpinqua eſt in ſphera ps po
lo.ğ ꝛc.Etiā aliq̄ꝫta tarditas ꝛ q̄ꝫtūlibꝫ maioꝛ ſicut pōt dedu
ci ex illis partib⁹:quare ꝛc.¶Septima ꝓpō.Oē qđ moʳ cū 7ª
reſiſtētia:infinita tarditate mouebat.pz:qꝛ nō fit motus niſi Oē qđ mouet cū reſiſtētia ĩfinita tarditate mouebatur.
ab exceſſu potētie ſup reſiſtētiā.mō talis exceſſus aut ſucceſ
ſiue fiebat:aut ſucceſſiue applicabat mobili:ğ ab īfinito mo
dico exceſſu fiebat mot⁹.ğ ꝯ vera.Itē q̄ꝫtūcūqꝫ obtinuit poª
ſup reſiſtētiā adhuc in duplo minus obtinuit.ğ mobile i du
plo tardius mouebat.quare ꝯ vera.ꝛ añs pz.ex quo intēdit
a nō gradu obtēſionis ſup reſiſtētiā vſqꝫ ad gradū datuꝫ:qꝛ
latitudo obtēſionis ſeu dñŋ:non acqrit ſubito.ğ ꝛc.¶Sed pª obō.
ꝯ.qꝛ motus violētus eſt velocioꝛ in pnº.¶Scđo qa ſtat mo zª
uēs hꝛe ſe ad reſiſtētiā mobilis in ꝓportione dupla:ꝛ nūc nō
eſſe applicatū:ꝛ imediate poſt hoc eē applicatum.ğ incipiet
moueri a ꝓportione dupla.ergo ꝯ falſa.¶Tertio vbi mo 3ª
toꝛ eſt intrinſecus:ꝛ ſic ꝓhibēs remoueat:ꝓhibens incipiet
moueri certa velocitate.Itē deſcēdēte mola fabꝛi ſi iueniret 4ª
fabā i via:illa icipet moueri tāta veloci^{te} q̄ꝫta ē velocitas mo
le.¶Ad has rōnes rñr.Ad pᵃᵐ:ꝙ lꝫ mot⁹ violēt⁹ ſit velocioꝛ Solo.
v̄ſus pnᵐ:nō tñ ē velocioꝛ ſimplr in pnº.ꝛ eſt rō:qꝛ virt⁹ mo
uēs ſucceſſiue ꝛ gradualr imprimit ei:ꝛ p ꝯñs q̄cūqꝫ veloci
tate moueat:ante in infinitū minoꝛi mouebat.¶Ad zᵐ dꝛ Ad zᵐ
ꝙ lꝫ.a.ſit abſolute duplum ad reſiſtentiaꝫ:tñ eſt impoſſe per
nām ipſum abſolute ſic applicari ꝙ incipiat mouere.a.pro
portione dupla.applicatio.n.fit ſucceſſiue.¶Ad 3ᵃᵐ dꝛ ꝙ Ad 3ᵐ
remotio ꝓhibētis fit ſucceſſiue ꝛ q̄ꝫdiu:tātū aūt plus ipedit
q̄ꝫ motoꝛ poteſt mouere non ſit motus:ꝛ ſicut ſucceſſiue in re
motione cōtinue minus ipedit ſm hoc incipiēte motoꝛe ob
tinere ſuper totā reſiſtētiam ſucceſſiue incipit mouere ab in
finita tarditate:aſcēdēdo ꝛ intēdendo.¶Ad 4ᵃᵐ dicit ꝙ fa Ad 4ᵐ
ba iª incipit moueri ab infinita tarditate:in infinitū.n.parua
eſt ꝓportio a q̄ p mouet:qꝛ in infinitū parua eſt ſupficies ꝛ
impetus eius que p mouent fabam in comparatione ad reſi
ſtētiā fabe.Hec de 3° pnˡⁱ.ꝛ p ꝯñs de toto 6° libꝛi phicoꝝ.

¶Incipit ſeptimus Liber in quo agitur de motu in comparatione ad motoꝛem.

Hunc circa ſeptimū phicoꝝ:in quo Phs determinat de com
paratione motuū duos tractatus ꝯtinentē:in
quoꝝ pꝛio Phs oñdit ꝙ nō ꝓcedit in infiᵐ
in mouētib⁹ ꝛ motis.in z° agit đ cōparatio
ne motuū.¶Eſt p noᵐ ꝙ Phs in pnº ſepti T.c.p.
mi ꝓbat:ꝙ oē qđ moʳ/moʳ ab alio.ad hunc
intellꝫ:ꝙ nihil moʳ a ſeipo p ſe p.ꝛ foꝛat rō ſic.Oē qđ qeſcit
ad qetē alti⁹ moʳ ab alio:ſꝫ oē qđ moʳ qeſcit ad qetē alic⁹ al
teri⁹.ğ.aᵒʳ pz:qꝛ ꝙ alicui p ſe ꝛ p ꝯuenit nō dꝫ ab eo remoue
ri pp remotionē a q̄cūqꝫ alio.ꝛ bᵒʳ pz:qꝛ oē qđ moʳ eſt diſibi
le ſic pz ex 6°.ꝛ qeſceret ad qetē ſue ptis.ps aūt eſt alia a ſuo
toto.¶Sꝫ ſtati duʳ vtrū h rō ſit bona.Et vꝛ ꝙ nō.nā ſuppo Dubō
nit flꝫ.ğ.pz añs:qꝛ ſupponit ꝙ oē diſibile qeſceret ſi aliq̄ ps Utꝝ oē qđ moʳ ab alio ad qetē alteri⁹ qeſcat.
ei⁹ qeſceret.ꝛ h eſt flꝫ:qꝛ ſtaret hoieꝫ moueri:q̄ꝫuis ei⁹ digit⁹
qeſceret.¶Scđo qꝛ ſupponit ꝙ cuiuſlꝫ qđ moʳ ps pt qeſcē.
mō h ē flꝫ.pz đ celo.¶Tertio qꝛ ſꝫ eā ſeʳ ꝙ nihil moʳ p ſe:
ꝛ p.pz ꝯña:qꝛ moueri a q̄cūqꝫ qđ moʳ remoueret pp remo
tionē ab alio.ſ.ſua pte.¶Quarto ſi eſt bona vl ē a pꝛi vel
a poſterioꝛi.¶Dōꝫ breuiter ꝙ illa rō ē bona ad ꝓᵐ ꝙ nihil Solo.
moʳ a ſeipſo p ſe ꝛ p:qꝛ ꝙ ab aliq̄ remouet pp remotionē ab
alio qđ nō eſt de eius rōne nō ꝯuenit ei per ſe ꝛ pꝛimo:ſed a
quocūqꝫ ꝙ moʳ:remoʳ mouere ſeipm p ſe ꝛ pmo pp remo

UVA. BHSC. IyR_143_5

tionē ab alio:qđ nō eſt de eius rōne inq̄ʒtum eſt mouēs.ğ ꝛc.
maioꝛ eſt manifeſta.ꝛ minoꝛ pȝ ꝑ rōnē Phi:qꝛ dꝫ eo remor
mouere ſeipm per ſe:ꝛ p̊ ꝑpter remotionē motus a ſua pte
que eſt alia ab eo:ꝛ ps illa nō eſt de eiꝰ rōne inq̄ʒtum mouet.
nō.n.eſt de rōne mouētis hr̄e partes inquātū eſt mouēs.ve
rūtn̄ Phs facilius demonſtraſſet illud.dđo ꝙ oē qđ mor eſt
diuiſibile:vel ergo mor ab alio:ꝛ hētur ꝑpom:vel a ſeipſo ꝑ
ſe ꝛ p̊.ꝛ ſi ſic:tūc quelʒ ps mouet qualʒ partē:ꝛ ꝑ ꝯn̄s ipſum
a qualʒ ſua pte moueret̄:ꝛ cū pars ſit alia a toto:hētur ꝑpo
ſitū.❡ Scđo dđm eſt ꝙ illa rō eſt a poſteriori:qꝛ arr equalē
ter ab effectu ad cām:qꝛ vꝫ ſic tenere moueri a ſeipſo ꝑ ſe:ꝛ
pꝛio remouet̄ a toto ꝑꝑ remotōeʒ ab alio.ſ.a parte qđ nō eſt
de rōne eius inquātū mouet.ğ ipm nō mouet̄ a ſeipſo per ſe
ꝛ p̊mo.mō aliqd alicui nō ineſſe per ſe ꝛ p̊ eſt cā ꝑꝑ quā illđ
remouet̄ ab eo.ꝑ remotionē ab alio:inq̄ʒtū in his repit̄ cā ꝛ
Ad pam effectus.❡ Ad pam obonē dꝫ ꝙ Phs ſolū vult ꝙ oē diuiſibi
le geſceret:ſic ꝙ amō nō moueret̄ ꝑ ſe ꝛ p̊:ſi aliq̄ pars eiꝰ ge
ſceret:ꝙ eſt veꝝ:qꝛ ꝙ diuiſibili cōpetit per ſe:ꝛ p̊:hoc dꝫ oi
Ad 2am bus partibꝰ eiꝰ ꝯuenire.❡ Ad 2am dꝫ ꝙ ſi ꝑ potētiā nālē nō
ois pars que mouet̄ ꝑ ſe pōt geſcere:tn̄ hoc eſt abſolute poſ
ſibile:ꝛ hoc ſufficit:aut dicat̄ ꝙ mobili in rōne gn̄ali nō repu
gnat q̄ʒlibet eius ptē geſcere poſſe:lʒ foꝛte in ſpē alicui mobi
Ad 3am li repugnat.Phs aūt loqtur gn̄alr.❡ Ad 3am dꝫ negādo ꝯſe
quētiā:qꝛ lʒ ab oi qđ mouet̄:remoueret̄ moueri ꝑ ſe ꝛ p̊:ꝑꝑ
remotionē ab alio.ſ.a ſua parte:tn̄ illa pars eſt de eius rōne
inq̄ʒtū mouet̄.eſt.n.de rōne per ſe moti localr circūſcriptiue
occupādo locū hr̄e partes:ꝛ nō eſt ſic de mouēte inq̄ʒtū mo
Ad 4am uet.❡ Ad 4am dictū eſt per 2am ꝯnē.❡ Scđo ꝑbat Phs ꝙ
T.c.4. nō ꝑcedit̄ in infinitū in mouētibus ꝛ motis:ꝛ ſupponit p̊ ꝙ
ſi in infinitū ꝑcederet̄ ſimul tpe oīa mouerent̄ ꝛ mouerent.
patet:qꝛ loquitur de his que nālr ſuboꝛdinata ſunt qbꝰ ſimr
T.c.6. mouēs mouet ꝛ mor:ſicut pȝ.❡ Scđo ſupponit ꝙ vnū eoꝝ
mor in tpe finito ꝑ aliqđ ſpam.Uerbi gr̄a.ſit.a.vnuʒ eoꝝ.ex
his ꝑbat ꝯnē:qꝛ ſi in infinitū ꝑcederet̄:ſer ꝙ in tpe finito eēt
motus infinitus:oppom ꝑbatū eſt in 6o.ꝛ tʒ ꝯn̄a:qꝛ ſilr cum.a.
mor oīa alia mota mouent̄ per pm p̄miſſoꝝ:ſʒ.a.mor in tpe fi
nito:igit̄ oīa mouētia ꝛ mota mouent̄ in tpe finito:ꝛ ſunt īfi
nita per aduerſariū.ergo infinita mouētia diſtincta mouent̄
in tpe finito:ſʒ taliū oīum neqꝫ eē motus finitus.ergo.Et qa
Cauilatoꝛ diceret ꝙ nō eſt icōueniēs diſtinctoꝝ infinitoꝛuʒ
mobiliū motus diuerſos eē in tpe finito.ideo Phs ſupponēs
ꝙ in oī motu mouēs ꝛ motū ſunt ſimul ꝑ indiſtātiā:vult ꝙ
oīa mobilia ꝛ mouētia ꝯtinuant̄:ꝛ tūc oīa erūt vnū mobile:ꝛ
hoc vꝫ incōueniēs.Et qꝛ aliqs diceret ꝙ Ari.ſupponit ipoſe:
impoſe.n.vꝫ coꝛa mota diuerſaꝝ ſpēꝝ:ſicut ſpheras celeſtes:
ꝯtinuari.Cōmētatoꝛ rn̄det ꝙ coꝛpoꝛibus motis in tpe ꝛ ſub
gn̄ali rōne non repugnat cōtinuari:q̄ʒuis foꝛte repugnet ſub
ſpāli.mō adhuc Phs erat in gn̄ali inqſitione:ꝛ licuit ſibi ſup
ponere ea que motui ſub gn̄ali rōne nō repugnāt.veꝝ eſt ēt
ꝙ oīa coꝛa poſſunt fieri vnū ꝯtinuū in gn̄e q̄ʒtitatis.ſicut ſunt
T.c.9. virga arida ꝛ virga viua.❡ Tertio ꝑbat ꝙ oē mouens eſt
ſilr cū moto:qđ ipm imediate mouet.i.cū eo ꝙ mouet ꝛ nō ꝑ
aliud motū mediū.ꝑbat qa ita eſt in q̄libʒ ſpē motus.ğ ꝛc.
ꝯn̄tia tʒ.an̄s pȝ p̊ de motu locali nāli:qꝛ ille fit a pn̊o intrinſe
co.ſ.a nā.ꝛ ꝑ ꝯn̄s mouēs ꝛ motuʒ ſunt ſimul.❡ Scđo ꝑbat
de motu violēto:qꝛ oīs motꝰ violētus eſt:aut tractus aut pul
ſus:ꝛ in quolʒ tali mouens eſt ſimul cū moto.ğ.maioꝛ pȝ:qꝛ
oīs motus localis violentus:vel eſt ꝯgregatiuus:ꝛ ſic eſt qdā
tractus:vel ſegregatiuus:ꝛ ſic eſt pulſus.Etiā qꝛ vectio eſt q
dam tractus:ꝛ vertigo eſt cōpoſitus ex pulſu ꝛ tractu.minoꝛ
pȝ:qꝛ pulſus eſt motus localis quo aliqd aliud pellit a ſe vel
ab alio:nō aūt poſſet ipm pellere niſi eſſet ſilr cū eo:tractꝰ aūt
eſt motus localis violētus quo aliqd aliud trahit ad ſe vl ad
T.c.10. aliud.ğ opȝ ꝙ ſit ſilr cū eo qđ trahit̄.❡ Hic interponit Phs
ꝙ ſūt q̄tuoꝛ ſpēs motꝰ localis violēti.ſ.pulſio:tractio:vectio:

ꝛ vertigo.Tractio ꝛ pulſio ſunt iā ante deſcripta.Uectio eſt
motus quo aliqd mouet̄ ꝑ accn̄s ad motuʒ tractus vel pul Quatuoꝛ
ſus alterius:ſicut ſi hō duceret̄ in curru vel in naui:ideo dicit ſpēs motꝰ
Phs ꝙ vectio eſt in tribus motibꝰ.reqrit̄.n.motus trahētis violenti.
vel pellētis motus eius:qđ trahit̄ vel pellit̄:ꝛ motus eius qđ
per accn̄s ad motū pulſi vel tracti mor.Uertigo eſt motꝰ cō
poſitus ex tractu ꝛ pulſu:vt tractu mole fabꝛi:aut trochi pue
ri.Addit ꝙ pulſionis due ſūt ſpēs:vna eſt impulſio ꝛ eſt pul Pulſionis
ſio qua motus nō deficit ei ꝙ mouet̄:vt in fabꝛicatiōe:ꝛ alia due ſpēs.
eſt expulſio:ꝛ eſt pulſio qua mouens deficit ei qđ mouet̄:vt
in ſagittatione:apponit hos terminos ſpatheſis:ꝛ eſt ꝑcuſſio
cū ſpata textoꝛia ꝛ cerciſis:ꝛ eſt motus textoꝛis ꝯhētis ſua fi
la.Deinde ꝑbat ſuā ꝯnē in motu alterationis:qꝛ ſolū eſt alte T.c.11.
ratio ꝑpꝛie dicta.ſm qualitates ſenſibiles de 3a ſpē:ꝛ ī q̄libʒ
tali eſt:alterās vltimū ſimul cū p̊mo ꝙ ab eo alterat̄.ğ.ma
ioꝛ ꝑbabit̄ poſt:ꝛ minoꝛeʒ ꝑbat inductiue.Poſt hoc ꝑbat
ꝯclōnē ſuā in motu augmētationis:qꝛ cibus augēs appꝛoxi
mat̄ coꝛpoꝛi qđ auget̄.ğ eſt ſimul cū eo:ſilr in diminutione:
ꝑs aufert̄ que ſimul erat.ğ in ſinglis gn̄ibꝰ motus:mouēs eſt
ſimul cū moto.❡ Quarto ꝑbat ꝙ non eſt alteratio niſi ſm T.c.14
qualitates ſenſibiles de 3a ſpē qualitatis.nā ad alias qualita
tes nō eſt alteratio.ğ ꝯ̊ vera.ꝯn̄a nota eſt.ꝛ an̄s pȝ:qꝛ ad illa
nō eſt per ſe motus:ſʒ quedā mutatio ꝑ quā acqrunt̄:fit per
modū ſequele ad alios motus ꝛ mutationes:ſed mutationes
per quas acquirunt̄ alie qualitates a qualitatibꝰ ſenſibilibꝰ.
de 3a ſpē fiunt ꝑ modū ſequele ad alias mutationes pꝛioꝛes.
ergo.maioꝛ pȝ:qꝛ capiēdo motū ſtricte nō dꝫ eſſe niſi ad ter
minū:cuius ꝑductio nō acqrit̄ ꝑ modū ſequele ꝛc.minoꝛ de
clarat̄ inductiue:vn̄ figura/raritas ꝛ dēſitas que ſunt de 4a
ſpē:acqrunt̄ ꝑ modū ſequele ad alterationes in qualitatibus
pꝛimis vel ꝑ motus locales.habitus aūt coꝛpoꝛales ꝑ modū
ſequele ad alterationes:vt ſi qs eſſet infirmus:ideo ꝙ nimis
lapſus eēt ad frigiditatē per calefactionē ſanaret̄:ꝛ ideo illa
ſanatio per modū ſequele eēt ad illas mutationes p̊mas:pu
ta ad mutationē a nimia frigiditate ad calitatē.Silr pȝ in ha
bitibꝰ moꝛalibꝰ vel intellualibꝰ:nō.n.ꝑ mom:ſʒ magis ꝑ ſeda
tionē paſſionū acqrunt̄ ṽtutes moꝛales ꝛ intellꝰales:ꝛ h̄ in
telligit cū dicit:ꝙ habitus ſunt ad aliqd:vult dicere ꝙ inq̄ʒ
tum qualitates:ſignificātur noīe habitus:ſic ꝯnotāt quoſdaʒ
reſpectus:ratione quoꝛum ad eas ſm tales reſpectus non eſt
per ſe motus:ſed ſolū per accidens.❡ Hic interponit Phs T.c.19.
plurimas auctes.Pꝛima eſt ꝙ virtꝰ eſt diſpō ꝑfecti ad opti
mū:ꝛ intelligit̄ ꝙ eſt diſpō ꝑficiēs rē ad optimā opationem
eius circa obm illius ṽtutis.❡ Scđa eſt:ꝙ vnūqđqꝫ eſt ma T.c.20.
xime ꝑfectū cū attingit terminū ꝑpꝛie virtutis.i.cū attingit
extrem gradū ꝑfectiſſime ṽtutis ſibi ꝯueniētis.❡ Tertia eſt
Cōmētatoꝛis:ꝙ virtꝰ ꝯſiſtit in indiuiſibili:ꝛ itellige de ṽtute
moꝛali ꝑfectiſſima.❡ Quarta eſt:ꝙ aīa in qete ꝛ reſidentia
ſciēs fit ꝛ pꝛudēs:itellige ꝙ aīa fit ſapiēs ī reſidētia paſſiom
coꝛpoꝛaliū:ille.n.ipediūt eā a ſpeculatiōe.❡ Quinto ꝙ pue
ri ꝛ ifantes nequeūt addiſcere ꝑꝑ vehemētiā paſſionū ꝛ mo
tuū q ſunt circa ipſos a nā multū inclinatos in augmētū:ꝛ ēt
ex humoꝛibus indigeſtis derelictis ex mā matris.
❡ Querit̄ hic p̊.vtruʒ oē qđ mouetur:mor ab alio.❡ Scđo Dubō
vtrū oē mouēs eſt ſilr cū moto.❡ Tertio.vtruʒ poſſit eē ꝑ nes.
ceſſus in infinitū in mouētibꝰ ꝛ motis.❡ Quarto.vtruʒ ſm
qualitates de p̊ma ſpē qualitatis:vel de 3a ſit per ſe motus.
❡ De pꝛimo dicat̄ p̊mo ꝙ aliqd mouet bn̄ ſeipm ꝑ accn̄s.pȝ Utꝝ oē qđ
de nauta mouēte ſe in naui ꝑ modum ſequele ad mom nauis mor ab a
quā mouet.❡ Scđo dicat̄ ꝙ aliqd bn̄ mouet ſeipʒ de ꝑ ſe: lio mor.
vȝ ſic ꝙ ipʒ poſt deū eſt p̊ncile mouēs ꝛ ēt eſt p̊ncipale mom.
pȝ ꝑ Cōmētatoꝛē 3o celi cōmēto 3o.dicētē:ꝙ lapis mouet ſe 3o celi.
inq̄ʒtū eſt grauis.ꝛ mor inq̄ʒtū eſt in potētia deoꝛſuʒ.ğ lapis cō.3.
poſt deū eſt p̊ncipale mouēs ſeipm:ꝛ ēt ipe eſt p̊ncipale mo
tum.3o patet de voluntate que vt pꝛincipale agēs ꝑducit in
ſe actum

UVA. BHSC. IyR_143_5

ſe actū volendi:⁊ eſt etiam pͥncipale patiens eiuſdem actus.
¶ 3° dicatᷣ.ꝙ nihil mouet ſeipſuꝫ per ſe ⁊ pͦ.vꝫ.ꝙ ipm ſit to
tale agens ⁊ totale patiēs reſpectu illi⁹ motus vel actionis:
⁊ voco totale agens oia q̄ cōcurrunt:ſiue pͥncipalr̓ ſiue iſtru/
mētalis ad illā actionē ſiue modū ꝓducēdū:⁊ totale patiēs
oia q̄ cōcurrunt ad illū motū recipiēdū.Et tūc pōt ꝓbari ꝯ.
pͥ:qꝛ in oi motu de⁹ cōcurrit actiue ⁊ nō paſſiue:ſed dimiſſo
hoc ēt de ꝑtibus agētibus ⁊ patiētib⁹ inductiue declaratᷣ:qꝛ
ſi volūtas in ſe ꝓducit actū volēdi cōcurrit cogni° actiue ⁊
nō paſſiue.Si intell̓s actu itelligēdi:ꝯcurrit phātaſia actiue
⁊ nō paſſiue.Si ſenſus ſenſatione:cōcurrit ſpēs ſenſibilis ⁊
ſenſibile actiue ⁊ nō paſſiue.Si graue mouet ſe localr̓:ꝯcur
rit mā paſſiue ⁊ nō actiue:gn̄ans ſeu remouens ꝓhibens:⁊
grauitas actiue ⁊ nō paſſiue:⁊ ita gn̄alr̓ eſt in alÿs:⁊ ita itelli
git Phs oē qđ mouetᷣ moueri ab alio.¶ Cōtra z^{am} ꝯnē eſt
obiectio:qꝛ idē reſpectu eiuſdē eſſet in actu ⁊ in po^{a}.ꝯn̄s eſt
ipoſ̓e:qꝛ ꝙ reſpectu alicui⁹ eſt in actu.hoc hꝫ illud ⁊ ꝙ reſpe
ctu alic⁹ eſt in po^{a} caret illo.mō nō eſt poſ̓e idē eadē diſpō/
ne carere:⁊ eā hr̄e ſil̓ ⁊ ſemel.Probatᷣ tn̄ ꝯn̄tia:qꝛ ꝙ aliquaꝫ
diſpōnē facit agit eā ſcḋm ꝙ in actu.3° de aīa.ğ hꝫ eā:ꝙ auteꝫ
recipitᷣ ⁊ patitᷣ ei⁹ ꝓductionē hoc caret ea.patiēs eniꝫ patitᷣ
ſcḋm ꝙ eſt in po^{a}.ſi ğ idē eādē diſpōnē ꝓducet.oꝫ ꝙ eā hēat:
⁊ ſic reſpectu ei⁹ erit in actu:⁊ ſi eā recipit caret ea:⁊ ſic reſpe
Generāo duplex. ctu ei⁹ eſt in po^{a}.¶ Rn̄detᷣ hic ꝙ z^{x} eſt gn̄ans:aliqđ eſt vni/
uocū:⁊ eſt ꝙ eſt eiuſdē ſpēi ſpālīſſime cū effectu ꝓducto:vt
cal̓itas cū cal̓itate:⁊ aliqđ eſt equocū:⁊ eſt ꝙ nō eſt eiuſdem
ſpēi ſpālīſſime cū effectu ꝓducto:vt cū lumē gn̄at cal̓itatē.ſ.
tunc ꝑ hoc dicatᷣ ꝙ nō oē gn̄ans gn̄at ꝓut eſt in actu ſcḋm ta/
lē diſpōnē qualē gn̄at:ſed ſolū ħ opꝫ in gn̄ōne vniuoca:ſed
in equoca ſufficit ꝙ gn̄ans ſit in actu ſupiori mediāte q̄ vir/
tualr̓ pōt illū actū inferiorē in ſe ꝓducere vel in alio.Unde
ad formā dr̄ negādo ꝯn̄tiā.Et ad ꝓbōnē ꝯn̄tie dr̄ ꝙ nō opꝫ
gn̄ans hr̄e vl̓ eē in actu tali q̄lē gn̄at vt dcm̄ eſt.Hoc de pͦ.
An omne mouēs ſit ſimul cum moto. ¶ Ad z^{am} dubōnē rn̄detᷣ ꝙ ſic:intelligēdo ꝙ oē mouens eſt
ſil̓ per indiſtātiā cū moto ꝙ ipm mouet pͥ:⁊ nō ꝑ aliud me^{m}
inter mi^{m}.Iſtā ſtatiꝫ induxit Phs in lr̄a:⁊ talis ſufficit i tali
mā:qꝛ ꝯ poſita eſt q̄ſi pͥn^{m} expiētia not^{m}:ſic ħ ꝓpō.ois ignis
eſt calidus:⁊ talē ſufficit inductiue declarari:ſic de hoc dcm̄
eſt in fine poſterioꝝ.¶ z° dr̄ ꝙ nō opꝫ mouēs eē ſiml̓ cū oi
moto ab ipſo.pꝫ:qꝛ ſol calefacit iſta inferiora a qbus diſtat.
ꝯ pͥ^{am} ꝯ. ¶ Sed cōtra pͥ^{am} ꝯnē ſunt dubōnes. pͥ^{a} eſt de magnete que
trahit ferrū diſtans ⁊ nō attrahit aerē vel ſtramē iter me^{m}.
z° ¶ z^{a} de q̄dā piſce vocato ħ noie torpedo:q itrans rhete in/
ducit ſtuporē manib⁹ piſcatoꝝ ⁊ nō agit i rhete ⁊ aquā ꝓpin
3° quiorē.¶ 3^{a} de ſortilegÿs q̄ pungēdo cereā imaginē Par/
ſius:nocumētū inferūt hoi in Auinione cū quo nō ſunt indi/
4° ſtātia.¶ 4° de aſtris q̄ calefaciūt iſta iferiora:⁊ nō ſpheras
5° intermedias celeſtes.¶ 5°.qꝛ q̄dā forti⁹ agunt indiſtātia q̄ꝫ
in ꝓpinq̄:q̄re ſi actio vnifor^{r} remittatᷣ aliq̄lis manebit idi/
ſtans:nulla exiſtēte in ꝓpinquū.pꝫ arg^{m} de ſpeculo cōcauo
ꝙ diſtāter a ſe ignē gn̄at:⁊ prope ſe nō ita intenſe calefacit.
Sol̓o pͥ^{e} ⁊ z^{e}. ¶ Rn̄detᷣ ad pͥ^{as} duas ꝙ tam magnes q̄ꝫ torpedo virtutē
illā multiplicat orbiculariter in mediū eis imediatū:ſed ibi
nō opꝫ mouere:eo ꝙ ſubm̄ nō eſt diſpoſi^{m} vt ꝑ eū moueatᷣ.
nō eniꝫ eſt rhete vel aq̄ ſtupefactibilis:ſꝫ manus piſcatoris:
ꝓpter qđ virt⁹ torpedinis piſcis nō in mediū:ſed in manuꝫ
piſcatoris iducit ſtuporē.Sil̓r ſtramē nō hꝫ ꝯueniētiā ſpeci
ficā cū magnete quā hꝫ ferrū:⁊ ob hoc nō mouet ad ſe ſtra/
men iter mediū ſicut ferrū.nihilominus ſpherice multipli/
catᷣ circa magnetē.ꝙ decl̓at Cōmentator ſigno:qꝛ magnes
inungatᷣ allio:ceſſat attractio ferri:qđ nō eſſet niſi magnetis
Ad 3^{m} virtus diffuſa ab allio ipediretᷣ diffundi.¶ Ad 3^{am}.ꝙ tales
leſiones fiunt a malignis ſpiritibus ꝑmittēte deo:q tunc cū
Ad 4^{m} nocent ſil̓ ſunt ꝑ idiſtātiā cū eo in qđ imediate agūt.¶ Ad
4^{am} ꝙ aſtra calefaciunt ſuo lumine vbi iueniunt mām cali/
ditatis receptiuā.In ſpheris aūt celeſtib⁹ nō ē mā receptiua
cal̓itatis:⁊ iō ibi nō calefaciunt:nihilominus ibi introducūt
lumen ꝑ prius q̄ꝫ in hec iferiora.¶ Ad 5^{am} ꝙ nō de ꝑ ſe ali/ Ad 5^{m}
qd ageret forti⁹ indiſtans q̄ꝫ in ꝓpinquū:eo ꝙ actio indiſtās
nō fit niſi mediāte ꝓpinquo:de ꝑ accn̄s tn̄ eſt ħ bene poſ̓e
ꝓpter accn̄talē cām apud diſtās virtutē actiuā magis vniē/
tem:vt ſpeculū cōcauū circa cētrū ſuū magis calefacit:eo ꝙ
ibi eſt maior vnio radioꝝ reflexoꝝ q̄ꝫ ꝓpe ſpeculū:⁊ in illo
caſu dr̄ ꝙ poſ̓e eſt actioneꝫ vnifor^{r} remitti:qꝛ ſi actio totalr̓
ceſſaret in ꝓpinquū:vt radi⁹ reflexus ꝓpe ſpeculū:etiā tota/
liter ceſſaret indiſtans:quia non protenderetur ad centrum.
Et hoc de ſecūdo principali.
¶ Quantū ad 3^{m} nota ꝙ Phs hic ſolū ꝓbat eſſe ſtatū in mo Utrū i mouētibus ⁊
uētibus ⁊ motis corporeis.in z° aūt metaphy.ꝓbat vl̓r eſſe motis ſit
ſtatū in quolibet gn̄e cāe.¶ z° aduerte ꝙ duplicia ſunt mo ꝓceſſus in
uentia corporea:q̄dā ſunt eēntialr̓ ſubordinata:⁊ dicunᷣ illa infinituꝫ.
quoꝝ poſteri⁹ nullo mō ꝑ nām pōt agere niſi pͥori coagēte: Corpora
vt iferior ſphera celeſtis reſpectu ſupioꝝ.Alia dn̄r accn̄talr̓ mouētia
ordinata:⁊ ſunt illa q̄rū poſteri⁹ pōt agere pͥori nō coagēte. duplicia.
verbi grā.ſi ſor.debeat agere:opꝫ p̄reꝫ ſor. egiſſe:ſed nō ap/
paret euꝫ agere.forte eniꝫ mortuus eſt.¶ Tunc eſt pͥ^{a} ꝓpō. pͥ^{a} ꝓpō.
In mouētib⁹ corporeis accn̄talr̓ ſubordinatis:loquēdo na/
turalr̓:eſt ꝓceſſus in ifinitū.pꝫ:qꝛ dato ſor.ipſe fiebat a p̄re
ſuo:⁊ ille a ſuo:⁊ ſic in ifinitū:eo ꝙ loquēdo nāliter mūdus
eſt eternus.¶ z^{a} ꝓpō.In mouētib⁹ corporeis eēntialr̓ ſub/ z^{a} ꝓpō.
ordinatis nō ꝓcedit in ifinitū.pꝫ ex z° meta^{ce}:qꝛ in nullo ge
nere cāe eſt ꝓceſſus in ifinitū.⁊ pꝫ ex 3° huius:eo ꝙ infinita
corpora totalia facerent magnitudinē infinitā q̄ nō pōt eſſe.
Et Phs ad hoc facit rationem ſpecialem:que poſita eſt pͥus
in notabili tertio.Et ideo eam nō reſummo.
¶ Pro 4° dubio pͥncipali nota ꝙ eedem q̄litates ſunt bene An mot⁹
in 3^{a} ſpecie:⁊ in pͥ^{a} ſcḋm rōnes diuerſas.ſunt eniꝫ frigiditas ⁊ ſit ſcḋm qua
cal̓itas de 3^{a} ſpecie:inquātū importanᷣ per noia abſoluta:⁊ litates de
ſunt de pͥ^{a} ſpecie inquātū ſunt acq̄ſita poſt natiuitatem rei:⁊ pͥ^{a} vl̓ 3^{a} ſpē
diſponunt rem ad ſuū bonū vel malū:ſeu de z^{a} inquātū in qualitatis.
exiſtunt a natura:⁊ diſponunt rem ad peius vel ad melius.
¶ Scđo eſt aduertēdū ꝙ inquātū ſunt de pͥ^{a} ſpecie vel de
z^{a}:nō eſt ad eas ꝑ ſe motus. Ratio:qꝛ ꝓpter motū factū nō
opꝫ numerari terminos pͥ^{e} ſpēi de noie rei q̄ mouetᷣ.Xbi.g.
ſi ſor.calefit nō oꝫ ꝙ ꝑꝑ illā calefactionē iuicē noia pͥ^{e} ſpēi đ
noie rei q̄ mouetᷣ:nā ſi ifridat⁹ eēt calefact⁹:eēt in eo ſanatio.
ſi aūt eēt ſupcalefact⁹ eēt egrotatio:⁊ ſic eideꝫ mutationi in/
quātū eſt de pͥ^{a} ſpē accidit ꝙ ſit ſanatio vel egrotatio.ſil̓r eſt
de z^{a} ſpē ⁊ 4^{a}.ſil̓r ſi eēt cale° moderata eēt ſanatio:⁊ ſi eſſet
exceſſiua eēt egrotatio.¶ Tertio aduertatᷣ ꝙ motus ſtricte
cōſueuit dici de ꝑ ſe ſcḋm illas diſpōnes q̄ imediate ſucceſſi/
ue ꝓueniūt a motorib⁹:ſcḋm illas Xo dicitᷣ mot⁹ eſſe ꝑ accn̄s
q̄ vel fiunt a motorib⁹ ꝑ modū ſeq̄le ad illas diſpōnes pͥores
vel q̄ fiūt in iſtāti.¶ Tūc dn̄r ꝓpōnes. pͥ^{a}.ꝙ ſcḋm aliquā q̄li
tatē q̄ eſt de pͥ^{a} ſpē vel z^{a}:eſt bn̄ ꝑ ſe mot⁹.pꝫ:qꝛ ſcḋm cal̓i^{teꝫ} eſt pͥ^{a} ꝓpō.
ꝑ ſe mot⁹ calefactionis:⁊ ipſa eſt de pͥ^{a} ſpē.ğ.ma.pꝫ:qꝛ calefa
ctio eſt ꝑ ſe ſcḋm cal̓itatē.⁊ mi.pꝫ:qꝛ cal̓itas eſt diſpō ad bonū
vel ad malū.ſil̓r poſſet ꝓbari de z^{a} ſpē.¶ z^{a} ꝓpō eſt.ꝙ ad z^{a} ꝓpō.
q̄litates de pͥ^{a} ſpē z^{a} vel 4^{a} nō eſt ꝑ ſe mot⁹:inquātū ſunt de
illis ſpēb⁹:qꝛ ꝑ z^{m} pͥmiſſoꝝ:ſi aliq̄ calefactio eſt ad ſanitatē
hoc eſt ꝑ accn̄s.ſil̓r ſi ſit ad po^{am} vel ipo^{am} ħ eſt ꝑ accn̄s:qꝛ
ſic in aliq̄ ſubo ꝓductio cal̓itatis reſpectu rei gn̄ande eſt po^{a}:
ita reſpectu alicui⁹ eſt impo^{a}.ſil̓r eſt in 4^{a} qꝛ figure q̄ ſignifi
canᷣ ꝑ noia q̄rte ſpēi q̄litatis mutanᷣ ꝑ motū localē partiū:
⁊ accidit motui locali qđ ꝑ eū mutenᷣ figure.Sil̓r raritas ⁊
dēſitas calefactionē vl̓ frigefactionē ſequitᷣ ꝑ accn̄s:qꝛ nō đ
necitate.Sil̓r pōt ꝓbari ꝯ ꝑ 3^{m} pͥmiſſoꝝ:qꝛ q̄litates de iſtis
ſpēb⁹ iquātū ſūt de eis acq̄rūtᷣ ꝑ modū ſeq̄le ad alias diſpō/
nes ſcḋm q̄s eſt motus:vt habitus ex opibus gn̄anᷣ.Sil̓r po/
tentie ⁊ ipotētie ex alterationibus pͥmis ſubtoꝝ ꝓducebanᷣ:

UVA. BHSC. IyR_143_5

3ª ppō. figure ſequunt̃ motus locales. ⁋ 3ª ppō ſm ſolas q̃litates de 3ª ſpecie inquātū ſunt de ea eſt per ſe motus alterationis:

Obo. ſeqtur ex 2ª: ⁊ hoc eſt qd̄ voluit ·Phs. ⁋ Sed cōtra. in pma ſpecie q̃litatis eſt ꝑpꝛie ꝯrietas. g̃ eſt ꝑpꝛie ꝯrietas motus. ꝯn̄tia videt̃ tenere per ·Phm in 5º. 2ª q2 hec eſt per ſe: ſana tio eſt ad ſanitatē ⁊ ſanatio eſt motus. 3º q2 ſi non eſſet ſm pmā ſpēm motus: hoc eſſet q2 termini illius ſpēi ſunt ad ali qd per ·Phm in lr̃a. mō termini ſcōe ſpēi nō ſunt ad aliqd. g̃. p3 minoꝛ p Themiſtiū dicētē: q2 q̃ditates pdicamētoꝝ

Solo. ſunt impmixte. ⁋ Rn̄det ad pm. q2 ꝯrietas q̃ regrit̃ ad mom eſt habitudo terminoꝝ talis q2 de p ſe ꝑpter aliquē momfa ctū illi termini ſunt nati verificari de noīe rei q̃ mutat̃: ſicut dcm̄ eſt in 5º. mō talis nō eſt in pª ſpecie q̃litatis: q2 l3 iſti ter mini ſunt ꝯrij / virtus / vitiū: tn̄ ꝑpter nullū mom factū illi ter mini de per ſe nati ſunt variari de noīe rei q̃ mouet̃: nā l3 ad moº aliqs ſeqtur coꝛruptio virtutis: tn̄ hoc eſt p accn̄s: eo q2 total'r ſil'es moº in eſſentia pn̄t ſtare cū virtute. verbi. g. ex h̄ q2 ſoꝛ. accipiat aureos. 10. de bonis alicuiº coꝛrūpit̃ in eo iu ſtitia ⁊ gn̄at̃ iniuſtitia. ſi aūt acciperet eos de ꝑpꝛio: aut igno rantia inuincibili crederet eos eſſe ſuos: eſſet actus ex q̃ nec coꝛrūperet̃ iuſtitia nec gn̄aret̃ iniuſtitia: ⁊ tn̄ eēnt acceptio nes ille cōſil'es in eēntia ſua. ⁋ Ad 2m cōcedit̃. q2 illa eēt de per ſe vera: ſed ꝯn̄tia nō valet: ſicut nō ſeqtur. h̄ eſt de p ſe. oīs hō eſt aīal: ⁊ albū eſt hō. g̃ h̄ eſt p ſe: albū eſt aīal. ſanatio enī3 nō eſt p ſe motus: ſicut albū non eſt p ſe hō. ſtaret enim motū q eſt ſanatio manere: ⁊ ipſu3 nō eſſe ſanationē. ⁋ Ad 3am dicit̃. q2 ·Phs nō voluit q2 illi termini eſſent vere de pdi camēto ad aliqd: ſed voluit q2 includunt quoſdā reſpectus: ꝑpter q̃s ad eos inquātū hꝫ non eſt p ſe motus: ſicut nec in ꝑnto ad aliqd. Et h̄ eſt de 4º: ⁊ p ꝯn̄s de toto pmo notabili.

2º trac. T. c. 24. **Secundo** eſt notādū q2 in 2º tractatu huius ſeptimi ·Phs p̄ pbat q2 ad hoc q2 in aliq̃ diſpōne ſint aliq̃ cōparabilia: regrit̃ q2 illa diſpoſitio ꝯueniat eis vni uoce. p3: q2 cū acuties equē dicat̃ de voce: ⁊ de ſtilo nō cō parat̃ acuties vocis acutiei ſtili. nō enim eſt vox magis aut minus ſeu eq̃liter acuta cum ſtilo. 2º pbat. q2 nō ſufficit ad

T. c. 29. hoc q2 aliqua in aliq̃ diſpōne cōparent̃ vniuocatio ſm ge nus: ſed regrit̃ vniuocatio ſm ſpēm ſpāliſſimā. p3: q2 cū co loꝛ vniuoce dicat̃ de albo ⁊ nigro: tn̄ nō cōparant̃ inuicē in eſſe coloꝛatū. nō enī3 dicimº albū magis coloꝛatū nigro: nec ecōtra: ſed in albedine vel hꝫ diſpōnibus q̃ vniuoce rebus

T. c. 31. inſunt ſm ſpēm ſpāliſſimā res ꝑpe cōparant̃. ⁋ Ex q̄bus infert 3º. q2 alteratio nō eſt cōparabilis motui locali: nec ēt motº rectus circulari: q2 nō dn̄r ſm eandē ſpēm ſpāliſſimā

T. c. 32. motus. ⁋ 4º infert. q2 motus eq̃les dn̄r qui ineqūli tpe vel eodē eq̄lia ſpāliſſima ꝑtranſeunt ſm ſpēm ſpāliſſimā eiuſdē motus. ⁋ 5º infert. q2 in gn̄e multe latent equocationes: ⁊ iō

Qm̄o equi uocatio i/ pediat ge/ nus. ſm genus nō fit cōparatio. ⁋ Ubi aduertēdū eſt q2 equo catio a caſu īpedit eē genus: ſicut p3 de h̄ termino / canis. ſil'r equocatio a cōſilio vbi vnus ꝯceptus eſt ſimpl'r ⁊ total'r di uerſus ab alio: ſicut p3 de hoc termino / hō / q̃ nō eſt genus ad

T. c. 33. hoīe3 pictū ⁊ hoīe3 veꝝ. ⁋ 3º pōt pbabil'r ſuſtinerī. q2 eq uocatio termini ſm dñerſos cōcepꝰ: quoꝝ vnus eſt abſolu tus ⁊ poꝛ: ⁊ alius eſt ille cū cōceptu cōnotatiuo virtual'r ſup addito non impedit eſſe genus: vt ille terminus / qualitas. p̄ importat qualitates de 3ª ſpē ⁊ abſolute: q2 comceptu non cōnotatiuo. 2º aūt iportat eaſdē q̃litates ꝯnotādo q2 ab eis aliqd dicit̃ eq̄le: vt ſm pam ſpēm eſſe diſpoſitū: ſm 2am eſſe potens vel impotens: ſm 4am eſſe aliāliter ſe hn̄s in quāti tate: ⁊ eſt pmus ꝯceptus q̃ſi fundamētū reſpectu ſcdi: ⁊ foꝛte q2 ſic quātitas. p̄ iportat multitudinē ⁊ magnitudinē abſo luti. 2º cōnotādo ea eſſe cōmēſurabilia: ⁊ hec equocatio nō īpedit eſſe genꝰ: q2 q̄uis ſint diuerſi ꝯceptus: tn̄ ſunt vt vnº: ⁊ iō pro vno cōputant̃. ⁋ Alij dicūt q2 ·Phs hic non voluit q2 genus ſit vnū equocū: ſed ſolū q2 ſignificat rōnem cōem diuiſibilē in pl'es rōnes ſpāles: ⁊ iō large vocatur equiuocū. ⁋ 6º infert. q2 alterationes pn̄t eſſe eque veloces: ſi ſint ſm eandē ſpēm q̃litatis ſpāliſſimā: ⁊ eq̄li tpe equal'r acgrant de illa q̃litate: tam intēſiue q̄3 extēſiue. ⁋ 7º infert. q2 gn̄ōnes dn̄r eq̄les q̄bus equali tpe idē indiuiſibile gn̄at̃. i. q̄bº equa

T. c. 35. pª regula. li tpe vel eodē tpe idē in ſpē ſpāliſſima gn̄at̃. ⁋ 8º infert de cōparatione motuū in oꝛdine ad mouētia: ⁊ ponit ꝯnes rea les. ⁋ pª. ſi aliq̃ vtus mouet aliqd̄ mobile p aliqd̄ ſpatiū in aliq̃ tpe: eadē vel eq̄lis virtus mouebit medietatē illiº mobi lis p duplū ſpam in eodē tpe. p3: q2 medietatē mouet a ꝑpoꝛ

T. c. 36. 2ª tione in duplo maioꝛi: ⁊ p ꝯn̄s in duplo velocius ⁋ 2ª regu la. ſi aliq̃ virtº mouet aliqd̄ mobile p aliqd̄ ſpatiū in aliquo tpe: eadē vel eq̄lis virtus mouebit medietatē illiº mobilis p idē ſpatiū in dimidio tpe. ⁋ 3ª. ſi aliq̃ virtº mouet aliqd̄ mo 3ª

bile p aliqd̄ ſpam in aliq̃ tpe: eadē vel eq̄lis mouebit idē mo bile p dimidiū ſpatiū in dimidio tpe. ⁋ 4ª regula. ſi aliqua 4ª

vtus mouet aliqd̄ mobile p aliqd̄ ſpam in aliq̃ tpe: medietas vtutis mouebit medietatē illiº mobilis p idē ſpatiū in eodē tpe: eo q2 videt̃ manere ſemp eadē ꝑpoꝛtio. ⁋ 5ª. ſi aliqua 5ª

virtus mouet aliqd̄ mobile p aliqd̄ ſpatiū in aliquo tpe: non op3 eadē virtutē duplū mobile mouere p dimidiū ſpatiū in eodē tpe: imo nec mouere aliquo mō. ⁋ 6ª. ſi aliq̃ vtus mo 6ª

uet aliqd̄ mobile p aliqd̄ ſpatiū in aliq̃ tpe: non eſt nece me dietatē illiº virtutis mouere idē mobile in eodē tpe p medie tate3 ſpatij. ·Patent iſte due: q2 foꝛte mobile duplicatū eſſet maioꝛis aut eq̄lis virtutis in reſiſtēdo ſicut motoꝛ in mouē do: ⁊ tūc nō moueret: ⁊ foꝛte mobile eſt maioꝛis vtutis in re ſiſtēdo q̄3 medietas vtutis mouētis eſt in mouēdo. vt ſi 4oꝛ moueret tria nō ꝑpter h̄ mouebūt ſex: nec et duo mouebūt

7ª q̄tuoꝛ. ⁋ 7ª regula. ſi aliq̃ vtus moueret aliqd̄ mobile p ali qd̄ ſpatiū in aliq̃ tpe: ⁊ altera alteꝝ eadē vel eq̄li velocitate: aggregatū ex vtutibº mobilibus mouebit aggregatū ex illis mobilibus eadē velocitate. ⁊ dicit ·Phs q2 he regule ſunt ve re tam in motu augmētaonis q̄3 alteratōis: ſic in motu locali.

⁋ Hic q̃rit̃ p̄. vtrū in equocis poſſet fieri cōparatio. Dubōes pª

⁋ Scdo. vtrū cōparatio eſt ſm aliquā ꝑpoꝛtionem. 2ª

⁋ Tertio. vtrū q̃libet res ſit alteri cōparabilis in pfectione. 3ª

⁋ Quarto. vtrū omnis motus omni motui ſit cōparabilis. 4ª

⁋ Quinto. vtru3 velocitas motus ſequat̃ poam motoꝛis: vel 5ª

poam moti: vel exceſſum potētie mouētis: ſeu aliqd̄ huiꝰ. 6ª

⁋ Sexto. vtrū oēs regule ·Phi iam dicte ſint bone.

⁋ Pro pmo iſtoꝝ nota. q2 cōparatio eſt duaꝝ reꝝ vel vnº: vt duaꝝ in aliquo tertio collatio ſm eq̄le vel ineq̄le. ⁋ Ex quo ſequit̃ ad cōparationē tria regri. ſ. duo que cōparant̃ ⁊ 3m in quo cōparant̃. ⁋ Et ſi dicat̃ q2 etiā regrit̃ aīa cōpa rans: ⁊ cōceptus q̄bus cōparat. 2º. q2 idē pōt compari in ſi/ biipſi: ⁊ ſic nō regrunt duo. 3º. q2 plura nō vident̃ compari in aliquo vno: eo q2 nihil vnū eſt i pluribº. 4º. q2 q̃nq3 pla plibº cōparant̃: ⁊ nō ſolū duo inuicē. 5º. q2 etiā penes diua tionē aut ſimultationē cōparant̃ res. g̃ ſi ſolū equale vel in

Solo. equale. ⁋ Ad pm iſtoꝝ di. q2 l3 ad actualē cōparationē3 aīa regrat̃: tn̄ nō regrit̃ ad cōparabilitatē vel ad hoc q2 res ſint cōparabiles. Uel dicat̃ q2 itelligunt̃ illa tria regri ad cōpa rationē pter ipm cōparans pncipale ⁊ inſtralia: ⁊ tunc exclu dit̃ aīa: eo q2 eſt cōparans pncipale: ⁊ cōceptus q̄bus cōpa rat: eo q2 ſunt inſtralia cōparantia. ⁋ Ad 2m. q2 tunc vtimur vno vt duobº: vt dōo q2 ſoꝛ. eſt nūc albioꝛ q̄3 fuit heri. ⁋ Ad 3m. q2 idē in gn̄e hn̄ eſt in diuerſis. ⁋ Ad 4m. q2 ſi plura plibus cōparent̃. hoc eſt plibus cōparationibus: ſed vnius cōparationis nō ſunt niſi duo extrema. ſi enim multi tudo ex vna pte mltitudini: ex alia pte cōparet̃: tenet̃ vtraq3 vt vnū. ⁋ Ad 5m. q2 in diſſōne capit̃ eq̄le ⁊ ieq̄le large: put ſignat magis vel minº: ſiue in quātitate ſiue in q̃litate: ſeu p fectione ſubali vel accn̄tali: ſeu ēt induratione ſm pūs ⁊ po ſteriº. ⁋ 2º aduerte q2 q̃nq3 aliq̃ cōparant̃ imediate in vno vt homo

UVA. BHSC. IyR_143_5

vt homo ⁊ equus in albedine: qn̄qȝ imediate in duobus ⁊
mediate in vno: vt dādo ꝙ ſoꝛ. eſt ita albus: ſicut plato eſt ni/
ger: ecce cōparationē imediate in tribus: qꝛ in albedine ⁊ ni/
gredine ⁊ mediate in vno: qꝛ in inteſiue. ℂ 3º aduerte ꝙ ad
hoc ꝙ aliqua in aliquo ꝓprie cōparent̄ reqrit̄ ꝙ illud ſuſci
piat magis ⁊ minus: ſeu cōparationē. pȝ: qꝛ nō cōparat̄ ſoꝛ. ⁊
plato in hoieȝ eē vel aial eſſe. Ex q̊ ſtatim ſeqtur ꝙ nō in oī
diſpōne vniuoca aliqb⁹ duob⁹ ⁊ ſpāliſſime ꝯueniēte illa duo
pª ppō. ſunt cōparabilia. ℂ Tunc eſt pª ꝓpō. res cōparant̄ in noie
cōparatiuo vniuoce vtriqȝ attributo vt in albo vel cōſili. pȝ
ꝑ diffōnē cōparationis: qꝛ ſi vnū equoce eis ꝯueniret: tūc nō
2ª ppō. in vno tertio eēt cōparatio. ℂ 2ª ꝓpō. min⁹ ꝓp̄e qn̄qȝ fit cō/
paratio in p̄dicato analogo. pȝ: qꝛ dicimus qn̄qȝ hoieȝ pictū
eſſe pulchrioꝛē vino: aut ſolē calidioꝛē igne: ⁊ deū eē melio/
rem aut ꝑfectioꝛē hoie. cōſtat aūt ꝙ pulchritudo analogice
dr̄ de picto ⁊ de vino. Silr̄ calidū de igne ⁊ de ſole. nō enim
dr̄ ſol calidū formalr̄: ſed virtualr̄ vel effectiue: eodē mō bo
3ª ppō. nū ⁊ ꝑfectū dr̄ p̊ de deo: ⁊ ꝯñter de alijs. ℂ 3ª. in equocis a
4ª ppō. caſu nō fit cōparatio. nō eni dr̄ vox acutioꝛ ſtilo. ℂ 4ª ꝓpō.
In gn̄e gn̄aliſſimo vel in aliq̄: cuius ſpēs plr̄es nate ſunt eſſe
in eodē: nō fit cōparatio. pȝ: qꝛ vnū nō dr̄ ꝓprie magis eq̄le
q̄ȝ alteꝝ: niſi tūc itelligat̄ qd̄ eſt magis eq̄le. i. plr̄es q̄litates
5ª ppō. in ſe hn̄s: ⁊ ſic eēt cōparatio in multitudine nō in gn̄e. ℂ 5ª
ꝓpō. Nō etiā fit cōparatio in gn̄e ſubalterno hn̄te ſolū ſub
ſe vnā ꝯrietatē a q̄ nūq̄ȝ ſubm denudat̄. pȝ: qꝛ mā nō dicit̄
6ª ppō. vno tp̄e plus hr̄e de q̄litatibus p̄mis q̄ȝ alio. ℂ 6ª ꝓpō. Cō/
paratio fit qn̄qȝ in gn̄e hn̄te ſolū vnaȝ ꝯrietatē a q̄ mā pōt
denudari: ſicut dr̄ cōiter ꝙ vinū rubeū eſt magis coloratuȝ
7ª ppō. q̄ȝ albū. ℂ 7ª ꝓpō. Propꝛiſſime fit cōparatio in noie cō/
An cōpa/ratio ē ſm aliquā ꝓ/poꝛtiones. paratiuo vniuoce in ſpecie ſpāliſſima: ⁊ hoc voluit Phs in
hoc 7º qn̄ dicit ꝙ nō fieret cōparatio ſm genus. Hec de p̊.
ℂ Pro 2º p̄ncipali. p̊ eſt ſciēdū. ꝙ ꝓpoꝛtio eſt habitudo ſm
Propoꝛ/tio quid. quā aliq̄ dn̄r eq̄lia vel minus excedi a maioꝛi: ſeu q̄ maius
In genere ſex modi cōparatio/nis. excedit minus. ℂ 2º aduerte. ꝙ in gn̄e ſunt ſex modi cōpa/
rationū inuicē. p̄mus eſt ſm habitudinē finitā alicuius ſpēi
ꝓpoꝛtionis: vt cōparatio vni⁹ ad aliud penes eſſe duplū vel
aliqd̄ tale: ⁊ hec cōparatio eſt duplex: qꝛ q̄dā eſt rōnalis ⁊ q̄/
dā irrōnalis. Exm p̊i vt dupla ſexqaltera: q̄ imediate ſoꝛtitur
nomē ab aliq̄ ſpē numeri. Exm 2i. vt medietas duple: ⁊ iteꝝ
hoc diuidit̄ in ꝓpoꝛtionē irrōnalē ſcibilē vt p̊us dicta. Alia
irrōnalr̄ in ſcibilis vt ꝓpoꝛtio triple ad duplā. ℂ Scd̄s mo/
dus in hitudine finita duoꝝ adinuicē nō ſm aliquā ſpēm ꝓ/
poꝛtionis qua cōparant̄ entia diuerſaꝝ rōnū vt angulus re
ctilineus ad angulū cōſtitutum ex linea recta ⁊ linea curua.
ℂ Terti⁹ modus reꝝ diuerſaꝝ rōnū ſm habitudinē in ifim
paruā: vt angulus rect⁹ cū angulo poꝛtionis circuli: cōſtituto
ex diametro ⁊ ſemicircūferētia. ℂ Quartus modus eſt reꝝ
eiuſdē rōnis: quaꝝ vna ad imaginē eēt ifinita: ⁊ alia finita vt
linee recte ifinite ad pedalē. ℂ Quintus modus eſt reꝝ di/
uerſaꝝ rōnū in habitudine ifinita: ſicut ſupficiei mathe. ad
lineā: vel anguli rectilinei ad angulū ꝯtingētie. ℂ Sext⁹ eſt
ſm habitudinē oꝛdinis q nō dr̄ ꝓp̄e finit⁹ aut ifinit⁹ ſicut bi/
Solo cō/cluſionis. narius dr̄ p̊oꝛ trinario ⁊ cā effectu. ℂ His p̄miſſis eſt ꝯ rn̄ſa
lis hec: ꝙ p̄mus modus cōparationis ſolū dr̄ ꝓprie ꝓpoꝛtio:
Dubō in/cidētalis. qꝛ eſt hitudo finita iter res eiuſdē rōnis. ℂ Et ſi q̄rat̄ in q̄/
Solo. b⁹ hec cōparatio repit̄. ℂ Rn̄det̄ ꝙ repit̄ in quātitate cō/
tinua ⁊ diſcreta: ⁊ in paſſionib⁹ quātitatis: ſicut in angulis: in
q̄litatib⁹: ⁊ eaꝝ intēſionibus: vt duplus eſt angulus angulo:
gradus albedinis gradui albedinis: ſilr̄ in velocitatibus in
tp̄e/in motu/⁊ ceteris hō: verūtn̄ eſt q̄dā dr̄ia in numeris ad
alia: qꝛ in numeris ſolū ꝓpoꝛtio rōnalis repit̄. In alijs autē
Vtruȝ q̄lz res ſit alte/ri⁹ cōpara/bilis in ꝑ/fectione. oē genus ꝓpoꝛtionis ſiue rōnalis ſiue irrōnalis eſt repibile:
⁊ illud demr̄are ſpectat ad alias ſcias. Hec de 2º p̄ncipali.
ℂ Quantū ad 3m eſt p̊ notādū. ꝙ rei duplex attribuit̄ perfe/
ctio: vna eēntialis: ⁊ eſt quā res hȝ in oꝛdine entiū ſm ſuam
ſpēm eēntialē: ⁊ eſt ipſamet res. ⁊ alia accn̄talis: ⁊ eſt quā hȝ
ꝑ q̄litates ipſaȝ ꝑficiētes: vt hō ſciens ꝑfectioꝛ dr̄ neſciente.
ℂ 2º aduertēdū eſt. ꝙ ꝑfectio rei ignote: fit in nobis ꝑ opa/ Perfectio rei duplex.
tiones q̄s facit: ⁊ iō ceteris paribus ꝑfecti⁹ eſt: qd̄ ꝑfectioꝛes
opationes ſm ſuā ſpēm ꝓducit. ℂ 3º aduertēdū eſt. ꝙ tres Perfectio
ſunt modi dicēdi de illo penes qd̄ attēdit̄ ꝑfectio opationū. penes qd̄
ℂ Primus eſt. ꝙ attēdit̄ penes acceſſuȝ ad gradū ſūmū. ſ. p̄mus dōi
ꝙ opatio ſeu res vlr̄ dr̄ ꝑfectioꝛ que p̊e ꝑfectionis. ſ. dei ꝓpi/ modus.
quioꝛ eſt ſilioꝛ. Et vr̄ illā Phs velle p̊ celi ⁊ in libello de mū
do. ℂ Contra quē eſt replicatio: qꝛ ſi ſic: ſeqtur ꝙ oēs res ⁊ Contra.
opationes citra pm eēnt eque ꝑfecte. pȝ ꝯn̄a: qꝛ oia equaliter
diſtāt a ꝑfectione p̊i: eo ꝙ ꝑfectio p̄mi eſt ifinita: ⁊ oiuȝ alio/
rū finita: mō a ꝑfectione ifinita ois ꝑfectio finita equalr̄ di/
ſtat: ſicut ſi eēt magnitudo ifinita: magnitudo bipedalis non
plus eaȝ attingeret q̄ȝ pedalis. ℂ 2º. qꝛ etſi ꝑfectio p̄ma eēt 2º
finita: nō tn̄ eēt ſic. igit̄. argm ꝓbat̄: qꝛ opoꝛteret ꝙ res ꝓpoꝛ
tionalr̄ eēt alia ꝑfectioꝛ ſm ꝙ eſſet p̄me ꝓpinquioꝛ: vt dicit
opio: mō ita nō eſt. nō eni eſt calitas ꝓpoꝛtionalr̄ itēſioꝛ alia
ſm ꝙ eſt ꝓpingoꝛ ſūme. calitas eniȝ vt octo: ſi ſūma eēt vt
decē: eſt in duplo ꝓpingoꝛ ſūme q̄ȝ calitas vt ſex: qꝛ nō diſta
ret niſi ꝑ duo ⁊ calitas vt ſex ꝑ q̄tuoꝛ: ⁊ tn̄ nō eſt in duplo i/
tenſioꝛ q̄ȝ calas vt ſex vt notum eſt. ℂ Rn̄r tenendo mo/ Solo.
dū iſtū. ꝙ lȝ veꝝ ſit oēs opationes in infim diſtare: de ſūma
tn̄ aliq̄ ſunt denoiatiōes ſimplr̄ ipoꝛtātes ꝑfectionē q̄ ſūme
attribuunt̄: ⁊ ēt reb⁹ depēdentibus. Qd̄ igit̄ in plrib⁹ eaꝝ eq̄
ꝑfectū eſt: ſicut aliud qd: hoc ꝑfecti⁹ eſt: ⁊ qd̄ in paucioꝛibus
eſt minus ꝑfectū. ver. g̃. ipm ſūmū ꝑ ſe eſt/viuit/⁊ intelligit.
hō igit̄ q ꝯuenit cū ſūmo in itelligēdo: eſt ꝑfectioꝛ q̄ȝ planta
paucioꝛes hn̄s tales denoiationes ꝑfectionū. nō eni itelligit:
ſed viuit: ⁊ adhuc ꝙ in viuere plus ꝯuenit cū itelligere: ꝑfe/
ctius eſt q̄ȝ qd̄ minus ꝯuenit: vt ſentire q̄ȝ vegetare: etiā i ſen/
tire tāto ꝑfectius quāto ꝓpingus ipſi itelligere. ℂ Per hoc Ad argm
ad formā argumēti. negat̄ ꝯn̄tia: qua ifert̄ ꝙ oēs res eſſent
eque ꝑfecte. Et ad ꝓbōnē dr̄. ꝙ q̄uis oia in ifim diſtant quo
ad diſtātiā lineale: ⁊ ſic ſm hoc nō diſtent ꝑ magis ⁊ minus:
tn̄ diſtant plus ⁊ minus in participando plr̄es denoiationes
ꝑfectionis aut in participādo eaſdē: vnū ꝑfecti⁹ alio p̄ticipat
eas. ℂ Ad 2am dr̄. ꝙ nō itelligit iſte modus ꝙ totalr̄ ſm ꝓ/ Ad 2m
poꝛtionē illā ſm quā magis accedit ad ꝑfectionē p̊i eſt ꝑfe/
ctius geometrica ꝓpoꝛtione: ſed magis arithmetica. ſ. ꝙ in
vno gradu plus accedit in vno g̃du eſt ꝑfecti⁹: ⁊ ꝙ in duo/
bus plus accedit eſt in duob⁹ ꝑfecti⁹: ⁊ ſic de alijs: ⁊ ſic rō nō
ꝓcedit. ℂ Scd̄s modus dicēdi eſt: ꝙ ꝑfectio rei imagina/ 2⁹ mod⁹
mur ꝑ diſtātiā a nō g̃du: vt diceremus ꝙ hn̄s q̄tuoꝛ gradus
calitatis eſt in duplo ꝑfecti⁹ ſolū duos hn̄te: ſm eniȝ imagi/
nationē mathecam in duplo plus vr̄ a nō g̃du diſtare. ℂ Sȝ Impu/
ipugnat̄ iſte modus: qꝛ penes diſtātiā a nō g̃du ois diſtātia gnatio.
finita cuicūqȝ diſtātie finite eēt ꝓp̄e cōparabilis: ⁊ non ſunt
oia ꝓprie cōparabilia. ℂ Ideo eſt terti⁹ modus dōi. ꝙ ꝑfe/ 3⁹ mod⁹
ctio attēdit̄ penes diſtātiaȝ a nō g̃du in ſua latitudine ⁊ ſua
ſpē: ſȝ in alia ⁊ alia ſpē/eſt alia ⁊ alia latitudo: ēt alia ⁊ alia di
ſtātia: ſm im mom: p̊i duo modi ſunt cōioꝛes. ℂ 4º aduertat̄.
quātū ſufficit ad p̄ns: aliq̄ pn̄t cōparari 2r. Uno° ꝓp̄e: puta
ſm eq̄litatē vel certā q̄ȝtitem exceſſus vni⁹ ſuꝑ aliud. cōpara/
tio eni ꝓp̄e dcā eſt hitudo duaꝝ reꝝ adiuicē penes eq̄litatē
vel certā ꝓpoꝛtionē exceſſus. Alio° cōparant̄ aliq̄ duo impro/
prie. ſ. penes ieq̄litatē: nō tn̄ certā ꝓpoꝛtionē exceſſus. ℂ 5º
aduerte. ꝙ q̄dā res in ſua eēntia pn̄t itēdi ⁊ remitti: alie non Quedā intēdūt̄ ⁊ re
pn̄t: q nō pn̄t: ſic hō ⁊ aſin⁹ videnī mihi oia eē eq̄ ꝑfecta eēn/ mittūt̄: q̄/
tialr̄: rō mouēs me ad h̄ eſt: qꝛ ſi ſoꝛ. ⁊ plo differret ꝑfectiōe dā vo nō.
eēntiali ita ꝙ vn⁹ alio eēt ꝑfectioꝛ: tūc eēntialr̄ plus differret
ſoꝛ. a plo: q̄ȝ nūo. igit̄ eēntialr̄ plus differret ſoꝛ. a. plone q̄ȝ a
cicerone: ſuppoſito ꝙ cicero eēt ſilioꝛ ſoꝛti q̄ȝ plato: ⁊ tn̄ ſoꝛ.
⁊ cicero differūt nūo. g̃ ſpecie eēntiali. tȝ ꝯn̄tia: qꝛ oia q̄ dn̄t
plus q̄ȝ nūo dn̄t ſpē: vel gn̄e 5º meta. Nec obſtat articulus

UVA. BHSC. IyR_143_5

pariſienſis dicẽs:ꝙ aīa chr̄i nõ eſt ꝑfectioꝛ ꝙ̄ aīa iude:erroꝛ
eniꝫ verus eſt:qꝛ in gratuitꝭ eſt ꝑfectioꝛ:ſꝫ nõ in eēntialibus.
pª ꝓpõ. ¶ His p̄miſſis rn̄det̄ ꝑ mltas ꝓpões faciles.pª ē.Oēs foꝛ
me ḡduales eiuſdē ſpēi ſpālıſſime eēntialis ſūt cõꝑabiles in
ꝑfectiõe iuicē ꝓp̄e.pꝫ:qꝛ eque itēſe ſunt eq̄les in ꝑfectiõe:ꝛ
intēoꝛ eſt ꝑfectioꝛ ꝛ in duplo itenoꝛ in duplo ꝑfectioꝛ:ꝛ ſic de
2ª alijs.¶ 2ª oēs foꝛe eiuſdē ſpēi ſpālıſſime eēntial̄ nõ ḡdua/
les:ſunt in eēntia ſua eq̄lis ꝑfectionis.pꝫ ꝑ vltimū p̄miſſoꝝ.
3ª ¶ 3ª nõ oēs res ſunt cõꝑabiles iꝑfectiõe eēntiali ꝓp̄e.pꝫ:qꝛ
res diuerſaꝝ ſpēꝝ:vt hõ ꝛ aſinus vel albedo:ēt nigredo nõ
4ª cõparant̄ circa q̄ꝫtiteꝫ exceſſus.¶ 4ª ꝓpõ.oēs res mūdi ſūt
cõꝑabiles in iuicē in ꝑfectiõe eēntiali ꝓp̄e vel in ꝓp̄e.pꝫ:qꝛ
ſi ſint eiuſdē ſpēi ꝓp̄e cõꝑant̄ ꝑ p̄mas duas ꝓpões:ꝛ ſi ſint
diuerſaꝝ ſpēꝝ cõꝑant̄ iꝓꝓe:vt ſpēi hūana ſpēi aſinine:ꝑ/
5ª fectioꝛ.n.eſt hõ aſino.¶ 5ª ꝓpõ.ꝑfectio idiuidui ſpēi ſuꝑio/
De ꝑfectio ris in ifim excedit ꝑfectionē idiuidui de ſpē iferioꝛi.pꝫ:qꝛ ꝑfe
ne indiui/ ctio ſpēi iferioꝛis q̄ꝫtūcūqꝫ multiplicaret̄ nõ attingeret ſpēꝫ
dui. ſuꝑioꝛē:vt q̄ꝫtūcūqꝫ aſinina ꝑfectio in ſua ſpē mltiplicaret̄:
ēt ſi ad imaginationē poſſet itēdi ꝛ remitti:nūq̄ꝫ attigeret ꝑ/
Obo. fectionē humanā vel eq̄nā.¶ Sed ꝯ.qꝛ ſeq vꝫ:hõ in infim ꝑ/
fectioꝛ eſt aſino.ḡ eſt in infim ꝑfect⁹:eo ꝙ cõꝑatiuū p̄ſuppo/
nit poſitiuū.¶ 2° qꝛ ſi eēt vn⁹ aſinus ita ꝑfect⁹ ſicut oēs aſi/
ni ille eēt in infim ꝑfect⁹:qꝛ aliquā ꝑfectionē finitā datā ifini/
ties ꝯtinet.ḡ hõ cū eēt tātū ꝑfect⁹ ſic ille aſin⁹:ēt eēt ifinite ꝑ/
fect⁹.¶ 3° qꝛ duo aſini vident̄ duple ꝑfectiõis ad vnū ipſo/
rū.ḡ ifiniti ſi eēnt:eēnt in ifinite ꝑfectiõis:ſꝫ hõ oib⁹ eēt ꝑfe/
ctioꝛ.ḡ hõ eēt in infim ꝑfect⁹.¶ 4° ex quo q̄lꝫ ꝑs hois exce/
dit q̄lꝫ ꝑte aſini.ꝛ aſinū ēt in ꝑfectiõe:ꝛ hõ ifinitas ꝑtes il/
Solo. las ꝯtinet:vꝫ ꝙ hõ ifinite ꝑfectiõis ſit. ¶ Ad h̄ ad p̄m negat̄
ꝯn̄tia.nā ibi arr a ſcḋm q̄d ad ſimpl̄r:nā eē in infim ꝑfectius i°:
nõ eſt eē ꝑfectuꝫ niſi in reu.ḡ nõ vꝫ ꝯn̄tia.ſic nõ ſer:ſoꝛ.ime/
diate poſt h̄ iſtās i ifim itēſioꝛē albedinē hēbit q̄ꝫ ipemet.ḡ i/
mediate poſt hēbit ifinitā albedinē.poſito ꝙ ſoꝛ.icipiat de/
albari a nigro v̄ſus albū:eſt an̄s veꝝ ꝛ ꝯn̄s falſuꝫ.¶ Ad 2m
põt dici:ꝙ q̄ꝫuis eēt vn⁹ aſin⁹ ita ꝑfect⁹ ſicut oēs aſini q ſūt
vel pn̄t eē:nõ tn̄ eēt ifinite ꝑfectiõis:imo foꝛte ita ꝑfect⁹ eſſet
vnus ſic oēs ſil̄r capti.2° ēt dr̄ ꝙ q̄ꝫuis vna ꝑfectio aam infini/
ties excedit:nõ ꝑꝑ h̄ oꝫ eā eē ifinitā:cū ſunt diuerſaꝝ rõnū.
¶ Ad 3m ꝑ idē dr̄:ꝙ nõ ſunt pl̄es aſini ꝑfectiores in ſua ſpe
q̄ꝫ vn⁹.¶ Ad 4m ꝙ illa ꝯn̄tia nõ vꝫ in reb⁹ diuerſaꝝ rõnū.
ſic q̄ꝫuis ifinitos angulos rectilineos ꝯtineat v̄tual̄r aliqs an/
gulus:q̄rū q̄lꝫ eſt maioꝛ angulo ꝯtingētie:nõ ex h̄ ſer ꝙ ſit in
ifim magn⁹.eo ꝙ anguli illi nõ ſūt eiuſdē rõnis.Final̄r adda
tur ꝙ in cõparatꝭ ꝓp̄e:excedēs cõponit̄ ex eq̄li ipſi exceſſo
ꝛ ꝑte ꝑ quā excedit:vt albedo vt duo reu albedis vt vnū:nõ
ita eſt i cõꝑatiõe iꝓꝓe dicta:vt albedis ꝛ nigredis.h̄ de 3°.
An mot⁹ ¶ Pro 4° p̄ncipali aduertat̄.p̄ q̄ ſit diffi° velocioꝛis. 2° pe/
ſit cõpara/ nes q̄d attēdit̄ velotitas in motis:penes ſpatia ꝑtranſita in/
bilis alio eq̄li tꝑe.¶ Tūc ponunt̄ ꝓpões.p̄ oēs mot⁹ locales ſūt iui
motui. cem cõꝑabiles q̄rū velocitas attēdunt̄ penes lineā.pꝫ:qꝛ q/
pª ꝓpõ. bus eodē tꝑe eq̄les linee ꝑtrāſeunt̄ ſūt eq̄ veloces:ꝛ qb⁹ieq̄
les dr̄nt penes veloci⁹ ꝛ tardi⁹.¶ Coꝛm:mo⁹ circularis cõpe
rabilis ē recto:ſer ex ꝯne:nec mireris:qꝛ archimides demr̄at
lineā rectā eē eq̄leꝫ circulari. Et ſi Cõmētatoꝛ dicat ꝯriū:qꝛ
linea curua nõ p̄t ſuꝑponi recte.Dicat̄ ꝙ illa ꝯn̄tia nõ vꝫ:qꝛ
circl̄atio maioꝛis circuli ꝛ minoꝛis circuli nõ pn̄t ſuꝑponi: ꝛ
tn̄ cõꝑant̄.Uel dicat̄ ꝙ ꝯoꝛ voluit ꝙ velocitas circl̄arꝭ:inq̄ꝫm
eſt circulatio:nõ eſt cõꝑabilis motui recto:qꝛ h⁹ velocitas at
tēdit̄ penes angulos deſcriptos circa axem:ꝛ recti velocitas/
penes ſpam lineale deſcriptū:mõ hec nõ ſūt cõꝑabilia ſic nec
2ª ꝓpõ. linea ſuꝑficiei.¶ 2ª ꝓpõ coꝛrea.mot⁹ ſurſū eſt cõꝑabil̄ mo/
3ª ꝓpõ. tui deoꝛſuꝫ.pꝫ ꝑ ꝯnē.¶ 3ª ꝯ:oēs alteratiões q̄ ſūt in eadē ꝯ/
rietate in ſpe ſpālıſſima ſūt cõꝑabiles: pr qꝛ illa ſunt ꝓp̄e cõ
parabilia q̄ penes eādē diſtātiā fiūt.mõ mot⁹ facti ſcḋm eādē
ꝯrietatē ſūt h⁹:in q̄lꝫ.n.ꝯrietate eſt vna diſtātia ꝛ eq̄lis:q̄ꝫuis

vn⁹ mot⁹ ad vnū illoꝝ ꝯrioꝝ vadat ꝛ ali⁹ ab eodē recedat.
2° pꝫ ꝯ:qꝛ cū ſint tot gradus cal̄itatis in tota latitudine cali/
ditatis:ſic friditatis in tota latitudie friditatis:ꝛ ſic ſe hn̄t ꝙ
ad deꝑditionē vni⁹ de vna latitudie acq̄rit̄ vnus de alia la/
titudine:vt dictū eſt in 3°.Si vnū calefieret ꝑ hoꝛā acq̄rēdo
ſex gradus cal̄itatis ꝛ aliq̄d frigefieret ꝑ eādē acq̄rendo tot
frigiditatꝭ:q̄re nõ dicerent̄ ille alteratiões eq̄les:cū q̄litates
acq̄ſite ſunt eq̄les ꝛ i eodē gn̄e. ¶ Coꝛm:mot⁹ differētes ſpe
ſunt cõꝑabiles:pꝫ ꝑ ꝯnē:qꝛ calefactio ꝛ frigefactio dr̄nt ſpe.
Etiā ſi alliget̄ Phs in ꝯriuꝫ. Dicat̄ ꝙ mot⁹ differētes ſpe q
fiunt ſcḋm latitudines ſiue ſpaa icõꝑabilia ꝛ incõmēſurabilia:
vt albefactio ꝛ calefactio nõ ſūt cõꝑabiles:qꝛ oēs alteratio/
nes q̄ fiūt ſcḋm diuerſas ꝯrietates ſpe ſpālıſſima eēntiali ſunt
icõparabiles ꝓp̄e.pꝫ:qꝛ ſpatia ſcḋm q̄ fiūt ſūt incõꝑabilia:qꝛ
albedo ꝓp̄e nõ eſt cõꝑabilis cal̄itati. ¶ Coꝛm:nõ oēs mot⁹
oī motui eſt cõꝑabilis pꝫ ex ꝯne. ¶ 4ª ꝓpõ.ois augmēta/ 4ª ꝓpõ.
tio ꝓꝑꝛie dicta põt cõparari cuilibet augmētationi ꝓꝑꝛie di
cte.pꝫ:qꝛ attēdunt̄ penes ſil̄ia ſpatia.ſ.acq̄ſitioneꝫ magnitu/
dinis:ꝙ.n.maioꝛē acq̄rit in eodē vel ineq̄li tꝑe veloci⁹ auge
tur.ꝛ ſic de alijs.¶ Coꝛm:ſtaret hoieꝫ ꝛ plātā equal̄r augeri.
pꝫ ꝑ ꝯnē.¶ 5ª ꝓpõ.iꝓꝑꝛie.ſ.nõ adiuicē ſꝫ ꝯuertibil̄r ꝑ ha 5ª ꝓpõ.
bitudinē mobilis ad motoꝛē mot⁹ diuerſoꝝ generū pn̄t inui
cē cõparari.pꝫ:qꝛ ſtat motuꝫ localē fieri a ꝓpoꝛtiõe dupla.
ſicut ſtat motū alterationis eē a tali ꝓpoꝛtiõe. Itē poſſet de/
clarari i alijs.ſtat eniꝫ motus diuerſoꝝ geneꝝ fieri a diuer/
ſis reb⁹ eq̄lib⁹ vel cõparabilib⁹:puta a diuerſis ꝓpoꝛtiona/
lib⁹ q̄ pn̄t cõparari.¶ 6ª ꝓpõ.ꝙ ēt mot⁹ diuerſoꝝ generuꝫ 6ª ꝓpõ.
pn̄t cõparari ꝛ fieri eque ꝓpoꝛtional̄r.pꝫ ꝑ Cõmētatoꝛē 3°
celi dicētē:ꝙ gn̄ans tātū dat de loco q̄ꝫtū de foꝛa.i.de leuita/
te vel grauitate:ꝛ ſic vult ꝙ ꝓpoꝛtional̄r intēdit̄ mot⁹ deoꝛ/
ſum ſic intēdit̄ alteratio iducēs grauitatē. Etiā manim eſt:ꝙ
ſtat ſil̄r ſe hr̄e hāc alterationē ad aliā alterationē ſic hūc mo
tū localē ad aliū motū localē. ¶ Sꝫ dices:vꝫ ꝙ oēs motus Obo.
ſūt ꝓp̄e cõꝑabiles:qꝛ oēs ꝑticipāt velocitatē.vel ḡ eq̄lē ēt ſi
ſic erāt eq̄les.vel vnū maioꝛē:ꝛ tūc illud erit veloci⁹. ¶ 2°
qꝛ ois mot⁹ ſequit̄ ꝓpoꝛtionē:vt vult Phs i h̄ ſeptimo:mõ
ois ꝓpoꝛtio eſt alteri ꝓpoꝛtioni cõmēſurabilis vel cõpara/
bilis.igit̄ ꝛc̄.¶ Ad p̄m dr̄ ꝙ velocitas in motib⁹ diuerſoꝝ ge R°.
nerū equoce ꝯuenit cū eſt in diuerſis alterationib⁹:ꝛ iõ non
cõparant̄ in ea:ſꝫ ſolū vniuoce dr̄ de illis quoꝝ velocitas at
tendit̄ penes ſil̄ia ſpa⁹ ꝛ talia ꝓꝑꝛie pn̄t cõꝑari.¶ Ad 2m ꝙ
eſt pro q̄nta ꝯne:cõparant̄.n.vn̄ diuerſi mot⁹ diuerſoꝝ ge/
nerū coꝛn̄ter in hitudine ad motores:ſꝫ nõ in velocitate iter
ſe.h̄ de 2°.¶ Pro 5° p̄ncipali aduertat̄:ꝙ in velocitate ſunt Velocitas
duo ꝯſiderana.ſ.vnū penes q̄ḋ mēſurat̄:vt ſpatiū ꝑtrāſituꝫ. mot⁹ quã
Scḋm id a q̄ ꝓcedit.ſ.cā ꝑꝑ quā eſt tant⁹ vel tātus gradus: poꝛtiani
ſic eni ſeq̄t̄ velocitas ſuā cām:vt effect⁹ id a q̄ eſt.¶ 2° ſciat̄ ſequat̄.
ꝙ hec ꝯſecutio intelligēda eſt ꝓpoꝛtional̄r.vn̄ id velocitas In veloci
dr̄ ſeq ad cui⁹ duplationē duplat̄:ꝛ ad cui⁹ mediationē me/ tate duo.
diat̄.¶ 3° aduerte ꝙ ſi dꝫ fieri mot⁹:oꝑꝫ ꝙ ſit exceſſus mo/
toris ſuꝑ mobile.i.ſit motoꝛ v̄tutis maioꝛis i mouēdo q̄ꝫ mo
bile in reſiſtēdo.pꝫ:qꝛ a ꝓpoꝛtiõe eq̄litatꝭ vel minoꝛis ieq̄li pª ꝓpõ.
tatis nõ fieret mot⁹.¶ Tūc ſit p̄ª ꝓpõ ꝙ velocitas nõ ſeq̄t̄
poaꝫ motoꝛis:ſic.vꝫ.ꝙ ꝓpoꝛtional̄r itenr ſic v̄tus motoꝛis:ꝛ
remittit̄ ſic v̄t⁹ motoꝛis.pꝫ:qꝛ nõ oꝑꝫ ſi motoꝛis virt⁹ in du/
plo remittat̄:motuꝫ p̄ciſe in duplo remitti.ḡ ꝯ vera.pꝫ an̄s:
qꝛ motoꝛis virt⁹ ſubduplata foꝛte nõ mouebit:vt ſi ſex mo/
ueāt.8.v̄tus motoꝛis erit vt tria:ꝛ ꝯſtat ꝙ nõ mouebit 4oꝛ ꝑ
3m p̄miſſoꝝ.Cõfirmat̄:det̄ motoꝛ qui moueat 4oꝛ in duplo
tardi⁹ q̄ꝫ motoꝛ vt ſex.vel erit vt tria:ꝛ h̄ nõ per iā dicta:vel
erit itēſioꝛ:ꝛ per ꝯn̄s ꝙ in duplo tardi⁹ mouet:nõ eſt in du/
plo minoꝛis v̄tutis q̄ꝫ erit motoꝛ in duplo veloci⁹ mouens ꝛ
hr̄ ꝯ.¶ 2ª ꝓpõ motus velocitas nõ ſeq̄t̄ reſiſtētiā:ſic ꝙ ſit 2ª ꝓpõ.
eadē ꝓpoꝛtio velocitatū q̄lis eſt ꝓpoꝛtio reſiſtētiaꝝ.pꝫ:qꝛ
ſi motoꝛ vt ſex moueat 4oꝛ:duplā reſiſtētiā q̄ eēt in octo nõ
mouebit

UVA. BHSC. IyR_143_5

mouebit in duplo tardius:imo nõ mouebit. Cõfirmat̃:det̃
mobile ꝙ moueat̃ a motore vt.6.in duplo tardi⁹ q̃ȝ mouet̃
4or.vel igit̃ hec erit vt octo:⁊ h̾ nõ:ꝑ 3m ꝑmiſſoꝝ:vel erit mi
nus:⁊ ſi ſic:tũc nõ eſt eadẽ ꝓportio reſiſtẽtiaꝝ ⁊ velocitatũ:
3a ꝓpõ qꝛ ſubduplata eſt velocitas ⁊ nõ reſiſtẽtia eſt duplata. ❡ 3a
ꝓpõ eſt.velocitas nõ ſeq̃t̃ exceſſum ſeu augmẽntũ exceſſus
poe mouẽtis:ſic ꝙ ꝓportio velocitatũ ſit ſic̃ ꝓportio exceſ-
ſuũ.pȝ:qꝛ ſeq̃t̃ ꝙ.12.veloci⁹ moueãt.10.q̃ȝ duo vnũ:ↄñs eſt
falſũ:qꝛ duo ſũt in duplo fortiora q̃ȝ vnũ:⁊ nõ eſt ſic de.12.
reu.10.pȝ ↄña de ſe:qꝛ maior ẽ exceſſus duodecim ſupra.10.
qꝛ in duob⁹ q̃ȝ duoꝝ ſupra vnũ:eo ꝙ ſolũ in vno. 2o 1a eſt fal
ſa:ꝙ ſi duo motores diuiſim mouerẽt duo mobilia diſa eq̃-
li velocitate idẽ motores ↄiuncti mouerẽt eadẽ mobilia ve
locitate maiori:cui⁹ opm dic̃ Phs.⁊ pȝ ↄña:qꝛ motores ↄiun
cti maiori exceſſu excederẽt:ſic̃ pȝ in numeris:⁊ eſt expiẽtia
in ↄ̃riũ:qꝛ ſi.10.hoib⁹ trahẽtib⁹ magnã nauẽ duo hoies iunge
rent̃ nõ tãtũ velocitat̃ mot⁹ ſic̃ ſi vni hoi eq̃ velocit̃ trahẽti
vnã ꝑuã nauẽ adderet̃ vn⁹ hõ:tñ exceſſus duplus adderet̃
Ↄ̃o prie ꝓpõnis. maiori naui reu additi ad minorẽ nauem. ❡ Sed ↄ̃ hoc ꝓ ↄ̃
ꝑmã diceretur ꝙ motus ſequit̃ potẽtiaȝ motoris:ſicut effe-
ct⁹ cãm:igit̃ ad maiorationẽ cauſe augmẽtab ꝓportional̾r
effect⁹.ↄñtia tȝ:qꝛ actus notificãt poas.9.metace. ❡ 2o quãto
poa eſt maior tãto mot⁹ fit velocior:igit̃.ãñs pȝ ad ſenſum.
ↄña tȝ:qꝛ tãto ⁊ quãto denotãt ꝓpornes.g̊ ꝓportional̾r ſicut
auget̃ poa velocitar mot⁹. ❡ 3o h̾ dic̃ Cõmẽtator 2o celi.idẽ
Phs 8o hui⁹.iteꝝ 7o hui⁹ vult Phs ꝙ ſi aliqua v̾tus mouet
mobile aliq̃ velocitate dupla v̾tus mouet 2r mobile eadem
Ↄ̃ ſcdam velocitate. ❡ Deinde ↄ̃ 2am:qꝛ q̃ȝto reſiſtẽtia eſt minor:tãto
velocitas eſt maior.g̊ mot⁹ ſer reſiſtẽtiã.pȝ ãñs ad expiẽtiã.
idẽ Phs 4o hui⁹ vult ꝙ velocitas ꝓpor auget̃ ſic̃ diminuit̃
reſiſtẽa,idẽ in 7o hui⁹:ꝙ motor medietatẽ mobilis mouet in
duplo veloci⁹. Idẽ ꝑ celi vult:ꝙ in duplo graui⁹ idẽ motor
Ↄ̃ tertiaȝ in duplo tardi⁹ moueat. ❡ Deide ar ↄ̃ 3am ↄ̊nẽ:qꝛ ſm dimi
nutionẽ exceſſus diminuit̃ velocitas:igit̃ velocitas mot⁹ ſer
ꝓpornes exceſſus.ãñs pȝ:qꝛ ſi i infim diminueret̃ exceſſus.in
Solo prie ꝓpõnis. infim diminueret̃ velocitas. ❡ Rñr ad ꝑmã negãdo ↄñtiã:
qꝛ nõ opȝ eãdẽ eẽ ꝓportionẽ in effectib⁹ ꝓportioni cãꝝ:ſed
bñ eſt eadẽ ꝓportio effectuũ q̃lis eſt ꝓportio ꝓportionaliũ
cãꝝ ſuꝑ ſuas reſiſtẽtias in mõ cauſandi:⁊ ſic poa maior facit
maiorẽ actuȝ:ſed nõ opȝ ꝙ h̾ ſit ꝓportional̾r. ❡ Ad 2am dr̃
ꝙ ſi ly/tãto/denotat ſolã augmẽtanes.ãñs eſt veꝝ.⁊ ↄñtia nõ
vȝ.ſi aũt denotat:ꝙ ſm eãdem ꝓpornes velocitas eſt maior:
ↄñtia eſt bona ⁊ ãñs eſt fl̾m. ❡ Ad 3am dr̃:ꝙ Cõmẽtator de
iſto in diuerſis locis itendit al̾r ⁊ al̾r:⁊ iõ nõ opȝ ſibi credi.
Solo 2e Ad Phm in 5o ⁊ in 8o ⁊ 7o dicat̃:ꝙ itelligit tales regulas ſȝ
ꝙ dicet̃ in ſequẽti q̃one. ❡ Ad rõnes factas ↄ̃ 3am.ad ꝑmaȝ
dr̃ ꝙ ſi ly/tanto/denotet ſolã augmẽnem velocitatis:tũc ãñs ẽ
veꝝ:⁊ ↄña nõ vȝ.minorẽ eniȝ reſiſtẽtiã veloci⁹ mouet eadẽ
v̾tus actiua:ſȝ nõ opȝ ꝙ h̾ ſit ꝓportional̾r.ſed ſi ly/tãto/deno
taret ꝙ ꝓportional̾r augeret̃:tũc eẽt falſa ꝓpõ:ãñs ⁊ ↄñtia
eẽt bona.ad auc̃teȝ ſicut ꝑus. ❡ Ad aliã ↄ̃ 3am ↄ̊nẽ dr̃ ꝑ ideȝ:
ꝙ bene diminuit̃ velocitas ad diminutionẽ exceſſus:ſed nõ
4a ꝓpõ ꝓportional̾r. ❡ 4a ꝓpõ.velocitas motuũ in potẽtijs nãl̾r
agẽtib⁹ cũ reſiſtẽtia:ſer ꝓpornes poe motoris ad reſiſtẽtiã:ſic
vȝ.ꝙ ia quãto ſit hec ꝓportio maior in tãto ſit motus velo-
cior.ꝓbat̃ auc̃te Phi ⁊ Cõmẽtatoris 7o hui⁹. Etiã ꝑ vltimã
regulã q̃ dicit:ꝙ ſi duo motores diuiſi moueãt aliq̃ duo mo
bilia aliq̃ velocitate idẽ motores ↄiuncti mouebũt eadẽ mo
bilia ↄiuncta eadẽ velocitate:q̃ rea nõ eẽt vera: niſi ꝑꝑ h̾:qꝛ
ſeruat̃ eadẽ ꝓporo.2o qꝛ ꝑ tres ꝑcedẽtes ↄ̊nes amoti ſũt tres
Obo. alij modi imaginãdi fieri intẽſionẽ velocitatis:iõ nõ vr̃ quis
alius modus relinquat̃ q̃ȝ iſte. ❡ Sed ↄ̃ ↄ̊neȝ dubitat̃.ꝑ ſic:
qꝛ oĩs motor eq̃lis moueret reſiſtẽtiã eq̃leȝ eq̃liter:qd̾ ẽ fal-
2o ſum:qꝛ fortius mouet a ꝓpe q̃ȝ a longe.⁊ pȝ ↄña:qꝛ ꝓportio
eſt eadẽ. ❡ 2o qꝛ ſi vnũ mediũ aereũ vniforme in denſitate
cũ alio eẽt in duplo extẽſius illo alio:oporteret ꝙ idẽ motor
ꝑ mediũ in duplo extẽſus in duplo veloci⁹ moueret:qꝛ pro-
portio medij ad motorẽ ẽ i duplo maior. ❡ 3o qꝛ tũc ſortes
in infim velociter poſſet ꝓycere lapidẽ:ↄñs eſt impoſe:⁊ pȝ 3o
ↄña:qꝛ ꝑ diminutionẽ lapidis põt augeri ꝓportio poe moti-
ue ſupra reſiſtẽtiã. ❡ 4o qꝛ poa motoris ⁊ poa reſiſtens fre- 4o
quẽter ſunt totaliter diuerſaꝝ rõnũ.g̊ ꝓprie nõ cõparantur
inuicẽ. ❡ 5o qꝛ cũ calitate eadẽ agit q̃nq̃ȝ fora ſubalis ⁊ q̃nq̃ȝ 5o
nõ.ſicut pȝ ꝑ dicta in 2o.g̊ cũ agit cuȝ fora ſubali deberet ve-
locius agere:cui⁹ ↄ̃riuȝ docet expientia. ❡ 6o qꝛ ꝓportio nõ 6o
eſt niſi res cõparate ⁊ ſtat tales diminui ⁊ velocitatẽ augeri.
igit̃ ſtat ꝓpornes fieri minorẽ:⁊ tñ motũ velocitari:nõ igr̃ ſeq̃
vr̃ mot⁹ ꝓpornes. ❡ 7o poſito ꝙ poa augeat̃ ꝑ aliqd̾ totũ tp̃s 7o
tunc ꝑ id nulla maneret ꝓporo.g̊ nõ maneret aliq̃ velocitas.
❡ Pro iſtis dȝ attẽdi ꝙ poa actiua ⁊ reſiſtitiua pñt cõpara Solo.
ri 4r. Uno° in extenſione tm̃. Alio° in itenſione tm̃. 3o mõ in Poa acti-
vtroq̃ȝ:aggregãdo ſũmaȝ totius virtutis tam in intẽſione q̃ȝ ua ⁊ reſiſti
in extẽſione poe mouẽtis:vel ẽt poe reſiſtentis.⁊ his modis tiua 4r cõ
cõparãdo nõ ſeq̃t̃ velocitas mot⁹ ꝓportionẽ potẽtie mouẽ parantur.
tis ſuꝑ reſiſtẽtiã. 4o mõ pñt cõparari penes potẽtiã actiuã
poſſe agere:oib⁹ cõputatis q̃ ↄcurrũt ⁊ iuuant ad agere.ſ.ex-
tenſiue/itẽſiue/applicatiue/denſitate mãe/ſeu vnione virtu
tis/⁊ penes poam paſſiuã poſſe reſiſtere:oib⁹ cõputatis q̃ iu-
uant ad reſiſtere:⁊ ſic cõparãdo velocitatis ſer eoꝝ ꝓpornes.
❡ Per hoc ad rõnes ad ꝑmã:ꝙ eadẽ virtus agẽs forti⁹ mo Rño ad rationes.
uet eãdẽ reſiſtẽtiã a ꝓpe:dr̃ ꝙ eſt qꝛ eſt meor applicatio que
iuuat ad actionẽ. ❡ Ad 2am ꝙ arguit de cõparatiõe medio-
rũ in ꝓportiõe:⁊ penes talẽ cõparationẽ ꝓportionũ non at-
tendit̃ velocitas:vt dictũ eſt. ❡ Ad 3m ꝙ ↄñtia nõ valet: qꝛ
ſeruata eadẽ poa motoris nõ põt reſiſtẽtia in ifim minui nã-
liter:nõ eniȝ ſolũ reſiſtit grauitas lapidis ſorti ꝓyciẽti: ſȝ ẽt
grauitas mẽbroꝝ ipetũ iprimentiũ ⁊ mem diuidẽtiũ in ꝓie-
ctione.⁊ ſic in diminutiõe tm̃ lapis põt diminui ꝙ virtutis
motiue.ſ.ipetus ipreſſi nõ eſt ſufficiẽter receptꝰ: iõ ſor.non
põt eũ.q̃ñ minor eſt frequenter ita remote ꝓycere:ſicut q̃ñ
eſt maior. ❡ Ad 4m ꝙ nõ opȝ talia cõparari ꝓprie:ſȝ ſuffi-
cit ꝙ cõparent̃ cõparatiõe matheca.ſ.vnuȝ in poſſe agere ⁊
aliud in poſſe reſiſtere eideȝ. ❡ Ad 5m ꝙ h̾ cõparatio dȝ at-
tendi penes poſſe agere v̾tutis actiue vltimate vt caliditatis
vel friditatis ſuppoſito in fluxu gñali ꝑmaꝝ cãꝝ:⁊ iõ nõ oȝ
ibi numerari formã ſubalẽ. ❡ Ad 6am dr̃ ꝙ ſuppoſito ꝙ ita
ſit:tñ cũ res minuit̃ nõ minuit̃ ꝓportio.imo fit maior ꝓpor
tio:q̃ȝuis ꝓportio minuit̃/ipſa nõ minuit̃:inquãtũ eſt ꝓpor-
tio:ſicut ſil̾itudo frequẽter diminuit̃ ⁊ tñ mouet eq̃lis ſil̾itu
do:vel fit itenſior ſil̾itudo. ❡ Ad 7am ꝙ in tali caſu non ma
net eadẽ ꝓportio vniformis:ſȝ manet eadeȝ difformis q̃ de-
noiat̃ a ꝓportiõe media. Iteȝ nõ manet eadẽ velocitas vni-
formi ſed difformis corñdẽs ẽt ſuo gradui medio vel alij:
ſi nõ ſit vniformiter difformis. Hec de 5o ꝑncipali.
❡ Quãtũ ad 6m ſupponit̃ ꝙ velocitas mot⁹ ſeq̃t̃ ꝓpornes poe Utꝝ regule phi ſint
mouẽtis ad reſiſtẽtiã:pȝ ex ꝑcedẽti. ❡ Tũc eſt ꝑa ꝓpõ. Nõ bone.
opȝ ſi.a.moueat.b.aliq̃ velocitate idẽ.a.mouere ſubduplũ ꝑa ꝓpõ
ipſius.b.in duplo veloci⁹.patet qꝛ ſi ita: oporteret ẽt neceſſe
eẽt ꝙ ſi aliqd̾ mouẽs moueret.b.aliq̃ velocitate:idẽ mouẽs
moueret duplũ mobile ad.b.in duplo tardius: ↄñs eſt ↄtra
quartã regulã Phi.ẽt ↄ̃ expientiã:qꝛ forte reſiſtẽtia duplica
ta erit maior in reſiſtẽdo q̃ȝ poa motiua in mouẽdo.ꝓbat̃ tñ
ↄña.⁊ ſit.d.dupluȝ ad.b. Uel.a.põt mouere.d.in duplo tar-
dius q̃ȝ mouet.b.⁊ habet̃ ꝓpom:vel nõ pt:⁊ ſi ſic.capiat̃ alia
motor q h̾ ꝑciſe põt.⁊ ſit.c.tunc.c.mouet.d.in eodẽ tp̃e ꝑ di-
midiũ ſpam ad ſpatiũ in quo.a.mouet.b.g̊ medietatẽ.d.ſ.b.
mouebit in duplo veloci⁹: ꝑ ream Phi.g̊.c.mouet.b.ꝑ idem
ſpam ꝑ qd̾.a.mouet ipm.g̊.a.⁊.b.ſunt potentie motiue eq̃les.
equalẽ eniȝ reſiſtẽtiã eque velociter mouẽt.g̊ ſicut.c.ſufficie
mouere.d,ita,a,qd̾ fuit ꝓbãdũ. ❡ Cõfirmat̃:ſupponẽdo ꝙ

UVA. BHSC. IyR_143_5

ſi aliqua habeāt ſe per ordinez ſm magis ⁊ minus ꝓportio
extremoꝝ cōponit̃ ex ꝓportione itermedioꝝ. ꝓbat̃ quinto
⁊ ſeptimo Euclidis: vt ꝓportio triū ad vnū cōponit̃ ex pro/
portione triū ad duo ⁊ duoꝝ ad vnū. Scđo ſupponit̃ ꝙ ꝓ/
portio cōpoſita ex maiore ⁊ minore eſt minor q̃ꝫ dupla ma/
ioris ⁊ eſt maior q̃ꝫ dupla minoris: notū eſt in oib⁹: vt exem/
plariter ꝓportio ſex ad duo ⁊ tripla: ⁊ ſic duoꝝ ad vnuz du
pla: quare tripla eſt maior mō ex his cōpoſita. ſ. ſex ad vnū
nō eſt dupla triple. nō eniz ꝯtinet duas triplas ſed vnaz tri/
plaz ⁊ vnā duplā ⁊ eadē ꝓportio eſt maior q̃ꝫ due duple: q̃z
quadrupla eſt dupla duple ⁊ ſexcupla eſt maior q̃ꝫ quadru/
pla: tūc ꝑ hec pꝫ ꝯ. Nā ponat̃ ꝙ. c. ſit medietas. b. ⁊ ſit ꝓpor/
tio quadrupla ipſius. a. ad. b. tūc ꝓportio. a. ad. c. cōponit̃ ex
iª dupla ⁊ ex vna quadrupla per ꝑmū premiſſoꝝ. g̊ non erit
dupla ad maiorē eaꝝ: ꝑ ſcđm. g̊ cuz motus ſequat̃ ꝓportio/
nē: lꝫ. a. mouebit velocius. c. q̃ꝫ. b. tñ nō in duplo: q̃z nō eſt ꝓ/
portio eius in duplo maior: ⁊ h̄ eſt ꝯclo. verbi grā ſit. a. ſicut
2ª ppõ. 12. ⁊. b. quatuor ⁊. c. ſic̃ duo. ¶ Scđa ꝓpoſitio. Non oportet
ſi. a. moueat. b. aliqua velocitate: ꝙ virt⁹ duplicata ad. a. mo
ueat idez mobile in duplo velocius: ⁊ eſt ꝯtra regulaz Phi.
ꝓbat̃: q̃z qualis eſt ꝓportio ipſius. a. ad medietatem. b. talis
eſt dupli ad. a. ad ipm. b. igit̃ ſi dupluz ad. a. mouet. b. in du/
plo velocius q̃ꝫ. a. ⁊ ipm. a. mouebit in duplo velocius. b. q̃ꝫ
totū. b. cuius ꝯriuz dicit p̃cedēs cōcluſio. Aſſumptum pꝫ: q̃a
ſicut duplū ad. a. ſe hꝫ ad. a. ita ſe hꝫ. b. ad eius medietatē. igi
tur per cōmutatā ꝓportionē: ſicut ſe hꝫ duplū. a. ad. b. ita. a.
ad medietatē. b. ⁊ pꝫ ī numeris: q̃z ſit. a. vt tertia: ⁊. b. vt vnū:
tūc duplicata potētia eēt vt ſex: ⁊ h̄ nō moueret in duplo ve
locius: eo ꝙ ꝑma mouebat a ꝓportione tripla: ⁊ dupla a ſex/
cupla: ⁊ illa nō eſt dupla triple: cū nō cōtineat duas triplas:
3ª ppõ. vt dictū eſt. ¶ Tertia ꝓpoſitio. Regule Phi ſunt vere: vbi
motor mouet mobile a ꝓportione. pꝫ de ꝑma: ex quo ꝓpor
tio motoris ad mobile eſt dupla: ꝓportio motoris ad medie
tatem mobilis eſt in duplo maior: q̃z cōponitur ex duobus
duplis. modo ꝓportio in duplo maior in duplo veloci⁹ mo/
uet. verbigratia. ſi quatuor mouent duo aliqua velocitate in
duplo velocius mouēt vnuz. pꝫ: q̃z ꝓportio ꝑma eſt dupla ⁊
ſcđa eſt quadrupla. quadrupla aūt eſt dupla duple: ſimiliter
de ſcđa: q̃z ex quo potētia. a. ad. b. eſt dupla: dupla virtus ad
a. reſpectu. b. habebit ſe in ꝓportione quadrupla: vt ſi qua/
tuor moueāt duo dupla: virtus eſt vt octo: ⁊ ita mouet a ꝓ/
4ª ppõ. portione quadrupla. ¶ Quarta ꝓpoſitio. Si. a. moueat. b.
a ꝓportione maiore q̃ꝫ dupla: medietatē mouebit velocius:
ſed minus q̃ꝫ in duplo. patet. proportio eniz ipſius. a. ad me/
dietatē cōponitur ex vna dupla ⁊ vna maiori q̃ꝫ dupla: per
primū premiſſorū in ꝑma cōcluſione: igitur ipſa non eſt du/
pla ad maiorem: per ſcđm ibidem premiſſoꝝ: ergo cuz pro/
portio. a. ad. b. fuit maior q̃ꝫ dupla proportio. a. ad medieta/
tem. b. eſt maior: ſed nō eſt in duplo maior: igit̃ mouebit ve
5ª ppõ. locius ſꝫ nō in duplo. ¶ Quinta ꝓpoſitio. Si. a. mouet. b. a
ꝓportione minore q̃ꝫ dupla: mouebit medietatez. b. plus q̃ꝫ
in duplo velocius. patet: q̃z proportio. a. ad medietatē. b. erit
cōpoſita ex vna dupla ⁊ vna minore q̃ꝫ dupla: igit̃ erit ma/
ior q̃ꝫ dupla ad minorem illarum. ergo cum. a. mouebit. b. a
ꝓportione minore: ſequitur ꝙ medietatē mouebit a ꝓpor/
tione plus q̃ꝫ in duplo maiore: ⁊ per cōſequēs plus q̃ꝫ in du/
plo velocius proportionales ꝓpōnes dicant̃ de ſcđa regula.
vꝫ. ꝙ ſi. a. mouet. b. a ꝓportiōe maiore q̃ꝫ dupla: dupla v̄tus
mouebit. b. velocius: ſed minus q̃ꝫ in duplo. ſi aūt a ꝓportio/
ne minore q̃ꝫ dupla: dupla virt⁹ mouet idē mobile velocius
6ª ppõ. q̃ꝫ in duplo. ⁊ ꝓbent̃ ꝓpor̃ ſicut p̃cedentes. ¶ Sexta ꝓpõ.
Qꝛ ſi. a. moueat. b. aliq̃ velocitate: medietas. a. mouebit me/
dietatē. b. eadē velocitate. ratio q̃a ē eadē ꝓportio. ⁊ hec re/
gula Phi eſt vera. Et pōt vlterius poni ꝙ ſi aliq̃ virtus mo
uet aliqđ mobile aliqua velocitate. quelibet pars v̄tutis mo
tiue mouebit partē mobilis ſue denoīationis eadē velocita/
te: vt qua velocitate. a. mouet. b. medietas medietatez. tertia
tertiā: quarta quartā. ⁊ ſic deinceps mouebit. patet faciliter:
q̃z que eſt ꝓportio. a. ad ſuā tertiā: talis eſt. b. ad tertiā ei⁹. igi
tur ꝑ cōmutatā ꝓportionez qua eſt. a. ad. b. eſt tertie ad ter/
tiā. ſilr̃ ꝓbet̃ de alijs. igitur cū ſit eadē ꝓportio ſaluat̃ eadē
velocitas. ꝓpor̃ ꝓbaret̃ ꝙ pars motoris denoīationis ma/
ioris partez mobilis denoīationis minoris veloci⁹ mouebit
q̃ꝫ totū mouēs totū mobile: q̃z ꝓportio eſt maior. ex quo eni
ſuꝑ partē ſue denoīationis hꝫ ꝓportionē eandē quā tot⁹ mo
tor hꝫ ad totū mobile: ⁊ maiorē habeat ꝓportionē ſuꝑ partē
denominationis minoris. ſeq̄tur ꝓpoſitū: ⁊ ita pars motoris
denoīationis minoris q̃ꝫ data eſt pars mobilis: aut non mo/
uebit: aut mouebit tardius eo ꝙ ꝓportio eſt minor. ¶ Se/ 7ª ppõ.
ptima ꝓpõ. Si in v̄tutib⁹ motiuis eiuſdez ſpeciei. a. moueat
b. ⁊. c. moueat. d. eadē velocitate: tūc aggrega^{m} ex. a. c. moue/
bit aggregatum ex. b. d. eadē velocitate. ſaluat̃ enim eadem
ꝓportio. ſi eniz nouē mouēt tria ⁊ ſex duo eadez velocitate:
aggregatū qđ eſt. 15. mouebit aggregatū mobiliū qđ ē q̄nq̄z
eadē velocitate: q̃z ibi ē ꝓportio tripla. ¶ Octaua. Si. a. mo 8ª ppõ.
ueat. b. aliqua velocitate ⁊. c. d. alia velocitate: aggregatuz ex
virtutib⁹ mouebit aggregatū mobiliū velocitate media. pꝫ
ſi. a. eſſet quatuor: ⁊ moueret vnum. ſ. b. ⁊. c. eēt quatuor ⁊ mo
ueret duo aggregatum erit octo in mouētibus ⁊ in reſiſten/
tijs erit vt tria: modo octo mouet tria velocius q̃ꝫ a propor/
tione dupla. q̃. c. mouebat. d. ⁊ minus velociter q̃ꝫ a ꝓpor^{ne}
quadrupla. qua. a mouebat. b. ¶ Nona ꝓpoſitio. Si plures 9ª ppõ.
potentie motiue pluribus motibus cōparent̃ correſpōden/
ter nō oportet ꝙ aggregatū correſpōdeat aggregato in ve/
locitate. pꝫ: q̃z poſito ꝙ. a. equus ſit vt quatuor: reſiſtētia eius
vt vnum. Item. b. equus vt duo. ⁊ reſiſtētia vt vnum. Item
ſit. c. aſinus ſicut 4^{or}: ⁊ ſua reſiſtētia vt vnū: ⁊. d. aſinus ſicut
quatuor: ⁊ ſua reſiſtētia vt duo: tūc pꝫ ꝙ corn̄denter ꝑmus
equus ⁊ ꝑmus aſinus eque velociter mouēt: q̃z quis a ꝓpor
tione q̃drupla: ſilr̃ ſcđs equus: ⁊ ſcđs aſinus: q̃z quis a ꝓpor/
tione dupla: nō tñ oporteret ꝙ eq̄ ꝯiuncti: q̄ erunt vt ſex ſua
mobilia ꝯiuncta que erūt vt duo moueāt eque velociter: ſic̃
aſini ꝯiuncti q̄ erunt vt octo mouēt ſua mobilia ꝯiuncta que
erunt vt tria: q̃z maior eſt ꝓportio ſex ad duo q̃ꝫ octo ad tria:
⁊ iđ equi ꝯiuncti velocius mouebūt ſua mobilia ꝯiuncta q̃ꝫ
aſini ꝯiuncti ſua. ¶ Decīa ꝓpõ. Si. a. moueat. b. ⁊. b. c. eadē 10ª ppõ
velocitate: ⁊. p. moueat. r. ⁊. r. ſ. eadē velocitate: alia tñ a ꝑore
nō opꝫ ꝙ. a. p. iuncta moueat. b. r. eadem velocitate: qua. b. r.
mouent. c. s. patet: q̃z ſi. a. eēt trigintaſex. b. ſex. c. vnū. ⁊. p. 4^{or}
⁊. r. duo: ⁊. s. vnū: pꝫ ꝙ. a. p. valent. 40. que moueāt. b. r. iun/
cta a ꝓportiōe q̄ntupla ⁊. b. r. iuncta: erunt octo que moueāt
c. s. a ꝓportiōe quadrupla: que nō eſt eadē ꝑori. ¶ Undeci/ 11ª ppõ.
ma ꝓpõ. Regule negatiue Ari. ſunt ſimplr̃ vere: pꝫ ſuꝑ litte
ram. ¶ Sed diceres: quare Ariſto. ponit regulas iſtas ſi nō Obo.
ſint vl̃iter vere. Item nō cōcurrunt iſte regule ad effectum.
¶ Rn̄det̃ ad ꝑmum: ꝙ forte fuit vitiuz in trāſlatione: ⁊ ꝙ Solo.
Ariſto. regulas nō ſic ſcripſit. ¶ Ad ſcđm ꝙ nuſq̃ꝫ concur/
runt ad effectum: ſed ex hoc nō ſequitur quin ſint vtiles pro
ſciendo in ordine ad quid attendit̃ motus velocitas: ſtante
ꝙ maneat idētitas virtutis motiue: ⁊ ſpecialiter multū ſub/
tiliant intellectuz. Hoc de ſexto principali ⁊ per ꝯſequēs de
toto ſeptimo phyſicorum.

¶ Explicit liber Septimus phyſicorum.

¶ Incipit liber

UVA. BHSC. IyR_143_5

ℭ Incipit octauus liber phyſicorum.

Onſequēter deo dirigēte circa 8m in quo Phs determinat de ꝑpetuitate mot⁹ ⁊ de ꝑpetuitate ⁊ immobilitate p̄mi motoris q in 4or ptes p̄ncipales q̄tuor tractat⁹ appellatas ꝯſueuit diſtigui. In quoꝝ p̄ de ꝑpetuitate mot⁹ agit̄. In 2° de diſpōne entiuȝ penes moueri ⁊ qeſcere ⁊ de imobilitate p̄mi motoris. In 3° qs ⁊ qualis eſt p̄m⁹ mot⁹. Et in 4° de ifinitate ⁊ idiuiſibilitate p̄mi motoris agit̄. Eſt p̄ notādū ꝙ Phs in p̄ tractatu p̄nr ꝓbat hāc ꝯnē: ſi meret̄ dici ꝯ. ꝙ ſp fuit mot⁹: ſic ꝙ nūq̄ icepit eē mot⁹ qn an̄ ip̄ȝ fuerit ali⁹ motus: ꝑ cui⁹ ꝓbōne ſupponit: ꝙ an̄ oēȝ motū eſt mobile ⁊ motiuū. pȝ: q2 ille ſūt cāe neč̄ie ad eē mot⁹. ſic̄ pȝ ꝑ diffōnem mot⁹: ꝙ mot⁹ eſt act⁹ mobilis ⁊ motiui. mō tales nālr p̄cedūt ip̄m effectū. ⁊ dic̄ Cōmētator ꝙ de oī motu finito eſt ſuppō Ari. vera. loquendo de p̄oritate tp̄is: ſȝ de motu eterno eſt vera: loquēdo ō p̄oritate cāe ſeu nāe: q̄ p̄miſſa arguit ſic. Si eſt dare p̄m mom an̄ quē nlls alt̄ fuit ꝑ ſuppōnē: an̄ ip̄ȝ fuerat mobile ⁊ motiuū: vel igit̄ an̄ ambo fuerūt eterna: ⁊ hoc vī eē ficticiū: q2 ſi motor ⁊ mobile fuerūt eterna: non poſſet dari rō quare motor in iſto nūc poti⁹ icepiſſet mom q̄ in q̄lȝ p̄ori. Itē ſi ab eterno fuerūt: ⁊ tñ nō fuit an̄ mot⁹: oȝ ꝙ aliq̄ fuerit cauſa q̄re an̄ nō mouit: ⁊ illā oportuit remoueri an̄ iſtū mom datū: que remotio nō potuit eē facta niſi ꝑ mom. g̊ an̄ p̄m motuȝ fuiſſet ali⁹ p̄or: qō iplicat: vl̓ aliqō eoꝝ an̄ fuit ꝑ gn̄onē: ⁊ gn̄o nō potuiſſet fuiſſe ſine motu. igit̄ iteꝝ an̄ p̄m motū fuiſſet ali⁹ motus p̄or. Et q2 forte fidelis rn̄deret ꝙ p̄m ꝓducēs motum erat liberꝝ. ⁊ ꝥ potuit incipe motū cū voluit cū libertate ſua: ⁊ ſic nō ſeqt̄ fuiſſe aliū motū an̄ p̄m. Remouet iſtā ſolōnem. ⁊ dicit ꝙ qōdāmō eſt ſil̓e i agētib⁹ liberis ⁊ nālib⁹ ⁊ qōdāmō diſſil̓e. Sil̓e eſt quo ad hoc: ꝙ ſicut agēs nāle nō ꝓducit oppoſita niſi ꝑꝑ aliā ⁊ aliā indiſpōnē vel applicationē māe: vt calidū penetrās frigidū corrūpit ⁊ nō penetrans ꝯfortat: ita agēs liberꝝ nūq̄ ꝓducit oppoſita niſi ꝑꝑ mutationē volūtatis. igit̄ ſi p̄m⁹ motor liber ſit ⁊ poſt mouē vult: ⁊ an̄ nō vult: an̄ p̄m mom quē facit p̄cedit mutatio ſue volūtatis. ⁊ ſic iterū an̄ p̄m mom erit alia p̄or mutatio: qō ꝯfirmat̄: qn̄ aliqd dī ad aliud al̓r q̄ p̄us. eſt neceſſe mutationē p̄ceſſiſſe in ip̄o aut in alio: ⁊ p̄m⁹ motor cū p̄ mouet dī ad aliqd al̓r. ſ. ad mobile q̄ p̄us. igit̄ oȝ ei⁹ motū p̄ceſſiſſe aliā mutationē: qō eſt idem qō pri⁹. ℭ Scōo ꝓbat iſtā ꝯnē ex ꝑte tp̄is: q2 tp̄s eſt eternū. igr̄ motus. ꝯn̄a pȝ: q2 tp̄s neqt eē ſine motu. 4° hui⁹. an̄s ꝓbat: q2 qcqd ſit de nouo neč̄e eſt ip̄m eē poſterius eo ⁊ aliqd eē p̄us ip̄o. igit̄ ſi tp̄s ſit de nouo: aliqd eſt p̄us tp̄e: ſȝ p̄us nō eſt ſine tp̄e. g̊ tp̄s eſt p̄us ſeipſo. maior pȝ: q2 oȝ ꝙ faciēs p̄cedat fcm̄. ℭ Scōo ꝓbat q2 de rōne tp̄is qō incipit eſt icepiſſe a nunc: de cui⁹ rōne eſt ꝙ ſit finis p̄teriti ſicut eſt p̄nm futuri. igit̄ an̄ oē tp̄s finitū datū aliud fuit p̄us: cui⁹ nūc in quo poſteri⁹ icipit fuit termin⁹.

T.c.4. Motū eē ab etno repugnat fidei.

ℭ Tertio ꝓbat ꝙ ſp erit mot⁹: ſic ꝙ motus nunq̄ deſinet quin poſt eū erit alius motus. ⁊ ꝓbatur ꝓpor: q2 ſi deſinet mot⁹: poſt ip̄m vel remanebūt motor ⁊ mobile: ⁊ ſic nō erit cā q̄re poſt nō mouebūt. Itē tūc poſt illū motuȝ applicaret̄ ipediēs: ꝑꝑ qō ceſſat mouere: vel mutatione volūtatis motoris: ⁊ ſic poſt vltimū motū erit alia mutatio poſterior: qō falſuȝ eſt: vl̓ aliqō eoꝝ deſinet eē: qō iteꝝ neqt eſſe ſine motu.

Vide Egi. in fine .2. de ge. ⁊ in 2° in di. p° pro ſolōne rōnū Ar.

He rōnes ph̄i aut alie: ſi fierēt fortiores: catho⁹ mētē mouere nō debēt: tūc q2 ſophiſtice ſūt: tū q2 ēt forte ad hoc tēdūt: vt mens humana iudicia dei ac diuie volūtatis ſecreta imēſa ⁊ ꝓfunda. ſ. q̄re qn̄qȝ motū facit ⁊ nō an̄ cū de⁹ ſit oipotēs valeat ꝑſcrutari: cui⁹ ꝯ2iū ſancta determinat eccl̓ia: mētis. n. humane acies inualida in tā excellēti luie non figit̄: niſi pri⁹ ꝑ fidē illuſtret̄. Quid. n. mihi de Ari. rōnib⁹ aūt mentis nō cogitur hō cū fidē nō ex rōne: ſȝ auc̄te eccl̓ie ſpūſcō reuelāte nouerit manifeſte ꝑfectā: ſi diua eēntia hūane mētis ſub eēt rōnib⁹: nō eſſe deū meū nec creatorē dignarer appellare.

ℭ Ad p̄am igit̄ eaꝝ dī: ꝙ an̄ p̄m motū fuit motor in ſua eternitate. ſ. de⁹ trin⁹ ⁊ vn⁹: nūc ⁊ in eternū bn̄dictus: q tūc ſue bonitatis ꝑticipes: cū p̄ ꝓduxit mūdū: nos fieri voluit: fuit ēt an̄ mobile nō tp̄e ſed nā: nec icepit mobile eē ꝑ gn̄onē: ſȝ ꝑ creationē: ⁊ ſic an̄ p̄m mom fuit alia mutatio p̄or. ſ. creatio: ſȝ nō motus. ℭ Ad ꝥ an̄t ꝙ dī mutationē fuiſſe volūtatis diue. ne r. ſȝ p̄a cā ab eterno voluit motū ꝓducere in illo /nūc/ imaginario in q̊ ip̄ȝ ꝓduxit: ⁊ ſic nō mutabat̄ ei⁹ volūtas: q2 qō etnal̓r voluit: nō voluit eē ab etno: ſȝ ꝓ tp̄e illo ꝓ q̊ ꝓduxit ab etno voluit motū eē: put. ſ. ly /ab eterno/ detminat ly /voluit: ſȝ nō voluit mom eē ab etno: put ly /ab eterno/ determinat ly /eē/ ⁊ ſic nulla eſt ibi mutatio diue volūtatis. ℭ Ad hoc qō addit̄ qn̄ aliqd dī ad aliō ⁊c. ꝯcedit̄ ꝙ q2 p̄a cā ſe hȝ al̓r ad mobile qō mouet q̄ an̄. ꝥ eſt ꝑ mutationē ip̄ſi⁹ mobilis: q2 mobile actu mor. ℭ Ad 2am rōnē de tp̄e neget̄ ꝙ tp̄s eſt eternū: ⁊ ꝯcedit̄ cū pl̓one ꝙ eſt ꝓductū cū celo. ⁊ ꝯcedit̄ ꝙ p̄us eo fuit aliqd nō tp̄e: ſȝ eternitate. ſ. de⁹ oipotēs: q ei dedit eē: cū an̄ nō eēt. ℭ Ad 2am ꝓbōnē dī: ꝙ ſicut repit̄ pūct⁹ t̄minās lineā: nō tñ terminās aliā: ita repiebat̄ vnū /nūc/ qō erat terminus tp̄is ⁊ iniciās ip̄ȝ futuꝝ: ſȝ nō t̄minās aliqō p̄teritū. ℭ 3° Phs recitat defect⁹ alioꝝ antiquoꝝ: ⁊ nō ē nobis cura niſi de auc̄tib⁹. vn̄ antiq dicebāt ꝙ ſempiternoꝝ nō eſt querenda rō ſeu cā. Dicit Phs ꝙ imo: a q̄lȝ nec̄ioꝝ ſic̄ ꝯn̄ū demr̄abiliū querēda eſt rō: ſȝ p̄ncipioꝝ nō eſt querēda cā. Attēde ꝙ ſic̄ p̄moꝝ p̄ncipioꝝ nō aſſignat̄ rō in demr̄atiuis ſcientijs: ita p̄mi p̄ncipij volūtatis: nō aſſignat̄ rō aut cā viris catholicis. ℭ 4° ſoluit rationes antiquorum qui voluerunt probare ꝙ motus incipit eſſe: de quibus non eſt vis.

ℭ Hic querit̄ p̄ vtrū ad ſciaȝ nālē ꝑtineat ꝯſiderare de p̄ motore. ℭ 2° vtrū ſp fuit mot⁹: ⁊ ab etno. ℭ 3° vtrū mot⁹ ē etn⁹. ℭ 4° vtꝝ a motore imutali ⁊ etno poſſit ꝓuenire actio noua. — Dubōnes.

ℭ Pro p̄ p̄miſſoꝝ eſt aduertēdū: ꝙ ad ſolā meta3 ſpectat ꝯſiderare ō reb⁹ abſolute. ſ. ꝯſiderare idētitates ⁊ diuiſitates entiū: ⁊ ꝑꝑ ꝥ vt dcm̄ eſt i p̄: ip̄a merito vocat̄ ſcia cōis: q2 ō oib⁹ teris mūdi forāt ꝓpōes ꝑ eā detminabiles: qō nō ꝯuenit ſcie alteri. — Utrum ad ſciaȝ nālē de p° motore ꝯſiderare pertineat.

ℭ 2° eſt aduertēdū ꝙ Cōmē. 3° meta. dic̄ ꝙ ad phyſim ſpectat ꝯſiderare de p̄ motore ⁊ ō p̄a cā. vn̄ ſubdit ꝙ p̄m⁹ motor eſt ipoſſ̓e qn declet̄ ꝑ ſigm nāle: ſil̓r 8° h⁹ dic̄: ꝙ meta. nullā viā hȝ ad demr̄andū p̄m p̄nm mot⁹: niſi accipiat eā a nāli ph̄o. ⁊ rep̄hēdit Aui. dicētē ad meta. ſpectare ꝓbare i q̄lȝ gn̄e cāe eē p̄am cāȝ. ℭ 3° ē aduertēdū ꝙ rōnes nāles oēs fūdant̄ ſuꝑ mot⁹ ⁊ mutatiōes: patet ꝑ Phm 6° meta. vn̄ rōnes fūdate ſuꝑ eē vl̓ alias hitudines reꝝ q̄ mot⁹ vl̓ mutatiōes nō ſūt nāles.

ℭ Ex his po r p̄a ꝓpō. ꝙ ad metam non ſpectat ꝓbare aliq̄ eē p̄am cāȝ efficiētē: vel aliq̄ eē p̄am māȝ ſimpl̓r. p r: q2 p̄am cāȝ eē in q̊lȝ gn̄e eē: nō ꝓ r niſi ꝑ mom ⁊ mutationē. g̊ ꝥ ꝓbare nō ſpectat ad meta. ꝯn̄a tȝ ꝑ 3m p̄miſſoꝝ. an̄s pȝ: q2 ꝑ mom ſolū deueniri p̄t ad p̄am cāȝ ⁊ ſup̄mā mot⁹ vl̓ effectiue vl̓ ſubtiue: nec pōt deueniri niſi ꝑ rōnes fūdatas ſuꝑ motū ad eē vnū p̄mū motorē: ſic̄ Phs fac̄ i iſto 8°. q2 nō ſeqt̄: hoc eſt p̄a cā ꝓducēs motū. g̊ eſt p̄a cā efficiēs ſimpl̓r: aut ſi ſequat̄ ad metacam nō ſpectat ꝥ cognoſcere. p̄t. n. dici ꝙ p̄a cā nō mouet effectiue ꝓducēdo motū ſȝ ſom ꝑ modū finis ꝯſeruātis alios motores: ſicut dixerūt multi. Sil̓r in p̄a mā ſuppoſito ꝙ ꝑ motuȝ poſſit deueniri ad p̄m ſubȝ mot⁹. ſ. ex q̄ imediate ſit mot⁹ vl̓ mutatio: nō ex hoc hī p̄a mā ſimpl̓r. multi. n. dixerūt ad ꝥ iam māȝ eſſe cōpoſitā ex ꝑtib⁹ diuerſaꝝ rōnū. ſ. ex eē ⁊ eēntia: q̄ opio vtrū ſit v̓a vl̓ fl̓a: nō p̄t ꝑ rōnes ex motu ſūptas ap̄ꝑere quoquomō. — Non ſpectat ad meta. probare p̄am cām efficientē.

ℭ 2a ꝓpō. Ad ſolā metacam ſpectat i q̊lȝ gn̄e cāe ꝓbare p̄am cām eē. pȝ: q2 nō ad phyſicū. igit̄ ad metaphyſicū. Scōo p r idē: oēs rōnes fūdate ſuꝑ eē: ſpectāt ad metacam: mā probare in quolȝ gn̄e cāe primaȝ cām eſſe: ſit p̄ncipal̓r ꝑ rōnes fūdatas ſuꝑ eſſe. igit̄. maior pȝ ꝑ 3m p̄miſſoꝝ. ⁊ minor pȝ q2 demo r p̄mā cāȝ eē in gn̄e cāe efficiētis: eo ꝙ ſignatis cau — In oī gn̄e cāe meta. ꝓbat p̄mā cām eſſe.

UVA. BHSC. IyR_143_5

ſis efficiētib⁹ ſubordinatis: vel in eis eſt ṗma que nō depēdet ineē ab alia: ⁊ hētur ꝓpoᵐ: vel depēdet ineē ab alia. ⁊ ſic ꝓcedit in infinitū: ⁊ ſi ſic: nulla eaꝝ cābit: qꝛ poſterior non pōt cāre niſi pᵃ cā cauſet. mō ṗma nō cauſat eo ꝙ in infinitū nulla eſt ṗma. Itē poſterior nō pōt eē nec cāre niſi ṗore imediate ſupiori cōcauſante. mō nulla eſt talis. igit deuenit ad ṗmā cām. maior pȝ ꝑ qd nois. ⁊ minor pȝ: qꝛ in infinitis nullus eſt ordo nec ṗus nec poſterius: quelȝ. n. cā ꝑ infinitas diſtat a ſūma vel a ſupma ſine aliquo inferiori vel ſupiori. g̊ nulla eaꝝ eſt ſupior vel inferior: nec prior nec poſterior. ſilr̄ eſt in alijs gn̄ibus cauſe. ¶ Corᵐ. melius in hoc ꝓpoſito loquutus eſt Aui. q̄ȝ Cōmētator: ſeqt ex ꝯnib⁹: qđ ēt pȝ rōne: qꝛ hec ꝓpō. ṗma cā eſt: vel ꝓbaret a nāli pħo per ratiōes fundatas ſup moᵐ. ⁊ ſi ſic. cū iſte terminus/cā/ nō dicat hītudinē ad moᵐ. de⁹. n. cā poʳ a Pħo itelligētiaꝝ ſcdaꝝ: q̄uis eas nō moueat: demr̄ationis meᵐ ⁊ extrema ꝯuenirent inuicē in ꝓpōnib⁹ ꝑ accn̄s: ⁊ ex talib⁹ nō fit demōſtratio: vel fieret demōſtratio eius per rōnes nō fundatas ſuper moᵐ. ⁊ ſic nō eſſet pħica.

Pħs probat ṗᵐ motorē eſſe. Tertia ꝯ̊. ad pħicam ſpectat ꝓbare ṗᵐ motorē eſſe: qꝛ ꝓbōnes illius ſumunt ex motu: ⁊ hoc eſt de itētione Pħi. 8° hui⁹.

Obo ¶ Sed ꝯ̄. qꝛ 2° hui⁹ dr̄. ꝙ quecūqȝ mouētia nō mouent nō ampli⁹ ſūt pħice ꝯſiderationis. mō ṗm⁹ motor eſt imobilis. Scđo qꝛ ad pħicā ſpectat ꝓbare ṗmū motorē eē. ⁊ ṗm⁹ motor eſt pᵃ cā. g̊ ad eā ſpectat ꝓbare ṗmā cām eē.

Solo. ¶ Rn̄r ad ṗmā. ꝙ Pħs ꝑ illā auctē vult: ꝙ quecūqȝ mouēt non mota nō amplius ſunt ꝯſiderationis phyſice: niſi inquātū mouent. qdditates. n. taliū phyſic⁹ nō hȝ ꝯſiderare. ¶ Ad 2ᵃᵐ negat ꝯn̄a: qꝛ ſic ſūmēdo in ſenſu cōpoſito nō valȝ ꝯn̄a. ſic nō ſeqt ad geoᵃᵐ ſpectat ꝯſiderare vl' ꝓbare. ꝙ triāgulus hȝ tres angulos eq̄les duob⁹ rectis: ⁊ triāgulus eſt alb⁹. g̊ ad eū ſpectat probare album habere tres ⁊c̄.

An mot⁹ fit ab etno ¶ Quātū ad 2ᵐ ſcias ꝙ triplex eſt mēſura vt ſatis inuit Pħs 4° hui⁹ ⁊ magis expſſe Boeti⁹ 4° de ꝯſolatione: quedā ſucceſſiua ⁊ tpalis ex vtroqȝ termino finita: ſicut duratio rerum corruptibiliū mēſurat tali mēſura.

Menſura triplex. ¶ Alia eſt ꝑpetua mēſura ſȝ ſucceſſiua ſicut duratio celi: ſuppoſito ꝙ ſit ꝑpetuū ſic dicit Pħs. Et 3ᵃ eſt eternitas. ſ. duratio eterna. ſil' tn̄ tota. ⁊ eſt difficilis nobis ad cōprehēdēdū: eo ꝙ ſp̄ res cū motu apprehēdimus. ¶ Scđo aduerte ꝙ /ſemꝑ/ vno mō capit ꝓut valȝ tantū ſic oī tpe. Alio mō ꝓut tātū valȝ ſicut ab eterno. ꝑ mō mūdus ⁊ motus eēnt ſemꝑ: qꝛ eſſet oī tpe. nō. n. erat tp̄s ſine motu: imo ſic ſtricte nō eſt aliqđ tp̄s niſi pn̄s. poſſet de vi logice ꝯcedi ꝙ illud qđ eſt ꝑ tp̄s pn̄s eſt ſemꝑ: qꝛ eſt oī tpe qđ eſt. 2° mō ſecus eſt. ¶ 3° aduerte: ꝙ aliqs p̄t imaginari moᵐ icepiſſe: cū an̄ nll's fuiſſet. Uno mō qꝛ ab eterno fuiſſȝ motor ⁊ mobile: tn̄ in tpe đ nouo icepiſſet motor mouere. Alio mō ꝙ in tpe de nouo icepiſſet eē motor ⁊ mobile. Tertio ꝙ motor fuiſſet ab eterno: ſȝ mobile incepiſſet eē in tpe ⁊ cū eo motus. Uel 4° ꝙ mobile fuiſſet eternū ſȝ nō motor ⁊ ꝙ icepiſſet mot⁹ cū inceptione motoris: ⁊ iſte eſt nimis fatuus. Itē ꝙ quolȝ moꝝ hoꝝ ſit ſemel incepiſſet mot⁹: vel pluries icepiſſet mot⁹ itercīſis tpib⁹ ſic poſuit Empedocles. ¶ 4° aduerte

Opio Cōtatoris repugnās fidei. ꝙ q̊ ad expiētias vī ſp̄ fuiſſe motū: eo ꝙ nll'a expiētia appet ꝑ quā poſſet ꝯcludi moᵐ incepiſſe: tn̄ ſm vitatē motus incepit ſic poſt magis dicet: ⁊ ſancta fides hoc ponit.

Pria rō Cōmē. ¶ Tūc nālis ſolas expientias ſequēs rn̄deret ꝙ nūq̄ȝ fuit mot⁹ qn an̄ fuiſſet. pʳ: qꝛ ſi incepiſſet h̄ maxime fuiſſet aliquo moꝝ p̄dictoꝝ poſitoꝝ in 3° p̄miſſoꝝ: ſȝ nullo moꝝ pōt dici. g̊. maior pȝ a ſufficiēti diuiſiōe. minor declarat inductiue. ꝑ ꝙ nōt 2° mō. vȝ ꝙ motor ⁊ mobile iceperūt eē de nouo: deinde qꝛ vl' incepiſſent eē ex aliquo: ⁊ ſi ſic: tūc mobile fuit an̄: ex quo motor ⁊ mobile generabant: ſi ex nullo hoc eſt ꝯ̄ ꝓpoſita prius in ṗ.

2ᵃ ¶ 2° qꝛ vel motor gn̄aſſet ſeipm: ⁊ hoc nō iplicat ꝙ aliqd gn̄et ſeipȝ: gn̄ans. n. gn̄at ſm qđ in actu: ⁊ gn̄abile gn̄atur ſm ꝙ in poᵃ ad eē: idē aūt nō eſt actu ⁊ in potētia ad eē. Itē gn̄ans an̄cedit genitū nālr̄: idē aūt nō p̄cedit ſeipȝ: vel aliqd gn̄aſſet motorē ⁊ mobile. ⁊ ſi ſic: ſeqt ꝙ idē erat an̄. ⁊ ſic ante motorē ṗᵐ erat ali⁹ motor. ¶ 3° arguit Cōmētator ꝙ tūc impoſſe moueri moueret. pȝ ꝯn̄a: qꝛ oēm motū p̄cedit potētia ad illū motū: que potētia nō eſt niſi mā p̄exn̄s vl' ſaltē aliqd ꝙ nō pōt eē niſi in mā. ⁊ ſic iᵃ mā nō eſt mobilis ꝑ aduerſariū: qꝛ mobile nōdū eēt genitū: ⁊ tn̄ moueret cū ea fieret mobile. q̄re ⁊c̄. 3ᵃ ¶ 4° ſi ſil' inciperēt mobile ⁊ mot⁹ ꝯſtat ꝙ tale mobile nō icipet eſſe niſi ꝑ gn̄onē que eſſet motus. ⁊ ſic ante 4ᵃ primum motū fuiſſet alius mot⁹. Et ſi forte diceret qs ꝙ iſta gn̄o nō eēt mot⁹. Adhuc nō valeret: qꝛ ad min⁹ gn̄onē p̄cederet alteratio que eſt v̄e mot⁹. g̊ nō pōt dici 2ᵒᵒ nec ṗᵒᵒ: qꝛ ſi ab eterno fuerūt motor ⁊ mobile: ⁊ tn̄ in tpe de nouo icipit motor mouere vel q̄ſcere: p̄cedēs moᵐ ab eterno fuit nālis vel violēta. nō violēta: qꝛ nll'ȝ violētū eſt ꝑpetuū. ꝑ celi: ⁊ ſuppoʳ vſqȝ ibi. Nec pōt dici ꝙ fuit nālis: qꝛ tūc mot⁹ ſequēs fuiſſet violēt⁹: eo ꝙ remouiſſet mobile a nāli q̄ete. ¶ 2° qꝛ tūc nll'a eſſet ꝓportio tp̄is mot⁹ ad tp̄s q̄etis: ⁊ ita eēt deordinatio rerū mūdi. pȝ ꝯn̄a: qꝛ ifiniti ad finitū nulla eſt ꝓportio. 3° qꝛ vl' motor ab eterno nō mouiſſet: qꝛ ipedit⁹ fuit. ⁊ ſi ſic: illud ipedimētū oportuit remoueri ꝑ moᵐ: q̄re an̄ ṗᵐ motū fuit alius motus ṗor: vel qꝛ nō potuit lȝ ab intriſeco nō erat ipedimentū: ⁊ ſi ſic: tūc ipȝ alterari oportuit: vel qꝛ nō voluit mouere: ⁊ ſi ſic: tūc oportuit p̄cedere mutationē volūtatis motoris vt fieret volēs cū an̄ nō voluit. Itē nulla poſſet aſſignari cā. ꝓpꝑ quā plus voluit poſt q̄ȝ an̄. Itē motor optimus feciſſet ⁊ voluiſſet ſp̄ qđ eſt meli⁹: ſp̄ aūt meli⁹ fuiſſȝ eē q̄ȝ nō eē rerꝝ. Nec pōt 3ᵒᵒ. ſ. ꝙ mot⁹ eſt eternus ⁊ mobile icepit eē de nouo: qꝛ ſi ſic. ſeqt incōueniēs ṗus in ṗ mēbro iductū: qꝛ mobile nō icepiſſet eē ſine motu: ⁊ ita an̄ ṗᵐ motū fuiſſet ali⁹ mot⁹. Itē 2° nō icepiſſet eē niſi de poᵃ māe ⁊ ita mā an̄ fuiſſet q̄ȝ mobile.

¶ 3° qꝛ vel motor an̄ potuit ꝓducere mobile ⁊ motū vel nō: 3° ſi nō: tūc erat ipedimn̄tū: ꝙ oportuit moueri an̄ mobilis ꝓductionē ⁊ nō potuit fieri amotio niſi ꝑ motū. igit iterꝝ an̄ ṗmū motū fuiſſet ali⁹: ſi potuit: tūc ſi fuit agēs nālr̄ ṗus fecit: ⁊ ſic: tūc nō icepit ṗm⁹ motor. Si v̄o fuit agēs volūtariū qđ potuit ſi voluit. ſeqtur ꝙ oportuit an̄ ꝓductionē mobilis p̄cedere mutationē volūtatis motoris q̄ fiebat volēs ꝓducere mobile: cū an̄ nō volebat. ⁊ ſic ſeqt idē qđ ṗus. ¶ 4° qꝛ qn̄ motus 4° incepit mobile ⁊ motor ſe hēbāt ſil'r ſicut ṗus. g̊ ſi nūc motor mouet mobile ita an̄ mouebat: ſi al'r. g̊ p̄ceſſit alia mutatio: qꝛ qcqd al'r ſe hȝ ad aliqd q̄ȝ ṗus/hoc hȝ ſe al'r ꝑpꝑ aliquā mutationē. igit an̄ ṗmā mutationē fuiſſet alia mutatio. ¶ 5° tp̄s 5° eſt eternū. g̊ motus. tȝ ꝯn̄a. pʳ an̄s. ṗ rōne Cōmētatoris: qꝛ ſi tp̄s icepiſſet eē de nouo: tūc an̄ fuiſſet aliqd ṗus eo: ⁊ hoc nō eſt poſſe: qꝛ ṗus nō fuit ſine tpe: eo ꝙ ē ꝑs tp̄is. 2° rōne Pħi: qꝛ oē tp̄s finitū icepit a nūc: de cui⁹ rōne eſt eē termini p̄teriti ſic ṗnᵐ futuri. g̊ an̄ oē tp̄s finitū fuit aliud tp̄s. Nec p̄t dici 4ᵒᵒ. vȝ ꝙ mobile fuiſſet an̄ ⁊ motor icepiſſet eē. oȝ. n. motorē tūc ſeipm gn̄aſſe vel aliqn̄ gn̄ans fuit an̄: ⁊ tūc motor fuiſſet an̄. ēt ꝯ̄ oēȝ rōnē mūdi: ꝙ ṗus fuiſſȝ mobile q̄ȝ motor: nec aliqs pħs vnq̄ȝ ita dixerit. ¶ Scđa ꝓpō. ſm eūdē eēt ꝙ nūq̄ȝ 2ᵃ ꝓpō. deſinet mot⁹ qn poſt remanebit ali⁹. pʳ ꝓportionabil'r: qꝛ ſi poſt remaneret motor ⁊ mobile: nō eēt rō q̄re poſt nō remaneret mot⁹: ⁊ ſi mobile deſineret eē hoc eēt iterꝝ ꝑ motū: ⁊ ſic poſt vltimū motū moueret iterꝝ ali⁹. Itē ſemꝑ manebit motus. ⁊ pʳ ſic ṗus. ¶ Sȝ q̄uis ꝯformiter apparētȝ he rōnes ⁊ ꝯ̊nes ꝓcedāt: tn̄ falſe ſūt ſimpl'r: ⁊ iō firmiter tenēda eſt h̄ ꝯ̊. ꝙ aliqn̄ icepit mot⁹: ſic ꝙ nll's fuit an̄: ⁊ qn̄qȝ deſinet: ſic ꝙ nullus erit poſt. h̄. n. ponit ſancta fides ex reuelatiōe ſpūſci: quē nō pōt decipere. vnde mot⁹ incepit cū iceptione mūdi ⁊ deſinet poſt diē iudicij ſaltem motus celi: ⁊ gn̄onis ⁊ corruptionis ⁊ alterationis ordinare ad generationem huius. h̄ fide tenēda ſūt lȝ expientia nō conuincat. Et iō ad rōnes Pħi in ꝯ̄riū factas. dōȝ ꝙ 3ᵒᵒ icipit mot⁹ eē. ſ. ꝙ motor fuit ab eter

Opio catholica aliqn̄ motus incepiſſe.

Solōnes rōnū Ari.

UVA. BHSC. IyR_143_5

no: ⁊ mobile icipit eē ꝺ nouo ꝑ creatōeȝ ⁊ nō ꝑ gn̄onē. ¶ Ad ꝓbōnē ꝺı̄ ꝙ mobile icipit eē ⁊ nō ꝑ motū: ſʒ ꝑ mutationē iſtātaneā q̄ erat creatio. pōt. n. poᵃ iſinita: q̄lis eſt pᵃ cā: ꝓducere aliqͩ ſine ſubto pſuppoſito: ſʒ h̄ finita poᵃ nō pōt: ⁊ ita nō ꝑ gn̄onē nec moᵐ icepit eē mobile: ſʒ ꝑ creatōnē. ¶ Ad 2ᵃᵐ neʳ ꝙ nō fiebat niſi ꝺ poᵃ m̄āe. creatio. n. nō pſupponit mãȝ. ſʒ vtᵒ motiua iſinita pōt ꝓducere mobile nllo ſubto pexn̄te: imo ꝓducere ipm̄met ſubȝ. ¶ Ad 3ᵃᵐ ꝺı̄ ꝙ p̄mus motoꝛ an̄ potuit ꝓducere mobile ⁊ moᵐ: ſʒ nō voluit ꝓducere illa pro tp̄e p̄ozi: ⁊ cū ꝺı̄ ꝙ tūc opoꝛtuit fieri mutationē volūtatis eiᵒ. neʳ ꝯña. ſꝑ. n. voluit ꝓducere mobile ⁊ motū: nō tn̄ voluit ꝓducere ea ꝓ ſp: ſʒ ꝓ illo nūc: ꝑ quo ꝓduxit: ⁊ nō ſeʳ aliq̄ mutatio volūtatis ſue: vt ſi ſoꝛ. hodie vellet addiſcere ⁊ cras vellet ambulare. ſuppoᵗᵒ ꝙ hodie addiſceret: cras ambularet. nō ꝺiceremᵒ eū mutatū i volūtate. Sic cuȝ pᵃ cā ab etno voluit ꝓducere mobile ⁊ motū ꝓ iſtāti ꝓductōis mūdi: ⁊ nō ꝓ tp̄e p̄ozi. ſuppoſito ꝙ tūc fecit ⁊ nō p̄us. nō eꝫ hoc mutata eſt in volūtate: vn̄ ꝯcedere debes hanc. pᵃ cā ab eterno voluit ꝓducere moᵐ: put ly/ab eterno/ꝺeťminat h̄ vbū/voluit: ſed nō voluit ꝓducere ab etno: put ly/ab etno/ꝺeťminat ly/ꝓducere: etn̄alʳ. n. voluit ſe: ꝑ tp̄e ꝓductōis mūdi ꝓducere mobile ⁊ motū. ¶ Ad 4ᵘᵐ ꝺı̄ ꝙ qn̄ motᵒ icepit. mobile ⁊ motoꝛ nō h̄ebāt ſe ſic ſicut p̄us nec habebant ſe alʳ q̄ p̄us: qꝛ prius nullo mō h̄ebāt ſe: eo ꝙ mobile non erat: ⁊ ꝯceʳ ꝙ motoꝛ mouit ip̄e h̄uit ſe alʳ q̄ p̄us ip̄e h̄ebat ſe i iſtāti. ꝑ eē mobilis: in iſto inſtāti nō mouit. ⁊ ꝯceʳ ꝙ h̄ eſt ꝑ mutationē. q̄ eſt met moᵒ p̄mᵒ: qꝛ pp pᵐ motū q̄ eſt poſt illō inſtās ꝺı̄ motoꝛ mouere: ⁊ qꝛ nō fuit in illo iſtāti: iō nō ꝺicebať in ip̄o mouere motoꝛ: ꝺı̄ etiā ꝙ an̄ pᵐ motū fuit mutatio p̄oꝛ: q̄ creatio mobilꝭ: ſʒ nō erat motᵒ p̄oꝛ. ¶ Ad 5ᵘᵐ neʳ ꝙ tp̄s eſt ꝑpetuū ⁊ neʳ ꝯña. cū inferʳ ꝙ ip̄ʒ q̄nq̄ʒ fuiſſet ꝺe nouo cuȝ an̄ fuiſſet aliqͩ p̄us eo: ſufficit enim ꝙ q̄doq̄ʒ fuiſſet ꝺe nouo ſuppoſito ꝙ nihil fuiſſet an̄. Dicit etiaȝ ꝙ ante tempus fuit motoꝛ eternus in ſua eternitate: ⁊ ſic iſinito tp̄e imaginario fuit ante motoꝛ q̄ tp̄s: ſʒ vere nō fuit aliqͩ an̄ eē tp̄s. ¶ Ad ꝯfirmationē ꝺı̄ ꝙ nō oē/nūc/eſt ťminᵘ p̄teriti: imo eſt ꝺare/nūc/ſolū innitiās tp̄s futuꝝ: ⁊ nō ťminās aliqͩ p̄teritū: ſic eſt ꝺare pūctū i linea innitiātē lineā ⁊ nullā ťminātē. Et ſi ꝺicať ꝙ motus ceſſabit poſt ꝺiē iuꝺiciȷ: vel igiť qes celi erit n̄alis: ⁊ ſi ſic: tūc moᵒ eiᵒ eſſet violētus: qͩ eſt f̄lm: vlʳ erit violēta: ⁊ ſic tūc nō poſſet eē ꝑpetua: eo ꝙ nll̄ʒ violētū eſt ꝑpetuū. ¶ R̄nꝺebis ꝙ qes eſt n̄alis: ⁊ negabis ꝯñaȝ. igiť moᵒ eiᵒ erit violētus: motᵒ. n. eſt ei n̄alis qꝛ pᵃ cā vult nūc ip̄m moueri: ⁊ tūc qes erit n̄alis eiꝺē: qꝛ ꝓ tūc pᵃ cā vult ip̄m qeſcere: appetitus. n. n̄alis reꝝ oꝛdinať ⁊ regulať a volūtate pᵉ cāe. igiť ſic ip̄a vult: ita eſt rebus n̄ale: ⁊ qꝛ ita vult: iꝺeo hoc eſt naturale. Hec ꝺe 2ᵒ.

An motᵒ ſit eternus ¶ Pro 3ᵒ nota ꝙ nll̄m tp̄s eſt ꝑpetuū vel infiᵐ. Rō qꝛ ꝺ rōne tp̄is eſt eē meſurā. mō meſura nulla eſt infinita: eo ꝙ iſiᵐ

pᵃ ꝓpō. f̄m ꝙ infiᵐ eſt ignotū: vt ꝺı̄ ꝑ hᵒ. ¶ Ex his iferanť ꝓpōnes. pᵒ: loquēꝺo ꝺe eē tp̄ali: nll̄s motᵒ eſt etnᵒ. pʳ: qꝛ ſi eēt etnᵒ: vl' eēt i tp̄e finito eternᵒ: ⁊ h̄ nō: qꝛ iplicat: vlʳ i tp̄e iſinito: ⁊ h̄ nō: qꝛ nll̄m tale eſt.

2ᵃ ¶ 2ᵃ in iſinito ſiue ꝑpetuo tp̄e p̄t eē motus:

3ᵃ tenēdo infiᵐ ſincatheᶜᶜ. pʒ ꝑ exponētes. ¶ 3ᵃ ꝓpō. put h̄ aduerbiū/ſemp/p̄ciſe tātū valʒ ſicꝰ oi tp̄e: tūc ſemp fuit/motus. ſilʳ ſemp ē ⁊ erit motᵒ. pʒ: qꝛ oi tp̄e fuit motᵒ/eſt/⁊ erit. nō. n. fuit tp̄s ſine motu: imo ꝺı̄ ꝙ f̄m hūc vſuȝ hᵒ aduerbiȷ/ſemp/ h̄ eſt ꝯceꝺēda. ſemp eſt Joānes. ſuppoſito ꝙ ꝺies iſta eēt tp̄s p̄ns: ⁊ ꝙ Jo. viueret ꝑ totā iſtā ꝺiē. pʒ: qꝛ oi tp̄e qͩ eſt: eſt Jo. igiť oi tp̄e eſt Jo. pʒ ꝯña: qꝛ i ꝺuplo: ly/tp̄e/nō ſupponit niſi ꝓ tp̄ibᵒ que ſunt. aꝭ pʒ ꝑ caſuȝ. ¶ Coꝛᵐ. hec ꝯña nō valʒ: ſp eſt motus. igiť eternus eſt motᵒ. pʒ: qꝛ an̄s eſt veꝝ: ⁊ ꝯñs f̄lʒ.

4ᵃ Q̄ motᵒ ſit eternᵒ. pbať. pᵒ. he ꝓpōnes ꝯceꝺeret a fiꝺeli ⁊ ab Ariſtotile vt creꝺo. ¶ 4ᵃ ꝓpō quā poneret Ari. ⁊ nō fides: ꝙ ab eterno fuit motus: ⁊ in eternū erit motus. pʳ pᵒ: qꝛ pᵐ agēs eſt eternuȝ. g̃ ſemp fuit motus. tʒ ꝯña: qꝛ a volūtate etn̄a nō fit actio noua imeꝺiate: qꝛ op̄ʒ oēs motores ſuboꝛꝺinatos eē ꝑ motoꝛi ⁊ ſupp̄mo: alꝭ eſſet ꝓceſſus in infinitum: qͩ nō eſt poſſibile. mō tale pᵐ mouēs ꝺe nec̄itate eſt eternū: alꝭ nō poſſet eſſe cā oium alioꝝ.

2ᵒ ¶ 2ᵒ qꝛ p̄mᵒ motoꝛ ab eterno potuit ⁊ voluit mouere: ⁊ ſic habeť ꝓpoᵐ: vel ab eterno voluit ſed nō potuit: ⁊ ſic impotens fuit: vel potuit ſed nō voluit: ⁊ ſic fuit inuiꝺus: que ambo relinquunť pro falſis.

3ᵒ ¶ 3ᵒ qꝛ cū p̄ma cā ſit optima ꝺebʒ poni ſemp aliȷs ꝯfuiſſe. ergo ſemp mouiſſe aꝺ eſſe reꝝ: nō. n. eſſet bonus: q̄ aliȷs ſine ſui nocumēto poſſet ꝓdeſſe ⁊ non feciſſet.

4ᵒ ¶ 4ᵒ qꝛ pᵃ cā ſemp ꝺʒ fuiſſe in ſtatu nobiliſſimo. moꝺo nobilius eſt eā eſſe cū multis miniſtris q̄ cuȝ eſſe ſolum.

5ᵒ ¶ 5ᵒ cū n̄a appetat ꝺe poſſibilibᵒ qͩ melius eſt: ſemp in n̄a ꝺʒ ꝺici fuiſſe illuꝺ qͩ eſt melius: mō ꝺeū eſſe ⁊ multa alia eſt multo melius q̄ eē ꝺeū ſolū: cū ꝺeᵒ ⁊ intelligētie ſilʳ accepte incluꝺāt ꝑfectiōnē ꝺei ⁊ cū hoc aliā ⁊ nō ecōtra.

6ᵒ ¶ 6ᵒ eē qͩ ꝺicit ꝑfectiōnē ⁊ nullā iportās iꝑfectiōnē ſemp ꝺeo ꝺʒ aſcribi: mō gubernare ⁊ ꝺn̄ari rebᵒ ꝺicit ꝑfectiōneȝ. igiť ⁊c.

7ᵒ ¶ 7ᵒ qꝛ cū celū nō variať niſi a mutatiōne q̄ i ip̄ʒ facit p̄mus motoꝛ ⁊ hʒ ſe ſilʳ ſemp aꝺ mouere. ergo nō eſt rō potioꝛ: q̄re ip̄ʒ vno tp̄e incepiſſet mouere q̄ alio. igiť ab eterno.

8ᵒ ¶ 8ᵒ celuȝ ab eterno moueť circulariter. g̃. ꝯña tʒ. ⁊ an̄s ꝓbať: qꝛ oīs motus n̄alis circularis eſt ꝑpetuus: eo ꝙ talis figura eſt vbiq̄ʒ vnitaꝫ. iꝺeo non eſt rō quare potius in iſto pūcto ceſſaret q̄ in quocūq̄ʒ alio. g̃ ſi ceſſaret vel ceſſaret in oi pūcto qͩ nō eſt poſſibile: vel in nullo: ⁊ hꝫ ꝓpoſitum: mō motus celi eſt n̄alʳ circularis. igiť q̄uis he rōnes ſunt f̄m expientias ſenſibiles ꝯceꝺētes: ⁊ f̄m hoc cōceꝺanť: tn̄ firmiter tenēꝺa eſt ꝑ oppoſita in ꝓceꝺēti ꝺubōne poſita. Et ſoluuntur he rōnes.

Solones rōnū Ari. ¶ Ad p̄mā ꝺı̄ ꝙ a volūtate eterna bn̄ fit imeꝺiate actio noua ſicut poſt ꝺiceť. ¶ Ad ſcōaȝ ꝺı̄ ꝙ p̄mus motoꝛ ab eterno potuit mouere ⁊ ab eterno voluit mouere: put ly/ab eterno/ꝺeťminat h̄ verbū/voluit/ſʒ nō voluit mouere ab eterno. ſ. put ly/ab eterno/ꝺeterminat hoc vbū mouere: ab eterno eni voluit mouere ꝓ certo tp̄e. ſ. ꝓ in inſtāti creationis mūdi voluit incipe mouere: ſic ꝙ ſemp voluit mouere: ſʒ nō ꝓ ſemp. i. oi tp̄e: ſʒ ꝓ certo tp̄e: quo. ſ. fecit motū: ⁊ iꝺeo nō ſeq̄ť: ab eterno voluit ⁊ potuit. igitur ab eterno mouit: qꝛ non voluit pro eterno. ¶ Scōo ꝺicit ꝙ lʒ potuit pro eterno: mouere ⁊ non fecit nec voluit pro eterno non ſequitur ꝙ fuit inuiꝺus: qꝛ nō tenebatur mouere niſi cum voluit: lex eni eterna. ſ. ꝺn̄s ꝺeus nulli obligatus eſt vel erat. ⁊ igiť ꝓ tp̄e pro quo placuit ꝺeꝺit aliȷs eſſe ⁊ nō p̄us: nec pp hoc aliq̄ aꝺerat inuiꝺia. ¶ Ad tertiā ꝺı̄ ꝙ cū nos per legē ꝺiuinā aſtringimur aꝺ ꝺilectionem ꝓximi: nos peccamus ſi nos nō faciamus aliȷs bonū: cū ſine n̄ro nocumēto hoc facere poſſimus: ſecus ꝺe volūtate eterna nemini pōt obligari. ¶ Ad quartā ꝺı̄ ēt ꝙ in cā iſinite bonitatis ⁊ ꝑfectionis nō eſt nobilius neq̄ʒ meliᵒ eē cū multis q̄ eā eē ſolā: eo ꝙ ip̄ſa oium alioꝝ nobilitatē ⁊ ꝑfectionē eminēter in ſe incluꝺit: ſecus eſt ꝺe his que ſūt finite perfectiōis ⁊ que miniſtris inꝺigēt: cuiuſmoꝺi nō eſt p̄ma cā.

Aꝺde Egi. pᵒ in ꝑte. i. Pn. 2. q. 2. ¶ Ad qn̄tā ꝑ iꝺē qͩ oia alia aꝺꝺita ꝺeo nō facerēt ꝑfectiōnē vel bonitatē maiorē: eo ꝙ iſinita ꝑfectione nulla pōt eſſe maioꝛ: nec valet. ꝯn̄tia. hoc ꝯtinet illā ꝑfectiōnē ⁊ cū h̄ aliā. igiť ꝯtinet maiorē: niſi ꝺicať ꝙ ꝑfectio pᵃ nō eēt iſinita. ¶ Ad ſextā ꝺı̄ ꝙ h̄ eſt veꝝ ꝺe p̄ntis que nō ꝺn̄t ꝑfectiōnē in oꝛꝺine aꝺ extriſecū ſicut ſūt/viuere/bene eē/intelligere/velle/ꝺelectari. ꝺe aliȷs aūt nō eſt ita. ſ. ꝺe gubernatiōe vel ꝺare eē aliȷs. ¶ Ad ſeptimā ꝙ nulla eſt rō q̄re pᵃ cā vno tp̄e mouit ⁊ alio tp̄e nō: niſi ſua volūtas b̄nꝺicta: cuiᵒ nō eſt rō querēꝺa nec aſſignāꝺa: ſine. n. mutatiōe ſue voluntatis potuit vno tp̄e mouere ⁊ alio tp̄e ꝺimittere vel nō mouere: qꝛ ſic ſibi in ſua eternitate placuit. ¶ Ad aliā ꝺı̄ ꝙ celū nō ab eterno fuit: nec ꝑ ꝯñs mouebatur ab eterno. Et vltra ꝺı̄ ꝙ nō eſt potioꝛ rō nec eꝫ n̄a reꝝ quare motus circularis inciperet vel ꝺeſineret in vno pūcto q̄ i alio: ⁊ nō eſt rō potioꝛ q̄re poſt ꝺiē iuꝺiciȷ ſol qeſcat

UVA. BHSC. IyR_143_5

In oriēte ꝙ̄ in medio celi ex pte ipſius: ſ; hec oīa fiēt ꝓut pla
cet maieſtati diue: ⁊ facta ſunt ſicut placuit ei. Et hec de 3°.
Utrū actio noua poſſit ꝓuenire a motore eterno. ⁋ Quantū ad 4.^{m} eſt aduertēdū ꝙ Ariſt. ⁊ Cōmētator locu
ti ſunt ſupponēdo eſſe plēs motores eternos ſm plītatē itel
ligētiaꝝ ⁊ ponūt iſtos imutabiles: ſicut pʒ 12° meta^{ce}. veruʒ
eſt tn̄ ꝙ vere ſolus deꝰ eſt eternus: ⁊ ipſe ſolus imutabilis eſt.
⁋ Scōo aduertēdū eſt ꝙ effectꝰ poteſt dici nouus du^{r}. nūo
aut ſpē: puta effectꝰ cui nūꝙ̄ an̄ fuiſſet ſilīs. ⁋ Tertio aduer
te ꝙ forte Cōmētator nō voluit negare qn a motore eterno
poſſit ꝓuenire noua actio in ſpē ꝑ motū eternū quē facit: ſ;
voluit ꝙ non imediate a tali poſſit fieri noua actio in ſpecie.
⁋ Quarto aduerte ꝙ Ari. ⁊ Cōmē. ſupponūt oēs motores
celeſtes eē finiti vigore intēſiue: de quo poſt magis dicetur.
1^{a} ꝓpō. ⁋ Tūc Ari. de iſto ꝓpoſito has ꝓpōnes ꝯcederet. p^{a}. ꝙ nul
lus talis motor pōt mouere niſi motu circulari imediate. pʒ:
qꝛ nō pōt mouere niſi motu ꝗ ſemꝑ durat ad bonū intell^{m}.
mō nlls aliꝰ poſſet ſꝑ durare. ḡ. maior pʒ: qꝛ ſi moueret mo
tu ꝗ qn̄qʒ ceſſaret: ipʒ poſt nō moueret ⁊ an̄ mouit ⁊ ſic mu
taret̃. minor pʒ: qꝛ ſolus motꝰ circularis pt eē ꝑpetuus ad bo
2^{a} nū intell^{m}: vt ꝓbabit̃ in iſto 8°. ⁋ Scōa ꝓpō. Mobile eius
Sc; ꝙ̄ circulari. nō pōt alio motu moueri. ſ. recto / augmētatione / diminutio
ne: vel alteratione corruptiua. pʒ ꝙ nō motu recto: qꝛ vnius
corpis ſimplicis nō ſūt plures motus ſimplices ſm nāʒ. Itē
deberet motꝰ illius mobilis eē eternꝰ: vt dī in ꝯne ꝑcedente.
igit̃ opʒ mobile eē eternū. igit̃ nec eſt augmētabile vel dimi
nuibile: nec gn̄abile vel corruptibile. igit̃ nec alterabile corru
3^{a} ptione. ⁋ Tertia. qꝛ nō pōt mouere niſi regulariter ſuū mo
bile. pʒ: qꝛ ſꝑ ſe hʒ: ſilr ad mobile ⁊ mobile ad ipm. igit̃ quo
4^{a} motu vno tpe mouet ſꝑ mouebit. ⁋ Quarta ꝓpō. Si mobi
le eius eſſet vniforme. tunc ex pte illiꝰ motus de per ſe. oibꝰ
motibꝰ alijs excluſis hic inferius: non fieret actio noua. pʒ: qꝛ
mobile hēret ſe ſilr ad ipam terrā ⁊ ad alia iferiora: ⁊ ꝑ ꝯn̄s
nulla eēt rō quare aliqd nouū plus vno tpe eueniret ꝙ̄ alio.
5^{a} ⁋ Quinta. Si mobile eēt difforme: ſicut ſphera ſtellata: tūc
a motu eius poſſet iferiꝰ ꝓuenire effectꝰ nouꝰ. pʒ: qꝛ rōne di
uerſitatis mobilis ipʒ ꝑ alias ⁊ alias ptes hꝛet ſe alr ⁊ alr ad
iſta iferiora. rōne cuius alienitatis hic poſſent noui ꝓuenire
6^{a} effectus. ⁋ Sexta. A pluribꝰ motoribꝰ mouētibꝰ difformia
mobilia: ⁊ cū hoc diuerſis motibꝰ pn̄t hic iferiꝰ ꝓcedere plī
7^{a} mi effectꝰ noui. pʒ: qꝛ ab vno pn̄t ꝑ ꝑcedētē ꝯnē. igit̃. ⁋ Se
ptima ꝓpō. Ex plibꝰ motibꝰ ſecūdaribꝰ bn̄ ꝯtigit vnus motꝰ
irregularis. pʒ: qꝛ ſol velociꝰ mouet̃ ſub eqnociali ꝙ̄ ſub tro
pico: ⁊ planete qn̄qʒ ſūt retrogradi qn̄qʒ directi. igit̃ motus
tales qn̄qʒ ſūt irregulares: ⁊ tn̄ qlʒ vnꝰ ſimplex motus ſem
8^{a} per eſt regularis ſic pʒ ex ꝓpōne 3^{a}. ⁋ Octaua. Si oēs mo
tus celeſtes ſunt ꝯmēſurabiles: tūc nunꝙ̄ ꝓuenit aliꝗ diſpō
qn ſilīs ifinities fuit. pʒ: qꝛ mūdus eſt eternꝰ ſm Phm: ⁊ igit̃
quecūqʒ diſpō celi nūc eſt ſi oēs ſūt ꝯmēſurabiles infinities
fuit. Ex quo vltra iferri pōt: ꝙ nihil gn̄at̃ in his iferioribꝰ ex
cluſis his q̄ fiūt ex volūtate libera qn ifinities gn̄abat̃ eiꝰ ſi
mile. pʒ: qꝛ diſpō motꝰ celi ꝗ eſt cā gn̄onis ifinities ſilīs fuit.
9^{a} ⁋ Nona ꝙ ſi aliqs motꝰ celi eſt alteri icōmēſurabil: tūc ſꝑ
eſt tal diſpō ꝙ nūꝙ̄ fuit ꝯſilīs. ⁊ h̄ eſt demōſtrabile mathe.
⁋ Sed dices tu. vtrū oēs ſint cōmēſurabiles vel nō. ⁋ Re
ſpōdet̃ ꝙ hūanitatis h̄ nō eſt ſcibile: qꝛ milleſſima grani mi
lij vel alicuiꝰ inſenſibilis addita: vel ablata faceret aliquas
10^{a} duas ꝙ̄titates incōmēſurabiles. ⁋ Decima. ꝙ a voluntate
⁊ motore eterno ⁊ inuariabili non fit imediate noua actio in
ſpē. pʒ ſm Cōmē. qꝛ oporteret ꝙ mutaret̃ i volūtate: qꝛ poſt
illū actū vellet ⁊ an̄ nolet: bn̄ tn̄ fit noua actio in iduiduo vl
in pte: vt vna noua reuolutio celi. Dimiſſis tn̄ iſtis ꝓpōnibꝰ
Concl̄o fidei ⁊ vera. quas Phs poneret ponit̃ ꝯ fidei ⁊ vera. ꝙ a volūtate eterna
⁊ imutabili pōt ꝓuenire actio noua. pʒ: qꝛ ita fiebat mūdus
de nouo: ⁊ rō hꝰ eſt: qꝛ p^{a} volūtas eſt ifinite vtutis i vigore: ⁊
iō qdcūqʒ imaginabile eſt ꝑ hoiem h̄ eſt ꝑ ipaʒ factibile. 2°
qꝛ volūtas illa eſt etna: ⁊ iō ſicut hō in tꝑe pn̄ti libe pt velle
vnū ⁊ ſuū op^{m}: ita volūtas p^{a} i ſua etnitate: q̄ ē tota ſil: pt aliqd
velle ꝙ nōdū voluit. ⁊ aliqd nō velle qd voluit. Hec de 4°.
Secūdo nōn^{m} ꝙ Phs in 2° tractatu 8^{i} in q̊ ꝯſiderat de 2° tract.
diſpōne entiū in moueri ⁊ qeſcere. p̊ ꝓbat ꝙ T. c. 21.
nō oīa entia ſꝑ mouēt̃: ſilr ꝙ nec oīa ſꝑ qeſcūt. Et iteꝝ ꝙ ali
que ſūt q̄ qn̄qʒ mouent̃ ⁊ qn̄qʒ qeſcūt. ⁊ dic̃ Phs ꝙ diuʒ bo
rū ſenſus ꝓbat ſufficiēs expimētū: vn̄ dic̃ ꝙ q̄rere rōnē i ꝯriū
ſenſus ē ifir^{tas} itells. Silr q̄rere rōnē d his d qbꝰ hēmꝰ expiē
tiā: q̄ eſt dignior rōne: eſt male iudicare qd eſt credibile ⁊ qd
incredibile. alias rōnes ponit: ſ; nō eſt vis. ⁋ Scōo ꝓbat ꝙ
ḡuia ⁊ leuia n̄ mouēt̃ ex ſeipſis cū moueret̃ nālr. p̊ qꝛ ꝙ mo^{r}
a ſeipo pt ſe qetare cū vult: ſiue i pn̄°: ſiue i me°: ſiue i fine mo
tus. Itē pt ſe mouere ſm ꝯrios motꝰ: ſic pʒ i motibꝰ aialiū: ⁊
ita nō eſt de graui ⁊ leui: vt no^{m} eſt. Itē qd mo^{r} a ſeipſo eſt di
uiſibile i ptē ꝑ ſe mouētē ⁊ in ptē ꝑ ſe motā. mō graue ⁊ leue
ſimplex nō huiꝰ eſt. ḡ. maior nō eſt. ⁊ minor pʒ: qꝛ graue nō
pōt diuidi i tales ptes niſi didat̃ in māʒ ⁊ formā: ⁊ ꝙ̄uis for^{a}
pōt dici ꝑ ſe mouēs: tn̄ mā nō ē ꝑ ſe mota. ⁊ itelligas ꝑ ſe mo
tū qd hʒ reſiſtētiā itrinſecā motori: qꝛ ad motū reqrit̃ reſiſtē
tia ⁊ tale nō hʒ mā ḡuis vel leuis ſimplicis. ⁋ Tertio ꝓbat T. c. 29.
ꝙ grauia ⁊ leuia cū icipiūt poſt qetē moueri nālr mouētur a
gn̄ante vel remouēte ꝓhibēs. pʒ: qꝛ ſi aliqd p̊us nō moueret̃
deorſuʒ nālr ⁊ poſt mo^{r}. vel hoc hʒ actualē ḡuitatē vel non
hʒ. ſi dicat̃ ꝙ nō hʒ: tūc ſi oʒ nālr moueri deorſuʒ oʒ ꝙ in eo
gn̄et̃ grauitas ⁊ ſic mouebit̃ a gn̄ante. ſi aūt dicat̃ ꝙ hʒ: vel
eſt deorſuʒ ⁊ tūc eſt in loco nāli: ⁊ ſic nō mouebit̃ nālr: vl eſt
ſurſuʒ: ⁊ ſi ſic vl eſt ipedimētū: ⁊ ſi ſic oʒ ſi oʒ moueri deorſū
remoueri ipediēs: ⁊ ſic mouebit̃ a remouēte ꝓhibēs: vel nō
hʒ ipedimētū: ⁊ ſi ſic: tūc actu mo^{r} deorſuʒ: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō incipit
ſe mouē poſt qetē. ⁋ Quarto ꝓbat ꝙ in oi motu mouēs eſt T. c. 31.
diſtinctū a moto. ꝓbat̃: ois motꝰ aut eſt violētus nālis: ⁊ ſi nā
lis: aut aialis: aut grauis: aut leuis: ⁊ i q̊lʒ hoꝝ eſt ſic. ḡ. maior
pʒ. ꝯn̄a ſufficiēti diuiſione. minor declat̃: qꝛ in motu violēto
eſt motor extriſecus: ⁊ in motu nāli aiali. motor eſt aīa. ⁊ mo
tum corpꝰ: aīa aūt diſtincta eſt a corpe. ⁋ Tertio in motu
nāli ḡuis vel leuis motor eſt gn̄ans vel remouēs ꝓhibēs: ⁊
hec ſūt diſtincta a motis. ⁋ Quinto ꝓbat ꝙ eſt deuenire ad T. c. 33.
aliqd mouēs. ꝙ ſi mouet̃ a ſeipo mouet̃: ⁊ itellige illd de mo
uētibꝰ ⁊ motꝭ eſſentialr ordinatꝭ: in qbꝰ ꝓbatū eſt eē ſtatuʒ in
7° hꝰ: ⁊ in 2° meta. tūc pʒ ꝙ in mouētibꝰ eſt deuenire ad vnū
mouēs: ꝙ nō indiget: ad h̄ ꝙ moueat: moueri ab alio. Si. n.
ſemꝑ mouēs idigeret alio motore: ꝓceſſus eēt in ifinitū i mo
uētibꝰ ſubordinatꝭ. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſi illd mouēs moueat̃ mouebit̃ a T. c. 36.
ſeipſo: qd erat ꝓ. ⁋ Sexto ꝓbat ꝙ nō oē mouēs idiget mo
ueri. ad h̄ ꝙ moueat: qꝛ vel p^{m} mouēs ad h̄ ꝙ moueret idige
ret moueri ꝯtingēter. ⁊ ꝑ accn̄s: ⁊ ſi ſic ſtaret p^{m} motorē non
mouere: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nullū eē mo^{m}: cuiꝰ ꝯriū fuit priꝰ ꝓb^{m}. ⁊ patʒ
ꝯn̄a: qꝛ ad h̄ ꝙ moueat: idiget moueri a mouēte ipʒ ꝯtingent
mō ponat̃ illd ꝯtingēs amō nō mouere ⁊ ſe^{r} ꝙ prius motor
nō hʒ oia qbꝰ idiget ad mouere. igit̃ amō nō mouebit. vl p^{m}
mouēs ad h̄ ꝙ moueat idiget moueri nec̃io ⁊ de ꝑ ſe. ⁊ h̄ nō
p^{r}: qꝛ vl indigeret moueri ſm eādē ſpēʒ motꝰ: ⁊ ſic oʒ ꝙ ca
lefaciēs calefieret ⁊ docēs addiſceret: qd ē fictio: qꝛ docēs hʒ
actu ſciaʒ ⁊ addiſcēs caret ea: iō nō oʒ eū ꝗ docet addiſcē: vel
indiget moueri ſm aliā ſpēʒ motꝰ: vt qꝛ docēs augeret̃ ⁊ au
gēs altabit̃: ⁊ alterās ferret̃: ⁊ illd nō pt adhuc dici: qꝛ cū ſpe
cies motꝰ ſūt finite: vl fit reflexio vl nō. ſi nō: tūc mouēs ſm
vltimā ſpēʒ nō mouebit̃ ⁊ hēbit̃ ꝓp^{m}: qꝛ nō eadē ſpē moue
bit̃ nec alia cū nō ſt plēs: ſi fiat reflexio. Ponat̃ ḡ ꝙ nō ſt ad
imaginationē niſi 4^{or} ſpēs motꝰ priꝰ poſite: eo ꝙ i paucior
bus maior via fieret. ḡ h̄ mō ferēs augebit̃: ⁊ augēs altabit̃:
⁊ altans docebit̃: ⁊ eꝯ docēs ferret̃: ⁊ cū hi motores ſint ſub
ordiati: ſeqt̃ ꝙ p^{m} mouet ſʒ oēs motꝰ poſteriores: vt ſi. a. mo
ueret̃ a. b. ⁊. b a. c. ex ꝯn̄ti e^{r} ꝙ ferens moueatur ab augēte: ⁊

UVA. BHSC. IyR_143_5

augẽs ab alterãte: ⁊ alterãs a docẽte: ⁊ docẽs iteꝝ a ferente: ⁊
ferẽs mouebit a ferẽte: ⁊ ſic reuertet p^{m} ꝙ mouẽs mo^{r} eadẽ
T.c.42 ſpẽ motus q̃ mouet: qd̃ prius fuit iprobãdũ. ¶ Septio pbat
ꝙ nihil mouet ſeipm p ſe ⁊ p^{o}: qꝛ mouẽs mouet ſm ꝙ in actu
⁊ hñs diſpõnẽ talẽ q̃lẽ pducit: ⁊ qd̃ mouet caret illa diſpõ-
ne: qꝛ mouet ſm ꝙ eſt in potẽtia. ſi igit idẽ moueret ⁊ moue-
ret p ſe ⁊ p^{o}. idẽ eandẽ diſpõnẽ hẽret: qꝛ ſm eã moueret: ⁊ nõ
hẽret: qꝛ ad eã moueret: ⁊ hoc ↄcludit de gñone equoca. ſ. in q̃
gñans aliquã formã nõ hꝫ ſilẽm in ſpẽ: ſed aliã p quã illã pt
pducere reſpectu principalis gñantis. Etiã ↄcludit ꝙ tale lꝫ
nõ hꝫ illã formã quã gñat actual'r: hꝫ tñ eã virtual'r ⁊ excellẽ-
ter. nullũ eni gñans pncipale equoce gñat magis pfectuꝫ q̃ꝫ
ſit ipſum: ⁊ p ↄñs ex quo gñatio eſt equoca ⁊ gñans pncipale
formã quã gñat vtual'r ⁊ pfectional'r hꝫ in ſe: fruſtra in ſe p-
duceret illã formã: cũ ipm ipſa nõ pficeret: ex quo ſeqtur ꝙ
mouẽtis ſeipm: vna ps mouet aliã: alias moueret ſeipm p ſe
T.c.43 ⁊ p^{o}. ¶ Octauo pbat ꝙ pmi mouẽtis ſeipſum ps mouẽs aliã
nõ mouet ab alia: qꝛ ſi moueret ab alia nihil eſſet p^{m} mouẽs
ſeipſuꝫ: qꝛ nõ to^{m}: eo ꝙ ipm nõ mouet niſi rõne ptiũ nec aliq̃
ptiũ: eo ꝙ queliꝫ mouet aliaꝫ ⁊ mouet ab alia: ⁊ ſic qua rõne
vna eaꝝ diceret p^{m} mouẽs ſeipm: diceret ẽt alia. Itẽ ſi pars
mouẽs aliã moueret ab alia: tũc ipſa moueret ſeipſaꝫ: qd̃ eſt
incõueniẽs: ⁊ pꝫ ↄña: qꝛ ille ptes mouẽtes ſunt eſſential'r or-
dinate. g̊ ſi pars. a. moueret partẽ. b. ⁊ pars. b. eↄ partẽ. a. ps
a. mouebit ſeipſaꝫ. b. eni nõ mouet niſi in vtute ipſi^{9}. a. Rñ-
deret Cauillator ꝙ pmi mouẽtis ſeipꝫ pars. a. moueret par-
tẽ. b. ⁊ d̃ p ſe: ⁊ eↄ moueret. a. partẽ. b. de p accñs: ⁊ ideo ps. a.
eſt p^{m} mouẽs ſeipm: ſicut de p ſe eſt pri^{9} eo ꝙ eſt de per acci-
dẽs. Hoc remouet Phs dicẽs: ꝙ nõ vꝫ cã pp quã p^{m} mouẽs
moueret a pte mota: niſi qꝛ indigeret moueri ad hoc ꝙ mo-
ueat: cuius ↄ̃riũ eſt prius pba^{m}. ¶ Nono pbat ꝙ pmi mouẽ-
tis ſeipm vna ps eſt mouens: cũ ſit imobilis: ⁊ alia eſt mota.
pbat: qꝛ oẽs alij modi ſunt amoti: nõ eni mouet ſe p ſe ⁊ p^{o} p
7^{m} pbatoꝝ: nec mouet ſe rõne hui^{9} ꝙ vna ps mouet aliaꝫ: ⁊
eↄ moueat p eã. g̊ ſolũ dicit p^{m} mouẽs ſeipm eo ꝙ vna pars
T.c.45 moueat: cũ ſit imobilis: ⁊ alia moueat: ⁊ hẽtur ppo^{m}. ¶ Ex
quo ſeqtur decimũ: ꝙ p^{m} mouẽs eſt ſimpl'r imobile. pꝫ: quia
primi mouẽtis ſeipm pars mouẽs eſt p^{m} mouens: ⁊ illa eſt i-
mobilis per pcedẽtẽ. ¶ Undecimo pbat ꝙ p^{m} mouẽs ſeipꝫ
ſolũ cõponit ex duob^{9}: quoꝝ vnũ eſt mouẽs imobile ⁊ aliud
motũ. pbat: qꝛ dicat aduerſarius ꝙ cõponit ex trib^{9}. ſ. ex. a.
mouẽte imobili ⁊. b. moto ab. a. ⁊. c. moto ab ipo. b. tũc arguit
Phs ſic. ablato. c. adhuc manet p^{m} mouẽs ſeipſuꝫ. g̊ ipm eſt
p^{m} mouẽs ſeipm. ↄña nõ eſt. ⁊ añs pꝫ: qꝛ adhuc. a. manet p^{m}
T.c.46 mouẽs ⁊. b. p^{m} motũ. ¶ Duodecimo pbat ꝙ opꝫ p^{m} mouẽs
ſeipſum eſſe ppetuum: ⁊ pro pbõne ſupponit: ꝙ ois rei que
aliqñ eſt ⁊ aliqñ nõ eſt: neceſſe eſt eſſe aliq̃ꝫ cãm eſſendi. pꝫ:
qꝛ nihil gñat ſeipſum. g̊ opꝫ ei^{9} eſſe aliquã cãm pducentẽ. 2°
per hoc pbat ↄ̊nẽ: qꝛ opꝫ ſemp eẽ motũ: ⁊ nõ poſſet ſemp eẽ
motus niſi eſſet motoꝛ pmus ppetuus. ergo. maioꝛ pꝫ p prius
dicta. minoꝛ declat: qꝛ neqt ſp eẽ motus niſi ſemp eſſet mo-
toꝛ: aut ergo vn^{9}: ⁊ ſic hẽtur ppo^{m}: aut pl'es: ⁊ querit vtrum
vn^{9} eoꝝ eſt perpetuus: ⁊ ſic iteꝝ habet ppo^{m}: qꝛ ille erit ma-
xime primus: vl' nullus eoꝝ eſt ppetuus: ⁊ hoc eſt impoſſe: qꝛ
tũc oẽs qñqꝫ eſſent ⁊ qñqꝫ nõ eſſent: ⁊ non poſſet oñdi cauſa
gñans ſic tales ſucceſſiue: niſi vn^{9} ſup oẽs ſic poneret perpe-
tuus. Cõfirmat: qꝛ nã ſemp dꝫ poni illud qd̃ eſt melius ſi ſit
eque poſſibile: modo melius eſt eẽ vnũ motũ perpetuo tpe
ſm ↄtinuationẽ durãtẽ q̃ꝫ pl'es. ergo ⁊c̃. ⁊ tũc ſequit ꝙ illum
opꝫ eẽ hui^{9} mobilis ſemp remanẽtis ⁊ per ↄñs ab vno mo-
T.c.48 toꝛe ſemp remanẽte. ¶ Decimotertio pbat ꝙ eſt ſolũ vnuꝫ
p^{m} mouẽs. pꝫ: qꝛ p vnũ oia poſſunt ſaluari. igit fruſtra pone-
rent pl'a. fruſtra. n. fit p pl'a qd̃ eq̃ bñ ſaluari põt p pauciora.
Dubiõ-nes. ¶ Hic primo querit vtrũ oẽ mobile vl' oẽ corp^{9} mo^{r}. ¶ Se-
cũdo vtrũ aial mo^{r} ex ſe ⁊ nõ graue inaiatũ. ¶ Tertio vtrũ
graue ſurſum exñs poſt remotionẽ phibentis mouet per ſe
deorſuꝫ: ſiue a ſe an ab alio. ¶ Quarto vtrũ pmus motoꝛ eſt
ſimpl'r imobilis. ¶ Quinto vtrum eſt tm̃ vnus pm^{9} motoꝛ.
¶ Quantũ ad p^{m} ſit p^{a} ppõ. Tota terra mouet ↄtinuo motu — An oẽ coꝛ
locali deſcẽſus. pbat: qꝛ ↄtinue cẽtrũ grauitatis terre eſt ex — p^{9} mouet.
cẽtrũ mũdi. g̊ ↄtinue deſcẽdit. ↄña tꝫ: qꝛ cũ terra nãl'r mouea- — p^{a} ppõ.
tur ad mediũ ſimpl'r ipſa appetit vt ex oi latere medij ſit eq̃-
lis g̃uitatis: igit qñ ſic nõ eſt ⁊ nõ eſt impedimẽtũ: terra mo-
uet ſe vt ſue grauitatis mediũ ſit mediũ mũdi: mõ conſtat ꝙ
reſpectu tãte grauitatis q̃ꝫ ta eſt totius terre neqt p nãm eſſe
ipedimẽtũ. aſſumptũ pꝫ: qꝛ ↄtinue pars terre diſcoopta ſit le-
uioꝛ. g̊ cõtinue ſit cẽtrũ grauitatis terre extra cẽtrũ mundi.
ↄña tꝫ: qꝛ ſi iam eẽt eq̃litas g̃uitatis ex oi latere cẽtri: ſi huic
medietati aufert aliq̃ grauitas ⁊ nõ alteri medietati ſit ineq̃-
litas. igit. añs pꝫ de ſe: qꝛ radij ſolis cõtinue leuificãt partes
terre diſcooptas. ¶ Rñdet dicendo forte ꝙ q̃uis hec me- — R^{o} ad p
dietas ſit leuioꝛ ⁊ ẽt alia grauioꝛ: tñ talis paruus exceſſus nõ — dicta. p^{o}.
põt mouere tãte reſiſtẽtie grauitatem ſicut eſt totius terre.
¶ Scd̃o dices ꝙ tota ſphera aeris reſiſtit motui terre recto — 2°
⁊ per ↄñs ita modica ineq̃litas in grauitate ⁊ leuitate nõ po-
teſt plus mouere q̃ꝫ aer reſiſtere. ¶ Replicat ↄ pmã ſol'onẽ — Repli-
ꝙ nõ ſolus ille paru^{9} exceſſus q addit nitit: ſeu appetit mo- — ca ↄ rñ.
uere terrã: ſꝫ tota tñ̄ amet ita appetit locari. ⁊ p ↄñs cũ nõ erit — p^{am}.
phibita tal'r locata mouet ſeipſam ad talẽ ſitũ. ¶ Per ideꝫ — ↄ 2^{am}.
pꝫ ſol'o ſcd̃i. nõ. n. valet eo ꝙ tota terra facit illũ motuꝫ ⁊ illa
põt plus mouere q̃ꝫ aer reſiſtere: cũ aer ex hoc nullã diſcõti-
nuitatem icurrat. ¶ Scd̃a ↄ̊. Tota aqua ⁊ oia que ſuſtẽtata — 2^{a}
ſunt a terra ↄtinue mouẽtur motu locali. pꝫ: qꝛ terra tota ↄti-
nue mo^{r} illo motu p pcedẽtẽ. g̊ ⁊ oia ab eo ſuſtẽtata. moto eni
vaſe mouent ligature eius. ¶ Tertia ↄ̊. Infima regio aeris — 3^{a}
ↄtinue mouet. pꝫ: qꝛ iſeqtur mo^{m} aq̃ ne fiat vacuũ: aut ſi hoc
ſaluas p rarefactionẽ ad min^{9} mo^{r} ad mo^{m} vẽtoꝝ. ¶ Quar- — 4^{a}
ta ppõ. Nõ vꝫ euidẽs ſeu manifeſtũ aliqd̃ corpus qeſcere a
motu locali pter mediã regionẽ aeris vel ptẽ ei^{9}. pꝫ: cũ ſup-
ma regio aeris ⁊ ſphera ignis ⁊ oia ſupioꝛa mouet circa me-
diũ: vt vult Phs p methe. ⁊ oia que ſũt ſubtus mouent loca-
liter: p ↄ̊nes pcedentes: ſi aliqd a motu locali qeſcit maxime
erit illa regio vel ps ei^{9}: ſꝫ ꝙ a tali motu qeſcit: vꝫ manifeſtũ:
qꝛ eſt in loco nãli: nec pꝫ aliq̃ rõ ſui motus localis/nec circu-
laris/nec recti/cũ nihil eã violẽtet quo ad totũ moueri locali-
ter: nec eſt auctas: nec rõ pbãs eã moueri local'r recte aut cir-
culariter. ¶ Forte dices ipſa eſt grauioꝛ aere inferioꝛi. g̊ de- — p^{a} obo.
ſcẽdit. Iteꝝ multe exhalationes ſicce aſcẽdunt p eã: igit diui- — 2^{a}
dũt eã: igit mouet. ¶ Rñdet ad p^{m}: ꝙ ita modica dr̃ia gra- — Ad p^{am}
uitatis aeris tã late diſpſa: nõ ſufficit diuidere aerẽ iferioreꝫ.
¶ Et ad 2^{am} dr̃. ꝙ multe ptes pue ei^{9} p q̃s ſit aſcẽſus exha- — Ad 2^{am}
lationũ leuiũ mouent local'r: ſꝫ maiores partes nõ mouent:
ideo dici dꝫ qeſcere ⁊ nõ moueri. Uel dr̃ ꝙ lꝫ nũq̃ꝫ qeſcat to-
ta ſincathe^{cc}: tñ qeſcũt eius maiores partes. ⁊ h̃ ſufficit mihi.
¶ Coꝛ^{m}. aliqd ↄtinue qeſcit de motu locali ⁊ aliqd cõtinue
mo^{r} ⁊ aliqd aliq̊ motu locali qñqꝫ mo^{r} ⁊ qñqꝫ qeſcit. pꝫ p^{m}
media regione aeris quo ad aliq̃ꝫ partẽ eius. pꝫ 2^{m} de celo. ⁊
3^{m} de aialib^{9}: ⁊ forte ꝙ h̃ ppõ ſufficit Ariſt. ¶ Quinta ppõ. — 5^{a}
Tota media regio ↄtinue mo^{r} motu alterationis. pꝫ: qꝛ tota
ↄtinue illuminat ⁊ de nã luminis eſt gñare cal'itatẽ. igit ↄti-
nue p eã totã gñat cal'itas. igit ⁊c̃. ¶ Scd̃o qꝛ vꝫ ꝙ ptes ei^{9}
mote ſint frigidiſſime ⁊ ptes iferiores ⁊ ſupiores eiuſdẽ mi-
nus frigide. mõ d̃ nã taliũ eſt ſeiuicẽ ↄtinue alterare. ¶ Ter-
tio qa ↄtinue oẽs ptes ei^{9} alterãt illuminatione de magis ad
minus vel de minus ad magis pp ↄtinuã a^{am} habitudinem
ſolis ad eã. ¶ Coꝛ^{m}. vꝫ ꝙ nullũ corp^{9} qeſcit. pꝫ: qꝛ oia a^{a} coꝛ^{a}
a media regione mouent local'r: ⁊ media regio continue alte-
ratur. Ad Phi auctoritatem in contrarium dico. ꝙ ſufficit
Pho correlarium concluſionis quarte. ¶ Et ſi dicatur ꝙ
quies pꝫ ad ſenſuꝫ: igitur eſt. ¶ Rñdeo ꝙ frequẽter appet

UVA. BHSC. IyR_143_5

aliqd quieſcere ſenſui qđ tñ mouet̃:motus.n.qñqȝ eſt ita tar
dus ꝙ ſenſus eũ nõ ꝑcipit:⁊ in hoc decipit̃:ſȝ motũ meliꝰ in/
dicat ſenſus q eſt bñ diſpoſitꝰ:ſenſus.n.nõ idicat aliq̃s duas
res ſe habere alr̃ ⁊ alr̃:niſi aliter ⁊ aliter ſe habeant vel ambe
vel vna. Hec de primo dubio.

An al' mouet ex ſe:⁊ nõ graue inaiatuȝ.

¶ Quantũ ad 2m eſt p̊ nõnm:ꝙ aliqd moueri a ſe:vel ex ſe:ꝑt
intelligi quadruplr̃. ¶ Primo qa ẜm ſe totũ mouet aliquo
motu:⁊ ẜm ſe totũ mouent̃ eodẽ motu:ſic vt nulla pars ipiꝰ
mobilis ſit:qn ⁊ moueat ⁊ moueat̃ illo motu. ¶ Scdo mõ
qꝛ ad ſui motũ nõ indiget motore extrinſeco:nec alio motu
extrinſeco. ¶ Tertio ꝙ ſic mor a pnº intrinſeco.ſ.ꝙ cõpona
tur ex duabꝰ partibus:quaꝝ vna mouet ⁊ alia mouet̃. ¶ Et
4° ad ꝓpom dr̃ aliqd mouere ſeipm:vel a ſe:qꝛ ad hoc ꝙ in/
cipiat ſe mouere poſt eius gẽtẽ:nõ indiget motore particula
ri extrinſeco ꝯcurrẽte:q̃uis ante indigeat:tũc ẜm hũc modũ
diceret̃ ꝙ p̊:nec celuȝ:nec aĩal:nec ẽt graue ſimplex mor a ſe.
pȝ:qꝛ nõ celũ:qꝛ ſi pro orbe capiat̃:tũc non mouet illo motu
quo mor:⁊ ſi pro intelligẽtia ⁊ orbe:vna pars eiꝰ.ſ.intelligen
tia nõ mouet̃. De graui ⁊ aĩali pȝ:qꝛ in eis vna pars.ſ.mã nõ
2ª ꝓpõ. mouet ad eoꝝ motũ. ¶ Scda ꝓpõ. 2° mõ celũ capiẽdo ipȝ
pro aggregato ex orbe ⁊ intelligẽtia mouet̃ a ſe:ſȝ nõ aĩal vl'
graue.pȝ pª pars:qꝛ ad hoc ꝙ celũ moueat̃:nõ indiget motu
extrinſeco:nec motore extrinſeco.ſufficit.n.itelligẽtia que eſt
aliqd celi mouere ⁊ orbẽ moueri nl'lo alio ꝯcurrente:⁊ h mõ
vult Phs in hoc 8°.ꝙ ipſuȝ celum eſt p̊mum mouẽs ſeipm.
2ª pars pȝ:qꝛ ad hoc ꝙ moueat̃ aĩal reˡ motor p̊mus:ſil'r mo
tus nutrimẽti itra corpꝰ aĩalis ⁊ multoꝝ hꝰ:ad hoc aũt ꝙ cor
pus ſimplex moueat̃:reqrit̃ motus mediȝ:ſicut dictũ fuit in
3ª 4°. ¶ Tertia ꝓpõ. 3° mõ:tã aĩal q̃ȝ graue ſimplex mouet̃
a ſeipſo.pȝ:qꝛ a ſua forma mouẽte mouet̃:⁊ ꝑ modũ ſequele
4ª ad motũ mãe. ¶ Quarta ꝓpõ.que erat de intentione Phi:
ꝓut i plr̃ibꝰ aĩal põt moueri a ſeipſo 4° mõ:⁊ graue ſimplex
nõ:niſi in paucioribꝰ.pª pars pȝ:qꝛ vt in plr̃ibus aĩal poſt eiꝰ
gẽtẽ:vt poſt ſomnũ põt mouere ſeipſuȝ.2ª pars pȝ:qꝛ ſi gra
ue ſimplex qeſcat nãlr̃:tũc nũq̃ȝ mouet ſeipm:cũ eiꝰ motus a
loco nãli eſſet ei violẽtus. Si aũt qeſcat violente:vel igit̃ eſt
actu graue:⁊ ſi ſic:tũc qeſcit ſurſuȝ ꝑꝑ ipedimẽtum : alr̃ actu
graue nõ qeſceret violẽte:⁊ ꝑ ꝯñs vt in plr̃ibus ad h ꝙ mo/
ueat̃ indiget mouẽte particulari extrinſeco remouente ꝓhi/
bẽs:vel eſt leue:ſicut vapor eleuatus:⁊ ſi ſic:tũc tale vt i plr̃ibꝰ
indiget gñante grauitatẽ:⁊ addit̃ in ꝯne vt in pluribus:eo ꝙ
nõ eſt incõueniẽs graue vl' leue:qñqȝ ꝑ ſuã nãȝ ꝓpriaȝ remo
uere ꝓhibẽs:vt argẽtũ viuũ in piſcide lignea põt ꝑforare pi/
ſcidẽ ⁊ deſcẽdere. Sil'r põt qñqȝ ſeipm reducere ad grauita
tẽ vt vapor ſi remoueat̃ a calefaciẽtibꝰ:ſuppoſito ꝙ nõ ꝯcur
rat particulare gñans grauitatẽ aliud ab eo:nõ minꝰ ſe redu/
ceret ad g̃uitatẽ.hic eſt vnꝰ modus rñdẽdi. ¶ Scdo aduer
te ꝙ alr̃ põt exponi:moueri a ſeipſo:ſic eſt poſſe ſe mouere
nãlr̃ ẜm ꝯrios motus ⁊ poſſe qetare in principio/medio/vel
fine motꝰ:⁊ ſic vr̃ Phm accipere in lr̃a cũ dicit. Et facere ſta
re poſſent ſeipſa:velut ſi ambulãdi cã in ipſo:erit etiã nõ am
bulãdi ⁊ moueri ẜm motus ꝯrios:incõueniẽs eñi ẜȝ vnũ mo
tũ ſolũ moueri hec a ſeipſis:ſi qdẽ ipſa mouẽt ſeipſa. Et tũc
ẜm iſtũ aliũ modũ ponit̃ iſta ꝯ.ꝙ ſic aĩal mouet̃ a ſeipſo:⁊
nõ graue ſimplr̃.pȝ de aĩali:qꝛ mouet ſeipſuȝ ẜm ꝯrios mo/
tus:⁊ eſt in potẽtia eiꝰ ſe qetare cũ vult. Cõtrariũ eſt de g̃uis
ſimplicis motu:ꝓut motũ eſt de ſe:ſil'r ⁊ de leui. Hoc de 2°.

An graue exñs ſurſũ poſt remotionẽ ꝓhibẽtis deorſũ ꝑ ſe mor. pª ꝓpõ.

¶ Pro 3° eſt aduertendũ.ꝙ aliqd dr̃ alicui ꝑ ſe ꝯuenire 3r.p̊m
qꝛ eſt ei ꝯueniẽs ẜm ſuã nãȝ:vt aqua ꝑ ſe frigefactiua. Scdo
mõ qđ ei ſoli cõuenit. Et 3° qñ ptm dr̃ de ſubto ꝑ ſe in pro/
põne:que eſt de p̊ mõ aut 2° mõ dicẽdi ꝑ ſe. ¶ Tũc ponun/
tur ꝓpões.pª eſt.ꝙ nãlr̃ graue exñs ſurſum remoto ipedi/
mẽto nõ mor imediate a ſuo gñante.pȝ:qꝛ forte eiꝰ gñans nõ
eſt:⁊ mouẽs dȝ eẽ ſil' cũ moto:⁊ nõ vr̃ ꝙ eiꝰ gñans ꝯtinue ma
2ª neat ſil' cũ graui moto. ¶ Scda ꝓpõ.tale graue ẽt non mor

imediate a remouẽte ꝓhibẽs.pȝ:qꝛ remoto ipedimẽto:⁊ ſi
remouẽs nõ eſt:nõ minꝰ graue deſcẽdet.2° qꝛ ipm nõ conti/
nue manet cũ graui moto. ¶ Sed dices ꝙ Phs haꝝ ꝯnum
ꝯriũ dicit in lr̃a. ¶ Rñr ꝙ Phs ſolũ voluit:ꝙ ſi aliqd qđ ẜȝ Obo.
ſui nãm deberet eẽ graue ſurſuȝ leuitatũ violente qeſceret:ſi R̃:
tale deberet ſe incipere mouere deorſum nãlr̃ opȝ incurrere
gñans in eo actualẽ grauitatẽ ſimplr̃:ſi aliqđ actu graue ẜm
ſuã nãm ſurſuȝ ꝑꝑ ipetũ violẽte qeſceret:ſi tale deberet inci
pere ſe mouere deorſum neccẽ eſſet ꝯcurrere remouẽs illđ
ꝓhibẽs:⁊ ad illũ intellm dicit:ꝙ graue mor a gñante:vel ꝓ/
hibẽtia ſoluẽte:nõ tñ voluit ꝙ a talibꝰ imediate moueatur.
¶ Tertia graue nõ mor huiꝰ in motu imediate a motu celi 3ª
ipſum ad medium mundi violẽter pellẽte patet:qꝛ tũc minꝰ
graue velocius deſcenderet q̃ȝ maius:eo ꝙ idem violentans
plus põt ſuꝑ minꝰ q̃ȝ ſuper maius.2° tardius moueret̃ ad fi
nẽ.pȝ:qꝛ motus violẽtus eſt in fine tardior. 2° celi.igit̃ illud
minus ſuꝑ ipȝ obtineret. ¶ Quarta.ꝙ nõ mor effectiue de/ 4ª
orſum a ſuo loco nãli ipm graue ad ſe trahẽte.pȝ:qꝛ talis tra
ctus eſſet fortior ꝓpe locũ nãlẽ q̃ȝ diſtans ab eo:eo ꝙ agens
corruptionẽ:fortius agit ꝓpe ſe q̃ȝ diſtãter a ſe.⁊ ꝑ ꝯñs ideȝ
graue nũo plus põderaret ſuꝑ terrã q̃ȝ ſuꝑ turrẽ beate Ma
rie.cuius ꝯriũ docet expientia. Et ſi petat̃ ſi nõ abſtractione
loci nãlis ſic mor:vñ tũc mouet̃ velocius v̈ſus finẽ. Rñdet̃
ꝙ h eſt ꝑꝑ impem acqſitũ ꝑ motũ:⁊ poſt dicet̃:⁊ forte magis
hr̃ in p̊mo celi. ¶ Quinta ꝓpõ.graue nõ ſic mouet̃ deorſuȝ 5ª
ab ipſo meº.pȝ:qꝛ mem reſiſtit motori grauis:⁊ ꝑ ꝯñs magis
ipedit motũ q̃ȝ eũ faciat. Et ſi dicat̃ ꝙ Cõmẽtator dicit 3° ce
li ꝙ graue mouet̃ ad mom mediȝ:ſic hõ exñs in naui ad mo/
tũ nauis:dr̃ ꝙ hoc intelligit Cõmẽtator ſic.ꝙ quẽadmoduȝ
hõ exñs in naui motu vehectionis:nõ mor niſi ſil' cũ motu na
uis:ita graue ſil' exñs in medio non mor localr̃ niſi ſil' motu
medio.⁊ eſt rõ:qꝛ oȝ ꝙ ſil' moueat̃ mem aut diuidat̃. ¶ Se/ 6ª
xta ꝓpõ.graue ſic motũ deorſuȝ nãlr̃ mor imediate a ſua gra
uitate tanq̃ȝ inſtrõ:⁊ ſua forã ſubali tãq̃ȝ pnr agẽte.pȝ:qꝛ non
vr̃ vñ al's moueret̃.modi.n.aliȝ qbꝰ imaginari poſſet ipſum
moueri ſunt amoti. ¶ Septima ꝓpõ.magis directe ad dum 7ª
ꝙ graue cui grauitas ꝯuenit nãlr̃ cũ eſt ſurſuȝ ⁊ remotũ eſt
ipedimẽtũ mor ꝑ ſe deorſuȝ p̊°.pȝ:qꝛ mor ꝑ ſe nãlr̃ deorſuȝ:
vt dic̃ Phs 5° hꝰ:ſecꝰ eẽt ſi grauitas eẽt ei violẽta:qꝛ tũc mo
tus deorſuȝ ſequẽs grauitatẽ ei eẽt violẽtus ⁊ diſcõueniens.
¶ Octaua.graue exñs ſurſum nõ ꝓhibitum:nec mouet nec 8ª
mor:ꝑ ſe deorm 2°.pȝ:qꝛ aliđ ꝯcurrit in mouẽdo:vt deꝰ ⁊ ce
lũ:⁊ aliud ꝯcurrit in moueri.ſ.mem. Poſſet tñ dici ꝙ g̃uitas
⁊ forª ſubalis grauis mouẽt de ꝑ ſe deorſuȝ 2° quo ad moto
res ꝑticulares:qꝛ nullus motor ꝑticulariter ad talẽ mom cõ/
currit nec coagit niſi ipſa. ¶ Itẽ dici põt.ꝙ ꝑ nãm g̃ue ſim/
plex nõ põt moueri ꝑ ſe deorm q̃uis eẽt vacuũ.pȝ:qꝛ nullaȝ
hȝ itriſecã reſiſtẽtiã:⁊ cũ eẽt vacuũ nl'la eẽt extrinª reſiª.igit̃
nõ fieret ſucceſſio ſȝ mutaº.iuxta dicta i 4° ꝑ Cõmẽ.al' poſſet
moueri ꝑ ſe deorſũ:q̃uis ad imaginationẽ eẽt vacuũ.pȝ.qꝛ
hȝ reſiſtẽtiã intriſecã.ſ.leuitatẽ igneã:⁊ h vr̃ velle Phs 8° hꝰ.
vbi vult ꝙ corpꝰ aĩalis eſt ꝑ ſe mom:qꝛ hȝ reſiſtẽtiã itriſecã ⁊
nõ corpꝰ grauis vel leuis ſimplicis:eo ꝙ ipm talẽ reſiſtẽtiaȝ
nõ hȝ. ¶ Nona ꝓpõ.h non eſt ꝑ ſe:graue exñs ſurſum mor 9ª
deorſum.pȝ:qꝛ accidit ei moueri deorm.nihilominꝰ h eſt ꝑſe:
loquẽdo nãlr̃:graue exñs ſurſuȝ nõ ꝓhibitũ mor deorm.pȝ:
qꝛ eſt necẽia ex ꝯditiõe:⁊ ſic vr̃ eẽ de 2° dicẽdi ꝑ ſe. Hec đ 3ª.

Utrũ p̊mꝰ motor eſt ſimplr̃ immobilis. pª ꝓpõ.

¶ Quantũ ad 4m eſt p̊ma ꝓpõ. In mouẽtibus ⁊ motis eſſen
tialr̃ ſubordinatis eſt deuenire ad p̊m motũ a ſeipſo.pȝ:qꝛ cuȝ
nõ ſit in talibꝰ ꝓceſſus in infim:vt dictũ eſt in 7°.opȝ deueni/
re ad p̊m mom:⁊ cũ ſint mouẽtia eẽntialr̃ ſubordinata:nulluȝ
aliud eſt cã oium alioꝝ motuũ ꝑ qđ nõis cãꝝ eẽntialr̃ ſubor
dinataꝝ:qꝛ in q̊lȝ gñe p̊m dȝ eẽ cã oiuȝ alioꝝ.igit̃ illđ vl' mor
a ſeipſo:⁊ hr̃ p̊m:vel ab alio:⁊ ſeq̃t̃ ꝙ ipm nõ eſt p̊m motum a
ſeipſo:mouẽs.n.ipm priꝰ eẽt eo. Itẽ tale mouẽs vel eſſet eo

inferius

UVA. BHSC. IyR_143_5

inferius.ꝛ h̄ nō:qꝛ inferioꝛa ſom mouēt in virtute ipſius:ꝛ iō
2ª nō mouerēt ipm̄:vel ſupius.ꝛ ſic nō vtiqꝫ erit pmū.¶ Se/
cūda ꝓpō.tale pmū motū nō mouet̄ a ſua pte.pꝫ:qꝛ tūc nō
moueret̄ a ſeipſo ſed ab alio extrinſeco.ps eniꝫ itegralis eſt
ex̄ alias ptes.Jtē ſit iª pars.a.vel.a.moueꝛ iterū ab alia pte:
vel a ſeipſa.ſi pm:tūc.a.nō eſt pmū mouēs ſeipm.aliud enim
prius eo mouet ipm:ꝛ ſic nō deueniet̄ ad ipm . Si dicis ꝙ.a.
mor ꝛ nō ab alio:tūc ſeqt̄ ꝙ p.a.erit pm mouēs ſeipm:quare
tunc.a.ſm ſe totū mouet ſicut mor:ꝛ ſic mouebit̄ a ſeipſo ꝑ
ſe:ꝛ pmo.cuiꝰ ꝯ̄riū eſt oſtēſuꝫ in 7º:vel ſm aliud mouet ꝛ
mouet̄ ſm aliud:ꝛ ſic.a.nō erit iſtū pmū mouēs ſeipm:quia
3ª ps eius q̄ ipm mouet poꝛ eſt ipſo.a. ¶ Tertia ꝓpō.ꝙ illud
pº mouēs ſeipm nō mouet ſeipm mediāte foꝛª eēntiali extē
ſa:ſic graue vel leue ſe mouet ſua foꝛª.probat̄ ſic.Talis foꝛª
extēſa nō pt eē pmū mouēs.g̊ ꝯñā nota.ꝛ ꝓbo argum:qꝛ vel
eēt cognitiua vel nō.ſi dicas ꝙ nō:erūt hic inferiꝰ res cogno
ſcitiue q̄ ipſa ꝑfectioꝛes:ꝛ ꝑ ꝯñs ipa nō dꝫ dici pª cā eēntia/
lis ſuboꝛdinata.ſi dicas ꝙ eſt cognoſcitiua:tunc eſt fatigabi/
lis:eo ꝙ oīs foꝛª ſic extēſa cognoſciª eſt fatigabilis:ſicut idu/
ctiue pꝫ.ꝛ ſic ꝯtinue tardius moueret.cuiꝰ ꝯ̄riū videmus.ſic
ēt nō moueret regulariter. 2º cū talis foꝛª eēt coꝛpoꝛea ipſa
nō pōt eē pª cā mouens:eo ꝙ pma cā morꝰ dꝫ eē icoꝛpoꝛea:
al's minus ꝑfecta eēt itellectu humāo:g icoꝛpoꝛeꝰ eſt:vt poſt
hēbit̄. 3º cū nō hēret aliud mouēs ſupꝛa ſeipſaꝫ eēt idepen/
dens:ſed h̄ eſt ſl'm:g̊ oīs foꝛª coꝛpoꝛea mouens hꝫ aliud mo
uens ſupꝛa ſe:ꝛ vltra.g̊ talis nō eſt pmū mouēs.maioꝛ pꝫ.qꝛ
ipſa nō depēderet a ſupioꝛi:eo ꝙ nihil ſupꝛa eā eēt. Si eniꝫ
aliqd ſupꝛa ipſaꝫ eēt:ipſa ab alio moueret̄:nec ab iferioꝛi:qꝛ
illa depēdet ab ea.ꝓbat̄ minoꝛ:qꝛ ipſa indigeret mª.ex q̊ eſt
foꝛª inherēs:ꝛ ꝑ ꝯñs ad ſui eē indiget alio eē.g̊ nō eſt ſimpl'r
indepēdēs. 4º talis foꝛª nō pōt mouere tpe infinito.igitur.
tꝫ ꝯña:qꝛ morꝰ celi ſunt durātes tpe ifinito.g̊.tꝫ ꝯña ad bonū
intell'm.añs poſt declarabit̄ in iſto 8º:qꝛ oſtēdet̄ ꝙ mouēs
finitū nō pōt mouere tpe ifinito.mō talis foꝛma inherēs eēt
4ª omni mō finita:eo ꝙ eēt in magnitudine finita. ¶ Quarta
ꝓpō.pars mouēs pmi mouētis ſeipm nō iheret.ꝛ patet per
tertiā rōneꝫ adductā ad ꝯ̊neꝫ:qꝛ pmū in cauſis ꝛ in mouēti/
bus nullo alio dꝫ idigere:eo ꝙ eſt indepēdēs:ꝛ oīs foꝛª inhe
rens/ſiue diuiſibilis/ſiue iduiſibilis/indiget alio.ſ.ſubiecto
igr̄ ꝛc̄. Scđo qꝛ foꝛma inherēs dꝫ eē educta de poª materie
cui inheret in oībus nāliter ꝓductis.ſic eniꝫ videmus.modo
nō eſt imaginabile pmū mouēs eē eductū.g̊ maioꝛ nota eſt:
minoꝛ declarat̄:qꝛ vel eēt eductū a ſeipſo:ꝛ hoc nō : qꝛ nihil
ſeipm generat:vel ab alio:ꝛ illud fuiſſet mouēs ſubm ad eiꝰ
5ª eſſe:ꝛ per ꝯñs fuiſſet prius eo.¶ Ex his videt̄ ſequi ꝯ̊ qnta.
ꝙ pmū mouēs ſeipſuꝫ:pars ipſius pmi mouētis eſt aliquod
indiuiſibile coexiſtēs ei ſed nō inherēs:qđ dꝫ eē iduiſibile.
pꝫ:qꝛ opꝫ ꝙ ſit itrinſecū pmo mouēti ſeipm:ꝑ pmā ꝓponē:
ꝛ hoc nō pōt eē ſi eēt diuiſibile:niſi tunc eēt foꝛma extenſa:
vel pars itegralis:cuiꝰ ꝯ̄riuꝫ eſt ꝓbatū in ſcđa ꝛ tertia ꝯ̊nibꝰ:
6ª ſed ꝙ nō debeat inherere.pꝫ ꝑ precedēteꝫ ꝯ̊nem. ¶ Ex his
pm mouēs ē ſimpl'r imobile. infert̄ ſexta ꝯcl'o.ꝙ pmū mouens eſt ſimpl'r imobile:ad qđ
ꝓbandū Phs adducit multas rōnes.ꝛ vꝫ ſequi ex dictis:qꝛ
cū ſit iduiſibile ꝛ nō inherēs ſuo mobili nō pōt moueri.nō
enim ꝑ ſe ꝛ a ſe:qꝛ moueret ſeipm ꝑ ſe ꝛ pmo:ꝙ nullus dice/
ret:nec a ſupioꝛi:qꝛ nihil eſt ſuperius eo:nec ab inferioꝛi:quia
oīa talia hñt oēm virtutē mouēdi quā hñt ab ipo:ꝛ ſic ꝑ ꝯñs
magis deberet mouere ſeipm q̄ ab iferioꝛibus:nec pōt dici
ꝙ mouet̄ ꝑ accñs a mobili:cū ei nō ihereat:vt dictū eſt:nec
mobile cū ſit coꝛpoꝛeū hꝫ virtutē mouēdi icoꝛpoꝛeū.Dimiſ
ſo tñ iſto adduco rōnes Phi ꝓbabilioꝛes ꝛ melioꝛes ſupſe/
Pria via ꝯ̊ceſſigās dendo de alijs. ¶ Prima eniꝫ Phi via eſt hec:oꝫ in q̊libet
gñe pmū eē ſimpliciſſimū:ſed h̄ nō eēt niſi eēt imobile.ma/
ioꝛ nota eſt:ꝛ minoꝛ ſiliter.Sed ſcđa pars declarat̄:qꝛ certū
eſt ga nō opꝫ mouens ad hoc ꝙ moueat moueri:imo multa
mouēt que nō mouent̄.iſta g̊ eēnt in genere mouētiū ſimpr
pº mouēte tūc ꝯ̄ ipm mor. ¶ 2ª via eſt.ꝙ cū nō moueat̄ ab
alio ſupioꝛi:ſi moueret̄:vel ſe moueret vniuoce : ꝛ h̄ non:qꝛ 2ª via
tūc illā diſpōnē actu in ſe hrēt ſm quā moueret:ꝛ ſil'ꝫ in ſe
gñaret:qđ eſt ipoſ'e.hñs.n.aliquā foꝛmā nō mor ad illā:vel
equoce:ꝛ ſi ſic:cū ſit mouēs pm:opꝫ ꝙ oēm effectū quē facit
virtual'r in ſe ꝯtineret.al's gñaret ꝑfectionē maioꝛeꝫ q̄ met
hēret : ꝛ per ꝯñs oēm effectū pncipalē virtual'r in ſe cōtine/
ret:fruſtª in ſe aliqd ꝓduceret.iō nō moueret̄.Eſt aūt gene/
rans vniuocū:qđ rōne ꝯſil'em effectū ꝓducto in ſe ꝯtinet:vt
cū calidū vel cal'itas gñat caliditatē.Gñatio equoca cū non
ꝯtinet gñans effectū ſimilē in ſe foꝛmal'r effectuꝫ ꝓducto:vt
cū gñat̄ al' ex putrefactiōe vel caliditas ex lumine.¶ 3ª via 3ª via
eſt.pars mouēs pmi mouētis ſeipm:vel moueret̄ ꝑ ſe vel ꝑ
accidēs:ꝛ nullo modoꝝ pōt dici.igit̄.maioꝛ pꝫ.minoꝛ decla
rat̄.pº nō ꝑ ſe:qꝛ vel a ſeipſa pº:ꝛ ſic eēt oppom vnius prius
ꝓbati.vel ab alia:ꝛ ſic nō eſt pm mouēs:qꝛ pars mouēs eam
de ꝑ ſe eſt poꝛ ꝛ eque pª ſic̄ ipſa:nec pōt dici ꝑ accñs : qꝛ ſi ꝑ
accñs:tc̄ ſtat eā qñqꝫ nō moueri:ea tñ mouēte:ꝛ ꝑ ꝯñs nūq̄
mor.Ex quo.n.qñqꝫ pōt mouere nō mota eodem mō ſem/
per pōt.g̊ fruſtra por ei poſſe ꝯuenire motuꝫ. ¶ 4ª via.Si 4ª via
mor nō poſſet mouere regulariter:ſꝫ mouet regulatiue.g̊ nō
mor.maioꝛ pꝫ:qꝛ hēret ſe al'r ꝛ aliter itrinſece.g̊ ēt al'r ꝛ al'r
moueret.minoꝛ pꝫ:qꝛ motus circularis pus dꝫ eē ſimplex ꝛ
regulariſſimus.¶ 5ª via.qꝛ iuenit̄ mom nō mouēs:ēt iuenit̄ 5ª via
mouēs nō motū.tꝫ ꝯña:qꝛ cū in qbuſdā iuenitur mouere ꝛ
moueri ꝯiuncta:ſi ꝯtingit poſteriꝰ ſepari a prioꝛi:multo ma/
gis poterit pus a poſterioꝛi : mō mouere eſt pus q̄ moueri.
añs pꝫ:qꝛ mā pª eſt mota ꝛ non mouet:nec pōt mouere:hoc
ſufficiat ad ꝯ̊neꝫ.¶ Foꝛte dices:oē motū ꝑ ſe pōt mouere ꝑ Obo.
ſe.g̊ omne ꝑ ſe mouēs pōt moueri.ꝯñtia vꝫ tenere a ſimili.ꝛ
añs pꝫ ex 5º:qꝛ nihil eſt ꝑ ſe motū niſi h̄ aliqd:ꝛ qđlibet tale
pōt mouere.¶ Rñdere debes negādo ꝯñaꝫ:qꝛ nō eſt ſil'e: Solo.
qꝛ opꝫ in oī ꝑ ſe moto eē foꝛmā que eſt poª actiua:eo ꝙ mā
neqt eē ſine foꝛª:ſed nō eſt ſic in motoꝛe p:poª paſſiua ꝑꝑ ꝑ/
fectionē motoꝛis.¶ Quoad 5m eſt ꝯ̊ rñſalis h̄.ꝙ tñ eſt vnꝰ An vnus ſit primus motoꝛ.
pmus motoꝛ.pr:qꝛ ſi plures eēnt:vel eēnt pciſe eque ꝑfecti:
ꝛ ſic alter eoꝝ ſupflueret:vel vnꝰ eoꝝ eēt ꝑfectioꝛ alio:ꝛ tūc
opꝫ ꝙ minꝰ ꝑfectus nō eēt pmus motoꝛ:depēderet.n.a ꝑfe
ctiōe ꝛ eēt ꝑꝑ ipm.Jtē qꝛ nō eēt niſi vnus pmꝰ morꝰ:vt poſt
dicet̄.g̊ ēt ſolū eſt vnus pmus motoꝛ pari rōne.Hec de 5º.

Tertio eſt nōnm ꝙ Phs in 3ª pte octaui pnr ꝓbat p.ꝙ 3ꝰ trac.
morꝰ localis eſt pꝰ motuū.pꝫ:qꝛ ſoꝰ ꝯtinuꝰ ſem T.c.54
per durat.oēs aūt alij iceperūt eē ꝛ deſinūt eē:vt nulla alte/
ratio ꝓpe dicta ſꝑ durat:nec gñatio ꝛ coꝛruptio:ſeu augmē/
tatio.quō aūt morꝰ localis ſꝑ durat:hēbis in qōne. ¶ Cōfir
mat̄.qꝛ oē aliū motū pceſſit localis vt eius cā:ſed nō opꝫ ꝙ
motū localē pceſſerit aliqs alioꝝ vt cā eiꝰ.g̊.maioꝛ pꝫ indu/
ctiue.ſi enim aliqd icipit alterari ꝙ prius nō alterabat̄.opꝫ
ꝙ hoc ſit ꝑ motū localē applicātē alterās ipſi alterabili.ſil'r
ſi augeri debeat aliqd:opꝫ motū localē aduenire ipſi. Jtē ſi
gñari debeat oꝫ motu locali gñans applicari ſubto ex q̊ fit
gnō.minoꝛ pꝫ.qꝛ nullus aliꝰ morꝰ eſt cā morꝰ localis circula
ris celi.¶ 2º pr.ꝙ nulla alia mutatio a locali eſt ꝑpetua.pꝫ T.c.62.
qꝛ iter oppoſitos terminos neqt eē mutatio ꝑpetua.mō q̄lꝫ
alia mutatio eſt iter oppoſitos terminos:ſic̄ pꝫ ex 5º huiꝰ:cir
cularis aūt morꝰ nō eſt iter oppoſitos terminos:ſꝫ ab eodeꝫ
ad ideꝫ.¶ 3º ꝓbat ꝙ morꝰ reflexus cōpoſitꝰ ex motu q eſt
ante ſignū reflectēs:ꝛ ex motu q poſt ſignū reflectēs : nō eſt T.c.65.
vnus.pr pº:qꝛ ad vnitatē motus reqrit̄ vnitas diſpōnis ſm
quā eſt morꝰ:ſꝫ in tali motu nō eſt ſic.igit̄ talis morꝰ nō eſt
vnus.maioꝛ pꝫ ꝑ dicta in 5º.ꝛ minoꝛ pꝫ:qꝛ morꝰ ante refle/
xionē ꝛ poſt ſunt ꝯ̄rij.ꝯ̄ria aūt nō ſūt vna diſpō. 2º ſic. Nul
lus morꝰ iterruptꝰ qete eſt vnus:ſꝫ oīs morꝰ reflexus eſt in/
terruptꝰ quiete.g̊ nō eſt vnꝰ.maioꝛ pꝫ ex qnto.minoꝛ decla/

UVA. BHSC. IyR_143_5

raẗ:in oi illo ſigno mobile qeſcit in quo eſt adeqte ⁊ in actu:
ſed in motu reflexo mobile in termino reflexionis aliqñ eſt
adequate ⁊ in actu.ḡ in illo qeſcit.maioꝛ pꝫ:qꝛ qđ ꝯtinue mo
uet:đu mor:nullo toto tpe in ſpatio ſibi eq̄li:vt ꝓbatum fuit
pꝛius in 6o huiꝰ.vt ſi aliqd moueẗ ab.a.p.b.in.c.⁊ eſſet.b.eq̄/
le ſpatiũ coꝛpoꝛi moto ipm:nullo toto tpe eſſet in.b.Et p̄t p/
bari p rōnē Phi hic:qꝛ ſi.a.aliquo tpe eſt in.b.manifeſtũ eſt
ꝙ io nō abeſt ipſi.b.ſigneẗ.igiẗ totuꝫ tp̄s ſequens p qđ abeſt
ipſi.b.iter pm inſtãs iſtius ⁊ pm inſtãs tpis quo adeſt.oꝫ tp̄s eē
mem.⁊ p ꝯñs p totuꝫ illud tp̄s eſt in.b.⁊ ſeqẗ ꝙ qes eſt in.b.
minoꝛ đclaraẗ:qꝛ qđ mor motu reflexo vtiẗ illo fine ſpatij
ſibi eq̄li tanq̄ꝫ fine:al's motus añ reflexionē nō fuiſſet finitus
tanq̄ꝫ p̄no motus ſequẽtis icipet fieri ab aliquo ſigno:in quo
T.c.68. mobile nunq̄ꝫ fuiſſet.¶ 4o ſoluit rōnē Zenonis:qua đicit ꝙ
nullũ ſpatiũ poſſet trãſiri:qꝛ infinita nō p̄nt tranſiri ſicut nec
numerari:ſoluit al'r q̄ꝫ in 6o.đi. ꝙ infinita in actu nō p̄nt trã/
ſiri:ſꝫ infinita in poa:vt tp̄s in poa includit infinitas ptes bñ
trãſit.¶ 5o oſtẽdit ꝙ inſtãs trãſmutatōis inſtãtanee eſt attri
T.c.69. buẽdũ poſterioꝛi paſſioni:q̄uo ſit h̄ veꝝ đcm̄ ē in 6o.¶ 6o p/
bat ꝙ nihil ꝓhibet mom circularē eē ppetuũ:qꝛ illuꝫ mom q
eſt ab eodē in idē nihil ꝓhibet eē ppetuũ:ſꝫ morꝰ circularis
eſt huiꝰ.ḡ ⁊c.maioꝛ pꝫ:qꝛ qđ mor ab eodē i idē ꝭꝫ reflexionē
nullã hꝫ cãm qetis:ſicut qđ mor reflexe.⁊ minoꝛ nota eſt:qꝛ
T.c.73. in motu circulari nulla eſt reflexio.¶ 7o pꝛobat ꝙ inter oia
gñā motuũ motꝰ circularis eſt pm genus:qꝛ iter oia gñā mo/
tuũ motꝰ local' eſt p̄mus:iter oēs ſpēs motus localis:circula/
ris eſt pa.igiẗ circularis eſt ſimpl'r p̄mꝰ.pꝫ maioꝛ p p̄nm iſtiꝰ
notabilis.minoꝛ đer:qꝛ nō ſũt niſi tres ſpēs motus localis in
gñe.ſ.rectus/circularis/⁊ miſtus/ex eis.mō circularis eſt p̄oꝛ
miſto ſicut ſimplex.⁊ cã cōpoſitiōis cãto:velut lr̄e ſyllabis:
miſtus.n.ex circulari cōpor:ſil'r circularis eſt p̄oꝛ recto:qꝛ re
ctus eſt ꝭm lineã minus pfectã.ſ.cui p̄ōt fieri additio:circula
ris ꝟo eſt ꝭm lineaꝫ pfectam:puta circularē cui nō p̄ōt fieri
additio.Itē circularis eſt regularis:⁊ rectus nō.¶ 3o circula
ris eſt ppetuus:⁊ rectus nō. ¶ 4o qꝛ circularis eſt menſura
omnium alioꝛum:vt pꝫ ex tertio notabili.

Dubia. ¶ Hic queritur pꝛimo vtrũ motus localis eſt p̄mus motuũ.
¶ 2o vtrũ in oi motu reflexo eſt quies media. ¶ 3o vtrum
ſolus motus circularis poſſit eſſe perpetuus.

An morꝰ localis eſt p̄mus motuum. ¶ Pro p̄ eſt notandũ ꝙ motus localis eſt q̄litas fluxibilis:cu
ius ptes nō pmanēt:vt đictũ eſt in 3o hꝰ:q̄ꝫq̄ꝫ alij đicãt ipſuꝫ
eſſe mobile:qbus foꝛte hec quoq̄ño ad quedam eſt faciliꝛ.
¶ 2o recolẽdũ eſt đictũ pꝛius:ꝙ nullus motus eſt ppetuus.
¶ 3o ſuppor ꝭm Phm ꝙ mũdus eſt ppetuus.¶ 4o aduer/
taẗ ꝙ motus localis alteri motui cōparabilis eſt:aut in pfe/
ctione eſſentiali reꝝ:aut in pfectiōe ſibi ex cauſis ſuis:⁊ quo/
dãmō ſibi attributa extrinſece. ¶ 5o recole:ꝙ alteratio eſt
qualitas que ꝓduciẗ:vel ſaltē eſt đue q̄litates:qua vna gñaẗ
⁊ alia coꝛrũpiẗ.ſil'r ⁊ gñō eſt foꝛma q̄ gñaẗ:ꝓbatuꝫ fuit in p̄.
pa ꝯ. ¶ Ex qbꝰ iferunẗ ꝯnes.pa.Oꝛ nullus motꝰ localis eſt oi alio
p̄oꝛ tpe.pꝫ:qꝛ vel eēt ppetuus.⁊ hoc nō p 2m p̄miſſoꝝ:vel fi/
nitus a parte añ ⁊ a pte poſt:⁊ ſi ſic:cũ mũdus ſit ppetuus p
3m p̄miſſoꝝ:ſer ꝙ ipſa fuit alia gñō ſeu alteratio p̄oꝛ.Cōfoꝛ/
miter ꝓbaẗ.ꝙ nullus motus localis eſt p̄mꝰ motuũ tēpoꝛe.
2a ¶ Scđa ꝓpō.Oꝛ etiã nullus eſt p̄mꝰ motuũ pfectione:cōpa
rando ipm alijs motibꝰ in pfectione eſſentiali reꝝ itrinſece.
pꝫ:qꝛ ē accñs nō pmanēs.p pm p̄miſſoꝝ:tale aũt nō eſt itrin/
ſece pfectius gñōne:aut alteratione:que ſunt foꝛme pmanen
tes:aut ſaltē erũt per qntũ:imo motus localis accñs eſt:⁊ ge/
neratio ſuba.Ois aũt ſuba:vt ſupponiẗ ad p̄ſens:eſt oi accidē
te pfectioꝛ.¶ 3a ꝯ que fuit magis đe mēte Phi.Motus loca
3a Motũ celi celi p̄oꝛē a'ijs. lis celi eſt p̄oꝛ alijs motibꝰ q nō ſũt motus locales tpe:ad im
intell'm.ꝙ quolꝫ alio motu q̄ꝫtocũqꝫ in đuratiōe ſignato:eſt
đare motũ celi ꝯtinuũ in đuratōe p̄cedēte ipm tpe:⁊ coexñtē
ipſi toti:⁊ nō eſt ſic đe quo vis alio motu reſpectu motꝰ celi.

pa ps pꝫ:qꝛ ſi gñōnē vnius anni repias:capiã motũ celi đuoꝝ
annoꝝ qui ꝭm vnũ annũ illã gñōnē p̄cedit ⁊ ꝭm aliũ annuꝫ
coexiſtit ipſi toti.2a pars etiã pꝫ:qꝛ nō vĩ ꝙ tu poſſis repire
gñōnē vel alterationē mille annoꝝ vel cētũ miliũ annoꝛuꝫ.
¶ Sed ꝯ.qꝛ vĩ ꝙ ſub eqnoctiali ſit ppetua alteratio aq̄ ꝯtia
ſil'r ⁊ ppetua gñō aeris ꝯtia.¶ Rñdeẗ ꝙ q̄ꝫuis h̄ poſſit ꝯce/ Obo Soto.
di:valde large loquēdo đe motu:tñ ꝓpꝛie loquēdo nō eſt ibi
ppetua gñō aeris ꝯtinua:nec ēt ppetua alteratio continua:qꝛ
nō ſp in eadē pte ſphere aeris eſt ibi alteratio ꝯtinua:nec ēt
eſt ibi ſp gñō ꝯtinua:niſi ipꝛop̄e:reſpcũ totalis ſphere aeris
que ſp gñaẗ ibi ꝭm ptes.ꝯſtat.n.ꝙ alia ⁊ alia ps aq̄ ⁊ điſcōti
nue ibi coꝛrũpiẗ:⁊ ſic nō eſt ꝓp̄e totalis gñō cētũ annoꝝ:ſeu
alteratio ꝯtinua pp điſcōtinuitatē ſubti ex quo ſit gñō:vñ đe
hoc magis videbiẗ in 2o đe gñōne.¶ 4a ꝯ.Motus celi eſt 4a
pꝛioꝛ alijs pfectione/đenoīatione extrinſeca.pꝫ:qꝛ a motoꝛe
immobili/ppetuo/⁊ immãli.Itē qꝛ eſt effectꝰ imediatꝰ nobi/
liſſimi agētis.ſ.p̄mi motoꝛis.¶ 5a eſt.Ille motꝰ eſt p̄oꝛ alijs 5a
via cãe:via regularitatis:via oꝛdinis:via nãe:⁊ via p̄oꝛitatis:
a qua nō ꝯuertiẗ ꝯtia ſubſiſtēdi.pꝫ p̄ma ps:qꝛ eſt oiuꝫ alioꝛũ
motuũ ꝓp̄e đictoꝝ cã.⁊ nō eꝯ.2a qꝛ eſt maxie regl'aris.3o qꝛ
oꝛdine nãe cã eſt p̄oꝛ cãto.4a qꝛ cã eſt nã p̄oꝛ ſuo cãto.5a qꝛ
bñ ſeqtur.gñō vl' alteratio eſt.igiẗ motꝰ celi eſt.loquēdo nã/
liter:ſꝫ nō eꝯ.cũ ſit motꝰ celi ꝭm Phꝫ:alioꝝ necĩa cã ⁊ nō ꝯ.
¶ 6a.In his iferioꝛibꝰ motꝰ localis eſt p̄oꝛ alijs via ſuppō/ 6a
nis:ſic ꝙ vt in pl'ibꝰ añ quēlꝫ alioꝝ imediate p̄ſupponiẗ lo/
calis:ſꝫ nō eꝯ.pꝫ:qꝛ añ augmētationē motꝰ localis nutriti:añ
alterationē motꝰ alterabilis ad alterãs:vel eꝯ:añ gñōnē ap/
pꝛoximatio gñantis ad gñabile:nō ſic eſt ꝯ.nō.n.opꝫ ſi aliqd
đebeat moueri local'r.ꝙ vt in pl'ibꝰ p̄cedat alteratio vel ali/
qs alter motꝰ imediate.¶ 7a extrinſece motꝰ localis in rebꝰ 7a
inferioꝛibꝰ eſt p̄oꝛ alijs:via pfectōis.pꝫ:qꝛ eſt poſterioꝛ gñō
ne:⁊ talia ſũt p̄oꝛa pfectiōe.9.metace.Etiã qꝛ ſom pfectis ꝯue/
nit vt aialibꝰ:⁊ itellige auctē.ꝙ poſterioꝛa in ꝓgreſſu nãe q
eſt ad pfectionē ſunt pfectioꝛa:q̄ꝫuis.n.ſenectus eſt poſterioꝛ
iuuētute.nō pp h̄ eſt ea pfectioꝛ.Itē itelligere:ſunt pfectioꝛa
nō in ſe ſꝫ extriſece.i.res que gñaẗ eſt pfectioꝛ in điſpōnibꝰ
que in ea poſterius gñanẗ q̄ꝫ qñ eſt ſolũ cũ điſpōnibꝰ q̄ in ea
p̄us gñanẗ:vt pfectioꝛ eſt ſoꝛ.cũ điſpōne q̄ p̄ōt ſe mouere lo
cal'r:q̄ꝫ qñ eſt ſom cũ điſpōnibꝰ añtibꝰ illã.¶ 8a.In eodē ge/ 8a
nerabili tpe motus local' eſt poſterioꝛ alijs.pꝫ in aiali:nec eſt
contra 6am.qꝛ illa lor đe motibꝰ localibꝰ điuerſoꝝ:ſic q̄litates
alteratiue motiuis ſunt p̄oꝛes:ita alteratio p̄cedit motũ loca/
lē in eodē:ſꝫ nō oꝫ ꝙ in điuerſis:ſic đicit ꝯ 6a.¶ Cōtra ꝯnem ꝯ 3am ꝯne
3am đicereẗ foꝛte.ꝙ Phs in h̄ 8o đic motũ localē eē poſterio/
rē gñōne.igiẗ nō eſt p̄oꝛ tpe.¶ Rñr ꝙ ibi nō lor đ motu ce Rx.
li:ſꝫ iſtoꝝ iferioꝛũ:⁊ ſic itelligit ꝯnē iã poſitã.Hec đe pꝛimo.
¶ Quantũ ad 2m ſciēdũ eſt:ꝙ p motũ localē reflexũ oꝫ itel/ An in oi motu reflexo cadat qes media
ligi morꝰ cōpoſitus ex đuobꝰ motibꝰ:quoꝝ vnꝰ eſt ad aliquē
terminũ:⁊ alius eſt ab eodē:ſic morꝰ cōpoſitus ex motu p̄ile
đeoꝛſuꝫ ⁊ eiuſdē motu ſurſuꝫ.¶ 2o aduerte ꝙ 2r motus p̄ōt
reflecti.Uno mō p ſe vt i exo p̄oꝛi.Alio mō p accñs:vtputa ſi
mobile p ſe p̄ mor ad aliquē terminũ:⁊ poſt p accñs rōne mo
tus alterius moueaẗ ab eodē:vt ſi lãcea pēdente muſca aſcē
deret verſus conũ lãcee:⁊ in medio motus muſce lãcea cade
ret:velocius đeoꝛſuꝫ q̄ꝫ muſca aſcēderet. ¶ Tũc ſit p̄ma ꝯ pa ꝯ.
in qua oēs ꝯueniũt.Oꝛ in motu reflexo đe p accñs:nō opoꝛ/
tet eē qetē mediã.appꝫ:qꝛ in caſu pꝛioꝛi muſca p̄ aſcendit ⁊
poſt đeſcēdit:⁊ nō opꝫ eã qeſcere in medio:eo qđ ſtat cũ to/
to caſu muſcã ꝯtinue moueri verſus extremũ lãcee.¶ Sed Obo
ꝯ đices.ponaẗ caſus ꝙ terminus motus ſurſuꝫ ſit.c.tunc vel
muſca aliqñ eſt in.c.⁊ ſi ſic:tũc in aliquo tpe eſt in.c.⁊ p ꝯñs
qeſcit in illo tpe:⁊ p illud tp̄s:vel nunq̄ꝫ eſt in.c.⁊ ſi ſic.c.non
eſt terminus motus ſurſuꝫ.Itē nũc đeſcēdēdo moueretur a Soto.
termino.c.in quo nunq̄ꝫ fuiſſet.¶ Rñdeẗ ꝙ in.c.fuit aliquo
tēpoꝛe ⁊ nullo toto.ſil'r moueẗ đeſcēdēdo ab aliquo termio
in quo

UVA. BHSC. IyR_143_5

in quo nullo tp̄e fuit:ſic a medijs pũctis ſpatij ſup q̊ eſt mo/
tus mor ꝯſus ex̄mũ:tñ vt dcm̄ eſt:in nllo ſibi eq̄li ſpatio fuit
aliq̊ toto tp̄e. Uel dr̄ ꝙ in nllo tp̄e fuit in.c.actu:eo ꝙ ibi nõ
geuit:ſ; ibi bñ poª.ſi eni geuiſſet fuiſſet ibi in actu:nec eſt in/
2ª cõueniẽs ꝙ in ternº moꝰ ſurſuz mole fuit ſolũ poª. ¶ 2ª ꝯ.ſi
aliq̄d mor nãlr ad aliquẽ term h nõ põt moueri nãlr ꝯ ab
eodez reflectẽdo:niſi ibi geſcat.pz:q2 fruſtra nã moueret ſe
ad aliquẽ term ei nãlẽ quẽ ſtati; dimitteret. Jtẽ ſi moꝰ eſt nãl
ad.a.tũc eſt cũ iclinatione ad.a.⁊ illa iclinatio nõ põt ſubito
corrũpi:nec oppoſita iclinatio ſubito itroduci.igit̃ o; ibi tp̄s
eẽ mediũ añq̃ oppoſita iclinatio itroducat̃ mouẽs reflexe
ab.a.igit̃ ibi eſt ges media añ 2m mom. Et h ꝯ ſufficit Pħo:
q2 voluit ſolũ hĩc ꝙ moꝰ rectꝰ reflexus nõ ſit vnꝰ:eo ꝙ iter/
rũpit̃ gete añ ⁊ poſt reflexionẽ:⁊ ꝙ ſecꝰ eſt i circulari:q2 q̃/
uis ſit nãlis ab eodẽ in idẽ:tñ eſt maxime vnꝰ:⁊ iõ põt eẽ p/
3ª petuꝰ ad bonũ itellm:l; nõ rectꝰ. ¶ 3ª ppõ:q̃uis in motu re
flexo nõ iteruenirет ges:nõ ppt h eẽt vnꝰ moꝰ.pz:q2 nõ fie/
ret ſm eãdẽ diſpõnẽ ſpẽi:imo forte ſunt ꝯrij:⁊ talia nõ ſunt
vnũ. ¶ Pro pbõne 4e ꝯnis ſupponit̃ p̊.ꝙ piecta mouent̃
p ipetũ imp̄ſſum ipſis a pijciẽtibꝰ:⁊ ꝙ h ipetꝰ eſt res nãe p/
manẽtis:l; nõ diu manet:vt patebit in nõbili ſequẽti. 2º ſup
ponit̃.ꝙ nulla latitudo g̃dualis tota ſil̃ dep̄dit̃ in iſtis rebꝰ
corporeis.pz:q2 corrũpẽs ſi ſit ꝯm in duplo plus obtinet ſup̄
medietem q̃ ſup̄ totũ.g̊ in duplo citiꝰ corrũpet medietatẽ q̃
totũ. 2º.q2 aliꝰ corrũpẽs eẽt ifite vtutis.pbr ꝯña:q2 der corrũ/
pẽs:qd̄ foram datã g̃dualẽ corrũpat ſucceſſiue:tũc corrũpẽs
eãdẽ ſubito excedit ip̄; i agẽdo corruptiue plus q̃ i duplo ⁊
plus q̃ in cẽtuplo:⁊ ſic ſine ſtatu.igit̃ vigorẽ corruptiuũ ſuc/
ceſſiue ꝯtinet q̃tũcũq; ml̃tiplicatũ.igit̃ eſt in vtute corrupti
ua ifim:qd̄ fuit pbãm. Nec valeret rñſio ſi diceret̃ ꝙ ꝯña nõ
valet:eo ꝙ q̃uis pfectionẽ bouis q̃tũl; ml̃tiplicatã pfectio
humana excedat:nõ tñ eſt ifita:q2 nõ arguo in vtutibꝰ diuer/
ſaꝝ ſpẽrũ:ſ; eiuſdẽ puta corruptiuis eiuſd ꝯrij nãlr. ¶ Tũc
4ª ſeq̄t̃ 4ª ꝯ.ꝙ in motu reflexo piectoꝝ ſurſuz eſt ges meª.pz:
q2 lapide piecto ſurſuz eſt aliqd̄ tp̄s q̊ nec aſcẽdit nec deſcẽ/
dit.igit̃ ⁊c̃.ꝯña t;.añs pbr ſic.ꝙ lapis ſit g̃uis vt tria ⁊ mem
diuidẽdũ reſiſtat vt vnũ:erit igit̃ td̄ reſiſtẽtia vt 4or reu moꝰ
ſurſuz. Et cũ a pportione eq̄litatis ⁊ minoris ineq̄litatis nõ
ſit actio:op; vt ipetꝰ pellẽs ip̄m ſurſuz ſit maior q̃ 4or:tunc
erit aliqd̄ tp̄s in q̊ iſte ipetus eſt itẽſior q̃ vt duo ⁊ remiſſior
q̃ vt 4or:⁊ p id nec aſcẽdit nec deſcẽdit lapis.g̊.t; ꝯña. pª ps
añtis p; p 2am ſuppõnẽ.⁊ 2ª pz:q2 qñ eſt remiſſior q̃ q̃tuor
ſt minor q̃ reſiſtẽtia iclinãs ad deorſuz .igit̃ lapis nõ mor
ſurſuz. Jteꝝ q̃diu eſt itẽſior q̃ duo:reſiſtẽtia eiꝰ ꝯ motũ de/
orſuz:vna cũ reſiſtẽtia medij:eſt maior q̃ tria.g̊ g̃uitas lapi/
5ª dis q̊ p̄ciſe eſt vt tria:nõ ſuffic̃ mouẽ deorſuz. ¶ 5ª ꝯ. Jn mo/
tu reflexionis g̃uis cadẽtis ad terrã ⁊ reſiliẽtis eſt ges meª.
Pror in motu ſpherice terre ſic reſiliẽtis eſt ges meª.igr ⁊c̃.
ꝯña nota eſt.añs pbr:q2 in hꝯ motu terra in ea pte p quã ce/
cidit ſup terrã cõprimit̃ ꝯſus cẽtrũ:⁊ cũ illa cõpreſſio ſit de
nec̃itate in tp̄e:eo ꝙ eſt motꝰ localis ptiũ ex̄liũ ꝯſus cẽtrũ:ſe̅
ꝙ illa terra p totũ illd̄ tp̄s eſt apud durũ cõprimẽs ptes ter/
re:⁊ p ꝯñs aut tota aut aliq̄ ps eius apud illud geſcit a motu
locali:qd̄ fuit pbãdũ. Cõfir i iſtãti imagº in q̊ p̄ tãgit terrã:
nõ põt illa terra icipe reaſcẽdere in h caſu.igit̃ ⁊c̃.ꝯña nota
eſt diligẽter iſpiciẽti.pbo añs:q2 tãtũ quãtũ ipetꝰ inferioris
ptis terre ꝯtingẽtis terrã põt ſurſuz pellere:tãtũ ipetꝰ medie
tatis ſupioris pellit deorſuz:q2 iferior medietas nõ p̄t ei tãtũ
reſiſtere:ſic̃ terra iferiori medietati:⁊ cũ h g̃uitas terre reſi/
ſtit:q̄re q̃diu durat pulſio deorſuz ab ipetu ptiũ ſupioꝝ eſt
maior cã getis q̃ moꝰ:imo ob hãc ꝯcuſſionẽ ab ipetu ptiũ ꝯ
6ª inuicẽ frãgunt̃ duriſſimi lapides qñ ab alto cadũt ppt forti
tudinẽ ipetuũ ſibiinuicẽ obuiantiũ. ¶ 6ª ꝯ in reſilitiõe g̃uis
piecti ꝯ ſolidũ ẽ ges meª.pz:q2 ſi terra ſpherica pijceret̃ ad
7ª parietẽ fieret cõpreſſio terre ex vna pte ꝯſus cẽtruz:q̄re ⁊c̃.
deduc rõnẽ ſic in p̄cedẽti ꝯne. ¶ 7ª ꝯ nũc infert̃ pbabilr.ꝙ
in oĩ motu locali reflexo q̊ mobile de p ſe morante ⁊ poſt:⁊
nõ p accñs:eſt ges media.pz:q2 ex q̊ eſt in tribꝰ caſibꝰ exp̄ſſis
in p̄cedẽtibꝰ ꝯnibus videt̃ ꝙ vbiq; ita ſit:tñ vt mihi videt̃
minime in illis appet. ¶ Sed replicat̃ valde fortiter. p̊ ꝯ Obo 2e
imaginationẽ ſuppõnis 2e ꝯnis ⁊ 4e:q2 p̊ videt̃ ꝙ ipetꝰ mo ꝯnis.
uens piectũ ſubito g̃net̃ totus:q2 al̃s motꝰ violẽtus nõ eſſet
velor in p̄nº q̃ in fine. Cuius ꝯm dic̃ Pħs 2º celi.⁊ p; ꝯña:q2
velor eẽt moꝰ q̃ ipetꝰ eẽt itẽſior:⁊ ſi ſubito g̃net̃ ẽt ſubito cor/
rũperet̃. ¶ 2º q2 ſupponit̃ ꝙ in g̃ui g̃uitas eq̄lr moueat ⁊ 2º
reſiſtit:puta ꝙ moueat vt 3ª ⁊ reſiſtit vt 3ª:⁊ h nõ vr̄ eẽ ne/
ceſſariũ:q2 l; eadẽ cal̃itas calefaciat ⁊ reſiſtat ifriditati:nõ tñ
equalr reſiſtit ſic̃ agit. ¶ 3º ꝯ 5am ꝯnẽ.q2 ſi pila cadẽs ſup ter Obo 3e
rã geſceret:q̄d moueret eaz poſt ſurſuz: nõ ipetus:q2 ingete ꝯnis.
ꝯbilitat̃ ꝯtinue.ſi igit̃ tp̄e getis nõ põt eleuare:nec etiã poſt
poterit:cũ poſt erit debilior. ¶ 4º ꝯ 6am ꝯnẽ:q2 q̄d ſuſtine/
ret pilã apud parietẽ: nõ ipetꝰ q nãtꝰ eſt mouẽ ex nã ſua:nec
grauitas:put nom eſt. ¶ 5º ꝯ 7am:q2 ſi faba pijceret̃ ꝯ mola/
rẽ deſcẽdẽtẽ ſi geſcit:ſil̃ geſcit molaris.ſi nõ geſcit:fl̃a eſt ꝯ.
¶ 6º:q2 ſi filo mure pede alligato mure currente:ad te non
poſſes detrahẽ murẽ:ſine gete meª videt̃ alienũ. ¶ Ad iſta Solo pe
rñr p ordinẽ. Ad p̄m ꝙ ipetꝰ ille nõ ſubito:ſ; ſucceſſiue g̃nat̃ obonis.
in piectũ:iõ o; pijciẽs p aliud tp̄s eẽ ſil̃ cũ piecto vt ipetu;
itẽdat. Cõcedit̃ ẽt ꝙ motꝰ violẽtꝰ nõ eſt velor in p̄nº:imo ici/
pit a nõ g̃du velocitatꝭ. Ad Pħm dr̄ ꝙ voluit ꝙ ſit velor cir/
ca p̄nm.ſ.modicũ poſt p̄nm. ¶ Ad 2m ꝙ vtus motiua deorſũ Ad 2m
aut ſurſuz tãtũ reſiſtit violẽtãti q̃tũ iclinat ad locũ nãlẽ.ni/
hil eni eſt eiꝰ reſiſtẽtia niſi iclinatio ad locũ nãlẽ:ſ; nõ eſt ſil̃e
de q̄litatibꝰ alterationis:q2 pp gnõnẽ mutuã.nã eiꝰ dedit ma
iorẽ vtutẽ agẽdi q̃ reſiſtẽdi:qd̄ nõ erat nec̃iu; in q̄litatibus
motiuis:eo ꝙ nõ agũt in ꝯriũ:ſ; ſolũ iclinãdo ad locũ nãlẽ:
de h plus i libº de gnõne. ¶ Ad 3am ꝙ ipetꝰ facit pilã reſilire: Solo 2e
ſ; in tp̄e getis nõ põt:eo ꝙ tũc ipetꝰ ptiũ ſupioꝝ cõprimunt obonis.
ptes iferiores:ſ; poſtq̃ illa cõpreſſio eſt fcã ad tãtũ ad q̃tũ
ipetꝰ ſufficit:tũc totꝰ mouet ſurſuz:⁊ ſic i p̄nº pila neq̄t aſcẽdẽ
ipetu ptiũ ſupioꝝ ipetũ ptiũ iferioꝝ ipediẽte:⁊ poſt põt:q2
ceſſat ipedimẽtũ. ¶ Ad 4am p idẽ ꝙ piecto graui ad parie/
tẽ ipetus ptiũ poſterioꝝ cõprimit ptes anteriores ⁊ ipediũt
g̃uitatẽ a motu:vna cũ ipetu earũdẽ partiũ anterioꝝ:ſ; ceſ/
ſante ipedimẽto mouet cũ g̃uitate totalis ipetꝰ ad om motũ.
¶ Ad 5m dicũt q̄dã.ꝙ molaris cadẽs:tñ ipetũ aeris p̄cedẽ/
tis faceret:ꝙ nullus fabã ꝯ eũ pijcere ſufficeret. Et tñ aliter
põt dici:ꝙ faba ꝯdẽſat̃ ſic̃ cera piecta ad pietẽ:⁊ p tãtũ tp̄s
geſcũt ptes ppinquores lapidi:vel ſaltẽ ptes trahẽtes ꝯdẽſa/
tionẽ:q̃to tp̄e molare ſpam corrñdẽs ꝯdẽſato ptrãſit. ¶ Jtẽ Solo
alr dr̄ ⁊ credo vere:ꝙ molare ab ifinita modica vtute icipit melior.
fabã repellere.actiones eni nãe icipiũt a nõ g̃du:⁊ iõ aliquo
determº tp̄e eſt ipetꝰ ptiũ poſterioꝝ fortior i cõprimẽdo ptes
anteriores q̃ vtꝰ repulſiua fabe:⁊ iõ illo tp̄e ptes fabe ꝯden/
ſant̃:⁊ faba ſ; ptes geſcit:molaris tñ ꝯtinue deſcẽdit. ¶ Ad
6am ꝙ in tali retractione muris ſine dubio eſt ges meª.pz:q2
o; ipetũ iducere in corꝰ muris maioris vtutis q̃ eſt reſiſtẽtia
muris:vt ſi motiua muris eẽt vt tria p tom tp̄s p qd̄ ipetꝰ eẽt
maior q̃ duo:⁊ minor q̃ 4or mus geſceret:ſic̃ ſatis pz ex arº
ꝯnis 4e:vñ equalr pbat illa rõ. ¶ Sed q̄d dd̄m de motibꝰ Dubõ.
alijs: ¶ Rñr ꝙ Pħs p̄ncipalr locutꝰ eſt de localibꝰ:⁊ iõ nõ Solo.
eſt magna vis de alijs. ¶ Ur tñ poſſe dici nõ eẽ icõueniẽs. Alia ſo
ꝙ in talibꝰ nõ eẽt ges meª qñq;:q2 nõ vr̄ pbibẽs q̄n in p̊ in/ lutio.
ſtãti eẽ ſũme cal̃itati:eẽt approximatũ frigefaciẽs:⁊ iciperet
ip̄m ifridare:⁊ tũc nõ geſceret in ſũme calido. Eodẽ mõ nõ
videt̃ icõueniẽs ꝙ in p̊ eẽ ignis cõpleti incipiat corrũpi.ſeu
etiã ꝙ in p̊ inſtãti cõplete augmẽtationis icipet diminutio:
ſed qñ qd̄l; hoꝝ nãlr fieret ſi g̃nat̃ p̊us ⁊ poſt corrũpit̃:eo
mõ quo ꝯtingit eã eẽ nãlẽ:⁊ ſic de alijs:ſp eẽt ges meª:ſic̃ in
motibus localibꝰ nãlibꝰ:⁊ h ſatis teſtat̃ Pħs in lr̃a dicens:
fruſtra fieret a nã ꝙ nullo tp̄e manet ineſſe. Hoc de ſcd̄o. Atꝫ ſolus
¶ Quãtũ ad 3m pz ex dictis ꝙ de vtute ſermonis motus cir/ morꝰ circu

laris ſit p/
petuus.

cularis: iō eſt ꝑpetuꝰ: ꝛ ꝑ ꝯñs ēt ꝙ nō ſolus motꝰ circularis ē ꝑpetuꝰ: ſed cū Phs dīc motū circularē eē ꝑpetuū: nihil plus voluit: niſi ꝙ cem vel aliq̄ ſphera celeſtis: ꝑpetuo mor circu/lariter. Et h̄ itelligo nālr: ſm ꝙ Phs in lib° ꝓcedit: iuxͣ ꝙ ēt illud 3m de q̄ ſermo: oꝫ ad ſilr̄ capi itellīm: vtrū ſom mobile
p a ꝯclo. Soluſ motꝰ circula/ris ꝑpetuꝰ. circur ꝑpetuo mor. ¶ Et tūc iuxta h̄ ſit pa ꝯ. Or nullus alꝰ motꝰ ꝓpe dictꝰ a circulari eſt ꝑpetuꝰ: nec ꝑ poam nālē pōt eē ꝑpetuꝰ. pꝫ de motu recto: qꝛ eſt iter deteriatos termios: ꝛ iter tales neqꝫ eē motꝰ ꝑpetuꝰ: ꝓut dcm̄ ē. Et ꝯfirr: qꝛ vel eēt violentꝰ: ꝛ ſi ſic: nō eēt ꝑpetuꝰ: vel nālis: ꝛ ſi ſic: nō eēt ꝑpetuꝰ: qꝛ mobile nūq̄ poſſet attingē eiꝰ term. mō nā nihil mouet ad finē ſimpr ipoſ̄e: iō dicit Phs ꝙ ipoſ̄e eſt moueri ad term in quē ipoſ̄e eſt motū eē. 3° ꝯfirr idē: qꝛ nō ſūt motꝰ recti nāles niſi a me° ad mem: ſic pꝫ ex 5° huiꝰ: mō nl̄lus eaꝝ eſt ꝑpetuꝰ. Et 4°: qꝛ nullus mobilis recti ſuba eſt ꝑpetua. igr̄ nec motꝰ. ꝯña tꝫ ex dictis: qꝛ ad vnitatē motꝰ reqrit̄ idētitas mobil. añs pꝫ: qꝛ oē mobile recte hꝫ mām: ꝛ eſt gue vl̄ leue: ꝛ ꝑ ꝯñs corruptile. ¶ Deide pr idē de gnōne/corrupne/augmētatiōe/diminutiōe/ꝛ alteratiōe/qꝛ hec oīa ſūt iter d̄teriatos terios: vt gnō ꝛ corruꝰ iter eē ꝛ nō eē: ꝛ augme° ꝛ diminutio iter q̄tites maiores ꝛ minores. mō iter talia neqꝫ eē ꝑpe° motꝰ. Jteꝫ vt dcm̄ eſt: mobiliū ꝓpe illis motibꝰ nihil ē ꝑpetuū. Jtē illi motus fiūt ꝑp getē ꝛ rōne alicuꝰ deteriati termini: ꝛ iō nequeūt eē ꝑpetuū. Deide de alteratione ꝓpe dicta idē pꝫ: qꝛ eſt iter ꝯria. ꝯrioꝝ aūt nō eſt ifiīa diſtātia: ꝛ ꝑ ꝯñs iter ea nō fit ifinitꝰ
Obo p°. motꝰ. ¶ Sꝫ ꝯ: qꝛ alterar orbiū celeſtiū de minore lumie ad maiꝰ in ptibꝰ ad q̄s mor ſol: eſt ꝑpea: ꝛ remiſſior i ptibꝰ a q̄bꝰ mor. Cōfirr: qꝛ celū ꝑpetua alterat̄ ꝫ magis ꝛ minꝰ lumino/ſum in diuerſis ſuis ptibꝰ. ¶ 2° qꝛ aliqd poſſet ꝑpetuo mo/
2a ueri circa corpꝰ colūnare trāſeūdo ipm ꝫ gyras linee gyra/
3a tiue in ipm ꝓtēſe. ¶ 3° qꝛ circa exagonū aliqd poſſet ꝑpetuo moueri circue°. ¶ 4° qꝛ in ſpa° recto aliqd poſſet ꝑpe° moueri retardādo motū ſp in duplo: in pte ꝓportiōali poſteriori: vt dcm̄ eſt i li°. 6. ¶ 5° qꝛ i 4°bꝰ ſuppor ꝙ in ifim pōt mem rarefieri: ꝛ ꝯſtat ꝙ nō i tpe finito. g̃ rare° pōt eē ꝑpea. ¶ 6° qꝛ ſi mem eēt tale in raritate ꝛ dēſitate vt mole in pte poſteriori ꝓpoli in duplo tardiꝰ mor: p illō mor mole rectū vno motu
Solo. ꝯtinuo tpe ifinito ſine reflexiōe. ¶ Ad h̄ rñ°. Ad pm pt dici
Contra. vno: qꝛ illuīatio nō ē ꝓpe altatio: qꝛ nō ē iter ꝯria. ¶ Sꝫ
Solo. aduerſariꝰ replicabit: ꝙ vtiqꝫ ē ꝓpe motꝰ. ¶ Et iō pōt dici alr̄: ꝙ vel loquēs lor de illumiatiōe i ordie ad totū celū: vl̄ in ordie ad ptes: ſi in ordie ad totū: tūc ꝓpe nō ē mutatio: neqꝫ motꝰ reu totiꝰ: cū totū celū ſp eq̄ mltū actu hēat de luie. Naꝫ ſi in va pte ꝑ acceſſū ſol̄ lumē itenr: i aa pte ꝑ receſſū ꝓpoꝛr remittit̄. Si aūt loqt̄ i ordie ad ptes: tc̄ muta° qꝛ fit ſm lumē nō ē ꝑpea: qꝛ nec ꝑpea iten° nec ꝑpea ē remiſſio. mō oīs mutatio celi ꝫ lumē ē iten° vel remiſſio: ꝛ pt poni exm. ſi ſol. ꝫ vnā medietes dealbaret̄ ꝛ ſil̄ ꝫ aliā denigraret̄: ēt pꝰ medietatē ꝫ eaſdē medietes oppto mō mutaret̄: ꝯſtat ꝙ q̄uis illō corꝰ ſp mutaret̄: tn̄ nulla illaꝝ mutationū eſſet ꝑpea. ¶ Ad alia qnqꝫ dr̄ ꝙ h̄ bn̄ ꝓbat p poes ſupnālē: deiceps ꝑpee aliqd poſſe moueri alio motu q̄ circulari: ſed nō ē nālr̄ poſ̄e: ꝛ iō nō ē ꝯ ꝯnē. Caſus. n. oēs ꝫ q̄s ꝓcedūt rōnes nō ꝑūt v̄ificari niſi ꝑ poam ſupnālr̄ agētē: nullū. n. talr̄ mole poſſet ꝑpetuo
2a moue ſine miraculo. ¶ 2a ꝯ: motꝰ circular| pt eē ꝑpetuꝰ: ad itellīm pꝰ dcm̄: qꝛ ē ab eodē in idē ſine reflexiōe. ꝛ iō nullibi repiri pōt rō ſtatꝰ. Jteꝫ motꝰ celi ē ꝑpetuꝰ: vt dicet̄ ꝑ celi: ꝛ motoris ꝑpetui ꝛ itrāſmutalis. Jtē nō ē ꝑp getē: qꝛ ipſius corpis moti circulariꝫ ꝑfectio ꝯſiſtit i ꝯtinuo moueri: ꝛ iō nō
3a pōt rō getis opare: quare nō ē poſ̄is ꝑ nāꝫ. ¶ 3a ꝯclo. Solis motus circularis eſt ꝑpetuus: ſeqtur per exponētes ex ꝑmis duabus. h̄ de 3°. ꝛ per ꝯñs de toto tertio notabili.

4a trac. T.c.78. Mouens fim nō mouet per tēpus infim.

Quarto ꝛ vltio eſt nōnm ꝙ in 4a ꝛ vltia pte hꝰ octaui. Phs ꝓbat ꝙ ipoſ̄e ē mouēs fim mouere ꝑ tps ifim. Et ſuppoit ꝑ° ꝙ ſi mouēs ē finitū: ēt oꝫ mole eē fim. Si. n. mobile eēt ifim vt mouētis nō excederet v̄tutē mobilis: ponit igr̄ ꝙ mouēs ſit. a. ꝛ mole. b. ꝛ tps infim ꝑ qd mouet ſit. c. 2° ſuppoit ꝙ medietas ipſiꝰ. a. moueat medietes ipſiꝰ b. ꝛ dicit ꝙ i minori tpe mouebit eā q̄ ē totū tps in q̄. a. mouebit. b. ꝛ dī patere ꝙ mouet eq̄ velor: ſic pꝫ ex rl̄is ſeptimi: ꝛ ꝓbam eſt in 6° ꝙ ps minus tps apponit ad ꝯtrāſeūdū aliqd ſigm q̄ totū: ſic citiꝰ medietas nauis trāſit aliqd ſignū q̄ tota nauis. 3° ſer ꝙ tps in q̄ ps mor nō erit ifim. ꝫ eēt minꝰ q̄ totū. mō oē tps minꝰ alio ē finitū. 4° ſupponit ꝙ ſi ab. a. auferant̄ ptes eq̄les ipſi medietati. a. tādem cōſumit̄. Ex q̄bus ſer ꝙ medietas. a. mouebit medietes. b. i tpe finito: ꝛ pari rōne 2a medietas. a. mouebit 2am medietes. b. in tpe finito. g̃ tom a. mouebit tom. b. i tpe finito ꝛ nō ifito. ꝙ fuit ꝓbam. ꝛ pꝫ ꝯña: qꝛ oē tps cōpom ex tpibꝰ finitꝭ ꝛ magnitune ꝛ multine ē finitū.
¶ Sed ſtatiꝫ eſt dubiū. Utrū h̄ rō ſit bona: ꝛ arr ꝙ nō: qꝛ pr Dub. p°
ſupponit ſlr̄ in h̄ ꝙ dīc motorē ꝛ mobile eē diuiſibilia: dicet eniꝫ aduerſariꝰ: ꝙ motor eſt deꝰ q̄ ē idiuiſibilis: ꝛ mole celū: qd ēt a nālibꝰ idiſibile ponit̄. ¶ 2° qꝛ ſi ſit bona: pr eq̄lit de
oī motore celeſti: ꝛ ſic oēs eēnt ifinitꝭ: qd nō ē veꝝ. ꝛ pꝫ ꝯña: 2a
qꝛ q̄lꝫ motor mouēs aliquā ſpherā celeſtē mouet eā tpe infinito. ¶ 3° qꝛ diceret̄ ꝙ vtꝰ q̄tūcūq̄ pua ſufficit ad mouen/
dū ifinito tpe: dum tn̄ ſit itrāſmutabilis: ꝛ iō nō reqrit̄ ifini/ 3a
ta. ¶ 4° diceret̄ ꝙ lꝫ v̄tus finita nō ſufficit moue tpe ifinito
in ꝯtrāſeundo ſel̄ aliqd ſigm: tn̄ nō ꝓbat qn pōt moue ifinito 4a
tpe ifiniti reiterationibꝰ. ¶ 5° ſi rō valeret: ſeqret̄ ꝙ nullus 5a
motor moueret ifinito tpe: qd eſt ꝯ Phm in h̄ 8°: ꝛ pꝫ ꝯña: qꝛ ps mobilis ꝯtrāſit ſp ſuū ſpam citiꝰ q̄ totū: a q̄cūq̄ motore moueat̄: qre in tpe finito: ꝛ ꝑ ꝯñs ēt totū ſolū in tpe finito moueret̄ a ſuo motore: qꝛ q̄lꝫ ps aliquotiēs ſumpta cōſtituit ſuū totū aut maiꝰ. ¶ 5° q̄rit̄ vtrū Phs lor de ifinitate durationis ſeu finitate eiuſdē: ꝛ h̄ nō: qꝛ dicit ꝙ in magnitune finita nō pōt eē v̄tus ifinita: qd ſlm ē de ifinito durationis. v̄tus eniꝫ ſolis eſt ifinite durationis: q̄uis ſit magnitunis finite. vel lor de finitate ſm vigorē: ꝛ ſic ſua ꝯ vī fl̄a: cū motor lune vel
ſolis moueat ifinito tpe: ꝛ tn̄ ē finitꝰ ꝫ vigorē. ¶ De rōnes Dubōis
ſūt fortes ꝯ rōnē Ari. ꝛ iō ſufficit dicē euaſionē ꝛ rōnē deſendere. ¶ Ad pm dicit Cōor ꝙ Ar. ponit illū ꝓceſſuꝫ ſoluꝫ ad oñdēdū ꝙ pmꝰ motor ſit idiuiſibilis: iō nō ſupponit ſimplr̄ pm motorē eē idiuiſibilē: ſꝫ ſupponit ꝙ ſi eēt diuiſibilis ſi eēt in magnitudie extēſus ſic aduerſariꝰ diceret. eēt. n. diuiſibilis ſic. ꝙ hēret ptē ex ptē. iō ꝫ Cōmetes ꝯclur h̄ ꝙ ipoſ̄e ē v̄tutē extēſaꝫ in magnine moue ꝑ tps ifim: ꝛ h̄ ſufficit ad ꝯcludēdū ꝓpoſitū. vn̄ arr ſic. Si pmꝰ motor eēt extēſus in magnine ſicut dicit aduerſariꝰ: vel eēt finitꝰ: ꝛ ſic nō moueret ꝑ tps ifim ſicut rō tacta ꝓbat: vel eēt ifinitꝰ: ꝛ h̄ nō: ſꝫ eēt in magnitudie finita extēſus: ꝛ h̄ nō: qꝛ na talis pōt eē ifinita: vel in magnine
finita: ꝛ h̄ nō. ſicut poſtea ꝓbabit̄. ¶ Alr̄ rñdet Egidiꝰ. ꝙ lꝫ Solo 1a Egidij.
motores celeſtes ſint idiuiſibiles: tn̄ bn̄ vnꝰ eſt maior vel potētior alio: vt ille q pōt moue maiꝰ mole. Pōt igr̄ vnꝰ motor imaginari ſubduple poe ad motorē orbis lune ꝛ ſubduplū mobile corn̄dēs ei: imo ſic poſſet fieri catho. loquēdo: ꝛ tūc
ille eēt vt diuius reu motoꝛ orbis lune: ꝛ mole eiꝰ vt dimidiū Ad 2m
reu ſphere lune: ꝛ de tali mō dīc ꝙ loq̄bat̄ Phs. ¶ Ad 2m ꝯcedit̄. ꝙ Ar. itendit oēm motorē orbis celeſtis eē ifim: ꝛ ꝙ
motor ſphere lune eēt ifinitꝰ h̄ mō ifinitus. ſic poſt appebit. Ad 3m
¶ Pro 3a dubiōne eſt ſciem. ꝙ ifitas v̄tutes pōt imaginari 2r. Uno° in vigore: ꝛ eēt ifinita vtꝰ vigoris: q̄ oī velore q̄tūlꝫ poſſet moue velociꝰ: nō dato q̄tūlꝫ poſſet moue maius: ꝛ de h̄ nō lor h̄ Phs: qꝛ vt dictū ē: ipſe lor gīalr̄ de oībꝰ motoribꝰ celeſtibꝰ. mō notū ē ꝙ motor ſphere lūe nō ſit ifite v̄tut in vigore: eo ꝙ ē minoris v̄tut q̄ motores orbiū ſupioꝝ. mouet. n. minꝰ mole. Alia ē ifinitas v̄tut in duratiōe: ꝛ ē q motor
ifinito tpe durat: ꝛ de hac vī Phs eē locutꝰ. ſic. n. ois motor Replica
celeſtis eſt ifinitꝰ: qꝛ mouet ꝑ ifim tps. ¶ Sed replicat̄: quia Phs lor de ifinitate cui repugnat eē i magnine: mō ifinitꝭ durationis nō repugnat eē in magnitudie. Jtē tūc ꝓbō Phi peteret pm: qꝛ tūc ꝑ minus notū ꝓbaret magis notum: magis enim

UVA. BHSC. IyR_143_5

enim notũ eſt.ꝙ virtus que mouet ĩfinito tꝑe ſit infinita du
Solo. rone ꝗ̃ ſit duratio eius.¶ Rñdet ꝙ ĩfinitas durationis
Infinitas durationis duplex. eſt duplex.Una eſt ĩ eẽndo:ꝛ h̃ cõuenit mere ꝑme loquẽdo
nãliter ꝛ oib⁹ ꝑpetuis.Alia eſt in agẽdo ſeu mouẽdo . Et eſt
iterũ duplex.vna actualis:alia poſſibilis : actualis dĩ virtus
actiua ſemꝑ manẽs ſimul ſine ſui mutatiõe hñ⁹ omne qḋ ex
eius ꝑte reqrit̃ ad eius agere ꝑ infi^m tẽpus.potẽtialis ꝟo eſt
virtus actiua nata mouere ꝑ ĩfi^m tꝑs:nõ tñ ſimul hñdo oẽm
diſpõnẽ que ex ꝑte eius reqrit̃ ad agere.p^a eſt in motoribus
ĩdiuiſibilib⁹:eo ꝙ ſine ſui quacũqꝫ mutatiõe:ſaltẽ nãliter lo
quẽdo:ĩfinito tꝑe mouẽt.2ª eſt in corporib⁹ celeſtib⁹.mouẽt
eniꝫ ĩfini⁹ tꝑe inquãtũ ſunt mota:ꝛ iõ nõ hꝫ oẽm diſpõnẽ ſi
mul que ex ꝑte eoꝝ reqrit̃ ad agere:cũ mot⁹ eoꝝ reqrit̃ quẽ
nõ hñt totũ ſimul:ꝑ h̃ tũc pꝫ Phm voluiſſe ꝙ motores ce
leſtes ſunt ĩfinite v̾tutis in duratione actuali:ꝛ tali repugnat
eẽ in magnitudine:eo ꝙ quelꝫ actiua virtus in magnitudine
põt ꝑ motũ magnitudinis acqrere nouũ motũ ꝛ nouã virtu
tem agẽdi in ordine ad paſſuꝫ . ¶ Et ꝑ h̃ pꝫ qd dõm eſt ad
p^am rõnẽ factã.¶ Et ad ſcḋaꝫ ſil'r dĩ:ꝙ lꝫ notũ ſit p^m motorẽ
eẽ ĩfinite durationis:nõ tñ notũ erat ꝙ eſt infinitus in dura
tione actuali:ꝛ iõ h̃ Phs ꝓbauit hic . ¶ Per h̃ pꝫ qd dõm
ad tertiã dubõnez.vnũ eniꝫ eſt ꝙ ſufficit ad hãc ĩfinitatẽ:de
qua Phs loqtur quelꝫ virt⁹ intrãſmutabilis:ſed illa nõ repe
rit̃ niſi in motorib⁹ celeſtib⁹:ꝛ iõ ꝓbauit in illis eẽ hãc infi
Ad 4^m nitatẽ.¶ Ad 4^am dĩ.ꝙ nõ aliter motor de quo Ariſto.loqt̃
mouet ꝑ infi^m tꝑs ꝗ̃ ĩfinitis reiterationib⁹ ſeu circularib⁹ cir
ca idẽ punctũ:ꝛ h̃ ſufficit ad cõcludẽdũ ĩpm eſſe infi^m:iuxta
Ad 5^m Egidius modũ dictũ ꝛ dicendũ.¶ Ad 5^am dicit Egidius.ꝙ qꝛ ꝑmus
motor mouet p^m mobile ĩfinitis reiterationib⁹ : iõ dꝫ cõpa
rari ad ĩpm tanꝗ̃ ĩfinities acceptum:cuius ꝑtes imaginarie
ſunt celũ ſemel vel bis vel cẽties:ꝛ ſic de alijs acceptis : ꝛ ſic
videt̃ ꝙ pars prius tranſit̃ ꝗ̃ totũ:qꝛ in minori tꝑe ꝑus trã
ſeunt̃ due circulatiões ꝗ̃ decẽ:ꝛ decem ꝗ̃ viginti ꝛ ſic dein
ceps.Propter qḋ quilibet orbis celeſtis:ꝓut ad ĩpm oꝑant̃
motor ꝛ mobile infi^m:qꝛ eſt mobile finitũ ĩfinities acceptũ:ꝛ
ideo nõ eſt ibi medietas vel 4^a:qꝛ eſt ſm hũc moduꝫ omnĩ
imaginabili finite maius:ita rõ nõ cõcludit qꝛ fundat̃ ſuꝑ h̃
ꝙ mobile celeſte hẽat ꝑtes aliquotas finitas:qḋ eſt ꝯ modũ
Ad 6^m dictũ.¶ Ad 6^am pꝫ ex dictis.ꝙ Phs loquit̃ de ĩfinitate du
rationis actualis v̾tutis actiue:ꝛ tali repugnat eẽ in magnitu
T.c.78. dine:vt dictuꝫ eſt in tertia dubitatione. ¶ Scḋo ꝓbat ꝙ in
magnitudine finita nõ eſt v̾tus ĩfinita ꝛ ꝑmittit ꝙ maior po
tentia vel eq̃lis mouet idẽ mobile vel eq̃le in minore tꝑe : ꝛ
hoc eſt qꝛ velocius.Scḋa ſuppõ eſt.ꝙ ſi eẽt v̾tus ĩfinita mo
tiua mobilis:ipſa moueret in minori tꝑe idẽ mobile ꝗ̃ que
libet finita. 3° ꝑmittit ꝙ oĩs motus eſt in tꝑe nõ in inſtanti.
¶ Ex qb⁹ format ſuã rõnẽ.Si in magnitudine finita eẽt vir
tus ĩfinita:ſeqt̃ ꝙ virtus finita ꝛ ĩfinita moueret idẽ mobile
eadẽ velocitate:ꝯñs eſt ꝯ ſcḋaꝫ ſuppõnẽ:ꝛ ꝓbat̃ ꝯña:quia ſi
po^a ĩfinita moueat aliqḋ mobile:mouebit ĩpm in aliquo tꝑe:
per 3^am ſuppõnẽ:qḋ tꝑs vocet̃ .a.ꝛ capiat̃ virtus finita q̃ mo
ueat ẽt illud mobile:cõſtat ẽt ꝙ mouebit in tꝑe:lꝫ minori:qꝛ
ipſa eſt minor:vocet̃ igit̃ ei⁹ tꝑs.a.b.tũc eſt certa ꝓportio tẽ
poris.a.b.ad tẽpus.a.eo ꝙ vtrũqꝫ eſt finitũ:ꝛ talia ſunt inui
cem ꝓportionalia.ſit igit̃ ꝙ ſit maius in centuplo ꝗ̃.a.q̃re
ſi virt⁹ finita centuplet̃ in ꝓportiõe:ſeqt̃ ꝙ centies veloci⁹
mouebit:igit̃ in ſubcẽtuplo tꝑe.igit̃ in tꝑe.a.ꝛ ſic virtus fini
ta centuplata re^u ꝑme ꝛ ĩfinita mouebũt eque velociter ideꝫ
T.c.80. Infinita magnitudine nõ ꝑt eſſe virtus finita. mobile:qḋ eſt ꝓpo^m.¶ 3ª ꝓbat ꝙ etiã in magnitudine ĩfini
ta nõ põt eẽ virt⁹ finita:ꝛ ĩtellige extẽſa ꝑ illã magnitudinẽ:
ꝛ ĩtelligit Phs ꝙ ꝗ̃uis magnitudo ĩfinita eſſet ad imagina
tiõnẽ:totalis v̾t⁹ ei⁹ nõ poſſet eẽ finita.ꝛ p^o ꝑmittit:ꝙ lꝫ q̃ñqꝫ
in minori corpore eſt maior virt⁹:vt in paruo plũbo maior
grauitas ꝗ̃ in duplo ligno:tñ in corporib⁹ penit⁹ eiuſdeꝫ rõ
nis:ꝑterꝗ̃ in quãtitate:ſemꝑ in maiore eſt maior virtus. 2°
premittit ꝙ magnitudo infinita in qua ponit̃ virtus finita ꝑ
aduerſariũ ſit.a.b.de qua ſumat̃ pars finita que vocet̃.b.c.
ꝛ ſit.d.mobile qḋ illa pars finita põt mouere:tũc igitur.b.c.
mouebit.d.mobile ꝑ aliqḋ ſignũ in aliquo certo tꝑe:qḋ ſit.e.
¶ Ex qbus infert̃ 3ª ſuppõ.ꝙ capiat̃ de magnitudine.a.b.
dupla pars ad ꝑtẽ.b.c.illa mouebit mobile.d.in duplo velo
cius:qꝛ a ꝓportiõe in duplo maiori:eo ꝙ in dupla magnitu
dine erit in duplo maior virt⁹:ꝛ ſic in medio tꝑis.e.ꝙ dimi
diuꝫ tẽpus vocet̃ .3.t.ꝛ ſic augẽdo.b.c.ſm quãcũqꝫ ꝓportio
neꝫ voluero:nunꝗ̃ ꝯſumabit magnitudinẽ ĩfinitã.a.ꝛ ſemꝑ
minorabit̃ tꝑs. Tũc ex illis forat rõnẽ ſuã ſic. Illa v̾tus eſt
ĩfinita que mouet veloci⁹ ꝗ̃ quecũqꝫ finita:ſꝫ v̾tus magnitu
dinis.a.b.mouet veloci⁹ ꝗ̃ q̃cũqꝫ finita:igit̃ eſt ĩfinita:quod
eſt ꝯ aduerſariũ.maior nota eſt:ꝛ minor declarat̃:qꝛ virtus
ipſius.a.b.mouet veloci⁹ ꝗ̃.b.c.quãtũcunqꝫ multiplicet̃:eo
ꝙ ꝑ tertiã ſuppõnẽ.b.c.nõ põt totiens accipi ꝙ trãſeat̃ ma
gnitudo ĩfinita.mõ oĩs v̾t⁹ finita excederet̃.a.b.c. aliquotiẽs
multiplicata:igit̃ virtus totalis.a.b.mouebit veloci⁹ ꝗ̃ qḋ
cunqꝫ finitũ. ¶ Aliã rõnez ponit ſꝫ nõ eſt vis.ꝓbat.n.ꝙ ex
oppo^to ſue ꝯnis:ſe^r ꝙ po^a corꝑis finiti ꝛ po^a totalis corporis
ĩfiniti:imo toti⁹ ꝛ ꝑtis mouerẽt idẽ mobile eadẽ velocitate:
ꝛ ꝯña ſatis pꝫ ex deductiõe rõnis ꝯnis ꝑcedentis. ¶ Sed ꝯ Impu
hos Ariſt.ꝓceſſus p^o dubitat̃:qꝛ in p^a rõne vĩ ſupponere ꝙ gna^o p^a
mobile qḋ moueret virt⁹ ĩfinita.ſi eẽt:ẽt mouere põt virtus
finita:qḋ eſt ſimpl'r f'l'm.nõ eniꝫ opꝫ ꝙ vnus poſſit illud qḋ
minus põt.¶ 2° qꝛ ſupponit ꝙ v̾tus finita põt ꝗ̃tũlꝫ mul 2°
tiplicari.hoc.n.vĩ f'l'm:qꝛ v̾tus ĩtelligẽtie nõ põt augeri:ſicut
nec virt⁹ totius celi.¶ 3° dicit beat⁹ Thomas.ꝙ illud qḋ ali 3°
cui debet̃ nõ auferet̃ ab eo ꝑꝑ põnez cuiuſlibet alteri⁹.mõ
motui de ꝑ ſe ꝯuenit eẽ in tꝑe ꝛ nõ inſtãti.igit̃ ꝑꝑ põnez infi
niti nõ remouet̃ a motu eẽ in tꝑe:cuius tñ ꝯriũ ꝑtendit ratio
Ari.¶ 4° Cõmẽtator 12° meta^ce.ſic arguit. Idẽ eſt iudiciũ: 4°
ſiue v̾tus ĩfinita ſit in magnitudine ſiue extra.vtrobiqꝫ eniꝫ
maior virt⁹ veloci⁹ mouet.g̊ vel ratio Phi nõ valet vel ſim
pliciter nulla erit v̾tus ĩfinita:qḋ tñ eſt ꝯ Phm in h̃ octauo.
¶ 5° iuxta idẽ:ad maioritatẽ v̾tutis ſe^r maiora^o velocitatis 5°
ſic̃ maioratio diuturnitatis.g̊ ſi eẽt virtus ĩfinita ipſa ſiue in
magnitudine ſiue extra:veloci⁹ moueret in ĩfi^m : ꝛ diuturni⁹
moueret:qḋ nõ eſt poſ'e.¶ 6°.qꝛ mani^m eſt ꝙ rõnes ille ſo 6°
luꝫ ꝓcedũt de ĩfinitate vigoris ꝛ pꝫ in p^a ꝓbõne hui⁹ nõbili.
igit̃ nõ loquebat̃ vt dictũ ẽ de ĩfinitate durationis:ꝛ ſic ſyll's
quẽ Phs facit ex his ꝓbatis peccat ſm fallaciã equocatio
nis:vñ ſyll's erit h̃.Nulla po^a ĩfinita eſt in magnitudĩe:ꝑmus
motor eſt po^a ĩfinita:qꝛ ĩfinito tꝑe mouet:vt ꝑus ꝓbabat̃:g̊
nõ eſt in magnitudine:ecce maiorẽ h̃ ꝓbatã ĩtelligi de ĩfini
tate vigoris ꝛ minorẽ ꝑus ꝓbatã de ĩfinitate durationis q̃re
pꝫ equocatio.¶ Ad has rõnes rñdet̃ ſuſtinẽdo rõnes Phi. Solo p^e
¶ Ad p^am ꝙ Phs vult ꝙ dato mobili qḋ v̾t⁹ finita põt mo
uere:illud ẽt virtus ĩfinita põt mouere ꝛ velocius:qꝛ põt mi
nus h̃ ẽt põt maius:ꝛ ſic nõ ꝓcedit ꝑma.¶ Ad 2^am dĩ.ꝙ ſm Ad 2^m
ꝟitatẽ:qualꝫ v̾tute finita data ꝗ̃tũlꝫ maior ꝑt fieri a p^a cã:ꝛ
ſic Ariſto.ſupponit vex.Aut ſi h̃ nõ placet qꝛ forte non fuit
mens Phi.Dicat̃ ꝙ Ar.illud ſupponit ab aduerſario ponẽ
te virtutẽ ĩfinitã in magnitudine.ſi eniꝫ ita eẽt:tũc virt⁹ fini
ta quãtũlꝫ poſſet augeri:ſumẽdo ꝛ augẽdo eã a v̾tute ĩfinita
diuiſibili quã ponit aduerſari⁹.Uel dicat̃ ꝙ loqt̃ ſm imagi
nationẽ:ꝛ deducit ad vnũ ſimpl'r imaginabile.¶ Ad 3^am dĩ. Ad 3^m
ꝙ illud qḋ alicui ꝑ ſe ꝯuenit nõ aufert̃ ab eo ꝑ põnez cuiuſ
cũqꝫ poſ'is:ſꝫ nõ eſt incõueniẽs ꝙ auferat̃ ab eo.i.ꝙ ſequat̃
hoc nõ ꝯuenire ꝑ põnez ipoſ'is.¶ Ad 4^am dicit beat⁹ Tho Ad 4^m
mas.ꝙ nõ eſt ſil'e de virtute extẽſa in magnitudĩe:qꝛ illa eſt Tho.
agens nãle ꝛ ſemꝑ agit ſm vltimũ ſui poſſe:ꝛ iõ ſi eẽt ĩfinita
moueret in ĩſtãti:ꝛ de v̾tute ſeꝑata a magnitudine:qꝛ illa eſt
libera ꝛ nõ agit tãtũ quãtũ põt:ſꝫ tãtũ ꝗ̃tũ vult ꝛ vex dicit.
¶ Sed forte ꝙ Ariſt.nõ ita dixiſſet eo ꝙ ꝑꝑ imutabilitatẽ Contra

UVA. BHSC. IyR_143_5

voluntatis diuine nõ credidit deũ eẽ liberũ libertate oppo-
R°ppa ſitionis. ¶ Jõ põt dici ꝙ Ariſt. voluit ꝙ nulla virtus actua-
lis ĩfinita ſiue in vigore ſiue in duratiõe: eſt in magnitudine:
ꝗ manifeſtũ eſt ꝑ gd nois ṽtutis ĩfinite durationis actua-
lis: ꝙ nõ dz eẽ in magnitudine: qꝛ dz eẽ intrãſmutabilis: ideo
Ariſto. ꝓbat de ĩfinitate vigore. Et forte ↄceſſiſſet ꝙ nõ vl'r
ↄcludit: ꝙ nulla ſit virt⁹ ĩfinita in vigore: ꝗuis pro ſuo ꝓpo-
ſito ſufficiebat ſibi ↄcludere de ṽtutib⁹ in magnitudine exi-
Ad 5m ſtẽtib⁹. ¶ Ad 5m dr̃. ꝙ nõ ſm idem dr̃ ṽtus ĩfinita in vigore
ꝗ in duratiõe: imo ſtat aliqd magis durare ꝗ eẽ minoris vir-
tutis: ꝗ cõ. ꝗ iõ nõ eſt incõueniẽs ꝙ ſit ṽtus ĩfinita in duratio-
ne actuali: nõ tñ in vigore: ꝗ ſic ĩfinito tpe mouet: ſꝫ nõ ĩfinita
Ad 6m velocitate. ¶ Ad 6am dr̃ ꝙ Phs hic vl'iter ĩtelligit de omni
mõ actuali ĩfinitatis: ꝗ ſic formabiť rõ ſine quacũqꝫ equiuo-
catiõe ſic. Nulla ṽtus ĩfinita ſiue in vigore ſiue in duratione
actuali eſt in magnitudine: motor p̃m⁹ eſt virt⁹ ĩfinita ad mi-
nus in duratiõe actuali: ğ nõ eſt in magnitudine. ¶ 3° ꝓbat
T.c.82. Phs ꝙ ꝓiectũ poſt exitũ a ꝓiciẽte nõ moueť ab aere ipm
deferẽte ſimul moto a ꝓiciẽte: qꝛ quãriť vñ ille aer moueť
poſt remotionẽ a manu ꝓiciẽtis: ꝗ nõ poſſet ↄueniẽter dici.
¶ Unde 4° ꝓbat. ꝙ ꝓiectũ moueť ab aere ĩpulſo a ꝓicien-
te ſimul pellẽte aliũ aerẽ ꝗ ꝓiectũ ꝗ ſcõs aer mouet 3m aerẽ:
ꝗ ſimul ꝓiectũ: ꝗ ſic deinceps. Ex quo ĩfert ꝙ mot⁹ ꝓiectionis
nõ eſt ꝓpriſſime ↄtinu⁹: qꝛ lꝫ ꝓiectũ ſolidum qꝺ moueť ſit
vnũ ꝗ idẽ: tñ aer ſiť pulſus ꝗ ſimul pellẽs eſt ↄtinue alius ꝗ
alius: ꝗre nõ eſt idẽtitas mobilis. ¶ 5° ꝓbat ꝙ ꝓiectum nõ
moueť ab aere ꝑ antipiſtaſim: ꝗ diceret moueri ꝑ antipiſta-
ſim ſi ipm ↄtinue vltra pelleret ab aere ſequẽte ne fieret va-
cuũ. Dicit igiť Phs ſi ſic moueret: oporteret ꝙ ipm ꝓiectũ
oia poſteriora ſequerenť ꝑ lineã rectã: qꝺ nõ eſt ↄueniens: ꝗ
pꝫ ↄña: qꝛ ſic ꝓiectũ mutaret locũ: ita tãtus aer ſequẽs ĩtrãs
illũ locũ iterꝫ ſcõs aer tantus ĩtrans locũ p̃mi ꝗ 3° ſcõi: ꝗ ſic
T.c.83. vſqꝫ ad celũ. ¶ 6° ꝓbat ꝙ p̃mũ mouẽs vnũ ꝗ idẽ exñs mo-
uet ſemꝑ: qꝛ opꝫ p̃mũ motũ eẽ ſempiternũ, ↄtinuũ, ꝗ regula-
rem, ꝗ h̃ eẽ nõ poſſet niſi vnus ꝗ idẽ motor ſemꝑ moueret
idẽ mobile. ğ ꝗc̃. maior pꝫ ex dictis. ꝗ minor pꝫ: qꝛ mot⁹ ꝓie-
ctionis nõ ꝓpe dr̃ vnus: eo ꝙ ſit ab alio ꝗ alio motore ſꝫ mo-
dum p̃miſſũ in 4a ꝓpõne hui⁹ nõbilis: ꝗ ꝑ ↄñs ad vnitatẽ
ꝓpe dictã mot⁹ reʳ vnitas motoris: ẽt ſi motor diuiſis tpib⁹
eẽt alius ꝗ alius: vr̃ vno tpe mouere velocius ꝗ̃ alio ꝑꝑ mo-
T.c.84 toris diuerſã virtutẽ: ꝗ ſic nõ eẽt eius mot⁹ regularis. ¶ 7°
ꝓbat ꝙ p̃mũ mouẽs eſt in circũferẽtia ſuꝑiori mobilis p̃mi:
qꝛ ibi ei⁹ maxim⁹ aꝑꝑet effect⁹: ꝗ ꝑ ↄñs ibi magis ĩfluit. ꝗre
illi vr̃ eẽ ꝓpinquior mouẽs. n. ĩfim magis ĩfluit in ꝓpinquũ ꝗ̃
T.c.86. in diſtãs. ¶ 8° ꝗ vlti° ꝓbat ꝙ p̃mus motor eſt ſimpl'r idiui-
ſibilis. pʳ ſic: qꝛ ſi hẽret magnitũ vel hr̃et eã ĩfinitã: ꝗ hoc nõ:
qꝛ nulla eſt talis: vt pꝫ ex dictis in 3° lib°: vel ſolũ finitã: ꝗ h̃
nõ: qꝛ poa ĩfinita nõ põt eẽ in magnitudine finita ꝑ 2m ꝓba-
torꝝ: mõ p̃mus motor eſt ṽtutis ĩfinite: eo ꝙ vn⁹ ꝗ idẽ exñs
mouet ĩfinito tpe ꝑ 6m p̃miſſorꝝ: ꝗ talis nõ eſt ṽtutis finite ꝑ
p̃mum p̃miſſorꝝ. Et hec de toto textu huius octaui.
Difficul- ¶ Hic p̃mo quãriť vtrũ p̃mus motor ſit ĩfiniti vigoris. ¶ 2°
tates. vtrũ ſit in circũferẽtia p̃mi mobilis. ¶ 3° an ſit idiuiſibilis.
¶ 4° vtrũ proiectũ poſt exitum a ꝓiciente moueatur ab
aere ipſum ꝗ alium aerem cõtinue vltra pellente.
Utrũ p̃m⁹ motor ſit vigoris in-
finiti. ¶ Pro p° iſtorꝝ eſt nõn̄m ꝙ p̃ta deo attributa nõ ꝑ alio ꝗ alio:
ſꝫ ſimpl'r ꝗ pro vno ꝗ eodẽ ſupponũt ꝑꝑ ipſius ſũmã ſimpli-
citatẽ: tñ in rõne frequẽter dr̃nt: vt oẽs vel pl'es ↄcedũt ĩtelli-
gere malũ: ꝗ ꝗuis ſuũ ĩtelligere ſit ſuũ velle: nõ tñ dr̃ velle
malũ: ſic in ꝓpoſito: vigor dei dr̃ in ordine ad effectũ: ꝗ dura-
tio eius in rõne ad tps: maior eñ vigor eẽt ꝗ maius mobile
aut idẽ veloci⁹ ſufficeret mouere. Sed maior duratio nõ a
maius mouẽdo: ſꝫ a lõgiori tpe dr̃ ꝑmanẽdo: ꝗ ꝑꝑ hoc nõ ſe-
quiť ꝓpom: vigor dei eſt ĩfinitus: igiť eſt ĩfinit⁹ vigor: ꝑꝑ mu-
tationẽ appellationis: qꝛ añs ſignat ꝙ ſit ĩfinitus aliquo°: iõ

ad ei⁹ veritatẽ ſufficit ĩfinitas duratiõis. ꝗ ꝑ ↄñs ſignat ꝙ ſit
ĩfinitus in poſſe mouere veloci⁹ vel maius mobile. ¶ 2° no-
tandũ eſt ꝙ ĩfinit⁹ vigor diciť: ꝗ oẽ mobile dam vel dabile: Nõndũ
ẽt quãtũqꝫ eẽt maius põt mouere. Jtẽ omni velocitate data
vel dabili ad mobile quãtũlibet velocius põt mouere. ¶ 3°
nota ꝙ Ariſt. nõ ſupponit p̃m motorẽ eẽ liberũ libertate op- Nõndũ
põnis: ſed eũ ponit liberũ libertate qua agit ſuiipſius grã: qꝛ
ponit ipm de neccitate ↄſeruare mãm p̃mã: al's hr̃et ↄcedere
nãliter annihilationẽ eẽ poſſem ꝗ creationẽ: quã nõ ponit. Et
ſi dicas eẽ liberũ libertate oppõnis dicit ꝑfectionẽ ſimpl'r. ğ
ſm Phm in pᵉ cauſe attributiõe. 2° qꝛ ẽt h̃ eſt ꝑfecti⁹ in no-
bis. ğ per p̃us eſt h̃ in deo. Rñderet: vt credo: negãdo añs.
vñ reputaret ꝙ ſic eẽ liberũ dicit mutabilitatẽ volũtatis ꝗ̃
deo nõ ↄuenit. Sed replicaret aliqs dñs. ꝙ maioris ꝑfectio-
nis eẽt ab eterno ↄſeruaſſe mũdũ libertate ꝗ̃ bonitate nãe: ꝗ
ideo h̃ eẽt de eo aſſerẽm. Rñdet phs purus: experiẽtias nã-
les ĩſequẽs: negãdo qꝺ aſſumiť: qꝛ ab eterno ↄſeruaſſe mun-
dũ libere ſꝫ eũ: nec eẽt: nec eẽ poſſet. ¶ Ad 2m diceret: ꝙ eſt
ꝑfectiõis in nobis: qꝛ eſt ꝑfectio ſm qd: ſic eẽ hoiẽ: ſꝫ nõ ſeʳ
ꝙ ſit ꝑfectiõis ſimpl'r. ¶ His p̃miſſis rñdeť: ꝙ pure loquẽ- Ad ↄñẽ.
do ſm expiẽtias ꝗ lumẽ nãle. p̃m⁹ motor nõ eſt ĩfiniti vigo-
ris: qꝛ nõ poſſet mouere veloci⁹ ꝗ̃ mouet. ğ. ↄñtia eſt nota ꝑ
2m p̃miſſorꝝ: ꝗ añs pꝫ ꝑ 3m: qꝛ nõ eſt liber libertate oppõnis:
ꝗ iõ nõ põt al'r velle ꝗ̃ nũc vult. 2° qꝛ nãlis Phs in lumine
nãli ꝓcedẽs: nõ dꝫ ponere aliqd niſi ſit pure nom: aut ꝑ expe-
rientiã aut ex iſtis deducibile: plus ꝗ̃ ſuũ oppom: ſꝫ p̃m moto-
rẽ eẽ ĩfiniti vigoris nõ eſt aliq° iſtorꝝ modorũ nom. ğ ꝗc̃. ma-
ior nota. ꝗ minor pꝫ: qꝛ oẽs effect⁹ ꝗ fiũt a p̃ motore in ordi-
ne ad videre nr̃m ſunt finiti. mot⁹. n. ꝗ aꝑꝑet nobis in h̃ lumi-
ne eſt mot⁹ diurn⁹: ꝗ finit⁹ eſt tam velocitate ꝗ̃ magnitudi-
ne. ¶ Sed ↄ. vigor dei ab aliq° dato vigore quãtũlꝫ multi- Obo.
plicato nõ põt attingi. ğ eſt ĩfinit⁹ vigor. ↄña nota eſt: ꝗ añs
pꝫ: qꝛ quãtũcũqꝫ multipl'r vigor ĩtelligẽtie mouẽtis ſpherã
ſaturni nunꝗ̃ attingeret vigorẽ p̃m: eo ꝙ ſꝑ maneret depẽdẽs:
ꝗ talis nõ eq̃reť vigori idepẽdẽti: ꝗlis eſt vigor dei. 2° qꝛ vi-
gor dei ꝓducit effectũ ab ĩfinita diſtãtia. ſ. de nõ eẽ ad eẽ. 3°
qꝛ vigor dei nõ hꝫ finẽ nec in duratione nec in magniᵗᵉ. ğ eſt
nõ finit⁹. ğ eſt ĩfinit⁹. 4° qꝛ vigor dei eſt p̃a cã: ĩfinitatis mo-
tus: ğ dꝫ cõꝑari ad motũ ĩfinitatis: mot⁹ ꝗ eſt magis ꝑ ſe ꝗ p°:
mõ ĩfinitas mot⁹ mag ꝑ ſe ꝗ p̃ ẽ ꝗ̃ ſumiť ex ĩfinitate mobil'.
ğ vigor dei dꝫ cõparari ad ĩfinitatẽ mot⁹ ꝗ ſumiť ab ĩfinita-
te mobilis: ſꝫ talis eſt ſimpl'r ĩfinit⁹ vigor. ğ ꝗc̃. p̃m añs ꝗ p̃ma
ↄña hui⁹ rõnis ſunt ſatis nota. ꝗ minor pꝫ: qꝛ cũ trib⁹ modis
põt imaginari ĩfinitos mot⁹: vel ĩfinitate mobilis: vel ĩfiniti
ſpatij: vel ex ĩfinitis reiterationib⁹ circa idẽ cẽtrũ. pa vr̃ eſſe
magis ꝑ ſe: ꝗ alij duo magis ꝑ accidẽs ꝗ extrĩſece: vt videť.
5° dicit Egidius ꝙ ĩfinitas durationis eſt ſolũ extẽſiua ꝗ ex
tꝑe: qualis nõ eſt dei. igiť deus dꝫ eẽ ĩfinitus in vigore. 6° qꝛ
deus eſt quo maius excogitari nõ põt. igiť: ↄñtia tꝫ: qꝛ omni
finito cõtingit cogitari maius. ¶ Ad has rõnes reſponderet Solo.
Phs. Ad p̃mã (ꝑut credo) ꝙ vigor dei ab aliquo ꝗc̃. p̃t in- Uigor dei
telligi dupl'r. Uno mõ in eẽ ꝑfectionis eẽntialis: ꝗ ſic ↄcede- 2ʳ ĩtelligiť.
ret añs ꝗ negaret ↄñam: ꝗ ad hoc vadit ꝓbatio antecedẽtis
que fundať ſuꝑ indepẽdẽtia rei. Alio mõ in eẽ ſeu in ratiõe
vigoris: ꝗ ſic negať añs: ꝗ ad ꝓbationẽ diciť ꝙ quãuis nunꝗ̃
fieret vigor indepẽdẽs: tñ fieret aliquotiẽs multiplicatus be-
ne maior in mouẽdo maius mobile ꝗ̃ p̃mus motor mouet
ꝗ etiã velocius. verbi gratia. ſi ĩtelligẽtia ſphere ſaturni mo-
uet decies minus mobile ꝗ decies tardius. ſi in cẽtuplo in ꝓ-
portione multiplicareť: moueret equale cũ p̃mo motore: ꝗ
eque velociter: ſi dareť. ¶ Ad ſcðam ꝙ nulla eſt vel eẽ põt Ad 2m
ĩfinita diſtantia: qꝺqꝫ inter eẽ ꝗ nõ eẽ nulla eſt diſtantia. ſunt
enim cõtradictoria ĩter que nihil mediat. Jtẽ diciť ꝙ deus
de non eſſe ſimpl'r nihil ꝓducit: loquendo naturaliter pure:
quia omne quod producit: de materia ꝓducit preſuppoſita.
¶ Ad 3am

UVA. BHSC. IyR_143_5

Ad 3^{m} ¶ Ad 3^{am} bene ↄcedit̃ ꝙ vigoꝛ dei eſt finitus ⁊ ꝙ eſt ĩfinitus
ꝓut opponitur finito ꝯdictoꝛie:ſed in ꝯ̊ne ⁊ in 2° notabili ca^{r}
ꝑuatiue ⁊ trāſumptiue.ſ.ꝓut vigoꝛ dr̃ maioꝛ v̓tualr̃:eoꝙ ma
Ad 4^{m} ius p̃t mouẽ:nõ aũt ga hꝫ extẽſionẽ aut itẽſionẽ. ¶ Ad 4^{am}
ꝙ cā infinitatis motus nõ eſt illa que ſũmit̃ ex infinitate mo
bilis:qꝛ illa nec eſt nec põt eẽ:cũ nequeat eſſe mobile infini
tum:ſed p̊ᵃ cauſa infinitatis motus eſt ex infinitis reiteratio
nibus circa idẽ cẽtrũ:⁊ ſi btũs Thomas dicit hui⁹ ꝯ̃riũ:dicas
Ad 5^{m} ꝙ fuit illius intẽtionis. ¶ Ad 5^{am} dicit̃ ꝙ infinitas duratio
nis nõ hꝫ totā virtutẽ actualẽ:⁊ potẽtialis põt dici ex tẽpoꝛe:
eo ꝙ in ea motoꝛ nõ hꝫ totā virtutẽ qua agit ſimul:ſꝫ ꝑ mo
tuꝫ ſucceſſiue ⁊ in tẽpoꝛe reqrit eā:ſecus eſt de ĩfinitate dura
Ad 6^{m} tionis actiue.q̃lis eſt motoꝛ celeſtiũ. ¶ Ad 6^{am} ꝙ de⁹ eſt quo
maius excogitari nõ põt ꝑfectione eſſentiali:ſꝫ bene põt ma
ius excogitari ꝑfectione vigoꝛis.⁊ Ariſt.foꝛte negaret illā de
ſcriptionẽ dei dicẽs:ꝙ nõ imaginari:ſꝫ credere incõueniens
eſt.aliqs.n.nõ põt imaginari nõ eẽ deũ:⁊ nihil ex hoc ſeqtur
incõueniẽs. ¶ Sic diceret Phs ꝙ lꝫ aliqs imaginari p̃t ali
qd deo maius:nihil ſeqtur incõueniẽs:⁊ in oibus his ſuppo^{r}
p̊ᵐ motoꝛẽ eẽ deũ:cuius declaratio ſpectat ad 12^{m} metaphy.
2^{a} ¶ Scd̃a ꝯ̊.Prim⁹ motoꝛ eſt ĩfinit⁹ infinitate durationis acti
ue.hoc pꝫ ꝑ rõnẽ Phi.etiā qꝛ hꝫ totā virtutẽ que eternalr̃ p̃t
Primus motoꝛ eſt infiniti vigoris. agere ſimul nõ ex mutatione quacũqꝫ. ¶ Tertia ꝯ̊ ſm̃ veri
tatẽ ⁊ fidẽ.Prim⁹ motoꝛ (ſuppoſito ꝙ ſit idẽ ꝙ de⁹) eſt in
finiti vigoꝛis.pꝫ:qꝛ hāc ponit fides catholica.veꝝ eſt ꝙ illa
Dubõ. ex lumine nãli nõ p̃t ꝯuinci. ¶ Sed dices.vtrũ p̊ᵃ cā eſt infi
Solo. nite ꝑfectiõis eſſentialis. ¶ Pro quo p̊ nõ.ꝙ ẽ ĩfinitas eſſen
tialis:cũ ĩfinitũ addit̃ p̃to eſſentiali nõ hñte reſpectũ ad op⁹:
Infinitum duplex. ſicut ſi diceret̃ ꝙ de⁹ eſt ĩfinita eẽntia vl̓ ꝑfectio. ¶ 2° nõtur
ꝙ infinitũ.Uno mõ dr̃ idetermiatũ.qũo ĩ 3° h⁹ mã dr̃ ĩfi^{ta}:qꝛ
ad foꝛmā recipiẽdā idetermĩata:⁊ ſic de⁹ eſt finit⁹:qꝛ ad eẽ
bonũ determinatus. ¶ 2° infi^{m} dr̃ nõ finitũ vt opponit̃ ꝯdi
ctoꝛie finito:⁊ dr̃ finitũ ꝙ eſt magnũ vel multuꝫ mẽſurabile
ꝑ aliqd̃ min⁹ ſui gñis:⁊ ſic eſt de⁹ ĩfinit⁹.nõ.n.eſt mẽſurabilis
nec magn⁹ nec mult⁹. ¶ 3° dr̃ extẽſũ vl̓ mľtitudo qd̃ ꝑ nllꝫ
min⁹ ſui gñis eſt mẽſurabile:vel ẽt intẽſuꝫ qd̃ ꝑ nullũ gradũ
finitũ q̃tũlꝫ multiplicatũ eſt mẽſurabile:⁊ oppo^{r} finito dicto
ꝑuatiue:⁊ nõ eſt de⁹ ſic ĩfinit⁹:cũ nec multitudinẽ ſeu intẽſio
nẽ nec ẽt extẽſionẽ hẽat. ¶ 4° dr̃ ĩfinitũ ꝑ ſil̓itudinẽ.vñ ĩfi
nitũ ĩ magnitudĩe dr̃ quo nll̓a magnitudo põt eẽ maioꝛ:qꝛ oĩ
finita eſt maioꝛ ⁊ quā nulla minoꝛ q̃tũlꝫ multiplicata p̃t at
tingere:ſic ꝑ ſil̓itudinẽ ĩfinitā:ꝑfectio dr̃ q̃ nulla p̃t eẽ maioꝛ.
⁊ q̃ eſt oĩ alia maioꝛ:⁊ quā nll̓a minoꝛ q̃tũlꝫ multiplicata p̃t
attingere.⁊ iuxta h̓ rñdet̃ ad du^{m} ꝙ de⁹ ſeu p̊ᵃ cā eſt ĩfinite ꝑ
fectiõis eẽntial̓ 1°:ẽt loquẽdo nãlr̃:qꝛ ei⁹ ꝑfectiõe negt eẽ ꝑ
fectio maioꝛ:⁊ eſt oĩ finita maioꝛ:⁊ q̃lꝫ finita q̃tũlꝫ multipli
cata nũq̃ ei⁹ ꝑfectionẽ valꝫ attingere. ¶ 2° dr̃ ꝙ cuiuſlꝫ ſpẽi
ſpãliſſime eẽntialis ſuꝑioꝛis ĩdiuiduũ q̃lꝫ ĩdiuiduo ſpẽi ſpã
liſſime eẽntialis ĩferioꝛis ẽ ĩfinite ꝑfecti⁹.pꝫ:qꝛ ĩdiuiduũ ſpẽi
inferioꝛis quotiẽſcũqꝫ multiplicat̃ in ꝑfectiõe eſſentiali non
attigeret ꝑfectionẽ eẽntialẽ ĩdiuidui ſpẽi ſuꝑioꝛis. ¶ 3° dr̃ ꝙ
tñ nll̓a eẽntia citra p̊ᵃᵐ ẽ infi^{te} ꝑfectõis eẽntial̓.pꝫ:qꝛ q̃lꝫ illaꝝ
ꝑfectionũ ẽ alia ꝑfectio d̓ facto maioꝛ.ſ.ꝑfectio p̊ᵃ. Hec de p̊.
An de⁹ ſit in circũfe rẽtia p̊mi mobilis. ¶ Ad 2^{am} dubitationem dicitur primo:ꝙ (catho^{ce} loquẽdo)
p̊ma cā eſt vbiqꝫ potentialr̃ ⁊ eẽntialr̃:ſuppo^{r} ex fide. ¶ 2°
dr̃ ꝙ (in lumine nãli) nõ opꝫ ĩpaꝫ ponere vbiqꝫ:nec po^{r} niſi
ĩmobili motu diurno.pꝫ:qꝛ ei⁹ effect⁹ eis ĩmediate attributi
nõ reꝑiunt̃ alibi:eo ꝙ oẽs alios effectus:nãlr̃ loquẽdo:dici
mus eũ facere ꝑ cās ſcd̃as.q̃re cũ ex effectib⁹ ꝯcludam⁹ cās:
nõ v̓r ꝯcludi euidenter ĩpm alibi foꝛe ex lumĩe nãli. ¶ 3° dr̃
ꝙ p̊m⁹ motoꝛ pñs eſt ꝑ indiſtãtiā cuilꝫ ꝑti p̊mi mobilis.pꝫ:
po^{r}.n.pñs ꝑ indiſtãtiā:⁊ nõ eſt rõ potioꝛ q̃re poti⁹ vni ꝑti q̃
alteri. ¶ 4° dr̃ ꝙ quis motoꝛ celeſtis pñs eſt ꝑ idiſtãtiā cui
libꝫ ꝑti ſui oꝛbis.pꝫ ꝑ idẽ ꝑ qd̃ p̃cedẽs. Itẽ cũ ꝑ intelľm ⁊ vo
lũtatẽ oꝛbẽ ⁊ ꝑtes ei⁹ moueat:⁊ eq̃ bñ oẽs ꝑtes moueat:non
eſt rõ q̃re diceret̃ vni parti pl̓s pñs q̃ alteri. ¶ 5° diceret̃ ꝙ
anthonomaſice magis diceret̃ eẽ ĩ circũferẽtia maioꝛi ſui oꝛ
bis:eo ꝙ ibi maioꝛẽ effectũ facit:qꝛ motũ maxĩe velocẽ:mõ
cũ cās ꝑ effect⁹ cog̊ſcim⁹:vt dcm̃ eſt in ꝓhemio:vbi maioꝛẽ
ꝑcipimus effectum per excellẽtiam magis ibi dicimus eſſe.
Et h̓ eſt concluſio quā Phs intendit de 2° principali.
¶ Quantũ ad 3^{m} p̊ncipale ſit p̊ᵃ ꝯ̊.vocādo magnitudinez ſm̃ p̊ᵃ ꝯ̊. Utrũ p̊m⁹ motoꝛ ſit ĩdiuiſibilis.
durationẽ:p̊m⁹ motoꝛ eſt infinite magnitudinis extẽſiue ſm̃
Ariſt.pꝫ:qꝛ infinito tꝑe durat. ¶ 2^{a} ꝯ̊ p̊m⁹ motoꝛ nullā ha
bet magnitudinẽ extẽſiuā aut intẽſiuā. Illud ꝓbat̃ multipľr. 2^{a}
p̊.qꝛ hr̃et vel ĩfinitā:⁊ hoc nõ:qꝛ illa negt eẽ:vel finitaꝫ:⁊ hoc
nõ:qꝛ p̊m⁹ motoꝛ eſt infinitus infinitate cui repugnat eſſe in
magnitudine:qꝛ mouet ſine ſui mutatiõe ꝑ ĩfinitũ tꝑs:qd̃ nõ
põt facere aliq̃ virtus extñs in magnitudine finita:vt dictuꝫ
eſt ꝑus. 2° qꝛ p̊ᵐ ens eſt ſimpliciſſimũ:qd̃ nõ eſſet ſi haberet
partes.⁊ p̊m⁹ motoꝛ eſt p̊ᵐ mouens:vt ſuppo^{r} ad pñs.g̊.ma
ioꝛ pꝫ 12° meta^{ce}.ẽt pꝫ:qꝛ p̊ᵐ in entibus dꝫ eẽ ſimplicius cete
ris poſterioꝛib⁹. 3° qꝛ vel eſſet cõpoſitũ ex ꝑtib⁹ diuerſaruꝫ
rõnũ cũ magnitudine:vel ſolũ ex magnitudine.nõ p̊ᵐ:qꝛ ꝑs
dignioꝛ cõponẽs ĩpm eſſet p̊oꝛ eo.nec 2^{m}:qꝛ ſola magnitudo
nõ põt eſſe p̊ᵐ in entib⁹. ¶ Sed dices.ipſe de⁹ eſt ſuba ſim
plex extẽſus magnitudine:tũc iteꝝ nõ eſſet p̊ᵐ:qꝛ idiget ma
gnitudine ad ſui ꝯſeruationem ⁊ extñtiā:⁊ ſic nõ eſſet de ſe ꝑ
fectiſſim⁹. Itẽ tũc nõ cognoſceret:⁊ ſic nõ eſſet ꝑfectiſſimuꝫ:
quare nec p̊ᵐ.⁊ pꝫ p̊ᵃ ꝯ̃ña:qꝛ ſimplex ſuba extẽſa magnitudi
ne ſine mã nõ cognoſcit:eo ꝙ nõ v̓r modus:quo talis cogno
ſcere poſſet ob defectũ oꝛganoꝝ ꝑ que reꝑñtata deberet re
cipere ⁊ cognitiones foꝛmare. Et de hoc etiaꝫ prius in 2° no
tabili fuerunt poſite rationes. Hec de 3° principali.
¶ Quantũ ad 4^{m} ⁊ vltimũ eſt p̊ᵃ ꝓpõ. Pꝛoiectũ poſt exituꝫ p̊ᵃ ꝓpõ. An ꝓiectũ poſt exituꝫ moueatur ab aere.
a ꝓyciẽte.nõ mo^{r} ab aere ꝑ antipiſtaſim:⁊ qd ſit h̓ dicẽ:habi
tum fuit in 5° hui⁹ notabilis.ꝓbat̃ ꝑ expientias:qꝛ nõ poſſet
reddi rõ ꝑꝑ quā cadẽtia deoꝛſuꝫ reſiliret ſurſuꝫ:qꝛ aer inſe
quẽs ne fieret vacuũ poti⁹ ipediret reſilitionẽ q̃ ꝓmoueret.
2° qꝛ nõ poſſet dici qd moueret trochũ pueroꝝ motũ motu
circũgyratiõis in eodẽ loco:qꝛ ibi aer nõ idigeret ſeq ꝑꝑ va
cuũ:eo ꝙ troch⁹ cõtinue manet in eodẽ loco. 3° qꝛ nõ poſſet
dici vñ mola fabꝛi diu tracta circulariter poſt remotiõez tra
hẽtis moueret̃.nõ.n.inſeqt̃ aer ſm̃ circulũ. 4° qꝛ tũc ꝓiecta
deberẽt ꝑ totũ motũ eq̃ velo^{r} moueri:qꝛ per totum motum
eſt eq̃lis nixus nãe ne fiat vacuũ:iõ aer inſequẽs eq̃lr̃ ꝓpel
leret:falſitas ꝯñtis nõ eſt:qꝛ mot⁹ violẽtus ſalteꝫ poſt mediũ
ipſi⁹ ꝯtinue retardat̃. ¶ Scd̃a ꝓpõ. Q̃ꝛ ꝓiectũ recte nõ mo^{r}: 2ª Pꝛoiectũ nõ mouet̃ recte.
eo ꝙ ꝓyciẽs ſil̓ ꝓyciẽdo mouet aerẽ:q aer vlteri⁹ mouet ꝓ
iectũ ⁊ aerẽ 2^{m}:⁊ ſic deinceps vſqꝫ ad finẽ mot⁹.1^{am} ꝓbāt ꝑ rõ
nes p̊^{e} ꝯ̊nis p̃cedẽtis:⁊ alꝫs arguit̃ ſic:qꝛ tu ꝑ manũ nõ potes
nõ ꝓyciẽdo g̃ue aerẽ mouere ad diſtãtiā.20. vel.30.peduꝫ.
igr̃ nec ꝓyciẽdo graue.ꝯ̃ña tꝫ ꝑ locũ a maioꝛi:magis.n.debe
res mouere aerẽ ſine graui reſiſtente.añs pꝫ:qꝛ ſi a te poſita
cãdela ad ꝑietẽ ad diſtãtia.20.pedũ moueres aerẽ v̓ſus can
delā:flāmā cãdele ĩ nll̓o turbares. 2° qꝛ magis remote debe
res ꝓycere fabā q̃ pilā vel lapidẽ vni⁹ libꝛe.pꝫ falſitas d̓ ſe.
⁊ ꝓbat̃ ꝯ̃ña:qꝛ aer mot⁹ ad maioꝛẽ diſtãtiam ſufficeret plus
mouere minus q̃ maius. 3° qꝛ qñ aer ſuſtineret lapidẽ talis
põderis ⁊ tãti:ſic̃ frequẽter ꝓycit̃:nõ v̓r ꝑꝑ facilitatẽ diuidẽ
tis aerẽ. 4° qꝛ mota naui ꝯ̃ fluxũ aq̃ ꝑ virtutẽ equoꝝ velo^{r}
ceſſantib⁹ eqs trahẽ:adhuc mo^{r} nauis aſcẽdẽdo ꝯ̃ fluxũ ⁊ hoc
nõ p̃t ſaluari ꝑ aerẽ pellẽtẽ.g̊ ⁊c̃.maioꝛ pꝫ ꝑ expiẽtiā.⁊ minõ
pꝫ.tũ qꝛ nullus pepulit aerẽ retro.tũ ẽt qꝛ aer ſeq̃ns nõ tãtaꝫ
v̓tutẽ appoꝛtat naui:ꝙ onerata naui feno feſtucas feni refle
ctat retro. 5° qꝛ multo ipetuoſi⁹ vẽt⁹ moueret aerẽ q̃ ꝓyciẽs
ſufficit:⁊ tñ vẽtus veniẽs ad ꝑtes ꝓiectionis nõ notabiliter
iuuat ⁊ poꝛtat pꝛoiectum:imo ſine virtute ꝓycientis pilā vel
plumbum non moueret:quare nec ſic moueret pꝛoiectum.
6° ſi pꝛoiectum eſſet ex vtroqꝫ cono acutũ ꝑ modũ acus:quo

UVA. BHSC. IyR_143_5

aer poſſet ipſuꝫ ſic ad longinquã diſtantiam portare:cũ qua-
ſi aer pũctualis ſit ꝗ a parte poſteriori eſt ſimul cuꝫ ꝓiecto:
Et ſi dicatur ꝙ h̃ ꝯña eſt ꝯ ph̃m. Diceť ꝙ nõ ſum aſtrictus
tenere eũ:vbi expreſſe dictũ ſuum diſſonum fuerit veritati.
Uel dicať ꝙ h̃ ponit incidẽtal'r more aliorum ⁊ nõ ſm opi-
3ª nionem ꝓpriam. ¶ Tertia ꝯclõ rñſalis.ꝓiectum moueť a

Proiectũ mouetur a virtute ſibi impreſſa a proijciẽte.

virtute ſibi impreſſa a ꝓiciẽte:quã aliq ⁊ cõmuniter vocãt
impe'.pꝫ ex alioꝝ modoꝝ in ꝓbatione:non enim mouetur
ab aere per duas ꝯclões precedẽtes:nec a ꝓiciente imedia-
te:qꝛ ſi proyciens eſſet mortuus poſt receſſuꝫ proiecti a ma-
nu ipſum proiectũ non minus moueret:etiam quia poſt ꝓy-
ciens non eſt ſimul cũ proiecto:cũ mouens debet ſimul eſſe
cum moto.igiť non videtur a quo moueť niſi a tali re. ¶ Et
huic modo cõcordant experientie de motu proiectoꝝ prius
adducte:ſicut poſt videbiť:quare ita magis videť eſſe veri⁹.

Dubiões icidẽtales.

¶ Sed dices tu.que res eſt ille impetus:an eſt met motus
vel diſtinctus a motu. ¶ Secũdo ſi eſt diſtinctus.vtruꝫ eſt
nature permanentis vel ſucceſſiue. ¶ Tertio in quo predi-
camẽto eſt. ¶ Quarto an oẽs impetus ſunt eiuſdeꝫ ſpẽi ſpã-
liſſime eſſentialis. ¶ Quinto quõ per illos impetus põt ſal-
uari apparẽtia. ¶ Ad pᵐ iſtoꝝ diciť ꝙ impetus ille eſt quali-

Impetus ꝓijcientis qualis.

tas impreſſa mobili faciens in eo motũ ⁊ eſt de prima ſpecie
qualitatis:qꝛ acqſita poſt ꝓductionem mobilis ⁊ diſpõnem
ipſum ad melius vel peius:ideo eſt diſtinctus a motu locali:
ſicut cauſa ab effectu:eſt tñ met motus alterationis cũ indu-
ciť:ſicut ſciẽtia cũ induciť anime eſt motus alterationis quo
alterať anima. ¶ Per idẽ diciť ad 2ᵐ ꝙ eſt nature ꝑmanẽ-

An impetus ſit diſtinctus.

tis:qꝛ manet pila cadente deorſum ipſa pila quieſcente ante
reſilitionẽ:verũ eſt tamẽ ꝙ non diu manet:ſicut nec lumen
in medio remoto lucido. ¶ Ad 3ᵃᵐ pꝫ ex dictis:ꝙ eſt de pri-

Imper⁹ cuius pñtu ſit

ma ſpecie qualitatis vel de 3ª:ſi enim tali impetui imponere-
tur nomẽ ipſum abſolute ſignificãs:illud nomen eſſet ſub 3ª
ſpẽ qualitatis:nomen ꝯo ipſum ſignificans:put eſt acqſitus
poſt ꝓductionẽ rei ⁊ diſpõnem ſubiectũ aliqd ad melius vel
ad peius eſſet ſub pᵐa ſpecie qualitatis:verũ eſt ꝙ ſi ille ta-
lis impetus diceret ab impetẽdo:ſic ꝙ illa res impetus vo-
careť ex hoc qꝛ actiue inclinaret ſuum ſubm ad motuꝫ:tunc
eſſet de predicamẽto actionis:ſicut ſectio/dectio/⁊ ſimilia.

Non omnes ipetus ſint eiuſdẽ ſpẽi ſpãliſſime eſſentialis.

¶ Ad 4ᵃᵐ eſt pᵃ ꝓpõ.ꝙ non oẽs impetus ſunt eſſentialiter
ſpecialiſſime ſimiles.pꝫ:qꝛ impetũ graue mouens ſurſuꝫ for-
mam grauis vna cũ grauitate corrũpit impetũ alij qui velo-
citant:cuius motũ deorſum cũ deſcẽdit illa forma conſeruat
⁊ producit:qd non eſſet ita ſi eſſent ſpãliſſime ſiles eſſentiali-
ter.vñ in forma ſic arguiť. Quecũqꝫ ſunt ſpãliſſime ſimilia
eſſential'r habẽt nãliter ab eodẽ cõſeruari:ſꝫ impetus ſic mo-
uens ſurſum ⁊ mouẽs deorſum nõ ab eodẽ cõſeruať.igiť ⁊c̃.
maior pꝫ de ſe:⁊ minor ex dictis. Itẽ formaꝝ vnius ſpẽi ſpã-
liſſime idẽ debet eſſe effectus vltimatus:ſed ſic nõ eſt de ipe-
tibus.ergo.maior pꝫ:qꝛ actus notificãt potẽtias.9° meta.⁊ 2°
de anima.minor pꝫ:qꝛ impetus vnus qñtuꝫ põt pellit ſurſuꝫ
vt proiecti ſurſuꝫ:⁊ alius vt grauis deſcẽdentis mouet deor-
Obo. ſum. ¶ Sed dices impetus pile cadẽtis etiaꝫ mouet ſurſuꝫ.
Solo. ¶ Rñdeť ꝙ hoc eſt ꝑ accñs:qꝛ ipetus ſemꝑ natus eſt mo-
uere ſi poſſit.ſi igiť ꝓpter obſtaculũ ꝓhibeať mouere deor-
ſum:mouet iterũ ſurſuꝫ ꝑ accñs:ſicut radius incidens de per
ſe ſemꝑ ꝓcederet in rectum:ſꝫ ſi impediať ꝓpter mediũ re-
flectens aut refrangẽs reflectiť:vnde venit vel ſaltẽ fractus
2ª trãſit. ¶ Scda ꝓpõ. Nec oẽs impetus violẽti ſunt vni⁹ ſpẽi.
pꝫ ꝓportionales rões:qꝛ aliqs taliũ eſt natus de per ſe mo-
3ª uere recte:vt ſagitte aut circulariter:vt mole fabri. ¶ Ter-
tia ꝓpõ. Nec oẽs nãles ſunt ſpãliſſime eſſential'r ſiles.pꝫ:qꝛ
ignis ⁊ terremotus nãliter impetus nãlis mouet ad oppoſita
4ª loca. ¶ Quarta ꝓpõ. Frequẽter ipetus violẽti diuerſifican-
tur eſſential'r ſpãliſſime ꝓpter diuerſum modum imprimẽ-
di.pꝫ:qꝛ ſi trochũ in recto ꝓycias nõ imprimeť impetus na-

tus mouere gyratiue:ſꝫ ſi gyratiue ipm moueas impᵐeť ipe-
tus mouẽs trochũ gyratiue. ¶ Sed dices cũ potẽtia agens Obo.
eſt eadẽ ⁊ paſſuꝫ idẽ:vñ oriť hec diuerſitas ſpherica. ¶ Re- Rº.
ſpõdeo.ꝙ ex modis motus proyciẽtis diuerſaꝝ ſpecieꝝ per
quos manus al'r ⁊ al'r applicať mobili:nec mirandũ:qꝛ ex ta-
libus motibus ꝯtingit:vt impetus proiectus impreſſus gra-
ui ꝓiecto ſurſum ſit violẽtus:⁊ ab eadẽ manu impetus ipreſ-
ſus eidẽ graui pellens deorſum eſt nãlis:qd pꝫ:qꝛ paſſuꝫ ad
illũ impetũ confert vim:hꝫ eni nãleꝫ inclinationẽ ad ſic mo-
ueri cũ eſt extra locum:al's nõ eſſet motus eius deorſum nã-
lis:⁊ per ꝯñs ad virtutẽ ipſum ſic mouentẽ. ¶ Ad 5ᵃᵐ diciť Apparentia ſaluatꝫ impetuꝫ.
ꝙ per huc impetũ ſaluanť oẽs apparẽtie.ꝓpter eũ enim pi-
la reſilit cadẽs ſupra terrã:eo ꝙ impetus natus eſt mouere:
⁊ qꝛ nõ põt tunc deorſum mouet ſurſum:vt dictum eſt ante.
Similiter per huc impetũ moueť mola fabri ceſſante hoie
qui gyrauit ipſam:trochus pueri ceſſante verberatione:na-
uis mota ꝯtra fluxuꝫ aque ceſſantibus equis trahere:fortitu-
do eniꝫ impetus ſufficit mouere alijs motoribus deſinẽtib⁹
mouere. ¶ Et ſi queras quare ipetus ſic vltra nõ ſufficit mo-
uere. ¶ Rñdeť ꝙ hoc eſt:qꝛ eſt violẽtus corporibus motis Dubõ.
que ipſum ꝯtinue remittunt ⁊ tandẽ corrũpunt niſi ab extra Solo.
cõſerueť. Inſuꝑ ꝓpter defectũ impetus nõ põt ad tantaꝫ di-
ſtantiã proyci faba ab eodeꝫ homine ſicut plũbuꝫ ſemilibre:
qꝛ deficit in recipiendo ꝓpter paruitatẽ mobilis ſeu quãtita-
tis ſue:tãtus eni impetus quãtus reqriť ad lõgã proiectionẽ
in ita paruũ corp⁹ neqt recepi. ¶ Sed dices ille impetus eſt Obo.
fortius apud ꝓyciens:⁊ per ꝯñs arcus deberet fortius ledere
ꝓpe ſe qȝ ad aliquantulã diſtãtiam:qd eſt ꝯtra experientiaꝫ.
¶ Iſta rõ eſt bñ difficilis:⁊ ideo rñr ad eaꝫ euaſiue ꝓbabil'r Solo pᵒ
ſoluꝫ. Uno modo ꝙ ꝓyciens incipit inducere impetũ a non
gradu ⁊ ꝙ in emiſſione virtuteꝫ impreſſit aeri circũexñti ſi-
mul moto cum ꝓiecto:qui aer impetũ ꝓiecti a prociẽte itro-
ductuꝫ ad aliquam diſtãtiã intendit ⁊ fortificat. ¶ Alio mo- 2ª
do qd lꝫ impetus in inſtãti primo quo proyciẽs deſinit tãge-
re ꝓiectũ eẽt fortiſſim⁹:tñ nõ eque bñ eſt applicatus ad ipm
mouere:ſꝫ applicať continue melius ad aliquaꝫ diſtantiam:
melior enim applicatio virtutis motiue multũ iuuat ad ve-
locitatẽ motus:⁊ tũc ꝯñter diceret ꝙ hoc eſſet natura impe-
tus:ſic ſucceſſiue meli⁹ applicari ad aliquã diſtãtiã. ¶ Ter- 3ª
tio poteſt dici ꝙ impetus in principio eſt notabil'r fortis im-
preſſus in partẽ quam tetigit proyciens:ſed in partes diſtan-
tiores adhuc eſt paruus ⁊ remiſſus:ſicut ſi aliqs truderet ſor.
mediãte.ſor.platonẽ:cõſtat ꝙ in principio ſoluꝫ impetus eſt
in ſorte:⁊ eo mediãte imprimiť platoni:ſic igiť diceret ꝙ lꝫ
in pᵐncipio partes diſtãtiores eque velociter moueť ſic pro-
pinquiores proycienti:tamen hoc eſt partibus anterioribus
quaſi portantibus ⁊ per ſuã virtutem vltra pellentibus par-
tes poſteriores:⁊ in proceſſu partes priores imprimunt im-
petum in partibus poſterioribus eque fortem ſine notabili
differẽtia ſic ſicut ipſe habent:⁊ tũc moueť ꝓiectũ velocius
⁊ impetuoſius:eo ꝙ in principio impetus nõ erat per totum
eque fortis:ſed debilis in partibus diſtantibus a proyciente:
⁊ poſt fit fortior:quia vniformis quaſi per totum:⁊ hanc cre-
do probabiliorem viam ⁊ ſuſtentabiliorem. Hec ſunt dicta
de hoc dubio:⁊ de quarta parte principali:⁊ per conſequens
de toto libro phyſicorum.

¶ Expliciunt ſubtiles abbreuiationes Excellentiſſimi Phi
Marſilij Inguen i octo libros de phyſico auditu Ari. Stra-
gyrite:emendate diligentiſſimeqꝫ recognite:maxime a ſecũ-
do libro citra per Magiſtrum Auguſtinum mõtifalconiuꝫ
ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini.

UVA. BHSC. IyR_143_5

¶Tabula q̄onum preſentis operis. Aſſignatur numerus folioꝝ vbi ꝓpoſite q̄ones ſoluunt.

¶Prohemium.
¶Primo notabili.
q̄o pᵃ Utrum phs priᵒ debeat determinare de cāis q̄ð effectibᵒ. fol.2
2 Utrum ex vna notitia poſſit alia fieri. fo.2
3 Utrum ex cauſis cōtingat cognoſcere cauſata. fol.2
4 Utrum ad perfectam cognitionem cauſati requirat cognitio omnium ſuarum cauſarum. fol.2
5 Utrum eadem ſint notiora nobis ꝛ nature. fol.2
6 Utrum vniuerſalia ſint notiora ſingularibus. fol.2
¶Scđo notabili.
pᵃ ¶Utrum extēſio ſube ſit diſtinctū ab ipſa ſuba. fol.3
2 Utrum totum ſit ſue partes. fol.3
3 Utrum infinitum ſit ignotum. fol.3
¶Tertio notabili.
1ᵃ ¶Utrum entia naturalia ſint determinata ad maximū ꝛ minimum ꝛ querunt octo. fol.4
¶Quinto notabili.
pᵃ ¶Utrum omne q̄ð fit: fit ex ſubto ꝓſuppoſito. fol.4
2 Utrum tria ſint principia rerum naturalium. fol.4
3 Utrū mā pᵃ q̄ eſt ſubz trāſmutatiōis nālis ſit ens. fol.4
¶Sexto notabili.
pᵃ ¶Utrum forma ante ſui gn̄ationē habuit aliquod eſſe in materia. fol.4
2 Utrum in generatione ſubſtantiali generetur forma vel materia vel compoſitum. fol.5
3 Quid ſit generatio ſubſtantialis. fol.5
4 Quid ſit ipſum generare. fol.5
¶Septimo notabili.
1ᵃ ¶Utrum priuatio ſit ipſamet materia. fol.5
¶Octauo notabili.
1ᵃ ¶Utrum potentia materie ſit ipſa mā. fol.5
¶Nono notabili.
pᵃ ¶Utrum materia appetat formam. fol.5
2 Utrum q̄ðlibet ens diligat ſe permanere. fol.5
¶Secundo libro.
¶Primo notabili.
pᵃ Utrum artificialia diſtinguantur a naturalibus. fol.6
2 Utrum entia nālia hēant in ſe pn̄m motus ꝛ q̄etis. fol.6
3 Utrum artificialia inquantum artificialia habeant in ſe principium huiuſmodi innatum. fol.6
4 Utrum figura rei artificialis ſit res diſtincta a re figurata. fol.6
5 Utrum forme rerum naturalium principalius agāt q̄ ipſe qualitates: vel econtra. fol.6
¶Scđo notabili.
1ᵃ ¶Utrum forma eſt magis natura q̄ materia. fol.6
¶Tertio notabili.
pᵃ ¶Utrum mathematicus differat a nāli. fol.7
2 Utrum ſciētie medie ſint magis nāles q̄ mathᶜᵉ. fol.7
¶Quarto notabili.
pᵃ ¶Utrum efficiens ſit cauſa. fol.7
2 Utrum finis eſt cauſa. fol.7
3 Utrum cuiuſlibet rei nālis ſint quatuor cauſe. fol.7
4 Que ſunt proprietates cauſarum. fol.7
¶Quinto notabili.
pᵃ ¶Utrum aliquid ſit a fortuna. fol.7
2 Utrum caſus ꝛ fortuna ſint cauſe agentes. fol.7
3 Utrū repiant̄ i ꝯtingētibᵒ ad vtrūlz caſus ꝛ fortūa. fol.7
¶Octauo notabili.
pᵃ ¶Utrum nā ꝓducēs mōſtrū intēdat mōſtrū. fol.8
2 Utrum neceſſitas in rebus nālibus proueniat ex parte finis vel ex parte materie. fol.8
¶Tertio libro.
¶Primo notabili.
pᵃ Utrum ignorato motu neceſſe ſit ignorare naturam. fol.8
2 Utrum ad alterationem requiratur aliquis fluxus diſtinctus ab alterabili. fol.8
3 Utrum qualitas que acquirit̄ in alteratione per ſe acquiratur tota ſimul vel per partem poſt partē. fol.9
4 Utrum in alteratione ꝓprie dicta pars qualitatis que priᵒ acq̄rit̄ maneat cū p̄te q̄litatis q̄ poſt acq̄rit̄. fol.9
5 Utrum ꝯ̄ria poſſint ſe ſimul cōpati in eodē ſubto. fol.10
¶Scđo notabili.
pᵃ ¶Utrū motᵒ local̄ ſit res diſticta a mobili ꝛ a loco. f.10
2 Utrum motus localis ſit. fol.10
3 Utrum in motu locali termini poſiti diſtincti ſint neceſſary. fol.11
4 Utrum oīs motus ſit de eſſentia termini ad quē. fol.11
5 Utrum motus ſit actus imperfectus. fol.11
6 Utrum corruptio ſit motus. fol.11
¶Tertio notabili.
pᵃ ¶Utrum omnis motus ſit immobili. fol.11
2 Utrum omnis actio ſit in paſſo. fol.12
¶Tertio tractatu. Quinto notabili.
pᵃ ¶Utrum in maiori ſit maior virtus. fol.12
2 Utrum ſit aliqua magnitudo actu infinita. fol.12
3 Utrum ſit aliqua longitudo infinita. fol.12
¶Sexto notabili.
pᵃ ¶Utrum omni dato ꝯtingat dari maiorem. fol.13
2 Utrum in continuo ſint infinite partes. fol.14
3 Utrum per aliquam potentiaz ꝯtingat eſſe aliq̄ magnitudinem infinitam. fol.14
¶Quarto libro.
¶Notabili primo.
pᵃ Utrū locus ſit equalis locato. fol.15
2 Utrū locᵒ ſit ſupficies corpis ꝯtinētis. fol.15
3 Utrum locus ſit immobilis. fo.16
4 Utrum diffinitio loci ſit bona. fol.16
5 Utrū terra ſit in aq̄ ꝛ aq̄ in loco ꝓprio ꝛ nāli ꝛc. fol.16
6 Utrum celum ſit in loco. fol.16
¶Scđo tractatu. Notabili ſcđo.
pᵃ ¶Utrum vacuum poſſit eſſe. fol.17
2 Utrum in motu grauium ꝛ leuium tota ſucceſſio ſit ex reſiſtentia medy. fol.18
3 Utruz ſi vacuū eēt graue ſimplex moueret̄ in eo. fol.18
4 Utrum in vacuo aliq̄d poſſet moueri ſucceſſiue. fol.18
5 Utrum rarefactio ꝛ condenſatio ſint poſſibiles. fol.19
¶Tertio tractatu. Notabili tertio.
pᵃ ¶Utrum tempus ſit ꝛ quid ſit. fol.20
2 Utrum diffinitio temporis ſit bona. fol.21
3 Utrum tempus ſit ab anima. fol.21
4 Utrum cuiuſlibet motus tempus ſit menſura. fol.21
5 Utrum tempus ſit menſura quietis. fol.21
6 Utrum tempus ſit cauſa corruptionis. fol.21
7 Utrum idem inſtans maneat per totū tēpus. fol.21
¶Quinto libro.
¶Notabili primo.
pᵃ Utrum ſm ſubam ſit mutatio ſucceſſiua. fol.22
2 Utrum generatio ſit motus. fol.22
3 Utrum ſm ſubſtantiam ſit motus. fol.23
4 Utrum ſm ad aliquid ſit motus. fol.23

UVA. BHSC. IyR_143_5

5 Utrum motus ſit in pñtis actionis ⁊ paſſionis. fol.z3
6 Utrum omnis motus ſit de ꝯ̃trio in ꝯ̃trium. fol.z3
7 Utrũ mot⁹ debeãt dici ꝯ̃trij q2 ſũt in ꝯ̃trios t̃mios. fol.z4
8 Utrum ipſius motus ſit motus. fol.z4
9 Utrum generatio generetur. fol.z4

¶ Notabili ſcḋo.

1ca ¶ Utrum ad vnitatem motus ſufficiant vnitas mobilis temporis ⁊ forma. fol.z5

¶ Notabili tertio.

p̊a ¶ Utrum motus contrarietur quieti ⁊ quies termini a quo: quieti termini ad quem. fol.z5
z Utrum in qualibet ſpecie mutationis ⁊ motus inueniatur mutatio naturalis ⁊ violenta. fol.z5

¶ Sexto libro.

¶ Primo notabili.

p̊a Utrum linea cõponatur ex punctis. fol.z6
z Utrum puncta ſint res indiuiſibiles in linea. fol.z6
3 Utrum ꝯti^m ſit diuiſibile in ſemper diuiſibilia. fol.z7
4 Utrum velocitas motus attendatur penes ſpatiũ pertranſitum. fol.z7
5 Utrum velocitas motus circularis attẽdatur penes ſpatium lineale pertranſitum. fol.z7

¶ Scḋo notabili.

p̊a ¶ Utrum ſit aliqua tranſmutatio inſtantanea. fol.z8
z Utrum in tale inſtanti tranſmutationis ſit attribuendũ poſteriori paſſioni. fol.z8
3 Utrum an̄ oẽ mutari p̄ceſſerit mutatũ eẽ: ⁊ eꝯ̃. fol.z8
4 Utrum in t̄pe finito poſſit pertrãſiri magnitudo ĩfinita: ⁊ econtra. fol.z9

¶ Tertio notabili.

p̊a ¶ Utrum indiuiſibile poſſit moueri. fol.z9
z Utrum aliq̄d poſſit moueri rõnes Zenonis. fol.z9
3 Utrũ mot⁹ poſſit velocitari in infi^m aut retardari. fol.30

¶ Septimo libro.

¶ Primo notabili.

p̊a ¶ Utrum omne q̄ḋ moueť ab alio moueatur. fol.30
z Utrum omne mouens ſit ſimul cum moto. fol.31
3 Utrum poſſit eſſe proceſſus in infinitum in mouẽtibus ⁊ motis. fol.31
4 Utrum ſ̃m primam ſpeciem vel tertiam qualitatis ſit per ſe motus. fol.31

¶ Scḋo notabili.

p̊a ¶ Utrum in equiuocis poſſit fieri cõparatio. fol.31
z Utrum cõparatio ſit ſ̃m aliq̄ȝ proportionem. fol.3z
3 Utrum q̄libȝ res ſit alteri cõparabilis ĩ p̄fectiõe. fol.3z
4 Utrum oĩs motus omni motui ſit cõparabilis. fol.3z
5 Utrum velocitas mot⁹ ſequať potẽtiã motoris. fol.3z
6 Utrum omnes regule ph̄i iã dicte ſint bone. fol.33

¶ Octauo libro.

¶ Primo notabili.

p̊a Utrum ad ſcientiam naturalem pertineat conſiderare de primo motore. fol.34
z Utrum ſemper fuit motus ⁊ ab eterno. fol.34
3 Utrum motus ſit eternus. fol.35
4 Utrum a motore immutabili ⁊ eterno poſſit prouenire actio noua. fol.35

¶ Scḋo notabili.

p̊a ¶ Utrum mobile vel omne corpus moueať. fol.36
z Utrum animal moueať ex ſe ⁊ nõ graue inaĩatũ. fol.36
3 Utrũ graue extrĩs ſurſũ poſt remotionem prohibentis moueatur per ſe deorſum: ſiue a ſe an ab alio. fol.36
4 Utrum primus motor ſit ſimpl'r immobilis. fol.36.
5 Utrum ſit tm̄ vnus primus motor. fol.37

¶ Tertio notabili.

p̊a ¶ Utrum motus localis ſit primus motuum. fol.37
z Utrum in omni motu reflexo ſit quies media. fol.37
3 Utrum ſolum motus circularis ſit perpetuus. fol.37
4 Utrum ph̄s loquatur de infinitate durationis. fol.38
5 Utrum primus motor ſit infiniti vigoris. fol.39
6 Utrũ p̊m⁹ motor ſit in circũferẽtia p̊mi mobilis. fol.39
7 Utrum primus motor ſit indiuiſibilis. fol.39
8 Utrum proiectum poſt exitum a proyciente moueatur ab aere. fol.39

¶ Auguſtinus Montifalconius ad Lectorẽ.

Quiſquis amas phyſico: fieri ſermone diſertuȝ:
Lactea Marſilij perlege ſcripta tui.

¶ Venetijs Heredum nobilis viri. q. Domini Octauiani Scoti ciuis ac Patricij Modoetienſis: ⁊ ſocioꝝ.
Anno a natiuitate. 1521.
Die primo Februarij.

Regiſtrum.

a b c d e f g

Omnes ſunt terni.